ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 2 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

2 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1792

խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՂԱԳՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ

«... Մեզի համար այսօր, այս ճգնաժամային պահուն, գոյութիւն չունի, գոյութիւն պէտք չէ ունենայ Հայուն փրկութենէն դուրս որ եւ բան... Աչքերը դէպի Հա՛յը»:

«... Ամվերջ հայհոյեցիք Թուրքին: Կը նմանէիք մանուկի մը որ քնացող գազանի մը վրայ խճաքարեր կը նետէ՝ բարկացած եւ դժգոհ ըլլալուն համար: Բայց նախ քան այդ ինքզինքը չէ պատսպարած վանդակորմին ետեւ: Նախ քան այդ չէ սրճած գազանազսպութիւնը: Հապա եթէ գազանը արթնա՛, ի՞նչ կ'ըլլայ»:

Ըսինք արդէն — Շահնուրները չեն կարդացած Հայոց պատմութիւնը: Կարդացած են միայն, վալէտի, Փրուստ: Բաներ մը գիտեն ֆրոյտիզմի, մոլեքսականութեան, գերիրապաշտութեան կամ Պէրկսոնի փիլիսոփայութեան մասին. բայց չեն գիտեր մեր ժամանակակից պատմութիւնը, որ ոչ երերուածներով կրնայ պատկերացուիլ, ոչ ալ ճառերով:

Եթէ գիտնային, չպիտի ստորագրէին վերի տողերը: Զպիտի համարձակէին գրել թէ՝ անդրանիկ սերունդի գրողներուն միակ հասարակաց գիծը՝ «Թուրքին դէմ հայհոյելու փափաքն էր»:

Այդ փափաքը ունեցողներ եղած են: Եւ կան այսօր ալ: Տեսակ մը՝ արուեստը արուեստին համար: Բայց եթէ Շահնուրները կ'ուզեն ըսել թէ սխալ էր Կոփի ճամբան, բարեկամաբար յիշեցնենք որ ուշ են ծներ: Այդ «իմաստութիւնը» շատո՛նց արտայայտեցին Գէորգ Դ. Կաթողիկոսները, Զամչեան եպիսկոպոսները, Տատեան Արթին փաշաները, Նորատունկեան էֆէնտիները, (չետոյ «ամբոխ»ին միանալու համար), բայց լսող չեղաւ: Ոչ սահմանէն ասդին, ոչ ալ անդին:

Թեւ աւելին, — այդ քաղաքականութեան դէմ ծառացան հայ սոցիալ-դեմոկրատները, Մարքսի հետեւորդները, բոլշեւիկները: Եւ մինչեւ այսօր ալ անխնայ կը ձաղկեն, եղած-չեղած բոլոր աղէտները վերագրելով հայկական յեղափոխութեան: Նոյն իսկ արդարացնելով հայասպինղ սարսափները:

Մէկ խօսքով, Նորութիւն չկայ եղած մեղադրանքին մէջ: Եւ ուշ է: Շատ ուշ:

Հեռո՛ւ մեզմէ՝ ճակատագրական սխալներ, վրիպումներ արդարացնելու միտքը:

Բայց, անտերելի կը գտնենք որ Շահնուրները, այնքան թեթեւ սրտով եւ թեթեւամտութեամբ վճիռներ արձակեն փարիզի պողոտաներէն, եւ իրենց դատնութեան մէջ, հայ ազատագրական շարժումը նմանցնեն «մանուկի մը որ քնացող գազանի մը վրայ խճաքարեր կը նետէ, բարկացած եւ դժգոհ ըլլալուն համար»:

Այս արդէն ուրի՛շ բան կը նշանակէ: Եւ որովհետեւ մեր նպատակը պատմութիւն գրել չէ, կ'ուզենք զանոնք առնել, կարճ կապել, յիշեցնելով Անդրանիկի Յուշերուն վերջաբանը.

— «Ընթերցո՛ղ, ով որ ալ ըլլաս, իմ կողմիցս Թոյլ չեմ տար քննադատութիւն ընելու այն ընկերներուն, որոնք երկիր չեն մտեր: Նոյնիսկ դուք ձեզ մի՛ Թոյլ տաք քննադատութիւն ընելու այն բանի մասին, որի հետ ծանօթ չէք:

«Կազօրութեամբ Թոյլ կուտամ քննադատութիւն ընելու այն ընկերներուն, որոնք գնալով երկիր՝ հոն մնացեր են առնուազն մի տարի եւ ծանօթացեր են այն անտանելի կեանքին»:

×

կրկնենք անգամ մըն ալ,— այդ պատմութիւնը փակած է շատ մը դուռներ եւ մեզ նետած՝ անկիւնադարձի մը առջեւ:

Եւ հիմա — «աչքերը դէպի Հա՛յը»: Դարձեալ բանաձեւ մը, որ չունի Նորութեան մը հրապոյրը, բայց ունի ուրոյն բովանդակութիւն:

— «Մինչդեռ դուք ձեր աչքերը երեւան էք դարձուցած, եւ կը զբաղիք հայմայնքով մը որ զբաղող ունի ու կը լքէք Թրքահայը, մենք կեցած ենք անոր կողքին:

«... Որովհետեւ քիչ մը շատ անվայել եւ վատ հանգամանք առած է Թուրքահայաստանի հանդէպ տածուած սէրը: Ձշմարիտ նորաձեւութիւն՝ մտաւորական որոշ դասակարգի մը մէջ: Շատեր կարծես բոլորովին վստահ են արեւելահայերէնին յաղթանակին վրայ՝ եւ արեւմտահայերէնով գրուած ամէն բան ժամանակաւոր ու անցաւոր կը նկատեն:

«... Եթէ ոչ նիւթապէս, գոնէ բարոյապէս կ'օգնենք ու պիտի օգնենք միայն եւ միայն գաղթահայութեան: Այդպէսով օգնած կ'ըլլանք ամբողջ հայութեան»:

Անկեղծօրէն խոստովանինք որ քիչ մը կը դժուարանանք խորացնել այս տեսակէտը, — այնքան միամիտ ու սրտառուչ: Միակամի ու միակողմանի: Եւ քիչ մըն ալ Թշնամական:

կը դժուարանանք անոր համար որ, հարկ պիտի ըլլար կրկնել առածի կարգ անցած ճշմարտութիւններ. — Զկայ ռուսահայ-Թրքահայ, այլ կայ ամբողջական հայութիւն: Զկայ Ռուսահայաստան, այլ կայ միայն Հայաստան, — կորիզը հայրենիքի մը, այսօր կրճատ, խորթ ու ձախաւեր, բայց վաղը ամբողջական:

Որովհետեւ Շահնուրները քաղաքական դաւանանք չունին, աւելորդ է կանգ առնել այս անվիճաբանելի ճշմարտութիւններուն վրայ:

Բայց անոնք ունին դատնութիւն մը, «Տրտունջք» մը, որ հիմնաւոր է եւ արդար:

— Ընդվզում՝ այն միւս միականի, սոփեստ քաղաքականութեան, սովորամոլութեան դէմ, որով «մտաւորական որոշ դասակարգ մը» խաղպէս որ ոչ Թէ աչքերը, այլ կոնակը դարձուցած է արտասահմանի հալածական (100ին 98 Թրքահայ) բազմութիւններուն, եւ կ'ուզէ ամէն ինչ մատաղ ընել այսօրուան երեւանին:

Ըմբոստացում՝ ստրկամտութեան մը դէմ որ «ի յառաջագունէ» մահուան դատապարտած է այդ պատկառելի, կենսալցող համբանքը: Նոյնիսկ իր մշակոյթով.— ամէնէն առաջ լեզուով:

Այդ լքումը կամ դասալքութիւնն է որ հանգանակութիւններ կատարել կուտայ երեւանի — իշխանութեան մը — «օթօպիւս» պարգեւելու համար: Բայց, մտքէ չանցըներ երեւանէն գումար մը բերել տալ, կամ տեղին վրայ գումար մը ճարել՝ Յունաստանի, Սուրիոյ, Միջագետքի կամ Պուլկարիոյ գաղթականներու անտէր, «հայմաթլոս», չքաւոր — իսկապէս պրոլետար — բազմութիւններուն բարիքին համար: Հողի, դպրոցի, լծկանի, աշխատանքի համար: Մշակոյթի եւ տնտեսութեան համար:

Ինդիրը այսպէս ձեւակերպելէ յետոյ, իրաւունք ունինք հարցնելու «1932ի Հայերուն.

— Ի՞նչ կ'ընէք դուք, կենալով գաղթահայութեան կողքին: Ի՞նչպէս կը յաւակնիք արժեցնել ձեր հաւատքը՝ ի խնդիր «փոքրիկ Հայաստաններու»:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԶՕՐԱԿՈՉ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Մեր փորձ եւ հեռատես հայրենակիցները գիտեն Թէ խօսքը մէկ անգամ միայն Աստուծոյ բերնով գործ տեսաւ եւ ստեղծեց այս կործանելի աշխարհը: Գիտեն նաեւ Թէ այդ մոռցուելիք Թուականէն ասդին, այլեւս խօսքը ո՛չ իսկ հաւկիթ կը խաշէ, բայց չեն մոռցած խենԹին գլորած քարը...ու կը պահանջեն յաձախ որ վերջ տրուի ձառերու առատութեան որ կ'ողողէ ազգային հրապարակը:

Եւ այս անգամ պարագան իրաւունք կուտայ իրենց:

Մանաւանդ եւ ստոյգ աղբիւրներէ գորս, ի հարկին՝ յայտնել մեզ կը վերապահեինք, կ'իմանանք Թէ ընդհանուր զօրակոչ յայտարարուած է Հայաստանի մէջ, գործօն քանակը հրաման ստացած է արագօրէն մեկնելու դէպի պարսկական սահմանագլուխ, եւ ռազմանիւԹի գործարանները գիշերը ցերեկին խառնած անընդհատ կ'արտադրեն...:

Ատկից զատ, Մոսկուա 10 զօրաբաժիններու հրաման տուած է մեկնելու դէպի Հայաստան եւ տրամադրուելու հայկական ուժերու ընդհանրամանատարութեան...

Եւ այս ամբողջ իրարանցման պատճա՞ռը: Շատուած մը մեր ընկերոջ կարօ Սասունիի մէկ ձառէն,խօսուած՝ Ալֆորվիլի մէջ եւ արտատպուած փարիզեան ԹերԹի մը մէջ.—

«Թէ արտասահմանի մէջ 700 հազարի չափ հայ գաղԹականութիւն մը կայ, որ եԹէ հաշուենք որ 10 հոգիի վրայ մէկը զինուորգու է, ուրեմն կ'ունենանք 70 հազար զինուորգու, եւ եԹէ ասոնց բոլորը Պարսկաստանի վրայով ղրկենք Խորհրդային Հայաստանի վրայ, կրնանք քիչ ժամանակուայ մէջ գրաւել այդ երկիրը»:

Ահա, այս լուրին վրայ է որ Հայաստանի կառավարութիւնը պաշտօնական լուրջ միջոցներու դիմած է եւ դաշնակցական յարձակման ճամբան բռնելու եւ խափանելու համար, վճռապէս որոշեր է Խորհրդային Հայաստանի վրայով անցնիլ Պարսկաստան եւ քիչ ժամանակուայ մէջ գրաւել այդ երկիրը»...

Այս մասին մեր կատարած մանրակրկիտ եւ խիստ քննութեան արդիւնքէն մաս մը անգաղտնապահութիւն չենք նկատեր յայտնել ընթերցողներուն:

Ընկեր Կ. Սասունի կը պնդէ Թէ ինք այդ տեսակ բան չէ ըսած, Թէ յիշեալ ԹերԹին ԹղԹակիցը ոչ լսած կը հաստատուի էնկիւրիի կառավարութեան պատրաստած վիճակագրութիւնով, որ խիստ գաղտնի կը պահուի, որովհետեւ անոր հրապարակումը երեւան պիտի հանէ Թուրք հանրապետութեան ներքին փտութիւնը, վերջնականապէս հաստատուած է որ ծնունդները աւելի քիչ են քան մահերը:Թուրք ժողովուրդը վարակուած է սիֆիլիսով: *Թուրք ժողովուրդ ինչ որ էր Սուլթաններու օրով, նոյնն է նաեւ այսօր: Չիւանդ է ոչ միայն միտքով այլեւ մարմնով»:*

«ԹՈՒՐՔ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԾԱՌ ՀիՒԱՆԴ Է»

Աթէնքի «ԷլէֆԹէրոս ԱնԹրօփոս» ԹերԹին ԹղԹակիցը, որ Փոքր Ասիոյ մէջ քննական պտոյտ կը կատարէր, ԹերԹին ղրկած է առաջին ԹղԹակցութիւնը,

ԹղԹակիցը կը գրէ.—

Օտար լրագրողները «Վոսփորի հիւանդը» ըսելով կ'ուզէին հասկցնել Սուլթանը: Վոսփորի իրական հիւանդը Թուրք ժողովուրդն է: Հիւանդ բառը լոկ առողջական նշանակութիւն ունի հոս: Թուրք ժողովուրդը հիւանդ է եւ շատ լուրջ հիւանդ: Ասիկա կը հաստատուի էնկիւրիի կառավարութեան պատրաստած վիճակագրութիւնով, որ խիստ գաղտնի կը պահուի, որովհետեւ անոր հրապարակումը երեւան պիտի հանէ Թուրք հանրապետութեան ներքին փտութիւնը, վերջնականապէս հաստատուած է որ ծնունդները աւելի քիչ են քան մահերը:Թուրք ժողովուրդը վարակուած է սիֆիլիսով: Թուրք ժողովուրդ ինչ որ էր Սուլթաններու օրով, նոյնն է նաեւ այսօր: Հիւանդ է ոչ միայն միտքով այլեւ մարմնով»:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆԵԻՉԱՓՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ?

Բուռն կռիւներ Շանկհայի մէջ

Վտանգաւոր կացութիւն Խարպինի մէջ

Հեռագրական գործակալութիւնները հաղորդեցին Թէ չինական կառավարութիւնը պատերազմ յայտարարած է Ճափոնի դէմ: Սակայն այս լուրը չհաստատուեցաւ ո՛չ չինական, ո՛չ ալ ճափոնական պաշտօնական աղբիւրներէ: Այսուհանդերձ երկու երկիրներուն մէջեւ կը տիրէ պատերազմական վիճակ, եւ երկուստեք ոչ միայն կը կռուին կատաղօրէն, այլեւ պատրաստութիւններ կը տեսնեն յառաջիկայ աւելի մեծ ու ծաւալուն կռիւներու նախատեսութեամբ:

Ազգերու Դաշնակցութեան չինական պատուիրակութիւնը հրատարակութեան տուաւ երեք զեկուցագրեր, որոնց մէջ յիշատակութիւնը կ'ըլլար պատերազմի յայտարարութեան: Այս զեկուցագրերէն մէկը ամփոփել կ'ուտոյ կարգ մը տեղեկութիւններ Շանկհայի դէպքերուն ծագման եւ զարգացման մասին, կ'եզրակացնէ.

— *Այս պայմաններով, չինական իշխանութիւնները ապահովելու համար իրենց վհատական իրաւունքներուն կիրարկումը, ստիպուեցան բռնի ուժի դիմել ինքնապաշտպանութեան եւ կորովի կերպով դիմադրել ճափոնական ուժերու յարձակման: Շանկհայը նուաճելու եւ գրաւելու ճափոնական այս փորձը կը կազմէ ագահական: Շանկհայը նուաճելով եւ գրաւելու ճափոնական այս փորձը կը կազմէ ագահական: Շանկհայը նուաճելով եւ գրաւելով ճափոնները կրնան ամրապնդել իրենց դիրքերը Հիւսիսային Չինաստանի դաշինքին եւ որոշումներուն, Փարիզի դաշինքին եւ 9 պետութեանց պայմանագրութեանց մէկ նոր բռնաբարումը, ինչ Չինաստան կը յարգէ զանազան:*

Չինաստան Ազգերու Դաշնակցութենէն կը պահանջէ արագ եւ ազդու միջոցներ, արգիլելու համար յարձակողական նոր արժէքներ՝ ճափոնի կողմէ:

Չինաստան կը վերապահէ ճափոնի պատճառած վնասներուն դէմ հատուցում պահանջելու իրաւունքը»:

Մայրախաղը կը տեղափոխեն

Նանքինէն տրուած լուրի մը համաձայն կառավարութիւնը իր կեդրոնը տեղափոխած է Լուսյ-Ճանկ (Չոնսին):

Շանկհայի մէջ կազմուած է փրկութեան կոմիտէ մը, վարելու համար քաղաքի գործերը եւ մանաւանդ կռուելու համար ճափոնական յարձակման դէմ:

Չինական նոր արտաքին նախարարը յայտարարեց.— կը պատերազմինք առանց պատերազմ յայտարարելու: Չինաստան երբեք պատերազմ չպիտի յայտարարէ, բայց ինչպէս ըսինք ազգին ուղղած մեր յայտարարութեան մէջ, պիտի կռուինք մինչեւ վերջին մարդը, եւ մինչեւ վերջին գնդակը, այնքան ատեն որ Ճափոն ուզէ մեզ պարտադրել բռնութիւն եւ նուաստացում»:

Չինաստան ուրեմն, կը պատերազմի առանց պատերազմ յայտարարելու, ինքզինքը նկատելով ինքնապաշտպանութեան օրինաւոր վիճակի մէջ:

Չինաստանի պատրաստութիւնները

Նանկհայի անգլիական հիւպատոսարանին մէջ տեղի ունեցեր էին խաղաղութեան բանակցութիւնները՝ որոնք տեւեցին երեք ժամ: Բանակցութիւններու եղրակացութիւնն եղաւ այն որ, որոշուեցաւ զինադադարը Չեզել, այսուհանդերձ կռիւները կը շարունակուին, Նանկհայի օտարականներու թաղին մօտերը:

Նախորդ առտու, Ճափոնցիները օդանաւային ցոյց մը կատարեցին, ահաւոդուի մատնելով բնակչութիւնը:

Բազմաթիւ Չինացիներ կը շարունակեն խուժել Նանկհայի օտարականներու թաղը, ապաստան փնտռելու համար:

Չինական զօրքերու ընդհ. հրամանատարը հետեւակ ռազմական յատակագիծը ծրագրած է:

1.— Նանկհայի ժօտերը կեդրոնացնել լիսուն հազար մարդ 19րդ զօրաբանակէն եւ երեք հազար մարդ ալ ուրիշ զօրաբաժնէ մը,

2.— Հոնանէն Նանքին բերել քառասուն օդանաւեր,

3.— Դիմադրութիւն ցոյց չտալու ձեւին տակ, արագ զօրակոչի են. Թարկել բնակչութիւնը: Անհրաժապէս որ զօրակոչը լրանայ, ձեռնարկել արագ յարձակողականի՝ ընդդէմ ճափոնական ուժերուն:

Նանքինի մէջ կը սպասուի որ Հոնանէն ղրկուած երեսուն հազարնոց զօրախումբ մը հասնի պաշտպանելու համար քաղաքը:

Չինացիները պարտուած

Ճափոնական աղբիւրէ տրուած լուրերու համաձայն 3 հազարնոց չինական զօրասիւն մը յարձակում գործեց Խարպինի մօտերը, կայարանի մը վրայ:

Բուռն ռմբակոծութենէ մը յետոյ, Չինացիները սուինաւոր յարձակում մը գործեցին, սակայն գիրկընդխառն կատաղի կռիւ մը վերջ, ետ մղուեցան: Ճափոնցիները կորնցուցին 21 հոգի: 28 ալ վիրաւոր ունին:

Մուքտէնէն տրուած լուրի մը համաձայն, Ճափոնական զօրախումբերը կը շարունակեն յառաջանալ դէպի Խարպին, հիւսիսի կողմէն: Խորհրդային կառավարութիւնը Թոյլ տուած է որ Ճափոնցիները օգտագործեն Արեւելեան չինական երկաթուղիի մէկ մասը:

Ամերիկա կը բողոքէ եւ մարտանաւ կը ղրկէ

Ամերիկեան կառավարութիւնը նոր բողոք մը եւս ուղղեց Ճափոնի կառավարութեան, այն առարկութեամբ Թէ Շանկհայի նուաճումը Ճափոնցիներու կողմէ կը կազմէ բռնաբարում մը միջազգային օրէնքներու:

Ամերիկայի ասիական նաւատորմին հրամանատարը հրահանգ ստացաւ մեկնելու Շանկհայի ուղղութեամբ: Այս նաւատորմը բաղկացած է մէկ զրահաւորէ եւ երեք Թորփիլահալածներէ: Ցամաքային զօրաբաժին մը եւս հրաման ստացած է մեկնելու Շանկհայ:

Ամերիկա ուժ կը ղրկէ Շանկհայ

Պաշտօնական գեկոյց մը կը հաղորդէ Թէ անգլիական կառավարութիւնը իր վերջին նիստին մէջ զբաղած է Շանկայի դէպքերով: Շանկայի կացութիւնը մանրամասնօրէն քննուած է զինուորական եւ նաւային տեսակէտով:

(Լուրերու Շարունակութիւնը կարդալ. էջ)

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ի՞նչ ևպատաս կը սպասևսի ևնգործներր

Այս հարցման պատասխանելու եւ փարիզի անգործներուն՝ նպաստի իրաւունքներուն մասին ցիշդ տեղեկութիւններ տալու համար, ստորեւ կուտանք հետեւեալ տախտակը:

Շաբաթ 1932 յունուար 1ի իրավարտակին որ կը ցիշդէ այն նպաստները որոնց պիտի ժամանակցի կառավարութիւնը ըստ 1931 դեկտ. 31ին, փարիզի գաղափետական խորհուրդին եւ Սէնի ընդհ. խորհուրդին քուէարկած որոշումներուն, անգործներու նպաստի յաւելման եւյն. մասին, ահա Թէ ի՞նչ նպաստներ կը տրուին 1932ի ընթացքին, հաշմանդամային պարագային, եւ շաբաթը 7 օր վճարելու պայմանաւ:

ընտանիքի տէր կամ ամուրի մը օրական կը ստանայ 10 ֆրանք: Իր կնոջ համար անգործը կ'առնէ 4,50 ֆրանք: Որով անզաւակ այր եւ կին մը օրական կը ստանան 14,50: Իսկ իւրաքանչիւր զաւկի համար կը տրուի 4 ֆրանք: Այսպէս մէկ զաւակով ընտանիք մը կը ստանայ

Այրը՝	10 ֆրանք օրական
կինը	4,50
Զաւակը	4 —
	————
գումար	18,50

երկու զաւակով ընտանիք մը, 22,50, երեք զաւակով 26,50, եւյն:

16 տարեկանէն վեր անգործ տղայ մը կը ստանայ 5 ֆրանք:

Իսկ ընտանիքի պետերուն վրայ ծանրացող մտերիմ ազգականներուն համար, հայր, մայր եւյն, կը տրուի օրական 4,50 ֆրանք:

Աւելցնենք նաեւ Թէ փարիզի մէջ, անգործներուն կը տրուի նաեւ յաւելուածական հետեւեալ նպաստները·

1) Ամսական 25 ֆրանքի ածուխ 1932ի առաջին եռամսեայի ընթացքին:

2) վարձակալ անգործներուն եւ նաեւ կէս-անգործներուն վարձքի նպաստ մը, օրական 2 ֆրանքի հաշուով այր եւ կնոջ համար, եւ կէս ֆրանք ալ զաւակներուն համար:

3) Անգործներու զաւակները իրաւունք ունին առանց վճարումի ճաշելու դպրոցական ճաշարաններուն մէջ:

Թուրիոյ բնակչութեան թիւը 17 միլիոն կը հաշուեն...

Այս տարի ալ ընդհանուր մարդահամար տեղի չպիտի ունենայ: Ասոր պատճառն է ելմտական միջոցներու անթոյլատու վիճակը եւ պէտք եղած 200,000 մարդահամարի պաշտօնեաներ գտնելու դժուարութիւնը:

Անցեալ անգամ կատարուած մարդահամարին առթիւ, արաբական տառերով եղած 9 հարցումները լեցնելու համար, 90,000 մարդահամարի պաշտօնեայ պէտք եղած էր:

Այս անգամ տեսրակները եւ անձնագրերը պիտի փոխուին եւ 16 հարցումներ լեցնել պէտք ըլլալով, նոր տառերուն համար աւելի շատ մարդու պէտք կայ: Կատարուած քննութեամբ հասկցուած է որ մարդահամարէն յետոյ անցած 4—5 տարուան մէջ, ծնունդները աւելցած են կարեւոր չափով: Երկրին բնակչութիւնը ասկէ առաջ 14 միլիոնի մօտ հաշուուած էր: Մարդահամարի ընդհանուր տնօրէնը այս մասին հետեւեալ բացատրութիւնը տուած է.— Կատարուած քննութեամբ հասկցուած է որ թուրքիոյ բնակչութիւնը մարդահամարէն յետոյ 15 միլիոնի բարձրացած է, ծնունդները շատ են: Նոյն իսկ զինուորագրութեան արձանագրութիւնները եթէ հիմ բռնուին, այս քանակութիւնը 17 միլիոնի կը բարձրանայ:

ԱՐԴԻ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԸ

Այս խորագրին տակ, ընկ. Ս. Վրացեան հարեւանցի —եւ միակողմանի— ակնարկ մը նետած էր գաղթահայ մամուլին վրայ, «Հայրենիք»ի մէջ:

«Հայրենիք» այս առիթիւ գրած է խմբագրական մը, որ կը շօշափէ դրուած հարցերը եւ կ'ուղղէ կարգ մը թիւրիմացութիւններ:

Ստորեւ՝ այդ խմբագրականը, ամբողջութեամբ.—

Մեծապէս շահեկան էր արդի հայ մամուլի մասին ընկ. Ս. Վրացեանի գրած յօդուածը, զոր հրատարակեցինք առջի օր: Յօդուածը կը պարունակէր կարգ մը հետաքրքրական թիւեր, փաստեր եւ դիտողութիւններ, որոնք բաւականաչափ նիւթ կուտան ընթերցողին խորհրդածութեանց համար:

Յարգելի ընկերոջ այդ առթիւ ըրած քննադատութեանց մէջ սակայն, կային քանի մը կէտեր, որոնք զերծ չէին չափազանցութիւններէ եւ կարօտ էին որոշ սրբագրութեան:

Այսպէս, օրինակ, ընկ. Ս. Վրացեան անվերապահ գովեստով կը խօսի անցեալի հայ մամուլի մասուր բարոյական մակարդակի մասին եւ մեծ անկում կը տեսնէ ներկայի հայ մամուլի մեծաւոր ու բարոյական որակին մէջ: Մինչդեռ իրականին մէջ, եթէ կարգ մը կողմերով հայ մամուլը ներկայիս որոշ անկում կը ցուցնէ, միեւնոյն ատեն ունակայն կարգ մը ուրիշ կողմերով նկատելի առաջադիմութիւն բրած է անցեալի հետեմատութեամբ, թէ՛ մամուլի ծառայող անձերու մտաւոր պատրաստութեան եւ թէ բարոյական բնբռնումներուն ու բարքերուն տեսակէտով:

Եթէ ընկ. Ս. Վրացեան իր ներկայ գնահատութեան չափերով այժմ ուշադրութեամբ թղթատէ «Հորիզոն»ի եւ «Ազատամարտ»ի հատաքածոները, չենք կարծեր, թէ պիտի պահէ նախկին հիացումը, որ անկասկած աւելի նուազ խստապահանջ եւ աւելի խանդավառ օրերու արդիւնք է:

Զենք ժխտեր հարկաւ, որ փոփոխութիւն մը դէպի վատը կայ մեր նախկին եւ այժմեան թերթերուն միջեւ՝ բովանդակութեան տեսակէտով: Այդ փոփոխութիւնը սակայն, մեր կարծիքով, բովանդակութեան աղքատացման մէջ չէ, ոչ ալ աւելի աչք ծակող վրիպումներու մէջ, այլ մամուլի մշակներու եւ ընթերցող հասարակութեան ընդհանուր հոգեբանութեան մէջ տեղի ունեցած բեկումին մէջ: Որոշ է, թէ հայ մամուլը նախկին օրերու խանդավառ ոգին ու թռիչքը չունի, բայց ատիկա ոչ թէ այն պատճառով որ ինկած է հայ հրապարակագիրներու եւ խմբագիրներու մտաւոր կամ բարոյական մակարդակը, այլ այն պատճառով որ մեր ժողովուրդի վիճակը հիմնովին փոխուած է եւ հայութիւնը զրկուած է նախկին խանդավառութեան հաստատուն ու անմիջական աղբիւրներէն:

Ընկ. Ս. Վրացեան, երբ մեր արտասահմանի թերթերը կը համեմատէ թիֆլիսի «Հորիզոն»ին եւ Պոլսոյ «Ազատամարտ»ին հետ, կը մոռնայ, որ վերջինները կը հրատարակուէին մայր հայրենիքին մօտ, իրենց հետեւն ունենալով երկրի մայր զանգուածը եւ իրենց ձեռքն ունենալով անոր կենդանի զարկերակը: Մեր յարգելի ընկերը կը մոռնայ, որ «Յուսաբեր», «Յառաջ» կամ «Հայրենիք» կը հրատարակուին հայրենիքէն կտրուած ու հեռուոր գաղութներու մէջ եւ համազգային քաղաքական տեսակէտով բացառապէս ճնշիչ պայմաններու տակ:

×

Սրբագրութեան կարօտ կը նկատենք նաեւ ընկ. Ս. Վրացեանի կողմէ իբր թերութիւն մատնանշուած այն իրողութիւնը, թէ «հայ թերթերը, կուսակցական թէ ոչ, բոլորը աւելի կամ պակաս չափով անձնական կնիք ունին եւ գունաւորուած են խմբագրի անհատական յատկութիւններով— մտաւոր պաշար, խառնուածք, գաղափարական նախասիրութիւններ, եւայլն»:

Անիկա եթէ ճիշդ է, այսինքն հաժպատասխան իրականութեան, մեր կարծիքով աւելի առաւելութիւն մըն է, քան թերութիւն մը: Պարզենք մեր միտքը:

Այսօր դրամատիրական աշխարհին մէջ տիրող ձգտումը թերթերը քանի մը խոշոր դրամատիրական խմբակցութեանց ձեռքը կեդրոնացնելն ու զանոնք միեւնոյն կաղապարէն անցնելն է: Այս ձգտումը արդէն խոշոր նուաճումներ բրած է մասնաւորապէս Անգլիոյ եւ Ամերիկայի մէջ: Աւոր հետեւանքը սա կան այն է, որ թերթերը կ'ենթարկուին արտաքին ուժի մը հակակշռին եւ խմբագիրները կը զրկուին ազատութենէ իրենց թերթերը վարելու խղճի մտօք եւ արտայայտելու իրենց անկախ կարծիքները: Այս է պատճառը, որ հասարակութեան լուսամիտ ու ազատախոհ տարրը կ'աշխատի, որ թերթերը չկորսնցնեն իրենց նախկին անկախութիւնը:

Արդ՝ եթէ մեր թերթերը, հակառակ մեծ մասամբ կուսակցական ըլլալնուն եւ կուսակցական մարմիններու հսկողութեան ենթակայ ըլլալուն, այնուամենայնիւ իրենց խմբագիրներուն բաւականաչափ ազատութիւն կը ձգեն իրենց անձնական կարողութեան, ճաշակի, դատողութեան համաձայն վարելու գանոնք, ատիկա բարիք մը պէտք է նկատել եւ ոչ թէ չարիք մը:

Մեր կարծիքով թերութիւն կրնայ ըլլալ ոչ թէ այն, որ թերթ մը շատ բնական կերպով կը կրէ իր խմբագրին անձնական դրոշմը, այլ այն, որ խմբագիր մը ի չարը կը գործածէ իր կարողութիւնը, մտաւոր պաշարը, խառնուածքը, ճաշակն ու դատողութիւնը թերթը խմբագրելու առնն:

Վերջերս մեռաւ Զարլզ Սքոթ, անգլիական «Մանչեսթըր Կարտիըն» թերթի աշխարհահռչակ խմբագիրը, որ իր թերթը հասցուցած էր անսահմանութեան բարձրութեան մը՝ դարձնելով զայն աշխարհի ամէնէն հեղինակաւոր ու ազդեցիկ թերթերէն մէկը եւ այդ կրցած էր ընել միմիայն այն պատճառով, որ իր թերթին վրայ դրօշմած էր իր արտակարգ տաղանդին, մտաւոր պաշարին, ճաշակին եւ դատողութեան ազնուացնող անձնական կնիքը: Եթէ խմբագրի մը անձնականութիւնը արգելք ըլլար թերթի մը զարգացման, «Մանչեսթըր Կարտիըն եւ ուրիշ շատ մը լաւագոյն թերթեր երբեք պիտի չըարդաւաճէին:

Հարկաւ, ոչ մէկ թերթ կրնայ դոյութիւն ունենալ միայն խմբագրի կամ խմբագիրներու աշխատանքով: Թերթի մը յաջողութիւնը ոչ նուազ չափով կախուած է նաեւ անոր աշխատակիցներու աշխատանքէն: Խմբագրի մը անձնականութիւնը երբեք պէտք չէ արգելք ըլլայ, որ անոր թերթին շուրջը հաժախմբուին լաւագոյն աշխատակիցներ:

Արդ՝ եթէ խմբագիր մը իր բոլոր անձնական ցայտուն գծերով հանդերձ կը յաջողի իր թերթին հետ կապել իր ժամանակի ամէնէն շնորհալի գրողներն ու հրապարակագիրները եւ իր թերթին բովանդակութեան շնորհիւ տեւականօրէն գրաւել ընթերցող լայն հասարակութեան մը համակրանքը, ատիկա ինքնին պերճախօս ապացոյց մըն է, որ խմբագիրը ի չարը չի գործածեր իր անձնական հակումներն ու նախասիրութիւնները, այլ լաւագոյն կերպով կը գործածէ իր անձնական կարողութիւնը եւ դատողութիւնը իր կատարած հանրային պարտականութեան մէջ:

×

Չենք կրնար առանց վերապահութեան ընդունիլ նաեւ ընկ. Ս. Վրացեանի յայտնած այն կարծիքը, թէ «հայերէն թերթերուն գրելը այսօր էլ դեռ համարւում է ազգասիրական պարտականութիւն եւ ոչ մի այնպիսի աշխատանք, ինչպէս օրինակ, դպրոցում ուսուցչութիւն կամ գրասենեակում գրագրութիւն անելը»:

Ամէն պարագայի տակ այս կարծիքը ճիշդ չէ դէթ «Հայրենիք»ի վերաբերմամբ, որովհետեւ տարիներէ ի վեր մեր ամսագիրն եւ օրաթերթը իբրեւ սկզբունք ոչ միայն ընդունած, այլեւ գործադրած են աշխատակիցներու վճարման սիսթեմը այնպիսի չափով, ծաւալով, կանոնաւորութեամբ ու յարատեւութեամբ, որ, եթէ չհաշուենք «Գործ» ամսագրի կարճատեւ փորձը, բացառիկ է այդ հայ մամուլի ամբողջ պատմութեան մէջ: Բաւական է ըսել, որ տարիներէ ի վեր «Հայրենիք» տարեկան մօտ 4000 տոլար կը վճարէ դուրսէն գրող իր աշխատակիցներուն:

Վերջին դիտողութիւն մը եւս: Համաձայն ենք ընկ. Ս. Վրացեանի հետ, որ հայ մամուլի լեզուն ու բարքերը չափազանց պակասաւոր են: Սակայն, պէտք չէ մոռնանք, որ անցեալին մէջ հայ մամուլի բարքերն ու լեզուն ոչ միայն աւելի բարեկիրթ չեն եղած, այլ ներկայէն ալ երբեմն շատ աւելի անզուսպ ու անկիրթ են եղած: Այդ տեսակէտէն ալ սակայն արդար չէ ամբողջ հայ մամուլը մէկ ամանի մէջ լուանալ: Անհամեմատութիւն թող չսեպուի եթէ ըսենք, որ «Հայրենիք» իր գործածած լեզուով համեմատաբար քիչ կը մեղանչէ բարեկիրթութեան եւ պատշաճութեան պահանջներուն դէմ:

Մեր թերութիւնները տեսնելն եւ յաճախ շեշտելը շատ օգտակար գործ մըն է, անկասկած, բայց պէտք չէ այդ զբաղումը չափազանցութեան տանինք եւ մանաւանդ պէտք չէ մոռնանք երբեք նաեւ ճանչնալ մեր առաւելութիւնները ու մանաւանդ գնահատել մեր ըրած առաջադիմութիւնները:

Alpha et Oméga

1.— Արտաքին Թշնամիներէ աւելի կը փնտռենք ներքին Թշնամիներ:

2.— Սրտին տեղ մտքին գերակշռութիւնը ընդունելով՝ կը զսպենք մենք մեզ...:

3.— Դուք կը լքէք Թրքահայը, մենք կեցած ենք անոր կողքին: Պիտի օգնենք միայն գաղթահայութեան:

«Յառաջ»ի երկք յաջորդական համարներուն Շահան Շահնուրը դրական ու քաղաքական խնդիրներ իրար խառնելով՝ փորձել է տալ ան տարբերութիւնները, որոնք իրեն եւ իրեն պէս մտածողներին բաժնում է հին սերնդից:

Ըստ Շահնուրի, հին սերունդը շատ քիչ է զբաղուել ներքին ճակատով, չի փնտռել ներքին Թշնամիները, որոնք արգելք էին հանդիսանում հայժողովրդի հզօրացման: Նա, հին սերունդը, տարւած լինելով՝ արտաքին Թշնամիների դէմ իր բացած պայքարով՝ անհրաժեշտ ուշադրութիւնը չէր կարողանում դարձնել իր ներքին ճակատի ճանաչման եւ ամրապնդման վրայ: Եւ դրա արդիւնքը այն է լինում, որ հայ յեղափոխական շարժումը գործիչներ չի ունենում, առանց ներքնապէս հզօր ու պատրաստ լինելու:

Եւ յետոյ, զգացմունքների մեծ տեղ տալով գրականութեան եւ քաղաքականութեան մէջ, հին սերունդը պատճառ է դարձել մեծամեծ յուսախաբութիւնների եւ սխալների:

Այսպէս, իր ուշադրութիւնը կենտրոնացրած լինելով արտաքին Թշնամիների վրայ եւ տարւած լինելով լոկ զգացմունքներով, հին սերունդը լքել է Թրքահայութեան բնակորները եւ չափից աւելի է զբաղւում «Ռուսահայաստան»ով:

Այսպէս է եղել հին սերունդը եւ այդպէս էլ մնում է մինչեւ այսօր:

Հին սերնդի այս յատկանիշներին ինչ է հակադրում երիտասարդ Շահնուրը:

Նոր սերունդը ամէն տեսակի պայքարի մտնելուց առաջ, նախ իր ուժերի գիտակցութիւնը պիտի ունենայ եւ ուժգնօրէն պիտի պայքարի ներքին Թշնամիների դէմ: Նոր սերունդը պէտք է լինի իրապաշտ կեանքի բոլոր ասպարէզներում:

Եւ վերջապէս, գաղթահայ նոր սերունդը չպէտք է զբաղւի «Ռուսահայաստան»ով, այլ միայն ու միայն Թրքահայութեամբ:

Հին սերնդի դէմ ուղղած մեղադրանքների մէջ կան ճշմարտութիւններ, թէեւ չափազանցած: Ճիշդ է, որ մեր երեսնամեայ (1890-1920) յեղափոխական շարժման ընթացքում գործած են սխալներ, որոնք արդիւնք են բացառաբար մեր ուժերի գերագնահատութեան եւ ներքին ճակատի անկազմակերպութեան: Ճիշդ է, որ մենք խաղացինք ուժերի հետ, առանց անհրաժեշտ ինքնապաշտպանութեան մասին մտածելու:

Մեր յեղափոխական շարժման մէջ մեծ տեղ է տրւել պատմական ընդհանուր երեւոյթներին, հետեւել ենք ուրիշ ժողովուրդների ազատագրական շարժումների օրինակներին ու գործելակերպին, առանց նկատի ունենալու մեր պատմականօրէն հաստատւած իւրայատուկ պայմանները:

Գինովցել ենք մեր յեղափոխական շարժումներով եւ մեր հարիւր գինւորը մենք բանակի տեղ ենք ընդունել: Զգտել ենք խշնամուն ցոյց տալ մեր սրի փայլը, առանց նախապէս ինքնապաշտպանութեան բոլոր միջոցները ձեռք առնելու: Այո՛, գերագնահատել ենք մեր ուժերը (այն էլ ներքնապէս ոչ լաւ կազմակերպւած), թուրք եւ թաթար թշնամիների հանդէպ:

Այսքանը՝ լաւ: Համաձայնք ենք Շահնուրի հետ, որ յանուն հայ ժողովրդի, նոր սերունդը պիտի ձգտի ձերբազատւել հին սերնդի վերոյիշեալ թերութիւններից:

Բայց ինչպէ՞ս...

Ահա այստեղ է, որ Շահնուրը՝ իր սանձարձակ զգացմունքներով ոտքի է տալիս եւ՛ միտք եւ՛ տրամաբանութիւն: Եւ փոխանակ հին սերունդին մեղադրական աթոռի վրայ թողնելու, նրան ոտքի է կանգնեցնում եւ նրա յանդիմանութիւններին արժանանում:

Հին սերունդը, իր բոլոր թերութիւններով հանդերձ, կարողացաւ փոխադարձ զոհողութեան հասցնել այն հատուածները, որոնք իրարից բաժանւած էին զարերից ի վեր: Եւ եթէ այսօր գոյութիւն ունի մի փոքրիկ հոգւժաս, մէկ միլիոն հոգեթեամբ, այդ պարտական ենք այդ փոխադարձ զոհողութեան:

Նոր սերնդի պարտականութիւնն է ամրապնդել այդ կապը՝ դիւրացնելու համար մեր ազատագրական շարժումը: Որովհետեւ առանց գաղութների եւ Հայաստանի սերտ գործակցութեան, մեր քաղաքական անկախութիւնը գոնէսում է Թէական:

Սակայն Շահնուրը մեղադրում է հին սերնդին, որ նա շատ է զբաղւում «Ռուսահայաստան»ով...

Մի անգամ ընդմիշտ Շահնուրները պիտի համոզուին, որ այսօրւայ «Խորհրդային Հայաստան» կոչւած հոգւժասը, հակառակ ժամանակաւոր տիրապետութեան, պատկանում է ամբողջ հայ ժողովրդին: Նրա գոյութեան համար իր արիւնը թափել է եւ՛ Ռուսահայը եւ՛ Թրքահայը. անգամ Թրքահայը աւելի քան Ռուսահայը, որովհետեւ այսօր ոչ ոքի համար գաղանիք չէ եւ խոստովանենք, որ մեր մէկ միլիոն Թրքահայութիւնը չէարգուեց իր հայ լինելու համար, այլ իր ազատագրական ձգտումների համար գոզոմբա բարձրացաւ:

Եթէ կարողանանք այս մի հատիկ եզրակացութիւնը դուրս բերել մեր մտքի անցքէն, մենք լիովին ըմբռնած կը լինենք արժէքը այն հոգւժասի, որ այսօր կոչւում է «Խորհրդային Հայաստան»: Թողնել նրան մինակ, քաշւել սփիւռքի պատեանի մէջ, այդ նշանակում է պատմութեան դէմ գործել մի երկրորդ անգամ՝ նման մեր մէկ միլիոնի Զարդին:

Եթէ այսօր Հայաստանի կրծքին չոքած անկոչ իշխանութիւնը բարեացակամ չէ դէպի գաղթահայութիւնը (բայց ոչ առանձնապէս դէպի Թրքահայութիւնը), դրա մէջ յանցաւոր չպէտք է բռնել այն ժողովուրդը, որի մարտական եւ մտաւորական լաւագոյն ուժերը իրենց գերեզմանը գտան Թրքահայաստանի լեռներում ու ձորերում:

Մանաւանդ որ այսօրւան խորհրդային Հայաստանում պատսպարւած ժողովուրդը աւելի երջանիկ չէ քան գաղթահայութիւնը, գանւելով պատմութեան մէջ չտեսնւած բռնակալ մի իրաւակարգի ներքեւ:

Դէպի արեւագալ կղզիացո՛ւմ...

Այն օր, երբ Շահնուրների այդ ցանկութիւնը դառնայ իրականութիւն, մի երկրորդ խաչ պիտի դրւի Թրքահայութեան վրայ եւ մի երրորդ՝ այն քաղաքական ձգտումների, որոնք մեզ դէպի Միացեալ եւ Անկախ Հայաստան պիտի առաջնորդեն:

Դաւանութեան վարկեաններ թող չմթագնեն մեր քաղաքական մտքի հորիզոնը: Գաղթահայութիւնը կարող է վստահ լինել, որ Հիւսիսային Սառոյցի տակ իրեն հաւատարիմ է Ռուսահայութեան տակ սիրտը՝ ընդունակ հին օրերի իր եղբայրական ձեռքը դէպի գաղթահայութիւնը երկարելու:

Իսկ մինչ այդ, հակառակ տիրող իրաւակարգի յարուցած արհեստական դժւարութիւններին, ժամուր պահենք կապը մարդկութեան այն հատւածի հետ, որ մսով ու ոսկրով մերն է...

Ա.Լ. ԴՕՆԻ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրուածները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ մելանով:

Կեանքը Պելժիոյ մէջ

ՊՐՈՒՔՍԷԼ, 27 յունուար.— Ինչպէս գիտենք, Ազգերու Դաշնակցութեան Գաղթականներու Գլխաւոր Բարձր Յանձնաժողովը վերջերս նպաստաւոր կարգադրութիւններ ըրած էր հայ եւ ռուս գաղթականներու իրական վիճակին մասին:

Քիչ ետք պատուիրակութեան գործունէութեան մարզին մէջ կը գտնուին նաեւ այլոց հետեւեալ գործառնութիւնները.—

1) Ճշդել գաղթականներու ինքնութիւնն ու հանգամանքը.

2) Յետ քննութեան՝ յանձնարարել գանոնք պատկան իշխանութեանց վիզայի անցագրի եւլն. խնդիրներու կարգադրութեան համար.

3) Դիւրացնել ստացումը Պելճիքայի մէջ նորեկներու բնակութեան իրաւունքին, երբ անոնց ինքնութեան թուղթերը կանոնաւոր վիճակի մը մէջ կը գտնուին:

4) Տալ անոնց պէտք եղած վկայագիրներ, ամուսնական, ծննդեան եւլն. խնդիրներու համար:

Արդ, վերոյիշեալ գործողութիւններու կանոնաւոր ընթացքը ապահովելու համար, Պելճիքայի Գաղթ. Վարչութիւնը գովելի գաղափարը ունեցած է ճանաչուոր տոմարի մը մէջ արձանագրելու Պելճիքայի մէջ բնակութիւն հաստատած ամէն հայ անհատի անունն ու ճակատագիրը, տարիքը, զբաղումը, ծննդավայրը եւայլն: Այդ նպատակով Ընդ. Վարչութիւնը հարցարանները յղուած է Պրիւսէլի եւ Ընվէրսի մէջ բնակող բոլոր Հայերուն:

Վստահ ենք թէ՛ մեր հայրենակիցները իրենց իսկ օգտին համար, պիտի ուղեն դիւրացնել Վարչութեան գործը, անյապաղ պատասխանելով պէտք եղած հարցումներուն:

Իմպրոյ առարկայ չեն կրնար ըլլալ անշուշտ անոնք որ առանց անցագրի Պելճիքա կուգան գործ փնտռելու կամ ապէ անկէ զրամ կորզելու համար: Այդպիսիները առանց այլեւայլի դարս կը վտարուին երկրէն:

Ինչ կը վերաբերի գործազրկութեան, հո՛ն ալ անգործներուն թիւը սկսած է օրէ օր աճիլ: Ծեղտական կառավարութիւնը, հակառակ իր բարի կամեցողութեան եւ տուած նպաստներուն, ի վիճակի չէ առաջքն առնել գործազրկութեան ազէտին, որ կը սպառնայ ձեռ համեմատութիւններ։

Հ. ՏԻՐՈՍԿԻ

Կեանքը Ամերիկաներէ մէջ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԻԱ.— Նոր տարւան առթիւ Ազգ. վարժարանի եւ Նուպարեան վարժարանի անօրէնութիւնները միացած ուժերով հանդիսը սարքած էին, որ դժբախտաբար «ներկայանալի» չէր:

Բեմը պատրաստւած էր միայն կաղանդի ծառով մը, պտուղներով բեռնաւոր: Ուրիշ ոչինչ: Անվերջանալի արտասանութիւններ, հայկական տարազով պարեր՝ անխնամ: «Բամ Փորտան»ը կ'երգուի խաղերէն յետոյ, ներկաները ակամայ ուրախ կ'ելլեն, բայց կարմիր փէսերը իրենց տեղէն չեն շարժիր: Յետոյ սուբիական քայլերը: Ժողովուրդը ուրախ չելլեր, յետոյ արտասանութիւններ արաբերէն, ֆրանսերէն եւ հայերէն. պարեր, ու վերջացաւ...

Սրահին մէջ կ'երթան կուգան. աղմուկ: Եւ այս բոլորը Ալէքսանդրեթի պէս հոծ գաղութի մը մէջ որ մօտաւորապէս 3500 հայ կը համրէ, ունի 5—600 աշակերտ: Պիտի խնդրէինք անօրէններէն, հոգաբարձուներէն եւ կազմակերպիչ յանձնախումբերէն որ ուրիշ առեն աւելի ուշադիր ըլլային: Նախընտրելի է կրճատել եւ դասաւորել արտասանութիւնները, երգերը: Վերջապէս ներկայանալի յայտագրով դուրս գալ: Անհրաժեշտ են բացման եւ փակման խօսքերը, որպէսզի հանդիսականն ալ տպաւորուած դուրս գայ:

— Ալէքսանդրեթի կլիման շատ վատառողջ է: Մէկ օրուան մէջ 7-8 անգամ օդը կը փոխուի. եւ անմիջապէս կը բռնուիս կրիպի: Եթէ անտարբեր զգուիս, թոքատապը անխուսափելի է: Առողջ մէկը 3-4 օր պահակելով կը մեռնի: Քաղաքը շրջապատուած է երեք կողմէ աղտոտ ճահիճներով, զորս կ'աշխատին չորցնել, իսկ մէկ կողմը ծովն է: Աղքատ Հայերը շատ են եւ ոչ ոք կը հետաքրքրուի անոնցմով: Հարուստ Հայեր ալ շատ կան: Անոնք ալ հետաքրքրուելու պէտք չունին: Ոչ մէկ ներկայացում կամ հանդէս, ժողովը քիչ մը իրարու մօտ բերելու ոչ մէկ ձիգ: Մեռեալ քաղաք: Ամէն ոք իր գործին եւ իր շահուն եղած: Կան երկու միութիւններ, Ուսումնասիրաց եւ Հ. Մ. Ը. Մ.: Մէկը միւսէն աւելի կը քննադատէ հակառակ որ երկուքին ալ պահանջը զգալի է: Երկուքն ալ լայն գետին ունին գործելու եւ յարատեւելու. ո՞վ գիտէ: Արդեօ՞ք պիտի արթննան սա ծերն ալ, որ հեռուէն դիտողի դիրքը կը կատարէն: Արդեօք ճամբայ չկա՞յ պիտի տա՞ն այս երիտասարդներուն, որոնք ընդունակ են գործելու...Զիմօսինք քանի մը թափթփուկներու մասին, որոնք հոս ու հոն Դաշնակցութեան անունը կ'արատաւորեն: Այս խրախճանքի ներածականը եւ դատարկ պոռոտախօսները պիտի դիտակցին որ, թշնամին դուռները չի հարցներ— ինչպէս կ'ըսէին լիակ ատեն թէ բողոքական չէարթնանք 1915ին—այլ հայ կը ճանչնայ իր տունը եւ ինք մամուլով թէ լրագրով ու գործակալներով մինչդեռ ներկայ մէջ խարուելիներ, նոր ղէտներ կազմակերպելու համար:

Ե՞րբ պիտի զգաստանանք: Պէտք է նախ քով քովի գալ, Հայը հայ դարձնելու միջոցը փնտռել, կամ նիհիլ առաջ:

Երիտասարդնե՛ր, գոհողութիւն ընել փոխադարձաբար եւ կատարեցէք ձեր պարտականութիւնը. գէշ շատ ուշ էք ձեռնարկել: Բոլոր Ընտիրտասարդներ, ձեր պարտականութիւնը շատ ծանր է: Բաւական է քան քնացաք, ուրեմն՝ այլեւս: Ազգը գործողներու պէտք ունի: Ձեր գործն է որ ցոյց պիտի տա՞ձեր արժէքը:

Դո՛րթ, գո՛րթ, եւ ոչ թէ խօսք:

Վ. ԲԷՀՉՈՒՆԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Անասնաբուժական վարժարանը

Գրած էինք թէ Անասնաբուժական Համալսարանէն յունուար սկիզբը շրջանաւարտ ելան — ընդ ամէնը 94 երիտասարդ անասնաբոյժներ, 46ը Հայ, 20ը Վրաց, 14ը Թուրք, 14ը զանազան ազգերէ: Այս առթիւ, երեւանի Աբովեան Տանը մէջ տրուած հանդէսի մը ընթացքին, երդնկեանի բացման ատեն յետոյ խօսք կ'առնէ անասնաբուժական համալսարանին տեսուչ պրոֆ. Մասխինօ, եւ կ'ըսէ.

— 1928ին Երեւանի մէջ բացուեցաւ Անդրկովկասեան Անասնաբուժական Համալսարանը, երբ առկային առթիւ ընդունուած ուսանողներուն թիւն էր 120: Այս ուսանողները կուգային Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ադրբէջանի գիւղերէն: Ուսման անդադար աշխատելով, կրնան հիմնել 3 շէնքեր դասաւանդութեան համար, 3 շէնքեր ուսանողներու բնակութեան համար, 1 շէնք ուսուցիչներու բնակութեան համար, 1 շէնք 30 աշխատանոց գիտական փորձարկութեանց համար: Համալսարանը օժտուած է մասնագիտական ամէն տեսակ գործիքներով ու կահոյքով, զարմանք պատճառելու աստիճան օտար այցելուներուն: Այսօր Լոնտոնի անասնաբուժական կայարանի համալսարանը, որ գոյութիւն ունի 180 տարիէ ի վեր, աւելի քան է քաղդատմամբ մեր հաստատութեան:

Լոնտոնի անասնաբուժական համալսարանին տեսուչը անգլիական պաշտօնաթերթի մը մէջ հրատարակութեան է տուած Լոնտոնի եւ Երեւանի համալսարաններուն պայմանները, որոնց տակ դեռեւս հետեւեալ հարցումը.— «Անհրաժեշտ է արդեօք անասնաբուժական համալսարանը: Միթէ՞ մեր երկիրը արժանի չէ, որ նոյն ուշադրութիւնը դարձնուի անասնաբուժական կրթութեան: Մենք բոլորին ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս արտասովոր փաստին վրայ»:

Եւրոպայի աւերնամուտ մանրամասնութիւններէն Փրոֆ. Նէօլլեր գիտնական ժանրէաբանական ընկերութեան կ'ըսէր թէ «Երեւանի Անդրկովկասեան անասնաբուժական համալսարանը օրինակելի հաստատութիւն մըն է, այդ համալսարանին հիմնադրութեան պէտք է տալ մեծ կարեւորութիւն, որովհետեւ առաջին կարգ վարժարան մըն է այդ կանգնած է Հայաստանի մէջ, կը ծառայէ իբրեւ անասնաբուժական թեան յենակէտ Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի:

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

(ՎԻՊ)

Ա. ՄԱՍՈՒ

III

Ինչպե՞ս կարող էր Ալիսը չհիանալ այդ ամենով, երբ ինքն էլ ամեն օր ապրում էր նույն հրաշքների մեջ։ Ամեն առավոտ, երբ նա արթնանում էր, տեսնում էր, որ մայրը արդեն վաղուց ոտքի է կանգնած եղել, որ նա արդեն լվացվել, հագնվել ու սանրվել է, որ նրա մազերը հավաքված են հետևում մի հաստ հյուսվածքի մեջ, որ նրա հագուստները մաքուր են, կոկիկ, ինչպես միշտ։ Ալիսը գիտեր, որ մայրը ոչ մի րոպե չի կորցնում իզուր, որ նա ամեն ինչ անում է ժամանակին, ամեն ինչ կարգի է բերում, ամեն ինչ ճիշտ տեղում է դնում

Շանկհայի մէջ ներկայիս կան երեք անգլիական զօրագունդեր։ Որոշուած է Շոնկ - Քոնկէն հոն ղրկել նաեւ մարտանաւ մը, որ պիտի փոխադրէ գունդ մը թնդանօթաձիգ։ Այս ուժերու առաքումը որոշուած է Շանկհայի անգլիական հրամանատարին խնդրանքին վրայ։

Չինեւճափոնական վէճը եւ ժողովը

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը առայժմ կը սպասէ դէպքերու ելքին եւ չորեքշաբթի օրուընէ առաջ չպիտի հաւաքուի, եթէ բացառիկ դէպք մը չպատահի։

Միւս կողմէ սակայն, բանակցութիւնները կը շարունակուին ժընեւի եւ Ուաշինկթընի միջեւ, գիտնալու համար թէ Ամերիկա պիտի յօժարի՞ աւելի սերտօրէն գործակցելու Ազգերու Դաշնակցութեան հետ, հարթելու համար չինեւճափոնական վէճը։

Գալով Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ նշանակուած Մանչուրիոյ քննիչ յանձնախումբին, վաղը պիտի հաւաքուի Փարիզ, որոշելու Նամար թէ ի՛նչ ճամբով պիտի մեկնի...

Չինաբափութեան ժողովը

Չինաբափութեան ժողովին բացումը կը կատարուի այսօր, ժընեւի մէջ։ Ու թէեւ, զանազան պետութիւններէ պատուիրակները արդէն հասած են, սակայն, ժողովին յետաձգման մասին զրոյցներ կը շրջին։ Ամէնէն խանդավառները կը փափաքին որ զինաթափութեան հարցին վիճաբանութիւնները սկսին անմիջապէս, սակայն ուրիշ պատգամաւորներ որոնք մեծամասնութիւն կը կազմեն, կը շեշտեն թէ ժողովը նախորդութեան դատապարտուած է եւ թէ այս պահուս երբ պատերազմի շշուկներ կը շրջին, եւ Թնդանօթը կը գոռայ դայրագոյն ազեւելքի մէջ, ոչ մէկ պետութիւն տրամադիր է կրճատելու իր ռազմական ուժերը։

Առաջարկողներ կան որ ժողովին բացումէն յետոյ, որ տեղի պիտի ունենայ նախագահին՝ Հէնտըրսընի ճառով, մէկ - երկու շաբթուան յետաձգում մը պարտադրուի, թոյլ տալու համար Ազգերու Դաշնակցութեան որ զբաղի չինեւճափոնական վէճով։

Ընտրութիւններ եւ ընկերվարականներ

Ֆրանսայի ընկերվարականները բացառիկ ընդհ. ժողով մը գումարեցին Փարիզի մէջ, զրաղելու համար միասին յառաջիկայ ընտրութիւններով։

Ընտրական պայքարի ծրագիրը ներկայացուեցաւ Լէոն Պլումի կողմէ։ Ծրագիրը ընդունուեցաւ գրեթէ միաձայնութեամբ։ Բանաձեւերու յանձնախումբը առաջարկեր էր վերընդունիլ 1928ի ծրագիրը, օրուան պահանջներուն յարմարցնելու հոգը յանձնելով մասնախումբի մը։

Ծրագիրը հետեւեալ վեց կէտերը կը բովանդակէ.— Պայքար ընդդէմ պատերազմի, աշխատանքի անապահովութեան, արտադրութեան անիշխանական վիճակին, դրամատիրական շահագործման, քաղաքական անարդարութեան եւ անգիտութեան։

Գալով ընտրական եղանակին, ընդունուեցաւ դարձեալ 1928ի եղանակը որ հետեւեալն է.— Ընկերվարական կուսակցութիւնը թեկնածու մը կը ներկայացնէ ամէն մէկ շրջանակի մէջ։ Երկրորդ քուէարկութեան ուժ կուտայ այս թեկնածուին, եթէ ամէնէն աւելի քուէ շահած էր եթէ ոչ, այս թեկնածուն կը հրաժարի ի նպաստ այն թեկնածուին, որ ամէնէն աւելի հաւանականութիւն կը ներկայացնէ խափանելու յետադիմութեան ճամբան։

1928ի այս բանաձեւը, որ թոյլ կուտայ դաշնակցիլ ձախ տարրերուն հետ, ընդունուեցաւ միաձայնութեամբ։

"ՅԱՌԱՋ" ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՓԱՐԻԶ

1.—	ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ Գրատուն	51, Rue Monsieur-le-Prince:
2.—	ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ	7, Boulevard Saint-Michel-ի դիմացի քէօշկը
3.—	ՕՏԷՈՆ	5, Carrefour de l'Odéon
4.—	ՔԱՏԷ	Մէթրօ Քատէլի մուտքի քէօշկը
5.—	ՄՈՆՄԱՐԹՐ	59, Fbg. Montmartre-ի դիմացի քէօշկը
6.—	ՓԼԱՍ ՏԷ ՏԷՖ	Մէթրօյին դիմացի քէօշկը
7.—	ՐԷՊԷՎԱԼ	92, Rue Rébéval
8.—	ՊԷԼՎԻԼ	19, » de Belleville
9.—	ՓԱԼԻՔԱՕ	3, » Palikao
10.—	ՍԷՆ - ԼԱԶԱՐ	Քահէ Թերմինիւսի անկիւնի քէօշկը

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆ

11.—	ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՕ	Գրավաճառ l'Ecriture. 13, Boul. Galliéni
12.—	ՊԻՅԵԱՆՏՈՒՐ	Գրավաճառ Օֆէնիա, Փլաս Նասիոնալ։

ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ-ՀԱՆՏԱԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

211 bis, Bld. Jean Jaurès, Billancourt (Seine)

Ապսպրանքի վրայ կը կարենք ամենավերջին նորաձեւութեամբ արանց եւ կանանց կօշիկներ։ Կը կատարենք կօշիկներու նորոգութիւն ամենալաւ տեսակի կաշիով։ Մասնաւոր զեղչ Պիյանքուրի, Իսի լէ Մուլինոյի եւ շրջանի հայրենակիցներուն։

ԾԱՆՕԹ.— Ամէնուն հասցէին մէջ բոլորովին սխալ արձանագրուած է մեր վաճառատան հասցէն։

Յ.



Հ. Գ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Յ. Դ. Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ծա. նօթ հաւաքատեղին։

Գաւառ

Լիոնի Մարզպետ խումբի դասախօսական ժողովը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Դրազարանի սրահը։ Կը խօսի Ընկ. Կ. Տայեան։ Նիւթ՝ «Հ. Յ. Դ. ծրագրի պարզաբանում»։ Կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրներ։

«ՁԳՆԱԻՈՐ»ԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

MAISON DE LA MUTUALITÉ-ի մէջ

24 Rue St. Victor, Paris (5) *(Métro Maubert-Mutualité)*

6 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ՇԱԲԱԹ ԴԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Հովանաւորութեամբ Պ. Ա. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻի

Տիկ. Սուրաբեան, Օր. Ալնաիտ, Տիկ. Ժ. Շահ-Պարոնեան, Օր. Աթանասեան, Օր. Ս. Քոլմանոֆ, Օր. Սօֆի Քոլմանոֆ Պ.Պ.Կոմիկեան, Սարաֆեան, Տէրվիշեան, Հայ-Վարդ, Կ. Սրապ եւ Դմբէեթեան կ'արտասանեն, կ'երգեն, կը նուագեն։

Գեղարուեստական բաժինը կը տեւէ մինչեւ կէս գիշեր։

ՕՄԱՐ ԽԱՅԵԱՄԻ ՔԱՌԵԱԿՆԵՐԸ, ԳՐԻՉ Է՛...

եւ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՌԸՎԻԻ

կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ շքեղ պարահանդէս

Եւրոպական օրքէսթը դեկավարութեամբ Թառիստ Քօրժի

Քօթիլեօնի առարկաներ, ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով

ՄՈՒՏՔ՝ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին ամէն տեղ եւ կաւռօյի խմբագրատունը՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10).

Լոյս տեսաւ

Ազգային հերոս Սեբաստացի Մուրատի կենսագրութիւնը,

"ՄՈՒՐԱՏ"

Գրեց՝ Պ. Միքայէլ Վարանդեան, հրատարակութիւն Մուրատ Ֆօնտի կեդր. վարչութեան։ Գիրքը կը բաղկանայ 350 էջերէ եւ 45 նկարներէ։ «Մուրատ» տպուած է սահմանափակ թիւով. փութացէք օր առաջ ապահովել օրինակ մը։ Գին՝ թղթակազմ 30 ֆրանք, լաթակազմ՝ 40 ֆրանք։ Գաւառներու համար ղրկել փոստի ծախք 2 ֆրանք։ Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրատունը կամ Ներսէս Գըլիկեանի, 24 rue Anatol France, Issy-les-Moulineaux. (Seine) France

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Օրատի Գօշամա դիւղէն Մարիամ Համալեան, որ Ամերիկա գացած է 1918ին Բժ. Աւվագեանի հետ։ Կը խնդրուի իր հացէն տեղեկացնել Նշան Երոյեանի, 10 Rue François Garcin Lyon։ «Հայրենիք»էն ու Ամերիկայի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել։

— Լոնտոնէն կը փնտռուի Մխրան Զաքմաքճեան, Տարսոնցի, 50 տարեկան։ Ունի անդլիացի կին մը, Gertrude, զաւակ մը՝ Լայընէլ Տըկլաս Հէյկ 7—8 տարեկան։ Ծնողքին անունը՝ Աբրահամ եւ Մարիամ։ Գրել Friends of Arménia, 47 Victoria St. London, S. W. 1.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աբմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ վներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՄԻՆ ՏԵՍԱԿ

ԳՈՐԾԻ ՀԱՄԱՐ

ԴԻՄԵՑԷՔ

Տարան ՏԷՐ - ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Լաւագոյն խնամք — Նուազագոյն Գին

17, Rue Damesme — PARIS

Téléphone: Gobelins 19-78

Métro: Tolbiac

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

BOUCHERIE - EPICERIE

19, Rue des Chapillire, 19 Marseille

ԹՈՒԼՈՒՄՃԵԱՆ եւ ԱՆՏՐԼԱՍԵԱՆ ընկերութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու յարգելի հայ հասարակութեան, որ բացուած է վերոյիշեալ անունով նպարավաճառատունը։ Հոն պիտի գտնէք զեղչեալ գիներով թարմ նպարեղէններ, ինչպէս նաեւ թարմ միս։

փորձի համար այցելեցէք մէկ անգամ

ԾԱԽՈՒ Է գուլպայի, փուլօվէրի եւ այլն կրպակ մը, շատ նպաստաւոր գիներով, բանուկ փողոցի մը վրայ։ Ամէն օր մարշէ։ Պայմաններու համար անձամբ դիմել Պէրպէրեանի 13 Rue des Martyrs, Փարիզ։

ԱՊԱՀՈՎ ՀԱՂՈՒՍՏՆԵՐ

ԴԵՐՋԱԿ A. Kesseyan

4 Rue Mandar, métro: Sentier et Les Halles, téléphone: Gutenberg 39.07

Նկատի ունենալով ներկայ տնտեսական տագնապը կը տտանձնէ ամէն տեսակ իագուստներ կարել փոխարժէքը վճարելի ժամանակներով՝ *ՎՃԻ ԱՄՈՒՍԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՆ*

Ցոկուն կերպաս, խնամուած կար, չափաւոր գին։

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ԳՐՔԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6). Tél. Danton 88-65

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱՏՈՒՈՒ *ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ*

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալլ Փարիս, առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. Ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուչմանիկեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր մեթոտները, որ ներքին, արտաքին եւ մոքսային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Շակաշիճախտային կամ խորգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնաձական, Թելադրական եւ ֆրէյեան մեթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ենչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Դարմանատունը ունի առաջնակարգ որուն մէքանիսիէնն է Պ. վ. ՔՈՇՆԷՆ

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դուն հիւանդներուս.

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ ՕԴԷՕՆ եւ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Դին 18 եւ 20 Ֆր.

ODEON

POLYDOR

REGISTERED TRADE MARK

H. Arlinian, 26 rue Lessage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-86

Ամէն ամիս կը ստանանք հայերէն, յունարէն եւ Թուրքերէն փլաքներ նուագուած եւ երգուած նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ։ Ունինք նաեւ ամենամեծ գործարաններու Ֆօնօները (երաժշտարուած) 300—2000 Ֆր.։

Մեր գիները գործարաններէն նշանակուած են։ Բաց է ամէն օր։

Ամէնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը

44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 6[illegible]

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄՈՒՍՈՒՐԻ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

Կէս օրին ՄՈՒՍՈՒՐԻՆ եկուր, հոն եմ 7.50 Ֆրանքով կը շահիս, կը հշտանամ ու միշտ գոհ ես։

Մաքսուտը կը յարժարի օրուան տագնապին։ Եկէք եւ տեսէք։

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղի եւ գինի պոլսական եւ ռուսական աղանդերներով։

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

ՆԱԶԼՄ ՓԱՇԱՅԻ ՑՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դահիճը կը պատմէ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործերը

18.— ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԻ ԳՐԱՒԵՑԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Սակայն հասկցուեցաւ, որ, երբ Վոյվոտայի հրապարակէն, Օսմանեան Պանքայէն ուժերի եւ զէնքի ձայները լսելի եղան, այս մարդիկը կը համախմբուին Ֆընտըքլըի ծովեզերքը, ու յարձակում կը գործեն իսլամ տուներուն վրայ, կը վիրաւորեն ու կը սպաննեն հանդիպած զինուորն ու ոստիկանը։ Լուր կը տրուի Պէշիկթաշի պահականոցին, եւ մէկ դաժարտակ զինուոր կը ղրկուի դէպքին վայրը։ 15 վայրկեան փողոցային ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենայ։ Հայերը մեծ կորուստ կը կրեն։

Այսպէս կը վերահաստատուի խաղաղութիւնը։ Այն Հայերը որոնք ողջ մնացին, խուռն երամով բանտ առաջնորդուեցան։ Հինգշաբթի օրն ալ այսպէս անցաւ։ Բայց երբ «այսպէս անցաւ» կ'ըսեմ, ատիկա չի նշանակեր թէ խաղաղութիւնը բացարձակապէս վերահաստատուեցաւ։

Երբ Ֆընտըքլըի կռիւները կը դադրին, իրիկուան դէմ Կալաթասէն սրընթաց կառք մը կ'անցնի դէպի Պէշիկթաշ։ Այս կառքին մէջ կը գտնուէր Ֆէտայի մը, որուն անունը վերջէն հասկցուեցաւ որ կարապետ է։ Կառքը սրընթաց անցաւ գնաց եւ կանգ առաւ Պէշիկթաշի շուկային մէջ։ Կարապետ սկսաւ բարձրաղաղակ ճառել այնտեղ։

— Հայե՛ր, տակաւին ի՞նչ կը սպասէք։ Գրաւեցինք Պոլիսը, արեան ծովը մինչեւ մեր կուրծքը հասաւ արդէն, Թուրք զինուորները փախան, Թուրք կառավարութիւնը շուարած ուացած է, առէք ձեր զէնքերը, այսպէս անշարժ նստելու օր չէ այսօր։

Այս ներազդիո յայտարարութեան վրայ, Իսլամները շուարած իրարու երես կը նայէին։ Կոմիտէճի Յակոբ յանկարծ կը յայտնուի իր հրացանով, զոր կ'ուղղէ բազմութեան եւ կը կրակէ։ Առաջին զնդակով նահատակ կ'իյնայ հողագործ Օսմանը։ Ժողովուրդը իրար կը խառնուի եւ կռիւը կը սկսի։ Կարապետ եւ Յակոբ կը սպաննուին տեղն ու տեղը։ Թուրքերէն քանի մը հոգի նահատակ կ'իյնան, եւ կը վիրաւորուին 4 հոգի։ Իսկ Հայերէն որոնք շուկայ եկած էին, կը սպաննուին 16 հոգի, նոյնքան ալ վիրաւոր։ Ոստիկաններըկըհասնին պահականոցէն եւ կը յաջողին դադրեցնել Ջարդը։

Պէշիկթաշի մէջ, երբ ժողովուրդը իրիկուան աղօթքին նստած էր, յանկարծ զէնք կ'արձակուի Պօղոսին փուէն եւ թեթեւակի կը վիրաւորուին 2 Թուրքեր։ 7—8 Թուրք երիտասարդներ, Պէպէքի բնակիչներէն կը զինուին ու կը պաշարեն յիշեալ փուռը եւ կը սպաննեն 4 զինեալ Հայեր, որոնք փուռին մէջ կը գտնուէին։ Քիրէճպուրնուի պահականոցին զինուորներէն մին, որ պահակ կը սպասէր, տեսնելով Չ Հայեր,որոնք զինուած էին եւ յարձակուան կ'երթային, կը կրակէ եւ մէկը սպաննէ, իսկ միւսը ողջմէջ կը ձերբակալէ։

Այս բոլոր դէպքերը կը հաստատուին պաշտօնական արձանագրութիւններով։ Ես կ'ուզեմ աւելցնել միայն այն, որ ասոնցմով չվերջացան դէպքերը, այլ ամէն օր եւ ամէն կողմ նոր դէպքեր կը ծագէին Պոլսոյ մէջ։

Յաջորդ օրը ուրբաթ էր։ Ապահով համար այս արիւնոտ դէպքերէն չափազանց յուզուած եւ զգուած էր։ Այսուհանդերձ Սէլամլըքի արարողութիւնը ամենայն շքեղութեամբ ու ծեքծեքումով կատարուեցաւ։ Նաեւ ին զինուորներու գունդ մը մը, որ Սէլամլըքէն կը դառնար եւ Բերայի շիտակ ճամբէն կ'անցնէր, մինչ առջեւէն կը նուագէր նուագախումբը, Բերայի կառավարչատան առջեւը հասած պահուն, յարձակման կ'երթարկուի։ Կալաթա Սէրայի դիմացի դեղարանին վրայի սենեակէն երկու ռումբ կը նետեն զինուորներուն վրայ։

Մակարն բախտին բերումով, նետուած ռումբերը սենեակին մէջ կ'իյնան ու կը պայթին։ Ոչ ոքին. ուորներուն միասս հասաւ, ոչ ալ ժողովուրդին։ Անմիջապէս հասան ոստիկանները, ձերբակալելու համար Ֆէտայիները, որոնք նոյն սենեակէն սկսան զէնք արձակել։ Ոստիկաններն ալ փոխադարձեցին իրենց կարգին եւ տեղն ու տեղը սպաննեցին երկու հայ կոմիտէճիներ։

Ուրբաթ օրը Պոլսոյ զանազան շրջաններուն մէջ Հայերը յարձակում կը գործեն զէնքով, ռումբով ու դաշոյնով եւ հոս ու հոն կը սպաննեն ընդամէնը 27 Թուրքեր, եւ կը վիրաւորեն 48 հոգի։

Ուրբաթ օրը եւ դիշերը այսպէս անցաւ։ Այլեւս ոչ քուն կար մեզի համար, ոչ ալ հանգիստ։ Պոլիս կը յիշեցնէր քաղաք մը, որ գետ նոր դրաւուած է օտար պետութեան մը կողմէ։ Ոստիկաններն ու զինուորները կը շրջէին փողոցները, դիթիւն կը կատարէին ամէն կ ասլուհանդերձ չէին դադրեր նութիւնները։ Շաբաթ առ դարձեալ պայթիւն մը լսուեց մանեան Պանքային կողմէն։ Շ շարթի օրուան դէպքէն ի վեր, մի մը հրաժանին տակ մէկ դինուոր պահակ կը սպասէր քային առջեւ։ Պանքային դի էին վիթխարի խանը եւ գերմ կան Պոմոնթի գարեջրատան բանոցներէն քարուկիր շէնք Այս շէնքին մէջ պահուրտած աւելի քան քսան կոմիտէճի որոնք, ինչպէս հաստատուե ումբ նետեր էին զինուորնե վրայ։ Երկու հայ կոմիտէճիներ վերջերկու իսլամներ եւ մէկ որոնք ճամբէն կ'անցնէին, կը նետուին։ Կը վիրաւորուին նաեւ ու մէկ զինուոր։ Զինուորները սկսին փոխադարձել, միւս կողմնութեան կը հասնին ոստիկաններ, որոնք կը մտնեն շէնքը ներս։ Պահ մը կոմիտէճիներն ու տիկանները կը կռուին։ Անոնք կը կրակեն դէպ ան դէպ։

(Շար

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԱԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղուներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
3
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1932
3 FÉVRIER
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1793 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՉԻՆԱԺՈՂՈՎ ԵՒ ՉԻՆԱՄԱՐՏ

երկու տարուան երկունքէ մը յետոյ, երէկ բացուեցաւ զինաթափութեան առաջին խորհրդաժողովը, Ժընեւի մէջ։

Հրաւիրուած են 64 պետութիւններ։ Պատուիրակներուն և թղթակիցներուն թիւը կ'անցնի երկու հազարը։

Մէկ խօսքով, պատկառելի համախմբում մը, որ պիտի չանայ ճար մը գտնել սպառազինութիւնները «կլորցնելու»։

Մինչ այս մինչ այն, արիւնը կը հոսի Զինաստանի դաշտերուն առջեւ, եւ շահակից պետութիւնները իրար անցած են։

Ի՞նչ ելք պիտի ունենայ զինաթափութեան խորհրդաժողովը, — Ազգերու Դաշնակցութեան այս առկախ կսկիծը։

Աչելորդ հարցում։ Կը գտնուինք եւրոպայի սիրտին վրայ, դիւրութիւն ունինք օրը օրին, ժամը ժամին իմանալու ամէն բան։ Նոյն իսկ փողոցէն անցած ատեն, լուսացայտ հեռագրալուրերով։

Ինդիրը կը փոխուի, եթէ փոխենք հարցումը — պիտի ունենա՞յ ո՛ր եւ է ելք։

Իսկ ատոր պատասխանը կը դիւրանայ, եթէ քիչ մը քրքրենք գլխաւոր պետութեանց միտումներն ու սպառնալիքները։

Այս հարցին մէջ ալ, առանցքը նորէն Ֆ. Միութիւնը եւ Գերմանիան են։

Առաջինը՝ իր ուրոյն կարգ ու սարքով, կը ձգտի խորտակել ղրամատիրական պետութեանց խարիսխը։ Եւ այդ առաջադրութեամբ, դեռ 1929-1930ին, նախնական խորհրդակցութեանց ընթացքին, ներկայացուց հրաշագէղ ծրագիր մը իսկական զինաթափութեան։ Պահանջեց ցրուել բոլոր զինուորները, փակել բոլոր զինագործարանները, ոչնչացնել թնդանօթներն ու մարտանաւերը, զօրանոցներն ու նաւահանգիստները։

Ծրագիրը, այս վիճակին մէջ, արդէն կը նշանակէր ոչ թէ գործ կատարել, այլ խանգարել։ Թունդ բոլշեւիկեան մարգանք մը։

Գերմանիան ալ, իր բնի զինաթափութեան վրէժը լուծելու հաւմար, միացաւ այս ծրագրին։ Եւ մինչեւ այսօր ալ Մոսկուայի հետ կը քալէ։ Շատ պարզ է գերմանական տեսակէտը,— ամբողջական զինաթափութիւն բոլորին համար, կամ իրաւունք սպառազինուելու միւսներուն չափ։ Ինք արդէն զէնքերը վար դրած է, վերապրելի դաշնագրին տրամադրութեամբ։ Հետեւաբար, միւսներն ալ պէտք է իր աստիճանին իջնեն, կամ իրաւունք տան իրենց աստիճանին հասնելու։

Այս շարքին վրայ կանգնած է նաեւ Թուրքիան, որ կորնչցնելիք բան մը չունի, անդամ չըլլալով Ազգերու Դաշնակցութեան, եւ կռնակն ունենալով Ֆ. իշխանութիւնը։

Իրարմէ բոլորովին տարբեր տեսակէտներ ունին արեւմտեան եւրոպայի երեք մեծերը, — Անգլիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա։

Առաջինը կ'ուզէ պահել իր առանձնաշնորհեալ դիրքը՝ ծովերու տիրապետութեան համար։ Ծովային ուժն է իր խարիսխը, հետեւաբար չուզեր կորնչցնել անդրանկութեան իրաւունքը։ Միւս կողմէ, անհանդուրժելի կը գտնէ որ Ֆրանսան տիրապետէ ցամաքի վրայ, իր վիթխարի բանակներով։ (Ինչպէս չհանդուրժեց Գերմանիոյ, պատերազմէն առաջ)։ Բայց կ'ուզէ սպառեցական երեւալ...

Ֆրանսա իր զինուորական կազմակերպութիւնը ձեւած-չափած է գերմանական վտանգին վրայ։ Եւ հիմա որ յարաճուն թափով մը կ'աճի, կ'ուզի դառնութեան ալիքը՝ Գերմանիոյ մէջ, եւ լրջօրէն խախտած են Վերսայլի դաշնագրին հիմերը, աւելի քան կը դժկամակի՝ որոշ չափէ մը աւելի ապազինուելու։ Երկու տարի առաջ, նախնական խորհրդակցութիւններու առեն, երեւան եկաւ Ֆրանսայի այս գիծը, եւ քիչ մնաց խզում տեղի կ'ունենար (Լոնտոնի ժողով)։ Փարիզ ունի իրեն յատուկ բանաձեւ մը, — նախ ապահովութիւն, «խաղաղութեան կազմակերպում», յետոյ զինաթափութիւն։ Այդ արդէն կը նշանակէ գործել համաձայն իր հայեցողութեան եւ շահերուն։

Իտալիան, մինչեւ ակռաները սպառազէն, վերջերս շատ կը խօսի սպառազինութեանց կրճատման մասին, բայց տեսակ մը ռազմավարութիւն է այդ ալ։ Մուսոլինի չէ հրաժարած Ֆրանսայի հաւասար ծովային եւ ցամաքային ուժ ունենալու պահանջէն։ Բայց որովհետեւ երթին, արկածալի հարց է այդ, ընդ առջէ կ'երթայ բոլոր ժողովներուն եւ բանաձեւերուն, կը բաւէ որ դրացի ուժը կրճատումներ կրէ։

Գալով Մ. Նահանգներուն, անոնք միշտ ալ կը պահեն իրենց «ամերիկեան դիտողի» աւանդութիւնը, այլ եւ անկախութիւնը։ Ինչպէս եւրոպական բոլոր գործերու մէջ։

Ահա թէ ինչպիսի մթնոլորտի մը մէջ է որ տեղի կ'ունենայ զինաթափութեան խորհրդաժողովը։

Զափազանցութիւն պիտի ըլլայ բոլորովին յոռետեսութեան յանգիլ։ Այս տքնութիւնները ալ, անվերջ ժողովները ու անընդհատ խորհրդակցութիւնները, կ'ապացուցանեն թէ բան մը պիտի փոխուի։

Բայց, որպէսզի կարելի ըլլայ իսկապէս կրճատել սպառազինութիւնները եւ կասեցնել խելագար զինարշաւը, որ կը շարունակուի Մեծ Պատերազմէն ի վեր, անհրաժեշտ են արմատական բարեփոխումներ։

Ատոնց առաջինն ու անմիջականն է՝ վերաքննութիւնը պատերազմական դաշնագիրներու եւ վերահաստատումը փոխադարձ վստահութեան։ Պէտք է անհետանայ յաղթականի եւ պարտեալի հոգեբանութիւնը, եւ իւրաքանչիւր ժողովուրդ ստանայ իր արդար իրաւունքները։

Իսկ այս հանգոյցը կա՛մ ուշխատաւոր բազմութիւններու պոռթկումով պիտի քակուի, եւ կամ նոր եւ աւելի ահաւոր պատերազմով մը։

×

Զինեալ-փոխհրանային պատերազմ չկայ տակաւին, բայց կրնայ ծագիլ։

Մանչուրիոյ դէպքերէն յետոյ Շանկհայի միջադէպը՝ չափազանց լարած են երկու կողմի կիրքերը։ Ճափոն կ'ուզէ օգտուիլ առիթէն — Զինաստանի անկերպարան վիճակէն — ամրացնելու համար իր տիրապետութիւնը կարգ մը շրջաններու մէջ։ Շանկհայի դէպքը ծագումի առաւ ճափոնական ապրանքներու դէմ մղուած պայքարէն։ Զինաստանի մէջ կազմուած են բազմաթիւ ընկերակցութիւններ, որոնք ոչ միայն կը խափանեն ճափոնական ապրանքներու վաճառումը, այլ եւ կը փճացնեն կամ կ'իւրացնեն զանոնք, առանց որեւէ հատուցում ընելու։ Խաղաղ պատերազմ։

Ազդեցութեան պայքար՝ այստեղ ալ։ Զինամարտ, — քանի որ բոլորն ալ կ'ուզեն ապահովել իրենց աւարը։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՆՃՈՒԿ

Կատարեալ Թնճուկ՝ ողբացեալ Հրանդ Ճանիկեանի սպանութեան առթիւ սարքուած միթինկը՝ Մարսէյլի մէջ։

Միթինկը հազիւ սարքուած՝ ահա բողոքմը՝ դեղին Թուրքի վրայ, դեղնագոյն հոգեբանութեամբ։

Դրողը՝ Ս. Դ-ենչակեաններու Մարսէյլի մասնաճիւղը։

Ցետոյ՝ հերքում-բողոքներ, խրատաբարոյներ՝ զանազան Թերթերու մէջ։

Ցետոյ՝ նկարագրութիւնը միթինկին, ուր իւրաքանչիւրը կ'երեւար իր կերպարանքով։

Ցետոյ պաշտօնական զեկոյց մը, որ կրկին եւ կրկին կը հաստատէր Թէ միթինկին խորհրդակցութեան մասնակցած են ոչ միայն Շնչակեանները, այլեւ Ռամկավարները։

Աւջի օր ալ՝ բողոք մը ցարօնցուրեբերանի Հայր. միութեան վարչութենէն, որ սուտ կը հնչակէ իրենց մասնակցութիւնը, եւ կ'ըսէ Թէ իրենք խօսքի ժարդ չեն, այլ գործի։

Իսկ երէկ՝ դարձեալ դեղին Թուղթի վրայ, «ակամայ պատասխան մը բոլոր զրպարտող, խեղդադիւրող եւ միամիտ փոլիթիքոմներուն»։ Ստորագրութիւնը՝ «Շանճնոյ Հայր. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղ»։

Այսքանը՝ «ցաւագ»ի խմբագրատունէն կ'իմանամ։

Անշուշտ ուրիշ երեւելի եւ աներեւոյթ գործեր ալ կան, որոնց տեղակ չեմ։

Եւ հիմա, պահեցէք ձեր պաղարիւնը եւ մի հարցնէք։

— երբ տարրական համերաշխութիւն չի գոյանար նոյնիսկ բարբարոսներու զոհի մը յիշատակին շուրջ, եւ Թուղթկիներ կը տեղան օդին մէջ, փողոցէ փողոց, Թո՛ւրքն է որ աջաջ գացեր է Թէ մենք...

Թո՞ւրքը, որ գործ կը կատարէ առանց աջ-ձախ նայելու, Թէ՞ մենք որ խօսքի համար անգամ տանջուրս կու տանք։

Վ.ԱՐԱԶ

Մակեդոնական հանաժողովը Սոֆիայի մէջ

Սոֆիայի Ռոյալ Թատրոնին մէջ տեղի ունեցած է համազգային հոդեհանդիսա մը մինչեւ հիմա զոհուած Մակեդոնացիներու յիշատակին, մեթրապոլիտ Սթեֆան արքեպիսկոպոսի նախագահութեամբ։

Ներկայ գտնուած են հաղարաւոր Մակեդոնացիներ եւ մտաւորականներու խումբ բազմութիւն մը։ Հոդեհանդիսաը, որ կը կատարուէր մակեդոնական կազմակերպութեանց 10րդ համագումարին որոշումով առած է քաղաքական ցոյցի մը կերպարանք։

Օրուան բանախօսն էր ազգային կոմիտէի նախագահը Պ. Սթանչէֆ, որ իր ճառին մէջ վեր առաւ Մակեդոնիոյ անկախութեան համար մինչեւ հիմա վերաքննել տալու համար պաշնագիրները եւ տենդագին կ'աշխատի միւս կողմէ ի նպաստ Մակեդոնիոյ ինքնավարութեան։

Արարողութենէն եւ ճառէն վերջ, բոլոր հանդիսականները, սգաւոր զրոյցներով ցոյց մը սարքեցին մայրաքաղաքի գլխաւոր փողոցներուն մէջ։

Ապա սկսան մակեդոնական համագումարին կանոնաւոր աշխատանքները։

Սեւ-Նագիրի անկործները

Ֆրանսական դահլիճը երէկ զբաղեցաւ կարգ մը կարեւոր հարցերով, որոնց մէջ նաեւ Անդրատլանտեան նաւային ընկերութեան կացութիւնը, որ ամէն օր աւելի կը ծանրանայ։

Ընկերութիւնը, ինչպէս քիչ անդին կը պատմենք, արձակած է քանի մը հազար գործաւորներ եւ եթէ անանկանայ, մօտ 35,000 բանուորներ են որ թշուառութեան պիտի մատնուին։

Այս հարցն է որ զբաղեցուցած է մանաւորաբար դահլիճը, քանի որ մանաւանդ, այդ առթիւ օրինագիծ մըն ալ ներկայացուած է ծերակոյտին։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆԵԻՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Բուռն կռիւ Նանքինի մէջ

Ճափոնական մարտանաւերը երկուշաբթի կէս գիշերին մօտերը սկսան ռմբակոծել Նանքինը։ Այս ռմբակոծումէն վերջ, ճափոնցի ծովային զինուորներ ցամաք ելան եւ բուռն կռիւ մը բռնուեցաւ Զինացիներուն դէմ։

Երբ ճափոնցիները սկսան քաղաքը ռմբակոծել, օտար հիւպատոսարանները արդէն անհրաժեշտ միջոցներու դիմած էին, պարսկելու համար օտարականներու բնակարանները։ Սակայն պէտք չեղաւ եւ օտարականները մնացին իրենց բնակարաններուն մէջ։

Շանկհայի մէջ, բաղդատաբար հանդարտութիւն կը տիրէ. ժամը 4էն վերջ արգիլուած է լոյս վառել։ Օտարականները մանաւանդ արտօնագրով մի՛այն կրնան իրենց թաղէն դուրս ելլել։

Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ, Ամերիկայէն ու Անգլիայէն յետոյ, գունդ մը զօրք ղրկած է Շանկհայ։

Լոնտոնի մէջ հետեւեալ կերպով ցոյց կը տրուի ամերիկեան, անգլիական եւ ճափոնական տորմիղներու ուժը Շայրագոյն Արեւելքի մէջ։

Զինական չուրերը գտնուող անգլիական նաւատորմը իր բաղկացեալ 6 յածախաւէ, 8 Թորփիլահալածներէ, 1 սանտրակ փոխադրող նաւէ, 11 ընդհանուրներէ եւ 19 Թնդանօթաձիգ նաւերէ։

Ճափոն տրամադրած է 5 յածախաւ, 20ի չափ Թորփիլահալածներ, 60 սանտրակ փոխադրելու կարող երկու նաւեր եւ 26 Ջրասանտրակ։

Իսկ առայժմ, ամերիկեան նաւատորմը կը բաղկանայ 1 յածախաւէ, 2 Թորփիլահալածներէ, 12 Թնդանօթաձիգներէ։ 12 ընդհանուրներ ալ համբայ եղած են դէպի Շանկհայ։ Իսկ Ամերիկայի ասիական նաւատորմը ունի 18 Թորփիլահալածներ, որոնց եօթը համբայ եղած են դէպի Շանկհայ։

Ֆրանսա Շանկհայ ղրկած է գունդ մը Թնդանօթաձիգ։ Այս կերպով, Շանկհայի ֆրանսական զօրքերու Թիւը կը բարձրանայ 2000ի։

Վաճիզկոնս Եւրոպայի մէջ

Յունաստանի վարչապետը Պ. Վենիզելոս նախորդ օր իր տեսակցութիւնները շարունակեց Լոնտոնի մէջ, անգլիացի դրամատէրներու եւ ելմտագէտներու հետ։ Կը կարծուի Թէ այս տեսակցութիւնները շարունակութիւնը կը կազմեն Փարիզի մէջ. Պ. Վենիզելոսի ունեցած տեսակցութիւններուն եւ առաջարկած է որ անգլիացի հեղինակաւոր անձնաւորութիւն մը քննութիւն կատարէ Յունաստանի ելմտական եւ տնտեսական կացութեան մասին։

Հատուցումներու եւ պարտքերու հարցն ալ ալ քննուած է այս տեսակցութեանց ընթացքին։

Անգլիական շրջանակները շատ չեն յուսար որ Լոնտոնի այս տեսակցութիւններէն ոսպաուած արդիւնքը քաղէ Յունաստանի վարչապետը։

Նախորդ օր, Պ. Վենիզելոս՝ Լոնտոնէն մեկնեցաւ Փարիզ, ուր նոյնպէս, Ֆրանսայի վարչապետին եւ ելմտական նախարարին հետ տեսակցելէ յետոյ, մեկնեցաւ Ժընեւ։

Պաղհանեան Խորհրդաժողովը

Պալքանեան Բ. խորհրդաժողովի խորհուրդը իր հինգերորդ նիստը գումարեց Պոլսոյ մէջ, Հասան պէյի նախագահութեամբ։ Ներկայ էին Պալքանեան հինգ երկիրներու ներկայացուցիչները։

Հասան պէյ պարզեց խորհուրդին կողմէ ուսումնասիրուած հարցերը եւ խորհուրդին ջորրորդ նիստէն ի վեր կատարուած աշխատանքները։ Նշանակուեցան այն մասնախումբերը որոնք պիտի ուսումնասիրեն պալքանեան դաշինքը եւ պալքանեան հպատակներու՝ պալքանեան երկիրներու մէջ բնակութեան պայմանները։ Ռումանիան պատուիրակը առաջարկեց որ տնտեսական յանձախումբ մըն ալ կազմուի։

Փոր—Հանանձայնական խորհրդաժողովը

Փոքր համաձայնական արտաքին նախարարները խորհրդակցութիւն մը ունեցան Մոնթրէօյի մէջ։

Խորհրդակցութենէն վերջ հրատարակուած զեկոյց մը կը յայտնէ Թէ փոքր համաձայնական արտաքին նախարարները ուսումնասիրած են արտաքին քաղաքական կացութիւնը եւ կարծիքներու փոխանակութիւն ունեցած։

Յետոյ, քննած են Փոքր-Համաձայնութիւնը շահագրգռող հարցերը եւ անդրադառնալով զինաթափութեան, ուսումնասիրած են իրենց հետեւելիք ուղղութիւնը։

Ոչ-յարձակման դաշինքներ

Լեհաստանի արտաքին նախարարին այն յայտարարութիւնները Թէ լեհ-ռուս ոչ-յարձակման դաշինքը այն ատեն միայն պիտի ստորագրուի, երբ ռուսերումէն նման դաշինք մըն ալ կնքուի, մեծ գոհունակութեամբ ընդունուած են ռումանական ճամուլին եւ քաղաքական շրջանակներուն կողմէ։

Ռուսերումէն բանակցութեանց մասին տարածուած զրոյցներուն առթիւ, ռումէն կէս-պաշտօնական գործակալութիւնը հետեւեալ զեկոյցը կը հրատարակէ.—

«Իրաւասու շրջանակներ կը յայտնեն Թէ խօսակցութիւնները ընդհատուած են եւ ոչ Թէ խզուած, որովհետեւ անելի մը յանգած էին։ Ցայտնի է Թէ Ռուսիա փորձեց դուրս ելլել ոչ-յարձակման դաշինքի շրջանակէն։ Որպէս զի խորհրդային կառավարութիւնը աւելի տրամաբանական ճամբու մէջ մտնէ, ռումանական կառավարութիւնը՝ դաշինքի գաղափարին չափազանց յարմար առաջարկ մը ներկայացուց։

«Թրնեւի մէջ Ռումանիոյ եւ Ռուսիոյ արտաքին գործավարներուն ճիշդ, ուղղակի խօսակցութեանց ճամբան բաց կը մնայ։ կը հերքուի այս լուրը Թէ խորհրդային կառավարութիւնը, Ռիկովի բանակցութեանց ընթացքին, առաջարկած է որ երկու երկիրներու սահմանազլուխը ճշդուի Փրութ գետով։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ էջ)

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՍԿԱՅ ՑՈՅՑ ՄԸ ՍԷՆ-ՆԱԶԷՐԻ ՄԷՋ

Ֆրանսական Անդրատլանտեան շոգենաւային մեծ ընկերութիւնը սնանկանալու վրայ է եւ այս պաճուս, Ֆրանսայի վերակոյտը իր սեղանին վրայ ունի այդ ընկերութեան համար օժանդակութեան առաջարկ մը։ կառավարութիւնը կ'ուզէ կարեւոր օժանդակութեամբ մը փրկել այս ընկերութիւնը։ Մինչ այդ սակայն, ընկերութիւնը ստիպուած է գործաւորներ ցամքել։ Այսպէս, Շանփլէն եւ Սիւվէր-իլ տը-Ֆրանս նաւերուն շինութիւնը կիսատ մնացած է ի չգոյէ դրամական միջոցներու...։ Ընկերութիւնը արդէն ցամքած է 2000 գործաւորներ, որոնք Սէն-Նազէրի մէջ կ'աշխատէին Շանփլէնի շինութեան եւ վախ կայ որ 2000 գործաւորներ եւս արձակէ։ Այս արձակումները Սէն-Նազէրի մէջ տեղի տուին մեծ ցոյցի մը՝ Աւեւտրականներու Սէնտիքային եւ գործաւորական սէնտիքաններու միութեան կողմէ։ ցոյցը տեղի ունեցաւ փետրուար 1ին։ Շսկայ ամբոխ մը խռնուած էր կայարանին մեծ հրապարակը։ Բոլոր մեծ վաճառատուններն ու խանութները գոցուած էին։

Բանուորական սէնտիքաներու քարտուղարը ճառի մը մէջ բացատրեց ցոյցին նպատակը, պախարակելով նաւային վարչութեան ապիկարութիւնը՝ որուն երեսէն Թշուառութեան վտանգին ենթակայ կը մնան իրենց հարիւրաւոր վտանգին ենթակայ քաղաքին առեւտուրը։ Ուրիշներու կարգին խօսք առաւ նաեւ Սէն-Նազէրի քաղաքապետը, որ ձայնակցելով նախորդ բանախօսներու պահանջներուն, հաւաստեց Թէ անգործները երեսի վրայ չպիտի ձգուին։

Ի վերջոյ, բազմութեան ներկայացուեցաւ բանաձեւ մը, որով կը պահանջուի որ նաւային ընդհատուած աշխատանքները շարունակելու միջոցներ տրամադրուին, հազարաւոր ընտանիքներ փրկելու համար Թշուառութենէ։

Բազմութիւնը յետոյ, առանց միջադէպի, ուղղուեցաւ դէպի քաղաքապետարան, ուր պատուիրակութիւն մը, բանաձեւը ներկայացուց նահանգապետին, որ հաւաստեց Թէ իր կողմէ ալ ուժ պիտի տայ որ պահանջները ընդունուին կառավարութեան կողմէ։

ցատուկ պատուիրակութիւն մը մեկնեցաւ փարիզ, աշխատանքի նախարարին ներկայացնելու ժողովուրդին պահանջները։

Անգլիա կը վճարէ Ֆրանսայի

30 ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿի

Անգլիոյ դրամատունը նախորդ օր Ֆրանսայի հետ փակեց 30 միլիոն ստերլինի հաշիւ մը, որ 6 ամիս առաջ Նիւ-Եորքի դաշնակցային պահեստի դրամատան մասնակցութեամբ, վարկով տրուած էր։ Ֆրանքի հաշուով վեց միլիառ 850 միլիոնի դուարձ մը։

Քանի միլիոն ստերլին արդէն վերադարձուած էր նոյեմբեր 1ին մնացորդ 30 միլիոնին պայմանաժամը երկարաձգուած էր։ Այս գումարն էր որ միաժամանակ վճարուեցաւ Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի։ Իրր իր բաժինն ուրիմն, Ֆրանսայի Դրամատունը կը ստանայ մէկ միլիառ 875 միլիոն ֆրանք։

■■■

Եգիպտոս կը դեղչէ,— Եգիպտոսի նախարարները որոշեցին Ֆարիւրին 10ի զեղչ մը ընդունիլ իրենց Թոշակներուն վրայ։

Գերմանի ազգայնականները, գլխաւորաբար երիտասարդ տարրեր ը, Փերլինի մէջ ցոյց մը կատարեցին, պահանջելու Համար որ Գերմանիա իրաւունք ստանայ զինուելու։

ցոյցին ներկայ էին պաշտօնական անձնաւորութիւններ։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻՈՒԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՒ ՕԳԵՏԷՐ

Գործակից ասօրուան մարտերուն

ԱՒ.

— Ը. ՊՈՅԱՃԵԱՆ ՊՈՒՏՆԵՒՈՒԹԻՒՆ ՂԱՊԱՂՎԱԾՈՒՄԷՆ ՀԱՐՒՍՏԱՑՈՒՄ ՄԸ ՏԱՐԱԾԷ

Էնկերակից Մոսկուայէն հեռագրուած օրուան մարտական տեղեկագրին մէջ կը կարդանք հետեւեալ տողերը. (Primes mensuelles d'alimentement). Ամէն ամսուան սկիզբը ամէն մարտիկ կը ստանայ ամսական ռոճիկ մը, որ կախում ունի զինուորական կոչումէն եւ ծառայութեան տարիներու թիւէն։

Մարտական ռոճիկները կը տրուին ինչպէս ռազմաճակատին, նոյնպէս ալ թիկունքին մէջ։ Ռոճիկներ կը տրուին նաեւ զինուորական հիւանդանոցներուն մէջ գտնուող վիրաւոր զինուորներուն։

Ռոճիկները կը տրուին հետեւեալ կերպով.

1.— Ամսական փոխադրութիւն (Assurance - Maternité) ունեցող ամուսնացած զինուորներուն համար 150 ֆրանք, ինչ եւ 6րդ աստիճանի զինուորներուն համար 100 ֆր.։ եւ 7րդ, 8րդ, 9րդ աստիճանի ամուսնացած զինուորներուն համար 50 ֆր.։ Ան ամսական ռոճիկ կը ստանայ միայն այն զինուորը, որուն ընտանիքը կը գտնուի ան տարածքին մէջ, որ ենթակայ է զինուորական իշխանութեան։ Ռոճիկները կը տրուին ամսուան 15էն մինչեւ 20 տան։

2.— Ինչ որ վերաբերի այն զինուորներուն, որոնք ունին տասներկու եւ աւելի տարեկան զաւակներ, ռոճիկները կրկնապատկուած կը տրուին։

Ռոճիկները կը տրուին նաեւ ամուսնացած զինուորներուն, որոնք ունին ծնողներ կամ քոյրեր, որոնք կը գտնուին իրենց խնամքին տակ։

Ռոճիկ ստանալու համար անհրաժեշտ է, որ ամուսնացած զինուորը ներկայացնէ ամուսնութեան վկայական մը, որ տրուած է ամուսնական գործերու պետին կողմէ

ԵՐԿԱՅ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

(Վ. Ե Ա)

Ա. ՄԱՍ

III

Ճաշասեղանի վրա նրանք դիմավորեցին ձեզ, ուրախ տասնյակներով հյուրեր, որոնք ձեզ համար ոչ միայն հարազատ մարդիկ էին, այլև ընկերներ, որոնց հետ ապրել եք ամբողջ կյանքը, որոնց հետ միասին ուրախացել եք ամեն մի հաջողության համար, որոնց հետ միասին ցավակցել եք ամեն մի դժբախտության։ Ամենքն էլ ձեզ ծանոթ էին, ամենքն էլ ձեզ սիրում էին

«Գալով լեհեւռուս ոչ-յարձակման դաշնագրին որ դեռ չէ մակագրուած Վարշաւիոյ կողմէ, կը շեշտուի թէ Լեհաստանի ընթացքը հանդէպ Ռումանիոյ՝ եղած է շատ պարկեշտ։ Լեհական կառավարութիւնը բացարձակ ապահովութիւն տուած է թէ Ռուսիոյ հետ դաշինք չպիտի ստորագրէ, մինչեւ որ ռուսեւռումէն բանակցութիւնները չվերջանան։

Հնդկական խռովութիւններ

Պոմպէյի մէջ, ոստիկանութիւնը յարձակում գործեց ամբոխին վրայ, որ հաւաքուած էր ոճնելու համար Փէշավերի պէսպէսութեան տարեդարձը եւ կը մերժէր ցրուիլ։ Երկու հարիւրի չափ ցուցարարներ վիրաւորուեցան, որոնց քանը ծանր։ Մէկ հոգի սպաննուեցաւ։

Քաշմիրէն տրուած լուրի մը համաձայն, Բօոլի քաղաքին վրայ յարձակում գործեց 1000 հոգինոց պինեալ ըմբոստներու խումբ մը։ Ըմբոստները կրակեցին քաղաքին զօրանոցին վրայ եւ ասարի տուին դրամատուն՝ մը, ըմբոստներէն երեք հոգի սպաննուեցան։

Կլոր Սեղանի կողմէ նշանակուած յանձնախումբին մասնակցող 60 հնդիկ ներկայացուցիչները Պոմպէյ հասան։ Շուկաները իբր բոլոքի ցոյց փակուած էին, իսկ ամբոխը սեւ դրօշներ պարզած, ցոյց մը կատարեց ընդդէմ գործակցութեան, այն ձամբուն վրայ ուրկէ անցնելով պատուիրակները պիտի երթային կառավարչատունը։

Բոլշեւիկեան Ժէ. ընդհ. ժողովը

Մոսկուայի մէջ, բոլշեւիկեան 17րդ ընդհ. ժողովի բացման առթիւ, խորհրդային քաղաքականութեան մասին ճառեց գործավարներու խորհուրդին նախագահը Մոլոտով.

— Խորհրդային միութեան արտաքին քաղաքականութիւնն ըսաւ, յստակ է խաղաղութեան քաղաքականութիւն մըն է։ Ամբողջովին կլանուած ենք մեր երկրին խաղաղ շինարարութեան գործովը եւ ամէն ջանք կը թափենք արգիլելու համար մեր ընկերվարական հանրապետութեան վրայ՝ ամէն նոր յարձակում։ Այսուհանդերձ խաղաղութիւնը խափանելու ձգտող գրգռութիւնները չեն դադրիր։ Դայրագոյն-Արեւելքի դէպքերը մեզմէ կը պահանջեն լուրջ ուշադրութիւն եւ պատրաստութիւն հանդէպ ամէն անակնկալի որ կրնայ ծագիլ ռազմասէր օտար քաղքենի շրջանակներու կողմէն։

«Մանչուրիոյ եւ փարիզի մէջ, ռուս գաղթականները բացէ ի բաց ծրագրեր կը մշակեն Դայրագոյն-Արեւելքի մէջ խորհրդային հողերու բաժանման եւ «Թումք-պետութեան» մը հաստատման համար, օժանդակութեամբ արտասահմանի եւ միջազգային բախտախնդիրներու մասնակցութեամբ։

«Միլիուքով եւ կէրէնսկի գացած են Չեխոսլովաքիա ուր շատ լաւ գիտենք, թէ իրենց հետ համաձայնող անձեր պիտի գտնեն, խորհրդային միութեան դէմ «պատերազմի նոր գրգռութիւններ ընելու համար»։

Մոլոտով շեշտելէ յետոյ Դայրագոյն-Արեւելքի դէպքերուն եւ գինաթափութեան մասին արտասանուած ճառերուն միջեւ հակասութիւնը, եզրակացուց.

— Մեր պարտականութիւնը իրօք կատարած պիտի ըլլանք եթէ չօրօրուինք որեւէ ճառէ։ Պէտք է անհրաժեշտ նախապատրաստութիւնը տեսնենք պաշտպանելու համար մեր երկրին կենսական շահերը»։

Ցուսաստանի առեւտրական դաշնագիրը

Ցուսական կառավարութիւնը մտադրած է կարգ մը փոփոխութիւններ մտցնել առեւտրական այն դաշնագրերուն մէջ, զորս կնքած է զանազան երկիրներու հետ եւ զանոնք փոխարինել համաձայնութիւններով։

Ցուսաստան այս միջոցին դիմել ստիպուած է, որովհետեւ իր առեւտրական հաւասարակշռութիւնը խախտած է եւ բացը նուազացնելն անհրաժեշտ դարցած է։

Այսուհանդերձ, առեւտրական դաշնագրերու շարժումը Ցուսաստանի համար անյապաղ կը նկատուի, որովհետեւ, դաշնագրերը մեւս պետութեանց վրայ կը դնէ յատնական ծախսեր դնելու պարտաւորութիւն՝ որոշ քանակութեամբ։

Այսպէս, Չեխոսլովաքիա 1931ին, Ցուսաստանէն գնած է երկու միլիոն քլուկրամ՝ ծխախոտ եւ Գերմանիայէն 10 միլիոն, հակառակ որ ծխախոտի միջազգային շուկան, այնքան փայլուն չէր։

"Արոյրէ ճակատ,,ը Հիտլէրի դէմ

Գերմանիոյ մէջ վերջերս կազմուած «Արոյրէ ճակատ»ը հրապարակային մեծ ցոյց մը կազմակերպած էր ընդդէմ հիտլէրեան շարժման։ Ցոյցը տեղի ունեցաւ Ֆրանքֆորթի մէջ։ Խօսողներէն ընկերվարական երեսփոխան մը յայտարարեց թէ հիտլէրեան յեղափոխութեան դէմ, հանրապետականներու կողմէ մղուած պայքարէն կախում ունի Եւրոպայի քաղաքական զոյավիճակը եւ ռամկավար վարչաձեւերու գոյութիւնը։

Հիտլէր թեկնածու նախագահութեան

Պերլինի քաղաքական շրջանակները, հետզհետէ այն հաստատ համոզումը կը գոյացնեն թէ Հիտլէր իր բարեկամներուն տեղի տալով իր թեկնածութիւնը պիտի դնէ իբր նախագահ հանրապետութեան ընդդէմ Հինտէնպուրկի։

Ցարդ, Հիտլէր բացարձակ կերպով հերքած է այս մասին տարածուած զրոյցները։

Գերմանիոյ մէջ հրապարակ հանուած է ժողովուրդին ուղղուած կոչ մը, որ կը թելադրէ յառաջիկայ նախագահական ընտրութեան միակ թեկնածու ընդունիլ Հինտէնպուրկը՝ ներկայ նախագահը։ Այս կոչը սակայն, արտատպուած է միմիայն ձախակողմեան թերթերուն կողմէ, անշուշտ աչքի զարնող եղանակով։ Իսկ աջակողմեան թերթերը դիտել կուտան թէ ձախերը կ'ուզեն Հինտէնպուրկը ներկայացնել իբրեւ երկրին «փրկիչ»ը եւ «հայրենիքին հարցը»։

Այս կոչը հրապարակ հանուած է յատուկ մարմնի մը կողմէ, որ իր կոչին մէջ միայն ձանրացած է Հինտէնպուրկի դիմումական կարողութիւններուն վրայ, եւ ասով կարգ մը դիտողութիւններու տեղի տուած է նոյն իսկ ձախերու կողմէ։



Փարիզ եւ արուարձանները

ՓՈՐԻԶի կոմիտէն դասախօսութեան կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, Մխիթարեանի սրահը։

Կը խօսի ընկեր Վրացեան, նիւթ՝ «Հ. Յ. Դ. ներքին կեանքի ժամին»։

ՇԱՒԻԼԻ Արզութեան խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին rue Ville d'Avrayի ծանօթ սրճարանի սրահը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԱՆԻԻՆ-ՊՈՒԱ ԲՈՂՈՆՊԻ Զէյթուն կոմիտէի դասախօսականժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին rue Charles Chefson, Ֆոնթէնպլոյի սրճարանը։

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Մարզպետ խումբի դասախօսական ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանէն սրահը։ Կը խօսի Ընկ. Կ. Տաւեան։ Նիւթ՝ «Հ. Յ. Դ. ծրագրի պարզաբանում»։ Կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրներ։

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՍՈՒԻ ԳԱԽԱՌԻ ՄԷՋ

1.	ՄԱՐՈՒՏՅ.	Tzeriguiantz G. 13 rue des Dominicains
2.	ԼԻՈՆ	khatchadourian Antranik, 202 rue Boileau.
3.	ՏԷՈՒԻՆ	Bodourian G., Avenue B. Palissy.
4.	ՎԱՒԱՆՍ	Perzikian Avedis, 26 Boulevard Vauban.
5.	ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ	Germain Marcel, 34 Place du la Liberté.
6.	ՍԷՆ ԹԻԳՈՒԻՆ	Madame Digonner, Place du Peuple (kiosk).
7.	ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻ	Eramian David, rue de la Liberté (Beulangerie Curtat).
8.	ԼԱՆՍԻՑ	Djelalian Simon, 4 rue Dr. Michaud.
9.	ԼԱ ՍԻՈՓԱ	Azadian kazaros, 11 rue Palamideau.
10.	ՊԱՐԿ ՏԸ ՓԷԱՃ	kassabian Souren, 50 Grand'rue.
11.	ՍԷՆ ՄՕՐԻՍ ՊԼՆՈՒԱ	Teissonnier, Dépositaire.

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Ի ԵՒ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

"ՓՈԹՈՐԿԷՆ ՎԵՐՋ,, Գրեց՝ ՊԵՐՃՈՒՀԻ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Société Savante Ի ՄԷՋ 21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ

կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը

Թատերական շրջագայութիւն

Լուրաստեան վարժարանի նորակառոյց գեղեցիկ թատերասրահին մէջ, Փրոֆ. Ա.ճէմճեանի գեղարուեստական շքեղ բեմանկարներով, տեղի պիտի ունենայ թատերա-երաժշտական (Operette) գուարթ ներկայացում մը՝ դիւկամարութեամբ Փրոֆ. Դուրգէն Ալէմշահի, այս Կիրակի, ժամը 3ին։

Տոմսերու դիներն են՝ 10 եւ 20 ֆրանք։ Կը ծախուին վարժարանին մէջ, Ֆլօրիա եւ Լիլա ճաշարաններէն, Հրանտ-Սամուէլ գրատունը եւ ներկայացման օրը մուտքին առջեւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Գէորգեան ընտանիքը իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ ամէն անոնց, որոնք անձամբ եւ ծաղկեպատկով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց որդւոյն՝ ԱՋԻՋ ԳԻՈՐԳԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ։

Ծաղկեպատկ ղրկած էին՝ Անիէր-Պուա-Քոլոնպի Հ. Յ. Դ. Զէյթուն ենթակոմիտէն, Քլիշիի Հ. Յ. Դ. Ազատամարտ խումբը, Տէր եւ Տիկ. Ա. Սեհեանեան (Մարսէլ), Տէր եւ Տիկին Ճիվէլէքեան, S. M. de Clichyի բանուորները։

Գէորգեան եղբայրները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ընկ. Գրիգոր Քիւրճեանի՝ մահուան առթիւ իր ցոյց տուած ընկերական վերաբերմունքին առթիւ։

28 Յունուար 1932

ՍՏԱՑՈՂ

"ԱՐՓԻ,,Ն

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹԻՒ

«Արփի» հայ ընտանիքին թերթն է, ունենալով մանուկներու, պատանիներու եւ ծնողներու բաժիններ։

Տարեկան բաժնեգինն է 2 տոլար։ Զէք եւ մնդի ծառը գրել A. Barseghian անունին։ Հասցէ՝ P. O. Box 77 Allston, Mass. Խմբ. հրատարակիչ՝ Դոկտ. Ա. ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ։ Կամ «Յառաջ»ի խմբագրատունը Պ. Լեւոն Գեւոնեանի, 17 rue Damesme, Paris (13e).

ԳՈՐԾ կը փնտռէ գրասենեակի կամ արհեստանոցի մէջ հայ օրիորդ մը որ գիտէ լաւ ֆրանսերէն։ Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան։

Հայերու ժամադրավայրը ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ազնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը

44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-73

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՈՒՈՒՏ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

Կէս օրին ՄԱՔՈՒՈՒՏԻՆ եկուր, հոն եւ 7.50 ֆրանքով կը [illegible] շեմ, կը կշտանաս ու միշտ գոհ ես։

Մաքսուտը կը յարմարի օրուան տագնապին։ Եկէք եւ տեսէք։

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, առհասարակ ընտիր պոլսական եւ ռուսական ադանդերներով։

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

ԴԵՐՁԱԿ ԳԱՐԱԵԱՆ

ՄԻՇՏ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԳՈՐԾ

Սօսիեթէ Սավանիի դէմ, 5 rիւ Միլեսի

Մէթրօ Սէն Միշէլ եւ Օտէօն Tél. Dan. 41—[illegible]

ՇԱՒՈՒԻ Է գուլպայի, փուլովէրի եւ այլն կրպակ մը, շատ [illegible] տաւոր դիներով, բանուկ փողոցի մը վրայ։ Ամէն մարշէ։ Պայմաններու համար անձամբ դիմել Պէրպէրեանի 13 Rue Martyrs, Փարիզ։

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

ԳԵՂԵՑԻԿ ՏԵՍԱՐԱՆ, ՄԱՔՈՒԻՐ ՕԴ,

Porte d'Orléansէն ՈՒՒՂԻ ՎԱՅՐԿԵԱՆ ՄԻԱՑՆ ՀԵՌՈՒԻ

1, 2, 3 սենեակնոց յարկաբաժիններ, Entrée, W. C., խոհանոց, Cave, chauffage central, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Այցելելու եւ պայմաններուն տեղեկանալու համար դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ 115 Route d'Orléans (առնել Porte d'Orléansէն 88 թիւ թրամվէյը, իջնել Bagneux) կամ ժամը 10-12 ջորմիսեանի, 80 Rue de Bondy, Paris (Porte St. Martin).

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԻԼԻԻ Հայ Ակումբը վարդանանց տարեդարձին առթիւ կազմակերպած է հանդէս մը, որ տեղի պիտի ունենայ իր սրահներուն մէջ 114 Rue de Rome, այս Կիրակի, ժամը 2.30ին։ Կը հրաւիրուին անդամները ազգականներով եւ բարեկամներով։ Մուտքի վճարում չկայ։

Ձեր փնտռած գիրքերը

ԹԻՕՃԱՆՕ հեղինակ Բօլ Տմիթրատօփուլօ (Բիւզանդիոնի հայազգի կայսր Յուվ. Զմիշկին է այս վէպին գլխաւոր հերոսը եւ թէօֆանօ կայսրուհին իր սիրային արկածախնդրութիւններով։ Կը կարդացուի հետ ի հետ)։ Գինն 25 ֆրանք։

ՎՈՍՓՈՐԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ. Հեղինակ Բօլ Տմիթրատօփուլօ (Մուլթան Համիտի Տարեմականկնոջը իր շուայտութիւններով եւ գաւադրութիւններով, վրէժխնդիր հայ երիտասարդ մըն է վէպին գլխաւոր հերոսը)։ Գինն 30 ֆրանք։

ՎԱՆԱՆԹԻՆ. Ֆրանսացի նշանաւոր հեղինակ Ժօրժ Սանի սիրային ամէնէն գեղեցիկ վէպը։ Գինն 20 ֆրանք։

ՄԵՆԹ ԵՒ ՋՕՒԼԻԴՐԻՆ. Բաճֆիի։ 25 ֆրանք։

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆի ՄՏՔԵՐ. Քրիս. Մ[illegible]եանի միակ հրատարակութիւնը, Բ. տպագրութիւն։ Գինն 10 ֆրանք։

ԱՆԱՀՏԱԿԱՆ. բանաստեղծ. գրեց Սամվէլեան։ Գինն 8 ֆրանք։

Ստանալու համար գիմել «Յառաջ»ի խմբագրատունը Լեւոն Գեւոնեանի 17, rue Damesme, Paris (13).

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Օրսուի [illegible] զուէրէն Մարիամ Համալեան, մերիկա գացած է 1918ին Բ[illegible] վազեանի հետ։ Կը խնդրուի հասցէն տեղեկացնել Նշան Երեանի, 10 Rue François Garcin [illegible] «Հայրենիք»էն ու Ամերիկայի թերէն կը խնդրուի արտատպել

— Լոնտոնէն կը փնտռուի [illegible] բան Զաքմաքճեան, Տարոնցի տարեկան։ Ունի անգլիացի կին Gertrude, զաւակ մը՝ [illegible] Տրկլաս Էֆկ 7—8 տարեկան։ [illegible] քին անունը՝ Աբրահամ եւ Մարի Գրել Friends of Arménia, Victoria St. London, S. W.

ՎԱՐԶՈՒ Է բանուկ պողոտայի վրայ [illegible] մը խոհանոցով միասին, [illegible] բնակութեան եւ գրասենեակի [illegible] ֆոր մօտէն։ Դիմել «Յառաջ»ի բաղդատունը։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աբմատ. եւ կնոջ Ծոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մոքի, [illegible] վէներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13e)
Le Gérant H. STEPHAN

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դահիճը կը պատմէ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործերը

ՀԱՐՑԱՆՔ ԵՒ ԱՐՁԱԳԱՆՔՆԵՐ ԳՐԱԻԵՑԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Հրացանի եւ ատրճանակի այս անդադրում ձայները լսելով, Պոլսոյ ժողովուրդը զարձեալ խռովութեան սկսելու նշան ցոյց տուաւ։ Կոմիտէճիներէն 8 հոգի սպաննուեցան, մնացեալներէն քանի մը հոգի ողջամբ ձերբակալուեցան։

Զարմանալին այն էր, որ ռուս դեսպանատան աւագ թարգմանը, Մաքսիմով, բոլոր այս դէպքերուն ընթացքին վիրաւորուած Հայերը հաւաքելով տեղաւորեր էր ռուս հիւանդանոցին մէջ։ Մաքսիմով, որ իբրեւ ռուս կայսեր մամուլը լրտեսը ահագին դրամ կը ստանար փեթերսպուրկէն, եւ իբրեւ Ապտիւլ Համիտի մամուլը լրտեսը ահագին դրամ կը ստանար Երզտըզի Պալատէն, չափազանց նենգ եւ թուրքին թշնամի մարդ մըն էր։ Արդէն տեսակ մը առանձնաշնորհեալ դարձած էր իբրեւ աւագ թարգման ռուս դեսպանատան, նոյն ատեն աւելի մեծ ազդեցութիւն մը կը վայելէր շնորհիւ իր կապին, որ ունէր Ապտիւլ Համիտի հետ։ Եւ ես վատ գիտէի, որ այս մարդը միեւնոյն ժամանակ կապ կը պահէր ռուս ոչնչականներուն ու անիշխանականներուն հետ։ Ու եթէ Մաքսիմով կը պաշտպանէր հայ յեղափոխականները, պատճառն այն էր, որ հայ յեղափոխութեան վարիչները Ռուսահայերն էին։

Նոյնիսկ հայ յեղափոխութեան սկզբնական դէպքը, Գում Գափուի ապստամբութիւնը պատրաստած ու վարած էր Պատրիկովը, որ երբ ձերբակալուեցաւ՝ ամենայն հաժարձակութեամբ խոստովանեցաւ իր մեղքը։ Ահա այսպէս Մաքսիմով իր պաշտպանութեան տակ առած էր հայ յեղափոխականները, հարիւրաւոր կոմիտէճիներ տեղաւորած էր դեսպանատան մէջ, շատերուն ամսական տալով։

Ռուսիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ, այդ շրջանին կը նաւարկէր անգլիական դրօշով շոգենաւ մը, որ Մանթաշով անունը կը կրէր։ Ահա այս շոգենաւուն բոլոր աշխատաւորները, նաւապետէն սկսեալ մինչեւ յատին պաշտօնեաները, Հայ էին։ Ինչպէս ետքէն հասկցուեցաւ, այս նաւով էր որ Պոլիս մտած էին բազմաթիւ կիներ, որոնք կը պատկանէին յեղափոխական կոմիտէին։ Իւրաքանչիւրն իր ծրագիրներուն, իր ծրարներուն, պայուսակներուն, նոյնիսկ ծոցին մէջ ռումբեր տեղաւորած, Ռուսիայէն ոգեւորութիւն կը բերէին Պոլիս։ Այն յեղափոխականները որոնք Պանքայի կռիւներուն ընթացքին վիրաւոր ինկան, փոխադրուեցան ռուսական հիւանդանոց, իսկ այն կոմիտէճիները, որոնք կերպով մը ազատեցին իրենց օձիքը, նետուեցան այս շոգենաւին մէջ։

Երբ կը գրեմ իմ յուշերս, այս պարագան իսկ ինծի կը բացատրէ թէ որքա՜ն պէտք է գնահատել արդի Թրքական հանրապետութիւնը։ Հիմա է, որ կը զգամ անկախութեան հաճոյքը։ Դուք չէք կրնար ինծի չափ հասկնալ թէ որքա՜ն տկար էր կառավարութիւնը այն շրջանին, երբ տեղի կ'ունենային յիշեալ դէպքերը։ Օտար դեսպանատան մը ամէնէն աննշան պաշտօնեան, պարզ թարգմանը կրնար իր պաշտպանութեանը տակ առնել ոեւէ ոճրագործ, կախաղանի արժանի ոեւէ մարդասպան, եւ եթէ ուզէր, կրնար կառավարութեան եւ ժողովուրդին աչքին տակ ազատ հաւարձակ պտտցնել զայն։

Պոլսոյ մէջ ծագած խռովութիւնը պզտիկ դէպք չէր սակայն։

Թէեւ մասամբ կրցած էինք զսպել, այսուհանդերձ դէպքերուն վերջը չէր գար։ Ամէն օր ռումբի ձայնը կուգար, ամէն օր մէկ երկու ոստիկան կամ զինուոր, մէկ երկու Թուրք գետին կը փռուէր։ Եւ ամէն օր կոմիտէճի մը կը սպաննուէր։ Տակաւին ստուգապէս չէինք գիտեր դէպքերուն յատակագիծն ու եղանակը, ոչ ալ կոմիտէին վարիչներուն անունները։ Մեռնողները մեռան, փախչողները փախան ու պահուրտեցան օտար դեսպանատուն, օտար շրջենաւերու կամ օտարահպատակներուն տուներուն մէջ։ Կարելի չէր ձերբակալել զանոնք։ Նոյնիսկ փախստականները իրենց թաքստոցէն ինծի, եպարքոսին եւ ուրիշ պետականական մեծ դէմքերու անարգական նամակներ կը ղրկէին։ Մինչդեռ պէտք էր ձերբակալել ասոնք, հարցաքննել, դատել ու պատժել, բայց ի՞նչպէս։ Գրեցի Բերայի կառավարչութեան, որ զէթ աշխատի հարցաքննել ռուսական հիւանդանոցին մէջ տեղաւորուած յեղափոխական վիրաւորները։ Բերայի կառավարիչը ինծի կը պատասխանէր թէ ամէն օր պաշտօնեայ մը կը ղրկէր հիւանդանոց, սակայն ամէն օր պաշտօնեային կը յանձնարարեն չաչօրդ օրը դալ։ Ի վերջոյ դիմեցի ռուս դեսպանատան թարգմանին, Մաքսիմովի։ Խոստացաւ որ, թոյլ պիտի տայ չաչօրդ օրը հարցաքննել վիրաւորները։ Սակայն երբ չաչօրդ օրը Բերայի հարցաքննիչը Միխայէլ ղրկուեցաւ, կը պատասխանուի թէ վիրաւորները ծանր վիճակի մէջ կը գտնուին, խօսելու կարողութիւն չունին, եւ այսպէս կը դառնան։ Գանի մը օր յետոյ Մաքսիմով կը դիմէ Բերայի կառավարչին, եւ կ'ըսէ թէ դեսպանատան կը գտնուին բազմաթիւ հայ մանչուկներ, որոնք վերջին դէպքերուն չափազանց վախցած ըլլալով գիշեր մեկնիլ, հետեւաբար կը խնդրէ որ ռուս շոգենաւային ընկերութեան մը նաւով փոխադրելու համար զանոնք, մինչեւ նաւատոյց անոնց ընկերացուին խոստիկաններ, որպէսզի որեւէ ձակման չենթարկուին։ Բերայի կառավարիչը կը խնդրէ որ ինծի կը հարցնէր թէ ինչ պէտք է ընել։ Պատասխանեցի թէ եպարքոսին հետ տեսակցելէ յետոյ, կը կատարեմ հարկ եղածը։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղուածներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 4 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

4 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1794

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԵԼԵՒԷՋՆԵՐԸ

Համեմատելով նախընթաց ամիսներու կացութեան հետ, բաւական կազդուրիչ տեղեկութիւններ արձանագրուեցան «Յառաջ»ի մէջ, Յունուարի ընթացքին։

Տագնապը կը պահէ իր սաստկութիւնը։ Ոչ միայն կը շարունակուի օտար — նոյն իսկ տեղացի — բանուորներու արձակումը, այլ եւ աշխատանքի օրերու կամ ժամագիներու կրճատումը։ Եւ մտահոգութիւնը այնքան ծանր է որ, շաբաթը 3-4 օր աշխատանք ունեցողներն ալ փոք կուտան, վախնալով բացարձակ անգործութենէ։

Յետոյ, յաճախադէպ են դարձած տեղափոխութիւնները։

Բայց, կը դիտենք որ նախկին շուարումը տեղի է տուած աւելի լուրջ գիտակցութեան։ Ինքնապաշտպանութիւնը ձեւ ու մարմին կ'առնէ հետզհետէ։ Մորհրդակցութիւններ կատարուած, փոքր կորիզներ կազմուած են գաւառի այս կամ այն քաղաքին մէջ։ Ակնհայտ բոլորն ալ կը գան, թէ անօգուտ է ողբ ու կոծ արձակել եւ ձեռնածալ սպասել։

Միւս կողմէ, հայաշատ կեդրոններու մեծ մասին մէջ ապահովուած է գործազրկութեան նպաստի ստացումը։

Այսպէս, վալանսի մեր թղթակիցը ուրախութեամբ կը հաղորդէր թէ, Նոր տարիէն ի վեր, հայ գործազուրկներն ալ նպաստ կը ստանան։

— «Շաբաթական 24էն մինչեւ 125 ֆրանք ստացող կայ։ 24 ֆրանք կը ստանան այն կիները որոնց ամուսինները կ'աշխատին։ Նաեւ Նոր Տարիէն սկսեալ ընտանիքներուն թէ ամուրիի ամիսը ֆարիւ քիլօ աճուկ կուտան։ վերջապէս վալանսի գաղուածը բախտաւոր վիճակի մը ինասաւ»։

Այս այն գաղուածն է որ տարիներով շէն օրեր անցընելէ յետոյ, այսօր կը համրէ 180-200 գործազուրկ։

Նպաստ ապահովուած է նաեւ Պոլէնի մէջ, որ սկիզբէն ի վեր կը գալարուի տագնապի մէջ, Մարսէյլի քիթին տակ։ Այս քաղաքէն ալ ստացանք ուրախառիթ լուր մը, երկու օր առաջ։

— «Վառի նահանգին մէջ կառուցուելիք հիւանդանոցին համար 30 հայ աշխատաւորներ պէտք են։ Մենք միայն 33 հոգի ենք անգործ եւ կը սպասենք հրամանի, մեկնելու համար դէպի աշխատանք»։

Նպաստ կը բաշխուի, առանց խտրութեան, Լուառի նահանգին գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, բացի Սէն Շամոնէն։ Այս քաղաքին անուշնով եղած դիմումները մերժուեր են քաղաքապետական ժողովին կողմէ, եւ գործազուրկները ճար կը սպասեն Փարիզէն, — գաղթականներու գրասենեակներէն։ (Հաւատա՞նք թէ կարելին պիտի փորձուի)։

Մոյզ տեղեկութիւններ չունինք Լիոնէն եւ Մարսէյլէն — երկու բազմահազ կեդրոններ, որոնք նոյնքան ազդուած են տագնապին հետեւանքներէն։ Մանաւանդ առաջինը։

Ուրեմն, ոչ թէ գործերու բարւոքում, այլ գործազուրկներու վիճակի թեթեւացում կայ, որոշ չափով։

Ի հարկէ այս առժամեայ կարգադրութիւնները, կիսամիջոցները չէ որ պիտի փարատեն մտահոգութիւնը։ Աւելի քան հիմնաւոր է վաղուան վախը։ Բայց, այս նպաստաւոր իրողութիւնները կ'օգնեն խուճապը կասեցնելու, սպասելով որ գործերը բացուին։

Այս առթիւ, մխիթարական երեւոյթ մըն է, նաեւ, Փարիզի Աղքատախնամին նախաձեռնութեամբ կազմուած մարմինը։

«Կիսկատար գործ» անուանեցինք մենք այս ձեռնարկը։ Եւ այդպէս ալ եղաւ, իրրեւ սկզբնաւորութիւն։

Հիմա մեզի կը հաւաստեն թէ՝ դարմանուած են կարգ մը թերիներ, թէ գործակցութեան հրաւիրուած են ոչ միայն գաղթականներու զոյգ «օֆիս»ները, այլ եւ յարանուանութիւնները, եւ թէ արուարձաններէն ալ ներկայացուցիչներ պիտի հրաւիրուին։ Գալով Փարիզէն դուրս ալ գործելու հարցին, մեզի կը հաղորդեն թէ այդ պարագան ևս նկատի պիտի առնուի ժամանակի ընթացքին։

Իրրեւ տեղեկութիւն արձանագրելով այս բոլորը, կ'ուզէինք որ խնդիրը կապէս հիմնական եւ գործնական ձեւ մը առնէր այս նոր կազմակերպութիւնը, եւ ոչ թէ դառնար նպաստաբաշխ մեքենայ մը։

Ձեւակերպութիւնները չեն հետաքրքրեր մեզ։ Իրական եւ անմիջական գործն է որ արժէք ունի։ Նոր Մարմինը այժմէն կրնայ հետաքրքրուիլ գաւառի ցաւերով, գոնէ վարչական դիմումներու համար (ինչպէս Սէն Շամոնի պարագան)։

Գնահատելի է Նոր կազմակերպութեան որոշումը՝ ամսական հինգ ֆրանք տուրքի մասին։ «Տագնապի Տուրք», ինչպէս կոչեցինք առաջին օրէն։

Սպասելով որ վերջնապէս կազմակերպուի եկամուտի այս աղբիւրը, պարտականութիւն կը սեպենք հիմակուընէ յիշեցնել բոլոր բախտաւորներուն, գործ եւ միջոց ունեցողներուն, որ վարժուին այս նորութեան, քաղաքացիական այս գիտակցութեան։

Թերեւս ճիշդ չէ «նորութիւն» բառը, քանի որ այս ժողովուրդը տարիներով ինքնաբերաբար վճարած է եւ կը վճարէ իւղագին, ազգային կամ կրթական տուրք, հայրենիքի տուրք եւն.։

Նորութիւնը կը կայանայ նպատակին մէջ, որ նոյնքան կենսական է եւ նուիրական։ Պայմանները փոխուած են, բայց նոյն ժողովուրդն է որ իր ինքնապաշտպանութիւնը պիտի ապահովէ փոխադարձաբար։ ինքնօգնութեամբ եւ իրերօգնութեամբ։

Տխուր բան պիտի ըլլար, եթէ անճրկէինք այս ճակատին վրայ։

Ընկերկումը կամ անճրկումը պիտի նշանակէր ոչ միայն անգիտակցութիւն, այլ եւ դասալքութիւն։ Մանաւանդ նկատի առնելով սահմանուած վճարը, — ամսական հինգ ֆրանք։ Երկու տուփ սովորական ծխախոտի կամ սուրճի գինը։

Եթէ լաւ կազմակերպուի այս տուրքը, կը դիւրացնէ ոչ միայն անմիջական օգնութեան գործը, այլ եւ աւելի հիմնական եւ տեւական ձեռնարկի մը իրականացումը, — փոխադարձ օգնութեան կամ նման ծրագիր մը։ Այսօրուան տագնապը կրնայ փարատիլ կամ թեթեւնալ, բայց տագնապներ միշտ ալ գոյութիւն պիտի ունենան։ Գործազրկութիւնը քրոնիկ հիւանդութիւն մըն է այս պողոտաներուն վրայ, մանաւանդ ճարտարագործական կեդրոններու մէջ։ Դեռ չենք խօսիր անակնկալներու մասին։

Այս առթիւ, նորէն կը յիշեցնենք մեր թղթակիցներուն կամ կառավար աշխատակիցներուն, որ բան-գործ ընեն բարեխղճօրէն ներկայացնել իրենց շրջանի տագնապին զանազան երեւոյթները, լաւ կամ գէշ։ Եւ երեմիականի փոխարէն փաստեր ներկայացնելով։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԳՐԵԼ

Գրելու արուեստին օրէնքները չէ որ պիտի պարզեմ — եթէ ունի։ Մանաւանդ որ ես ալ լաւ չեմ գիտեր ու վարպետիս դասը դեռ չեմ մոռցած, — թէ ամէն գրող իր օրէնքն ունի։

Այլ պիտի ներկայացնեմ գրոց-բրոց բարեկամի մը տրտունջները.

— Խօսիլը կ'ըսէր, բաւական դիւրին է, բազդատաբար։ Գիտես թէ հասարակութիւնը հաւաքուած է քեզնէդ լսելու իր սիրած խօսքերը։ Ու դուն կը ջանաս գանոնք հրամցնել։ Մնացեալը՝ լաւ հնետորի մը համար, ձայնի, շեշտի եւ օդային կռփամարտութեան խնդիր է։ Բայց գրելը՝ որուն օրէնքներուն դէմ անսասանութիւնը՝ բարեբախտաբար ոչ բանտով, ոչ ալ տուգանքով կը պատժուի, հանելուկ դարձած է այս օրերուս։

«Գրողը, եթէ ուզէ բոլորը դժգոհ ձգել, հրատարակիչ չի գտներ։ Եթէ ուզէ բոլորը գոհ ձգել նախ ինքը դժգոհ կը մնայ։ Իսկ իբր «ջուրի եւ օճառի չդպողը» գրութիւն, ամէն առեն լուր խմբագրել չըլլար։ Սլաքներով կը գոհանաս։ կ'ըսեն մեղմ է, անջիղ։ պարզապէս՝ քեզի չեն վայլեցներ։ կը սկսիս ուժեղ կոխել։ կ'ըսեն՝ կը հայհոյես եւ համերաշխութեան դէմ կը մեղանչես։ Անմեղ դիտողութիւն մը կ'ընես։ ջեզ «հակասական» կը գտնեն եւ ի վերջոյ շուրջդ կը ստեղծեն ոստայն մը, զոր գրիչդ՝ — սուրի լայնք ու երկայնք ալ ունենայ — չի կրնար ճակել ու պատռել։

«Ի՛նչպէս գրել...»։

Հարցը տուաւ ու լռեց, գրոց-բրոց բարեկամս եւ ինկաւ խորհրդածութեան անել բաւիղին մէջ, հանելուկին թելը գտնելու յոյսով...

Ու դեռ, կը փնտռէ...

Աստուած իրեն օգնական...

Մ. Ե.

Աղաբէկով եւ Զեկա դէմ առ դէմ

Ռումանական մամուլը մանրամասնութիւնները կուտայ կոնստանցայի մէջ ձերբակալուած Հ.Կ.Կ.ական եղբայրասպանութեան։ Այս հարցաքննութիւններէն կը յայտնուի որ Հիկմետ Ալիքսիւեւ, Կէմէլեւի հրամանին վրայ պէտք է ահաբեկէր Աղաբեկովը զոր միայն լուսանկարով կը ճանչնար։

Պոլսոյ խորհրդային հիւպատոսարանին մէջ էր որ Ալիքսիւեւ հրաման ստացաւ Աղաբեկովը ձեռք ձգելու «ողջ կամ մեռած»։ Հոն էր դարձեալ որ ճանչցաւ Սամսուրիտիսը, Յոյն մը։ Այս վերջինը գինքը տեղատուեց յունական «Թիլոմէնա» նաւուն մէջ Ռումանիա անցընելու համար։

Ալիքսիւեւ, նախ ուզեց թունաւորել Աղաբեկովը։ Յետոյ, միտքը փոխեց եւ որոշեց սպաննել։ Սամսուրիտիս Զեկային ցոյց տուաւ ճաշարանը, ուր Աղաբեկով կը ճաշէր։ Նի մը անգամ, նոյն ճաշարանին մէջ Ալիքսիւեւ ուզեց սպաննել Աղաբեկովը, սակայն վախցաւ որ գնդակը կը վրիպի, կամ զէնքը չպայթեցուցած, ուրիշներ գինքը գինաթափ կ'ընեն, որովհետեւ իր չար բախտէն ճաշարանը միշտ լեցուն կ'ըլլար եւ եւ բազմութիւնը գինքը կ'ահաբեկէր...

Այն առեն Ալիքսիւեւ, քանի մը անգամ դիրք բռնեց ճաշարանին դուրսը, սպասելով որ Աղաբեկովի դուրս ելած պահուն, կրակէ։ Բայց ամէն անգամ ալ Աղաբեկով, ուրիշներով շրջապատուած կ'ըլլար։ Այսպէս գործը ձգձգուեցաւ մինչեւ որ ահաբեկիչը ծուղակն ինկաւ։

Անգլիոյ արտաքին նախարարը

Անդլիոյ արտաքին նախարարը յայտնեց Երեսփ. Ժողովին թէ կառավարութիւնը խմաց տուած է խորհրդային դեսպանին թէ այլեւս պէտք չի տեսներ բանակցութիւններ շարունակելու, անդլեւոտս պարտքերու մասին։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲԱՑՈՒԻՄ ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

Բողշեւիկեան առաջին ձախողութիւն մը

Փետր. 2ին, ժընեւի մէջ, զինաթափութեան ժողովի բացումը ուշացաւ մէկ ժամու չափ, հետեւեալ պարագաներու մէջ։ կէսօրէն վերջ, պաշտօնական շրջանակները լուր կը ստանային թէ խորհրդային պատուիրակութիւնը մտադրած է ցոյց մը կատարել այն պահուն, երբ, ժողովին նախագահը Հէնտըրսըն ոտքի պիտի ելլէր բացման ճառը արտասանելու։

Քաղուած տեղեկութիւնները հաստատեցին թէ խորհրդային պատուիրակութիւնը ժողովի բացման պահուն միջադէպ մը պիտի ստեղծէ, ժողովին հեղինակութիւնը կտորելու համար, շահագործելով Զինաստանի դէպքերը։

Այս խաղին առաջքն առնելու համար, որոշուեցաւ բացանիկ ժողովի հրաւիրել Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը՝ նախքան զինաթափութեան ժողովին բացումը, որպէսզի քննէ Նանքինի ռմբակոծման պարագաները եւ Ճափոնի կառավարութեան կատարած վերջին դիմումները։

Խորհուրդին ստիպողական գումարման հետեւանքով, զինաթափութեան ժողովին բացումն ուշացաւ մէկ ժամ։

Հէնտըրսընի ճառը

Զինաթափութեան ժողովին նախագահը Հէնտըրսըն ինչպէս կը յիշուի, Անգլիոյ աշխատաւորական դաշինքին արտաքին նախարարն էր երբ նշանակուեցաւ նախագահ զինաթափութեան ժողովին։

Ահա Հէնտըրսընի ճառին գլխաւոր մասերը։

— Պարտաւոր ենք ուսումնասիրութեան եւ վիճաբանութեան ենթարկել հարցեր, որոնք կենսական կարեւորութիւն ունին բոլոր ազգերուն եւ ընկերային բոլոր դասակարգերուն համար։ Եթէ չենք ուզեր ճաճկել դժուարութիւնները՝ որոնց անշուշտ պիտի հանդիպինք, պէտք չէ թոյլ տանք որ այս դժուարութիւնները մեզ յուսալքեն կամ մեզ շեղեցնեն մեր նպատակէն։ Ընդհակառակն պարտաւոր ենք գանոնք դիմագրաւել վստահութեամբ եւ քաջութեամբ։

Ի՞նչ բանի մէջ կը կայանայ մեր գործը։ Ըստ իս երեքի կը բաժնուի.

1) Պէտք է յանգինք գործնական առաջարկներու դրական ծրագրի մը, որ արագօրէն պիտի ապահովէ ազգային բոլոր սպառազինութիւններու զգալի նուազում մը եւ սահմանափակում մը։

2) Պէտք է առաջադրենք որ որեւէ սպառազինում պէտք չէ խուսափի այս դաշնագրին տարողութենէն, որով ժողովին մէջ ներկայացուած բոլոր ազգերը պարտաւոր են իբր ճաւաքական նպատակ ճշդորոշել տիեզերական զինաթափութեան իրագործումը։

3) Պարտաւոր ենք ապահովել դէպի վերջին նպատակ մեր յառաջդիմութեան շարունակումը եւ որեւէ կերպով, առանց կարեւորութիւնը նուազեցնելու մեր անմիջական ճիգերուն բարեբաստ արդիւնքին, պէտք որ նման խորհրդակցութիւններ ունենանք, մերթ ընդ մերթ։

Հէնտըրսըն երկարօրէն անդրադառնալէ յետոյ 12 տարիէ ի վեր կատարուած ճիգերուն, եզրակացուց։

— Բանակի թիւերու, ծնդանօթի թիւերու, տարողութեանց, դասակարգերու եւլն, արհեստագիտական բոլոր բարդութիւններէն վեր կայ մարդկային բարգաւաճումը եւ մեր քաղաքակրթութեան զարգացման ապագան։

Կը մերժեմ նախատեսել ձախողութեան մը կարելիութիւնը, որովհետեւ եթէ ձախողինք, ոչ ոք պիտի կրնայ գուշակել աղիտաբեր հետեւանքները։

Յանձնախումբեր

Բացման ճառէն յետոյ, պահ մը դադար տրուեցաւ. որմէ վերջ, ձեռնարկուեցաւ երեք յանձնախումբերու կազմութեան.— Լիազօրագրերու ստուգման յանձնախումբ 5 անդամով, — կանոնագրի ճշգման յանձնախումբ 16 անդամով, եւ երրորդ մը որ կը բաղկանայ 5 անդամներէ։ Կանոնաւոր ժողովները պիտի սկսին երկուշաբթի օր։

Այս երրորդ յանձնախումբը, կ'ըսուի թէ իր կողմէ պիտի առաջարկէ հինգ ուրիշ յանձնախումբերու կազմութիւնը։

1.— Ցամաքային յանձնախումբը որ պիտի զբաղի ցամաքային սպառազինութիւններով։

2.— Նաւային յանձնախումբ, որ պիտի զբաղի ծովային սպառազինումներով։

3.— Օդանաւային յանձնախումբ, զբաղելու համար օդանաւային պատերազմով։

4.— Ազգային պաշտպանութեան յանձնախումբ, որուն իրաւասութեան մէջ պիտի մտնէ պատերազմական ելմտացոյցերու կրճատման քննութիւնը։

5) Խորհրդաժողովի յանձնախումբը որ իրականին մէջ պիտի ըլլայ քաղաքական յանձնախումբ։

Ազգերու Խորհուրդին բացառիկ նիստը

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը բացառիկ նիստ մը գումարեց զբաղելու համար չինեւճափոնական վերջին դէպքերով։ Անգլիական պատուիրակութեան պետը պարզեց Անգլիոյ եւ Ամերիկայի թափած ջանքերը վերջ դնելու համար չինեւճափոնական վէճին։ — Անկարելի է եզրակացուց, Թոյլ տալ որ ներկայ կացութիւնը շարունակէ տայրագոյն-Արեւելքի մէջ, եւ հաղորդեց թէ Անգլիա որոշած է դիմում մըն ալ կատարել ճափոնի, հետեւեալ պահանջներով.

1) Պէտք է վերջ դնել ամէն տեսակի բռնութեան եւ թշնամութեանց ամէն նոր պատրաստութեան։

2) Շանկհայի մէջ, երկու կողմերը պէտք է քաշեն իրենց զօրախումբերը եւ անոնց միջեւ պէտք է ստեղծել չէզոք շրջանակ մը, պահպանելու համար միջազգային գօտին։

3) Ամիջապէս պէտք է սկսիլ բանակցութեանց՝ փարիզի (Պրիան-Քելլոկ) դաշնագրին ոգիով։

Ամերիկա եւս միացած է Անգլիոյ այս դիմումներուն։

Խօսեցան նաեւ զանազան պետութիւններու ներկայացուցիչները, որոնցմէ վերջ խօսք տրուեցաւ չինաստանի ներկայացուցչին, որ յայտնեց թէ իր կառավարութիւնը կը միանայ խորհուրդին խաղաղասիրական բաղձանքներուն։ Իսկ ճափոնի ներկայացուցիչը պահանջեց որ վերջ տրուի չինական յարձակողականին։

Այս բացատրութիւնները ըսելէ յետոյ, ժողովին նախագահը գումարման նպատակը իրականացած համարելով, փակեց նիստը։

Զինեւճափոնական պատերազմը

Նախորդ օր, Շանկհայի մէջ հանդարտութիւն կը տիրէր. սակայն երէկ կռիւը վերսկսաւ երկու հակառակորդներուն միջեւ։ Շանկհայի փողոցներումէջ, երկու կողմերը գերկընդհատն կռուի մը բռնուեցան։ կէս օրէն վերջ զինուորները յարձակեցան ճափոնական կայանի մը վրայ, իսկ ճափոնացիները սուինաւոր փոխյարձակման դիմեր են։

Կրօնասիրական եռանդը Թուրքիոյ մէջ

Պոլսէն կը գրեն «Օպզըրվըը»ի (28 Յունուար).—

Բամպուկը լուսադէն միջոցն է չափելու կրօնական զգացումներուն վիճակը Թուրքիոյ, մասնաւորապէս Պոլսոյ մէջ։ Մինչ Ընտաւոլուի աւելի փոքր քաղաքներուն մէջ մղկիթ երթալը կը պարտադրուի հանրային կարծիքին կողմէ եւ շատ քիչերը զանց կ'առնեն, Պոլսոյ մէջ ամէն մարդ ազատ է իր սեփական հակումներուն հետեւելու։

Այժմ յայտնապէս հակազդեցութիւն մը կը տեսնուի քանի մը տարի առաջուան կրօնական անտարբերութեան դէմ։ «Նոր մարդ»ի ժամերուն, մտնաւորապէս կէս օրին, Պոլսոյ պատկառելի մղկիթները լեցուն են ամէն դասակարգէ բազմութեամբ, Ընտաւոլուի գիւղական մինչեւ ոտիկանը եւ համալսարանի փրոֆէսօրը։

Մոմադնութիւնը աւելի շատ կը յարգուի քան նախընթաց տարիներուն, եւ ինչ որ աչքի կը զարնէ, — երիտասարդները, որոնք ծոմ չէին պահեր, հիմա կը պահեն։ Ծղաքն ալ, երբ հարկադրուած են աշխատիլ, ծոմ կը պահեն, գոնէ շաբաթը մէկ օր, Ուրբաթ, որ Թուրքին հանգստեան օրն է։ Իսլամական ծոմապահութիւնը շատ խիստ է։ Բերանը բան չեն դներ, արշալոյսէն մինչեւ վերջալոյս։ Նոյն իսկ ծխելը արգիլուած է, եւ երբ արեւը մարը մտնէ, ճշմարիտ հաւատացեալին առաջին գործը կ'ըլլայ սիկառէթ մը վառել, որուն կարօտը կը քաշէր օրն ի բուն։

Ամէնէն կարեւոր բարեփոխումներէն մէկն է Թուրանին Թուրքերէնի վերածումն ու ընթերցումը։ Առաջին ընթերցումը տեղի ունեցաւ անցեալ շաբթու, երբ կապիին նուագախումբին արեւելեան բաժնին պետը, Հաճըզ Եաշար, որ գոց պիտէ Թուրանը, արաբերէնի փոխարէն Թուրքերէն ըսաւ աղօթքները՝ զոր. Տէրվիշ փաշայի Թարգման առթիւ։ Հաւանական է որ այս փորձը կրկնուի ուրիշ տեղեր ալ, եւ եթէ յաջողի, Թուրանին Թուրքերէն ընթերցումը պիտի տարածուի ուրիշ մղկիթներու մէջ։ Նոր քայլը՝ արաբական ժառանգութիւնը Թօթափելու։

Ոչ-յարձակման Դաշիւիւերուն շուրջ

Ռումանիոյ խորհրդարանին վերաբացման առթիւ, վարչապետ Եորկա հաստատեց թէ ոչ-յարձակման դաշինքները որոնք մակագրուած են Փրանսայի, Լհհաստանի եւ Խորհրդային միութեան կողմէ, որեւէ կերպով չեն փնասեր Ռումանիոյ իրաւունքներուն, որոնք պիտի յարգուին։ Իսկ ժամուին տրուած զեկոյցով մը, Պ. Եորկա կը յայտնէ թէ Ռումանիա համերաշխօրէն կը գործէ Փրանսայի եւ Լհհաստանի հետ։ Եորկայի այն յայտարարութիւնները թէ բացարձակ հաւաստիքներ ստացած է որ Փրանսա եւ Լհհաստան պիտի պահպանեն Ռումանիոյ իրաւունքներն ու շահերը՝ Ռուսիոյ հետ իրենց համաձայնութեանց ընթացքին, նպաստաւոր ընդունելութիւն գտած են։

Թէվֆիք Րիւշտի մեկնեցաւ Թեհրանէն

Թուրքիոյ արտաքին գործավարը Թէվֆիք Րիւշտի որ Պարսկաստան գացեր էր սահմանային եւ այլ խնդիրներու կարգադրութեան համար, Թէհրանէն մեկնեցաւ օդանաւով դէպի Թուրքիա։ Երկաթուղին չի բանիր, առատ ձիւն տեղացած ըլլալով։

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ԱՆՍԱՆՁ ԲՌՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Խորհրդային Միութիւններու շուրջ արեւմտեան ազգերու հետաքրքրութիւնը կը շարունակէ զարգանալ զրական եւ բարոյական ուղղութիւններով։

Երկրէ երկիր, տարբեր նկատումներն ու հաշիւներն են որ տուն կուտան այդ հետաքրքրութեան, համաձայն օրուան կարդախօսին։

Եւ այս պատճառով ալ, իրար խաչաձեւող ձայրայեղ տեսակէտներէն զատ, դժուար է ծանօթանալ անաչառ եւ արդար եզրակացութեան մը, որ ըլլար իրական գնահատութիւնը խորհրդային հանրապետութեանց։

Ստալինը գիտէ սակայն գնահատել այս կացութիւնը, եւ ճիշդ է, ասկէ ալ սիրտ առած՝ կը ձգտի մրցանիշը կոտրել աշխարհի մէջ գոյութիւն ունեցող բոլոր բռնաւորներուն։

«Սոցիալիստական հայրենիք» ստեղծելու կախարդիչ իր մոլուցքին մէջ, ան կը հանդիսանայ դասական թշնամին մարդկային մտքին ազատ զարգացումին։

Ահռելի բռնաւորի կատարեալ նենգութեամբ, ապահինած Լէնինի շուքին եւ անոր հմայքին, ան իր կամքն ու քմահաճոյքը գործադրելու ու գիւղացիին հետ կը պարտադրէ մեռելատուր ամէն կարգի հեղինակութիւններուն, իբրեւ բացարձակ ճշմարտութիւն, անվիճելի ու անքննելի։

Իր այսօրուան դիրքին այս ուղղութեամբ հասած, ան անհետացուցեր է բազմահազար գործակիցներ ամէնէն քաւիլելի միջոցներով։ Աքսորներ եւ չէզոքացուցեր է մտքի մշակներ, գիտական իրական արժէքներ։

Ո՛չ մէկ ազգ եւ ո՛չ մէկ հանրապետութիւն — Խորհ. Միութիւններէն — գերծ չեն Ստալինի այս արիւնոտ քաղաքականութենէն։ Մոսկուայէն մինչեւ Երեւան, անոր խեղդիչ շունչը, ուրականի նման կը չորցնէ մարդկային միտքը, ստեղծագործող թռիչքը։ Բացառիկ երեւոյթ չէ ասիկա, այլ սովորական գէնք մը, կիրառելի բռնաւորին խախտած դիրքը ամրացնելու համար։

Կուսակցական ներքին հակամարտութիւններու, օրուան քաղաքականութեան դէմ արտայայտուած դժգոհութիւններու պարագային Ստալինը միշտ ճարպիկ ռազմավար է։ Ան գիտէ հանրային ուշադրութիւնը ուղղել տարբեր ուղղութիւններու, երբ անխուսափելի են առհասարակ կուսակցութեան եւ երկրին դէմ երեւակայական վտանգները։

Դեռ վերջերս էր որ ան, կուսակցութեան ծոցին մէջ զարգացող հակառարամարտութիւնները իր իշխանութեան դէմ չէզոքացնելու համար, մէջտեղ նետեց նորէն «տրոցկիզմի» վտանգը, մտաւորական շրջանակին։

Հիմա օրուան կարգախօսը, այս «վտանգ»ին դէմ հրաժարած պայքարն է, որմէ անշուշտ անժամն չէ նաեւ մեր խեղճ հայրենիքը։ Այս կարեկցութեամբ ալ, փորձենք ծանօթանալ ուրեմն Ստալինի այս նոր խաղին։

Անցեալ դեկտեմբերին, խորհրդային բոլոր օրկաններու նման, «Խորհրդային Հայաստան»ն ալ առանձին յատկութեամբ տպագրութեան տուաւ Ստալինի բաց նամակը, «Բայշեւիզմի պատմութեան մի քանի հարցերի մասին», ուղղուած «Պրոլետարսկայա Ռեվոլուցիա» թերթի խմբագրութեան։

Այս նամակէն յայտնի կ'ըլլայ որ Սլուցկին՝ ան կը պարբերականի կարեւոր խմբագիրներէն — յօդուածով մը փորձեր է Լէնինի նախապատերազմեան գործունէութիւնը քննել։ Եզրակացութիւնները, նման աշխատութիւններու մէջ, բնական է թէ կրնան տարբերուիլ ըստ տիրող կամ դոյութիւն ունեցող տրամադրութիւններուն։ Եւ որովհետեւ Սլուցկին վիճելի է դաւեր Լէնինի նախապատերազմեան գործունէութեան մասին կազմուած գաղափարները, Ստալինը կատարեալ ամբոխավարի մը նման սկսեր է ահա իր յարձակողական ելոյթը.

— «Վ.Ձուլաբար բողոքում եմ ։ — կը սկսի իր նամակը — Սլուցկու «Բոլշեւիկները դեմոկրատական սոցիալ-դեմոկրատիայի միջպատերազմեան ճգնաժամի շրջանի մասին» հակակուսակցական եւ կիսատրոցկիստական յօդուածը Պ. Ի. Փուռնալում (թիւ 6, 1930), որպէս դիսկուսիոն (վիճաբանական) յօդուած զետեղելու դէմ»։

Իր այս սպառնական բողոքը հիմնաւորելու համար. Ստալինը կը ծանրանայ գլխաւորաբար ակնարկուած յօդուածի այն մասին վրայ, ուր Սլուցկին կը յայտնէ թէ.

— «Լէնինը (բոլշեւիկները) Թերագնահատում էր ցեներիզմի վտանգը գերմանական եւ առհասարակ նապատերազմեան սոցիալ-դեմոկրատիայի մէջ»։

Այս արտայայտութիւնը բաւական է, որպէսզի Ստալինը իրաւունք ունենայ պարտադրել Սլուցկիին հետեւեալ եզրակացութիւնը.

— «Այսպէսով դուրս է գալիս, որ Լէնինը պատերազմին նախորդող շրջանում դեռ եւս իսկական բոլշեւիկ չէր, որ միայն իմպերիալիստական պատերազմի շրջանում կամ նոյնիսկ այդ պատերազմի վախճանին՝ Լէնինը դարձաւ իսկական բոլշեւիկ»։

Թէ որքան կը համապատասխանէ այս վճիռը Սլուցկիի յօդուածին, դժբախտաբար չենք գիտեր, քնադերը մեզի անծանօթ ըլլալուն պատճառով։ Իրականութիւնը սակայն այն է թէ Սլուցկին եւ դեռ ուրիշներ չեն վարանիր Լէնինի բոլշեւիզմը սահմանափակելու Ռուսաստանի մէջ, ձեւաւորուած գլխաւորաբար Հոկտեմբերեան յեղափոխութենէն յետոյ։ Այս գնահատանքով ուրեմն, բոլշեւիկեան քննադատական պատմութիւնը կը ժխտէ Լէնինի գործունէութիւնը իր նպատակ համաշխարհային շարժման։

Գնահատական պատմութիւն կազմելու համար այս ուղղութեամբ առաջ տարուած աշխատանքները անըմբռնելի են Ստալինի համար։ Ան կողմնակից ըլլալով ժկտելու դէմ է սակայն այն բոլոր քննութիւններուն, որոնք ըստ «Պ. Ի.» թերթի խմբագրութեան կը նկատուին կարեւոր։

— «Պրոբլէմների (հարցեր) այդ ամբողջ խմբի մշակումը, որոնք կապուած են բոլշեւիկների՝ նախապատերազմեան երկրորդ ինտերնացիոնալի հետ ունեցած փոխ-յարաբերութիւնների հետ»։

— Ո՛չ, կը յայտարարէ կտրականապէս կարմիր բռնաւորը իր հպատակ գիտական մշակներուն, այդ ուղղութեամբ եւ ոչ մէկ քննութիւն, որովհետեւ առանք բոլորը ճշդուած են ու վճռուած վերջնապէս։

Հակառակ ուղղութեամբ քննութիւն մը գիտական թերթի կողմէն «Բոլշեւիզմի աքսիոմա (առած) հանդիսացող հարցերի վերաբերմամբ» կրնայ նոյնպէս գլխու գալ պատճառել Ստալինին։ Չէ՞ որ հոգ կը նայ տեսնել իր իսկական դէմքն ալ, որ այնքան շատ տարբեր է եւ անհամապատասխան իր օրուան արտայայտութեանը։

Սեփական կաշիի վախը, պատմութեան էջերու քննութեամբ, — ան կը ծածկէ վարդապետութեամբ — Լէնինի շուրջ կեդրոնացնելով հարցի ծանրութիւնը։ Եւ այս պատճառով ալ, ան աւելի շեշտ դրած իր արտայայտութիւններուն, կը վրդովի թէ ինչպէ՞ս հնարաւոր է.

— Լէնինի բոլշեւիզմի հարցը աքսիոմից վերածել պրոբլեմի»։

Ձմռանդ աւելի դայն մանրամասնութիւններու մէջ։ Հետաքրքրականը այս պատմութեան մէջ Ստալինի բացարձակ արգելքն է բոլշեւիկեան պատմական ուսումնասիրութեան մասին։

Աւելի զարշելի եւ վանտալական վերաբերմունք դէպի պատմութիւնը, այն ալ բոլշեւիկեան պատմութիւնը, որ չափազանց շատ մութ ոճրագործ էջեր ունի, անհնար է երեւակայել։

Եւ սակայն այս աներեւակայելի եւ քաւութեան բռնութիւնն է, որ իր արձագանգը կը գտնէ երկրի մէկ ծայրէն միւսը։ Բոլորը մէկ ոտքի են ելեր «մեծ առաջնորդի» ազդանշանին վրայ, խափանելու մտաւոր շարժումը, սահմանափակելու գիտական ու պրպտող միտքը։

Կուսակցութեան ծոցին մէջ Սլուցկին կը նկատուի «դարանակալ» աղանդաւոր, հետեւաբար թշնամի բոլշեւիզմին։ Հաւատաքննութիւնը հիմա արգելքի տակ է առեր ոչ միայն Սլուցկիի յօդուածը, այլ եւ փոշիներու տակէն կը քաղուին տարիներ առաջ եղած հրատարակութիւնները։

Հայաստանի մէջ Բիւնունիները ու Մկրտիչեանները իրենց բռնաւորին օրհնակով զգուելի դրաքննութիւն մըն են բացեր օրուան հրատարակութիւններու վրայ։ Անոնք ալ չեն մոռնար գղրօցները պրպտել, գտնելու համար քառեր եւ պարբերութիւններ, որոնք դատապարտած են իրենց «առաջնորդի» բոլշեւիզմի «արթուն պահակի» կողմէն։

Նոր գոհեր կան արդէն, եւ անկասկած որ առնց թիւը պիտի մեծնայ օրը օրին։

Այսպէս է որ Ստալինն ու իր մեծ ու փոքր իշխանաւորները կ'ապահովեն իրենց զգուելի բռնատիրական գահերը, մտային անապատի վերածելով երբեմնի այնքան բեղմնաւոր միջավայրը։

Ինչ հոգ արեւմտեան ընչաքաղց ձգտումներու համար այս ողբերգութիւնը, երբ առնք արգելք մը չեն շահաւոր առեւտուրին։

Ս. ԹԱՓՈՒՀ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԱՂՈՒԹԸ ԵՒ ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

Վերածնութեան շրջան մը

Շաբաթ օր, 30 յունուար, հոծ ու ընտիր հասարակութեան մը ներկայութեանը տեղի ունեցաւ Սէվրի Մուրատեան վարժարանի դահլիճին մէջ, ֆրանսացի հայագէտ եւ Հ. Հ. ֆրանսական կցորդ Հ. Փուատըպատի բանախօսութիւնը։ Նիւթն էր՝ «Սուրիոյ հայ գաղթականներու վիճակն ու ու հայասեղնագործութեան արուեստը»։

Բացումը կատարեց վարժարանի պատուակալ տեսուչ Պ. Զաւիկ Խանդամեանը, ջերմապէս շնորհաւորելով երեսփոխան Պ. Անրի Լօրէնը, որ բարեհաճած էր նախագահել, եւ հասարակութեան ներկայացուց բանախօս Փուատըպատը, որպէս մեծ գիտուն մը եւ լաւ հայագէտ մը, ինչպէս նաեւ հմուտ աշխարհագէտ մը, որուն արժանդրութեան տակ կառավարութիւնը քանի մը առաւոնակներ է դրած եւ անոր ցուցմունքներուն է որ կառավարութիւնը կը գծէ Սուրիոյ եւ Իրաքի սահմանները։

Հ. Փուատըպատ իր շնորհակալութիւնները յայտնելով, մանաւոր երախտագիտութիւն յայտնեց Հ. Յովհաննէսին ու Հ. Սահակին, որոնք իր Մխիթարեան Ակադեմիային անդամակցութեան առաջարկն էին բերած։ Ետոյ նիւթին անցնելով, ներողութիւն խնդրեց որ չկիտի կըրնար հայերէն բանախօսել, նախ՝ որովհետեւ հասարակութեան մէջ Ֆրանսացիներ ու օտարներ ալ կը գտնուէին եւ յետոյ Սուրիոյ անապատներուն մէջ քիչ մը մոռցած էր հայ գեղեցիկ լեզուն։ Հինդ ամիս է որ՝ ըսաւ, թողած եմ Սուրիան եւ տասնեւհինգ օրէն նորէն պիտի վերադառնամ։

Բանախօսութիւնը տեւեց մէկ ժամ։ Հ. Փուատըպատ վիճակագրութիւն մը չներկայացուց եւ ոչ ալ իր զեկուցումը տարածեց բովանդակ Սուրիոյ վրայ, այլ զբաղեցաւ Պէյրութի եւ Հալէպի գաղթականներով։

Հասկցուեցաւ որ այս երկու գաղթակայաններու մէջ, որոնցմէ Պէյրութը 25,000, իսկ Հալէպը 60,000 հոգի կը պարունակեն, արդէն կիսով չափ փոխադրուած են նորաշէն եւ առողջապահիկ տուներու մէջ։ Ամէն մէկ տան շինութիւնը արժած է 1100 ֆր. որ հոգացուած է Ժրնեւի, Լոնտոնի եւ ամերիկեան կոմիտէներու կողմէ։ Շինուած տուներու թիւը առայժմ 4000 է, որոնց 2000ը Պէյրութի եւ 2000ը Հալէպի մէջ։ Շատ չանցած գաղթականներու մնացեալ բնակիչներն ալ տուներու մէջ պիտի փոխադրուին։ Այս առթիւ գովեստն ըրաւ մարզպան Պ. Քոնսոյի, որ կը գործէ իր խղճէն եւ պարտաւորութենէն առաջնորդուած։ «Այս իմաստուն վարիչը եթէ խնդրանք մը ունի, այն է որ՝ շատ չգրուի, մանաւանդ իր մասին, ինչպէս նաեւ ֆրանսական կառավարութեան կողմէ կատարուած մեծ ճիգերու մասին։ Ժամանակը խօսքին ու ըէքլամին չէ, այլ կեանքի գործին»։

Հ. Փուատըպատի զեկուցման գոգպընթաց իրարու հետէ կը յաջորդէին լուսապատկերներ (մեծ մասամբ Հ. Մարեանի քլիշէները), որոնք պերճախօսօրէն կը ցուցադրէին թէ՝ ինչպէս տրտում ամայութեան վրայ իրարու հետէ տուները կը կանգնէին կենսունակ ու շէն եւ իրար կցուելով կը կազմէին

քննութեան տարիներ առաջ եղած հրատարակութիւնները։

Հայաստանի մէջ Բիւնունիները ու Մկրտիչեանները իրենց բռնաւորին օրհնակով զգուելի դրաքննութիւն մըն են բացեր օրուան հրատարակութիւններու վրայ։ Անոնք ալ չեն մոռնար գղրօցները պրպտել, գտնելու համար քառեր եւ պարբերութիւններ, որոնք դատապարտած են իրենց «առաջնորդի» բոլշեւիզմի «արթուն պահակի» կողմէն։

Նոր գոհեր կան արդէն, եւ անկասկած որ առնց թիւը պիտի մեծնայ օրը օրին։

Այսպէս է որ Ստալինն ու իր մեծ ու փոքր իշխանաւորները կ'ապահովեն իրենց զգուելի բռնատիրական գահերը, մտային անապատի վերածելով երբեմնի այնքան բեղմնաւոր միջավայրը։

Ինչ հոգ արեւմտեան ընչաքաղց ձգտումներու համար այս ողբերգութիւնը, երբ առնք արգելք մը չեն շահաւոր առեւտուրին։

Ս. ԹԱՓՈՒՀ

Մանաւանդ անհրաժեշտ է որ մարդաբաշարով կամ շուշանները աւերումով փոխած է հեթանոս պատկերներու ընդհանուր տեսքը՝ կամ ուղղակի խաչի պատկերացումով եւ կամ խաչաձեւ խորքով։

Ամէն պատկերացում, ամէն թռչուն կամ ծաղիկ, իր յատուկ խորհրդանշական իմաստն ունի եւ որոնք ոչ այլ ինչ են, եթէ ոչ զուշակութիւններ, մաղթանքներ եւ ցանկութիւններ։ Շատ աչքէ պահելու, պարկեշտութեան, մաքրութեան եւ անմահութեան խորհրդանշաններ։ Վերջապէս միշտ միտք մը կ'ուզէ արտայայտել աւեղը, խօսք մը, գաղափար մը։

Ու այս հինաւուրց ասդնագործուած բեհեզներուն վրայ, ո՛չ միայն խոր ու մեծ արուեստի մը ներկայութիւնը կը խոռվէ դիտողը, այլ եւ այն մտածումը թէ՝ ասոնք բանուած են այն անուշ ու անդորր օրերուն, երբ սարսափը դեռ անծանօթ էր, եւ հայ ընտանիքը հայրենակորուստ, տասնորդուած ու անգաստական չէր դարձած...

Աչքի զարնող երեւոյթ մը։ Մինչ քիւրտ կիները իրենց կոշտ ասեղ-նագործները կը զարդարեն ընտանի կենդանիներով՝ ոչխար, այծ եւ կամ հաւեղէններով, հայ կիներ կը նախընտրէ թռչնիկներն ու թիթեռները։

Մանաւանդ խնամքի առարկայ են մանկական խանձարուրներու ասեղնագործութիւնները։ Հայ մայրը իր նորածինը կը սիրէ փաթաթել հոդիկ, մօնկոլ, չին եւ պարսիկ բարի խորհրդանիշերով եւ որոնց վրայ կ'աւելցնէ գուտ հայկական-ցեղայինը քրիստոնէականը։

Այս հայ արուեստը շատ աւելի մանրայատուկ ու խոր ուսումնասիրութեան մը պէտքն ունի։ Արուեստ մը որ դար դարի փոխադրելով՝ ապրած է անյիշատակ ժամանակներ։ Պէտք է իջնել մինչեւ իր ակունքները, որոնք ժամանակի մշուշներուն մէջ կը կորսուին։ Հայ մտքի դերակշռութիւնը, որպէս գեղագիտական ճաշակ, աւել իշխող է ու սիրական՝ Ասիոյ ճաշակին վրայ։ Պահանջ է այսօր վերանորոգել այս գեղեցիկ ու խոր արուեստը, կամ դէթ համախմբել, ինչ որ գտերն են տուած՝ որովհետեւ ասիկա իրական եւ մեծ պարծանք մըն է հայ ցեղին։

Բանախօսութեան աւարտին, լուսապատկերով մը ցուցադրուեցաւ Կասիուս լերան տաճարաձեւ նոր քաղաք մը, ուր Հ. Բանասիրաց առաջին այցելութեանը միայն կու տուն կայ եղեր եւ այսօր ան դէն կոկիկ քաղաք մըն է։ Անոր մէկ չորրորդը միայն Հայ է, մնացեալ սուրիացի քրիստոնեաներ։ Այս նապատաքաղաքը պաշտպանուած է Ջոկատ մը Ֆրանսական զինուորներով, որոնք քաղաքի զանազան տարբեր կէտերու մէջ են գետնուած։

Նաեւ ցուցադրուեցաւ խոպան ժայռային մը, որ սորայական պեղման կործանումէն ասդին չէր տեսած եւ ահա շնորհիւ աշխատանքին, այսօր ոսկեհատիկով մը կը ծածկէ խոպան ամբողջութեան կծած լերկութիւնը։ Ու այս մանրանկար պատկերն է հայ ցեղին մեծ արժանիքին եւ տեսակ մը խորհրդանիշը, որ ան ամայութիւնները ոսկիով կը ծածկէ, անբնակելին բնակելի կը դարձնէ ամէն անգամ, երբ ուժեղ պաշտպանութեան տակ կը հաստատուի Հայ ճարտարապետութեան աշխատանքի։ Ան այսօր նաեւ կը ստեղծէ հայ մեծ արժէքներ, որոնք օր մը, իր մայր-հայրենիքի նեղութեան մէկ պահուն՝ անոր կը փութան։

Հ. Բանասիրաց աւարտած ըլլալու փակման խօսքն ըրաւ երեսփոխան Պ. Անրի Լօրէնը, որ Հ. Բանասիրաց նախօսին դրուատիքն ըրաւ։

«Ջնայած որ աւեղնագործութեան մէջ մասնագէտ մը չեմ, բայց մեծ բացատրող մըն եմ հայ ցեղի խորունկ հոգիին։ Դուք ներքնայարկ է՝ յատնող քաղաքներուն, շարունակուող արուեստի աւանդութիւններուն, որոնց մէջէն հայ ցեղի անմեռ հոգին է որ կը խօսի։ Դուք կը ճանչնաք հայ մեծութիւնը, եւ ինչ հոգ թէ հօտի մը մէջ գտնուին նաեւ նուազ արժէքով ոչխարներ, զոր մեծը կը փնտռէ, արժէքաւորը, բնդհանուրը։ Եւ սա բաւ է հայ հոգին ճանչնալու համար»։ Եւ Սորբիոյ մէջ տեղատուուած հայութեան արժէքին գուտ ֆրանսական ըմբռնումով գնահատական մը ընելով վերջացուց իր խօսքը։

Պահիկ դադարէ մը վերջ, իրականացաւ եւ հանճելի անակնկալ մը եղաւ երգեցիկ երկսեռ խումբիմ ըերեալ որ երկու քաղցր ու ներդաշնակ երգով «Ալագեազ» եւ «Հօրովել» գեղարուեստին սիրելց։ Գնահատելի էր երիտասարդ դեկավարը Պ. Ալիշան՝ վենետիկեան սան մը։

ԱՐԱՄ ՎՏԱՐԱՆԻՆ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Մի մոռնար տուրիզմ թուականը

Եկամուտի, արտասահմանէն առնելիքներու եւ այլնի մասին, անհրաժեշտ յայտարարութիւնը պէտք է լնել փետրուար 29էն առաջ։ Այս պայմանաժամը երկարաձգուած է սակայն մինչեւ մարտ 31, այն առեւտրականներուն եւ ճարտարապետներուն, ինչպէս եւ այն մեծ երկրագործներուն համար, որոնք իրենց հաշիւները փակած են 1931 դեկտ. 31ին կամ յունուարին։

Տպուած յատուկ թերթեր դրուած են անոնց տրամադրութեան տակ՝ թաղապետարաններուն եւ հարկաւաքներու, պաշտօնատան, ինչպէս նաեւ քան հազարէ աւելի բնակիչ ունեցող քաղաքներու նամակատուներուն մէջ։

Այս տպուած թերթերուն վրայ պէտք է յայտարարել.

1.— Նախորդ տարուան կամ ընթացիկ տարուան (եթէ հաշուեփակ կատարուած է) զուտ հասոյթը։

3.— Ընդհ. գործառնութեանց գումարը. այս գումարէն մանրավաճառները իրաւունք ունին զեղչելու արտասահման, Ալճերիա եւ Ֆրանսական գաղթավայրերը ղրկուած ապրանքներու գումարները։

3.— Աշխերատութեան տուրք.— Առեւտրական եւ ճարտարագործական հաստատութիւնները, այս գլուխին մէջ պարտաւոր են ներկայացնել իրենց պաշտօնէութեան վճարած Թոշակներու կամ օրավարձերու գումարները։

4.— Երկրագործական հարկ. — տարուան մէջ գոյացած շահը։

5,— Եկամուտի ընդհ. տուրք։

6.— Արտասահմանէն առնելիքներ, — Արտասահմանի մէջ առնելիք ունեցող Ֆրանսացիները պարտաւոր են մանրամասնել այս կէտը, նշանակելով համապատասխան եկամուտը։

Դարեվերի մը անգործութեան դէմ

Փետրուարի մէջ, նահանգային առեւտրական տաններու տեսչութեան մանակցութեամբ, խորհրդաժողով մը տեղի ունեցաւ, տնտեսական հարցերու մասին։

Ժողովը, մասնաւորաբար զբաղեցաւ ինքնաշարժի ճարտարարուեստով, եւ վերջացաւ ինքնոյթով մը որուն ընթացքին, Ֆրանսայի վարչապետին Պ. Լաւալի ուղղուած նամակով մը, խնդրուեցաւ որ նոր տուրքեր չդրուին կէս միլիոն մարդ բանեցնող ինքնաշարժի ճարտարարուեստին վրայ։

Ժողովը ընդունած է նաեւ բողոքագիր մը, որուն համաձայն, պէտք է հիմնուի «Քանդումի Մնտուկ» մը։ Այս մնտուկը պիտի ծառայէ փճացնելու այն ինքնաշարժները՝ որոնց տասը տարիէն աւելի գործածուած են։ Այս կերպով կարելի պիտի ըլլայ տարեկան փճացնել 45 հազար ինքնաշարժ, ըսել է Ֆրանսայի տրեկան ամբողջ արտադրութեան քառորդը։

Այս կերպով, կը յուսան, գործատէրերը, թէ մեծ մղում տուած պիտի ըլլան ինքնաշարժի ճարտարարուեստին։

Անդրատլանտեան Կնկերութիւնը

Ֆրանսական Անդրատլանտեան շոգենաւային ընկերութիւնը անցեալ տարեշրջանին ալ ընդհանուր տնտեսական անհանգիստ կացութեան հետքը հասած է։ Ընկերութիւնը փրկելու համար այս վտանգէն, որպէսզի կառավարութիւնը կարենայ օժանդակել, երեսփ. ժողովը քուէարկած էր օրինագիծ մը։ Թէեւ ամիս մըն է ներկայացուած է Ներակայացին, սակայն դեռ վիճելի նկատուելով համաձայնք չէ ստացած։ Մինչ, բացայայտ է թէ ձգձգումը ոչ միայն մեծապէս կը վնասէ ընկերութեան, այլ նաեւ կրնայ գոյն ընդհանուրին։

ԵՐԿԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ

(Վ. Կ.)

■■■■■■■■

Ա. ՐՈՍՈ

III

Ընկերոջ մեծարման հանդիսությունը տեղի ունեցավ ուշ գիշերով, երբ ամբողջ քաղաքը քնած էր։ Ներկաները, որոնց թվում էի նաև ես, հավաքվեցին ընկերոջ տանը, որտեղ ճաշկերույթ էր սարքված։ Ես ուշացա, որովհետև ինձ համար անհրաժեշտ էր եղել ավարտել իմ հոդվածը, որ պետք էր կարդայի ճաշկերույթի ժամանակ։ Ես ներս մտա, երբ ճաշկերույթը սկսվել էր։ Ընկերոջ երեսին ուրախության ժպիտ էր, որ ինձ ստիպեց մտածել, թե նա ինչ-որ լավ լուր է ստացել։ Ես նրան հարցրի, թե ինչ է պատահել, և նա պատասխանեց, որ ինքը ստացել է հեռագիր Ամերիկայից, որ իր հայրը մահացել է, և ինքը ժառանգել է նրա ունեցվածքը։ Ես շնորհավորեցի նրան, և նա ինձ ասաց, որ ինքը մտադիր է ամբողջ գումարը ծախսել հայ գործերի վրա։ Ես ուրախացա, որ նա այդ մտադրությունը ունի, և ասացի, որ ես կարող եմ նրան օգնել այդ գործում։ Նա ինձ ասաց, որ ինքը ծրագրել է հիմնել մի հայկական թերթ, և որ ես պետք է լինեմ նրա խմբագիրը։ Ես համաձայնեցի, և մենք սկսեցինք խոսել այդ թերթի մասին։ Ես ասացի, որ թերթը պետք է կոչվի «Ազատ Խոսք», և որ նրա նպատակը պետք է լինի պաշտպանել հայ ժողովրդի իրավունքները։ Ընկերոջս դուր եկավ իմ առաջարկությունը, և նա ասաց, որ ինքը ինձ կդարձնի թերթի գլխավոր խմբագիրը։ Ես ասացի, որ ես պատրաստ եմ, և որ կաշխատեմ, որ թերթը լավ գնա։ Ընկերոջս կինը ասաց, որ ինքը կօգնի ինձ, և որ ես կարող եմ նրա տանը աշխատել։ Ես շնորհակալություն հայտնեցի նրան, և ասացի, որ ես կսկսեմ աշխատել հաջորդ օրից։

Հաջորդ օրը ես սկսեցի աշխատել։ Ես գնացի ընկերոջս տուն, և նրա կինը ինձ տարավ մի սենյակ, որտեղ կար մի մեծ սեղան, մի աթոռ և մի լամպ։ Ես նստեցի սեղանի մոտ, և սկսեցի գրել։ Ես գրեցի առաջին հոդվածը, որը վերնագրված էր «Մեր նպատակը»։ Ես գրեցի, որ մենք պետք է պայքարենք հայ ժողովրդի իրավունքների համար, և որ մենք չենք հանգստանա, մինչև մեր ժողովուրդը ազատ չդառնա։ Ես գրեցի, որ մենք պետք է պայքարենք թուրքական կառավարության դեմ, որը հայերին ոչնչացնում է։ Ես գրեցի, որ մենք պետք է պայքարենք նաև հայ հարուստների դեմ, որոնք հայ ժողովրդի արյունը ծծում են։ Ես գրեցի, որ մենք պետք է պայքարենք բոլոր նրանց դեմ, որոնք հայ ժողովրդի թշնամիներն են։ Ես գրեցի, որ մենք պետք է պայքարենք մինչև վերջ, և որ մենք չենք հանգստանա, մինչև հայ ժողովուրդը ազատ չդառնա։ Ես գրեցի, որ մենք պետք է պայքարենք մինչև մահ, և որ մենք չենք վախենա մահից։ Ես գրեցի, որ մենք պետք է պայքարենք մինչև հաղթանակ, և որ մենք չենք հանգստանա, մինչև հայ ժողովուրդը ազատ չդառնա։ Ես գրեցի, որ մենք պետք է պայքարենք մինչև վերջ, և որ մենք չենք հանգստանա, մինչև հայ ժողովուրդը ազատ չդառնա։ Ես գրեցի, որ մենք պետք է պայքարենք մինչև մահ, և որ մենք չենք վախենա մահից։ Ես գրեցի, որ մենք պետք է պայքարենք մինչև հաղթանակ, և որ մենք չենք հանգստանա, մինչև հայ ժողովուրդը ազատ չդառնա։

Ես գրեցի այդ հոդվածը մի շնչով, և երբ ես ավարտեցի, ես զգացի, որ ես կատարել եմ իմ պարտականությունը։ Ես կարդացի հոդվածը ընկերոջս և նրա կնոջ առաջ, և նրանք ասացին, որ հոդվածը շատ լավ է։ Ընկերոջս կինը ասաց, որ ինքը կուզենա տպագրել հոդվածը, և որ ինքը կվճարի տպագրության համար։ Ես շնորհակալություն հայտնեցի նրան, և ասացի, որ ես կվերադարձնեմ նրան գումարը, երբ թերթը սկսի եկամուտ բերել։ Ընկերոջս կինը ասաց, որ ինքը չի ուզում գումարը վերադարձնել, և որ ինքը կուզենա, որ գումարը մնա թերթի համար։ Ես շնորհակալություն հայտնեցի նրան, և ասացի, որ ես կվերադարձնեմ

ԼՈՅՍ ՏԵՍՈՒԻ

1932Ի ԱՄԵՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

Հայերու հասցէներ Փարիզի եւ շրջաններու, Մարսէյլի, Լիոնի, Տէսինեան, Պորտոյի, Վալանսի. Նիսի, Սէն-Շամոնի, Սէն թ'Էթիէնի, Կրընոպլի, Շարվիէօյի եւն., ինչպէս նաեւ Անգլիոյ, Պելճիքայի, Իտալիոյ, Գերմանիոյ, Զուիցերիոյ, Աւստրիոյ ու Չեխոսլովաքիոյ: Ամէն գատ Ցրանասահայ գաղութին հասցէները դասաւորուած ըստ արհեստներու: Ամենուն համար անհրաժեշտ գիրք մը: Ընդամէնը՝ 256 էջ, մաքուր տպագրութեամբ:

Գինն է միայն 6 ֆր., փոստի ծախքով 7.50: Արտասահման 10 ֆրանք: Դիմել.— L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20).

ԾԱԽՈՒ Է *գուլպայի, փուլօվէրի եւ այլն կրպակ մը, շատ նպաստաւոր գիներով, բանուկ փողոցի մը վրայ: Ամէն օր մարշէ: Պայմաններու համար անձամբ դիմել Պէրպէրեանի 13 Rue des Martyrs, Փարիզ:*

ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ-ՀԱՆՏԱԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

211 bis, Bld. Jean Jaurès, Billancourt (Seine)

Ապսպրանքի վրայ կը կարենք ամենավերջին նորաձեւութեամբ արանց եւ կանանց կօշիկներ: Կը կատարենք կօշիկներու նորոգութիւն ամենալաւ տեսակի կաշիով: Մասնաւոր գեղջ Պիյանքուրի, Իսի լէ Մուլինոյի եւ շրջանի հայրենակիցներուն:

ԾԱՆՕԹ.— Ամէնուն հասցէին մէջ բոլորովին սխալ արձանագրուած է մեր վաճառատան հասցէն:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷյԼԻ Հայ Ակումբը վարդանանց տարեդարձին առթիւ կազմակերպած է հանդէս մը, որ տեղի պիտի ունենայ իր սրահներուն մէջ 114 Rue de Rome, այս կիրակի, ժամը 2.30ին: Կը հրաւիրուին անդամները ազգականներով եւ բարեկամներով: Մուտքի վճարում չկայ:

ՓԱՐԻԶ եւ արուարձանները բնակող բոլոր Գղեցի հայրենակիցներէն կը խնդրուի որ իրենց անունը, մականունը յայտնեն Պ. Լիմիրխանեանի, 28 Rue du Levant, Vincennes, (Seine).

Հ. Ո. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին պարբերական դասախօսութիւնը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Միութիւալիթէի սրահին մէջ, 24 Բիս Սէն Վիքթօր: Կը խօսի Տօքթ. Շ. Այվազեան, նիւթ՝ երկրորդ դաս ֆիւանդապահուԹեան: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ եւ շրջանի Ռազմիկ Հայր. Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին 40 Բիս տը Պէլվիլի սրահը: Օրակարգ՝ տարեկան նիւթական եւ բարոյական հաշուետուութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ կարեւոր խնդիրներ: Բոլոր հայրենակիցներէն կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ կարեւոր ժողովին:

ՄԱՐՍԷյԼԻ Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան վարչութիւնը ընդհանուր ժողովի կը հաւիրէ իր բոլոր անդամները այ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պատ Մոնփուանթալի սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԳՈՐԾ *կը փնտռէ գրասենեակի կամ արհեստանոցի մէջ հայ օրիորդ մը որ գիտէ լաւ ֆրանսերէն: Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան:*

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ԿԸ ՓՆՏՌԻ

— Կը փնտռուի Օրտուի Գօշաճ դիւղէն Մարիամ Համալեան, որ Ամերիկա գացած է 1918ին Բժ. Ալվազեանի հետ: Կը խնդրուի իր հասցէն տեղեկացնել Նշան Երոյեանի, 10 Rue François Garcin Lyon: «Հայրենիք»էն ու Ամերիկայի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել:

— Լոնտոնէն կը փնտռուի Մխիթար Զաքմաքճեան, Տարսոնցի, 50 տարեկան: Ունի անգլիացի կին մը, Gertrude, զաւակ մը՝ Լայընել Տրկլաս Էչլկ 7—8 տարեկան: Ծնողքին անունը՝ Աբրահամ եւ Մարիամ: Գրել Friends of Arménia, 47 Victoria St. London, S. W. 1.

ՄԱՐՍԻԼԻԱ *հանրահռչակ կեդրոնը, ամէն հինգ վայրկեան անգամ մը երթեւեկ, մինչեւ գիշերուան ժամը մէկ, St. Just-ի, «Magic Ciné»ի հեռուն, 18 Bld. Michel, նորաշէն երկյարկանի տունը մէջ, վարձու են սենեակ եւ խոհանոց, շատ յարմար գիներով: Դիմել ամէն օր, առաւօտեան ժամը 3էն երեկոյեան 8ը, Յ. Զուրիկեանի, 18 Bld. Michel St. Just, Marseille.*

ԻԱՆԻՐԱԾԱՆՈՒԹԻՒՆ ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ՔԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԴՐԻՄԻԹԼԻ)
Ամէն տեսակ դատական եւ արկածի գործեր
72 rue de Ménilmontant,
Paris XX Tél. Ménil. 96-74

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէտ. Շաթլէ: Աբսատ. եւ նոր մէյոտ, գաբմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ վիներ. ֆիւանդուԹիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՎԱՐՁՈՒ Է *բանուկ պողոտայի վրայ սենեակ մը խոհանոցով միասին, յարմար բնակութեան եւ գրասենեակի: Հեռաձայն մօտէն: Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրատունը:*

Յ. Ղ.



Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն դասախօսութեան կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղ Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, Միութիւալիթէի սրահը:

Կը խօսի ընկեր Վրացեան, նիւթ՝ «Հ. Յ. Դ. ներքին կեանքի մասին»:

ՇԱՒԻԼԻի Արդութեան խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին rue Ville d'Avrayի ձանօթ սրճարանի սրահը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ ԲՈԼՆՈՒԻ Զէյթուն կոմիտէի դասախօսականժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 80 rue Charles Chefson, ծխավաճառին սրճարանը:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Մարզպետ խումբի դասախօսական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Դրադարանէ սրահը: Կը խօսի Ընկ. Կ. Տայեան: Նիւթ՝ «Հ. Յ. Դ. ծրագրի պարզաբանում»: Կը հրաւիրուին ընկերներ եւ համակիրներ:

ՄԱՐՍԷյԼԻ Ռոստոմ ինթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 63 Բիս տը լա Էվիւպլիքի մէջ:

ՄԱՐՍԷյԼԻ Աղբիւր-Սէրոը ենթակոմիտէի ընկերները ոտիպողարար ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 2.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՏԵՍՒՆԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Զաւարեան, Քրիսաւափոր Եռագոյն եւ Կորիւն խումբի բոլոր ընկերները այս կիրակի ժամը 2,30ին Հ. Յ. Դ. Տան մէջ:

ՄԱՐՍԷյԼԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Պատ. Միութեան բոլոր ընկերները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատոմսով:

«ՋԳՆԱՒՈՐ»ԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

MAISON DE LA MUTUALITÉի մէջ

24 Rue St. Victor, Paris (5). (Métro Maubert-Mutualité)

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Հովանաւորութեամբ Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ

Տիկ. Սուրաբեան, Օր. Ալահիտ, Տիկ. Ժ. Շահ-Պարոնեան, Օր. Ա.Թ.անասեան, Օր. Ս. Քոլմանոֆ, Օր. Սօֆի Քոլմանոֆ Պ.Պ.կոմիկեան, Յարաֆեան, Տէրվիշեան, Հայ-վարդ, Կ. Սրապ եւ Գաբէթեան կ'արտասանեն, կ'երգեն, կը նուագեն: Գեղարուեստական բաժինը կը տեւէ մինչեւ կէս գիշեր:

ՕՄԱՐ ԽԱՅԵԱՄԻ ՔԱՌԵԱԿՆԵՐԸ, ԳՐԻՉ Է'...

եւ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՌԸՎԻԻ

կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ շքեղ պարահանդէս

Եւրոպական օրքէսթը դեկավարութեամբ Թառխան Գօրժի

Քօթիյիոնի առարկաներ, ճոխ պիւֆէ մաուչելի գիներով

ՄՈՒՏՔ՝ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին ամէն տեղ եւ կավուշի խմբագրատունը՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10).

Թատերական շքեղ ներկայացում

Մուրատեան վարժարանի նորակառոյց գեղեցիկ թատերասրահին մէջ, Փրոֆ. Աճէմեանի գեղարուեստական շքեղ բեմականարներով, տեղի պիտի ունենայ թատերա-երաժշտական (Operette) գուարթ ներկայացում մը՝ դեկավարութեամբ Փրոֆ. Գուրգէն Ալէմշահի, այս Կիրակի, ժամը 3ին:

Տոմսերու գիները էն՝ 10 եւ 20 ֆրանք: Կը ծախուին Վարժարանին մէջ Ֆլօրիա եւ Լիլա Ճաշարանները, Հրանտ Սամուէլ գրատունը եւ ներկայացման օրը մուտքին առջեւ:

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
CONSTANTINOPLE
Եւրոպական եւ արեւելեան առաջնակարգ նպարեղէններ ամրցել ի գիներով:
ԹՐՔԱԿԱՆ ԷՖԹԱԼԻ ՍՈՒՐՃ = Ապրանքները կրկանձնուին բնակարան:
Թել. Taitbout 56-96 R. C. Seine 519,052. Մէթրօ Cadet.
ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ ԵՒ ՓԱՆՈՍԵԱՆ
37. Rue de Trévise, PARIS (9)

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ԳՐՔԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ԱՄՄՈՒՆԻ
51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6). Tél. Danton 88-65
ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ
ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Etude de Me BERNARD VAHÉ (ՊԷՕՐԷՔՅԵԱՆ)
(11 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Conseil juridique à la Défense Automobile et Sportive de Paris et à la Mutuelle Militaire
18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-...
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆ... տարբր դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutume... կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ ... գործողութիւնները. կուտայ խորհրդակցութիւններ Ֆրանսական ... միջազգային օրէնքներու մասին—ամէն օր, բացի կիրակի եւ ... օրերէ, երեկոյեան ժամը 6-7 եւ անկէ դուրս ժամադրութեամբ:
ԾԱՆՕԹ.— Նկատի առնելով ներկայ տնտեսական ֆանգամանքները ... հայերու համար խիստ դիւրամատչելի պայմաններ կ'ընծայուին:

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԱԻԼԵՏԵԱՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՄՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՆԱՐԻ
բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւններ
ՄԱՔՈՒՐ եւ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ
Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առաւուներ ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:
Métro St. Michel կամ Maubert-Mutualité

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. **ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷԹԻԹԵԱՆ**
Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն
Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:
Հոն կը կատարուին՝ Ռ. Ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շղթանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յեռ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէկեան դարմանում (radiothéraphie profonde), Նաեւ ՏԻԱԹԻՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու գործածած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:
Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակահիւծախտային խարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):
Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնաբեր, ծելադրական եւ ֆիզիական մէթոտներ:
Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վիներային հիւանդութիւններու համար:
Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:
Դարմանատունը ունի ատամնաբուժարան որուն մէքանիսթին է Պ. վ. ԹԱՇՃԵԱՆ Տօքթ. Մ. ՔԷչիչեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուս.
Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)
Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Ամէնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը
44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74
Au Duc de Trévise
Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՈՒՈՒՏ ՄՐՐՐՃԱՆԵԱՆի
Կէս օրին ՄԱՔՈՒՈՒՏԻՆ եկուր, հոն եմ 7.50 ֆրանքով կը նշեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ:
Մաքսուտը կը յարժարի օրուան տագնապին: Լեկէք եւ տեսէք:
Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղի եւ գինի պուլսական եւ ռուսական աղանդերներով:
Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու:

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՑԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դահիճը կը պատմէ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործերը

18.— ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԻ ԳՐԱՒԵՑԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Դեսպանատան թարգմանը իրապէս բարեխի՛ղճ («ինսաֆլը») մարդ էր. լաւ որ մեզմէ չպահանջեց նուազախումբ ելլն, եւելի մեծ շուքով ու մեծարանքով նաւամատոյց առաջնորդելու հաժար այդ հերոսները:

Կացութիւնը պարզեցի եպարքոսին: Ինդրեցի որ որոշում մը տայ եւ ինծի իմացնէ: Ժամ մը յետոյ Բերայի կառավարիչը հեռաձիրով մը կը տեղեկացնէր թէ թարգմանը կ'աճապարէ եւ կ'ուզէ որ շուտով կարգադրուի: Ու կառավարիչը կը խնդրէր հեռագրով իմացնել թէ ինչ պէտք է ընել: Հետեւեալ պատասխանը տուի, 19 օգոստոս 1896 թուականով:

— Մինչեւ որ եպարքոսը որոշում մը չտայ եւ ինծի չիմացնէ թէ ինչ պէտք է ընել դեսպանատան ծառաներու մեկնումին մասին, նախապարութիւնս բան մըն ալ չի կրնար ընել: Ուստի, այդ որոշումը տրուելէ առաջ եթէ ծառաները փոխադրուին, արդիլեցէք:

Իրիկուան դէմ Բերայի կառավարիչէն հետեւեալ պատասխանն առացայ.

— Դրած էինք ձեզի թէ ռուս դեսպանատան թարգմանը յամառութեամբ կը պահանջէ, որ գինուոր կամ ոստիկան յատկացուի, առաջնորդելու համար դեսպանատան մօտ հարիւր ծառաները դէպի նաւամատոյց: Ծակաւին պատասխան մը չտուիք: Դեսպանը կը պնդէ եւ կը պահանջէ, որ անմիջապէս գինուոր տրուի, եւ հիմա իսկ նաւ առաջնորդէն ծառաները: Այս պատճառով, ռուսական դեսպանատուն դրկեցինք ջոկատ մը գինուոր եւ ոստիկան, Հիւսէյին փաշայի հրամանին տակ: Շուտով ծառաները կը փոխադրուին ռուսական նաւ մը, սակայն անհրաժեշտ է խիստ հսկողութեան տակ պահել զանոնք ծովուն վրայ, ամէն հաւանականութեան դէմ:

Դարձեալ պատասխանեցի կառավարիչին.—

«Ինչպէս ժամ մը առաջ գրած էի, կը կրկնեմ որ երբ Պապը Ալիի կողմէ որոշում մը չէ տրուած, ոստիկանական նախապարարութիւնը բան մըն ալ չընելու տրամադրութիւն չունի, հետեւաբար եթէ օսմանեան հպատակ են այդ ծառաները, արդիլեցէք»:

Բերայի կառավարիչը կէս ժամ ետքը ոստիկանական նախապարարութեան շէնքը եկաւ: Ու ըսելէ յետոյ թէ դեսպանը տակաւին պատասխանի կը սպասէ կառավարչատան մէջ, աւելցուց.

—«Եթէ գինուոր կամ ոստիկան չընկերացնենք, թարգմանը ռուս դեսպանատան գինուորներով հիմա նաւամատոյց պիտի առաջնորդէ զանոնք, ի՞նչ պիտի ընենք հիմա»:

— Եթէ ռուսական գինուորներով նաւամատոյց առաջնորդուին, անշուշտ լաւ չըլլար: Եթէ կոմիտէճիները տեսնեն, աւելի եւս պիտի ոգեւորուին, եւ թերեւս նորէն ոտքի ելլեն: Եպարքոսին ստիպողական հեռագիր մը ղրկած եմ, տակաւին պատասխան չկայ: Մյդ պարագային ստիպուած ենք գինուոր ու ոստիկան տալ:

«Սակայն այս որքա՜ն արգահատելի ու թշուառ կացութիւն է: Կառավարական ի՞նչ մեքենայ է այս: Ջհանակցայ: Ի՞նչ ընենք: Քանի որ դուք Հիւսէյին փաշայի հրամանին տակ գինուոր ու ոստիկան էք ղրկեր, իսոյ անոնք մինչեւ շոգենաւ առաջնորդեն այդ աւազակները: Լաւ կ'ըլլայ, որ Վէհալի փաշան ալ միասին ղրկէք: Անկարգութիւն մը չպատուհի»:

Դեսպանատունները բոլոր թարգմանները, երբ կացութիւնը յատկապէս քաղաքական երեւոյթ կը ստանար, կաբեւոր դեր մը կը խաղային եւ մեծ տալավէրաններ կը կատարէին: Ամէն տեսակ միջոցի կը դիմէին, բանտէն ազատելու եւ փրկելու համար բազմաթիւ ոճրագործներ: Եւ կառավարութեան բոլոր պաշտօնատուններուն մէջ մեծարանքի եւ ընդունելութեան կ'արժանանային: Երբ այսպէս պիտի շարունակուէր, ի՞նչ հարկ կար այլեւս ոտիկանական մեքենային գոյութեան: Կարելի չէր խօսք հասկցնել եպարքոսութեան: Պալատը շուարած շփոթած էր: Հրամաններ կուտային մէկը միւսին հակառակ, երախայական կացութիւն մը ստեղծելով:

Բերայի եւ Սկիւտարի կառավարչութիւնները ձանձրացած ու զզուած էին այլեւս դեսպանատուներու թարգմանութենէն, ուստի ամէն առթիւ ինծի կը դիմէին: Կը պատասխանէի թէ, երբ թարգմանները որեւէ դիմում կատարեն թրքահպատակ Հայերու համար, ըսէք որ ուղղակի դիմեն արտաքին նախարարութեան: Եւ այսպէս կառավարիչները քանի մը անգամ ետ ձին թարգմանները: Վե՛րջապէս խրատ տուիք կառավարիչներուն: Պալատին աւազ քարտուղարը կապէս թիկնապահ ղրկելով, դիմեց Սուլթանին բացատրութիւն կ'ուզէ հանդէսը ինձմէ այդ մասին: Պալատը աւազթարգմանին պատասխանեց:

«Նկատելով որ երբ օտար դեսպանատան թարգմանները դիմում կը կատարեն կառավարչութիւնները բարեխօսելու համար խռովարար պատճառով իբրեւ ամբաստանեալ կամ կասկածելի ձերբակալուածներու մասին, փափկանկատութիւն եւ բարեկրթութիւն ամէն չափ սահման կ'անցընեն, նոյն ատեն դժուարացնեն ոտիկանական գործունէութիւնը, եւ նկատելով որ հետաքրքրութեան հրամանով բազմաթիւ յանձնախումբեր կազմուած ու կը քննեն ամբաստանեալ խնդիրները, Բերայի եւ Սկիւտարի կառավարչութեանց շրջաբերական մը հաղորդեցի թէ թարգմանները դիմումին իբրեւ պատասխան պիտի յայտնեն որ իրենց դիմումը տարեն ուղղակի արտաքին նախարարութեան»:

(Շար.)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԼԻԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

5 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1793 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԼԵԻԱՆՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ»

Առաջին եւ վերջին անգամ բլլալով, երկու խօսք ալ մեր կողմէ՝ բաց վէրքի մը մասին որ պարբերաբար կը քերուի, կը քրքրուի մեր մամուլին մէջ։

Նոր բառ մը չէ լեւանտականութիւնը, բայց այնքան գործածուեցաւ տեղի ու անտեղի, որ շփոթութեան մատնած է ոչ միայն ընթերցողները, այլ եւ գրողները։

Նոր առիթը կուտայ ընկեր Կ. Սասունի, իր վերջին յօդուածով — «լեւանտէնները եւ Հայկական Ազատագրութիւնը»։ («Յառաջ», 31 Յունուար)։

Առողջ տեսակէտ մը պաշտպանելու ճիգին մէջ, մեր աշխատակիցը բարդացնելով խնդիրը, իր կարգին կ'իյնայ թիւրիմացութեան մէջ։ Կամ տեղի կուտայ թիւրիմացութեան։

Վէճին տուն տուաւ, անցեալ տարի, փրոֆ. Ադոնցի մէկ ուսումնասիրութիւնը, «Հայրենիք» ամսագրին մէջ (1931 ապրիլ)։

Դժբախտաբար փրոֆէսէորը իր գրութեան տուած էր մարտահրաւէրի մը երանգը, եթէ ոչ հատուածական շեշտ։ Ասկէ առ, աղի-լեղի խօսքեր փոխանակուեցան։ Տրտնջացողներուն, բողոքողներուն հետ, մէջտեղ ելան նաեւ ծափահարողներ։ «Ազիէրին»պոռացողներ։

Գարշելի էր ինչ որ հրատարակուեցաւ, այս առթիւ, «Մենք» պարբերաթերթի կողքին վրայ։ Բայց նոյնքան կոպիտ փոքրոգութիւն կը մատնէր «Հայրենիք» օրաթերթի գրախօսին չարախնդութիւնը, փրոֆէսէորին տուած «ջախջախիչ դասին» առթիւ։ (Բուն բառերը աչքի առջեւ չունինք. բայց միտքը այս էր)։

Եւ հիմա ընկեր Կ. Սասունին կը փորձէ չքմեղացնել փրոֆէսէորը, երկու տարբեր նախադասութիւններով.

— «Ադոնց գրած է Զօպանեանի դէմ եւ անոր քաղաքական բացատրութիւնները կիլիկիոյ մասին որակած է որպէս լեւանտէն հայու հոգեբանութիւն»։

«... Ու կը կարծենք թէ փրոֆ. Ն. Ադոնցի պւաքը այս խաւի քաղաքական տիպաս միտքերուն դէմ ուղղուած է եւ ոչ թէ այն ժողովուրդին որ ցարաբաղէն մինչեւ կիլիկիա նետուեցաւ հայկական ազատութեան ճրագին մէջ»։

Արդ, մէջտեղն են յարգելի փրէֆէսէորին խօսքերը, եւ ահա կ'արտատպենք նոյնութեամբ։ «ի պէտս զարգացելոց»։

— «Պէտք է ասել, որ կիլիկիայի հարցը քաղաքական մի մշուշ է մի կարգ լեւանտացի հայերի գլխում, ուր դիւրութեամբ գետեղուում է 300 ամեայ մի գաղութ, բայց ոչ 3000 ամեայ մի հայրենիք։ կիլիկիան եղել է եւ է հայի համար գաղութ, եւ ոչ հայրենիք, եւ եթէ այնտեղ ծածանուել է հայ դրօշակը, ծածանուել է այնպիսի ծանր պայմանների հետեւանքով որոնց կրկնութիւնը ցանկալի չէ։ Թող չգարմանան եւ չվրդովուեն կիլիկեան հայրենասէրները»։ (Էջ 93)։

— «կիլիկիան լեւանտացի հայութեան «ազգային տունն է»։ (Էջ 94)։

— «Մեր հայեացքով գնդէ, Հայաստանը աւելի թանգ է քան կիլիկիան եւ ապա ուրեմն Պէշիկթաշլեան աւելի բարձր է քան Ռուսինեան, քան կաթոլիկ համայնքը, որ կիլիկեան ծրագրի ջերմ կողմնակիցն է եւ հոգեւոր ծնողը, բարձր է քան Պոլսի այն լուսաւորչական մտաւորականները որոնց մտաւոր ճառագայթները համնում են մինչեւ կիլիկիա, բայց չեն զօրում անցնել մայր հայրենիք»։ (Էջ 94)։

Այնքան վճռական — եւ միակողմանի — այս յայտարարութիւնը՝ շատ բան կը նշանակէ, բայց ոչ այն ինչ որ կ'ուզէ եզրակացնել մեր աշխատակիցը, յիշողութեամբ տարուելով կամ կլորցնելով սլաքը։

×

Այս միջանկեալ բացատրութենէն յետոյ, անցնելով բուն յօդուածին, կը նկատենք որ մեր աշխատակիցը չափազանց ընդհանրացուցած է «լեւանտականութիւնը»։

Ան «ազգային ու անհայրենիք» ձգտում կամ «չարաշահութիւն» եւ «տհասութիւն» կը տեսնէ նոյնիսկ այն խարխափուձիերուն, պզպտուձիներուն եւ բաղձանքներուն մէջ, որ առաւելապէս անելէն ելք մը գտնելու ճիգեր են։ (Անշուշտ հայրենի հողի վրայ)։

Անարդար է «լեւանտէն առեւտրական գործ» հռչակել այս խարխափուձիները։

Պատմութեան «լեւանտէն»ը տեղ չունի այս մարզանքին մէջ, թէեւ լեւանտէններ, «չարլաթան»ներ եւ «չարչի»ներ ալ խառնուած են կարաւանին։

Արդ, իբրեւ Դաշնակցականներ, որ ունինք մեր դաւանանքն ու բացորոշ տեսակէտը, որ գիտենք թէ ի՛նչպէս կ'ընթանայ ազատագրական հոլովոյթը, պիտի ջանանք հասկնալ այս խաւին հոգեբանութիւնը, եւ ոչ թէ արհամարհանքի կամ արգահատանքի կեցուածք մը բռնել, եւ տեղի-անտեղի քշել աժան-կարապետ բանաձեւը — լեւանտականութիւն։ Միամտութիւն, վրիպում, երազատեսութի՞ւն է ակնարկուած մարզանքը։

Անշուշտ։ Հասած տեղը, ուզած ժամուդ հայրենիք չի շինուիր։ — Ազատ եւ ինքնավար հայրենիք, որ ըլլայ քու տունդ։

Բայց, լեւանտականութիւն չէ այս։ Լեւանտականութիւնը բոլորովին ուրիշ բան է։

Եթէ այդ բարի մարդիկը հնարը գտնէին սա ցիրուցան ժողովուրդը հայրենի ժառանգութեան մէկ մասին վրայ համախմբելու, գայն արմատապէս փրկելու այլասերումէ եւ կորուստէ,— օրհնութիւն մը պիտի ըլլար վաղուան հայրենիքին համար։

Մենք չենք հաւատար այդ հրաշքին։ Գոնէ ներկայ պայմաններուն մէջ։ Բայց իրաւունք չունինք «լեւանտէն» կոչելու հաւատացողները։

×

Երկու խօսք ալ մեր Նարդունիին, որ եթէ քիչ մը կճեպ, շունչը կ'առնէ գրագարան, եւ դէզ մը ձեռագիր կը բերէ, աղաղակելով — ահա «մենք», ահա «դուք»։

Լա՛ւ է հիներուն «հախէն գալու» այս տենդը, բայց ոչ ամէն բան։ Մեզի համար տակաւին խոշոր հարցական մըն է «մենք»ը,— հինն ու նորը։ Պատրանք մը — գոնէ փարիզի համար խօսելով։

Կան գոյնզգոյն «մենք»եր, անհաւասար տարիքներով, խառն ի խուռն ձգտումներով եւ հակասական խարխափուձիներով։ Ու չափէն աւելի ցուցադրական ոստոստումներով։ Այնպէս որ, մեր «աշխատաւոր եւ աշխատասէր» խմբագիրը կրնայ խօսիլ իր մասին — յաճախ արդար հպարտութեամբ — բայց ոչ սերունդի մը անունով։

Այդ սերունդը կ'ներերայ, կը յամենայ տակաւին...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՂԱԶԷԹԱՃԻՆ»

«Կը հարցնէի օր մը երէց խմբագիր-գրագէտի մը.— Ձեր ո՞ր ուժին վստահելով, այդքան շատ կը հաչոտէիք թուրքին, երբ որ անոր թաթին տակն էիք։ Պատասխանեց.— Եթէ այդպէս չը-նէինք, թերթ կարդացող չէր ըլլար»

Ե. Շահիներ

(Յառաջ 27 Յունուար)

«Աչխ ձեր պատասխանատուութիւնը», կ'եզրակացնէ Շահիներ, նոյն աւազանին մէջ մկրտելով բոլորը։ Բայց եթէ յիշէր թէ խօսքը առնուազն 20 տարի ետ կը տանի մեզ, արդար պիտի ըլլար դասաւորման ենթարկելու «դազէթաճին»։

Երէց խմբագիր-գրագէտին (որ կը ճանչնանք ժօտէն՝ կուսակցութեանցիանդէպ իր «չէզոք»իկարծիքով, բերնին մէջ՝ կը խօսի դասակարգ մը որ այդ թուականէն քանի մը տարի առաջ ալ, անորակելի ներբողական-ներ կը հիւսէր նոյն թուրքին, հայհոյուչներու տարափ մը թափելով հայ յեղափոխականին գլխուն։ Ժամանակները փոխուեցան։ Թուրքը կը մնար նոյնը՝ Հայուն դէմ. իսկ հայ յառաջապահ *դազէթաճին*... Թուրքին հանդէպ իր ատելութեան արտայայտութեան մէջ, բաւական ետ կը մնար իր «խմբագիր-գրագէտ»... պաշտօնակիցներէն։

Ի՞նչ կար սակայն պարտկուած այդ ատելութեան խորը եւ անոր արտայայտութեան մէջ։ Մէկը կը հաւատար արդար պահանջներու պաշտպանութեանը ծառայել։ Իր արտայայտութիւնը՝ կծու, ներգնոտ, վիրաւորական, կը մեկնէր ատկից։

Միւսը իր արտայայտութեան եղանակով, այո՛, դիտակ է թէ թերթ կը քշէր...

Առաջինին պահանջը չէր, ոչ ալ արտայայտութիւնը որ արթնցուցին «գազան»ը։ Ընդհակառակն, գազանին պարբերական կատաղութիւններն էին որ մեզ արթնցուցին եւ շարժման դրին։ Այդ շարժման մէջ՝ միամտութիւններու եւ «վիպապաշտութեան» բաժիններ անուրանալի են։ Սակայն չեն կրնար դատապարտել շարժում մը (ընդդէմ թուրքին) որ ճակատագրուած էր, չէր կրնար չըլլալ։ Պատմութիւն մը կայ որ, դժբախտաբար ցրուած է, չէ ամփոփուած, դասագրքի մէջ չէ անցած անհրաժեշտ տարրերով եւ հեռու կը մնայ շատ «նոր»երու հետաքրքրութենէն։

Այդ պատմութեան ծանօթացումը պիտի ուղղէր շատ ծուռ դատաստաններ, աւելի ճի՛շդ, վճռի տարրերը պիտի կանչէր հաւասարակշռութեան ու կապակցութեան եւ աւելի յստակ ու ցայտուն, երեւան պիտի բերէր դիմագիծը ղազէթաճիներուն, որոնք թուրքին կը հայհոյէին միայն թերթ քշելու մտահոգութեամբ։

Մ. Ե.

ԿՈՆՏԱՆԱՑԱՅԻ ԱՌԵՒԱՆԳՄԱՆ ՇՈՒՐՋ

Կոնստանցայի մէջ, Աղաբեկովի առեւանգման գործին առթիւ, գըրուած էր թէ Պոլսէն եւս քանի մը մարդիկ առանց անցագրի «Ֆիլօմէնա» շոգենաւը նստած եւ մասնակցած են Աղաբեկովի առեւանգումին։ Այս առթիւ Պոլսոյ ոստիկանական մնօրէն Ալի Բիզա հետեւեալը յայտարարած է.—«Ֆիլօմէնա» շոգենաւը Մարսէյլէն ճամբայ ելած, իզմիր հանդիպած եւ ապա յունուար 3ին Պոլիս ժամանած է։ Նաւը պարապ եկած է եւ ամսուն 8ին, դարձեալ առանց բեռ առնելու դէպի Սեւ ծով մեկնած է։

Շոգենաւը 23 նաւաստի ունէր եւ ասկէ զատ դուրսէն ոչ ոք կարենալ տեղով որ յիշեալ շոգենաւը ինչ օր Պոլսոյ մէջ գտնուած միջոցին միշտ ոստիկանական հսկողութեան ներքեւ եղած է, անկարելի է որ առանց անցագրի մարդ մտած ըլլայ ինք։ Շատ անական է որ խնդրոյ առարկայ անձերը շոգենաւ մտած ըլլան, անոր Սեւ ծով ելլելէն յետոյ եւ կամ պուլկարական նաւահանգիստներէն»։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՋԱՓՈՆ ԿԸ ՌՄԲԱԿՈԾԷ

եւ կը մերժէ ընդունիլ մեծ պետութեանց առաջարկները

Բուրն ճակատամարտ մը կը մղուի Շանիէ մէջ (Շանհայ), գրաւելու համար Չիւսիի կայարանը, որ ռազմագիտական կարեւոր կէտ մը կը կազմէ։ Ճափոնական օդանաւերը շարունակ կը ռմբակոծեն չինական դիրքերը։

Միւս կողմէ, ճափոնական ուժերը յարձակում գործեցին Վուա-Սունկի բերդին վրայ։ Յարձակումը տեղի ունեցաւ ծովէն եւ ցամաքէն։

Ճափոնական վեց թորպիլահալածներ կը շարունակեն ռմբակոծել ամրոցները, պաշտպանելու համար զինուորներու ցամաք եղլելը։

Ճափոնի ծովային նախարարութիւնը զեկոյցով մը կը հաղորդէ թէ Վուա-Սունկէն արձակուած ռումբի մը հետեւանքով էր որ Ռման տրուեցաւ ռմբակոծել բերդաքաղաքը։

Չինական ընդհ. սպայակոյտը կը յայտնէ թէ ճափոնական թորփիլահալածի մը որ սկսեր էր ռմբակոծել Վուա-Սունկը, ընկղմեցաւ չինական ռումբերէն։

Նանքինի մէջ, պատերազմական վիճակ յայտարարութեան, որմէ վերջ անգլիացի եւ ամերիկացի կիներն ու մանուկները սկսան պարպել քաղաքը եւ կ'երթան Շանհայ, որ ծովով մէկ օրուան հեռաւորութիւն ունի։ Ցամաքով չեն կրնար երթալ, որովհետեւ Նանքին-Շանհայ երկաթուղին խճողուած է զօրախումբերով եւ յետոյ, Շանհայի կայարանը Շափէյ ուր բուրն կռիւներ կը մղուին, աւերակի վերածուած է։

Նանքինի զինուորական հրամանատարը հրահանգեց տեղական իշխանութենից որ անհրաժեշտ ամէն միջոցի դիմեն, պաշտպանելու համար տեղացի եւ օտար բնակիչները։

Թարպինը կը գրաւուի

Երկար յապաղումներէ յետոյ, որուն պատճառ դարձեր էր երկաթուղիներու աւերուած վիճակը, Մանչուրիոյ հիւսիսէն ղրկուած ճափոնական արշաւախումբը հասած է Թարպինի ծոցերը եւ կը պատրաստուի գրաւել զայն։

Քինիչ յանձնախումբը

Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ նշանակուած յանձնախումբը որ քննութիւններ պիտի կատարէ Մանչուրիոյ մէջ, Հավրէն նաւ նստած նիւ-Եորք երթալու համար, ուր իրենց պիտի միանայ Ամերիկայի ներկայացուցիչը։

Պետութեանց առաջարկները

Ռուսինկիլնի արտաքին նախարարութիւնը կը յայտնէ թէ Նանքինէն ստացած է չինական պետութեան պատասխանը պետութեանց առաջարկներուն մասին։ Չինաստան համաձայնութիւն կը յայտնէ վէճը լուծելու համար Ամերիկայի եւ Անգլիոյ ներկայացուցած առաջարկներուն։

Իսկ Լոնտոնի ճափոնական գեսպանը յայտնեց Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան թէ իր կառավարութիւնը չպիտի կրնայ ընդունիլ իրենց ներկայ ձեւին մէջ՝ այն առաջարկները՝ որոնք ներկայացուած են Փարնասի, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի կողմէ, վէճին կարգադրութիւնը դիւրացնելու համար։

Ճափոն ներկայացուցած է հետեւեալ առարկութիւնները.

1.— Ճափոն տրամադիր է ընդունելու առաջին առաջարկը, պայմանաւ որ Չինաստան եւս զգուշանայ որեւէ բռնութենէ։

2.— Ճափոն չի կրնար ընդունիլ որ արգիլուին նոր թշնամութենից նախատեսութեամբ՝ անհրաժեշտ պատրաստութիւնները, քանի չէ հաստատուած չինական կառավարութեան անկեղծութիւնը՝ այս մասին։

3.— Գալով՝ Շանկհայի մէջ երկու կողմի ուժերուն միջեւ, չէզոք գօտիի մը հաստատման, Ճափոն չի կրնար ընդունիլ, եթէ չինացիները չքաշուին այնքան հեռու, որքան պէտք է Ճափոնցի բնակչութեան անդորրութիւնը ապահովելու համար։

Չինաթափութեան ժողովը

Չինաթափութեան ժողովի Թուրք պատուիրակութեան նախագահը Թեվֆիք պէյ, Պոլսէն մեկնելէ առաջ, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.—

«Շատ գոհ ենք որ Չինաթափութեան Խորհրդաժողովը յաւ եւ նպաստաւոր արդիւնքներ պիտի տայ։ ժողովուրդները ամէն պարագայի տակ միջոց մը պիտի գտնեն այս խիստ ծանր, ճնշող նեղութենէն գոնէ քիչ մը ազատելու համար։ Խորհրդաժողովին մէջ մեր պաշտպանելիք տեսակէտը պիտի ըլլայ սպառազինութեանց անպայմանօրէն սահմանափակումը։ Մենք կատարեալ անկեղծութեամբ կը փափաքինք որ այս նպատակը իրագործուի»։

Սանիթակօ խաղաքը մասամբ կործանուած

Նախորդ կէս գիշերէն քիչ յետոյ, երկրաշարժի չորս բուռն ցնցումներ մեծապէս վտանգեցին Թուպայի Սանթիակօ քաղաքը։

Բնակիչները մոլեգին մէջ ցնցումներէն արթնցած եւ զարհուրած, առաջին առթիւ կարծեր էին թէ հաղարաւոր ճեռհալներ կան փլատակներուն տակ թաղուած։ Սակայն, ըստ պաշտօնական գնահատութեանց, ճեռհալներու թիւն է 11, վիրաւորներունը 350, որոնց 90ը ծանր,

Նիւթական վնասները բաւական մեծ են։ Բոլոր շէնքերը վնասուած են։ Առանց հաշուելու անհատական բնակարանները, հանրային 150 շէնքեր քանդուած են, որոնց մէջ քաղաքապետարանը եւ բանտը, երկու հիւանդանոցներ, շուկան, գօրանոցը։

Ալգիրական օդանաւերը եւ Գարսկասան

Թէհրանէն ստացուած լուրերու համաձայն, պարթիկ կառավարութիւնը իմաց տուած է անգլիական դեսպանին թէ տրամադիր չէ նորոգելու համաձայնագիրը, որ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Յառաջի երէկուան թիւէն քանի մը ֆարիւր օրինակ տպուած է առանց ճակատի թիւը փոխելու։ կը խնդրուի նկատի ունենալ։

Օսմանեան Պարտքեր

Էնկիւրիէն հեռագիր մը կ'ըսէ.

«Փարիզի մէջ տեղի ունենալիք բանակցութեանց ընթացքին Թուրք կառավարութիւնը պիտի պահանջէ որ Օսմանեան Պարտուց շուրջ գոյութիւն ունեցող համաձայնագիրը նկատի առնուի, այսինքն նուազին պարտքերը եւ թէ վճարներու ժամանակաշրջանը երկարի մինչ եւ 1937»։

Այս հեռագիրը հրատարակելէ վերջ, սուրիական «Էլ Աիրար»ը կը գրէ իր կողմէ.

«Իսկ մենք Լիբանանցիներս եւ Սուրիացիներս, պարտաւորուած ենք մինչ եւ 80 տարի վճարել այդ պարտքերը։ Մեր պետական մարդիկը երբեք չեն մտածեր այս մասին։ Բուն պարտատէրը Թուրքիան երբ այսպէս կ'ընէ եւ չի վճարեր։ ինչո՞ւ մենք անոր փորձանքը պիտի քաշենք։ կը պահանջենք որ մեր երեսփոխաններն ու հանրապետութեան նախագահը աշխատին եւ իրենք ալ յետագային տան այդ պարտքերը։

«Թուրքերը ցարդ միայն յետագային կ'ուզէին այդ պարտքերը, բայց այժմ թէ՛ յետագային եւ թէ նուազեցնել կ'ուզեն։ Մեր երկիրը իր այսօրուան տագնապը կը պարտի այս ծանր տուրքին։»

Պալքանեան Խորհրդաժողովը

Պալքանեան խորհրդաժողովին վարչական խորհուրդի նիստը տեղի կ'ունենայ Պոլսոյ մէջ, ինչպէս հաղորդած էինք։

Եուկօսլաւ պատուիրակը յայտարարած է թէ, Եուկօսլաւիոյ մէջ ապրող Թուրքերուն հոգային խնդիրը լուծման մէջ է կազմուած յանձնախումբին Ջանքերուն շնորհիւ։ Հակառակ իր ներկայացուցած կնճռոտ հանգամանքին, կ'աշխատուի յարմար լուծում մը գտնել Թուրքիոյ մէջ գտնուող այն Թրքահպատակներուն որոնք կալուած ունին Եուկօսլաւիոյ մէջ, թէեւ կալուածատուղներու չգոյութիւնը անհնարութեան կը մատնէ անոնց արժէքին գնահատումը։ Հաւանաբար այդ կալուածներուն փոխարէն, Եուկօսլաւ կառավարութիւնը նիւթական հատուցում մը ընէ Թուրքիոյ։ Ներկայիս յանձնախումբը կ'աշխատի այդ զուգարը ճշդել։ Մօտ օրէն, Թուրքիոյ ու Եուկօսլաւիոյ միջեւ ափիոնի համաձայնագիր մը եւս պիտի ստորագրուի։

Գերմանիոյ վարկերը

Նիւ Եորքի Դաշնակցային Պահեստի գրասենեակը հաւանած է Գերմանիոյ տրուած 25 միլիոն տոլարի հատուցման երկարաձգման մէկ ամիս եւս։ Այս գումարը մաս կը կազմէ 100 միլիոն տոլարի փոխին, որ Գերմանիոյ տրուած էր Ցրանսայի, Անգլիոյ եւ Միջազգային Դրամատուներու մասնակցութեամբ։

Ռասէի Զուիցերիոյ մէջ

Խորհրդային Միութեան արտաքին նախարար եւ չինաթափութեան ժողովի խորհրդային պատուիրակութեան պետ Լիտվինով ղիմած էր Զուիցերիոյ կառավարութեան, որպէս ղի թոյլատրէ Ռասէքի մուտքը Զուիցերիա, իբրեւ բոլշեւիկեան «Իզվեստիա» թերթին թղթակիցը չինաթափութեան ժողովին մէջ։ Զուիցերիա նախապէս մերժելէ յետոյ, թոյլատրած է Ռասէքի մուտքը։

Հանայնավար ափսոտավայր

Յունաստանի դատական նախարարութիւնը որոշեց մէկ վայրի մէջ կեդրոնացնել դատապարտուած եւ աքսորուած ֆամայնավարները։ երկար քննութենէ յետոյ, ֆէֆիալոնիոյ մօտերը գտնուող Ասու կղզեակը ֆաւաքավայր որոշուած է։ կղզեակին մէջ, պիտի շինուին պզտիկ ֆիւղակներ, համայնավարներու կեդրոնացման աշխատանքները պիտի սկսին ապրիլի սկիզբները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՎՈՐ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ՆՐԱՆՑ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԿԵՆՑԱՂԻ

...ՈՐՔ ԻՆՔԱՐՍ ՉՅԱՍԱՆԱՔ ԵՒ ԲԱՆԱԽՕՍ ՍԵՐ ՉՅԱՍԱՆՑՈՑ

Ցաւագին էջ, որուն նմանը ոչ մէկ ազգի գրականութեան մէջ գտնուած է, ոչ մէկ ժողովուրդ ունեցած է իր կեանքին մէջ, ոչ մէկ գրագէտ ապրած է իր հոգիին մէջ։ Ցաւագին էջ, որ կը պատկանի հայ գրականութեան, հայ ժողովուրդին, հայ կեանքին։ Ցաւագին էջ, որ կը պատկանի Եղիշէ Չարենցին։

Ինչպէ՞ս կարելի է ներել Եղիշէ Չարենցին, որ ան ինքզինքը ներեց։ Ինչպէ՞ս կարելի է ներել Եղիշէ Չարենցին, որ ան ինքզինքը ներեց, երբ ամբողջ ազգ մը, ամբողջ ժողովուրդ մը, ամբողջ հայութիւն մը չներեց զայն։ Ինչպէ՞ս կարելի է ներել Եղիշէ Չարենցին, որ ան ինքզինքը ներեց, երբ ամբողջ ազգ մը, ամբողջ ժողովուրդ մը, ամբողջ հայութիւն մը չներեց զայն։

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

(Վ. Ի.)

Ա. ԲԱՍՆ

III

Ամեն անգամ, երբ որևէ մեկը ինձ հարցնում էր, թե ինչպես եմ ես հայտնվել Ամերիկայում, ես միշտ պատասխանում էի, որ ինձ այստեղ բերել է «Արարատ» նավը, որի վրա ես աշխատում էի որպես նավաստի։ Ես ծնվել եմ Կարսի մարզի Ախուրյան գյուղում։ Հայրս, աշխարհի այս օրհնյալ անկյունում, ինձ երկրի վրա բերած առաջին մարդն էր։ Ես ծնվել եմ հայրիկիս մահից հետո։ Մայրս ինձ ասում էր, որ ես ծնվել եմ «Արարատ» նավի վրա, որ նավը այդ ժամանակ գտնվում էր Սև ծովում, և որ ես ծնվել եմ նավի ամենավերջին հարկում, որտեղ ապրում էին նավի խոհարարը և ծովակալի ծառան։ Ես ծնվել եմ 1915 թվականին, երբ Առաջին համաշխարհային պատերազմը կատաղի էր։ Ես ծնվել եմ այն ժամանակ, երբ Թուրքիան հայերի ջարդեր էր կազմակերպում։ Ես ծնվել եմ այն ժամանակ, երբ հայ ժողովուրդը ենթարկվում էր ամենասարսափելի տանջանքների։ Ես ծնվել եմ այն ժամանակ, երբ հայ մայրերը ստիպված էին լքել իրենց երեխաներին, որպեսզի փրկեն իրենց կյանքը։ Ես ծնվել եմ այն ժամանակ, երբ հայ մայրերը ստիպված էին իրենց երեխաներին թողնել ճանապարհների վրա, որպեսզի նրանք չտեսնեն իրենց մահը։

— Ես ծնվել եմ այն ժամանակ, երբ հայ մայրերը ստիպված էին իրենց երեխաներին թողնել ճանապարհների վրա, որպեսզի նրանք չտեսնեն իրենց մահը։

Մայրս ինձ ասում էր, որ ես ծնվել եմ «Արարատ» նավի վրա, որ նավը այդ ժամանակ գտնվում էր Սև ծովում, և որ ես ծնվել եմ նավի ամենավերջին հարկում, որտեղ ապրում էին նավի խոհարարը և ծովակալի ծառան։

իրաւունք կուտար անգլիական օդանաւերուն՝ սաւառնելու պարսկական հողին վրայ, երթալու համար դէպի Հնդկաստան, կամ անկից վերադառնալու։ Եթէ նոր հաճախայնութիւն մը չգոյանայ, Հնգլիա պիտի ստիպուի նոր ճամբայ մը ընտրելու, հաւանաբար Իրաքի վրայէն, իբր կայան ընդունելով Պահրէյն կղզին։

Մահմանիզգութեան նոր ցանց մը Թուրքիոյ մէջ

Մաքսանենգութեան դէմ հրատարակուած օրէնքը մեծ գործունէութեան մղած է մաքսային պաշտօնեաները. կարճ ժամանակուան մը մէջ յայտնի է որ մեծապէս պիտի նուազին այս դէպքերը, կը գրեն Թուրք Թերթերը, մաքսային մնօրինութեան կատարած քննութեանց հետեւանքով, կարելի եղած է մաքսանենգութեան կարեւոր ցանց մը երեւան հանել։ Ցոյար շոգենաւով մը, արտասահմանէն կարեւոր քանակութեամբ մետաքսեղէն բերելով, մաքսանենգները կը ջանային դուրս հանել ապրանքը։ Բայց նախապէս տեղեկութիւն ստանալով դէտերը յաջողեցան գրաւել մետաքսեղէնները ձիշդ ցամաք հանուած պահուն։ Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս խնդրին, որ ցոյար շոգենաւերու մասնակցութեամբ կազմուած մաքսանենգութեան մը գաղտնիքը երեւան պիտի հանէ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Փարիզ եւ արուարձանները բնակող բոլոր Գղեցի հայրենակիցներէն կը խնդրուի որ իրենց անունը, մականունը յայտնեն Պ. Էմիրխանեանի, 28 Rue du Levant, Vincennes, (Seine).

Շ. ԳԱՐԱԷԻՍԱՐԻ եւ շրջանի Ռազմիկ Հայր. Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը այս Կիրակի ժամը 2.30ին 40 Բիւ տը Պէլվիլի սրահը։ Օրակարգ՝ տարեկան նիւթական եւ բարոյական հաշուետուութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ կարեւոր խնդիրներ։ Բոլոր հայրենակիցներէն կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ կարեւոր ժողովին։

ՄԱՐՍԷՅԻ Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան վարչութիւնը ընդհանուր ժողովի կը հաւիրէ իր բոլոր անդամները այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պատ Մոնթիմանթալի սրահը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԻ Եռգլատի Բարնպ. Հայր. միութեան ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին 41 բիւ Թիւպանօ սրճարանի ներքնասրահին մէջ։ Կարեւոր խորհրդակցութիւն անդորձներու շուրջ։ Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէ ներկայ գտնուիլ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՈՂ

Թունուզ, Վ. Ե.— 35։
Քամէլ, Գ. Տ. Ս.— 25։
Լանսէյ, Գորձ,-- 228.60։
Քոլոնժ, Տիլ.— 50։
Սէն Մօր, Քուս.— 40։
Փորթլէհա, Տէր Ա.— 5 տոլար։
Շքոտրա, Հ. Ե.— 100։
Օպէրվիլիէ, Ս. Պ.— 10։
Թարար, Օ. Մ.— 35։
Քան, Գ. Կ.— 195։
Վիհն, Ռաչ.— 35։
Մարսէյլ, Տէր Վ.— 50։
Անվէրս, Քուպ.— 50։
Տէսին, Յ. Պ.— 35։
Սէն Սաթիւրնէն- Ջ. Գ.— 150։
Մէօռօն, Բ. Ջ.— 70։
Հալէպ, Գ. Կ.— 140։

Բացառիկ պատեհութիւն

Մեխու է 6 հոգիանոց Peugeot, conduite intérieur օթօմօպիլ մը։ Բացարձակ անթերի մեքենական վիճակ։ Գեղեցիկ, խնայողական, արագընթաց եւ դիմացկուն։ Գինը 5000 ֆրանք։ Դիմել կավոշի, 208bis Rue Lafayette.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաքլէ։ Աբմատ. եւ նոր մէջուստ, գարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ վէներ. ֆիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

ՎԱՐԶՈՒ Է բանուկ պողոտայի վրայ անեակ մը խոհանոցով միասին, յարմար բնակութեան եւ գրասենեակի։ Քոնֆոր մօտէն։ Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրատունը։

Հապճեպ փոխոխութիւն

Անիէր, Պուա Քոլոնպ Սահակ Մեսրոպ գրագարանը կը փոխադրուի Փետրուար 8ին 26 rue du Président Krüger, Asnières, (79 rue Villebois-Mareuilles եռեւի փողոցը)։ Կը խնդրուի ընթերցողներէն դիմել երկուշաբթի եւ Հինգշաբթի իրիկուններ ժամը 8.30էն մինչեւ 10։

Ձեր փնտուած գիրերը

ԹԷՕՓԱՆՕ Հեղինակ Բօլ Տիմիթրաքօփուլօ (Բիւզանդիոնի Հայազգի կայսր Յուվ. Ձրիշկն է այս վէպին գլխաւոր հերոսը եւ Թէօֆանօ կայսրուհին իր սիրային արկածախնդրութիւններով։ Կը կարդացուի հետ ի հետ)։ Գինն 25 ֆրանք։

ՎՈՍՓՈՐԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ. Հեղինակ Բօլ Տիմիթրաքօփուլօ (Մուլթան-Համիտի հարէմականկեանքը իր շուայտութիւններով եւ դաւադրութիւններով, վրէժխնդիր Հայ երիտասարդ մը՝ կ՚էպին գլխաւոր հերոսը)։ Գինն 30 ֆրանք։

ՎԱԼԱՆԹԻՆ. Ֆրանսացի նշանաւոր հեղինակ, Ժօրժ Սանի սիրային ամէնէն գեղեցիկ վէպը։ Գինն 20 ֆրանք։

ԽԵՆԹ ԵՒ ՋԱԼԱԼԷԴԻՆ. Բաֆֆիի։ 25 ֆրանք։

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐ. Քրիս. Մխքայէլեանի միակ հրատարակութիւնը, Բ. տպագրութիւն։ Գինն 10 ֆրանք։

ԱՆԱՀՏԱԿԱՆ. քանաստեղծ. գրեց Սամվելեան։ Գինն 8 ֆրանք։

Ստանալու համար դիմել «Յառաջ»ի խմբագրատունը Լեւոն Գեւոնեանի 17, rue Damesme, Paris (13).

ՏԱՒԻԴ ԵՒՈԼԵԱՆ գրեց Գէորգ Կաւվարենց։ Բանաստեղծութեանց գեղեցիկ հատոր մը, Գեղարուեստական տպագրութիւն, զարդանկարուած Մ. Քէպապճեանէ, գինն 20 ֆրանք։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

"ՇԻՐԱԿ"


Médaille d'Or 1930

26 Rue de Trévise, Paris (9) Métro Cadet, Tél. Prov. 38-63

ԲՈԼՈՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ 100ԻՆ 25 ԶԵՂՉ


Diplôme d'Honneur 1931

Յ. Դ.

Փարիզ եւ արուարձաններ

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն դասախօսութեան կը հրաւիրէ բոլորընկերներըայսօր Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, Միւթիւալիթէի սրահը։

Կը խօսի ընկեր ՎՐԱՑԵԱՆ, նիւթ՝ «Հ. Յ. Դ. ներքին կեանքի մասին»։

ՇԱՀԻԼԻ Արդութեան խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին rue Ville d'Avrayի ձանօթ սրճարանի սրահը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ ԿՈԼՈՆՊԻՋԷթեան կոմիտէի դասախօսականժողովըայսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 80 rue Charles Chefson, ծխավաճառին սրճարանը։ Կը խօսի ընկ. Վ. ՓԱՓՈՒՋԵԱՆ

Գաւառ

ՄԱՐՍԻԼՅԻ Ռաստոմ Ինթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 63 Բիւ տը լա Ռէփիւպլիքի մէջ։

ՄԱՐՍԻԼՅԻ Ազիւր-Սէրոր Ինթակոմիտէի ընկերները ոտիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այս Կիրակի ժամը 2.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՏԵՍՒՒՆի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Զաւարեան, Քրիստափոր Եռագոյն եւ Կորիւն խումբի բոլոր ընկերները այս Կիրակի ժամը 2.30ին Ը. Յ. Դ. Տան մէջ։

ՄԱՐՍԻԼՅԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Պատ. Միութեան բոլոր ընկերներըվաղըՇաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՐՍԻԼՅԻ Պուլվար Օտտօթ Վռամեան Ինթակոմիտէն ընկերահաւաքական խնճոյքը այս Կիրակի ժամը 2ին ձանօթ հաւաքատեղին։

ՎԻՆԵՆ կոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Փասկալի Ապառաժ խումբը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն 10ը Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան Ակումբին մէջ։ Կը դասախօսէ Ընկ. Արամ Գառօնէ, նիւթ Հ. Յ. Դ. ծրագրի մեկնաբանում, կը հրաւիրուին երիտասարդ համակիրները, եւ Պատ. միութեան անդամները։

Իսկ Քրիստափոր խումբը 13 փետր. Շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն 10ը Հաժակ Ակումբին մէջ։ Դասախօսութիւն վերի նիւթի շուրջ կը խօսի ընկ. Արամ Գառօնէ։

Փարիզի Գրական Ակումբ *վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 131 rue Cambronne, Métro Vaugirard, կը խօսի Պ. Կ. Սասունի, «Գրական քննադատութիւնը մեր գրականութեան մէջ»։ Մուտքը ազատ է։*

"ՅԱՌԱՋ,, ԿՐ ԾԱԽՈՒԻ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

1.—	ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ	
	ԹԱԻՐԻՋ	*Mélkoumian Khatchik*
2.—	ՌՈՒՄԱՆԻԱ	
	ա) ՊՈՒՔՐԷՇ	Giknavorian, B. P. 487
	բ) ՔՈՆՍԹԱՆՑԱ	Deirmendjian, Str. Stefan Cel mare 60
	գ) ՍԻԼԻՍՏՐԻ	Atamian Onnig, Str. Berlin No. 13
3.	ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ	
	ա/ ՍՕՖԻԱ	Ismirlian S., B. P. 152
	բ/ ՎԱՌՆԱ	Tchividjian Garo, 3 rue Radina
	գ/ ՖԻԼԻՊԻ	Garabedian
4.—	ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ	
	ՍԵԼԱՆԻԿ	Librairie Française, 19 rue Tsimiski
5.—	ԻՏԱԼԻԱ	
	ՄԻԼԱՆ	Onnik S., Radegouda 7
6.—	ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ	
	ՆԻՒ—ԵՈՐՔ	Massis Bookstore, 137½ E. 27 th Street
7.—	ՍՈՒՐԻԱ	
	ՊԷՅՐՈՒԹ	Sahaguian T., B. P. 517

ՄԱՄՈՒԻ ՏԱԿ Է ԵՒ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՄ ԿՐ ՏԵՍՆԷ

"ՓՈԹՈՐԻԿԷՆ ՎԵՐՋ,,

Գրեց՝ ՊԵՐՃՈՒՀԻ

Լոյս տեսաւ

Ազգային հերոս Սեբաստացի Մուրատի կենսագրութիւնը,

"ՄՈՒՐԱՏ"

Գրեց՝ Պ. Մխքայէլ Վարանդեան, հրատարակութիւն Մուրատ կէպր. վարչութեան։ Գիրքը կը բաղկանայ 350 էջերէ եւ 45 նկար «Մուրատ» տպուած է սահմանափակ թիւով. փութացէք օր առաջ վէպ օրինակ մը։ Գինն՝ թղթակազմ 30 ֆրանք, լաթակազմ՝ 40 ֆրանք։ Առներու համար դրկել փոստի ծախք 2 ֆրանք։ Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրատունը Լ. Գեւոնեանի կամ ներսէս Գշիկեանի, 24 rue Anatol France Issy-les-Moulineaux. (Seine) France

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէջ թօ ծոէօն եւ ՕՆ Միշէլ Հեռաձայն Danton 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական ինամուած կերակուրներ

Ամէնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոն

44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-7

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՈՒՈՒՏ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

Կէս օրին ՄԱՔՈՒՈՒՏԻՆ եկուր, հոն համ 7.50 ֆրանքով կը ճաշեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ։

Մաքսուտը կը յարմարի օրուան տագնապին։ Եկէք եւ տեսէք։

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամէնաընտիր օղիներ պոլսական եւ ռուսական ապակիներուով։

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

ԳԵՂԵՑԻԿ ՏԵՍԱՐԱՆ, ՄԱՔՈՒՐ ՕԴ.

Porte d'Orléans էն ՈՒՒՔ ՎԱՑՐԿԵԱՆ ՄԻԱՑՆ ՀԵՌՈՒ

1, 2, 3 սենեակնոց յարկաբաժիններ, *Entrée, W. C., Cave, chauffage central*, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Այցելելու եւ պայմաններուն տեղեկանալու համար դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ *115 Route d'Orléans* (առնել *Porte d'Orléans*էն *88* Bus թրամվէյը, իջնել *Bagneux*) կամ ժամը *10-12* ցորմիսեանի, *80 Route de Bondy, Paris (Porte St. Martin).*

Գինն *18* եւ *20* ֆր.

ODEON

POLYDOR

REGISTERED TRADE MARK

H. Artinian, 26 rue Lessage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-65

Ամէն ամիս կը ստանանք հայերէն, յունարէն եւ Թուրքերէն փլաքներ նուագուած եւ երգուած նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ։ Ընտիրք նաեւ ամենամեծ գործարաններու ֆօնօներ (երկսայրուած) *300—2000* ֆր.։

Մեր գիրերը գործարաններէն նշանակուած են։ Բաց է ամէն օր

ՀԱՑԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ԳՐՔԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6). Tél. Danton 88-65

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ *ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ*

ՆԱՁԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դահիճը կը պատմէ

ԵՐԻՒԱՐԴ ՄԱՍ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործերը

18.— ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԻ ԳՐԱՒԵՑԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Այս երրորդ յեղափոխութեան ընթացքին ի՞նչ նշանակէտ ունէին Հայերը։ Իրենց ծրագիրներուն նշանակէտը ի՞նչ էր։ Տակաւին ուրիշ ի՞նչ պիտի ընէին։ Երկար բարակ քննեցինք այս կէտերը։ Ջուանին ձայրէն բռնեցինք, շնորհիւ հայ ֆէտային մը։ Այս ֆէտային այն կառապան Յակորն էր, որ դէպքին առտուն Տոլապտէրէի մէջ երկու ռումբ նետեց։ Երբ այս դէպքն ալ զսպեցինք Հայոց կատարեալ պարտութեամբը, բերել տուի Յակորը իր բանտէն եւ հարցաքննեցի։

— *Այլեւս ըլլալիքը եղաւ։ Հակառակ կածիքիդ, օսմանեան կառավարութիւնը չկործանեցաւ։ Չորեքշաբթի օր։ Ընդհակառակն բոլոր ընկերներդ ձերբակալուեցան։ Հարիւրաւոր կոմիտէներու հետ, սպաննուեցան նաեւ հայ յոյն, հրեայ, Թուրք անձեր, դիւանագներ ու ոստիկաններ։ Անշուշտ գղջացիք։ Եթէ ցոյց տաք որ կը գղջաք եւ մեզի լուսաբանութիւն տաք դէպքերուն մասին, կը թեթեւնայ ձեր պատիժը։ Դուք էիք, որ անձամբ բացիք ապստամբութեան դրօշը, առաջին ռումբը նետելով ոստիկաններուն վրայ։*

— *Նախ սա ըսեմ թէ գղջացած չեմ։ Յետոյ գիտցէք որ հարցը փակուած չէ։ Դաշնակցական կոմիտէն, որ կատարեց այս յեղափոխութիւնը։ Դաշնակցական կոմիտէն Հնչակեաններուն ու Թրօշակեաններուն նման գործը կէս չի ձգեր։ Բուն դէպքերը ակից վերջ պիտի պատահին։ Այս վերջին դէպքը սկզբնաւորութիւն մըն էր գոնէ, Նազըմ փաշայ։ Մեր ուժերուն կեդրոնը կը գտնուի Թիֆլիզի մէջ։ Նոր ուժեր պիտի գան Թիֆլիզէն։ Թերեւս ալ եկած են։ Դուք ի գոյր կը յոգնիք։ Այսուհետեւ լուծի տակ չպիտի ապրինք մենք։ Ուխտ ըրած ենք։*

— *Լաւ, սակայն, տղաս, շատ անփորձ կը շարժիք։ Օրինակի համար, ինչի՞ ծառայեց ռումբ նետելդ Տոլապտէրէի մէջ։*

— *Հա՛, բացատրեմ ատիկա, քանի որ այլեւս եղաւ լմնցաւ։ Պատահած բաները կրնամ ձեզի բացատրել ամբողջովին։ Ես այդ ռումբերն առեր էի երկու ընկերներէս, Թորոսէն ու Յովհաննէսէն, որոնք կը դտնուէին Հապէշօյի կոմինտոի դորձարանին մէջ։ Տոլապտէրէի մէջ ռումբը չնետեցի։ Արկածով ինկաւ ձեռքս։ Իմ պարտականութիւնս էր սպաւել կամուրջին գլուխը, եւ երբ Շէյխ-իւլ-իսլամը անցնէր, նետել վրան ու սպաննել։ Իսկ միւս ընկերներս ռումբ պիտի նետէին Վոլոտայի պահականոցին, կալաթա Սէրայի, Թաքսիմի յունական Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին եւ Հայոց Պատրիարքարանին վրայ։ Իմ գիտցածս այսքան է։ Ուրիշ բազմաթիւ կոմիտէցիներ իրենց կարգին ռումբ պիտի նետէին Պոլսոյ զանազան կողմերը։*

— *Հասկնալի է ռումբ նետելը պահականոցներուն վրայ, սակայն ինչո՞ւ ռումբ պիտի նետէիք Պատրիարքարանին վրայ։*

— *Օ՛, փաշա՛, մեր Պատրիարքարանը չէ այդ, հիմակուան Պատրիարքը ձեր սպասաւորն է, մեր Պատրիարքը Իզմիրլեանն էր, անխնայ ըլլայ հիմակուան Պատրիարքը։*

— *Լաւ, ի՞նչ կ՚ուզէիք յունական եկեղեցիէն։*

— *Մենք յիմար չենք։ Այն կոմիտէցիները, որոնք ռումբ պիտի նետէին յունական եկեղեցիին վրայ, հոճայի պէս պիտի հաղուէին։ Երբ Յոյները տեսնէին, կարծելով թէ Իսլամներն են ռումբ արձակողները, պիտի ապստամբէին։ Սակայն թափուած ամբողջ արեան մեղքը ոչ միայն ձեր կառավարութեան վրայ կ՚իյնայ, այլ եւ բոլոր մեծ պետութիւններուն։ Մեր կոմիտէն անոնց վերջնագիր մը տուաւ։ «Վրէժ պիտի լուծենք թափուած հայ արեան համար, օգնեցէք մեզի, խոստացած էիք անկախութիւն տալ մեզի, յարգեցէք ձեր խօսքը». ըսինք։ Մտիկ չըրին։ Արդէն անոնք չէ՞ն, որ աշխատրնը կը խառնշտկեն։ Մանաւանդ Անգլիա՞ն, ի՞նչ խայտառակ է ան։ Նախ մեզ կը քաջալերէ, բայց խաբելով Սուլթանը, կիպրոսն առնելէ յետոյ, կռնակ կը դարձնէ մեզի։ Սակայն մենք վրէժ պիտի լուծենք աշխարհի բոլոր պետութիւններէն։*

— *Ի՞նչպէս հայթայթեցիք այս ռումբերը։*

— *Այդ չպիտի ըսեմ։ Որովհետեւ մեզի միշտ ռումբ պէտք է, կուիւը դեռ նոր սկսանք։ Ինձմէ ալ ուրիշ խօսք չէք կրնար կորզել։ Ատոնք կը պատմեմ, որովհետեւ լմնցած բաներ են։ Ըլլալիքներուն մասին բան մըն ալ չպիտի ըսեմ։ Մի յոգնիք։*

Յակոբը բանտ դրկեցի նոր։

Եթէ ռուս դեսպանատան Լին Թարգմանը Մաքսիմով առաջարկածախնդիր եւ յիմար մըն երրորդ Թարգմանը, Պ. Մալիխ վրաս այն տպաւորութիւնը որ կրթեալ եւ բարեհամբաւ էր, կոմիտէցիներուն եւ անհնականներուն հակառակ էր, եւ կարծեմ որ Թրքահաէր ալ էր։

Յիշեալին հետ մտանուր սակցութիւն մը ունեցայ։ Հարցնեմ Թէ կոմիտէն որ եւ է նամակ դրկէ՞ է դեսպանատուներուն։ Մալիխ պատասխանեց.

— *Այո, դէպքերէն առաջ կտէն վերջնագիր դրկած է։ Մեզի չէ, այլ բոլոր դեսպանատներուն։ Ես ըսի, որ անհրաժեշտ օսմանեան կառավարութեան դրութեան յանձնել, բայց…*

— *Բայց Մաքսիմով արդէն եղաւ, չէ՞…*

(Շար.)

Կարդացէք եւ Տարածեցէք

ՅԱՌԱՋ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 19-78
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 6 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932
6 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ Թիւ 1796 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԿԱՏՂԱԾ ՇՈՒՆԵՐ» ԵՒ ԸՆԿ.

Ջեռքի տակ է «Հայկոմկուսի կենտկոմի 8րդ համագումարին մէջ կարդացուած զեկուցումը, փոռւած «Խորհրդային Հայաստան»ի երեք թիւերու մէջ, երեք-չորսական էջերով: (Յունուար 20, 21 եւ 22):

Որոշած ըլլալով հետզհետէ ներկայացնել զեկուցման — այդ գարհուրելի բառակոյտին — գլխաւոր մասերը, այսօր կ'ուզէինք ուշադրութեան յանձնել մանուկ պարագայ մը:

Խորհրդային բարբառի «երբութիւններ»ուն անծանօթ ընթերցողներու համար, ըսենք որ Հայ Կոմկուսի կենտկոմը Հայաստանի կոմունական կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն է,—մէկ աննշան մանրիկը համառուսական կուսակցութեան: Խողովակ մը, որ պաշտօն ունի Մոսկուայի հրամանները քարոզել ու գործադրել Հայաստան աշխարհին մէջ, թուքաի նմանողութեամբ եւ կապիկի ծեքծեքուքիւններով:

Թող փափկասուն չիլեր չվիրաւորուին այս որակումներէն, որոնք «կոմպլիմենտ»ներ են, բաղդատելով զեկուցման առթիւ գործածուած եւ գրի առնուած լրբութիւններուն հետ:

Ուրեմն, Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան տարեկան ընդհանուր, ութերորդ ժողովի մասին է խօսքը:

Յայտմաւուրք-զեկուցումը կարդացած է վանեցի Ադասի Յանջեան, կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, որ փոքրիկ Ստալինի հովերով մանկապարտէզ մը կուգայ Երեւանի մէջ եւ Ադա-Նազար կը խաղայ. Զեկայի սարսափէն ահաբեկ զանգուածներու գլխուն:

Զեկուցման մէջ, որ ընդհանուր հաշուետուութիւնն է մէկ շրջանէն միւսը կատարուած աշխատանքներուն, լայն տեղ ունի նաեւ «հակայեղափոխական Դաշնակցութիւնը»: Բացի այլ ու ձախ նետուած սլաքներէն, մօտաւորապէս չորս սիւնակ շան-քարոզ կը գտնենք յատկապէս Դաշնակցութեան մասին: («Խորհրդային Հայաստան», 22 յունուար, էջ 4):

Եւ ինչե՜ր, ինչե՜ր: Պ. Ա. Յանջեան կ'ուզէ համոզել թէ «պատմութիւնը անդարձ վճռել է» Դաշնակցութեան ճակատագիրը, թէ՝ ան եթէ ուժ ոեւնեար, մինչեւ հիմա «հարիւր անգամ» զինուած ապստամբութիւն սարքած կ'ըլլար:

Բայց, այս պոռոտախօսութիւններէն յետոյ, աստիճանաբար կ'իջնէ ճարտասանական թափը, եւ փոքրիկ Ստալինը կը յանձնարարէ «աւելի կործանիչ դարձնել կրակը Դաշնակցութեան դէմ»:

Ինչ որ կը նշանակէ թէ, ամէն բանէ առաջ Դաշնակցութեան մղձաւանջն է որ կը հալածէ, կը տառապեցնէ. մարդկութենէ կը հանէ զիրենք:

Աւելի լաւ պիտի ըլլար խօսիլ բուն իսկ Յանջեանի բերնով.

— «Դասակ չկայ որ Դաշնակները եթէ ուժ ունենային, եթէ կարողանային մինչեւ այժմ հաթիւր անգամ բարձրացրած կը լինէին գինուած պայքար Հայաստանի բանուորների եւ գիւղացիների դէմ, տապալելու համար խորհրդային իշխանութիւնը: Եթէ չեն արել, իրենց մեղքը չէ ի հարկէ. շատ անգամ են մտածել, ծրագրել եւ փորձել, բայց ամէն անգամ ջարդ ու փշուր են եղել Հայաստանի բանուորների, կոլտնտեսականների եւ աշխատաւոր գիւղացիների միասնական ջարդուածների տակ»:

— «Պարզ է, ընկերներ, որ ինչքան էլ կատաղեն եւ գազազեն մեր դասակարգային թշնամիները, ինչ քան էլ ատաճիներ կրճտացնեն դաշնակ շները այստեղ եւ արտասահմանում, պատմութիւնը վճռել է արդէն, եւ վճռել է անվերապահ կերպով, նրանց ճակատագիրը»:

Իսկ այս «հուսկ բանք»ը բնագրին մէջ ալ շարուած է մանուկ տառերով, իբրեւ մարտակոչ.

— «Արտասահմանի հայ աշխատաւորները պէտք է աւելի կործանիչ դարձնեն կրակը Դաշնակցութեան դէմ: Դաշնակցութիւնը, նրա ամէն մի արտայայտութիւնը պէտք է ջախջախել եւ ոչնչացնել. ահա հիմնական խնդիրը»

«... Հայաստանի գիտակից աշխատաւորութիւնը չի կարող այդ պատճառով նայել Դաշնակցութեան վրայ այլ կերպ քան կատաղած շան վրայ: կատաղած շանը ոչնչացնում են տեղն ու տեղը: ձիշդ այդպէս էլ պիտի վարուել Դաշնակցութեան ամէն մի արտայայտութեան հետ, առանց խոցելու կամ խնայելու»: («Խ. Հ.» 22 յունուար 1932)

Ինչպէս կը տեսնէք, իսկապէս որ կատղած շուներու հետ է մեր գործը:

Եւ հիմա թող բոլոր բարեմիտները գլուխ գլխի տան եւ իրար լուսաբանեն թէ՝ ի՛նչպէս կը կառավարուի մեր աշխարհը,— «մեր հայրենիք ազատ, անկախ»...

Սո՞ւտն է աւելի պերճախօս, թէ լրբութիւնը: Սուլթան Համիտեան հալածա՞խտը, թէ սանձակոտոր խելագարութիւնը:

Պատասխանը դուք տուէք: Մենք օրինակեցինք ինչ որ գրուած է սեւով ճերմակի վրայ: Եւ տակաւին առիթ պիտի ունենանք այլապէս հրաշալի գոհարներ արտատպելու:

Փա՛ռք Ստալինի, այլ եւս ոչ «շինծու» նամակներու խնդիր կայ, ոչ ալ փախստականի պատմութիւն: կա՛յ եւ կը մնայ «Խորհրդային Հայաստան»ը, Ն. Մեծութիւն Ադասի Յանջեանի կեկուցումով: Անոր կարկտախառն գոռում-գոչումով.

— «Հայաստանի գիտակից աշխատաւորութիւնը չի կարող նայել Դաշնակցութեան վրայ այլ կերպ քան կատաղած շան վրայ: կատաղած շանը ոչնչացնում են տեղն ու տեղը»:

Ուրեմն, Երեւանի մէջ ունինք ոչ թէ կուսակցութիւն մը, որ նուիրուած է հայ բանուորներու եւ գիւղացիներու բարօրութեան, այլ կատղած շուներ եւ Ընկ.ը, որ գիշեր-ցերեկ Դաշնակցութեան մղձաւանջովը կը լկտւի, եւ իր ամբողջ քաղաքականութիւնը կը ձեւակերպէ անոր համեմատ:

Այս եղրակացութիւնը աւելի կ'ամրանայ, երբ մէջտեղ բերենք այդ գլուխ-գործոց զեկուցման միւս «յեղափոխական» մասերը:

Առ այժմ բաւական թող համարուի շեշտել թէ՝ այս բոլոր վայրագութիւնները կ'ապացուցանեն ոչ թէ ուժ եւ ինքնավստահութիւն, այլ կատաղութիւն եւ խուճապ:

Այդ ալ բարիք մըն է, — զառանցել ու կաղկանձել միշտ վախի տակ: Գալարուիլ եւ ոռնալ մեղքի գիտակցութենէն:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐԷՆ "ՂԱԶԷՔԱՃԻՆ,,

Խօսքը նոյն «դազէթաճի» դասին մասին է, որ ժամանակին, թուրքին կը հայհոյէր, Թերթ քշելու համար:

Այսօր սակայն ի՛նչ կ'ընէ:

Պարզապէս կը մնայ նոյն դիրքին վրայ՝ միայն ճակատ փոխելով: Պարագային համեմատ ինքն իր վրայ կէս շրջան մը բոլորելու ճարց: երէկ, պոլսոյ մէջ նստած կը հայհոյէր թուրքին ու Թերթ կը քշէր: Այսօր, նոյն գրիչով կը փառաբանէ թուրքը ու փոխարէնը,կը հայհոյէ իր այն պաշտօնակիցին, որ թուրքին ուղղած հայհոյէին մէջ՝ չունի եւ չի կրնար ունենալ Թերթ քշելու մտահոգութիւնը: Նոյն մարդը, երբ վաղը՝ նետուի արտասահման եւ իր մէջէն փարատէ թուրքին մղձաւանջը, պիտի վերսկսի անոր դէմ իր հայհոյութիւններուն՝ միշտ Թերթ քշելու ճամար:

Այս տիպարը, չի կրնար ճիմ ծառայել որեւէ լուրջ դատաստանի, երբ մանաւանդ, ճարցը կը դառնայ պատասխանատուութիւններ ձշդելու շուրջ: Հասարակ խանութպան մըն է, որուն սկզբունքը՝ եթէ ունի, կը մեկնի իր քսակէն: եւ ձիշդ ատոր ճամար ալ, կը ծախէ ինչ որ մանաւանդ շատ կը բերէ:

Ամէնէն յատկանշական տիպարը կը գտնէք տակաւին պոլսոյ մէջ, եթէ դիպուածը ձեր ձեռքը ձգէ «նոր լուր» կոչուած Թերթ մը:

Երէկ կը հայհոյէր թուրքին: Հարցուցէք Թէ ինչո՞ւ:

Այսօր կը հայհոյէ դաշնակցութեան: Հարցուցէք Թէ ինչո՞ւ:

Իսկ երբ ձշմարիտ պատասխանը ստանաք, ընդհանրացման սխալը մի գործէք սակայն, ինչպէս ըրած է շաճինուը, յանգելով յուսալքող եզրակացութեան մը:

«Երէց խմբագիր-գրագէտին» պատասխանը՝ ձշմարտութիւնն է միայն դաս մը լրագրողներու:

Մ. Ե.

Ռուսիա եւ Նորվեկիա

Ռուսիա բանակցութիւններ կը կատարէր Նորվեկիոյ ճետ, այս տարուան ընթացքին կարգ մը գնումներ կատարելու ճամար: Այս բանակցութիւնները չեն յաջողած գլխաւորաբար այն պատճառաւ որ, Ռուսիա ուզած է խորհրդային ապրանքներու ներածման մասին նոր եւ չափազանց պաճանջներ պարտադրել:

Պոլսեցի Պերլին

Ազբբէջանի ազգայնական վարիչներէն Բէսուլզատէ Պոլսէն Պերլին փոխադրուած ըլլալով, այնտեղ պիտի հրատարակէ նոր թերթ մը «Իսթիքլալ» (Անկախութիւն), ինչպէս կը դրէ «Պրոմեթէ»:

Ինչպէս ծանօթ է, Մոսկուայի պահանջով թրքական կառավարութիւնը իրարու ետեւէ փակեց «Ա. դէրի Թիւրք»ը, «Օտլու Եուրտ»ը եւ «Պիլտիրիշ»ը, որոնք Ազէրի ազգայնականներուն օրկաններն էին Պոլսոյ մէջ:

Հաւայնավարներու պառակտում

Համայնավար ծանօթ երեսփոխան Անտրէ Պերթոն հեռացած է համայնավար կուսակցութենէն, ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան շուրջ իր կուսակցութեան հետ անհամաձայնութեան հետեւանքով:

Համայնավարները որոշած են յառաջիկայ ընտրութեանց իր տեղ թեկնածու ներկայացնել գործաւոր մը: Անտրէ Պէրթօն երեսփոխան ընտրուած էր 13րդ թաղամասէն:

ԳԱՏՐԻ ԿԻՃԱՒԻ տօնին առթիւ, Գուրանը եւ «Թէքվէր»ը Թուրքերէն կարդացուեցան Պոլսոյ բոլոր մզկիթներուն մէջ, իսկ Այա Սոֆիայի մզկիթին արարողութիւնները աւէն կողմէ կը լսուէին բարձրախօսով:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՈՒՐԵՐ ԿՈՎԿԱՍԷՆ

Փախուստի ճամբուն վրայ կը սպասեւորիլ

Մասնաւոր թղթակցութենէ մը կը քաղենք ճետեւեալ տեղեկութիւնները (23 յունուար).

— Արաքսի Ջուլը քիչ եւ սառած լճենլու պատճառով, Նախիջեւանի շրջանից մօտ 400 մնտեսութիւն պատրաստում են անցնիլ Պարսկաստան,սակայն բոլշեւիկները իմանում են. Նախիջեւանի զօրամասը առաջ քաշելով, թնդանօթների ու գնդացիրների կրակի տակ, վերադարձնում են կէս ճանապարհից: Բազմաթիւ վիրաւորներ ու սպանուածներ կան: Ըստ լուրերի Դարալագեազի շրջանիկոլէկտիւները քայքայուել են:

ՊԱՐԵՐԱԶՄ ԵՒ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԻՒՆ

Ճափոնցիները կը ոնքակոծեն Շանիէյը

Մեծ պետութիւնները դիմում կը կատարեն...

Շանկհայի Շափէյ թաղին մէջ, Ճափոնցիները նոր եւ բուռն կռիւներ կը շարունակեն մղել իրարու դէմ:

Նախորդ գիշեր, Զինայիները օդանաւ ուժ ստացած ըլլալով, յաջողեցան ետ մղել Ճափոնական յարձակումները եւ կայարանին մօտ՝ պահել իրենց դիրքերը:

Առաւօտեան դէմ Ճափոնցիները սկսան ռմբակոծել թաղը եւ չինական դիրքերը: Ռմբակոծումը տեւեց ամբողջ օրը: Հակառակ ասոր չինական ուժերը կը շարունակեն պահել կայարանի իրենց դիրքերը: Մօտակայ թաղին մէջ տակաւին ապաստանած կը մնայ չինական չիտուն հազարնոց բազմութիւն մը:

Թոքիոյի ֆրանսական դեսպանը դիմում կատարեց Ճափոնի արտաքին նախարարութեան, պնդելու համար Շանկհայի օտարականներու թաղին չէզոքութիւնը յարգելու անհրաժեշտութեան վրայ:

Ուաշինկթընէն տրուած լուրի մը համաձայն ամերիկեան եւ անգլիական կառավարութիւնները կրկին դիմում կատարեցին Ճափոնական կառավարութեան, բողոքելով որ Շանկհայի օտարականներու թաղը կ'օգտագործուի իբր Ճափոնական գործողութեանց կայան:

Պետութեանց կողմէ, ներկայացուած առաջարկներուն Ճափոնական կառավարութիւնը տուած է հետեւեալ պատասխանը.

1) Ճափոն տրամադիր է վերջ տալու թշնամութեանց, անմիջապէս որ չինական զօրախումբերը դադրին գրգռութիւններէ եւ միջադէպեր ստեղծելէ: Մինչ այդ, Ճափոնի կառավարութիւնը կը պահէ իր գործելու ազատութիւնը:

2) Նկատի ունենալով ներկայ կացութեան ծանրութիւնը եւ չինական զօրախումբերու Ճանդէպ վստահութեան պակասը, Ճափոն չիկրնար ետ կենալ իր ուժերը գէն քի կոչելէ եւ զինուորական գործողութիւններն ալ չի լքեր:

3) Եթէ անհրաժեշտ կը նկատուի, Ճափոն դէմ չէ Շանկհայի մէջ, երկու թշնամի բանակներուն միջեւ չէզոք գօտի ստեղծելու առաջարկին:

4) Ճափոն չ'ընդունիր բանակցութեանց սկսելու առաջարկը, քանի որ անոնց պիտի մասնակցին օտար պետութեանց ներկայացուցիչներ, կարգադրելու Ճամար չինեւ-Ճափոնական վէճը:

Զինադադարի ժողովը

Զինադադարութեան ժողովը դադրադադրէն կը շարունակէ իր աշխատանքներու կազմակերպումը: Բացի գանազան յանձնախումբերէ, որոշուած է նաեւ կազմել ընդհ. յանձնախումբ մը, որ պիտի բաղկանայ բոլոր պատուիրակութեան պետերէն:

Ժողովը առանց վիճաբանութեան ընդունեց իր ներքին կանոնագիրը, որոշելով մէկտեղ յետաձգել յանձնախումբերու նշանակումը: Յանձնախումբերը պիտի կազմուին վիճաբանութեանց ընթացքին, Ճամաձայն օրակարգի պաճանջին:

Անգլիա կը սասկացնէ ամերիկեան ծովերը

ՊԱՌԱԿՏՈՒՄ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԾՈՒՐԻՆ ՄԷՋ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովի վերջին նիստին մէջ, ելմտական նախարարը ներկայացուց նոր օրինագիծ մը, որ առեւտրական հաւասարակշռութիւնը յաջողցնելու ձգտումով, կ'առաջարկէ նոր մաքսատուրքերու հաստատումը:

Այս օրինագծին համաձայն, նախկին մաքսատուրքերուն վրայ պիտի աւելցնայ Ճարիւրին 10ի նոր տուրք մը՝ ապրանքներու արժէքը նկատի առնելով: Այս տուրքին պիտի ենթարկուին բոլոր ներածումները, ցորեկէն, թէյէն, անգլիական նաւերով որսացուած ձկնեղէնէն, եւ բամպակի ու բուրդի նման կարգ մը նախանիւթերէ զատ:

Ելմտական նախարարութիւնը պիտի կրնայ Ճարիւրին 10 նոր տուրք մը բարդել պերճանքի առարկաներուն վրայ, եթէ պարագաները պահանջեն: Իսկ պերճանքի առարկայ ըսելով, ելմտական նախարարը կը Ճասկնայ բոլոր այն ապրանքները, որոնք անհրաժեշտօրէն պէտք չեն երկրին տնտեսական կեանքին:

Ելմտական նախարարը իր բացատրութեան ընթացքին յայտնեց թէ կառավարութիւնը ուշադրութեամբ քննած է կացութիւնը՝ որ ստեղծուած է կարգ մը պետութեանց՝ ընդդէմ Անգլիոյ կիրարկած մաքսային միջոցներուն Ճետեւանքով:

Այս կացութեան Ճանդէպ, առեւտրական եւ ելմտական նախարարները պիտի կրնան բացի Տաստատուած մաքսատուրքերէն, Ճարիւրին Ճարիւր արժէքային մաքսատուրքի ենթարկել բոլոր այն ապրանքները՝ որոնք Անգլիա կը ներածուին այդ երկիրներէն:

Ելմտական նախարարին ճառէն յետոյ, ներքին նախարարը՝ ազատական Էչերըրթ Սէմուըլ խօսք առաւ եւ շատ սեղմ՝ քննադատութեան մը ենթարկեց կառավարութեան առաջարկները: Այս քննադատութիւնը որուն ոճը կծու էր, մեծ վրդովումի ենթարկեց պահպանղակտինները՝ որոնք անմիջապէս պահանջեցին անոր Տրաժարումը: Որովհետեւ, կը սպասուէր որ վիճահարոյց քննադատելու, ներքին նախարարը պարզ զեկոյց մը ընէ եւ յայտնէ կարծիքի տարբերութիւնը որ կը տիրէ կառավարութեան զանազան անդամներուն միջեւ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Կոնստանցայի դարը

Ֆրանսացի ճարտարագէտ Լըքոքը որ կոնստանցայի մէջ, Ադաբեկովի առեւանգման գործին առթիւ ձերբակալուած էր իբրեւ Զեկայի գործակալ, ճարցաքննութեան ընթացքին պնդեց թէ որ եւ է կապ չունի անոր ճետ, թէ իր օժանդակութիւնը տուած է միմիայն դիւրացնելու ճամար Ծտեսայէն փախուստը երկու վրացի կիներու, տիկին եւ օրիորդ Ֆիլիայի:

Լըքոք կ'ըսէ թէ ինք յանձն առած էր Ադաբեկովի ճամար յաջողցնել Գուլկարիա մտնելու արտօնութիւն մը, թէ Ադաբեկովը նախ ձանչցած է ո՛չ թէ իբրեւ Զեկայի նախկին գործակալ, այլ իբրեւ Պելճիքացի մը՝ Արութինոֆ անունով:

Արտօնութիւնը մերժուեցաւ: Սակայն ինք չյուսաճատեցաւ այս մերժումէն: Ռումանիա գացեր էր, կոնստանցայի մէջ՝ սրճարանի գործ մը կարգադրելու եւ դարձին, Գուլկարիոյ մէջ կը յուսար յաջողցնել Ադաբեկովի անցագիրը:

Լըքոք կը բողոքէ կոնստանցայի գործին եւ կուտեպովի առեւանգման միջեւ ենթադրուած կապին դէմ:

Պուլկար-սերպ միջադէպ

Մակեդոնական կուսակցութեան գաղտնի հրատարակուած մէկ թերթին մէջ, Սոֆիայի սերպ դեսպանին դէմ շատ կծու յօդուած մը երեւցած ըլլալով, սերպ դեսպանը պուլկար կառավարութեան ներկայացուց բողոքագիր մը, որով կը պահանջէ յայտնել յօդուածագրին անունը եւ տպարանը ուր կը տպուի մակեդոնական օրկանը: Այս թերթին հրատարակումը պաշտօնապէս արգիլուած ըլլալով, գաղտնի կը տպուի:

Այս յօդուածը արտատպուած էր «Մակեդոնիա» թերթին մէջ, որուն հրատարակութիւնը դադրեցուց կառավարութիւնը:

Հնդկական խռովութիւններ

Լուսնով քաղաքին ամէնէն բանուկ մէկ կէտին մէջ՝ ձեռնասուքով արձակուեցաւ ոստիկաններուն վրայ: վեց ոստիկան-սպաներ վիրաւորուեցան ծեծելէ յետոյ:

կանտիի գաւառներէն մէկը ձերբակալուեցաւ Նոր-Ցելիի կայարանին մէջ, երբ կը պատրաստուէր մեկնիլ դէպի սաիմանագլուխ:

Տրախմի ևերաձուլը արգիլուած

Յունաստանի ելմտական նախարարութիւնը շրջաբերականով մը կը հաղորդէ երկրի մաքսային իշխանութեանց, թէ ասկէ վերջը արգելուած է տրախմիի ներածումը, արտասահմանէն եկող ճամբորդներու կողմէ: Իր անհատական կարիքներուն համար, իւրաքանչիւր օտարական ճամբորդ կրնայ հետը տանիլ 1000 տրախմիի գումար մը, իսկ հելլէնահպատակները կրնան ունենալ առ առաւելն 2000 տրախմի:

Թրակիոյ սահմանամերձ բնակչութեանց շարժման համար բացառաբար հրահանգ տրուած է Զիխխուի մաքսային մնօրէնին թոյլատրել ճամբորդներուն իրենց հետ ունենալ 3000 տրախմիի կամ 80 թրքական ոսկիի գումար մը:

Հաւայնավարներու ձերբակալում

Ռումանիոյ մէջ.— Ռումանիոյ մէջ, ձերբակալուեցան 15ի չափ հաւայնավարներ: Անոնց մէջ կայ օտեսացի Ռուս մը, որ խոստովանեցաւ թէ մտադրութիւն ունէր օդը հանելու ֆնիեսդերի կամուրջներէն մէկը:

Յունաստանի մէջ.— 100ի չափ յոյն հաւայնավարներ, որոնք հակառակ ոստիկանական արգելքին, ցոյցեր կատարեր էին Աթէնքի մէջ, բանտի մէջ մեռած իրենց մէկ ընկերոջ մաճուան տարեդարձին առթիւ, ձերբակալուեցան:

Ջերբակալման պաճուն կռիւ մը տեղի ունեցաւ: երեք ոստիկաններ խոշտանգուեցան հաւայնավարներու կողմէ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆ ՈՒ ՆՐԱ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԵԼ Է 1927 Թ. ՀՈՒԼԻՍԻՍ ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԱԳԵՏՆԵՐԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԻ ՄԻԱՎՈՐՄԱՆ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ։ ՆՐԱ ՆՊԱՏԱԿՆ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՄ։

ՀՀ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ Է ՀՀ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԱՄԱՐ։

ՀՀ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ Է ՀՀ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԱՄԱՐ։

ՀՀ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԵԼ Է 1927 Թ. ՀՈՒԼԻՍԻՍ ՀԱՅ ԱՐՎԵՍՏԱԳԵՏՆԵՐԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԻ ՄԻԱՎՈՐՄԱՆ ՀԻՄԱՆ ՎՐԱ։

ՆՐԱ ՆՊԱՏԱԿՆ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՄ։

ՀՀ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ Է ՀՀ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԱՄԱՐ։

ԲՐԱԻԻ ՀԱՅԵՐԵՆ

(Ն. Ի ՊՈ)

Ա. ՐՈՍՍՈ

III

— Ի՞նչ, ինչպե՞ս ես ընդունում այդ — կրկնեց Տոքսոն։

Ես չէի կարողանում հավատալ ականջներիս։ Ինչպե՞ս կարող էր Տոքսոն ինձ ասել նման բան։ Ես, որ ամբողջ կյանքս նվիրել էի նրան, ես, որ ամեն ինչ զոհաբերել էի նրա համար, ես, որ ամեն ինչ արել էի նրա երջանկության համար, ես, որ ամեն ինչ անում էի նրա հանգիստ ապրելու համար, ես, որ ամեն ինչ պատրաստ էի անելու նրա

Բոլշեւիկեան ձախող ցոյց մը

Փրանսայի համայնավար կուսակցութիւնը եւ կարմիր սէնտիքան նախորդ օրուան համար կազմակերպած էին յեղափոխական ցոյցի օր մը՝ որ ձախող անցաւ, հակառակ իրենց թերթին՝ «Իւմանիթէ»ի մէջ՝ խոշոր տառերով եւ վեց սիւնակի վրայ յայտարարուած յաջողութեան...

Փարիզի զանազան կէտերուն վրայ, ցոյցեր տեղի ունեցան առանց միջադէպի: Ցոյցերէն ամէնէն յաջողն էր 5-6 տարեկան մանկիկներու համերգը, 19րդ թաղամասին մէջ: Երբ այդ մանկիկները մանկապարտէզէն դուրս կ'ելլէին, համայնավար մէկ քանի երիտասարդներ երգել տուին «Միջազգայինը»...

Ոստիկանութիւնը Շուազիի մէջ ձերբակալեց տասնի չափ ցուցարարներ, Իվրիի մէջ յիսուն հոգի ձերբակալուեցան: Իվրիի մէջ, ցուցարար մը յարձակեցաւ հեծանուրդ ոստիկանի մը վրայ որ առանձին էր. զայն գետին տապալեց ու սկսաւ կատաղօրէն հարուածել: Ոստիկանը ձանրօրէն վիրաւորուած, հիւանդանոց փոխադրուեցաւ:

Ձերբակալութիւններ կատարուեցան նաեւ Սէն Տընիի եւ Սէն Մօրի մէջ:

Քուրպուազի մէջ, երեք հարիւրի չափ ցուցարարներ դիմադրեցին ոստիկանութեան: Ցուցարարները յարձակեցան տեղւոյն ոստիկանապետին վրայ, զոր խոշտանգեցին:

Լէոնի մէջ մեայն հաւաքոյթ մը տեղի ունեցաւ ու ձառեր արտասանուեցան:

Սէթրագուրկի մէջ, փոքր մը կատարուեցաւ ցոյցի, բայց զինուորական շրջանն պահակախումբերը շուտով ցրուեցին ցուցարարները:

Պալքանեան խորհրդաժողովը

Պալքանեան խորհրդաժողովի խորհուրդը որ իր նիստերը կը գումարէր Պոլսոյ մէջ, վերջացուց իր աշխատանքները, ուստի նասիրելէ յետոյ Պալքանեան դաշինքի մը նախագիծը եւ Պալքանեան երկիրներու մէջ բնակող Պալքանեան Հպատակներու իրաւական կացութիւնը: Պալքանեան յառաջիկայ խորհրդաժողովը պիտի հաւաքուի Պուքրէշի մէջ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ոսկի կը շինէ.— Լեհ գիտնականը Ցունիքովսկի որ իր ինքնաշէն գործիքով հողէն ոսկի հանելու յաւակնութիւնն ունի եւ իբր խաբեբայ դատի ենթարկուած է, դատական մարմնի եւ մասնագէտներու իսկողութեան տակ փորձեր կատարեց: Յաջորդական չորս փորձեր ապարդիւն եղան: Փորձերը պիտի շարունակուին յառաջիկային:

Ամերիկա ոսկի կը ղրկէ.— Փետրուարի ընթացքին, Ամերիկայէն Ֆրանսա եկող բոլոր նաւերը գրեթէ, ոսկի պիտի փոխադրեն: Նախորդ օր, նոր բեռ մը ոսկի հանուեցաւ շէրպուրկ, *220* տակառի մէջ զետեղուած եւ *275* միլիոն ֆրանք արժէքով: Ըսուիշ նաւով մըն ալ, այսօր հասաւ *120* տակառի բեռ մը ոսկի, *150* միլիոն ֆրանք արժէքով: Այս ոսկիները պիտի փոխադրուին Ֆրանսայի Դրամատան նկուղները:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ եւ արուարձանները ընակող բոլոր Քղեցի հայրենակիցներէն կը խնդրուի որ իրենց անունը, մականունը յայտնեն Պ. Խիբիխանեանի, 28 Rue du Levant, Vincennes, (Seine).

Շ. ԳԱՐԱՃԻՍԱՐԻ եւ շրջանի Ռագմիկ Հայր. Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 2.30ին 40 Բիս աը Պէլվիլի սրահը: Օրակարգ՝ տարեկան հաշուետուութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ բարոյական հաշուետուութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ կարեւոր խնդիրներ: Բոլոր հայրենակիցներէն կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ կարեւոր ժողովին:

ՄԱՐՍԻԼԻԻ Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան վարչութիւնը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամներըվաքըԿիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պատ Մանիւմանթալի սրահը: Ներկայ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԻԼԻԻ Եզդկատի Բարնպ. Հայր. միութեան ընդհ.ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին 41 բիս Թիւպանօ արձարանի ներքնասրահին մէջ: Կարեւոր խորհրդակցութիւն անդորձներու շուրջ: Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէ ներկայ գտնուիլ:

Պ. ԴԱՒԻԴՕՖԻ կը խնդրուի ներկայանալ «Յառաջ»ի վարչութեան ատենապետ համար իր հաստիքին վերաբերեալ ատենդ մը:

ՆՇԱՆ Թուղտնճեանէ կը խնդրուի իր հասցէն յայտնել «Յառաջ»ի վարչութեան»:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՈՂ

Լիան, Ա. Գ.— Սկսանք ղրկել. նոր բաժանորդին:

Մարսէլլ, Գործ.— 915:

Կրընոպլը, Փ. Ս.— Սկսանք ղրկել նոր բաժանորդին:

Լիոն, Յ. Տ. Մ.— 140:

Շոմօն-Փորսիէն, Ե. Տ. Թ.— 70:

Փարիզ. (4) Ս. Ո.— 50

Յետհոգի Ալֆորվիլի մէջ

Ալֆորվիլի Ա. Ե. Հ. Կ. Ընտչի ցերեկոյթը տեղի կ'ունենայ վաղը Կիրակի ժամը 3ին Հայ Ակումբին մէջ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մարգուանցի Յակոբ Սինանեան, հօր անուն՝ Յովհաննէս: Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Փարիզ կամ շրջակաները: Իմացնել իր հօրեղբօրորդւոյն Փերովբէ Սինանեանի, *Cité Déchirolle No. 3708. Par Pont de Clait: Isère.*

Հապճեպ փոխադրութիւն

Անթէն, Պուա-Քոլոնպի Սահակ Մեսրոպ զրադարանը կը փոխադրուի Փետրուար 8ին 26 rue du Président Krüger, Asnières, (79 rue Villebois-Mareuilտեսի հետեւի փողոցը): Կը խնդրուի բնթերցողներէն դիմել Երկուշաբթի եւ Հինգշաբթի իրիկուններ ժամը 8.30էն մինչեւ 10:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԿԱՒՈՐ ՈՒՂԻՆԴ

TANNERIE DE LA DEULE

S. A. R. L. au Capital de 315,000 francs

9 rue Charlot, PARIS (3) Tél. Arch 05-86

Directeur-Gérant LEON BABONIAN

ԿԱՇԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Հայ կօշկակարներուն.— *Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան:*

Քուրսն (կոնակի մաս) Ա. կարգի չէն՝ քիլօն 30, Բ. կարգի 24 եւ Գ. կարգի՝ 22 ֆրանք:

Թալօնի համար քուրսն, էքսթրա՝ քիլօն 12 ֆրանքէն:

Հայ *marchand forain*ներուն.— *Այրերու եւ կանանց կօշիկներու համար կարուած կէս նրբանցու եւ թալօն՝ քիլօն Ա. կարգի 28, Բ. կարգի 24 ֆրանք, Գ. կարգի՝ 22 ֆրանք:*

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ եւ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ՝ 9 rue Charlot, Paris

Métro République et Hôtel de Ville

ԵՄՄԻ ԴԱՒԱՁԱԿԻՊ ԿՂԶՈՒՆ ՈՒՂԻՆԴ

ԴԵՐՋԱԿ ԳԱՐԱԵԱՆ

ՄԻՇՏ ԱՆԱՄՈՒԱՆ ԳՈՐԾ

Սօսիէթէ Սաֆաիթի դեմ, 5 rիւ Միխիօլի

Մէթրօ Սէն Միշել եւ Օտէօն *Tél. Dan. 41-45*

ԱՊԱՌԻԿ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

ԴԵՐՋԱԿ A. Kesseyan

4 Rue Mandar, métro: Sentier et Les Halles, téléphone: Gutenberg 39.07

Նկատի ունենալով ներկայ անտեսական տագնապը կը տառնձնեմ ամէն տեսակ հագուստներ կարել փոխարժէքը վճարելի ժամանակներով՝ ՎԱՃ ԱՄՍԱՒԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻ

Ցոկուն կերպաս, խնամուած կար. չափաւոր գին:

BOUCHERIE - EPICERIE

19, Rue des Chapillire, 19 Marseille

ԹՈՒՂՈՒՄՃԵԱՆ եւ ԱՆՏՐԼՈՒՍԵԱՆ ընկերութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու յարգելի հայ հասարակութեան, որ բացուած է վերոյիշեալ անունով նպարավաճառատունը: Հոն պիտի գտնէք զեղեալ գիներով թարմ նպարեղէններ, ինչպէս նաեւ թարմ միս: փորձի համար այցելեցէք մէկ անգամ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՀԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Ֆրանսայի Ազգային Գրադարանին մէջ

MAISON DE LA MUTUALITÉի մէջ

24 Rue St. Victor, Paris (5) *(Métro Maubert-Mutualité)*

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՒՅՍ

Հովանաւորութեամբ Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ

Տիկ. Սուրաբեան, օր. Ալահիտ, Տիկ. Ժ. Շահ-Պարոնեան, օր. Ա. Թանասեան, օր. Ս. Քոլմանոճ, օր. Սօֆի Քոլմանոճ Պ.Պ.-կոճիկեան, Յարաֆեան, Տէրվիշեան, Հայ-վարդ, Կ. Սրապ եւ Գաբրիէլեան *կ'արտասանեն, կ'երգեն, կը նուագեն:*

Գեղարուեստական բաժինը կը տեւէ մինչեւ կէս գիշեր:

ՕՄԱՐ ԽԱՅԵԱՄԻ ՔԱՌԵԱԿՆԵՐԸ, ԳՐԻԶ Է...

եւ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՌԸՎԻԻ

կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ շքեղ պարահանդէս

Եւրոպական օրքէսթր դեկավարութեամբ թառիստ Ֆոթիի

Քօթիլեօնի առարկաներ, ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով

ՄՈՒՏՔ՝ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին ամէն տեղ եւ կաւոշի խմբագրատունը՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10).

ՎԱՐՁՈՒԻ Է

բանուկ պողոտայի վրայ սենեակ մը խոհանոցով միասին, յարմար բնակութեան եւ գրասենեակի: Հոնֆոր մօտէնն: Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրատունը:

ՎԱՐՁՈՒԻ Է

մեծ աշխատանոց մը, 70 քառ. մէթր տարածութեամբ: Մէթրոյին ճիշդ դէմը: Ելեկտրականութիւն եւ ֆօրս: Ամէն աշխատանքի կարելիութիւն: Դիմել խմբագրատունը:

ԳԱԼԱՏԱ

Ֆ. Դ.

Վիէնի կոմիտէն իր շրջանի Քրիստափոր, Ասլառաժ եւ Ռոսսում խումբերու բոլոր ընկերները ժողովի կը հրաւիրէ 14 Փետրուար Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Խաժակ Ակումբին մէջ, խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Բացակայողները պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին:

ՄԱՐՍԻԼԻԻ Աղբիւր-Սերոբ ենթակոմիտէի ընկերները ոտիպողարար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Կիրակի ժամը 2.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՏԵՍԻՆԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Զաւարեան, Քրիստափոր Եռագոյն եւ Կորիւն խումբի բոլոր ընկերներըվաղը Կիրակի ժամը 2,30ին Ք. Յ. Դ. Տան մէջ:

ՄԱՐՍԻԼԻԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Պատ. Միութեան բոլոր ընկերներըվաղըՇաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատոմսով:

ՄԱՐՍԻԼԻԻ Պուլվար Օտտօթ Վռամեան ենթակոմիտէն ընկերահաւաքական խնճոյքըվաղը Կիրակի ժամը 2ին Յանօթ հաւաքատեղին:

Վիէնի կոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Փասկալի Ապառաժ խումբը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն 10ը Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան Ակումբին մէջ: Կը դասախօսէ Ընկ. Արամ Գառօնէ, նիւթ Հ. Յ. Դ. ծրագրի մեկնաբանում, կը հրաւիրուին երիտասարդ համակիրները, եւ Պատ. միութեան անդամները:

Իսկ Քրիստափոր խումբը 13 փետր. Շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն 10ը Խաժակ Ակումբին մէջ: Դասախօսութիւն վերի նիւթի շուրջ կը խօսի ընկ. Արամ Գառօնէ:

“ՓԵՏՐ. 18Ը,, ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն

Փարիզի Գրական Ակումբ *այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 131 rue Cambronne, Métro Vaugirard, կը խօսի Պ. Կ. Սասունի, «Գրական քննադատութիւնը մեր գրականութեան մէջ»: Մուտքը ազատ է:*

«ՀԳՆԱԻՈՐ»ԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

MAISON DE LA MUTUALITÉի մէջ

24 Rue St. Victor, Paris (5) *(Métro Maubert-Mutualité)*

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՒՅՍ

Հովանաւորութեամբ Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ

Տիկ. Սուրաբեան, օր. Ալահիտ, Տիկ. Ժ. Շահ-Պարոնեան, օր. Ա. Թանասեան, օր. Ս. Քոլմանոճ, օր. Սօֆի Քոլմանոճ Պ.Պ.-կոճիկեան, Յարաֆեան, Տէրվիշեան, Հայ-վարդ, Կ. Սրապ եւ Գաբրիէլեան *կ'արտասանեն, կ'երգեն, կը նուագեն:*

Գեղարուեստական բաժինը կը տեւէ մինչեւ կէս գիշեր:

ՕՄԱՐ ԽԱՅԵԱՄԻ ՔԱՌԵԱԿՆԵՐԸ, ԳՐԻԶ Է...

եւ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՌԸՎԻԻ

կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ շքեղ պարահանդէս

Եւրոպական օրքէսթր դեկավարութեամբ թառիստ Ֆոթիի

Քօթիլեօնի առարկաներ, ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով

ՄՈՒՏՔ՝ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին ամէն տեղ եւ կաւոշի խմբագրատունը՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10).

Թատերական շրջ կներկայացում

Մուրատեան վարժարանի նորակառոյց գեղեցիկ թատերասրահին մէջ, Փրոֆ. Ազէմեանի գեղարուեստական շքեղ բեմականկարներով, տեղի պիտի ունենայ թատերա-երաժշտական (Operette) գուարթ ներկայացում մը՝ դեկավարութեամբ Փրոֆ. Գուրգէն Ալէմշահի, վաղը Կիրակի, ժամը 3ին:

Տոմսերու գիները են՝ 10 եւ 20 ֆրանք: Կը ծախուին Վարժարանին մէջ Յիսթիա եւ Լիլա Ճաշարաններու, Հրանտ-Սամուէլ գրատունը եւ ներկայացման օրը մուտքին առջեւ:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ վէներ. հիւանդութիւն եւ վարիւթ: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՆԱՋԸՄ ՓԱՇԱՑԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դաւիճը կը պատմէ

ԵՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործերը

18.— ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԻ ԳՐԱՒԵՑԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

— Թէեւս: Մաքսիմով զարմանալի մարդ մըն է, մէկ կողմէ կը ծառայէ Սուլթանին, եւ առատ ապատ նուէրներ կը ստանայ անկից, միւս կողմէ կ'օժանդակէ կոմիտէճիներուն, օգտուելով անոնցմէ, եւ նոյն ատեն գաղտնօրէն «Ժուրնալ» կը ղրկէ Ցարին, իբր թէ օրը օրին լուր կուտայ թուրքիա ապաստանած ոչնչապաշտներուն մասին, եւ առատ վարձատրութիւն կը ստանայ նաեւ Փեթերսպուրկէն: Բոլոր այս բաներս մեր մէջ մնան, փաշա՛, որովհետեւ շատ ազդեցիկ է:

— Վստահ կրնաք ըլլալ որ մեր խօսակցութիւնը ամբողջովին գաղտնի պիտի մնայ: Մեր նպատակն է խորհրդակցիլ կոմիտէճիներուն մասին, որոնք կ'ուզեն տակն ու վրայ ընել ընկերային ներկայ կարգը: Այս պէսով մէկէն մը գտնենք թէեւս պաշտպանելու համար մարդկութիւնը: Անշուշտ այդ մասին համակարծիք էք ինծի հետ:

— Անշուշտ, փաշա՛: Դաշնակցականներուն կեդրոնը Թիֆլիզի մէջ է: Հիմնադիրն է «Արձագանգ» թերթին խմբագրապետը, Սիմոն Հախասով (Հախումեանց.՞): Իսկ Մանթաշով շոգենաւը, ուրկէ անհշանականներէն ու ոչնչապաշտներէն պայթուցիկ նիւթեր հասաքելով, Պոլիս կը բերէ, օգտակար իր մարդերով, որոնք կ'ուզեն տակն ու վրայ ընել ամբողջ Թուրքիոյ կառավարութիւնը, որպէսզի ինքնիշխան դառնան հոն: Ասոնք ամէնքն ալ Ռուսիոյ հպատակներ են, որոնք Պոլսոյ մէջ ալ պայթուցիկ նիւթեր կը պատրաստեն: Լուր առի, որ կոմիտէն վերջերս վառնայի մէջ ալ մեծ մասնաճիւղ մը բացեր է, եւ աշխատանք կը թափէ յեղափոխութիւն մըն ալ Օտեսայի մէջ յարուցանել: Շատ կը ցաւիմ ձեր վրայ, մինչեւ հիմա ցաւ էք: Այն կոմիտէճիները, զորս Մաքսիմով ազդից ղրկեց, պիտի վերադառնան շուտով Թիֆլիս եւ վերադարձած են:

— Ձեր անկեղծութեան, մտերմութեան եւ բարեկամութեան համար, յանուն մարդկութեան շնորհակալութիւն կը յայտնեմ: Արդեօք կրնա՞ք ինծի հայթայթել պատճէնը կամ ընդօրինակութիւնը այն ծանուցագրին, զոր կոմիտէճիները յանձնեցին դեսպաններուն:

— Յօժարութեամբ: Իսկական պատճէնը պիտի տամ ձեզի, որովհետեւ 5—10 օրինակ ղրկած են: Իմ գրասեղանիս դարակին մէջ ալ կայ օրինակ մը: Իրիկունը անձամբ կը բերեմ ու կը յանձնեմ ձեզի:

— Շատ շնորհակալ կ'ըլլամ: Այսուհետեւ միշտ տեսնուինք: Կը խնդրեմ որ օժանդակէք ինծի:

— Կը վախնամ շատ տեսակցելէ: Գիտէք անշուշտ, որ Մաքսիմով լրտեսներ ունի: Ժուրնալ կը գրէ իմ մասիս ցարին եւ դէխուս փորձանք մը կուգայ: Ինդրեմ, այսքանը բաւական է, մեկնիմ: Իրիկունը կը բերեմ հայ կոմիտէճիներուն ծանուցագիրը:

Արդարեւ Մայքով իրիկուան դէմ ինծի բերաւ հայ կոմիտէճիներուն վերջնագիրը: Նոյնութեամբ կ'արտատպեմ.

— Շարունակաբար Եւրոպայի բոլոր քաղաքներ ենք ղուրքիոյ հարստահարութեանց համար: Սակայն մեր արդար բողոքները մերժուեցան: Թուրք կառավարութիւնը մեզի պատասխանեց արիւնով: Եւրոպա լուեց այս սիաւոր ոճրագործութեան առջեւ: Եւրոպա, փոխանակ արգիլելու դահիճին հարստահարութիւնները, չուզեց լսել մեր աղաղակն ու աղերսանքը: Մերժելով մարդկային մեր իրաւունքները, ծաղրելով մեզ, խեղդելով մեր ազգային գիտակցութիւնը, մեր սուրբ արիւնով նուիրագործուած ազգային պահանջները առանց նկատի առնելու, Եւրոպա իր ոճրային անտարբերութեամբ պատասխանեց մեզի թէ իրաւունքը զօրաւորինն է: Մենք, Թշուառ Հայերս, որոնց մարդկային իրաւունքները ոտնակոխ են եղած, նեռելու համար Թուրքին անհանդուրժելի եւ անիծեալ լուծը, ստիպուեցանք դիմել գիտութեան ուժին: Այլեւս անցած է դիւանագիտական խաղերուն ժամանակը: Չարիւր հազարաւոր մեր նահատակներուն թափած արիւնը մեզի իրաւունք կուտայ հետապնդելու մեր արդար դատը: Առանց նկատի առնելու Թշնամիին Թուական առաւելութիւնը, կը պահանջենք եւ պիտի պահանջենք մեր անկորնչելի իրաւունքները հետեւեալ պայմաններով:

1.— Եւրոպայի վեց մեծ պետութիւնները եւրոպացի մարզպան պէտք է նշանակեն Հայաստանի համար:

2.— Կուսակալները եւ գաւառապետները պիտի նշանակուին մարզպանին կողմէ եւ յանձնաժողովը պիտի վաւերացնէ այդ նշանակութիւնները:

3.— Պահակազօրքը եւ ոստիկանութիւնը պիտի կազմուին տեղացիներէն, եւրոպացի սպաներու հրամանին տակ:

4.Դատարանները պիտի կազմուին եւրոպական ձեւով:

5. Կրօնքը, մամուլը եւ կրթութիւնը ազատ ըլլայ:

6.Կամուտներէ չորրորդը յատկացնել տեղական պահանջներուն:

7. Ձեռնհաս տուրքերուն ջնջում:

8. Տուրքերը 5 տարի չպիտի գանձուին, 5 տարուան տուրքերը պիտի յատկացուին այն հայերուն, որոնք վնասուած են վերջին յեղափոխութեան ընթացքին:

(Շար.)

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

7 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1797 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՈՒԺԱՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ականջ տուէք Աղասի Խանջեանի մխիթարական հէքեաթներուն։

Նորափետուր իշխանաւորը կ'ուզէ համոզել «Հայկոմկուսի կենտկոմ»ին Հրդ համագումարը, թէ «այրուում է Դաշնակների ոտքի տակի հողը» ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ արտասահմանի մէջ.

— «Այդ տեսնում ենք աշխատաւորական էլեմենտների (տարր) կողմից Դաշնակցութեան շարքերի լքման երեւոյթի մասսայական բնոյթի մէջ: Նաեւ եթէ արտասահմանի աշխատաւորական թերթերը, օր չի լինում որ այդ թերթերի միջոցով հրապարակ չգան երէկուայ Դաշնակցականները, հայ բուրժուազիայի ֆաշիստական կուսակցութեան շարքերից հեռանալու յայտարարութիւններով. հարիւրների է հասնում նախկին Դաշնակ բանուորների եւ աշխատաւորների թիւը, որոնք Դաշնակցութեան դէմ ուղղուած ակտիվ պայքարով այսօր քաւում են դասակարգի առաջ որոշ ժամանակ Դաշնակցութեան օգտին աշխատելու մեղքը»: («Խ. Հ.» 22 Յունուար):

Մեր հայերէնով — արտասահմանի մէջ ալ աշխատաւորները գանգուածօրէն կը հեռանան Դաշնակցութենէն. հարիւրաւորնե՛ր կը լքեն Դաշնակցութեան շարքերը եւ գործօն պայքար կը մղեն անոր դէմ, քաւելով իրենց հին մեղքերը...

Այս աւետաբեր լուրերը հաղորդած առեն, Աղասի Խանջեանը գիտէ որ «արտասահմանի աշխատաւորական թերթ» ըլլալով, Հայաստան կը մտնեն միայն եւ միայն քանի մը քուրջի կտորներ, եւ թունդ հակաշնակցական հրատարակութիւններ:

Այլապէս, չպիտի համարձակէր մէջտեղ նետել այդքան վրան-բաց սուտ մը: Որովհետեւ, եթէ պարկեշտութիւն ունենար համրելու 1921 — 1931 վտարուած, հեռացած կամ ուրացող Դաշնակցականներուն թիւը, ոչ իսկ հարիւրի գումար մը պիտի գտնէր:

Այո՞ր կ'ըսեն գանգուածային (մասսայական) կամ «հարիւրներ»:

Տակաւին չենք խօսիր նոյն տասնամեակի ընթացքին, նոյն իսկ վերջին մէկ-երկու տարուան ընթացքին նոր արձանագրուած երիտասարդներու, իսկապէս հարիւրաւորներու մասին:

Ոչի՛նչ: Թող այդ միխիթարութեամբ ուռին: Թող պաշտօնական ժողովի մը մէջ ալ կրկնեն անոպայ սրիկաներու եւ ճերմակ մազերով պոլիտիկոններու այն խայտառակ սուտը, թէ Դաշնակները Ֆիքսի մէջ մահափորձ կատարած են Շահվերտեանի դէմ: Ուրիշ ի՛նչ միջոց ունին ցրուելու Հայաստանի գիւղացիներուն եւ բանուորներուն ուշադրութիւնը եւ խափանելու յարաճուն բողոքներն ու դառնութիւնները:

Այնպէս որ, չենք զարմանար նաեւ հետեւեալ «յայտնութիւններուն վրայ.

— «Դաշնակները Սուրիայում տասնեակներով եւ հարիւրներով ֆրանսական իմպերիալիզմի քանտերն են լցնել տալիս գիտակցութեան եկած հայ աշխատաւորներին, Ֆրանսիայում մասնութիւններով եւ պրովոկացիաներով զրկում են վերջին պատառ հացից Դաշնակների դէմ պայքարող հայ բանւորներին. եւ այսպէս բոլոր գադութներում»:

Յետին չիմարը կամ ամէնէն թթու հակադաշնակցականն ալ կրնար տալ այս գարշելի բանսարկութեան պատասխանը, Խանջեաններու աչքը խօթելով իրենց «քաղ»երուն գրաւոր եւ բանաւոր գործունէութեան հայատառ փաստերը. Յունաստանէն մինչեւ Սուրիա կամ Ամերիկա:

Բայց, ըսե՛նք տակաւին, հետեւելով միեւնոյն գեկուցման.

— «Սուրիայի «ազգային օջախ» արիւնոտ ավանտուրան խոշոր հարուած ստացաւ ներգաղթի խորհրդային ծրագրով: Ընչաջղութիւնները, սակայն, «տղերքին չեն վհատեցնում»: Միջազգային դրութեան ամէն մի բարդացում յոյս է ներշնչում Դաշնակներին, այդ երեւում է ինչոց Դաշնակցականների մամուլի՝ խորհրդային միութեան դէմ պրովոկացիոն դիրքից՝ ինչպէս անցեալ տարւայ չինական կոնֆլիկտի ժամանակ, նմանապէս եւ այս տարւայ մանչուրիական դէպքերի կապակցութեամբ: Ինչ էլ լինի, իմպերիալիստական որոշ շրջանների կողմից՝ որպէս նրանց հասարակ լրտեսական կազմակերպութիւն՝ Դաշնակները «նպաստով» ապահովուած են»:

Ներգաղթի աւետիսը տրուած օրն իսկ, մեզի համար անծանօթ չէին անոր ներքին ծալքերը: Գիտէինք թէ «բանը ինչո՛ւմն է»:

Գիտէինք որ երեւանը էնկիւրիին չափ, եթէ ոչ աւելի, իրար անցած է Սուրիոյ տեղաւորման ձեռնարկէն:

Գիտէինք, վերջապէս, որ ներգաղթի ուքազը Մոսկուան չնորհեց, ոչ այնքան աշխատաւորներ ճարելու, որքան հաճոյք պատճառելու համար «ընկեր» կամ «եղբայր» Քէմալին:

Եւ ահա «Հայկոմկուսի կենտկոմ»ի քարտուղարը, Հայաստանի Ստալինեկը իր կարգին կը հաստատէ անվիճելի ճշմարտութիւնը.

— «Սուրիոյ «ազգային օջախ» արիւնոտ ավանտուրան (արկածախնդրութիւն) խոշոր հարուած ստացաւ ներգաղթի խորհրդային ծրագրով»:

Երեւանցիները շատ լաւ գիտեն որ առասպել է «հայկական օջախ»ի պատմութիւնը: Թուրքերու կողմէ մէջտեղ նետուած քսութիւն մը, որ կը ձգտի «ցիրուցան եւ փէրիշան» դարձնել ջարդէն ու աւարառութենէն ազատած եւ հազիւ տեղաւորուած, հողին կապուած բազմութիւնները:

Գիտեն, բայց — «պաշտօնս խոմբալ է»: Զառանցել, գրգռել, թուաւորել: Իսկ եւ իսկ «արիւնոտ ավանտուրա»:

Եւ հիմա հարցուցէք դուք ձեզի, — այս պժգալի արկածախնդրութեան, այս դիւային դաւադրութեան մէջ, էնկիւրի՞ն աւելի բարեխիղճ է թէ երեւանը: «Միլլիյէթ»ները, «Վագըթ»ները ու «Ճիւմհուրիյէթ»ները աւելի պարկեշտ են, թէ Աղասի Խանջեանները եւ Ընկ.:

Եւ յետոյ, իսկապէս «կատղած շուն»ի մոլեգնութիւն մը չէ՞ որ, փրփուրը բերնին, ըսել կուտայ հանդիսաւորապէս, — թէ Դաշնակցականները յոյսեր կապած են Չինաստանի կամ Մանչուրիոյ դէպքերուն: «Կամ նպաստով ապահովուած», ինչպէս իրենք, իսկական լրտեսներն ու «ազէնտ»ները:

Բայց, չենք զարմանար, քանի որ սուտն ու խուժանավարութիւնը նոյնական են պետական իմաստութիւն, յանուն Մարքս - Լէնինի:

Քանի որ, ծախու հանած իրենց խիղճը եւ վարձու բռնելով համարաւոր խիղճեր — զառամեալ թէ նորելուկ — իրենց կանգունին վրայ կը չափեն աշխարհը:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ԵՏԵՒԷՆ

Բոլոր անոնք որ կը յամենան անցեալի քննադատութեան վրայ, կը վազեն կորսուած ժամանակին ետեւէն:

Այո՛, քննադատութիւնը ժօտաւոր կամ հետաւոր այն դէպքերուն, որոնք պատմութեան քառուղին առջեւ, հայ ճակատագիրը շեղեցին, պատասխանատուութեան որոնումները հանդէպ այն դէմքերուն՝ որոնք սխալ գործեցին պատմական պահերու մէջ, կենսական նշանակութիւն ունին: Նախ հաւաքականութեան համար որ իբր ազգ կ'ուզէ տեւել, եւ յետոյ, անհատին համար՝ որ կը մտածէ ու կը գործէ ի նպաստ ազգային հաւաքականութեան:

Ինչ որ սակայն, ներկայիս, այս ճամբուն վրայ կը կատարուի զանազան յաւակնութիւններով, առիթասրակ զուրկ է նպատակի մը, յատուկ հետապնդումի մը խորհուրդէն ու մեծութենէն:

Կը քննադատուի անցեալը, կը վիճտուի պատմական դէմքերու պատասխանատուութիւնը: Բայց քանի դելու համար:

Ձիգը անուրանալի է դաս հանելու: Կը պակսի սակայն քաջութիւնը հետեւելու՝ դասերու մատնանշումին:

Ու կը կրկնուի ինչ որ պատահեր է եւ կը քննադատուի այսօր՝ իբր անցեալի սխալ:

Որովհետեւ, ազգային քաղաքականութեան ու պատմութեան այսօրուան քննադատը որ նոր է — տարիքով — եւ սերունդի հարց կը փորձէ արծարծել վարանումներով, ինչն իր մէջ շփոթ է: Քաղաքականութիւն կ'ընէ, վախնալով պղտորելէ գրագէտ-գեղարուեստագէտի իր խառնուածքն ու ճաշակը, Ո՛չ միտք կը յոգնեցնէ, ոչ ալ մարմին, հաւաքականութեան մէջ՝ իր ճամբան շտկելու եւ իր ամպիոնը բարձրացնելու համար: Դուրս՝ բոլոր հոսանքներէն հաւասարապէս, իր քաղաքական կենդանիի բնորոշումը՝ «չէզոքութիւն» բառին մէջ է, բայց որակականով մը—որձեւէգ: Որովհետեւ, բոլորովին չէզոք չէ, այլ կողմ մըն է, նոյնիսկ մոլեռանդ ու թթու՝ մօտաւոր անցեալի դէպքերուն ու դէմքերուն հանդէպ: Իսկ այսօր՝ կը հանդուրժէ որ հայ ճակատագրին խաղերը իրմէ դուրս կատարուին:

Որովհետեւ, կրկնենք, իր քաղած դասերուն հետեւելու քաջութիւնը չունի, վախնալով մէկ կամ միւս հոսանքի հրմշտուքներէն, սէկդի կը քաշուի, — դարերէ ի վեր փորձուած ճամբայ. բայց կեանքը զայն մէջտեղ կը նետէ: Շետեւա՞նք:

Կը ստանայ բոլոր հոսանքներուն հարուածները:

Մ. Ե.

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Վիճակագրութիւն

Աշխատանքի նախարարութեան վերջին վիճակագրութիւնը կ'արձանագրէ հետեւեալ նոր յաւելումը անգործներու թիւին վրայ:

Յունուար 30ին, արձանագրուած անգործներու թիւն էր 241,487: Ըսել է 15,663ի յաւելում մը:

Անցեալ տարի, յունուարի նոյն օրը արձանագրուած անգործներու թիւն էր 28,536 հոգի:

Փարիզ քաղաքը, յունուար 30ին կը համրէր 74,839 անգործ: Սէնի Սեացեալ վայրերը 57,350: Ամբողջ Նահանգին մէջ ուրեմն, 131,189 անգործ:

Ատկից զատ, աշխատանքի գրասենեակները չեն կրցած գոհացում տալ 278,683 գործի խնդրանքի: Անցեալ շաբթու խնդրանքներու թիւն էր 263,762. ուրեմն մէկ շաբթուան մէջ 14,921ի յաւելում մը:

Արդ շաբթուան քննացքին Ֆրանսա մտած են 221, Ֆրանսայէն մեկնած են 3352 օտար գործաւորներ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ներգաղթը դէպի Հայաստան

Դ. Շահվերտեանի նոր յայտարարութիւնը

Ներգաղթի պատուիրակ Դ. Շահվերտեան հետեւեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը հրատարակութեան տուած է.

Առ ի տեղեկութիւն կ'իմացնենք երկրորդ կարաւանով Խ. Հայաստան մեկնելիք այն բոլոր սափրիչ, կօշկակար եւ դերձակ արձանագրուողներուն, որ չպիտի կրնան իրենց արհեստները ի գործ դնել, նկատելով որ Խ. Հայաստանի մէջ պէտք չկայ այդ արհեստաւորներուն:

× Վերոյիշեալ արհեստաւորները տարբեր աշխատանքներով կրնան զբաղիլ:

Ամիս մը առաջ, Հայաստանէն հրահանգուած էր որ նախընտրութիւն տրուի գրաշարներու ներգաղթին: Այս իմաստով յայտարարութիւններ ալ եղան: Այժմ կը հաղորդուի թէ գրաշարները երկրորդ կարաւանով չպիտի կրնան մեկնիլ եւ «հատանական է որ նպատի առնուին 3րդ կարաւանով»:

ՉԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ֆրանսական կարեւոր ծրագիր մը

Չինաթափութեան ժողովին վերջին նիստին մէջ, Ֆրանսական պատուիրակութեան նախագահը պատերազմական նախարար Պ. Թարտիէօ, դիմանին յանձնեց մանրամասն ծրագիր մը որ կը ձգտի պաշտպանել բնակչութիւնները եւ առաջքն առնել յարձակումներուն:

Ահա այդ ծրագրին կարեւոր կէտերը:

Ֆրանսական ծրագիրը, քաղաքներու բնակչութեանց համար ամենէն վտանգաւորը նկատելով օդանաւերը, կ'առաջարկէ միջազգայնացնել քաղաքային օդանաւադրութիւնը: Պետութեանց հսկատակները միայն պիտի կրնան շինել եւ գործածել որոշ տարողութեամբ օդանաւեր, որոնք չկարենան օգտագործուիլ զինուորական նպատակներու համար: Այս տարողութենէն վեր օդանաւերու շինութիւնը պիտի պատկանի Ազգերու Դաշնակցութենէն կախում ունեցող կազմակերպութեան:

Օդանաւային յարձակման ենթարկուած պետութիւն մը՝ իրաւունք ունի իր պետական օդանաւերը գործածելու ինքնապաշտպանութեան համար, իմաց տալով Ազգերու Դաշնակցութեան:

Ֆրանսական ծրագիրը կ'առաջարկէ Ազգերու Դաշնակցութեան տրամադրութեան տակ դնել նաեւ ցամաքային եւ ծովային հետեւեալ պատերազմական նիւթեղէնները.— Մեծ ուժով ծանր հրետանի, 203 միլիմեդրէն վեր թնդանօթներ ունեցող մարտանաւեր կամ 10000 թոնօ տարողութենէ վեր մարտանաւեր, ինչպէս նաեւ ընդծովեաններ, որոնց տարողութիւնը վեր է նշանակուած չափէ մը:

Ծրագիրը կ'առաջարկէ նաեւ իւրաքանչիւր պետութեան մասնակցութեամբ կազմել միջազգային կարգապահական ուժ մը՝ որ առաջքն առնելու ծառայէ պատերազմին, ինչպէս նաեւ անհրաժեշտ ուժ մը, որ պատերազմը զսպէ եւ օգնութեան փութայ յարձակման ենթակայ պետութեան:

Ի՞նչպէս կազմակերպել ապահովութիւնը

Միջազգային գործակցութեամբ կազմակերպուած այս ուժերը պիտի դրուին Ազգերու Դաշնակցութեան տրամադրութեան տակ, որ պիտի կազմակերպէ անոր հրամանատարութիւնը:

Ֆրանսական ծրագիրը կը յայտնէ նաեւ թէ այս առաջարկները կը պահանջեն նաեւ կարգ մը քաղաքական միջոցներ, որոնց կարգին, իրաւախոհութիւնը, յարձակող բառին իմաստի ճշդորոշումը, յատուկ երաշխիքներ այն իշխանութեան համար որ այս ուժերուն կը հրամայէ, սպառազինմանց կանոնադրութեան համար միջազգային հսկողութիւն եւ հակակշիռ:

Քաղաքային բնակչութեանց պաշտպանութեան համար եւս, ծրագիրը նախատեսած է կարգ մը արդելքներ, եւ կը շեշտէ նաեւ քաղաքական միջոցներու անհրաժեշտութիւնը:

Զինական պատերազմը

Նահկայի շրջանին մէջ չինական եւ ճափոնական ուժերը կը շարունակեն կռիւ: Ճափոնական զօրաբաժին մը 20ի չափ դաշտային թնդանօթներով ելաւ Նահկ-Զէի գետաբերնին ծօտերը, անկից դէպի Նահկայ մեկնելու համար: Վերջին կռիւները որեւէ փոփոխութիւն չեն մտցուցած կռուող կողմերու կացութեան վրայ: Ճափոնական ծովային զինուորներ կրցեր էին յառաջ խաղալ եւ գրաւել չինական ճաս մը զիրքեր. սակայն ստիպուեցան նահանջել եւ վերադառնալ իրենց նախկին զիրքերը: Չինական օդանաւ մը որ Նանքինէն Նահկայ կ'երթար, վար առաւ ճափոնական օդանաւ մը, եւ ստիպեց երկու ուրիշ օդանաւեր որ իջնան չինական զիծերուն վրայ:

Ճափոնական ուժերը կը յարձակին Նահկայի երկաթուղիին արեւելեան եւ արեւմտեան ուղղութեամբ: Նախորդ օրուան կռուի ընթացքին, ճափոնական կորուստներն եղած են 7 սպանեալ եւ 50 վիրաւոր:

Նահկայ հասաւ ամերիկեան հզաւր հողինոց զօրախումբ մը: Ամերիկա ղրկած է նաեւ 7 թորփիլահալածներ եւ զրահաւոր մը:

Ճափոնական զօրքը մտաւ Խարպին. անմիջապէս յետոյ, քաղաքին մէջ պահպանման վիճակ յայտարարուեցաւ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՄԵԻԴԵՐՄԱՆ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ.— 1931ի ընթացքին, Ռուսիոյ կողմէ գերման ճարտարարուեստին տրուած ապսպրանքները կը ներկայացնեն 919 միլիոն մարքի դումար մը. (աւելի քան 5,5 միլիառ ֆրանք): Բաղդատմամբ 1930ի, հարիւրին 62 աւելի:

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՕԴԱՆԱՒԸ.— Անցեալ կիրակի օր, ֆրանսական օդանաւ մը, ստիպուեր էր իջնել հարաւային Ալճերիոյ անապատին մէջ: Այդ օրէն ասդին, փնտուտուքը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Անգործութեան մասին. Երեսփ. ժողովին առջեւ

Մէկ քանի երեսփոխաններու, պահանջներով, անգործութեան ցարցը կրկին արծարծուեցաւ երեսփ. ժողովին մէջ: Երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ անգործութեան նպաստը, ամէն տեղ նոյն ցաւասարութեամբ չի կիրարկուիր: Ընկերվարական պալէնկրօ, անդրադառնալով օրավարձքերու նուազման մասին շրջող զրոյցներու, ըսաւ թէ անգործութեան նպաստը, որ կը նշանակէ նուազեցնել աշխատաւորներու գնման կարողութիւնը, եւ հետեւաբար ծանրացնել տագնապը: Միւս կողմէ, աւելցուց, կը նշանակէ ծրտութեան մէջ՝ գոհ*ղութիւն պահանջել անոնցմէ, որոնք բարգաւաճման օրերու շահէն հետու պահուած են:

Ուրիշ երեսփոխան մը պահանջեց որ անգործները օգտուին տան վարձքերու վճարման յետաձգումէ մը, եւ կառավարութիւնը շատ կարճ ատենուան մէջ, խորհրդարանին ներկայացնէ ծրագիր մը, որ եթէ բոլորովին առաջքը չառնէ տագնապին, գոնէ Թոյլ տայ անգործներուն որ առանց մեծ տանջանքի եւ վնասի անցընեն այս օրերը.

Ապէնէն վերջ խօսեցաւ աշխատանքի նախարարը Պ. Լամնտրի որ յայտնելէ վերջ թէ տագնապը հետգհետէ աւելի կը ծանրանայ, տուաւ կարգ մը թիւեր: Ներկայիս կան 241,487 անգործներ, առանց հաշրելու կէս-անգործները, որոնք նպաստ կը ստանան յատուկ մնտուկներէ, եւ ոչ ալ բարեգործական գրասենեակներէ օգտուողները: Ցարուան վերջաւորութենէն ասդին, ամէն շաբաթ 12,25 հազար աւելի անգործ կը համրուի: Սակայն, այս վերջին կիսամսեակէն ասդին, անգործութիւնը դանդաղօրէն կը զարգանայ:

Ծանր է նաեւ կէս-անգործներու վիճակը: Անցեալ յունուարին կէս-անգործները կը ներկայացնէին հարիւրին 40,55 համեմատութիւն մը, հարիւրին 45,49 դեկտեմբեր 1ին, իսկ այս յունուար 1ին հարիւրին 51,60:

Աշխատանքի նախարարը դիտել կուտայ թէ ապրուստը քիչ մը ժամանցած է եւ այդ կերպով տագնապի ծանրութիւնը կր մեղմանայ չափով մը: Չի կարծեր թէ կարելի ըլլայ ամբողջական ծրագիր մը մշակել կացութեան մը հանդէպ որ բացառիկ է եւ պիտի անցնի, Աւելի լաւ պիտի ըլլայ կը կարծէ, եթէ տագնապէն առաջ համայնքները անգործութեան նպաստի մնտուկներէ հաստատուին:

Հարցապնդման պահանջ մըն ալ ներկայացուած է հանքերու մէջ տիրող անգործութեան մասին:

×

Անգործութեան մասին, Թառի մէջ կը կարդանք հետեւեալ տողերը:

«Պաշտօնական վերջին վիճակագրութիւնները մեզ կը յայտնեն թէ յունուար 23ին, 225,824 անգործներ արձանագրուած էին նպաստի մնտուկներուն մէջ եւ 5258 հոգի ալ բարեգործական զրասենեակները: Այս թիւերը հետզհետէ կը մնան իրականութենէն:

«Աշխատանքի նախարարութեան ամսական քննութիւնը 100ին 13,3 նուազում մը ցոյց կուտայ հարիւրէ աւելի մարդ բանեցնող հաստատութիւններու մէջ:

«Նկատի առնելով նաեւ օտար գործաւորներու մեկնումն ալ, կրնանք եզրակացնել թէ առնուազն կէս միլիոն լրիւ անգործ ունինք:

«Ցն

ՄՐՓԱՆՄԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱԳԵՏԸ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՀՂՈՒՄ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՀՂՈՒՄ ԱՎ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՀՂՈՒՄ

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

(Վ. Ծ.)

Ս. ՍԱՍՆԱ

III

Գիտեք, ասում են, ամեն ազգ ունի իր պատմությունը, իր ավանդությունները, իր հերոսները, իր սրբերը, իր նահատակները, իր ազատագրական պայքարը, իր ազգային հարստությունները, իր ազգային հպարտությունը, իր ազգային ամոթը, իր ազգային ողբերգությունը, իր ազգային ուրախությունը, իր ազգային տոները, իր ազգային սգո օրերը, իր ազգային երգերը, իր ազգային պարերը, իր ազգային ծեսերը, իր ազգային խոհանոցը, իր ազգային հագուստը, իր ազգային ոճը, իր ազգային ոգին, իր ազգային հոգին, իր ազգային մարմինը, իր ազգային դեմքը, իր ազգային ձայնը, իր ազգային լեզուն, իր ազգային գրականությունը, իր ազգային արվեստը, իր ազգային ճարտարապետությունը, իր ազգային նկարչությունը, իր ազգային քանդակագործությունը, իր ազգային երաժշտությունը, իր ազգային պարերգությունը, իր ազգային ժողովրդական ստեղծագործությունը, իր ազգային ֆոլկլորը, իր ազգային ավանդական կենցաղը, իր ազգային ավանդական տնտեսությունը, իր ազգային ավանդական մշակույթը, իր ազգային ավանդական քաղաքակրթությունը, իր ազգային ավանդական պետականությունը, իր ազգային ավանդական ինքնավարությունը, իր ազգային ավանդական ինքնուրույնությունը, իր ազգային ավանդական ինքնիշխանությունը, իր ազգային ավանդական անկախությունը, իր ազգային ավանդական ազատությունը, իր ազգային ավանդական իրավունքները, իր ազգային ավանդական պարտականությունները, իր ազգային ավանդական պատասխանատվությունը, իր ազգային ավանդական պատիվը, իր ազգային ավանդական արժանապատվությունը, իր ազգային ավանդական հպարտությունը, իր ազգային ավանդական ամոթը, իր ազգային ավանդական ողբերգությունը, իր ազգային ավանդական ուրախությունը, իր ազգային ավանդական տոները, իր ազգային ավանդական սգո օրերը, իր ազգային ավանդական երգերը, իր ազգային ավանդական պարերը, իր ազգային ավանդական ծեսերը, իր ազգային ավանդական խոհանոցը, իր ազգային ավանդական հագուստը, իր ազգային ավանդական ոճը, իր ազգային ավանդական ոգին, իր ազգային ավանդական հոգին, իր ազգային ավանդական մարմինը, իր ազգային ավանդական դեմքը, իր ազգային ավանդական ձայնը, իր ազգային ավանդական լեզուն, իր ազգային ավանդական գրականությունը, իր ազգային ավանդական արվեստը, իր ազգային ավանդական ճարտարապետությունը, իր ազգային ավանդական նկարչությունը, իր ազգային ավանդական քանդակագործությունը, իր ազգային ավանդական երաժշտությունը, իր ազգային ավանդական պարերգությունը, իր ազգային ավանդական ժողովրդական ստեղծագործությունը, իր ազգային ավանդական

Ները կը շարունակուին օրանաւերով։ Թէեւ, կորսուած օրանաւէն կարելի եղած է անթելի հաղորդակցութիւն հաստատել, սակայն տակաւին չէ ճշդուած օրանաւին վայրը։ Կը վախցուի որ օրանաւորդները ծայր աստիճան տառապին ծարաւէ։

ԴԵՐՄԱՆԱՑԻ ԼՐՏԵՍ ՄԸ.— Ֆրանսական Ընդհ. Ապահովութիւնը Սթրազպուրգի մէջ ձերբակալեց գերմանացի երիտասարդ ճարտարագէտ մը, որ կը լրտեսէր սահմանապուլխին վրայ կատարուած պաշտպանողական շինութիւնները։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԶԻ ՎՃԱՐԸ.— Պուլկարիոյ երկրագործական նախարարը յայտարարեց երկրագործներու համագումարին մէջ թէ, Պուլկարիա չպիտի վճարէ հատուցումները։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մարգուանցի Յակոբ Սիմանեանն, հօր անուն Յովհաննէս։ Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Փարիզ կամ շրջակաները։ Իմացնել իր հօրեղբօրորդւոյն Քեռովբէ Սիմանեանի, *Cité Déchirolle No. 3708. Par Pont de Clait: Isère.*

ՎԱՐՉՈՒԻ Է մեծ աշխատանոց մը, 70 քառ. մէթր տարածութեամբ։ Մէթրոյին ճիշդ գէմը։ Ելեկտրականութիւն եւ ֆօրս։ Ամէն աշխատանքի կարելիութիւն։ Դիմել խմբագրատուն։

ՎԱՐՉՈՒԻ Է բանուկ պողոտայի վրայ սենեակ մը խոհանոցով միասին, յարմար բնակութեան եւ գրասենեակի։ Քոնֆոր մօտէն։ Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրատունը։

25,000 Gilets à Solder

ԸՆՏԻՐ ԲՈՒՐԴԻ, ԵՐԿԱՐ ԹԵԻՒՎ, 300 ԿՐԱՄ, ԱՄԷՆ ԳՈՑՆԷ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՅՍ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

ԳԻՆ **17.50** ՖՐԱՆՔ

Անոնք որ չեն հաւատար մեր բառերուն, թող հաճին անգամ մը այցելել մեր հաստատութիւնը եւ իմանան

ԵԿԱՅ, ՏԵՍԱՅ, ՁԱՐՄԱՑԱՅ

Tricots TERZIAN

20 Rue Mélingue, Métro: Buttes-Chaumont Tél. Botzaris 22-98

ԿԸ ԴՐԿԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

1.— ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ	
ԹԱՒՐԻԶ.....	*Mélkoumian Khatchik*
2.— ՌՈՒՄԱՆԻԱ	
ա) ՊՈՒԿՐԷՇ	Giknavorian, B. P. 487
բ) ՔՈՆՍԹԱՆՑԱ	Deirmendjian, Str. Stefan Cel mare 60
գ) ՍԻԼԻՍՏՐԻ.....	Atamian Onnig, Str. Berlin No. 13
3. ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ	
ա/ ՍՕՖԻԱ	Ismirlian S., B. P. 152
բ/ ՎԱՌՆԱ	Tchividjian Garo, 3 rue Radina
գ/ ՖԻԼԻՊԷ	Garabedian
4.— ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ	
ՍԵԼԱՆԻԿ	Librairie Française, 19 rue Tsimiski
5.— ԻՏԱԼԻԱ	
ՄԻԼԱՆ.....	Onnik S., Radegouda 7
6.— ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ	
ՆԻՒ—ԵՈՐՔ	Massis Bookstore, 137½ E. 27 th Street
7.— ՍՈՒՐԻԱ	
ՊԷՅՐՈՒԹ.....	Sahaguian T., B. P. 517

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

"ՇԻՐԱԿ,,



26 Rue de Trévise, Paris (9) Métro Cadet, Tél. Prov. 38-63

ԲՈԼՈՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ 100ՒՆ 25 ՉԵՂՉ



Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

GYMNASE JAURÈSի մէջ, Փարիզ

87 Avenue Jean Jaurès

21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ, ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն

Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

Etude de Me BERNARD VAHÉ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

(11 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Conseil juridique à la Défense Automobile

et Sportive de Paris et à la Mutuelle Militaire

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ *certificats de coutumes*ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։ կուտայ խորհրդակցութիւններ ֆրանսական եւ միջազգային օրէնքներու մասին—ամէն օր, բացի կիրակի եւ տօն օրերէ, երեկոյեան ժամը 6-7 եւ անկէ դուրս ժամադրութեամբ։

ՇԱՆՕԹ.— Նկատի առնելով ներկայ անտեսական ճգնաժամները, հայերու համար խիստ դիւրամատչելի պայմաններ կ'ընծայուին։

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ԳՐՔԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6). Tél. Danton 88-65

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԴՈՐՇԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՒՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալլ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Շոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շղթանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրաձկնեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր մեթոդները, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ օգտաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Շակաշիճախտային կաթարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցնական, Ելեկտրական եւ ֆրէնեան մեթոդներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Դարմանատունը ունի ատամնարուժարանը որուն մէքանիքին է պ. վ. ԹԱՇՃԵԱՆ Տօքթ. Մ. ՔԷշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դիւանդներուս.

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԹԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

Թերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

ՄԱՔՈՒՐ եւ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel կամ Maubert-Mutualité

Հանրածանօթ ՓԱՍՏԱՔԱՆ

ԳՐ. ՔԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԻԼ)

Ամէն տեսակ դատական եւ արկածի գործեր

72 rue de Ménilmontant, Paris XX Tél. Ménil. 96-74

ՄԱՆԱՒԱԳԷՏ ԲԺԻՇՆԵՐ

96 R, Rivoli, ՄԷՏ. Շաքէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ.արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ վներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

Հասցէի փոփոխութիւն

Անիէտա, Պուա-Բոլոնպի Սահակ Մեսրոպ զրադարանը կը փոխադրուի Փետրուար 8ին 26 rue du Président Krüger, Asnières, (79 rue Villebois-Mareuilէի եռեւի փողոցը)։ Կը խնդրուի ընթերցողներէն դիտել երկուշաբթի եւ Հինգշաբթի իրիկուններ ժամը 8.30էն մինչեւ 10։

Բացառիկ պատեհութիւն

Ծախու է 6 հոգինոց *Peugeot, conduite intérieur* օթօմօպիլ մը։ Բացարձակ անթերի մեքենական վիճակ։ Գեղեցիկ, խնայողական, արագընթաց եւ դիմացկուն։ Գին՝ 5000 ֆրանք։ Դիմել Կավոշի, *208bis Rue Lafayette.*

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

CONSTANTINOPLE

Եւրոպական եւ արեւելեան առաջնակարգ նպարեղէններ ամրցել ի գիներով։

ԹՐՔԱԿԱՆ ԼՒՈՒԹՐԱ ՍՈՒՐՃ = Ապրանքները կը յանձնուին բնակարան։ Թել. *Taithout 56-96 R. C. Seine 519,052.* Մէթրօ *Cadet.*

ԹԻՒՔԻՒՆՃԵԱՆ ԵՒ ՓԱՆՈՍԵԱՆ

37. Rue de Trévise, PARIS (9)

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԾ

1932Ի ԱՄԵՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

Հայերու հասցէներ Փարիզի եւ շրջաններու, Մարսէյլի, Լիոնի, Տէսթինի, Պորտոյի, Վալանսի. Նիսի, Սէն-Շամոնի, Սէն թ'Էթիէնի, Կրընոպլի, Շարվիէօյի եւն., ինչպէս նաեւ Անգլիոյ, Պելճիքայի, Իտալիոյ, Գերմանիոյ, Զուիցերիոյ, Աւստրիոյ ու Չեխոսլովաքիոյ։ Ամէն պատ Ֆրանսահայ գաղութին հասցէները դասաւորուած ըստ արհեստներու։ Ամենուն համար անհրաժեշտ գիրք մը։ Ընդամէնը՝ 256 էջ, մաքուր տպագրութեամբ։

Գինն է միայն 6 ֆր., փոստի ծախքով 7.50։ Արտասահման 10 ֆրանք։ Դիմել.— L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20).

ՎԱՐՉՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

ԳԵՂԵՑԻԿ ՏԵՍԱՐԱՆ, ՄԱՔՈՒՐ ՕԴ,

*Porte d'Orléans*էն ՈՒՂՂԻՂ ՎԱՅՐԿԵԱՆ ՄԻԱՑՔ ՀԱՒՈՒՐ

1, 2, 3 սենեակնոց յարկաբաժիններ, *Entrée, W. C.*, խոհանոց, *Cave, chauffage central*, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Այցելելու եւ պայմաններուն տեղեկանալու համար դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ *115 Route d'Orléans* (առնել *Porte d'Orléans*էն *88* թիւ թրամվէյը, իջնել *Bagneux*) կամ ժամը *10-12* ջորմիսեանի, *80 Rue de Bondy, Paris (Porte St. Martin).*

ՆՈՐԱՁԵՒ ՓԱՇԱՑԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դաւիթը կը պատմէ

ԵՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործերը

18.— ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԻ ԳՐԱԻԵՑԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

9.— Գրաւեալ գոյքերը իրենց տէրերուն պիտի վերադարձուին։

10.— Ֆախստական Հայերը ազատօրէն պիտի վերադառնան։

11.— Հայ քաղաքական դատապարտեալներուն ընդհ. ներում շնորհել։

12.— Ցիշեալ պահանջներուն իրագործման համար, Հայաստանի ամենամեծ քաղաքին մէջ, Եւրոպայի մեծ պետութիւններուն ներկայացուցիչներէն բաղկացած առժամեայ յանձնախումբ մը կազմել։

Մեր պահանջները ասոնք են։ Հաշնելու համար մեր նպատակին, չպիտի խնայենք ոչ մէկ զոհողութիւն։ Հետեւաբար ինքնակոչնէ կը յայտարարենք թէ ոչ մէկ պատասխանատուութիւն կը ստանձնենք։ Այժմէն մեր ցաւակցութիւնը կը յայտնենք այն օտարահպատակներուն կամ երկրացիներուն համար, որոնք զոհ պիտի երթան ընդհանուր յեղափոխութեան ընթացքին, քերէս աւելորդ է ցաւակցութիւն յայտնել այդ մասին, որովհետեւ ընդհանուր աղէտներու առջեւ մանակի ցաւակցութիւններ յայտնելը անիմաստ է։ Լաւ գիտենք թէ պիտի մեռնինք, սակայն մինչ եւ մարդկային մեր իրաւունքներուն ստացուիմը, յեղափոխութեան գաղափարը, որ արմատ արձակած է Հայոց երակներուն մէջ, եթէ նոյնիսկ մէկ Հայ մնայ աշխարհի վրայ, պիտի շարունակէ վտանգ մը ինդիանալ օսմանեան պետութեան համար։»

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՊՈՒԼՍՈՑ ԿԵՂՐ. ԿՈՄԻՏԷ

Զկայ մէկը, որ անձանօթ ըլլայ Ապտիլ Համիտի շրջանին չարիքներուն։ Այդ շրջանի չարիքներէն մինչ թուրքերս, պետական ազգ, նոյնքան ինքնասւած ու զգուած էինք։ Այնպէս որ ոչ-իսլամ եւ ոչ-թուրք տարրերէն չէինք կրնար բռնապետական վարչաձեւին մասին հաժակրանք ոպասել։ Անոնք որ պիտի կարդան Հայոց այս ծանուցագիրը, թերեւս ցաւին ծանուցագրին հեղինակներուն վրայ, թերեւս իրաւունք տան անոնց։ Մակայն հայ կոմիտէինները չէին կուսեր ազատութեանը համար բոլոր անոնց, որոնք կ'ապրէին օսմանեան կայսրութեան մէջ։ Ակնիզ գաս, ամէն մարդ կը յիշէ անշուշտ թէ, այդ շրջանին ամէնէն աւելի կը չարչրկուէին հարագատ թուրքերը։ Տուրքերէն եւ զինուորագրութենէն նախ թուրքերն էին, որ կը ճնասուէին։ Անգամ մը որ Մէհմէտճիքը զինուոր երթար, այլեւս դժուար կ'ազատէր իր օձիքը, ութ տասը տարի կը մնար։ Ու երբ զինուորութենէն վերադառնար, մարդկութենէն ելած կ'ըլլար։ Այլեւս այդ էակին մէջ օջախ շէնցնելու, սերունդ շատցնելու կարողութիւն չէր մնար։ Թուրքն էր, որ իր արիւնը կը թափէր Եմէնի, Պալքաններուն, Արաբիոյ մէջ եւ բոլոր սահմաններուն վրայ։ Իսկ Յոյներն ու Հայերը, իբրեւ հաւատարիմ հպատակներ, հանդիստ կ'ապրէին, վաճառականութիւն կ'ընէին, արհեստի աստպարէզները կը գրաւէին, տարեկան զինուորական փոքրիկ տուրքով մը կ'ազատէին, իրենց տունէն դուրս չէին ելլեր, միշտ գաւակ կը շատցնէին։ Այսպիսի անհերքելի ճշմարտութեանց դիմաց, երբ Հայերը շարունակ կը կրկնեն թէ «զգուած են թուրքերու անիծեալ լուծէն», ճշմարտութեան հակառակ կը խօսին։

(Շար.)

Ամէնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը

44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՈՒՈՒՀԻ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ

Կէս օրէն ՄԱՔՈՒՈՒՀԻՆ եկուր, հոն եմ 7.50 ֆրանքով կը ճաշեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ։

Մաքսուրը կը յարմարի օրուան տագնապին։ Եկէք եւ տեսէք։ Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղի եւ գինի պոլսական եւ ռուսական աղանդերներով։

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ. ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
9
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1932
9 FÉVRIER
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1793 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

... ՀԱՐՑԸ ՄՆԱՑ ԱՌԿԱԽ

Մեր յունուար 26ի եւ 27ի խմբագրականներով, շեշտակի դրած էինք հարց մը,— Ինո՞նք որ չեն հաւատար Թուրքիոյ դէմ մղուած պայքարին, պէտք է փորձեն միւս ճամբան,— լեզու գտնել Թուրքին հետ:

—«Այն «խոհականութիւնը», «շրջահայեցողութիւնը», «խոհեմութիւնը» եւ նման առաքինութիւնները զորս կը ջատագովեն այդ օրականները(Կոչնակը եւ ուրիշներ), մշակուելով եւ զարգանալով եկած յանգած են... բան մը չընելու քաղաքականութեան: Եւ ուրեմն համակերպում, ընկրկում, նահանջ: Նոյնիսկ դասալքութիւն:

Ըսովհետեւ, ի՞նչ կը նշանակէ շարունակ յեղյեղել«մեծ ցեսիլքը»,երբեմն յիշել Հայկական դատը եւ յաճախ հաւաչել մեր «իդձեր»ու սրբութեան մասին,—բայց երբեք մատը մատին չդարնել, անոնց եթէ ոչ իրականացման, գոնէ արծարծման, ամրապնդման եւ տեւականութեան համար:

«... կա՞յ ուրիշ ելք, բացի կռիւէն եւ հաշտարար քաղաքականութենէն» «Մենք չենք հաւատար երկրորդ միջոցին: Եւ առաջինը համարելով միակ բնական ճամբան, կը գործենք, կը ճգնինք, կը մարտնչինք, համաձայն օրուան պահանջին եւ մեր կարողութեան»: (*Յառաջ, 26 յունուար*):

Երկրորդ խմբագրականով, գործունէութեան ասպարէզ ալ ցոյց տուած էինք, մանաւորապէս Ամերիկայի մէջ, ուր վերջերս համախմբումներ ստացած է Թրքահպատակ հոսանքը: Ինչ որ կը նշանակէ տեղատուութիւն հայանպաստ շարժումի.

— «Որ եւ է ատեն մտածե՞ր են այս ուղղութեամբ:

Պարտաւոր են պատասխան տալ այս հարցին, այլապէս իրենց քարոզած «խոհականութիւնը» կը դառնայ շան-քարոզ:

«Հայ ժողովուրդը այնպիսի վտանգի մը մատնուած է որ, ոչ մէկ հոսանք, ոչ իսկ պատուելիներն ու չէզոք ուսումնականները իրաւունք ունին մեկուսանալու եւ խմաստութիւն ճախելու փղոսկրեայ աշտարակներու կատարէն:

Կռիւը, բանաւոր կամ գործնական պայքարը նպատակ չէ, այլ միջոց: Անոնք որ չեն հաւատար այս քաղաքականութեան, պարտաւոր են ամէն միջոց փորձել, միւսը յաջողցնելու համար»: («Յառաջ», 27 յունուար):

×

Փարիզի համկավար պաշտօնաթերթը, որ միեւնոյն ատեն կեդրոն. վարչութեան բերանն է, երեք խմբագրականներով կը պատասխանէ մեր ղրած հարցին:

Կարդացէ՞ք երեքն ալ, եւ դժբախտաբար եկանք այն եզրակացութեան թէ հարցը կը մնայ առկախ:

Մեր ընդդիմախօսը կը ճառէ շատ մը բաներու մասին: կը ձաղկէ ամբոխային հոգեբանութիւնը եւ զանազան միամտութիւններ, բայց կամացուկ մը կը խուսափի բուն հարցէն:

կը կարծես թէ ահա կը մօտենայ իրականութեան, բայց յանկարծ կը ցատկէ մինչեւ 40 տարի ետ եւ հայ յեղափոխական շարժման մէջ կը տեսնէ միայն ջարդերու պատմութիւն մը: «Պարտուողի բախտն ալ չունենայք»: Ու կը թոցնէ մետասաներորդ ժամու պոռթկում մըն ալ.— «Գոնէ կարենայինք մէկ անգամ ապստամբութեան դրօշ պարզել, գոնէ այդ դրօշին տակ իյնար 1915-1916ի մեր գոհերուն մէկ հարիւրերորդը»: («Ապագայ», 3 փետր.):

Ցե՛ղն էր հարցնել թէ ի՞նչ կը բանէին երէկ, ի՞նչ դիրք բռներ էին, երբ այդպիսի հարցեր կը դրուէին .— «Գոնէ մէկ անգամ ապստամբութեան դրօշ պարզել»...

Բայց չշեղինք նիւթէն:

Եզրակացութիւններ կան անշուշտ: Եւ գլխաւորը այն է որ, մենք ուժ չենք:

—«Թէեւ դառն է, բայց պէտք է խոստովանինք որ մենք ներքնապէս չենք այն, ինչ որ արտաքնապէս ցոյց կուտանք: Մեր բարձրաղաղակ ձիչերով կ'ուզենք հաւատացնել ուրիշներուն, եւ մասնաւորապէս Թուրքերուն թէ՝ մենք այժ մըն ենք, այժ մը որ կրնայ թշնամական կամ բարեկամական դիրք որդեգրել Թուրքիոյ հանդէպ. մինչ բնաւ չենք անդրադարձած թէ ո՛րչ է այդ այժը, կամ ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ ստեղծել զայն»: (*30 յունուար*):

Այս համոզումն ունենալէ յետոյ, ամկավար պաշտօնաթերթը այնքան կը խեղճանայ ու կը խեղճացնէ հայկական իրականութիւնը, որ տրամաբանօրէն կը յանգի... բան մը չընելու քաղաքականութեան, թէ պայքարելու եւ թէ լեզու գտնելու տեսակէտէն:

— «Պայքարիլ մէկու մը դէմ կամ բարեկամանալ անոր հետ հնարաւոր կ'ըլլայ միայն՝ երբ պայքարողը կամ բարեկամացողը ուժ մըն է: Մենք այդ այժը չենք»: (*3 փետր.*):

— «Մեր այսօրուան իրականութիւնը ոչ պայքարին կրնայ տոկալ եւ ոչ ալ հակառակորդը կը հրապուրէ մեզ հետ բարեկամանալու: Իրա. ւունք մը ունինք, Հայրենիքի իրաւունք զոր կորսնցուցած ենք ետքը լեռներու ետեւ: Անոր հաւնելու համար պէտք չկայ «բազմաճակատեան» դաշտերու, այլ կայ հարկադրանքը մէկ ճակատին: Մէկ ճակատ՝ մեր տկարութիւնները ըմբռնելու եւ անոնց դարմանումին ճամբան բռնելու համար»: (*6 փետր.*):

×

Տուած եղանք ամփոփումը գլխաւոր տեսակէտներուն:

Ուրեմն, տունը նստինք եւ տեսնենք... Տէրը ի՛նչ կը կամենայ:

Այստեղ է որ կը բաժնուին մեր ճամբաները: Իսկ այս բաժանումը չի նշանակեր ճակատները բազմացնել, այլ կը ձգտի ամփոփել զանոնք, եւ իւրաքանչիւրը դնել իր դերին մէջ:

Ամկավար պաշտօնաթերթը ի զուր չորս ճակատ կը տեսնէ Թուրքիոյ հանդէպ,—1. Թուրքիոյ մէջ ապրող Հայերու ճակատը, 2. Հայաստանի Ս. իշխանութեան ճակատը, 3. արտասահմանի «պայքարող» հատուածի ճակատը. 4. արտասահմանի «բարեկամացող» հատուածին ճակատը:

Թող Թոյլ տան ըսելու թէ՝ քաղաքական տեսութիւն չէ որ կը պարզուի այստեղ, այլ փաստաբանական մարզանք:

Կ'արժէ առանձին քննել այդ խնդիրը, փարատելու համար խոշոր թիւրիմացութիւն մը:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԵՑՑԷ ԿԻՐՔԸ

«Յառաջ»ը այսօր արտատպած է հատուած մը՝ «Պայքար»ի մէկ խմբագրականէն (21 յունուար):

Ինձի ալ ցոյց տուին ռամկավար պաշտօնաթերթին այդ խմբագրականը,որ Սուրիոյ ընտրութեանց մասին կը խօսի, բայց «ազգասիրութեան» չափն անցընելով, կը յանգի կատարեալ «ժուռնալ»ի մը:

Եւ որպէսզի զրպարտութիւն չհամարէք, միասին կարդանք մէկ-երկու հատուածներ.

— «Ասոր համար պէտք եղած իրատեսութիւնն ու ուղղմտութիւնը չի պակսիր Սուրիոյ հայ գաղութին եւ անոր վարիչներուն, եթէ մեր մէջ իր արկածախնդրութեամբ ծանօթ հոսանքը «բարձր քաղաքականութիւն» վարելու յաւակնութեամբ գործի չխանդուի եւ իսկ ու իսկ գիտէ ծողու զանոնք»:

— «Բայց, ե՞րբ եւ ո՞ւր տեսնուած է որ հասութաթեր պաշտօնի ու աթոռներու խնդիր ըլլայ եւ մեր «անշահախնդիր», «անձնուէր» մարտականները, ոտքով գլխով մէջտեղ չմտնեն եւ գանոնք ամէն գնով չձեռք անցընելու չաշխատին:

—«Այս անգամ ալ անոնք, առանց մէկուն բան հարցնելու, ինքնագլուխ Սուրիոյ հայութեան անունով սակարկութեան մտած եւ երեք աթոռի փոխարէն, յանձն առած են կողմ բռնել արաբ ազգայնականներուն դէմ,եւ ընտրութեանց առթիւ իվնաս անոնց գեղծումներ գործած են, զայրոյթ ու դժգոհութիւն գրգռելով ընդդէմ ամբողջ հայութեան:

—«Մեր տնաշէնները աշխատած են, որպէսզի ազգայնականներու հակառակ երկրորդ կարգի ընտրողներու տրուին հայոց քուէները:

—«Այսչափով ալ չեն գոհացած, մէկ մարդու տասնեակ անգամներ քուէարկել տուած եւ ամէն ընտրութեան մէջ իրենց համար սովորական գեղծումներ գործած են արձակ համարձակ, ինչ որ Արաբները տեսած եւ հասկցած են:

— «Սակայն, դաշնակցականներու անխորհրդուրդ, կարճատես արկածախնդրութեան պատճառաւ, հայ տարրին դէմ քինիկներու կրած յոռի տպաւորութիւնն ու գրգռութիւնը կը մնայ, եւ հետեւանքը երբեք նպաստաւոր ու օգտակար չի կրնար ըլլալ»:

Այս տողերը կարդացողը անշուշտ պիտի կարծէ թէ կատարուածը Սուրիոյ սահմանագիծ ժողովի ընտրութիւն չէ, այլ Հալէպի եւ Անտիոքի.. Թաղ. Խորհուրդի կամ հոգաբարձութեան ընտրութիւն, ուր «մեր տնաշէնները» գործեր են «արձակ-համարձակ»...:

Բայց ըսելիքս այդ չէր: Այսքանը դրելէ յետոյ, կը մնայ որ «Պայքար»ի աղա Նազարը արաբերէնի թարգմանէ զանոնք եւ ցրուէ հազարաւոր օրինակներով, Հալէպէն մինչեւ Դամասկոս եւ մինչեւ Ծովափ:

Ամօթ է կէս ճամբան մնալ:

ՎԱՐԱԶ

Հայ կարմրուկևևրևա

Գրեր էինք թէ ցոյցի մը հետեւանքով, 100ի չափ համայնավարներ ձերբակալուած են ԱԹԷնքի մէջ: Այս առթիւ, հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը տրուին.—

Հարիւրի մօտ համայնավարներ, սինտաղմայի հրապարակը հաւաքուելով, կարմիր դրօշ պարզած եւ «անկցի բռնակալութիւնը, անկցին ոճրագործները» աղաղակներով ցոյցեր ըրած են:

Համայնավարները յետոյ յարձակած են դատական նախարարութեան վրայ, կարմիր գոյնով ջուր որսկած են պատերուն վրայ, փորձելով կարմիր դրօշակ կախել շէնքին վրայ:

Ձերբերը կը գրեն թէ ցոյցին մասնակցած են նաեւ հայ համայնավարները, ցոյցի միջոցին վիրաւորուած է ոստիկան մը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Սառած օդուս Շիւրիւ Փարիզի մէջ

Թուրքիոյ նախկին ելմտական նախարարը Սարաճ օղլու Շիւքրիւ, Փարիզ հաստած է, Թուրք կառավարութեան կողմէ վարելու համար բանակցութիւնները, որ պիտի սկսին օսմանեան պարտքերու վարչութեան հետ, պարտքերու հարցին վերջնական կարգադրութեան համար:

Սարաճ օղլու Շիւքրիւ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ «*L'Information*»ի.—

«Փարիզ եկայ օսմանեան փոխառութեանց հարցին վերջնական լուծում մը տալու հաստատ մտադրութեամբ Պահանջատէրերուն ներկայացուցիչներուն հետ, առաջին շփումներու ընթացքին, մեծ գոհունակութեամբ հաստատեցի Թէ կատարեալ համաձայնութեան մը գալու համար, Թուրք կառավարութեան ցոյց տուած բարեացակամութիւնը՝ իր ճիշտ արժէքով գնահատուած է Փարիզի մէջ: Հետեւաբար, կը յուսամ Թէ պիտի կրնանք յաւերս լուծել օսմանեան պարտքերու հարցը, որ երկար ատենէ ի վեր կը քաշքշուի»:

Չիևեւձափոևական սրատեռազմը

Ճափոնական մարտանաւերը բուռն ռմբակոծման մը ենթարկեցին Շանկհայի Վու-Սունկ ամրոցը, որմէ յետոյ, ճափոնական զօրախումբերը գրաւեցին Վու-Սունկ գիւղը, սակայն չինական զօրքը տակաւին կը պահէ ամրոցը:

Այս կռիւներու ընթացքին, ճափոնցիներու կորուստն եղաւ 10 սպանեալ եւ 40 վիրաւոր: Չինական կորուստները չյայտնի չեն:

Թոքիոյէն ղրկուած 10,000 հոգիանոց զօրաբաժինին յառաջապահները 900 հոգի Վու-Սունկ բերդէն բաւական հեռու ցամաք եկան եւ հոն կը մնան: կը կարծուի սակայն Թէ այս զօրախումբը Շանկհայի վրայ քալելէ առաջ, պիտի սպասէ գրաւել Վու-Սունկ բերդը:

Շանկհայի մէջ, ճափոնցիներու ընթացքը պատճառ եղաւ որ, ցարդ իրարու Թշնամի բոլոր չինացի զօրավարները իրարու մօտենան եւ հետագիր-շրջաբերականով մը հաստատութիւն յայտնեն Շանկ-Չայ-Շէքի կողմէ յայտարարուած զօրակոչին: Չինական նոր զօրախումբերը պիտի ղրկուին Շանկհայի շրջանը, եթէ պէտք տեսնուի, մինչ Չինաստանի հիւսիսը գտնուող զօրախումբերը, քաջալերուած Շանկհայի յաջողութիւններէն, կ'ըսուի Թէ յարձակում մը կը պատրաստեն դէպի Շանկհայ-Բաւան, ճափոնցիներու տիրապետութենէն խլելու համար Մանչուրիական հողամասը:

Չինական ընդդ. ոսպայակոյսը կը հաղորդէ Թէ Շանկհայի շրջանին մէջ գործող օդանաւային ուժերը աւելի զօրացած են չինուրական 26 օդանաւերու ժամանումովը: Օդանաւորդները մարզուած են Ամերիկայի եւ Եւրոպայի մէջ: Այս ուժերը դրուած են չինական Շանկ-Ուի-Շանկի զօրավարին հրամանին տակ, որ կ'ըսուի Թէ ուրիշ մէկը չէ, եթէ ոչ ամերիկացի օդանաւորդ մը՝ Պէրթ Հըլ: Այս օդանաւորը որ մեծ պատերազմի ընթացքին, 20ի չափ գերմանական օդանաւեր վար էր առեր, մասնակցեցած է Թրքական եւ պուլկարական օդանաւային ուժերու կազմակերպման:

— Վլատիվոսթոքի մէջ, ռուսական ուժերու կեդրոնացման մասին, Մոսկուայէն հետեւեալ հերքումը կը տրուի.— Խորհրդային կառավարական շրջանակներ կը հերքեն ճափոնական աղբիւրէ տրուած այն լուրը Թէ 70 հազարնոց ուժ մը կեդրոնացուած է Վլատիվոսթոքի մէջ:

Միւս կողմէ Մոսկուայի ճափոնական դեսպանը կը յայտնէ Թէ լուր չունի որ Վլատիվոսթոքի մէջ պատերազմական վիճակ յայտարարուած է:

— Ճափոնական եւ չինական ուժերու միջեւ, բուռն կռիւ մը մղուի ներկայիս Խարպինի շրջակայքը: Կռուին կը մասնակցին զինուրական օդանաւեր եւ ծանր հրետանին:

Խարպինի մէջ, բոլոր վաճառատուները գոց են: Քանի մը ռումբ ինկաւ Թաղի մը մէջ, ուր բազմաթիւ բնակիչներ վիրաւորուեցան:

Ճափոնական օգնական ուժ կը Նամնի անընդհատ:

ՌՈՒՍԵՐՈՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ ՎԼԱՏԻՎՈՍԹՈՔԻ ՄԷՋ

Վլատիվոսթոքի ճափոնական հիւպատոսը իր կառավարութեան հեռագրեց Թէ այդ քաղաքին խորհրդային իշխանութիւնները այս վերջերս, ձեռնարկած են զանազանային ձերբակալութիւններու Սպիտակ Ռուսերու շրջանակին մէջ: Ասոնց վրայ այն կասկածը կը տիրէ Թէ հակախորհրդային գործէութեան լծուած են: Բանտերը լեփ-լեցուն են, այնքան որ հասարակ ոճրագործներ ղրկուեցան Սիպերիա, տեղ բանալու համար ձերբակալեալներուն:

Ճափոնի հիւպատոսը կ'աւելցնէ Թէ խորհրդային իշխանութեանց այս խստութիւնները ուղղուած չեն Ճափոնի դէմ: Աւելի մտահոգուած են Մանչուրիոյ մէջ եւ ռուսական սահմանագլուխին մօտերը հարիւր հազարաւոր Ռուսերու ներկայութեամբ:

Չիևաթափութեան Խորհրդաժողովը

Խաղաղասիրներու տողանցքը ժողովին մէջ

Զինաթափութեան ժողովը բացառիկ նիստ մը գումարեց Թոյլ տալու համար որ խաղաղասիրական զանազան հաստատութեանց ներկայացուցիչները յայտնեն իրենց բազձանքները:

Խաղաղութեան խնդրարկուներու առաջին ներկայացուցիչն էր Գ. Թիթուլէսքօ, որ ժողովին նախագահին յանձնեց Ռումանիոյ մէջ հաւաքուած երկու միլիոն ստորագրութիւն կրող մագաղաթ մը:

Ետոյ խօսք տրուեցաւ Տիկին Տինկմանի (Ամերիկա), որ կը ներկայանար յանուն իգական 15 կազմակերպութիւններու: Այս կազմակերպութիւնները կը ներկայացնեն 45 միլիոն համախոհ: — «Այս խնդրագրերը որ ձեզ կը ներկայացնենք ըսաւ, չեն կրնար նկատուիլ իբր պարզ Թուղթի կտորներ: Անոնք արտայայտութիւնն են ջերմ փափաքի մը եւ կենսական պէտքի մը. — խաղաղութեան փափաքն ու պէտքը»:

Տիկին Տինկմանի ներկայացուցած խնդրագրերը կը բովանդակէին մօտ 9 միլիոն ստորագրութիւն:

Խօսեցան նաեւ բողոքական եկեղեցիներու եւ զանազան ազգութեանց պատկանող երիտասարդական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՎՀ. ԽԱՆ ՄԱՍԵՀԵԱՆ
ԹԱՂՈՒԱԾ... ՄԱՇՄԷՏԱԿԱՆ ԵՒՍՈՎ

Երէկ Խարպինէն (Մանչուրիա) ստացանք հետեւեալ նամակը, Յունուար 20 Թուականով.—

Ինչպէս գիտէք, անցեալ նոյեմբերին Խարպինի մէջ իր մահկանացուն կնքած էր Թոքիոյի պարսկական դեսպան հայազգի յովհաննէս խան Մասեհեան: Մեր հայրենակիցը Թիւրիմացութեամբ ժամանակաւորապէս հողին է յանձնուած *մահմէտական ծէսով:*

Հանգուցեալը քանի մը օր առաջ եկած էր տեղս պետական մասնաւոր գործով: Երրորդ օրը կը հիւանդանայ Թոքերու բորբոքումով, կը փոխադրուի հիւանդանոց եւ կարճատեւ հիւանդութենէ յետոյ կը մեռնի: Հանգուցեալին անցագիրը եւ այլ փաստաթուղթերը յանձնուած են Ֆրանսական հիւպատոսին, որ պաշտպանն է պարսկահպատակներու շահերուն:

Հանգուցեալին հայ ըլլալը պարզուեցաւ միայն երկու օր առաջ, տեղիս Ազգ. վարչ. նախագահ բժ. Ստեփան Մղտէսեանի ստացած «ցուցաբեր»ի դեկտ. *11—12* Թիւերէն:

Վարչութիւնը անմիջապէս դիմեց Ֆրանսական հիւպատոսին, եղած Թիւրիմացութեան առթիւ: Հիւպատոսարանը ցոյց է տուած հանգուցեալին անցագիրը, ուր կայ իր ձեռագիր ստորագրութիւնը՝ *H. K. Masseh.* Իսկ ազգութիւնը (պատակութիւն) գրուած է *de nationalité perse.* Այս այդ պարագան է բուն Թիւրիմացութեան աղբիւրը:

Հայ համայնքը կը խորհի ազգային յուղարկաւորութիւն կատարել, մանաւանդ որ հնուգուցեալը վարած է ազգային պաշտօններ եւ եղած է պատգամաւոր պարսկական խորհրդարանին մէջ:

ԿԱՍՊ

Հայ երիտասարդ մը գլխակահարուած

«Նոր Օր»ի մէջ կը կարդանք.—

Ֆիլքսի մեր ընկերներէն Յովսէփ Շահնազարեանին եղբայրը, Մկրտիչ Շահնազարեան Հայաստանէն Պարսկաստան անցնելու պահուն, գնդակահարուած է կարմիր զինուորներու կողմէ: Մկրտիչ 27 տարեկան էր: Նախապէս եղած է զրաչար: Եւրոպական պատերազմի պահուն կամաւոր հայկական զօրամասերու մէջ, գացած է մինչեւ Տէրթիմի շրջանը: Վերջերս ծառայած է կարմիր բանակին մէջ: Իր շրջանը աւարտելէ յետոյ Բագու կը գտնուէր, ուրկէ անցած է պարսկական սահմանը:

Մկրտիչ Շահնազարեան կուսակցական եղած չէ: կը կարծուի Թէ դաւադրութեան զոհ գացած է:

Ֆրանկիստոյի առևտր. դաշնագիրը կը ջնջուի

ԱԹԷնքի Ֆրանս. դեսպանը երկար տեսակցութիւն ունեցած է յոյն արտաքին նախարարին հետ, յայտարարելով Թէ իր կառավարութիւնը կը ջնջէ այն բացառիկ դիւրութիւնը, որ տրուած էր յունական գինիին Ֆրանսա ներածման համար: Դեսպանը ըսած է Թէ տիրող տնտեսական տագնապը, մաքսային նոր տուրքերը եւ գինիի առատ արդիւնաբերութիւնը Ֆրանսայի մէջ, ստիպած են Ֆրանսական կառավարութիւնը այս միջոցին դիմելու:

Յոյն արտաքին նախարարը երկար տեսակցութիւն մը ունեցած է ազգ. տնտեսութեան նախարարին եւ Առեւտր. Սենեակին նախագահին հետ, ստեղծուած այս նոր կացութեան մասին: Նախարարաց խորհուրդը բացառիկ նիստ պիտի գումարէ, այս մասին որոշում տալու համար: կ'ըսուի Թէ Ֆրանքօեհիլէն առեւտր. դաշնագիրը պիտի ջնջուի եւ Ֆրանսայէն եկած ապրանքները ամենաբարձր մաքսերու պիտի ենթարկուին:

Կիսվում էին տպավորություններով, հիշում էին այն տարիները, երբ ինքներն էլ մանուկ էին եղել, ապրել էին նույն դժվարին պայմաններում, ինչ որ ամբողջ ժողովուրդը։ Ամեն մեկն ուներ մի բան պատմելու, մի բան հիշելու։ Ամենքն էլ ունեին մի բան, որ ուզում էին ասել, մի բան, որ ուզում էին լսել։ Ամենքն էլ ունեին մի բան, որ ուզում էին հարցնել։ Ամենքն էլ ունեին մի բան, որ ուզում էին իմանալ։

Ամենից շատ հետաքրքրում էր նրանց այն, թե ինչպես է ստեղծվել Հայաստանի Գրողների միությունը, ինչպես է կազմակերպվել նրա առաջին համագումարը։ Ես պատմեցի նրանց, որ Հայաստանի Գրողների միությունը ստեղծվել է 1934 թվականին, որ նրա առաջին համագումարը տեղի է ունեցել 1935 թվականի հոկտեմբերին, որ նրա առաջին նախագահը եղել է Ավետիք Իսահակյանը, որ նրա առաջին քարտուղարը եղել է Եղիշե Չարենցը, որ նրա առաջին անդամները եղել են Հովհաննես Թումանյանը, Ալեքսանդր Շիրվանզադեն, Գևորգ Էմինը, Հակոբ Հակոբյանը, Գուրգեն Մահարին, Վահան Տերյանը, Պարույր Սևակը, Հրաչյա Քոչարը, Աբեղյանը, Ստեփան Զորյանը, Ավետ Տերոյանը, Ալեքսանդր Ծատուրյանը, Ռուբեն Զարդարյանը, Ռուբեն Սևակը, Ալեքսանդր Մյասնիկյանը, Ավագ Նորենցը, Հրանտ Մաթևոսյանը, Վահագն Դավթյանը, Հրաչյա Ներսիսյանը, Գրիգոր Գրիգորյանը, Գրիգոր Սուրենյանը, Ռուբեն Մուրադյանը, Ռուբեն Ջրբաշյանը, Ռուբեն Մովսիսյանը, Ռուբեն Հովհաննիսյանը, Ռուբեն Ռուբենյանը, Ռուբեն Ռուբին

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅԵՑՔ

(Ս. Ի. Գ)

Մ. ՍԱՍՆՈՒ

III

— Խնդիրը այստեղ է, որ ես ինձ համար ոչ մի ելք չեմ տեսնում... Ինչ-որ մի անհայտ ուժ ինձ ստիպում է ամեն ինչ անել հակառակը, քան ուզում եմ... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ուզում... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ անելու... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ասելու... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ մտածելու... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ զգալու... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ լինելու... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ դառնալու... Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ...

Ես ոտքի թռա, ձեռքերս տարածեցի դեպի երկինք, ասես ուզում էի գրկել ամբողջ տիեզերքը, ամբողջ աշխարհը, ամբողջ մարդկությունը, ամբողջ կյանքը, ամբողջ մահը, ամբողջ հավիտենականությունը, ամբողջ անսահմանությունը, ամբողջ ամենակարողությունը, ամբողջ ամենագիտությունը, ամբողջ ամենազորությունը, ամբողջ ամենասիրությունը, ամբողջ ամենաողորմությունը, ամբողջ ամենաարդարությունը, ամբողջ ամենաճշմարտությունը, ամբողջ ամենագեղեցկությունը, ամբողջ ամենաբարությունը, ամբողջ ամենասրբությունը, ամբողջ ամենահոգևորությունը, ամբողջ ամենաերկնայինությունը, ամբողջ ամենաաստվածայինությունը, ամբողջ ամենաանմահությունը, ամբողջ ամենահավերժությունը, ամբողջ ամենաանսկզբնությունը, ամբողջ ամենաանվերջությունը, ամբողջ ամենաանհասանելիությունը, ամբողջ ամենաանհայտությունը, ամբողջ ամենաանհասկանալիությունը, ամբողջ ամենաանքննելիությունը, ամբողջ ամենաանքննությունը, ամբողջ ամենաանքննարկելիությունը, ամբողջ ամենաանքննադատելիությունը, ամբողջ ամենաանքննադատությունը, ամբողջ ամենաանքննարկությունը, ամբողջ ամենաանքննելիությունը, ամբողջ ամենաանքննությունը...

Ես ոտքի թռա, ձեռքերս տարածեցի դեպի երկինք, ասես ուզում էի գրկել ամբողջ տիեզերքը, ամբողջ աշխարհը, ամբողջ մարդկությունը, ամբողջ կյանքը, ամբողջ մահը, ամբողջ հավիտենականությունը, ամբողջ անսահմանությունը, ամբողջ ամենակարողությունը, ամբողջ ամենագիտությունը, ամբողջ ամենազորությունը, ամբողջ ամենասիրությունը, ամբողջ ամենաողորմությունը, ամբողջ ամենաարդարությունը, ամբողջ ամենաճշմարտությունը, ամբողջ ամենագեղեցկությունը, ամբողջ ամենաբարությունը, ամբողջ ամենասրբությունը, ամբողջ ամենահոգևորությունը, ամբողջ ամենաերկնայինությունը, ամբողջ ամենաաստվածայինությունը, ամբողջ ամենաանմահությունը, ամբողջ ամենահավերժությունը, ամբողջ ամենաանսկզբնությունը, ամբողջ ամենաանվերջությունը, ամբողջ ամենաանհասանելիությունը, ամբողջ ամենաանհայտությունը, ամբողջ ամենաանհասկանալիությունը, ամբողջ ամենաանքննելիությունը, ամբողջ ամենաանքննությունը, ամբողջ ամենաանքննարկելիությունը, ամբողջ ամենաանքննադատելիությունը, ամբողջ ամենաանքննադատությունը, ամբողջ ամենաանքննարկությունը, ամբողջ ամենաանքննելիությունը, ամբողջ ամենաանքննությունը...

— Ինչպե՞ս կարող է մարդը ինքնասպան լինել, եթե նա չի ուզում ինքնասպան լինել, — ասաց Ռիկարդոն, որ ինձ հետևում էր ամբողջ ժամանակ, մինչև ես ինքս ինձ սպանեցի: — Ինչպե՞ս կարող է մարդը ինքնասպան լինել, եթե նա չի ուզում ինքնասպան լինել, — կրկնեց նա

Աշխատաւորական միջազգային սէնտիքաներու կողմէ խօսեցաւ Ժուհօ, Ֆրանսայի Աշխատանքի Ընդհ. Դաշնակցութեան քարտուղարը.— «Զինաթափութիւնն ըսաւ, այլ եւս յապաղման ենթարկուելու չէ։ կարելի է. որովհետեւ, ապահովութիւնը արդէն գոյութիւն ունի։ Այդ կը պահանջենք յանուն 20 միլիոն անգործներու եւ 60 միլիոն մարդկային էակներու, որոնք կը տառապին»։

Ամէնէն վերջ խօսք առաւ ժողովին նախագահը Հէնտըրսըն որ շնորհաւորեց իրական կազմակերպութիւնները, շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր ներկայացուցիչներուն եւ վստահութիւն ներշնչեց։

— Ժողովին այսօրուան նիստին մէջ, պիտի լսուին պատուիրակութեանց պետերուն զեկոյցները։ Ամէնէն առաջ խօսք պիտի առնէ Սըր Ճօն Սայմըն, Անգլիոյ արտաքին նախարարը, որուն պիտի յաջորդէ Ֆրանսայի պատերազմական նախարարը Պ. Թարտիէօ։

Հնդկաստանի խռովութիւնները

Քաշմիրի նահանգին մէջ նոր խռովութիւններ ծագեցան։ Սրինակորի մէջ 4000 հոգինոց ամբոխ մը յարձակում գործեց ոստիկանութեան եւ հարկահաւաքներուն վրայ։ Ոստիկան սպայ մը սպաննուեցաւ։ 100ի մօտ ցուցարարներ ձերբակալուեցան։

Ուռիի մէջ, ամբոխը կողոպուտի տուաւ շուկան եւ քարկոծեց կառավարական պաշտօնեաները, որոնցմէ շատերը վիրաւորուեցան։ Ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ կրակ բանալ այս ցուցարարներուն վրայ։ Երկու հոգի սպաննուեցան, 10ի չափ վիրաւորներ կան։

Հրազէններով եւ տապարներով զինուած ամբոխ մը պաշարեց Հանտէարա գիւղը, ուր կողոպտեց շուկան։ Ոստիկան մը սպաննուեցաւ։ Ջօրախումբ մը ստիպուեցաւ կրակ բանալ ամբոխին վրայ։

Վենիզելոսի ձախընդրութիւնն յետոյ

Պաշտօնական զեկոյց մը կը հաղորդէ թէ յոյն նախարարներու խորհուրդին մէջ, վարչապետը՝ Պ. Վենիզելոս յայտնեց թէ Անգլիա, Իտալիա եւ Ֆրանսա կատարած իր վերջին ճամբորդութեան ընթացքին, մանրամասնօրէն պարզած է Յունաստանի տնտեսական եւ ելմտական կացութիւնը եւ կառավարութեանց նիւթական օժանդակութիւնը ուզած է, որպէսզի Յունաստան կարենայ հաւասարակշռել իր ելեւմուտքը, ամրացնել իր դրամը եւ ապահովել արտաքին կարգ մը պարտքերու վճարումը։

Զեկոյցը կ'աւելցնէ նաեւ թէ ֆրանսական, անգլիական եւ իտալական կառավարութիւնները որոշած են նշանակել ելմտական յանձնախումբ մը, որ տեղեկագիր մը պիտի պատրաստէ Յունաստանի տնտեսական կացութեան մասին։

Մահափորձ մը Լիտվինովի դէմ

Ալ սովորութիւն եղաւ։ Ամէն անգամ, որ բոլշեւիկ անձնաւորութիւն մը արտասահման մեկնի, Չեկան անպատճառ անոր դէմ սարքած մահափորձ մը երեւան կը հանէ։

Այս անգամ ալ կարգը Լիտվինովին էր, արտաքին գործավարին՝ որ ինչպէս գիտենք, ժընեւ գացած է ժողովուրդները զինաթափելու՝ ըստ բոլբեւիկ տեսաբանութեան...

Այս մահափորձի մասին, բոլշեւիկեան «Թաս» գործակալութիւնը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հնարէ...։ — Լիտվինովի դէմի ժընեւի մեկնումէն անմիջապէս յետոյ, խորհրդային կառավարութիւնը լուր առաւ թէ Լիտվինովի դէմ դաւ մը պատրաստուած է, զայն սպաննելու մտադրութեամբ։

Խորհրդային կառավարութիւնը ատոյգ տեղեկութիւններ քաղեց թէ Փարիզ բնակող ռուս գաղթականները, որոնք հաւաքուած են Միլլէռ, Տրէկոսիրով եւ Շաթիրով զօրավարներուն շուրջ, կազմակերպած են խումբ մը, որուն նպատակն է սպաննել զինաթափութեան ժողովի ռուս պատուիրակութեան նախագահը։

Համաձայն այս տեղեկութիւններուն, այս սպանութիւնը պէտք է կատարուի ձեռամբ մօրմ Լատիկէնակիի, որ կը բնակի Զուիցերիա եւ նախկին նախագահն է ցարական կառավարութեան օրով, Կարմիր Խաչի ռուսական ընկերութեան մը։

Այս տեղեկութիւններու հիման վրայ, խորհրդային արտաքին գործակալութեան օդնական կրէսդինսկի, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարին ուղղած է հեռագիր մը, կ'երեւի, անհրաժեշտ կարգադրութեան համար...

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը այս տեղեկութիւններն իր կարգին հաղորդած է զուիցերիական կառավարութեան։

Մուսոլինի Վատիկանի մէջ

Հռոմի մէջ զրոյց կը շրջի թէ Մուսոլինի Վատիկան պիտի այցելէ փետրուար 11ին, այն կրկնակի պատճառներով որ նախ այս թուականը տարեդարձն է Լաթրանի համաձայնագրին ստորագրութեան։ Իսկ յաջորդ օրը տասներորդ տարեդարձն է Պապին թագադրութեան։

Այս տեսակցութեան մեծ կարեւորութիւն կը տրուի։ Երեք տարիէ ի վեր, մերթ ընդ մերթ հրապարակ կը նետուի Մուսոլինիի կողմէ Պապին տրուելիք այցելութեան մը զրոյցը։

Թիվֆիլ Բիւշտի Մոսկուայի մէջ

Թուրքիոյ արտաքին գործավարը, Թէվֆիք Րիւշտի Մոսկուա հասաւ։ Անկից պիտի մեկնի Ժընեւ։ Կայարանը զինքը դիմաւորելու գացեր էին Գարախան, խորհրդային արտաքին պաշտօնատարներ եւ իտալական, պարսիկ եւ թուրք դեսպանները։

ՈՍԿԻ ԿԸ ԴՐԿԵՆ.— Նիւ-Եորքէն եկող նաւ մը, կիրակի առտու Շէրպուրկ հասնելէ 220 տակառ ոսկի, որ պիտի յանձնուի Ֆրանսայի գրամատան։ Նոյն օրը, ուրիշ ամերիկեան շոգենաւ մը ցամաք հանեց 121 տակառ ոսկի։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաքլէ: Աբմատ. եւ նոր մեքոտ, դարմ.արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ վիներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Բացառիկ պատեհութիւն

Ծախու է 6 հոգինոց Peugeot, conduite intérieur օթօմօպիլ մը: Բացարձակ անթերի մեքենական վիճակ: Գեղեցիկ, խնայողական, արագընթաց եւ դիմացկուն: Գինն՝ 5000 ֆրանք: Դիմել Կավոշի, 208bis Rue Lafayette.

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

25,000 Gilets à Solder

ԸՆՏԻՐ ԲՈՒՐԴԷ, ԵՐԿԱՐ ԹԷԻՒՎ, 300 ԿՐԱՄ, ԱՄԷՆ ԳՈՅՆԷ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՅՍ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

ԳԻՆ **17.50** ՖՐԱՆՔ

Ինոնք որ չեն համոզուիր մեր ըսածին, Թող հաճին անգամ մը այցելել մեր հաստատութիւնը եւ ըսին

ԵԿԱՑ, ՏԵՍԱՑ, ԶԱՐՄԱՑԱՑ

Tricots TERZIAN

20 Rue Mélingue, Métro: Buttes-Chaumont Tél. Botzaris 22-98

ԿԸ ՂՐԿԵՆՔ ՓՐԱՆՄԱՑԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

Փարիզ եւ արուարձանները

Ս. Դ.

ՌՈՍՏՈՄԻ ՀԵՆԹԱԿոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքաւեղին։

Գաւառ

Վիլնի կոմիտէն իր շրջանի Քրիստափոր, Ապառաժ եւ Ռոսամոր խումբերու բոլոր ընկերները ժողովի կը հրաւիրէ 14 Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Ապառաժ Ակումբին մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Իսկ Քրիստափոր խումբը 13 փետր. Շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն 10ը Ապառաժ Ակումբին մէջ։ Կը խօսի ընկ.Արամ Գաւոնճ։

Լոյս տեսաւ

Ազգային հերոս Սեբաստացի Մուրատի կենսագրութիւնը,

„ՄՈՒՐԱՏ"

Գրեց՝ Պ. Մինքայէլ Վարանդեան, հրատարակութիւն Մուրատ Տիրեկեզր. վարչութեան։ Գիրքը կը բաղկանայ 350 էջերէ եւ 45 նկարներէ։ «Մուրատ» ապրուած է սահմանափակ թիւով. փութացէք օր առաջ ապահովել օրինակ մը։ Գինն՝ Թղթակազմ 30 ֆրանք, լաթակազմ՝ 40 ֆրանք։ Գաւառներու համար գրկել փոստի ծախք 2 ֆրանք։ Դիմել «Ցառաջ»ի խմբագրատունը Լ. Գեւոնեանի կամ Ներսէս Գշիկեանի, 24 rue Anatol France, Issy-les-Moulineaux. (Seine) France

Հայերու ժամադրավայրը

ՀԱՇԱՐԱՒԱ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ամէնուն ցանկացած Հայկ. Ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը

44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՈՒՈՒՏԻ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

Կէս օրին ՄԱՔՈՒՈՒՏԻՆ եկուր, հոն եմ 7.50 ֆրանքով կը ճաշեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ։

Մաքսուտը կը յարմարի օրուան տապնապին։ Եկէք եւ տեսէք։

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղիներ պոլսական եւ ռուսական աղանդերներով։

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՒՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալյ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Շոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրաինֆրեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաթուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մարմնային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Հակաշիճախտային խառնուրդներ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէաճական, Թելադրական եւ հիպնոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծնունդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Դարմանատունը ունի ատամնաբուժարանը որուն մէքանիսիէնն է Պ. վ. Թաշճեան։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ զբօսհիւանդներուս.

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՅԱՌԱՋ»ի ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԳԱԻԱՌԻ ՄԷՋ

1. ՄԱՐՍԷԼ ..... Tzeriguiantz G. 13 rue des Dominicains
2. ԼԻՈՆ ..... khatchadourian Antranik, 202 rue Boileau.
3. ՏՒՈՒԻՆ ..... Bodourian G., Avenue B. Palissy.
4. ՎԱՒԱՆՈՒ ..... Perzikian Avedis, 26 Boulevard Vauban.
5. ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ ..... Germain Marcel, 34 Place du la Liberté.
6. ՍԷՆ ԹԻԳՈՒԻՆ ..... Madame Digonner, Place du Peuple (kiosk).
7. ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻ ..... Eramian David, rue de la Liberté (Beulangerie Curtat).
8. ԼԱՆՍԷՑ ..... Djelalian Simon, 4 rue Dr. Michaud.
9. ԼԱ ՍԻՈՓԱ ..... Azadian kazaros, 11 rue Palamideau.
10. ՊԱՌԿ ՏԸ ՓԼԱԺ ..... kassabian Souren, 50 Grand'rue.
11. ՍԷՆ ՄՕՐԻՍ ՊԸՆՈՒԱ ..... Teissonnier, Dépositaire.

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ԳՐՔԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6). Tél. Danton 88-65

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Կուսինա Կ. Կարապետեան եւ իր պարագաները կուզան յայտնել իրենց խորին շնորհակալութիւնը ամէն անոնց որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ իրենց ողբացեալ ամուսնոյն, եղբօր եւ մօրեղբօր՝ Պ. Կ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի տխուր յուղարկաւորութեանը։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂՆԵՐ

Սէն Շամոն, Մ. Թ.— 157.50։
Նիս, Պ. Պ.— 35։
Քանթամանեը, Դոր.— 35։
Վիլֆռանշ, Լ. Կ.— 80։

ՎԱՐՁՈՒ Է *մեծ աշխատանոց մը, 70 քառ. մէթր տարածութեամբ։ Մէթրոյին ճիշդ դէմը։ Ելեկտրականութիւն եւ ֆօրս։ Ամէն աշխատանքի կարելիութիւն։ Դիմել խմբագրատուն։*

ՎԱՐՁՈՒ Է *բանուկ պողոտայի վրայ սենեակ մը խոհանոցով միասին, յարմար բնակութեան եւ գրասենեակի։ Քոնֆոր մօտէն։ Դիմել «Ցառաջ»ի խմբագրատունը։*

ԳՈՐԾ *կը փնտռէ գրասենեակի կամ արհեստանոցի մէջ հայ օրիորդ մը որ գիտէ լաւ ֆրանսերէն։ Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան։*

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՑԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դաւիթը կը պատմէ

ԵՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործերը

18.— ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԻ ԳՐԱՒԵՑԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Կոմիտէճիները, երբ մէկ կողմէ այս ծանուցագիրը կը յանձնէին օտար դեսպաններուն, միւս կողմէ թուրքերն ալ ապստամբութեան մղելու համար, իսկամ ժողովուրդին մէջ տարածեցին հետեւեալ յայտարարութիւնը։—

ՀՐԱՒԷՐ ԻՍԼԱՄ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Է՛յ իսլամ ժողովուրդ, հասկցնելու համար թէ քու մասիդ երբեք չար նպատակներ չունինք, այս հրաւէրով կը դիմենք քեզի։ Եթէ քեզի կը դիմենք, պատճառը այն չէ որ կը վախնանք, կամ ուրիշ նպատակներ կը հետապնդենք, ո՛չ։ Մենք, մեր քաջ նայուածքով կը դիմաւորենք մահը։ Այդ ալ մեզի սորվեցուց քու կառավարութիւնդ։ Հանարակաց հայրենիքին մէջ դարերէ ի վեր միասին ապրելով հանդերձ, վերջերս յանցապարտ կառավարութիւնը թէ քեզ եւ թէ մեզ խեղդելու համար, խռովութեան սերմ ցանեց մեր միջեւ։ Իսկ դուն, է՛յ իսլամ ժողովուրդ, քաղաքական այս դաւը չհասկնալով, ձեռքերդ արիւնեցիր մեր եղբայրներուն անմեղ արիւնովը, գործելով մեծ ոճիր մը։

Է՛յ թուրք եղբայր, լաւ հասկցիր որ մեր կռիւը քեզի դէմ չէ, հարստահարիչ կառավարութեանդ դէմ է։ Անոր ներկայ վատ վարչաձեւին պատճառով է, որ քու զարգացած եւ սիրելի գաւակներէդ շատերը կը պայքարինվերստանալուիրենց արդար եւ օրինաւոր իրաւունքները, սակայն կը իւեղդուին վոսփորի եւ Մարմարայի ալիքներուն մէջ։

Հանչցի՛ր Թշնամիդ ու բարեկամէ է՛յ իսլամ ժողովուրդ»։

Զարմեր նոյնիսկ ըսել թէ անկեղծութեան ոչ իսկ նշոյլը կայ այս յայտարարութեան մէջ։ Հայ կոմիտէճիներն էին, որ յեղափոխութեան ընթացքին, զինադով ու ռումբով սպաննեցին բոլոր այն անմեղ թուրքերը, որոնք համբէն կ'անցնէին, իրենց գործին կ'երթային. նոյնիսկ չքաշուեցան վայրագաբար յօշոտել թուրք անմեղ մանուկները։ Այլեւս ի՞նչպէս հաւատալ անոնց խօսքին թէ, «է՛յ թուրք եղբայր, կռիւը քեզի դէմ չէ ուղղուած»,

Ակնից գալ, զիտէինք նաեւ թէ Հնչակեան, Իրօշակեան եւ Դաշնակցական կոմիտէները չէին ներկայացներ ամբողջ հայ ազգը, ոչ ալ յանուն հայ ժողովուրդին կը գործէին։ Այսուհանդերձ յաջողած էին նախկին պատրիարք Իզմիրլեանն ալ իրենց մէջ առնել, որովհետեւ անոր հոգին ալ յեղափոխութեան գաղափարով պղտորած էր, ինչպէս նաեւ ուրիշ հոգեւորականներ։ Այսպէս յաջողած էին ոճիրի բոյն դարձնել բոլոր եկեղեցիները եւ առաջնորդարանները։ Սակայն ասկից շատ դժգոհ էին այն բազմաթիւ Հայերը, որոնք իրենց գործով կը գրաղէին, իրենց օրապահիկը հանելու կ'աշխատէին, իրենց արհեստին ու առուտուրին շնորհիւ դիրք մը շինելու կը ջանային եւ վերջապէս միայն իրենց ընտանիքին երջանկութիւնը ապահովելու մասին կը խորհէին։ Երբ Իզմիրլեան Պատրիարքը պաշտօնանկ եղաւ եւ Երուսաղէմ աքսորուեցաւ, կոմիտէճիները կատղեցան։ Որովհետեւ նոր պատրիարքը հաւատարիմ էր իր կրօնական պաշտօնին, կը զգուշանար ամէն տեսակ քաղաքական շարժուձեւերէ եւ դաւերէ, այնպէս որ բոլոր եկեղեցիները մաքրեց, կոմիտէճիները արտաքսեց։ Այսպէս առաջուան պէս հայ ժողովուրդին ներշնչեց հաւատարմութիւն հանդէպ կառավարութեան։ Հայ երրորդ յեղափոխութիւնը չզպաւած, այսինքն օսմանեան Պանքային գրաւման պահուն, Հայոց Պատրիարքական տեղապահը եպարքոսին ուղղած էր յուշագիր մը, խնդրելով պաշտօնապէս հրատարակութեան տալ զայն։ Ցոյց տալու համար հայ կոմիտէճիներուն չարագործութիւններն ու հարստահարութիւնները, նոյնութեամբ կ'արտատպեմ այստեղ։

— «Կարգ մը ոճրագործներ, որոնք հայ խռովարարական ընկերութեան կը պատկանին, երկար ժամանակէ ի վեր հոս ու հոն, մանաւանդ պատերազմական ալրաքաղաքին մէջ զանազան ոճիրներ գործելէ յետոյ, հրէկ չորեքշաբթի, յեղափոխութիւն յարուցանելու նպատակով, ասդին անդին իրենց գործած ոճիրները շարունակելու համար, մեծ բազմութեամբ կը յարձակին Օսմանեան Պանքային վրայ եւ կը սպաննեն պահակ զինուորները, սպաները, բազմաթիւ անմեղ անձեր, ամէնէն յոռի եւ պարսաւելի ոճիրը, որուն գզուանքով եւ յուզումով ակնառու եղած են շատեր։ Բարեբախտաբար, շնորհիւ հզօր կայսեր Ջանքերուն, հանրային ապահովութիւնը առանց խանգարել տալու, կարելի եղած է արագ գնել այս խռովութիւնները։ Խռովարարական այս ընկերութեան ընթացքը, գործունէութիւնը եւ նպատակը, իրենց գործած եւ գրելի ոճիրները այնքան հակասական են հանրային եւ կայսեր նուիրական իրաւունքներուն, որ հնդկական տասնհանուրաւոր պատիժներ չունին եւ անոնց հանդէպ ամենախիստ պատիժները տնօրինելէ անոնք կը յաւելուն քէ գործեն յանուն հայ ազգին, հայ տարմութեան նուիրական պարկանութեանս գիտակից՝ իմ խնամիս ժողովուրդիս կողմէ յանուն կրօնի, խիղճի, պատիւի, վերջապէս յանուն աշխարհիս վրայ ծանօթ բոլոր նուիրական զգացումներուն, մերժենք եւ աշխարհի առջեւ անեալ կը յայտարարենք։ Նկատի որ իսլամ եւ ոչ-իսլամ ժողովուրդները կը կարծեն թէ այսպիսի բազործ մարդոց յարուցած խռովութիւններն ու խառնակչութիւնները կրնան ցաւալի դէպքերու պատճառ դառնալ, կը խնդրենք աչքով տեսնուած իրենց ոճիրները համար ձերբակալեալները եւ բակալուելիքները պատժուին ժանի պատիժով մը, առանց վնասելու կեանք մը կորանցնելու։

(Շար.)

ՀԱՐԱՉԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932
10 FÉVRIER 1932

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1799 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՈՒՄԱՓՈՒՄ ՉԿԱՅ

Իրականին մէջ, ունինք երկու ճակատ՝ Թուրքիոյ հանդէպ։

Մէկը այն՝ զոր բռնած է Երեւանը, հետեւողութեամբ Մոսկուայի։ Միւսը այն՝ որուն վրայ կեցած է Դաշնակցութիւնը, իրեն հետ ունենալով զարնողին զարնել սորվելու, դիմադրելու, մարտնչելու եւ թշնամին գոհատացնելու ընդունակ տարրերը։

Աւելորդ է այս բանավէճերուն խառնել անունն իսկ Թուրքիա ծնած Հայերուն —ինչպէս կ'ըսէ «Ապագայ»։ Անոնք իրենց ճակատագիրը կապած են այդ երկրին հետ եւ չեն կրնար ուրիշ ճամբու հետեւիլ։

Իսկ «արտասահմանեան փուշերու վրայ թառած հայութեան» այն հատուածը որ չի հաւատար բանաւոր եւ գործնական պայքարին, ինքնաբերաբար կ'իյնայ Երեւանի քաղաքականութեան շրջագիծին մէջ։ Եւ առով իսկ, ունի «անելիք»։

Ուրեմն, խոշոր թիւրիմացութիւն մըն է «բազմաճակատեան» մտահոգութիւնը։

Դեռ աւելի առաջ երթալով, պիտի ըսէինք թէ Թուրքիոյ հանդէպ չի կրնար ըլլալ նոյն իսկ երկու ճակատ։ Մեր կենսական շահը կը պահանջէ ունենալ միայն մէկ ճակատ։ Միւնոյն ճակատը։

Բայց որովհետեւ «ազգովին» քաղաքագէտ ենք, եւ իւրաքանչիւր հոսանք փրկարար կը համարէ միայն իր քաղաքականութիւնը, ընդունինք երկու ճակատը եւ թող իւրաքանչիւրը գործէ իր հասկացողութեամբ։

Միայն թէ գործէ, փոխանակ հառաչելու կամ տունը նստած՝ ուրիշներուն աշխատանքի մասին կարծիք յայտնելու։

Այստեղ կը ծագի ուժի խնդիրը, թէ թշնամական եւ թէ բարեկամական։

Ոամկավար պաշտօնաթերթը ի գուր այնքան խեղճ կը տեսնէ մեր կշիռը, երկու պարագային ալ։

Մենք հրաշքներու հաւատացողներէն չենք։ Ոչ ալ հակամէտ մեծ - մեծ ջարդելու։ Ըսած ենք, նաեւ, որ այսօրուան Թուրքիան երէկուանը չէ, ուժի եւ ազգային քաղաքականութեան տեսակէտով։

Բայց գիտենք նաեւ որ Թուրքերը երբեք զանցառելի քանակութիւն, արհամարհելի արժէք չեն համարած մեզ եւ չեն համարեր մինչեւ այսօր։

Ապացոյց՝ իրենց իրարանցումը վերջին քանի մը տարիներու ընթացքին եւ իրենց սուր հետաքրքրութիւնը՝ հանդէպ հայկական անցուդարձին։

Զարմանք է այդ հետաքրքրութիւնը, բայց իմաստալից։

Թուրքը գիտէ որ չենք մարսած 1915ի սարսափները։

Գիտէ որ չիրականացաւ իրենց երազը եւ մենք ոտքի կանգնեցանք ոչ թէ յիսուն, այլ հինգ տարիէն։

Գիտէ որ մենք արժէք ենք կովկասի մէջ։ (Ինչպէս գիտեն մեր հարեւանները)։

Գիտէ որ չենք հրաժարած մեր իրաւունքներէն, եւ աւելի քան ամուր կապուած կը մնանք մեր արդար դատին, կ'ուզենք վերստանալ մեր հայրենիքն ու ազատութիւնը։

Թուրք մամուլին արիւնածարաւ գրգռութիւնները անգամ յուսախաբութեան եւ կատաղութեան ախտանշաններ են։ «Գող, սիրտը դող» մարդու դիւային խաղեր, մեզ լռութեան դատապարտելու, մեր հարեւանները մեզի դէմ հանելու, Քիւրտը, Արաբը, Պարսիկը մեզ թշնամացնելու առաջադրութեամբ։

Կարելի է երկար խօսիլ այս մասին, դռնբաց կամ դռնփակ, բայց կան է որ մեր ընդդիմախօսները ընդունին, վերջապէս, թէ «հօթը լեռներու ետեւ կորսուած» իրաւունքները ուշ-կանուխ կը փրկուին միայն եւ միայն գործով։ Ոչ թէ կռնակը պատին տալով եւ յուսահատական շարժուձեւեր փորձելով,

Գործը, աշխատանքն է միայն, որ պիտի հարթէ ճամբան։

Եթէ Թուրքերը ոամկավարներուն եւ «կոչնակ»ներուն պէս մտածէին եւ բանի տեղ չդնէին մեզ, հազարաւոր կարմիր ոսկիներ չէին քափեր Սուրիոյ մէջ, բնիկները մեզի դէմ գրգռելու համար։ Ոչ ալ 70 հազար տոլար կը փութացնէին Ամերիկա, հայանպաստ հոսանքը չյաւտելու, չէզոքացնելու համար։

Անշուշտ մեծ բաներ չեն ասոնք, եւ միւնիթարանքի համար չէ որ կը յիշեցնենք։ Քրտական շարժումն ալ մեր ոտքը գետնէն կտրած չէ։

Բայց, արժէքի արտայայտութիւններ են։

Այդ արտայայտութիւնները կրնան աւելի զօրանալ, շօշափելի ձեւ ստանալ, եթէ դիմանանք միեւնոյն ճամբէն քալել, գոնէ այս հարցին մէջ, փոխանակ չորս ճամբու վրայ ձի խաղցնելու։

Մենք յաւակնութիւնը չենք բոլոր բանալիները գտած ըլլալու։ Մեր ուղեգիծն է՝ անցեալ պատմութիւնը եւ այսօրուան իրականութիւնը,

Մենք խոր հաւատք ունինք մեր արժէքներու մասին, եւ կը հաւատանք յեղափոխական գործունէութեան, համաձայն օրուան պահանջներուն եւ մեր կարողութեան։ Եւ կը գործենք այդ ուղղութեամբ, փորձելով բոլոր կարելի միջոցները։

Արդ, անոնք որ չեն հաւատար այս ճամբուն, պարտաւոր են փորձել միւսը։ Մանաւանդ որ իրենց հետ ունին Երեւանը, եւ բազմութիւն մը «ողջամիտներու»։

Քանի որ Թուրքը նկատի կ'առնէ մեր արժէքը իբրեւ թշնամական ազդակ, անշուշտ չպիտի արհամարհէ բարեկամական հաւաստիքներն ալ...

Իսկ եթէ մեր ընդդիմախօսները կը պահանջեն որ ոչ մէկը ըլլայ ոչ ալ միւսը, եւ մեր ձայնը քաշենք ու մեր Դատը յանձնենք Ալլահի բարի կամքին, — ահա այն առեն է որ Թուրքը բոլորովին պիտի արհամարհէ մեզ, եւ խաղաղութեամբ պիտի վայելէ ինչ որ կատարեց անպատիժ։

Այն առեն է որ, իսկապէս, մենք պիտի նետուինք Թանգարան, ինչպէս լեռնակուտակ մագաղաթները հայկական հարցին, սկսելով 1878էն։

Գիտենք որ ոամկավարներուն ուզածը այս չէ։ Բայց ի՞նչ է, վերջապէս...

«Տեսիլք»ն ալ պէշրուհի մըն է։ Ինքնաբերաբար չի գար։ Պիտի հետապնդես։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՈՐՀՐԴ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՆՈՐ ՎՏԱՆԳԻ ՄԸ ԱՌՋԵԻ

Զինաթափութեան ժողովը վախնամ որ աւելի ծառայէ մտքերը գրգռելու եւ նոր պատերազմներ նախապատրաստելու, քան թէ աշխարհը խաղաղեցնելու։

Իրօք, շանկիայի մէջ արձակուած ռումբերը այնքան աղմուկ չեն հաներ այս միջոցիս, որքան ժընեւի մէջ խօսուածը ճառերը։

Պէտք է ընդունիլ թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը բոլորովին ապարդիւն գոյութիւն մը չէ որ բոլորած է։ Ըրած է գիւտեր, որոնք եթէ մարդկութիւնը չփրկեն ալ, գոնէ կը զուարճացնեն, ինչպէս օրինակ աշխարհի բոլոր ծանօթ դէմքերը քով քովի բերել եւ խօսեցնել, անոնց քննութեան ենթարկել նիւթեր՝ որոնց մասին ոչ ոք համաձայն է։

Սակայն, այս գիւտը աւելի կատարելագործուելու համար, փոքր փոփոխութեան մը կը կարօտի։ Ժընեւի պատուիրակները արդէն մեծ յառաջդիմութիւն ըրած են հաստատելով թէ իրենց մէջ ո՛չ ոք համամիտ է միւսին կարծիքին։ Քայլ մըն ալ առաջ պէտք է երթան եւ փոխանակ խօսք առնելու՝ հետեւելով սովորական եւ աւանդական կարգին, —յաջորդաբար խօսիլ, մէկուն խօսած ատեն՝ լռել, եւայլն— պէտք է աշխատին ժողովին մէջ՝ Թրքական բանկիքի մը ստեղծելու։ Արդէն ո՛չ ոք համաձայն է միւսին տեսակէտին՝ ո՛չ ոք տրամադիր է համաձայնելու։ կը մնայ որ բոլորը մէկ սկսին խօսիլ եւ այս կերպով ստեղծեն քաոս մը, ուրկէ հաւանաբար լոյսը բխի։

Մասնաւորելով մեր խօսքը՝ յայտնենք թէ Ֆրանսական պատուիրակութեան առաջարկը՝ Ազգերու Դաշնակցութեան տրամադրելու զինուրական ուժ, մեծ իրարանցումի մատնած է Հայաստանի կառավարութիւնը՝ համաձայն մեզ տրուած գաղտնի եւ ստոյգ լուրերուն, եւ ճնշում բանեցուցած է Մոսկուայի վրայ, որ Լիտվինով ջանայ ջուրը ձգել այդ ծրագիրը։

Հայաստանի կառավարութիւնը կը վախնայ որ, երբ զինուորական ուժ եւ ռազմանիւթ տրամադրուի Ազգերու Դաշնակցութեան, Հ. ց. Դաշնակցութիւնը կը յաջողի իր ազդեցութեան տակ առնել գայն, եւ ինքնագլուխ որոշումներ պիտի կատարէ սուրիական ժողովուրդին մէջ։

■■■

Ո՞ւր են օդանաւերը.— Երեք անգլիական օդանաւեր որոնք մաս կը կազմէին Պաղտատէն Գահիրէ դացող օդանաւային տորմիղի մը, մէջտեղ չեն։ Կը կարծուի թէ փոթորիկի բռնուած ըլլալով, ստիպուած են անապատը վար իջնալ։

Ազդանները կ'արձաւեն.— Ազդանշերու սեւ ամպեր նստած են Կիլէնիքի (Սերպիա) շրջակայ դաշտերուն վրայ եւ ահեղ աւերը կը գործեն։ Գիւղացիները զէնք ուզեցին կառավարութենէն, պատերազմելու համար այս անակնկալ թշնամիներուն դէմ։

Մահ Աղա Պետրոս Հիւրի

Ասորի համբաւաւոր պետ մը Աղա Պետրոս Էլիու, մեռաւ Նիսի իր ապարանքին մէջ, որ իրեն նուիրուած էր անգլիական կառավարութեան կողմէ։ Ծիշեալը մեծ պատերազմի ընթացքին, կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած էր դաշնակիցներուն, մանաւանդ Թուրքերուն դէմ տրամադրելով իր ուժերը եւ ապահովեր էր Մուէգի Ջրանցքին ապահով երթեւեկը։ Բազմաթիւ շքանշաններ ստացեր էր։

■■■

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԽՕՍՔԷՆ ԳՈՐԾԻ ԱՆՑԱՆ
ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

■■■

250 ԱՆՁԵՐՈՒ ՍԱՍՄԱՆԱԳԼՈՒԽԷՆ ՀԵՌԱՑՄԱՆ ՊԱՇԱՆՋ

■■■

Ահաբեկիչներն ալ գործի վրայ

Հալէպէն կը գրեն մեզի, Փետրուար 2 թուականով.—

Քանի մը ասիսառաջ Թուրք Թերթերու ազատ-համարձակ ըրած սպառնալիքները, դժբախտաբար այսօր իրականացուած եղան։ Ֆրանսական պատուիրակ - Պիտաթի կայարանը, գրեթէ օր ցերեկով (ժամը 5ին) Թուրքերը ատրճանակի կրակնակ հարուածներով գետին տապալեցին 25 տարեկան մարտինցի Ասորի Սահատ անուն երիտասարդը։ Անկէ տասը օր յետոյ, Թուրք կառավարութեան պնդումին վրայ Թէլ - Պիտաէն չորս հոգի սահմանէն ներս քաշուելու ազդարարագիր ստացան եւ կանչուեցան դատաստանու ներկայանալու համար ընդհ. Ազահովութեան Գրասենեակը, յունուար 27ին։ Մարդիկը հնազանդելով Ֆրանսական իշխանութեան կոչնագրին, ճիշդ նոյն Թուականին ներկայացան դատաստանի ընդհ. Ազահովութեան Դիւանը։

Ստացած ստոյգ տեղեկութեանս համաձայն, պիտի ազատ ընակին դատաստանը, եւ շաբաթը անգամ մը պիտի ստորագրեն իրենց ներկայութիւնը։

Առաջինն է Աբգարեան Աբգար, որուն զբաղումն է Հալէպի իր գործատիրոջ՝ պ. Յովակիմ Ջալեանի կողմէ խանութպանութեան դրկուած առեւտրական ապրանքները ստանալ եւ յանձնել իրենց տէրերուն։ Ասիկա ամսականաւոր պաշտօնեայ մըն է։ առեւտուրի հետ գործ չունի։ Երկրորդը ատամնաբոյժ Թարարեան կարապետ, ամ ալ առուծախի հետ կապ չունի։ Երրորդը՝ Մխսի Ազնուեան (Ասորի) խանութպան, իսկ չորրորդը՝ Նիքօլա անուն անգործ մը (հոյն՝ Հալէպցի)։

Բացի ասոնցմէ, Թուրք կառավարութիւնը պահանջած է հետեւեալ *երկու հարիւր յիսուն անձերու, որոնք կը բնակին սահմանագիծի գտնուած վայրերուն մէջ*, դամբշլի, Հասիճէ, Ըէս-իւլ-Այն, (Թէլ-Ապիատէն դարձեալ քանի մը անձեր), Աբաբ-փունար, ձարապլուս, Ազէզ, Գաճմա եւ էքպէզ Մէյտանի, Հաստատուած եւ քիչ շատ գործ, զբաղում ապահոված մարդիկ, որոնք տուն-տեղ շինած, տնտեսութիւն հաստատած են։

Այս վերջին լուրը հաղորդողը ինձ, տակաւին երկու օր առաջ եկաւ Հալէպ։ կը պատմէ, Թէ սահմանագլուխի ամբողջ երկայնքը լեցուած է Թուրք զինուորներով։ Սուրիացնակ ժողովուրդը մտմտուած է անօրինակ յուզման եւ վախի։ վերեւ մատնանշուած երկու հարիւր յիսուն անձերուն մէջ կը գտնուին բացի Հայերէ, Քիւրտեր եւ Ասորիներ ալ, նոյն իսկ նորընտիր Երեսփոխան (ձարապլուս) Շահին պէյ եւ իր եղբայրը որ նախագահն է քաղաքապետութեան։ Այս մարդիկը հաւաքաբար դիմում կատարած են մարգպանութեան, յետագային տալու այս որոշումը։ Պատասխանուած է Թէ բան մը չեն կրնար ընել, մօտերս Ալանայի մէջ ժողով պիտի գումարուի այս խնդրոյն շուրջ եւլն.։

Դարձեալ բացի այս բոլոր յաջորդութիւններէն, Թրքական իշխանութիւնը սահմանի երկայնքին ցրուեր է աֆաբեկիչ Թուրքիկ խումբեր, որոնք անցնելով սահմանին այս կողմը, առուտուր ընելու պատրուակին տակ, մաֆափորձեր պիտի կատարեն սուրիական ժողովուրդին մէջ։

Ընցեալ շաբաթ Հասիճէ կուգան երկու Թուրքեր եւ ուշատեն կը ներկայանան հայ խանութպանի մը, իբրեւ գնորդ։ խանութպանը իրենց ուզած բոլոր իրերը կ'իջեցնէ, իսկ միւս կողմէ կասկածելով իրենց արտաքին երեւոյթէն, զգոյշ կը կենայ։ երբ աֆաբեկիչ գնորդը զէնքը ցնելու եւ յարձակելու կ'ըլլայ, հայ խանութպանը աւելի ձարպիկ կը գտնուի եւ երկու գնորդներուն դասը կուտայ։

Զինաթափութեան ժողովին մէջ

■■■

Առայժմ կը գոնեւման ճառերով

Զինաթափութեան ժողովը իր երկուշաբթի օրուան հրապարակային նիստին մէջ լսեց երկու ճառեր, Անգլիոյ արտաքին նախարարին ճօն Սայմընին՝ որ պարզեց անգլիական տեսակէտը եւ Ֆրանսայի պատերազմական նախարարինը՝ որ հիմնաւորեց Ֆրանսական տեսակէտը։

Սայմընի ճառը

Ցիշելէ յետոյ Թէ կարգ մը յոռետեսներ՝ զինաթափութեան ժողովին գումարման թուականը անյարմար կը գտնեն, ազդուելով Մայրագոյն-Արեւելքի դէպքերէն. Անգլիոյ արտաքին նախարարը ըսաւ.

— Մենք զինաթափութիւնը կը փնտռենք, որովհետեւ ազգու եղանակ մըն է խաղաղութեան պաշտպան ամբարտակ մը ստեղծելու եւ անակնկալ ու աւերիչ պատերազմի մը վտանգները սահմանափակելու համար։ Այլեւս հաւատացող չկայ Թէ աշխարհի խաղաղութիւնը պէտք է երաշխաւորուի պատերազմի պատրաստութիւններով։ Զէնքերը, միայն վայրի մը մէջ կը ստեղծեն ապահովութեան պատրանքը, մինչ ուրիշ տեղ կը ստեղծեն անապահովութեան զգացումը։ Զինաթափութեան երկու եղանակներ կրնան կիրարկուիլ, ըլլայ անջատ, ըլլայ միասին։ Մէկը՝ ձշդորոշելով առաւելագոյն սահմանները, որոնցմէ անդին մեզմէ իւրաքանչիւրը յանձն կ'առնէ չանցնիլ։ Միւսը՝ միջազգային համաձայնութեամբ՝ արգիլել կարգ մը եղանակներու կիրարկումը։

«Ճանուն Մեծն Բրիտանիոյ կառավարութեան, կը յայտնեմ Թէ իմ՝ երկիրս համամիտ է միանգամայն երկու եղանակներու կիրարկման։

«Անոնց կիրարկման համար, նոր երաշխիքներու պէտք ունինք եւ մէջազգային իշխանութիւն մը պէտք է ապահովէ որ նախատեսուած սահմանները չպիտի խախտուին»։

Ընդնելով Ֆրանսական առաջարկներուն, ճօն Սայմընն յայտնեց Թէ անգլիական կառավարութիւնը ճանրակրկիտ կերպով պիտի քննէ զանոնք։

Գալով ընդծովեաներու հարցին, կարգ մը երկիրներ, ըսաւ, այն կարծիքն ունին Թէ ընդծովեաները պաշտպանողական զէնքեր են։ Անգլիա հակառակը կը կարծէ։ Անգլիա անկեղծօրէն հաճոզուած է Թէ սխալ է այդ կարծիքը։ Վերջին պատերազմին փորձերը ցոյց կուտան Թէ ընդծովեան շատ աւելի չարաղէտ է, քան ուրիշ որեւէ զէնք։ Ամբողջ աշխարհի օգուտը կը պահանջէ ջնջել ընդծովեաները։

Գալով նաւային զինաթափութեան հարցին, ճօն Սայմընն կը գտնէ որ Ուաշինկթընի եւ Լոնտոնի դաշնագրերը կը ներկայացնեն էական օժանդակութիւն մը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ԴՐՕՇԱԿ»Ի

փետրուարի Թիւը, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Թուրք մամուլի արշաւանքը՝ *հմբ.*, նշանակալից ցասնամեակ՝ *Աշոտ Արծրունի*ի օտար դրամագլուխը Թուրքիայում՝ *վ.*։ բագուի Թրքագիտական հանդէսը՝ *Ն. Բառալեանի*։ Ը. Ա. ինտերնասիոնալը *1931*ին՝ *Ա. Ջամալեանի*։ կարմիր գծից ներս *(Խորհր. Միութիւն, Անդրկովկաս, Հայաստան)*։ Ջանգեզուրի լեռներում՝ *Գուրգէնի*։ Լորէնս, դետերտինգ եւ դաշնակները։ վասպուրականի վիճակը։ ինտերնասիոնալ։ Մի ճշդում։ Գրախօսական։

«Դրօշակ»ի նոր հասցէն է.— Rédaction Droshak, 71, Ave. Kléber, Paris 16me։

Տարեկան բաժնեգինն է *25* ֆրանք կամ *2* տոլար։ Հատը՝ *2* ֆր. *50*։

Նոր ոռմ մը «Ռօմանիա» շոգենաւին մէջ

Թուրք Թերթերը կը գրեն.—

«Ռօմանիա» շոգենաւը անցեալ շաբթու Աղեքսանդրիայէն Պոլիս հասած ատեն, ծովային պաշտօնեաներու կողմէ խուզարկուելով, երեւան հանուած է մեծ քանակութեամբ մաքսանենգեալ ապրանք։

Այսպէս խաղի թուղթ, սիկառէթ, փրնձափոշի, մետաքսեայ վզնոցներ եւայլն։ Շոգենաւին պաշտօնէութենէն *5* ռումանացիներ եւ Հելորգ անուն փախստական հայ մը ձերբակալուելով դատարան յանձնուած են։ Նկատելով որ ապրանքները ռումանիա կը տարուէին, յիշեալները անպատրաստ արձակուած են, սակայն Հելորգ վար դրուած է ոստիկանութեան մօտ։

Այս Հայը, որ Պոլսէն փախստական մըն էր, Թէեւ միւս ամբաստանեալներուն հետ անպատրաստութեան վճիռ ստացած է պատկան ատեանին կողմէ, սակայն իր մասին քննութիւն կը կատարուի։

Ընդհ. դատախազը օրինական պատճառ մը չէ տեսած միւս նաւագները վար դնելու համար։

ԽՄԲ.—Այս այն նաւն է որուն մէջ խեղդամահ եղաւ ձանիկեան *(Ս. Վիտինեան)*։

Թուրքահայերի յարաբերութիւնները

Թուրքիոյ արտաքին գործակատարը Թէվֆիք Րիւշտի Մոսկուայի մէջ հիւրասիրուեցաւ խորհրդային գործակատարներու նախագահին Մոլոտովի եւ պատերազմական գործակատարին Վորոշիլովի կողմէ։ Ի պատիւ Թէվֆիք Րիւշտիի ընդունելութիւնները սարքուեցան Մոսկուայի Թուրք եւ պարսիկ դեսպանատուներուն մէջ։

Թէվֆիք Րիւշտի մեկնեցաւ դէպի Ծրնեւ։

Ալպանիա եւ Իտալիա

Թիրանա հրատարակուող ալպանական *Օրա* Թերթը վերջերս յօդուած մը հրատարակեց, բողոքելով *1923*ին Իտալիոյ եւ Ալպանիոյ միջեւ կնքուած առեւտրական դաշնագրին յօդուածներուն դէմ։ Այս դաշնագիրը վեց ամիսն անգամ մը ինքնաբերաբար կ'երկարաձգուի։

Օրաթերթը կը բողոքէ մասնաւորաբար այն տրամադրութեան դէմ որ ալպանական ծովեզրի վրայ ձկնորսութեան իրաւունքը կուտայ միայն իտալացիներուն, ինչպէս նաեւ այն դժուարութենց դէմ, որոնք կը յարուցուին իտալացիներուն կողմէ՝ ալպանական ձիերու ներածման դէմ։ Դիտել կուտայ նաեւ Թէ ալպանական ձիերու իտալիա մուտքը Թոյլատրող յօդուածը խաբէական է։ Որովհետեւ, ալպանական ձիերը որոնք համբաւաւոր են իրենց կարճ հասակով, երբեք չեն հասնիր դաշնագրով տրամադրուած բարձրութեան։

ՎՐԻՊԱԿ.— Բ. էջի Բ. յօդուածին մէջ, ծրդ սիւնակ, վարէն վեր, Բ. տող՝ «կ'ուզէ» — պիտի ըլլայ կ'ուզուի։ 20րդ տող՝ «խաւացնել» — խստացնել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՂԵԿՈՒՑԻՉ ՕԲԵԼԻՍՑ

Դարձեալ ամերիկեան մեծ գործարանները ԱՍՈՐ

Գ.— ՊԱՅՔԱՐԻ ՄԱՐԴԸ ՀԱՐԿԱԴԻՐ ՉԷ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՓՈՓՈԽԱՐԷՆ

յոյներէն եւ ծնունդբերեցուհի մը մասնագիտացած են ծերակոյսերու խնամքին վրայ։

— Ես կամ մտերմուհի բռնած եմ ինձի համար ճոխ ծախքերով առանձին սենեակ մը, ուր ամէն օր կու գան ինծի հետ ընթրելու ինչպէս ամերիկեան ընտանեկան հին սովորութիւնն է։ Ամէն օր ինծի համար կը պատրաստեն ինչ որ կ'ուզեմ ուտել

ԲՐՈՆԶ ՅԱՅՏՆԱԲԱՆ

(Վ. Ղ.)

Ա. ՊԱՍՏ

III

— Փոքրա՞ծ ռ՛ըն է, — ինչ ա՛ռած ես ձեզ, ինչպիսի՞ ձեռ ես ծալած, որ ձեզ ոչ ոք չի ուզում ամուսնանալ ձեզ հետ։ Ես ձեզ կասեմ, թե ինչու։ Ձեր հայրը ձեզ ոչ մի օժիտ չի տալու, ձեր մայրը ձեզ ոչ մի հագուստ չի տալու, ձեր քույրերը ձեզ ոչ մի ոսկի չեն տալու, որովհետև ձեր հայրը ոչ մի կոպեկ չունի, ձեր մայրը ոչ մի կոպեկ չունի, ձեր քույրերը ոչ մի կոպեկ չունեն։ Ձեր ամբողջ տունը ոչ մի կոպեկ չունի։ Ինչպե՞ս կարող է ուրեմն ձեզ հետ ամուսնանալ մի հարուստ երիտասարդ

այս հարցին լուծման եւ պէտք է պահպանուին մինչեւ 1936, անոնց աւարտման թուականը։

— Կարծ, եղրակացուց Ընդլոյ արտաքին նախարարը, իբր մեր յառաջիկայ վիճաբանութեանց մեկնակէտ, կ'ընդունինք վինաթափութեան նախապատրաստական յանձնախումբին կողմէ մշակուած պայմանագրութեան նախագիծը։ Ուժ կուտանք վինաթափութեան մնայուն յանձնախումբի կազմութեան ծրագրին։ Կը պաշտպանենք քիմիական պատերազմի արգիլումը. կը պահանջենք ընդհանուր ջնջումը Պարտադիր վինուորական ծառայութեան ջնջումը վիճելի նիւթ է. բայց համաձայնութեամբ կարելի է։ Կը պահանջենք սպառազինմանց սահմանափակումը՝ գործնական միջոցներով։

Ֆրանսական տեսակէտը

Ճոն Սայմընն վերջ, խօսք առաւ Ֆրանսայի պատերազմական նախարարը Պ. Թարտիէօ, որուն ճառին գլխաւոր հատուածները կուտանք ստորեւ.

— Հանրային կարծիքը յոգնած է այսքան ապարդիւն հաւաքոյթներէ։ Աշխարհը որ մեզ կը նայի, մեզ կը պոռայ.— Որեւէ յանձնառութիւն մը, նոյնիսկ կարճ, սահմանափակ, ամէնէն պարզը թող ըլլայ, կը բաւէ որ իրական ըլլայ, ապրի եւ յայտնուի իբր հիւթեղ, գործի ծնուցիչ։

«Յստակ յանձնառութիւններէ ծնած այս գործերուն է որ յաւակնութիւն ունի ձեզ Ղրաւիրելու ֆրանսական պատգամաւորութեան ծրագիրը։

Մեր նպատակն է կերտել Դաշինքի հիման վրայ, փոխանակ նոր Նիմեր վիճառելու, որովհետեւ զինաթափութեան մեր ըմբռնումը սահմանուրուած է Ազգերու Դաշնակցութեան մեր ըմբռնումով. եւ կը մտածենք թէ քանի Ազգերու Դաշնակցութիւնը իր տրամադրութեան տակ չունի իր որոշումներու կիրարկումը ապահովող միջոցներ, պիտի հանդիպէ այս որոշումներուն իսկ առջեւ։

Ֆրանսական ծրագիրը հիմնուած է 1930ի պայմանագրութեան նախագծին վրայ եւ անկից կը Նանէ անմիջական եզրակացութիւն մը։

Ֆրանսա, Նակառակ սպառազինումներու սահմանափակման, որուն յօժարեցաւ ինքնաբերաբար, պատրաստ է ընդունելու վոխադարձ յանձնառութիւն մը՝ որոշ ժամանակի մը Նամար սահմանափակելու իր սպառազինումները։ Ֆրանսան պարտաւոր է ատիկա ընելու առանց որեւէ պայմանի։

Ֆրանսա, ատկից զատ քանաձեւած է կարգ մը առաջարկներ՝ նկատի ունենալով այն զէնքերը որոնք միանգամայն աւելի զօրեղ, աւելի յարձակողական եւ աւելի վտանգաւոր են քաղաքային բնակչութեանց Նամար։

Միւս կողմէ, Ֆրանսա կ'առաջարկէ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը իր տրամադրութեան տակ ունենայ երեք տեսակ ուժեր, առաջինը երկուքը օդանաւային, կազմուած քաղաքային եւ զինուորական օդանաւերէ։ Երրորդը՝ ցամաքային, նաւային եւ օդանաւային ուժերէ բաղկացած ամբողջութիւն մը, որուն կազմութեան պէտք է մասնակցին գաշնադիր պետութիւնները։

Ֆրանսա, աւելի առաջ երթալով, կը յայտնէ թէ պատրաստ է նոյն պայմաններու մէջ քննելու սպառազինման նոր սահմանափակումներ, բացի անոնցմէ որ կ'առաջարկէ պայմանագրութեան նախագծով։

Զինեալ ոստիկանական պատերազմը

Զինեալ ոստիկանական թշնամութիւնները դադրեցնելու Նամար, ամերիկեան ծովակալին թափած ջանքերը Նանկայալ մէջ ձախողեցան եւ կացութիւնը աւելի ծանրացաւ, Հանկ-Քէուն նաւաճելու Նամար՝ չինացի զօրավարներու սպառնալիքին Նետեւանքով եւ արդէն, չինական ծանր հրետանին սկսաւ ռմբակոծել Հանկ-Քէուն, որ կը գտնուի Շանկհայի օտարականներու թաղին կից,

Վու-Սունկի շուրջ կատարուած կռիւներու ընթացքին, բուական մեծ կոտրատներու ենթարկուած են թշնամի կողմերը։ Մինչեւ նախորդ իրիկուն, չինական ուժերը կը պահէին Վու-Սունկի բերդը, թէեւ վիրաւ Նինած է ձափոնցիներու ձեռքը։

Շանկհայ գտնուող քինիչ յանձնախումբին տեղեկագիրը որ զրկուած էր Ժընեւ, Ազգերու Դաշնակցութեան, Հրատարակութեան տրուեցաւ։ Տեղեկագիրը դէպքերը կը պարզէ մինչեւ յունուար 31։

Ռուսաստանին ոչ-յարձակման դաշինքը

Հակառակ պաշտօնական հաւաստիքներուն թէ լեհ-ռուս ոչ-յարձակման դաշնագիրը կիրարկութեան չպիտի մնայ, մինչեւ որ ռուս-ռումէն դաշնագիրը չվնքուի, ռումէն ժողովուրդը այս գործին մէջ կը տեսնէ կառավարութեան ձախողութիւնը։

Կարեւոր կուսակցութեանց պաշտօնաթերթերը խստօրէն կը քննադատեն ռումէն արտաքին նախարարութիւնը թէ ոչ գացած է խորհրդային դիւանագէտներու խաղերուն։

Վարչապետ Պ. Եորկա, որ արտաքին նախարարին բացակայութեան, փոխանորդաբար կը վարէ այդ նախարարութիւնը, զեկոյցի մը մէջ կը յայտնէ թէ Նակառակ ռուս-ռումէն բանակցութեանց մասին շրջող զրոյցներուն, Ռումանիա համերաշխաբար կը գործէ Ֆրանսայի եւ Լեհաստանի Նետ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Վիէն, Ուգ.— 162։
Բավարեան, վ. Մ.— 35։
Քլամար, Պար.— 100։
Մոնթրէօլ, Բաթ.— 35։
Տէսին, Գոթ.— 350։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աբմատ. եւ նոր մէթրօ, գարմ.արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ վէներ. ֆիւանդուքիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

25,000 Gilets à Solder

ԸՆՏԻՐ ԲՈՒՐԴԷ, ԵՐԿԱՐ ԹԵԻՎ, 300 ԿՐԱՄ, ԱՄԷՆ ԳՈՑՆէ
ՕԳՏՈՒԽՑԷՔ ԱՅՍ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

ԳԻՆ **17.50** ՖՐԱՆՔ

Անոնք որ չեն համոզուիր մեր ըսածին, թող հաճին անգամ մը այցելել մեր հաստատութիւնը եւ ըսեն

ԵԿԱՑ, ՏԵՍԱՑ, ՁԱՐՄԱՑԱՑ

Tricots TERZIAN

20 Rue Mélingue, Métro: Buttes-Chaumont Tél. Botzaris 22-98

ԿԸ ՂՐԿԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

Փարիզ եւ արուարձանները



ԻԹԱԼԻԻ Ազգիւր Սերոբ խումբի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 32 Ave. Gobelins, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատարով։

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի Զաւարեան կոմիտէի դասախօսական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ, 241 rue Jean Jeaques Rousseau, կը խօսի՝ ընկ. ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ։

Գաւառ

ՎԻԷՆի կոմիտէն իր շրջանի Քրիստափոր, Ապառաժ եւ Ռոսսում խումբերու բոլոր ընկերները ժողովի կը հրաւիրէ 14 Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Խաժակ Ակումբին մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Իսկ Քրիստափոր խումբը 13 փետր. Շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն 10ը Խաժակ Ակումբին մէջ։ Կը խօսի ընկ. Արամ Գասոնէ։

ՄԱՐՍԷՅԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Պուլ. Օտտօի Պատ. Միութեան բոլոր ընկերները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԻ Սէկթ Անթուանի ընկեր կարօ խումբի ընկերահամակրական դասախօսական ժողովը այս Կիրակի ժամը 5ին կը խօսի ընկ. Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ, նիւթ ունենալով «Հատուցումներու հարցը եւ միջազգային քաղաքականութիւնը»։

Պարահանդէս դիմակաւոր եւ անդիմակ

Կազմակերպուած Պոլսեցիներու միութեան կողմէ

27 Փետրուար Շաբաթ գիշեր ժամը 10էն մինչեւ առաւօտ Sabolireի սրահներուն մէջ (à la Plage).

Փնար, ֆանֆար, օրքէսթր եւ ճազպանտ՝ մասնակցութեամբ հռչակաւոր Մաթիէօի։ Պարերը կը ղեկավարէ Պ. Բարսեղ Բարսեղեան։ Բօթիլիօն, անակնկալներ, սէրբանթէն, Բօնֆէթի եւայլն, կէս գիշերին դիմակաւորներուն տողանցք, ճոխ պիւֆէ։

1000 ֆրանք նուէր գեղեցիկ հատուածներով ծպտուածներուն։

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՒԱՁԷԼԵԱՆԻ

ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ

Մատենաշար Դրօշակի Բ. տպագրութիւն

Դին 10 ֆր., փոստի ծախքով 11 ֆր.։ Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ո. Միութեան պարբերական դասախօսութիւնը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Միութենէն սրահին մէջ, (24 rue St. Victor)։ Դասախօս Պ. Լեւոն Մեսրոպ, նիւթ՝ Արեւելագիտութիւնը եւ Մասիկոնեաններու չինական ծագումը։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՄԱՐՍԷՅԻ Պոլսեցիներու միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկ պոլսեցիները, անդամ կամ ոչ անդամ, այս կիրակի ժամը 2ին Café Noailles, 75 La Cannebiereի սրահին մէջ։

Ցերեկոյթ-պարահանդէս

Փարիզի Հայ Ուս. Միութեան

Այս կիրակի, ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, Salle des Centraux, 8 rue Jean Goujon, հովանաւորութեամբ Փարիզի Տիկնանց Միութեան։ Սիրուն անակնկալներ։

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

ԴԵՂԵՑԻԿ ՏԵՍԱՐԱՆ, ՄԱՔՈՒԻՐ ՕԴ,

*Porte d'Orléans*էն ՈՒՂՂ ՎԱՅՐԿԵԱՆ ՄԻԱՑՆ ՀԵՌՈՒ

1, 2, 3 սենեակնոց յարկաբաժիններ, *Entrée, W. C.*, խոհանոց, *Cave, chauffage central*, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Այցելելու եւ պայմաններուն տեղեկանալու Նամար դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ *115 Route d'Orléans* (առնել *Porte d'Orléans*էն *88* թիւ թրամվէյը, իջնել *Bagneux*) կամ ժամը *10-12* Զորմիսեանի, *80 Rue de Bondy, Paris (Porte St. Martin).*

ԴԵՐՋԱԿ ԳԱՐԱԵԱՆ

ՄԻՇՏ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԳՈՐԾ

Սօսիեէ Սաւալիի դէմ, 5 rիւ Միւնիօլ

ՄԷԹՐՕ ՕՏԷՕՆ ՄԻՉԵՒ ԵՒ ՕՏԷՕՆ *Tél. Dan. 41—45*

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

ՄԷԹՐՕ ՕՏԷՕՆ ԵՒ ՍԷՆ ՄԻՉԵՒ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Գ. Ծ. Վրդ. Շահլաեան կը փնտռէ իր ազգականները, Մարտիրոս Սապոնճեան՝ ծնած Կարին, Ջաժուր Սոքաք, 1903ին, Հօր անունը՝ Տիգրան, կօշկակար, մօր անունը՝ Սաթենիկ, ծնեալ Մկրեան, Հօրեղբայրներ՝ Աւետիս եւ Գրիգոր Սապոնճեան, մօրեղբայր՝ Մարտիրոս Մկրեան, մօրաքոյր Սօֆիա Թիւթիւնճեան, զրացիներ՝ Խերպէկեան եւ Թարոյեան։ Իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴՐՄԵՑԷՔ

Տպարան ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Լաւագոյն Նամբ — Նուազագոյն Գին

17, Rue Damesme — PARIS

Téléphone: Gobelins 19-78

Métro: Tolbiac

ԳՈՐԾ *կը փնտռէ պրասեռնեակի կամ արհեստանոցի մէջ հայ օրիորդ մը որ պիտէ լաւ ֆրանսերէն։ Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան։*

Ձեր փնտռած գիրքը

ԹԻՕՖԱՆՕ Հեղինակ Բօլ Տիւ Քօթալը (Բիւզանդիոնի Հայազգի կայսր Յուստինիանոսի Նետ) *ՅովՀ. Զմիւռնի է այս վէպին գլխաւոր դերասը եւ Թէօֆանօ կայսրուհին իր բարոյական արկածախնդրութիւններով։ Կը խօսուի հետ ի հետ)։ Դին 25 ֆրանք։*

ՎՈՍՓՈՐԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ. Հեղինակ Բօլ Տիւ Քօթալը (Մուլեան Հայերէնականացուցիչը իր շուայտութիւններով եւ գաւադրութիւններով, վրէժխնդիր երիտասարդ մըն է վէպին գլխաւոր դերասը)։ *Դին 30 ֆրանք։*

ՎԱԼՄՆԹԻՆ. Ֆրանսացի նշանաւոր հեղինակ, Ժօրժ Սանի սիրային ամէնէն գեղեցիկ վէպը։ Դին 20 ֆրանք։

ՆԵՆԹ ԵԻ ՋԱԼԱԼԷԴԻՆ. Բացառիկ 25 ֆրանք։

ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐ. Գիրք Մի քանի էջերուն մէկ հրատարակչական բիծը Բ. տպագրութիւն։ Դին 10 ֆրանք։

ԱՆԱՀՏԱԿԱՆ. քանաստեղծ. գիրք վանի։ Դին 8 ֆրանք։

Ստանալու համար դիմել «Յառաջ» խմբագրատունը Լեւոն Գեւոնեանի rue Damesme, Paris (13).

ՏԱՒԻԴ ԵՒՈՒԼՈՒՆ գրեց Գետ Կառավարենք։ Բանաստեղծութեանց գեղեցիկ հատոր մը, գեղարուեստական տպագրութիւն, զարդանկարուած Մ. Քէշիշեանէ, գին 20 ֆրանք։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ *(145)*

ՆԱՋԸՄ ՓԱՇԱՑԻ ՑՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դահիճը կը պատմէ

ԵՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

Հ. Ց. Դաշնակցութեան գործերը

18.— ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԻ ԳՐԱԻԵՑԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

«Ձերբակալեալները եւ ձերբակալուելիքները պէտք է պատժուին արժանի պատիժով մը, որպէս զի իսլամ եւ քրիստոնեայ ժողովուրդներուն առջեւ հայ հաւատարիմ ազգը մաքրուի եւ պաշտպանուի արատէ, որպէսզի պահպանուի վեց դարու մեր պերճ եւ յաւիտենական բարեկամութիւնը իսլամ եղբայրներուն հետ, մեր անփոփոխելի հաւատարմութիւնն ու հնազանդութիւնը հանդէպ վեհափառ Սուլթանին։ Ու այս ճշմարտութիւնները ծանօթացնելու համար օսմանեան կայսրութեան բոլոր բնակիչներուն, կը խնդրուի պաշտօնապէս հրատարակել մեր խնամարկ հովուութեան անունով այս բոլոր յայտարարութիւնները։ Նոյնպէս կը խնդրուի ամբողջովին ու փութով կայսեր հաղորդել ինչ որ կը յայտարարենք, աւելցնելով մեր ցաւակցութիւնները։ Այս առթիւ կը յայտարարենք թէ հրահանգներ տրուած են օսմանեան կայսրութեան մէջ գտնուած բոլոր հայ եկեղեցիներուն, որպէսզի անհրաժեշտ կարգադրութիւնը ընեն վերոյիշեալ ոճրագործներուն մասին»։

Շատ անկեղծ էր Պատրիարքարանի այս յայտարարութիւնը։ Ես երբեք չէի կասկածեր այդ մասին։ Որովհետեւ Պետական Խորհուրդի անդամներէն Նուրեան էֆէնտի, որ մեզի կը պատմէր ինչ որ լսէր Հայոց դաղտնի ծրագիրներուն եւ յեղափոխական շարժումներուն մասին, ամէն օր շփման մէջ էր Պատրիարքին հետ, եւ ինձի տեղեկութիւն կուտար ամէն բանի մասին։

6 օգոստոսին հասայ Էինճէ։ Նուրեան դիշեր առին բնակարանս այցելութեան եկաւ ինձի եւ ըսաւ.

— Պատրիարքը շատ ազդուած է թէ անցեալ դէպքերէն եւ թէ նոր խռովութեան մը պատրաստութեան արձագանգէն։ Կարգ մը մարդիկ, որոնք կոմիտէին կը պատկանին, առանց գիտնալու թէ Պատրիարքը որքան անկեղծութեամբ հաւատարմութիւն ուխտած է կառավարութեան եւ թուրք ազգին, իրեն կարգ մը յայտնութիւններ կ'ընեն։ Այս մարդիկը այնքան վատահ են Պատրիարքին մասին, որ կարծեր են թէ ճիշդ ժամանակին կատարուած խաղ մըն է այն յայտարարութիւնը զոր Պատրիարքը տուաւ Օսմանեան Պանքային դէպքին յաջորդ օրը։ Իրր թէ այդ յայտարարութիւնը ըրեր է խաբելու համար կառավարութիւնը։ Որքան կրցայ հասկնալ, բուական լուրեր ունի Պատրիարքը։ Լաւ կ'ըլլար, եթէ տեսակցութիւն մը ունենայիք հետը։

— Շատ շնորհակալ եմ։ Սակայն իմ այցելութիւնս կրնայ ուշադրութիւն գրաւել։ Վաղը ուրիշ մէկը ղրկեմ։ Այդ անձը ծպտուած պիտի գայ Պատրիարքարան։

— Լաւ կ'ըլլայ։ Կը կարծեմ թէ այդ անիծեալ կամիտէինները դաշնակցած են այս անգամ։ Ամէն իրաւասութիւն եւ լիազօրութիւն յանձնուած է Դաշնակցական կոմիտէին։ Սկիւտարի կողմը խռովութիւն մը կը պատրաստուի։ Շրջահայեաց եղէք, փաշա՛։

— Շնորհակալ եմ ձեր տուած լուրին ու թելադրանքին համար։

Յաջորդ օրը կանչեցի պահակապետս Հիւսէյին Տալիմ պէյը։ Պարզեցի խնդիրը եւ ըսի.

— Հիմա անմիջապէս ծպտուեցէք եւ գացէք Հայոց Պատրիարքարանը, տեսակցելու Պատրիարքական տեղապահին հետ։ Կարեւոր լուրեր պիտի ստանաք իրմէ։ Եթէ կ'ուզէք, քաղաքային զգեստներ հագէք եւ գլխարկ մըն ալ դրէք։

— Լա՛ւ, եթէ պէտք ըլլայ, քանանայի փակեղ մըն ալ կը դնեմ գլուխս։

Հիւսէյին Տալիմ պէյ գնաց եւ մէկուկէս ժամէն վերադարձաւ։

— Էֆ՛ն, պատմեցէք նայիմ, ի՞նչեր լսեցիք։

— Ինչ որ լսեցի, արդարեւ շատ կարեւոր են, փաշա՛։ Սակայն ի՞նչպէս դաս մը տալ այս կոմիտէներուն։ Այս մարդիկը ապահովաբար վատահ են թէ յետ մահու, նոյնիսկ մահուընէ մէկ օր յետոյ, պիտի ողջնան նորէն, այլապէս ի՞նչպէս պիտի ուզէին կրկնել իրենց արկածախնդրութիւնը, այսքան ծանր պարտութիւններէ եւ կործանումէ յետոյ։ Պատրիարքը այսպէս ըսաւ ան բան.— «Վստահելի անձերու մանաւանդ պաշտօն տուած եմ, հետապնդելու համար հայ յեղափոխականներու շարժումները։ Անոնք օրը օրին լուր կը բերեն ինծի։ Միւս կողմէ կարգ մը կոմիտէներ անձնապէս ինծի եկան յայտնութիւններ ընելու։ Այսպէս, իմացայ, որ վերջերս Հասքէօյի եկեղեցիին մէջ պահուըտած էին 4 ֆէտայիներ, վարդապետ, Տաքէս, Զէօմլէքճեան Տիրան, Մանավեան Արամ իրենց մօտ ունէին մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ եւ ռումբ։ Եթէ ոստիկանները երթային պաշարել եկեղեցին, ռումբ պիտի նետէին ոստիկաններուն վրայ եւ եկեղեցին պիտի օդը պիտի հանէին։ Իմ մարդոցիս երկու հոգի տեսակցած են այս կոմիտէներուն հետ, իրենց ալ տեսեր են ռումբերն ու զէնքերը։

Սակայն անցեալ իրիկուն ինծի դիտեր ինչպէս անհետացեր են եկեղեցիէն։ Տիրան, առաւօտուն շուտ, նաւ նստելով, Մարսիլիա մեկներ է։ Միւս երեքը ապաստաներ են ոստիկան դեսպանատունը։ Ռումբերը ու ռազմանիւթերը կամ իրենց հետ են տարեր, կամ մօտակայ վայր մը պահած են։ Եթէ շրջակայքը պտտում մը կատարէք, լաւ կ'ըլլայ կարծեմ։ Սկիւտարի եկեղեցիներէն մէջ ներկայիս բան մը չկայ։ Միայն խռովարարական խումբ մը կը բաղկանայ մեծ մասամբ Սկիւտարցիներէ եւ մասամբ ալ Ռուսահայերէ, 36 հոգի, ռումբ ուժանակ տարեր են Սէլամլըզ բռնեանի տունը։

(Շար.)

ՀԱՅՐԱՆԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԽԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 11 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

11 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1800

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԱՂՈՒԱՆ ՍԱՐՍԱՓԸ

Ինչ որ տեղի կ'ունենայ Ժընեւի մէջ, իբրեւ Ազինաթափութեան խորհրդաժողով, աննախընթաց է մեր ժամանակներու պատմութեան մէջ: Աննախընթաց՝ ոչ միայն իր տարողութեամբ եւ բովանդակութեամբ, այլ եւ իր ժամանակաշրջանով:

Արդարեւ, այսօրուան կացութիւնը իր նմանը չունի ժամանակակից պատմութեան մէջ: Հեռաւոր նմանութիւն մը կարելի է գտնել 1914ի հետ. բայց տարբերութիւնը շատ մեծ է:

Մինչեւ 1914, կար հաստատ կացութիւն մը: Կային ամրացուած օրէնքներ, իրբեւ պետական կամ ընկերային կազմ: Ձկար յաղթականութիւն օրէնքներ, իրբեւ պետական կամ ընկերային կազմ: Ձկար յաղթականութիւն եւ պարտութիւն: Ձկար բոլշեւիսմ կամ ֆաշիսմ: Ձկար այն ահաւոր չարիքը որ կը կոչուի համաշխարհային տնտեսական տագնապ: Եւ աշխատաւոր բազմութիւնները չունէին այն ուժն ու թափը որ կը տեսնուի այսօր:

Մէկ խօսքով, բոլորովին ուրիշ աշխարհ մըն էր երէկ:

Իսկ այսօր... Փողոցէն անցնող մարդն ալ կը տեսնէ, կ'ըմբռնէ թէ ինչ է որ տեղի կ'ունենայ:

Մանաւանդ որ, կը գտնուի ոչ թէ հեռաւոր Արեւելքի մէջ, այլ միջազգային խառնարանի դուռներուն առջեւ, անոր պողոտաներուն վրայ: Օրը օրին կը հետեւի բարձրացող ալիքներուն, կը լսէ ստորերկրեայ որոտումները, ինչպէս ճարճատումը սահմանէ սահման:

Այս կացութեան մէջ, այնքան խելքի մօտ են անակնկալները որ, օրուան հզօրները, յաղթականն ու պարտեալը հաւասարապէս կը զալարուին ահաւոր մղձաւանջի մը տակ, եւ անկարելին կը փորձեն, խափանելու համար աշխարհասաստան նաւաբեկութիւնը:

Տիրող անստուգութեան, սպառնացող փլուզման կամ գալիք փոթորիկներուն պատճառած ջղագրգռութիւնն է որ, ժողով ժողովի վրայ գումարել կուտայ, 1920էն ի վեր:

Այլեւս հաշիւը չկայ ոչ կատարուած խորհրդակցութիւններուն, ոչ գումարուած ժողովներուն, ոչ ալ ստորագրուած թուղթերուն:

Եւ բոլորը՝ յանուն խաղաղութեան: Յանուն «իրաց վիճակի պահպանման»:

×

Ահա վերջին փորձը, զինաթափութեան խորհրդաժողովը, որ բացուեցաւ փետրուար 2ին, Ժընեւի մէջ:

Պիտի յաջողի՞: Պիտի ձախողի՞: Չեմեցէք խօսուած ճառերու եւ ներկայացուած բանաձեւերու տեղատարափին, եւ կազմեցէք ձեր դատաստանը:

Չակառակ ճարտասանական բոլոր մարզանքներուն, գեղեցիկ ապացուցած քներուն կամ բառերու հմայքին, իւրաքանչիւրը «իր կարապետն է որ կուլայ»:

Օրակարգը՝ սպառազինութեանց կրճատումն է — տարբական միջոց մը՝ վաղուան սարսափը սահմանափակելու: Բայց, առաջին օրէն իսկ, Ֆրանսական պատուիրակութիւնը մէջտեղ դրաւ ծրագիր մը, որ բոլորովին ուրի՛շ ճամբու կ'առաջնորդէ:

Մակերեսէն դատելով, հրաշալի է այդ ծրագիրը, — վերակենդանացնել Ազգերու Դաշնակցութիւնը, անոր տրամադրութեան տակ դնելով զինուորական ուժ: Քանի որ, սկզբնական Ուխտն ալ այդպէս կը թելադրէր, եւ մինչեւ հիմա կատարուած փորձերը ցոյց տուին թէ կը բարոյական ուժը բաւական չէ, կռիւները խափանելու կամ արդարութիւնը տեղը բերելու համար:

Բարոյական ուժի այդ անբաւականութեան, խեղճութեան առաջին լեզուն մենք էր որ քամեցինք 1920ին, երբ Թուրքերը հինգ թեւերով արշաւեցին Հայաստանի վրայ, եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը իր քննիչ յանձնախումբն իսկ չկրցաւ ճամբայ հանել...

Ֆրանսական ծրագիրը կը ձգտի Ազգերու Դաշնակցութիւնը վերածել «զերպետութեան» մը: Բոլոր պետութիւններէն վեր, բոլորին համար իրաւարար եւ վճռական ուժի մը:

Եւ սակայն, ծրագիրը հազիւ կարդացուած, քրթմնջիւնները ծայր տուին: Երկու տիրական ուժեր, Անգլիա եւ Ամերիկա, հիմնովին դէմ ելլալով այս ծրագրին, բարեհաճեցան միայն յայտարարել թէ պիտի ուսումնասիրեն: Չեւ բանի...

Մնաց որ, Ֆրանսա ինքն ալ շատ հաւատք չունի այդ ծրագրին յաջողութեան մասին:

Ռազմախաղ մըն է այդ առաջարկը, բուն զինաթափութեան փոխարէն «ապահովութիւնը կազմակերպելու» համար:

Միւս կողմէ, առարկողները դիտել կուտան թէ այդ խնդիրը քննուեցաւ 1919ին եւ մէկդի դրուեցաւ ոչ միայն իբրեւ անիրագործելի, այլ եւ վտանգաւոր: Ուրիշ խնդիր, եթէ այսօր բոլորն ալ ընդունին թէ պայմանները փոխուած են: Արդ, համաձայնութիւն չկայ այս մասին ալ. Ազգերու Դաշնակցութեան ծոցին մէջ: Իսկ երկու հզօր ազգակներ, Ս. Միութիւնը (Ռուսիա) եւ Մ. Նահանգները դուրս կը մնան այդ միջազգային կազմակերպութենէն:

Աւելն լաւատես ենթադրութիւնն ընելով, զինաթափութեան խորհրդաժողովը յաջողած պիտի համարուի, եթէ կարենայ համաձայնիլ ոչ թէ սպառազինութիւնները կրճատելու, այլ խափանելու պատերազմի կարգ մը ձեւեր ու գործիքներ, — սուզանաւ, օդանաւ, ծանր եւ թեթեւ հրետանի, քիմիական պատերազմ եւլն.: (Թունաւոր կազ, մանրէ եւլն.):

Երեւոյթները քիչ մը բարենշան են այս ճակատին վրայ: Թէեւ, չարամիտներ դիտել կուտան թէ իւրաքանչիւր պետութիւն այս մարտական միջոցներէն մէկը կամ միւսը կ'ուզէ արգիլել տալ, նկատի առնելով իր կացութիւնը:

Օրինակ, եթէ Մեծն Բրիտանիան տակր է սուզանաւի կողմէ կամ ամէնէն աւելի կը վախնայ այդ փորձանքէն, կ'ուզէ որ նախ ան խափանուի: Ուրիշ պետութիւն մըն ալ՝ տարբեր տեսակէտ մը կը պաշտպանէ, համաձայն իր ներքին հաշիւներուն:

Ամէն պարագայի մէջ, տաժանելի երկունք մըն է որ տեղի կ'ունենայ: Երկունք մը, որմէ կախում ունի վաղուան բարիքը կամ չարիքը:

Զափազանց խոր են ներկայ ողբերգութեան արմատները, եւ կարելի չէ արմատական բարելաւում սպասել, առանց ղրղռգին ցնցումներու:

Բայց, կայ նաեւ հանրային կարծիքը, միլիոններու զանգուածը, որ յարաճուն ուժգնութեամբ կ'ըմբոստանայ նոր պատերազմի մը հանականութեան դէմ:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎԻԷՆԻ ԴԷՊՔԸ

Պ. Աբշակ Ջօպանեան, պէտք տեսեր է «Ապագայ»ի մէջ ինդգ սիւնակ գրաւելու, անդրադառնալու համար Վիէնի դէպքին:

Իր գեկոյցը՝ դէպքի ծագման պարագաներուն մասին, կը կարօտի կարեւոր ձշդումներու:

Ես այժմ զանց կ'առնենք ասկայն, երբ ինքն իսկ կը յայտարարէ.— Ես որեւէ մէկէն աւելի փափաքող եմ որ այդ տխուր պատմութիւնը հաշտութեամբ վերջանայ, հաշտութեամբ մը, որ արդարութեան հիմունքի մը վրայ կատարուի եւ մեր մէջ միայն անցնի»:

Բայց վիէնի ոստիկանները չկրնացին դեռ յետոյ, երբ ամբողջ մեղքը կը փոթնէ ձգել քանի մը դաշնակցական երիտասարդներու վրայ, որոնք *«կատաղագնաց եռանդի ողբալի կերպով սխալ ըմբռնուած կիրարկում մըն է որ ըրեր են»* եղեր, եւ մանաւանդ, երբ պէտքը կը շեշտէ *«հայրաբար իրենց խրատ տալու»*, ինչ կը բաժնուինք իրարմէ:

Երբ հարկ ըլլայ, փաստաթուղթի ձեռին, կրնանք հաստատել թէ, թէեւ ոչ «հայրաբար», բայց յաճախ խրատներ տրուած եւ այդ կերպով առաջքն առնուած են անցանկալի միջադէպերու, թէ շատ աւելի գարշելի գրգռումներ են ներկուած վրաերթալով գրգռումիններուն եւ անվայելուչ արարքներու ճանդէպ՝ մերկուսակցական մարմիններն ու գործիչները զսպած են ընկերներու արդար զայրոյթի պոռթկումները:

Եւ այս՝ նոյն մտահոգութեամբ որ պ. Ջօպանեանին է այսօր,— օտարին առջեւ չմաքրել մեր ադտերը եւ մէկ-երկուքին յանցանքին համար, տուժուքի չենթարկել գաղթական զանգուածները:

Բուն ձշմարտութիւնն ուրեմն, վիէնի դէպքի մանրամասնութիւններուն ու ծագման պարագաներուն մէջ չէ: Արդարութիւն եթէ պիտի փնտռուի, անոր դատաստանին պէտք է ենթարկուին ո՛չ թէ վիէնի դէպքին մասնակից երկու կողմերը, այլ անոնք որ իրենց անհեռատես եւ յանձախակի գրգռութիւններով լեցուցած են հոգիները:

Եթէ բարի ըլլայ իր յիշողութիւնը քրքրելու սլաք մը, կամ ռամկավար մամուլի հաւաքածոները պրպտելու, պ. Ջօպանեան կը ստիպուի մատը դնելու բուն վէրքին վրայ:

Բուն արդարութիւնը վիէնի մէջ փնտռելու տեղ, աւելի լաւ կ'ըլլայ որ փնտռուի ղեկավարութեան գրասենեակներուն մէջ:

Ռամկավար «Պայքար»ի յունուար 21ի խմբագրականը բաւական բնորոշ է այս մասին: Մ. Ե.

Պուլկարիա չի վճարեր

Պուլկարիոյ ելմտական նախարը Պ. Սթէֆանով որ ժընեւ գացեր էր, վերադարձաւ Սոֆիա, Ազգերու Դաշնակցութեան ելմտական յանձնախումբի պատուիրակին հետ:

Սթէֆանով կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ ճամուլի ներկայացուցիչներուն, տնտեսական ներկայ կացութեան հետեւանքով անկրաժեշտ դարձած մերձաժողովներուն մասին:

Այս յայտարարութիւններէն կը հասկըւի թէ Պուլկարիա ստիպուած պիտի ըլլայ պարտքերու վճարման յետաձգում յայտարարելու: Այս յետաձգման ժամերաժամանակութիւնները պիտի ճշդուին, երբ Ազգերու Դաշնակցութեան ելմտական պատուիրակը մանրակրկիտ քննութենէ անցընէ Պուլկարիոյ ելեւմուտքը:

Ա. Ազգային վաճառականարան դէմ

Լոնտոնի քաղաքական շրջանակները կը յայտնեն թէ կառավարութիւնը կը նախատեսէ յատուկ ձիջողներ, վերջ դնելու համար խորհրդային վաճառականարան որ ձեռ չափով կը շարունակուի Անգլիոյ մէջ:

«Տէյլի Մէյլ» կը յայտնէ թէ այս ձիջողներէն ձէկը պիտի ըլլայ թոյլ տալ աշխատաւորական դասակարգին օրով հինգ ամսուան անգործութեան առեւտրական դաշնակցութեան գէմ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ամերիկայի եւ Գերմանիոյ տեսակէտները

Զինաթափութեան ժողովին մէջ, Ամերիկայի պատուիրակը՝ իր երկրին տեսակէտները ամփոփեց հետեւեալ 9 կէտերուն շուրջ:

1) Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը տրամադիր ըլլալով մէկտեղ լայնօրէն նկատի առնելու յատկութեանական ամէն առաջարկ որ կը ծառայէ հասարակաց նպատակին մօտենալու, պարտաւոր է պայմանագրութեան նախագիծը նկատելու իբր վիճաբանութեան օգտակար հիմ:

2) Ամերիկա կը թելադրէ Ուաշինկթընի եւ Լոնտոնի մէջ գոյացած նաւային համաձայնութեանց իրագործման կարելիութիւնը եւ համամիտ է այս համաձայնութեանց որքան կարելի է շուտ իրականացման, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ չարտմով:

3) Ամերիկա համաձայն է Ուաշինկթընի եւ Լոնտոնի նաւային համաձայնութեամբ Նաստատուած չափերու նուազման, այն պայմանով որ Ուաշինկթընի դաշնագիրին ստորագրողները մնանեն այս համաձայնութեանց շրջանակին մէջ:

4) Համամիտ է ընդհանուր չնչման եւ այս՝ երկար տեւնէ ի վեր:

5) Պիտի մանանկի բոլոր այն ձիգերուն, որոնք կը ձգտին սահմանելու՝ օդային ոմբակոծման դէմ քաղաքային բնակչութիւնը պաշտպանող ազդու միջոցներ:

6) Համամիտ է մահացու կազերու եւ միքրոպային պատերազմի ամբողջական չնչման:

7) Համամիտ է զինուորական ուժերը նաշուելու դրութեան մը, որ կազմուած ըլլայ ներքին կարգը պահպանելու անհրաժեշտ ուժերը նիմ բռնելով, այդ ուժերուն վրայ աւելցնելով ազգային պաշտպանութեան համար բանաւոր ուժ մը:

Գալով ներքին կարգի պահպանման անհրաժեշտ ուժերուն, անշուշտ, անկարելի է ցանկը կրճատել: Իսկ ազգային պաշտպանութեան համար բանաւոր ուժ մը կրնայ յատուկ ուժերու հարցը կը մնայ յարաբերական:

8) Ամերիկա համամիտ է անոնց, որոնք կը պաշտպանեն մանաւանդ սահմանափակում մը նրաանալներու եւ շարժուն ծանր հրետանիներու համար, այսինքն այն զէնքերուն համար, որոնք մասնաւորաբար յարձակողական են:

9) Ամերիկա, պատրաստ է նկատի առնելու պատերազմական նիւթեղէնի ծախքերու սահմանափակում մը, իբր ուղղակի սահմանափակումը լրացնող եղանակ մը, որովհետեւ այն կարծիքն ունի թէ այս եղանակը կրնայ արդիւնել որակական սպառազինումներ, անգամ մը որ քանակական սահմանափակումը հաստատուի:

Ամերիկայի պատգամաւորը յայտնեց նաեւ թէ իր կառավարութիւնը պատրաստ է վիճաբանելու սպառազինումներու կրճատման եւ սահմանափակման մասին արդէն Տատատուած սկզբունքներու շուրջ եւ նոյնիսկ, ընդլայնելու անոնց տարողութիւնը, ինչպէս նաեւ քննելու եւ ընդունելու նոր սկզբունքներ, կը բաւէ որ անոնք նպաստեն ուղղուելու դէպի նպատակ եւ վերջացուց յայտարարելով թէ սպառազինում ներու նուազումը նիմն իսկ է ոչ միայն տնտեսական վերականգնումին, այլ նաեւ խաղաղութեան պահպանման՝ ամբողջ աշխարհի մէջ:

Պրիւնինկի ձառը

Ամերիկայի պատգամաւորին ճառին թարգմանութենէն յետոյ, բեմ բարձրացաւ Գերմանիոյ վարչապետը՝ Պրիւնինկ: Ահա իր ճառին ամփոփումը:

— Երկէն երկար տեւենէ ի վեր, գերման ժողովուրդը անհամբերութեամբ կը սպասէր այս վայրկեանին: Պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, կառավարութիւնները անխուսափելի պարտականութեան առջեւ կը գտնուին հաւաքաբար հաստատելու արձատական զինաթափութեան տրամաբանական ծրագիր մը, արդար եւ ընդունելի, որ հիմնուած ըլլայ իրաւունքներու եւ պարտականութիւններու կատարեալ հաւասարութեան մը վրայ:

«Պատերազմի տնտեսական եւ ելմտական վերջին հետեւանքներու լայն եւ վճռական հաշուեյարդարին քով, բոլոր պետութեանց կամաւոր եւ փոխադարձ զինաթափութիւնը կը կազմէ անհենին կարեւոր եւ տնտեսական արարքը»:

Թելադրելէ յետոյ թէ պէտք է վստահութեամբ նայիլ ապագային, Պրիւնինկ շարունակեց.

— Միջազգային վստահութիւնը չի կրնար հիմնուիլ վախի վրայ: Բարի կամեցողութեան վրայ մէկայն կրնայ հիմնուիլ: Ահա թէ ինչու խաղաղութեան նոր կամքը պէտք է յատկորէն հետացնէ պատերազմով շահ մը հետապնդելու դաղափարը, կամ զինու զօրութեամբ վէճ մը կարգադրելու կամեցողը, պատերազմը օտաղոտելով իբր ազգային քաղաքականութեան գործիք մը:

«Մեր որդեգրելիք ուղղութեան մէջ ուրեմն, պէտք է զգուշանանք որ իւրաքանչիւրը այնքան քիչ զինաթափուի, որքան կրնայ: Ամէն մէկը, ընդհակառակն, պէտք է խղճմտօրէն եւ հոգեւին քննէ թէ հաւասար եւ ընդհանուր զինաթափութեան մը պայմանաւ, ո՞րն է վերջին սահմանը, ուր կրնայ երթալ, կրճատելու համար իր զէնքերը, համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ նախատեսուած նուազագոյնին:

«Տիեզերական տնտեսական տագնապը կը բերէ ծանրաւոր քաղաքական պարտքերէն, ինչպէս նաեւ սպառազինմանց անհետաձգելի անհրաժեշտութենէն եւ չափազանցումէն:

«Գերման կառավարութիւնն ու ժողովուրդը կը պահանջէ որ իրենց զինաթափութեան հետեւի ընդհանուր զինաթափում մը:

«Բարոյապէս եւ իրաւապէս, Գերմանիա ի վիճակի է պահանջելու իրաւունք մը, որ ոչ ոք կրնայ ժխտել: Գերման ժողովուրդը կը վստահի ներկայ խորհրդաժողովին, որ ընդհանուր զինաթափութեան հարցը պիտի լուծուի բոլոր ժողովուրդներուն համար հաւասար իրաւունքներու եւ հաւասար ապահովութեան հիման վրայ: Մեր պատգամաւորներուն պարտականութիւն տրուած է կորովի կերպով հետապնդելու այս նպատակը: Բայց գերման պատգամաւորութիւնը, իբր գործնական աշխատանքներու մեկնակէտ, չի կրնար միմիայն նկատի ունենալ զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնաժողովին կողմէ մշակուած պայմանագրութեան նախագիծը: Այդ նախագիծը չի համապատասխաններ ներկայ վայրկեանին պահանջներուն. քերի կողմեր ունի ունի եւ լուսթեամբ կ'անցնի էական կէտերու վրայէն: Գերման պատգամաւորութիւնը իրեն կը վերապահէ այս կացութիւնը դարմանելու սահմանուած

(Լուքերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Սուրիա եւ Լիբանան 11 տարուան ընթացքին

Շամանայն պաշտօնական տեղեկագրիմը 1920էն ի վերսուրիոյ մշակեալ հողերու տարածութիւնը 70 հազար ձէքթարէն անցած է մէկ միլիոն 800,000 ձէքթարի:

Պտղածառերուն մշակութեան զարգացումը շատ մեծ է: Ձիթենիներու տունկերը անցած են տասը միլիոնը: Դէպի Ջօմի ձիւսիս-արեւմուտք երկարող շրջանին մէջ միայն, 1929ին տնկուած է մէկ միլիոնէ աւելի ծառ:

Միւս կողմէն, ծրագիր մը մշակուած է Լիբանանի լերան վրայ անտառ հասցնելու համար, հարիւր յիսուն հազար ձէքթար տարածութեան մը վրայ: Դանքի ընդհ. գումարը կը հաշուուի երեք հարիւր հազար սուրիական ոսկի (ոսկեդրամ):

Հոգատարութեան ենթակայ պետութեանց ընդհ. պլուտձէն գոցուած է 1923էն ի վեր, ձասոյթներու գնահատելի առաւելութեամբ: Հասոյթներու այս առաւելութիւնը քսանըմէկ միլիոն ֆրանքէն անցած է 63,062,920 ֆրանքի:

Մուսուլի քարիւղներու եւ խողովակի խնդիրը լուծուած է գսիացումէ տալով ֆրանսական եւ սուրիական շաձերու: Խողովակը պիտի մեկնի Պալա-կէրկուքի մերձակայ վայրէ մը եւ պիտի երկարի դէպի սուրիական սահմանագլուխը եւ յետոյ պիտի բաժնուի երկու ճիւղի որուն մէկը պիտի երթայ դէպի Հայֆայի Պաղեստինեան նաւահանգիստը եւ միւսը՝ դէպի Տրիպոլիս սուրիական-լիբանանեան նաւահանգիստ: Ուստի, նկատելի է շինութեան համար պէտք եղած աշխատանքներու կարեւորութիւնը:

Աւելի կարեւոր է միջագետքի նաւթահանքերու հասոյթներու խնդիրը: Իրաք բէթրոլիում ընկերութեան կողմէ փորուած ձորերէն ոմանք յուսացուածէն շատ աւելի մեծ արդիւնքներ տուած են:

Պալա-կէրկուքի ձորը առանձինն երեք օրուան մէջ արտադրած է 36 ձազար թոնս, ինչ որ ենթադրել կու տայ տարեկան չորս միլիոն թոնսն անցնող ամբողջական արտադրութիւն մը, երբ քարիւղատար խողովակը սկսի ապահովել քարիւղի փոխադրութիւնը դէպի Միջերկրականի ծովափը:

Շամանայն Սան Ռէմոյի դաշնագրին, Ֆրանսա իրաւունք ունի միջագետքի քարիւղներուն ձարիւրին 23.75ին, ան պիտի ստանայ վերոյիշեալ չորս միլիոն թոնսէն մէկ միլիոն թոնսը տարեկան, այսինքն՝ իր տարեկան ներածած քարիւղին կէսը որուն փոխարէնը կը ձշուուի երեք միլիոն ֆրանք: Շահագործող ընկերութիւնը պիտի վճարէ տակաւին ուրիշ ձորեր:

Պիտի շինուին նաեւ երկու երկաթուղիներ, որոնց մէկը պիտի մեկնի Տրիպոլիսէն եւ պիտի երկարի մինչեւ Նախուրա, եւ միւսը՝ մեկնելով Տրիպոլիսէն խողովակին քովէն երկարելով պիտի անցնի Ջօմսէն, Տէր-Զօրէն եւ Ալու-Քէմալէն:

Երկաթուղային սոյն ծրագիրներուն կապուած է Պէյրութի նաւահանգիստը մեծցնելու ծրագիրը:

Պէյրութի նաւահանգիստը որուն առեւտրական գործառնութիւնը անցած է, 1919էն ի վեր, ձարիւր յիսուն հազար թոնոյէն 519,000 թոն, քսան ձէքթար տարածութիւն ունի: Սոյն տարածութիւնը պիտի ձասցուի 70 ձէքթարի եւ իր քարափները չորս ձարիւր մեդրէն պիտի անցնին ձազար երկու ձարիւր մեդրի:

Ձիւն Փարիզի մէջ

Փարիզ դարձեալ ձմեռնային ցուրտ օրեր կ'անցընէ: Երէկ գիշեր առատօրէն սկսաւ ձիւնել: Աղուաձմուները ծածկուած են ձիւնի թեթեւ խաւի մը տակ:

Միեւնոյն ատեն, սաստիկ ձով մը կը փչէ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿԸ

ՍԵՒԱՆԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿԸ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Աշխատանքի տագնապին պատճառները բազմաթիւ են։ Մէկ կողմէ գերարտադրութիւն։ Մյուս կողմէ՝ պատճառ պակաս, որպէս առաջ կուգար հասարակութեան խախտում, առեւտրական դաշինքներու կնքում, երկրագործութեան մնաս։ Ֆրանսայի մէջ՝ մաքսային օրէնքի կարգ մը թերութիւններ, անպաշտպան կը թողուն երկրագործական արտադրութիւնը մինչ ուրիշ երկիրներ կը դիմեն մաքսային յարձրացեղ պաշտպանութեան։

Երկրագործին անընդհատ խորհուրդ կը տրուէր ուժ տալ արտադրութեան, ինչ որ լաւ էր բնականոն պարմանութեանց մէջ, բայց ներկայի՝ աղետաբեր։ Ու երկրագործը՝ չգիտնալով հետեւելու խորհուրդին՝ չհետեւո՞ւեր։ Յաւելում արտադրութեան գիներու, մինչ վաճառման գիները կը նուազէին, այնքան որ երկրագործը հարստութիւն ցած երկրագործը՝ հարստութիւն ցանց եւ չգաւորութիւն հնձեց, կարելի է ըսել։

Իսկ գերարտադրութիւնը միմիայն Ֆրանսայի յատուկ չէր, այլ ամբողջ աշխարհի։ Կարգ մը երկիրներ, ինչպէս Ամերիկա, Քանատա, իրենց աւելցուքը կը թափէին Ֆրանսա։ Իտալիա, երկար քունէ մը վերջ, կը չգանար հետզհետէ միջազգային շուկայի վրայ գրաւել իր նախկին դիրքը։ Գալքաններն անգամ կը սկսէին իրենց պէտքէն շատ աւելի արտադրել, ուժ տալու համար արտածմանն։ Հաշիւ եղած է որ աշխարհ կ'արտադրէ 345 միլիոն կենդ ինար ցորեն, մինչ կը սպառէ 225 միլիոն։ Մտուգման կարօտ թուանշաններ են. բայց կայ անհերքելի իրականութիւն մը, գերարտադրութիւնը։

Իսկ այս համաշխարհային գերարտադրութեան հանդէպ ի՞նչ կը տեսնուի։ Սպառումը անընդհատ կը նուազի։ Բացատրութիւնը պարզ է։ Սպառողը ինչ դասակարգի ալ պատկանի, վերապահութեամբ կը ծախսէ։ Գործաւորը, որուն օրական ծախսը մեծ մասի մէջ ամէն մեծ տեղը կը գրաւէ ուտելիքը, անգործութեան հետեւանքով ստիպուեցաւ սեղմ բռնել քսակին բերանը։

Իսկ հարուստները, գանագան պատճառներով, նոյնպէս ստիպուեցան կրճատել իրենց ծախքերը, մինչ միւս կողմէ, անընդհատ եւ աւելի դիզելու համար, նեռուեցան շահադիտական գործերու մէջ, ուր մսխուեցան, մինչեւ որ շատերը անհետացան։ Ժամանակին երկրագործը կ'արտածէր, ինչոր չերկրներ սպառել ներքին շուկային մէջ։ Հիմա սակայն, արտաքին շուկային դռները փակուած են իր առջեւ։ Երկիրները ամուր պատնէշներ կանգնած են արտածումներուն առջեւ։ Արդ, անգլիական շուկան որ ամէնէն աւելի կ'իւրացնէր Ֆրանսայի երկրագործական արտադրութիւնները, ամէնէն բարձր ու հաստ պատնէշը կանգնած է հիմա, անոնց դէմ։ Քանի մը թիւեր։ 1930ին, Անգլիա Ֆրանսայէն գնած էր 15 միլիոնի՝ ծնեբեկ (asperge), 20 միլիոնի արտածման վրայ։ 20 միլիոն ծաղկեկաղամբ, Ֆրանսայի արտադրութեան կէսը։ 16 միլիոնի աղցան։ Նոյնպէս պտուղներու համար։ Ֆրանսա, Անգլիոյ կը ծախէր մօտ 15 միլիոնի ելակ եւ 5 միլիոնի կեռաս։ Իսկ հիմա, արտադրութիւնը մեկնելով մէկեղեկ նոյնը, խափանուած է։

Անգլիոյ այս ընթացքին առջեւ, Ֆրանսա երկար ատեն մնացած է վարանոտ եւ ոչ միայն փոխարժէի չէ դիմած, այլ թոյլ տուած որ անգլիական արտածումներու առջեւ, իր դռները բաց մնան։ Յուլիսէն մինչեւ օգոստոս 1931, միայն Մօտանի եւ վէնթիմիլի ճամբով, Ֆրանսա կը մտնէր օրական 247 կով։ Այս կացութիւնը կը բացատրուի անով որ, օգտուելով 1928ին, Իտալիոյ հետ կնքուած առեւտրական դաշինքէն, կեզր. Եւրոպայի պետութիւնները՝ Ռումանիա, Չեխոսլովաքիա, Հունգարիա, կը շարունակէին իրենց աւելի արտադրութիւնը մտցնել Ֆրանսա։ Այդ օրերուն դեռ, 500 հազար կենդինար առած միս կը մտնէր Հավրի շուկաները, մինչ Հիւսիսային պահմանէն, Դանիա եւ Հոլանտա կը շարունակէին Ֆրանսան ողողել թարմ միսով։

Որ կողմն ալ դառնանք, երեւոյթը նոյնն է, գերարտադրութիւն եւ ներածութիւն։ Այս կրկնակ պատճառը, չափազանց մեսազ գինի գիներուն։ Նախապէս 18ի եւ 20ի ծախուած գիները, ինկան մինչեւ 8ի եւ 9ի։ Միւս կողմէ օտար ցորենը կուգար մոգել Ֆրանսական ցորենին հետ, այնքան որ Ֆրանսացի շատ ագարակապաններ, ստիպուած էին իրենց ցորենը ծախել արտադրութեան գինէն աւելի վար գինով։ Նոյնը ուրիշ կարգի արտադրութեանց մէջ, շաքար, կաթ, եւայլն։

Ի՞նչ ըրաւ Ֆրանսա այս կացութեան հանդէպ։ Նախ, փակեց կամ կէս մը վրայ ըրաւ մաքսային դռները, տուրքերը բարձրացուց, կամ ներածութիւններուն չափ մը դրաւ եւ տեղական արտադրութիւնը դարձուց պարտադիր։ Նախապէս խուզական սահմանադրութիւն Ֆրանսա կը ժողներ 476 հազար կով, իսկ 29 հազարի, իսկ 30 հազարի։

Գալով գինիին, կացութիւնը շատ աւելի վատ է եւ շնորհիւ խիստ միջոցներու, կը յաւացուի իսկական ադէտի մը առջեւ։

Երկրագործութեան տագնապը այս ընդհանուր գիծերով ներկայացնելէ վերջ, յօդուածագիրը մը հետեւեալ կերպով կը ներկայացնէ Ֆրանսայի երկրագործական կացութիւնը.— Յուսահատութիւնը հետզհետէ կը բռնէ գիւղերը։ Ամէն օր, կը շատնայ թիւն անոնց, որոնք կը հրաժարին երկրագործութենէ եւ եթէ երկրագործական աշխատաւորները ստիպուին փախիլ գիւղերէն, գործարան կամ արհեստանոց պիտի երթան հաց փնտռելու։ Բայց, պիտի դառնե՞ն։

Անգլիոյ անագործներն

Անգլիոյ մէջ, անգործներու թիւը սկսած է նորէն աւելնալ։ Աշխատանքի նախարարութեան կողմէ հրատարակուած վիճակագրութիւնները ցոյց կուտան 218 հազարի յաւելում մը։

Յունուար 25ին ամբողջ Անգլիոյ մէջ, անգործներու թիւն էր 2 միլիոն 728 հազար։

Ստուրիւնը Անգլիոյ մէջ

Անգլիա չի կրնար զոհացում տալ իր սպառման պէտքերուն, չի կրնար նաեւ խուսափիլ ժաքսապաշտպան դրութեան անդրադարձումներէն։ Տուրքի ենթարկեց օտար ցորենը, բայց առանց խօսքն ընելու հացին, արդէն բազմաթիւ հաւաբոյծներ, աւելի սուղ կը վճարեն իրենց հաւերուն տրուելիք մնունդը։ Նկեւմուտքը թեթեւցնելու համար, ջնջեց շաքարի ճարտարարուեստին յատկացուած երկու միլիոն ոսկիի նպաստը, բայց անոր տեղ դրաւ տուրք մը որ պիտի ելլէ սպառողներուն գրպանէն։

Այնպէս որ, տուրքիւնը անխուսափելի կը թուի։ Անխուսափելի էր ահմանափակել ներածումները, եւ անհրաժեշտ էր հասոյթի աշխարհներ փնտռել մաքսատուրքերու մէջ, բայց ուրիշ դարման մըն ալ պէտք եւ այս մասին, «Թայմզ»ի մէկ թղթակիցը կը գրէ.— Անգլիական դիները շատ բարձր են, որովհետեւ օրավարձերը շատ բարձր են։ Ներկայիս, իբր գնման կարողութեան նշանացոյց ընդունելով հարիւրը, անգլիական օրավարձքին հանդէպ գերմանականը կը ներկայացնէ 74, ֆրանսականը 59, իտալականը 40։ Նման պայմաններու մէջ, անկարելի է որ Անգլիա կարենայ կռուիլ իր մրցակիցներուն դէմ՝ համաշխարհային շուկային վրայ։ Մանաւանդ արտասահմանի մէջ էր որ կ'ուզէինք տեսնել «անգլիական ապրանք գնեցէք»ը, որպէսզի մեր արտածումները փոխարինեն ընդհղէնն ու նախանիւթերը որոնք դուրսէն պէտք բերել տանք։ Մինակ չենք կրնար բաւել մեր մնունդին։ Պէտք է ուրիշ մը փոխել մեր ապրելու եղանակը, կրճատել մեր ծախքերը կամ մեռնիլ անօթութենէ»։

ՅԱՆՈՒՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ

ԺՐՆԵՒԻ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՑՈՅՑԸ

Ինչպէս գրած էինք, զինաթափութեան խորհրդաժողովին առթիւ, միլիոնաւոր ստորագրութեամբ հանրագրութիւններ ներկայացուեցան, աշխարհի բոլոր երկիրներէն եւ գանագան կազմակերպութեանց անունով։

Խորհրդաժողովը արտակարգ նիստ մը գումարեց փետրուար 7ին եւ ամբողջ երկուքուկէս ժամ յատկացուց, լսելու համար այդ հանրագրութիւնները ու բանաձեւերը։

Ժողովին նախագահը, Հէնտըրսընն նախ կարդաց մաս մը հեռագիրներ՝ հաղարաւորներու մէջէն, ուղղուած Գործակցական Դաշնակցութեան Սթրազպուրկի միթինկէն, որ կը խօսէր 70 միլիոն ընտանիքներու կողմէ, բաժնուած՝ 44 երկիրներու մէջ։ Կարդաց հեռագիր մը՝ Մեթոտական Համաժողովին կողմէ, որ կը ներկայացնէր 50 միլիոնի տիեզերացրիւ բազմութիւն մը։ Եւ ուրիշ հեռագիր մը՝ Ֆրանսայի 190 հազար մտաւորական աշակներու կողմէ, չորրորդ մը 34 երկիրներու 45 գրական ակումբներու կողմէ, եւ հինգերորդ մը՝ 173 հազար ճափոնցի այրերու եւ կիներու կողմէ։

Մէլպուրնի (Աւստրալիա) արքեպիսկոպոսը հեռագիր մը ուղղած էր եկեղեցիներու մեծ ժողովի մը կողմէ՝ բազմաթիւ հեռագիրներ ղրկուած նկն Անգլիոյ եւ ուրիշ երկիրներու եկեղեցիներէն։ Պ. Թիթուլէսքու, Լոնտոնի ռումանական դեսպանը, իբրեւ նախագահ Ազգերու Դաշնակցութեան 12րդ ընդհ. ժողովին, ներկայացուց հանրագրութիւն մը զոր ստորագրած էին 2 1)2միլիոն Հոլանտացիներ։ Ցետոյ Օր. Մէրի Տինկմէն կիներու Միջազգային Կազմակերպութեան յանձնախումբին նախագահը ներկայացուց հանրագրութիւն մը, յանուն 15 երկիրներու կնոջական կազմակերպութեանց որոնք ունին 45 միլիոն անդամ։ Օր. Տինկմէն գիտել տուաւ թէ նոյնիսկ տնտեսական ամենասուր տագնապի ընթացքին, աւելի քան 65 միլիոն ֆրանք կը ծախսուի ամէն քսանը չորս ժամը, պատերազմի պատրաստութեան համար։

Ցետոյ Օր. Տէնկմէն նախագահին ներկայացուց հանրագրութեանց բնագիրները, մինչ իրենց պատկանած երկիրներուն անունը կրող ցիներ, ճերմակ գօտիներով կը լեցուէին դահլիճը։ Ստորագրութիւնները գումարն էր 8 միլիոն, գլուխ ըլլալով Մեծն Բրիտանիան, աւելի քան երկու միլիոնով։ Մ. Նահանգներու կիներուն ստորագրութիւնը կը հասնէր մէկուկէս միլիոնի։ Գերմանուհիներունը՝ աւելի քան մէկ միլիոն։ Ֆրանսայի կողմէ ստորագրած էին 534,832 կիներ, Չեխոսլովաքիոյ կողմէ՝ 580 հազար, Զուրկերիայէն՝ 302, 132 եւլլն.։ Ասոնց եւ տուէն կուգար հռոմէական կիներուն թափորը։ որուն պատգամաւորը, Տիկին Սթէնպէրկ, յայտարարեց թէ 23 միլիոն կազմակերպուած կիներ վճռած են գործակցիլ խաղաղութեան համար։

Ուրիշ թափոր մը կը ներկայացնէր արհերու կազմակերպութիւններ, — Քրիստոնէական Միութիւն, Ե. Բ. Ընկերութիւն. Ուսանողներու Քրիստոնէական Դաշնակցութիւն եւլլն.

Ցետոյ բանաձեւ մը ներկայացուց ուսանողներու եւ մարզական միութիւններու կազմակերպութեանց պատուիրակը, յանուն երկու միլիոն անդամներու, մէջէն ըլլալով անգլ. 29 համալսարաններու եւ ճեմարաններու ուսանողները։ Մ. Նահանգներու եւ Անգլիոյ «Եղբայրական Տուներու» կազմակերպութեան ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ եկած են ոչ թէ «աղերսագիր», այլ «վերջնագիր» յանձնելու։ «Պատրանքի մը զոհն էին այն տասը միլիոն երիտասարդները, երբ գետին փուռեցան քանի մը տարի առաջ, եւ որոնք կեանքը կը սիրէին այնպէս ինչպէս իրենք»։

Ամէնէն վերջը խօսեցան Պ. Պ. վանտէրվէլտ եւ Ժուհօ, յանուն ընկերվարական կազմակերպութեանց եւ արհեստակցական միութեանց, որոնք հաւաքաբար ունին 39 միլիոն անդամ։

Ունկնդրութեան մէջոցին իր ամբողջ կազմով կը փայլէր բրիտանական կազմակերպութիւնը։ Երեք պատուիրակութիւններ մինչեւ վերջը բացակայ էին, իսկ եօթը ուրիշներ ալ միայն մէկ մէկ ներկայացուցիչ ունէին։

ՄԱՄՈՒԼ

Ուրիշներուն օրինակով

«Յուսաբեր» հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ յունուար 30ի խմբագրականով.—

— «Մենք պիտի բաղձայինք, որ հայ կանտի մը՝ հնդիկ պարագլուխի հոգեկան հզօրութեամբ կարենար դանգուածները կապել մեր արիւնոտ Դատին։

Պիտի փափաքէինք, որ հայ Հիթլէր մը՝ գերման մարտնչողի վարակիչ վրիժառութեամբ քնացած ցեղը ոտքի հանէր եւ պարտեալի հոդիին մէջ հաւատքի ու յաղթանակի ջահը վառէր։

Պիտի ուզէինք, որ հայ Լէնին մը, ռուս հաժայհասարի խանդավառ մոլեռանդութեամբ յուսալքուած ամբոխները ենթէր եւ աշխարհէ աշխարհ ցեղը համախմբէր իր լոյս երազին շուրջ։

— Այն ազգերը միայն պիտի կարողանան ապրիլ, որոնք ինքնուրոյն եւ ուժեղ մշակոյթ ունին, որոնք կարող են իշխել ուրիշներու մտքի եւ հոգիի զօրութեամբ։ Հայ ազգը պէտք ունի թէ զէնքով կուռդներու եւ թէ ժանտ մտաւոր աղնուական դասի։

Կրկնենք անդամ մըն ալ հայ նրբին գրագէտի խնամատուն պատգամը։

Ցիրուցան ցեղը անկարող է ապրիլ, եթէ հզօր գաղափար մը չհոսվի անոր հանգիստը եւ շարժման մէջ չդնէ նիրհած բազմութիւնները։ Ոչի մը՝ որ դիտէ դէպքեր առեղծել ու պատմութիւն կերտել։ Իսկապէս ցեղին, որուն շուրջ փոթորկած պիտի մնայ միշտ հայ կեանքի ծովը, օր մը ճահիճ չդառնալու եւ իր խաբուսիկ խաղաղութեան մէջ մեզ բոլորս չխեղդելու համար։

Պատերազմը, Ապրիլ 24ն ու Նոյ. 29ը հիմնէն յեղաշրջեցին հայ կեանքը, աւերներու վրայ թառած ու մեր փառքերէն մերկացած, այսօր մենք փառքերէն մերկացած, այսօր մենք տակաւելարար զործեր կը սիրենք։ (Գոնէ շուրունակ այդ մասին կը խօսինք)։ Դեմ չենք զործերուն, սակայն եթէ մեռած է խօսքը առանց գործի, ապա աւելի քան անկենդան է գործը առանց Բանի։ Առանց մարտնչումի եւ ստեղծագործութեան այն հզօր ուժին, որ կեանք կ'առնէ մտքի եւ ոգիի կախարդող ակունքներէն։

Թափառահաւած ցեղը պէտք ունի արքաներու, որոնց գահը բազմութեանց սրտին մէջ է, իսկ թագը՝ մտքի։

Ա՛յս պահը փրկել— կը նշանակէ եւ՛ հայրենիք պահել եւ եւ՛ ժողովուրդ կերտել»։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՕՐ. ՍԻՐԱՆՈՒՇ ՊԱԳՐՃՃԵԱՆ
ԵՒ
ՊՐ. ԱՐՇԱԿ ԳԷՈՐԳԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱՆ
փարիզ 7 փետր. 1932

Վարդանեանցի տարիք

ՄԱՐՍԷՅԼ, 7 փետրուար։— Հայ Ակումբի Վարչութիւնը գովելի գաղափարը ունեցած էր տօնելու Վարդանանցը, իր սեփական սրահին մէջ։ Ներկայ էր երկսեռ ընտրանի բազմութիւն մը։ Հանդէսին փայլ կուտար Մխիթեան Նուագախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Ժ. Մալապանեանի ու Պ. Գէորգեանի։

Հրաւիրեալներուն մէջ կը նշմարուէին զանազան Միութեանց ներկայացուցիչներ ու անհատ հայրենակիցներ ու Ֆրանսացիներ։ Հանդէսը բացուեցաւ Փառ Փորտանով, որ յատկապէս ունկնդրուեցաւ։

Հանդէսին նախագահն էր Պ. Կ. Կիւմիւշեան, որ բացատրեց օրուան տօնին իմաստը։ «Քառասուն տարի առաջ, երբ Մարսէյլը հազիւ ունէր տասի վրայ համրուած հայ ընտանիքներ ու մտաւորականներ, մենք «Վարդանանց»ը տօնեցինք խեղճուկ ախոռի մը մէջ, քանի մը հայասուէր հայրենակիցներով»։

Նուագախումբը միջանկեալ կը հնչեցնէր գեղեցիկ կտորներ օտար եւ հայ երաժշտութենէ։ Կարդացուեցաւ Պալաքեան եպսկ.ի նամակը, որով կը չքմեղացնէր իր բացակայութիւնը։ Օրուան բանախօսն էր Պ. Ա. Յակոբեան որ ամփոփ գիծերով ներկայացուց Վարդանանցը եւ անոր հերոսը, Վարդանը։

Յաջող անցան արտասանութիւնները, անակնկալները եւ կենդանի պատկերները։

Տէր եւ Տիկին Հիւկօ, Ֆրանսացի հիւրեր, դաշնակի վրայ երգեցին ու նուագեցին գեղեցիկ կտորներ։ Հանդէսը բացուեցաւ Փառ Փորտանով, որ յատկապէս ունկնդրուեցաւ։

Կը մաղթենք որ շարունակէն այսպէս, ազգային նախանձախնդրութեամբ։

Ն. Արծրունի

Բանակի մը արդի

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կարգ դիտողութիւններ գրի առած էր Մշակոյթի ցօնին առթիւ, որուն պատասխանեց օրուան քանախօսը, Պ. Ենովք Արմէն։

Մեր թղթակիցը փութաց պատասխանել երկրորդ եւ երկար գրութեամբ մը, որուն առաջին մասը միայն հրատարակեր Էինք։ Պ. Ե. Արմէն իր կարգին ղրկած է նոր պատասխան մը։

Մեր թղթակցին գրութեան երկրորդ մասը հրատարակութեան տրուած չըլլալով, պիտի խնդրէինք երկու կողմէն ալ կարճ կապել այս բանավէճը, որ մեծ մասով թիւրիմացութեան հետեւանք է, եւ կապ չունի բուն հանդէսին հետ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թուրքաց պահանջով

Հալէպի «Թէգաուսիւմ» թերթը կը գրէ թէ Հալէպ գտնուող չորս Թուրքեր, որոնք այսօրուան Բէվայական կառավարութեան հակառակ են, հրաման ստացան Հալէպէն հեռանալու... որովհետեւ Էնկիւրի այդպէս պահանջած է։

Լիբանանի Հայոց վիճակագրութիւնը

1930ին Լիբանանի մէջ պատկուած են 268 հոգի, 1931ին 206 պատկի խորհուրդ կատարուած է։ 1930ին տեղի ունեցած է 933 ծնունդ, 1931ին ծնունդներութիւնը 818 որուն 422ը արու եւ 396 աղջիկ։ 1930ին Լիբանանի մէջ մեռած են 237 Հայեր, 1931ին 253 հոգի, 152 արու. 103 աղջիկ։ 1931ի մեռնողներէն 109ը մինչեւ երեք տարեկան մանուկներ են։

ՅԱՌԱՋ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (14)

ԵՐԴԻՔ ՀԱՅՐԵՆԻ

(Վ. Է Պ)

Ա. ՄԱՍ

III

Գրիգորի քունը չէր գար, սակայն։ Միտքը կը չարչարուէր։ Ականջին մէջ կը հնչէին, կարգաւ, ծորը բառերը, զոր քիչ առաջ լսեր էր։ կը մտաբերէր պահակ ունկնդրութիւնը հօրը հանդիպին շրջիշրկոցը, եւ հարուածները՝ ծոխորա-ձանին վրայ։ ծորը շոյանքը՝ իր ձակտին, եւ... եւ «սեւ հացի կտորը», «վարտիք»ը՝ հօրեղբայրը, վէգերը, «պատառ յափշտակողը», «ծուռ ձը»...

Ու մտաբերեց, ահա, հայրը՝ կանգնած օճախին վերեւ, խոյէնին ձի՛շդ դէմը, տըքալեցի ու հարուածելըվ, իսկ ինք՝ հնոցին եսեւ, փքոցին փակած եւ գլուխ շարժել չանալեցի։ Ցետոյ, յանկարծ, իր աչքին պատկերացաւ Ծէր Մեսրոպ ծօրեղբայրը՝ իր սպիտակ մօրուքով ու ձիգ հասակով։ Վերյիշեց հօրը արտասանած «փորձանք»ը։ Աւելի հին խօսակցութիւն մը... ամիսներ առաջ էր։ Այո՛, ձմեռ գիշեր մը։ Քիւնը գիշուեր էր դուրսը, ու հայրն ու մայրը նստեր էին երկու քովերը կրակարանին որ կարմիր աչքերով կը նայէր իրենց։ Ինք դասերը կը գրէր։ Խանութի ու տան գրաւման խօսքեր եկեր էին ականջին։ Ուշ չէր գրեր։ Մե՛ղք։

Բայց յիշեց, ահա... այո՛... մայրիկը կրկին վրդովուեր էր։ Ցարօրինա՛կ բան։ Ինչո՞ւ երբեմն կրակ կը կտրեր մայրիկը, որ ա՛յնքան զուրգուրոտ, բարի, ջերմ էր տանը մէջ ու դրացիներուն հետ։ «Թաչոր, թագուհիի ֆ սիրտ ունի մեր Թագուհը», կ'ըսէր, յաճախ, Մարիամ հօրքուրը, իր հարսին կռնակը ճեճելէ։ Գաբռել քեռին ըսես՝ կ'ոգեւորուէր, «պղտի լուզուն կ'երեւար», երբ անոր խօսքը կ'ըլլար։

— «Էէ՛մ էլտէ վար, հէմ տիլտէ»— կ'ուէլլներ — խա՛ս, խա՛ս մալ, ինկիլիզի չէլէկի պէս...։

Եւ սակայն, այդ «չէլէկ»ը կրակ կը դառնար երբեմն։ Ահա իր զայրոցկոտ երեւոյթը՝ Գրիգորի երեւակայութեանը առջեւ։ Ջանաց մէկ առ մէկ յիշել այդ հեռաւոր ու ձմեռնային ցուրտ գիշերուան մէջ անոր արտասանած բառերը, երբ պատուհանին ծակոտիկներէն փչող սառնաշունչ քար քամին քանի մը անգամ ճարեր էր լամբը, ու խենթ, անողոք հարուածներով ներսը տապալեր էր իրենց ծխնելոյզը, կէս գիշերէն վերջ, ահ ու դողի մատնելով գիշերնիք ու «լեղին պատուելով» քաղցրանոյշ դէմքով ու շէկ Սիրանին։ Այն գիշերը մայրիկը Օսման էֆէնտիին անունն ալ տուած էր, յետոյ՝ «թափու, թափու» կը կրկնէր ատենը մէկ։ Ցետո՞յ... ը՛ը... չար սատանայ... հա՛... Նոր Ծէր ծօրեղբօրը մասին խօսած էր, նեղացած էր հայրիկին, թելադրած էր որ վարձք չտայ, պահանջէ տանն ու խանութին տէր ըլլալ...։ Բայց, հայրը, գլուխը կախ, լռած էր...։

Ու իր պատանիի ուղեղը չկրցաւ հասկնալ թէ՝ իրենց այդ խաղաղ, աշխատասէր, սիրով ու գորովով առլցուն երդիքը անողորմ ու տեւական հարուածի մը ենթակայ էր։

Իրենց պալենական այդ ժառանգը, որ տարիներու ընթացքին հինցած խառնուած մը ու անոր կից տունն մըն էր, իրենց կուգար շա՛տ հին անցեալէ մը, երբ իր պապերուն պապը տիրացեր էր այդ հողին ու իր յաջորդները երդիք մը շիներ էին, խանութի մը կից։ Բայց, տարիներ վերջ, Գրիգորի մեծ հօրը գործակից Օսման էֆէնտին, մեծ հօրը մահէն յետոյ, «թափու»ի թուղթին կեղծը պատրաստել տուեր, կառավարատան արձանագրութեանց մէջ իր անունն էր փոխանցել տուեր, եւ բլտօրէն տիրացեր էր անոնց։

Ու հիմա կը ձնշէր անընդհատ, տանը ու խանութին դնելով անհամեմատ վարձք մը։ Ու ինք, իր ընտանիքով, եկեր՝ կը բնակէր խանութին ու տան վրայ ընդարձա՛կ յարկին մէջ։

Այս մանրամասնութիւնները անծանօթ էին Գրիգորին։ Ան չիշեց, ծիւն, որ կիրակի մը Ծէր ծօրեղբայրը, կէսօրէ վերջ եկած ըլլալով իրենց, իր կարգին երկար վէճ մը ունեցեր էր հայրիկին հետ։ Ինք, պարտէզէն «սօֆան» մտած տեղ, լսեր էր անոր քանի մը բառերը։

— ... Դառավարութեան ալ ուզածն է...։ Մզկիթին քով Հայու տուն կը թողո՞ւ...։

Ու այս քանի մը չարաշուք վերյիշողութիւնները պատճառ եղան, որ, գարնանամուտի այդ իրիկունով, երբ դուրէն պահապանին հետ եւ արթուն մնացած տղոց հոգիները սարսափեցնող ճռռոնին ձայնը կուգար, Գրիգորին աչքերը բա՛ց մնան, մարմինը կծկուի վերմակին ներքեւ, ու իր պատանիի երեւակայութեանը առջեւ վերսկսի շարքը աղօտ հշարչրկող հարցերուն, դառնաձնող կամ յարձակող բառերու, կրկին Ծէր Մեսրոպին շնորհալի դէմքն ու արծուի աչքերը, հայրը, Օսման էֆէնտին՝ սպիտակ ու ապրշումէ բանուածքով փաթթոցը գլխին, երկարահասակ, սպիտակախառն ու անխնամ մօրուքով, դէղին ու սաթէ համրիչը ձեռքին, ու երկար՝ կանաչ էնթարի մը հագած... ձ'իշդ այնպէս, ինչպէս քանի մը օրեր առաջ կ'անդներ էր իրենց խանութին մէջ, խոսաբիբ ու գժնէ, ու չէր ճանչներ, մինչեւ որ հայրը թողեր էր մուրճը, ծոցէն հաներ էր մրոտ քէսէն֊որ մուկի պոչի մը պէս նիհար էր֊գարձեր՝ պարպեր էր քանի մը չէնթէղ ու ճեթալիկ, եւ, բառած չըլլալուն, խորէնը վաղեր՝ դրած քերեր էր տէր հօրմէն...

Օսման էֆէնտին... մի՛շտ կուգար ան։ Ա՛նո՞ր համար էր, արդեօք, որ, այս գիշեր, երբ ձեղունէն անոնց ոտքի հարուածները լսուեցան, լսեցին հայրիկն ու մայրիկը... Այդ ձայնը, քանի՛ քանի անգամներ, բնազդօրէն, կապանք դրած էր իր շրթներուն ու թարթիչներուն։ Ու հիմա իրեն այնպէս թուեցաւ թէ վրէն, իրենց տանը, իրենց օճախին ու անթեղուած կրակարանին, բարի ու երջանի՛կ անդորրութեամբ մը ճնշող քրջըն ու իր ծաղկատի երազներուն վրայ ոտնահարող, իրենց ձայները լրտեսող, եւ իջնելու պատրաստ բան մը կար, որմ՛է կը խուսափէին ու կը վախնային իր ճնոլքը։ Ու, ինքնիրեն փորձեց բացատրել։ Բայց, բնազդական ոյժմով մը խուսափեցաւ գտնել այդ հարցին պատասխանել ...Ու ջանաց երեւակայութենէն հեռացնել Օսման էֆէնտիին խոժոռ ու վաւաշոտ դէմքը։

(Շար.) Կ. ՄՆՏԵԱՆ

ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆԱՑՈՂ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒՆ

Հայոց պատմութիւն մէջ ոտանաւոր

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Հ. Յ. Գրիգորեան

Ի ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՅՐԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՈՍԿԵԴԱՐԱՆԻՆ

1 8.— ԳԻՒՂԱՑԻՆ ՅԱՐԵՒԱՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԱՀՈՒԱՆ

Ես ալ հոս կ՚ուզեմ ձեզի խօսիլ ձեր հայրենի հողին վրայ, ուր ես ալ ծնած եմ, ինչպէս դուք, ուր ես ալ ապրած եմ, ինչպէս դուք, ուր ես ալ պիտի ուզեմ մեռնիլ, ինչպէս դուք, ուր ես ալ պիտի ուզեմ թաղուիլ, ինչպէս դուք։ Ես ալ հոս ունիմ հայրենի տուն մը, հայրենի պարտէզ մը, հայրենի ընկերներ, հայրենի ծանօթներ, հայրենի ամէն բան, ինչպէս դուք։ Ես ալ հոս ունիմ հայրենի հող մը, հայրենի ջուր մը, հայրենի օդ մը, հայրենի արեւ մը, հայրենի լուսին մը, հայրենի աստղեր, հայրենի ամպեր, հայրենի անձրեւ մը, հայրենի ծիածան մը, հայրենի ձիւն մը, հայրենի կարկուտ մը, հայրենի ամէն բան, ինչպէս դուք։ Ես ալ հոս ունիմ հայրենի ծառեր, հայրենի ծաղիկներ, հայրենի թռչուններ, հայրենի ամէն բան, ինչպէս դուք։ Ես ալ հոս ունիմ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԱՐՁԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

12 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1801

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՍԿ ՍԱ ԼՔԵԱԼ ԳՈ՞ՅՔԸ...

Ծանօթ երեք խմբագրականներուն մէջ, փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթը կը սահեցնէր հետեւեալ տողերը.

— «... մէկ ձակատ՝ մեր տկարութիւնները ըմբռնելու եւ անոնց դարմանումին ճամբան փնտռելու: Մէկ ձակատ՝ մեր ներքին վէրքերը դարմանելու համար, մեր ուժերը գերազնահատելու մոլութենէն բուժուելու համար: Մէկ ձակատ ժանաւանդ պայքարելու համար այն հիւծիչ պայքարին դէմ որ սպառեց եւ կը շարունակէ սպառել այս ժողովուրդը հոգեպէս, մտաւորապէս, ֆիզիքապէս եւ քաղաքականապէս»: (*Ապագայ 6 փետր.*):

Միջնակեալ եւ իբրեւ եզրակացութիւն գրի առնուած այս տողերը եթէ սխալ չենք հասկնար, կը շօշափեն գաղութներու կեանքը: Թանկագին, ռամկավարները ունէին անփոփոխ եւ չափազանց լաւատես հայեացք Մ. Հայաստանի մասին. իսկ Թուրքիոյ հանդէպ իրենց տեսակէտը կամ «անելիք»ը ... կը փնտռենք տակաւին:

Այդ հասկացողութեամբ ալ, շեշտակի կը դնենք նա՛եւ այս հարցը.

— *Ի՞նչ ընել, ի՞նչպէս ընել, «մեր ներքին վէրքերը դարմանելու համար»: «Պայքարելու համար այն հիւծիչ պայքարին դէմ որ սպառեց եւ կը շարունակէ սպառել այս ժողովուրդը հոգեպէս, մտաւորապէս, ֆիզիքապէս եւ քաղաքականապէս»:*

Երեւանը՝ իր գլխուն: Իր եւ ձեր ուզածին պէս:

Իսկ մե՞նք: Ի՞նչ կը բանինք բոլորս մէկ, փարիզէն մինչեւ Թաւրիզ եւ մինչեւ Ուրուկուէյ ցրուած «գաղթականութեան», ամբողջ ժողովուրդի մը աւելի քան կէս միլիոն ցնացորդին վէրքերը բուժելու համար:

Եւ որպէսզի բանգիտութեան ցոյցեր չկատարուին, ըսենք անմիջապէս որ քաղաքական խնդիրներ չենք յարուցաներ:

Այո, այսօրուան Հայաստանն է խարիսխը՝ վաղուան հայրենիքին: Ամէն ճիգ պիտի թափենք, որպէսզի զօրանայ, ծաղկի ու բարգաւաճի այդ յօշոտուած մանրանկարը: Ուժ պիտի տանք վերաշինութեան: Պիտի համբերենք անորակելի չարիքներու, աւելի ահաւոր անելի մը չհանդիպելու համար:

Հասարակ տեղիք ճշմարտութիւններ են այս բոլորը, եւ տաղտկալի պիտի ըլլար կրկնել:

Բայց, երեւանը ամէն բան չէ, եւ չի կրնար ըլլալ, ներկայ պայմաններուն մէջ: Երեւանը ինքն ալ չունի այդ յաւակնութիւնը: Եթէ չիշեցնէք իր պարտականութիւնները կամ պետական իմաստութեան պայմանները,— կը պոռայ ձեր երեսին, վերջէն տեսած (parvenu) հարուստի մը գոհհպութեամբ.

— Ես Ամենայն Հայոց կառավարութիւն չեմ: Ես ձեզ չեմ ճանչնար: Դուք, արտասահմանի 350,000 Թրքահայերդ, ոչ հայրենիք ունիք, ոչ ալ իրաւական ո՛րեւէ հանգամանք:

Ուրեմն, կը հարցնենք նորէն, այս անգամ տարէցներուն, ինչպէս երէկ հարցուցինք երիտասարդներուն.

— Ի՞նչ կ'ընենք, ի՞նչ պիտի ընենք, այս 350,000ին «վէրքերը բուժելու համար»:

Մենք որ յաւակնութիւնն ունինք իրատես քաղաքականութիւն վարելու, չենք կրնար պատ ի պատ պատասխաններ տալ այս հարցին, որ շատոնց սուր հանգամանք ստացած է: Այսօր աւելի քան երբէք:

Եւ վէրքերը այնքան ակներեւ են, թանձրացեալ եւ շօշափելի, որ աւելորդ պիտի ըլլար մանրամասնութեանց մէջ մտնել:

Ահաւասիկ Յունաստանը: Անոր փորձանքներէ յետոյ հազիւ ինքզինքը գտած, այս երիցս թշուառ գաղութը այսօր կը գտնուի կազմալուծման, քայքայման ճամբուն վրայ:

Կարծես դեռ նոր գաղթեց երկիրէ երկիր, եւ ոչ թէ 1922ին:

Երկրին չքաւորութիւնը, Թուրքեւհելլէն համաձայնութիւնը, տնտեսական յարաճուն տագնապը, նոյնիսկ ներգաղթը վեր ի վայր շրջեցին ամէն բան: «Հրաշքով կ'ապրի այս ժողովուրդը», ինչպէս կը գրէր իրազեկ մը: Իրազեկ մըն ալ բարեգործականի ներկայացուցիչն է,— բարի եղէք լսել կամ կարդալ իր տեղեկագիրները:

Ի՞նչ ըրինք, ի՞նչ կ'ընենք, ի՞նչ պիտի ընենք, որպէսզի չարիքը դարմանուի: Որպէսզի 30,000 հոգի կարենան տոկալ, կարենան ապրիլ, օրուան հացը ճարել եւ տարբրալուծումէ մը փրկուիլ, «մինչեւ բացուին դռները յուսոյ»...

Ներգա՞ղթ: Բայց գացողը գնաց եւ երթալիքն ալ հազիւ թէ երեք հազարը անցնի:

Ահա Սուրիան: Բախտաւոր՝ բաղդատելով Յունաստանի հետ. բայց այլապէս տարուբեր: Եւ ենթակայ՝ վրդովիչ անակնկալներու:

Այստեղ ալ, ինչպէս Յունաստանի մէջ, Թուրքերը ամէն միջոցի կը դիմեն: Շարժման մէջ դրած են դեսպան, հիւպատոս, առեւտրական, լրտես, գործակալ, Թրքասէր օտարական կամ «հայազգի», որպէսզի անտանելի դարձնեն մեր բազմութիւններուն կեանքը: Որպէսզի ընիկն ու իր իշխանութիւնը գրգռեն, լարեն մեզի դէմ:

Ահա Պուլկարիան: Նոյնպէս չքաւոր եւ անճար: Նոյնպէս հեռու աչքէ եւ սրտէ, բայց Թուրքերու աչքին տակ, իբրեւ ամիլական հարեւան:

Տակաւին չյիշեցինք Միջագետքը, որ կը տապկուի անապատին մէջ, իսկապէս աչքէ հեռու: Գաղութ մը որուն գոյութենէն իսկ լուր չունին շատեր: Կամ գոնէ չեն գիտեր թէ ի՞նչ կ'ընէ, ի՞նչպէս կ'ապրի, ինչպէս կը տոկայ, ի փառս Հայոց ազգի...

Ներգա՞ղթն է համապնաբոյժ սպեղանին այս յուսաբեկ, ճղակոտոր բազմութիւններուն համար: Ջեռնածալ սպասո՞ւմը:

Կը խնդրենք որ աւելի լուրջ մտածեն մեր ընդդիմախօսները, եւ ստուերը չշփոթեն իրականութեան հետ:

Մենք ուշադրութեան յանձնեցինք միայն չորս մասնաւոր պարագաներ, որոնք ամբողջ ծրագիր մը կը պահանջեն:

Մենք ուշադրութեան յանձնեցինք միայն չորս մասնաւոր պարագաներ, որոնք ամբողջ ծրագիր մը կը պահանջեն:

Բայց չենք սահմանափակեր մեր ըսելիքը: Արտասահմանի բոլոր գաղութները, մեծէն մինչեւ փոքրը, մօտաւորէն մինչեւ հեռաւորը, կը պահանջեն սրտցաւ, մեթոտիկ աշխատանք: Յստակ ծրագիր եւ կազմակերպութիւն:

Արդ, կա՞յ տրամադրութիւն մէկ ճակատով իրականացնելու այս բոլորը: Հոգալու սա լքեալ գոյքը որ կը կոչուի Սփիւռք... Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՍԿԻԶԲԷՆ ՄԻՆՉԵՒ... «ՀՈՌՈՓԻԿ ՏՈՒՏՈՒ»

Կար ու չկար ՅԱՐԴԱՊՂ մը կար ի փարիզ, կունտիլիկ ու մեծխոսիկ միութիւն մը: Գրական միութիւններուն ամէնէն կրտսերն էր, ահա Թէ ինչո՛ւ շատ քաջ էր, քաջ քաջ կը ջարդէր, ըսել կ'ուզեմ՝ կը քննադատէր:

Թելացի՛, խելացի՛, շատ խելացի միութիւն մըն էր: Ախո՛ւս որ մեռաւ ծաղկահասակ: Հազիւ ապրեցաւ երեք տարի:

«Հանճարները» շուտ կը մեռնին:

Եւ սակայն անմահ են անոնք: Այսպէս, յանկարծ յարութիւն առաւ ՅԱՐԴԱՊՂԸ: Եւ որովհետեւ քիչ մը տարիքը յառաջացած էր, շիճուկ առաւ ու երիտասարդացաւ: Անունն ալ փոխեց, — գրական Ակումբ դարձաւ:

Վերջերս ալ, դասախօսութեան մը ընթացքին եւ դասախօսութենէն յետոյ անխուսափելի վիճաբանութիւններու պահուն, այնպիսի միտքեր յայտնեց քննադատութեան մասին, որ, կրնանք ըսել Թէ, *Յարդագողի* պատմութեան մէջ տեսնուած չէր այսքան... ջահիլութիւն, (այս բառն առնել իսկական իմաստով):

Այսպէս, մէկն ըսեր է Թէ Եւրոպայի մէջ քննադատ չկայ: Հապա ըսո՞ղը, որ Եւրոպա կ'ապրի: Ուրիշ երկիր չըլլա՛յ մեր գիտցած Եւրոպան: Ոմն անձը աւելցուցեր է նաեւ Թէ հայերը, որ քննադատ չունին, իրենց քննադատութեան արդի վիճակովը տակաւին կը մնան սէնթ-պէօվի ժամանակուան մէջ: (Մէկը սէնթ-պէօվի *(!)* էր գրեր: Ոքան գիտենք, սէնթ-պէօվ ամենամեծ քննադատն է Ֆրանսայի, որ չունեցաւ դեռ նմանը: Եւրոպական ուրիշ ազգեր ալ կը նախանձին անոր: Արդ, մենք այնքան բարձր աստիճանի հասա՞նք արդէն: Բայց աւելին, հայ քննադատութեան արժէքին քննադատը կ'ըսէ Թէ Աղբաւեան չէ կրցեր ձերեան մը ստեղծել: Ի՞նչ, քննադատը կաղապա՛ր է, որ իր... փորէն ձերեաններ եւ նման մեծ բանաստեղծներ դուրս հանէ:

Հրաշալի գիւտ մըն ալ կար այդ դասախօսութեան մէջ: Իմացանք որ մեր առաջին գրական քննադատն է Ց. Պարոնեան:

Լա՛ւ, ինչո՞ւ ուրանալ այն ատեն, որ հիմա քննադատ չկայ:

Հապա... «Հոռոփիկ Տուտո՞ւն»:

ՀԱՐԹՈՒՈ

Անգլեւբրանսական բանակցութիւններ

Հաւտուցումներու հարցին շուրջ Լոնտոնի եւ Փարիզի միջեւ բացուած բանակցութիւնները չեն ընդհատուած, եւ կ'ըսուի Թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը մշակելու վրայ է բանաձեւ մը, որ շատ քիչ տարբերութիւն պիտի ունենայ ֆրանսական տեսակէտէն:

Անգլիական այս բանաձեւը, այս օրերս պիտի ենթարկուի ֆրանսական կառավարութեան քննութեան, Փարիզի անգլիական դեսպանին կողմէ:

Կ'ըսուի նաեւ Թէ հատուցումներու խորհրդաժողովը գումարման պիտի հրաւիրուի յառաջիկայ յունիսին:

Անգլիական «Տէյլի Մէյլ» Թերթը կը գրէ Թէ հաւանական է որ մօտ ատենէն Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ գոյանայ համաձայնութիւն մը, որով ջնջուի Անգլիային Ֆրանսա ներածուած կարգ մը ապրանքներու եւ մանաւանդ ածուխի հարիւրին 15 յաւելուածական մաքսատուրքը:

Այս պարագային փոխարէն, անգլիական կառավարութիւնը տրամադիր պիտի ըլլայ հինգ-վեց առեւտրական նոր համաձայնութիւն մը Ֆրանսայի հետ, Թէեւ, որ եւ է վերջնական կարգադրութիւն կարելի չէ ընել տնտեսական կայսերական խորհրդաժողովէն առաջ, որ տեղի պիտի ունենայ յուլիսին Օթթաուայի մէջ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Իտալիոյ, Ճափոնի եւ Լեհաստանի տեսակէտները

Իտալիոյ արտաքին նախարարը Պ. Գրանտի Ձինաթափութեան ժողովին մէջ պարզեց իր երկրին տեսակէտը՝ հարցին մասին:

— Պէտք է ըսաւ, ուղղակի քրքրել զինաթափութեան հարցը: Մայրագոյն Արեւելքի դէպքերը բոլորին համար աղդարարութիւն մըն են: Մեր գործը պիտի ըլլայ ուժեղացնել արդարութիւնը եւ ոչ Թէ արդարացնել ուժը:

«Եթէ իրօք կ'ուզուի մեր երկիրները դնել Ազգերու Դաշնակցութեան ծառայութեան մէջ, աւելցնել անոր հմայքը եւ հեղինակութիւնը, պէտք է կրճատել սպառազինութիւնները: Երբ զանազան երկիրներու սպառազինութիւնները ամենէն ցած մակարդակին իջնան, մակարդակի մը ուր այլեւս որեւէ կասկածի տեղի չկարենան տալ եւ վախ արթնցնել, այն ատեն միայն Ազգերու Դաշինքին Ծրդ յօդուածին առաջին հատուածը պիտի կրնայ ազդու կերպով կիրարկուիլ յարձակման մը պարագային»

Այս նախաբանէն յետոյ, Իտալիոյ պատուիրակութեան պետը անդրադառնալով բուն հարցին, կը յիշէ երկու էական կէտերը՝ զորս Մուսոլինի սահմաններ էր իտալական քաղաքականութեան համար,— բոլոր պետութեանց միջեւ իրաւունքներու հաւասարութիւն եւ զինեալ ուժերու հաւասար բաշխում ամենէն ցած մակարդակի վրայ:

«Հետեւելի ուղղութեան մէջ՝ Իտալիա որոշ հակում չունի, կը հաւաստէ Պ. Գրանտի: Որեւէ առաջարկ որ կը ձգտի ըրջօրէն հասնիլ այստեղ հետապնդուած նպատակին — սպառազինութիւններու սահմանափակումն ու կրճատումը,— մեր կողմէ պիտի քննուի անկեղծ գործակցութեան ոգիով եւ լաւագոյն բարեացակամութեամբ:»

Իսկ Ֆրանսական ծրագրին մասին, Իտալիոյ արտաքին նախարարը յայտնեց հետեւեալ մտքերը.

— Ֆրանսական պատուիրակութեան ծրագիրը կը բովանդակէ շատ թանկագին գաղափարներ եւ Թելադրութիւններ: Միեւնոյն ատեն կ'արծարծէ իրաւաբանական, քաղաքական եւ արհեստագիտական հարցեր, որոնք կապ ունին Ազգերու Դաշնակցութեան կազմին հետ իսկ եւ բնականաբար խոր քննութեան կը կարօտին: Իտալական պատուիրակութիւնը պատրաստ է զանոնք ուսումնասիրելու:

Գալով պատերազմական կարգ մը զէնքերու ջնջման, Լոնտոնի նաւային խորհրդաժողովի մէջ, Իտալիա յայտնեց Թէ պատրաստ է ընդունելու ծովային պատերազմի ամենէն մահացու միջոցներէն երկուքին ջնջումը,— առաջին գծի մարտանաւերը եւ ընդծովեանները: Իտալիա միշտ պատրաստ է յառաջանալու այս գետնին վրայ: Բոլորովին համաձայն եմ Անգլիոյ արտաքին նախարարին Սըր Ճօն Սայմընի, քանակական եւ որակական սահմանափակումներու կրկնակ եղանակին մասին:

«Իտալիա պատրաստ է իր ձայնուոյն ընդունելու որակական սահմանափակումի ծրագիր մը, որ կը բովանդակէ՝ նաւային մարզի վրայ,— 1) ընդծովեաններու եւ առաջին գծի մարտանաւերու միաժամանակ ջնջումը: 2) Սաւառնակատար նաւերու ջնջումը: ցամաքի վրայ, 1) Ամէն տեսակ ծանր հրետանիներու ջնջում, 2) Ամէն տեսակ հրասայլերու ջնջում:

Ոդանաւային,— ջնջում ումբակոծման յատուկ օդանաւերու:

Իսկ բոլոր մարզերուն վրայ,— 1) ջնջում ամէն տեսակ քիմիական եւ միքրոպային պատերազմի յարձակողական միջոցներու,— 2) վերաքննութիւն պատերազմական օբէնքներու, քաղաքային բնակչութեան պաշտպանութիւնն ապահովելու համար՝ աւելի ազդու եւ կատարեալ եղանակով:

Պ. Գրանտի իր ճառը եզրակացուց հետեւեալ խօսքերով՝— Երկու մութ սպառնալիքներ կը ճնշեն աշխարհի վրայ,— սպառազինութիւնները եւ անտեսական տագնապը՝— ձեռք կրնար մեր մտածումն ուղղել դէպի մէկը, առանց զգալու միւսին ծանրութիւնը: Այդ Թէ ինչո՛ւ այս պահուս, աւելի քան երբեք զինաթափութեան դատին ձայնատացողբարեացակամ անձեր որոնք քննելիքիմէջ կը ծառայեն անոր, իրենց հետ պիտի ունենան ձայնային կարծիքը զօրեղ ու բնազդական համամտութիւնը այն բոլոր ժողովուրդներուն, որոնք կը տառապին, կը սպասեն եւ կը յուսան:

Ճափոնի տեսակէտը

Ճափոնի պատուիրակը նախ պէտք տեսաւ անդրադառնալու Ծայրագոյն-Արեւելքի դէպքերուն, որմէ յետոյ յայտնեց Թէ Ճափոն սերտ կապ կը գտնէ զինաթափութեան եւ ազգային ապահովութեան հարցերուն միջեւ: Ազգային ապահովութեան հարցը պէտք է քննել նկատի ունենալով իւրաքանչիւր երկրի մասնաւոր պայմանները եւ իր դրացիներուն բանակի ուժերն ու քաղաքական վիճակը:

Ճափոն իբր վիճաբանութեան մեկնակէտ կ'ընդունի զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնախումբին կողմէ մշակուած նախագիծը:

Գալով նաւային ուժերուն, Ճափոնի նաւատորմը սահմանափակուած է ներկայիս գոյութիւն ունեցող դաշնագրերով: Ճափոն կը կարծէ Թէ, ժողովին ներկայացուցիչ ղրկող բոլոր պետութիւնները կրնան արդար եւ բանաւոր հիման վրայ, համաձայնութիւն մը կնքել:

Ընդծովեաններու ջնջման մասին, Ճափոնի տեսակէտը հետեւեալն է.— Ընդծովեաններու հակամարդկային հանգամանքը կը բխի մանաւանդ անոնց գործածութեան եղանակէն: Մակերեսի մարտանաւերը պիտի կրնային նոյնքան հակամարդկային անգթութեամբ գործածուիլ: Լոնտոնի նաւային համաձայնութեան մէջ խիստ սահմանափակման մը ենթարկուած է ընդծովեայի գործածութիւնը: Ու բոլոր պետութիւնները նորը պէտք է ընեն մանաւանդ արգիլելով ընդծովեաններու յարձակումը ոչ-պատերազմական նաւերու դէմ:

Ճափոն համամիտ է նաեւ Թունաւոր կազի, միքրոպներու եւ օդանաւային ռմբակոծման ջնջման:

Լեհաստանի տեսակէտը

Լեհաստան այն կարծիքն ունի Թէ զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնաժողովին կողմէ մշակուած պայմանադրութեան նախագիծը կընայ կազմել վիճաբանութեանց հիմը, ինչ որ սակայն չպիտի արգիլէ որ զանազան երկիրներու ներկայացուցիչները յաւիտենական Թելադրութիւններ ընել: Հարցին լուծումը պէտք է փնտռել երկու տեսակէտէ, — պատերազմի կանխարգելիչ միջոցներ եւ պատերազմի արգիլման ու փոխադարձ օգնութեան միջոցներ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Կացուրիւնը Վասպուրականի մէջ

Դրօշակ *փետրուարի* Թիւին մէջ, *հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Վասպուրականի կացութեան մասին, քաղելով վստահելի աղբիւրներէ մը.—*

Ժողովուրդի ապրելակերպը, կենցաղը անցեալի նման է գրեթէ: Գաւառական կեդրոններու մօտիկ նկատելի է մասնակի փոփոխութիւն, գլխարկ եւայլն: կառավարութեան ոյժն ու ներկայութիւնը կը զգացուի ամէն տեղ, շնորհիւ իսատագոյն ռէժիմի, վճռականութեան, անխնայ եւ աննորող պատժի: Ընագորոյն եւ բնաջնջող դէպի ամէն մի իակապետական քայլ: Այդ է պատճառը, որ լեռնային խուլ գաւառներու մէջ, ուր Թուրքի հոտն իսկ չկայ, մէկ-երկու պետական պաշտօնեայ, 8-10 ոստիկան գինուորներ, կը պահեն կարգը:

Հայերու աշխատանքը փիւրտերու հետ ամենէն աւելի կը կատղեցնէ Թուրքը, որ բնազդօրէն կը զգայ հայքրտական գործակցութենէն իրեն հասնելիք վտանգը:

կառավարութիւնը աւազակային դէպքերու համար այնքան մտահոգ չէ, որքան քաղաքական կամ հակապետական բնոյթ կրող գործերու եւ շարժումներու համար: Այսպէս, դէպի փիւրտերու մէջ պատահած աւազակութիւնները, Թալանն ու սպանութիւնը կամ առեւտրական կարաւաններու վրայ եղած յարձակումները դաժան չէ, բայց փիւրտերու մէջ կատարուած քաղաքական աշխատանքներու վերաբերմամբ խիստ անողոք է:

կառավարութիւնը ուշադրութիւն կը դարձնէ ճանապարհներու եւ հաղորդակցութեան վրայ. կամուրջներ կը շինէ ու կը նորոգէ: փիւրտերը գիւղերէն խումբերով կը տանի տարապարիակ աշխատանքի, առանց ի հարկէ, որեւէ վճարումի:

Նկատելի է օձերու երեւեւեկութիւնը: ցաճախ կը հանդիպին օձեր, որոնք գաւաշէն կարճկանով կ'երեւան պիթլիս: վանի մէջ կը պահուին ռազմական օդանաւեր, որոնք ի հարկին հետախուզութիւններ կը կատարեն: Այդպիսի երեք օդանաւեր մինչեւ Մոկս ու կարկառ Թռչելէ ետք կատարած, քրտական շրջանները հետախուզելու համար:

վանայ ծովի վրայ առագաստանաւեր չեն տեսնուիր. կ'երեւին միայն ռուսերէ Թողուած շոգեմակոյկներ: Հեռագրական եւ փոստային հաղորդակցութիւնը առաջուան նման է. կապ կայ միայն Շատախի կեդրոնի եւ ըստամի հետ: Մոկս, կարկառ, հարաւային միւս գաւառներու մէջ հեռագրական գիծ չկայ: փոստը պատահական է, այն ալ միայն պետական գործերու համար: Հեռախօսային գիծեր չկան:

Մեր վանքերէն վարագը քանդեր են. աւերակ է ջարահան Ս. Նշանի վանքը: Աղթամարը անմարդաբնակ եւ ամայի է: Նարեկայ վանքը կիսով քանդուած է: փուլկոս վանքը, եղերով լեռներու մէջ, փիւրտերու ձեռքն է եւ կը ծառայէ ձամբորդներուն իբրեւ ապաստանարան: եկեղեցիի շէնքի գմբէթի խաչը վերցուած է:

Ընդհանրապէս, ամէն կողմ կը տիրէ խեղճութիւն: երկիրը՝ աւերակ ու ամայի, ժողովուրդը, ուր որ կայ, Թշուառ ու ցնորահարուած: երէկուան շէն ու կուշտ վասպուրականն է այս»:

Մահ Էնվար Ոտէհի

Անգլիացի համբաւաւոր վիպագիր եւ Թատերագիր Էնվար Ոտէհ մեռաւ Հոլիվուտի մէջ, ուր գացեր էր հսկելու համար իր մէկ շարժանկարային պատրաստութեանը: Ոտէհ մօտ 150ի չափ վէպեր հրատարակած է: կը պատահիէր որ օրական մինչեւ 25 հազար բառ դրեր: Իր Թատերգութիւններէն մէկը գրած է 14 ժամուան մէջ: Իր գրական արտադրութիւններով՝ տարեկան կ'ապահովէր մօտ 40 հազար ստերլինի հասոյթ մը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

„ՅՈՒԺԱ ԿԱ ՅԱՇՈՂՈՏ"

Հայ տեսակցությունը մի ժողովի մը

Մեր փոքր գյուղերուն մեջ ժողովներ կը գումարուին ամեն անգամ որ գործադրելիք միջոցներու մասին տեղեկացնելու համար գիւղացիներուն, որոնք ներկայ կը գտնուին ոչ թէ հետաքրքրութենէ մղուած, այլ որովհետեւ ստիպողական է ներկայութիւնը։ Ժողովներուն մեծ մասը կը վերածուի ձանձրալի ու անիմաստ խօսակցութեան մը, որ կը տեւէ ժամերով, մինչեւ որ ներկաները կը ցրուին, առանց որեւէ որոշում ընելու։

Ժողովներուն ներկայ գիւղացիները, որոնք ամենքն ալ գիտեն թէ ինչ պիտի ըսուի, ինչ պիտի ընեն, կը նստին ու կը սպասեն, որ ժողովը վերջանայ։ Ոմանք կը քնանան, ուրիշներ կը ծխեն, կը խաղան, կը զրուցեն իրարու հետ, բայց ոչ ոք կը լսէ ելոյթները։ Ելոյթ ունեցողներն ալ գիտեն, որ ոչ ոք կը լսէ իրենց, ուստի կը խօսին միայն ձեւի համար։

Ժողովներուն ներկայ գիւղացիները

ԲՈՂՈՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ

(ա կ զ)

III

Ա. ՍՍՍՈ

Ես ոչինչ չէի հասկանում, ի՞նչ էր կատարվում իմ շուրջը, ինչո՞ւ էին ինձ ուղեկցում այդ զինվորները, ինչո՞ւ էին ինձ ձերբակալել, ինչո՞ւ էին ինձ տանում ոստիկանատուն, ինչո՞ւ էին ինձ ծեծում, ինչո՞ւ էին ինձ հայհոյում, ինչո՞ւ էին ինձ ստիպում ոտքի կանգնել, ինչո՞ւ էին ինձ նստեցնում, ինչո՞ւ էին ինձ հարցաքննում, ինչո՞ւ էին ինձ ստիպում ստորագրել

Չինեւճախոնական պատերազմը

Թշնամութիւնները կը սաստկանան

Չինաստանի արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ շանկհայի կացութեան մէջ որեւէ բարւոքում չի տեսներ:

—Անգլիոյ եւ ուրիշ պետութեանց դեսպաններու միջամտութեամբն ըսաւ փորձեցի գինադուլ մը կարգադրել, բայց բոլոր ջանքերը ձախողեցան: Կ'երեւի թէ ձափոն որոշած է շարունակել իր յանդգնութիւները:

Իսկ ձափոնի ներկայացուցիչը իր կարգին յաստատելէ յետոյ թէ շանկհայի մէջ գինադուլ մը կարգադրելու փորձերը վերջնապէս ձախողած են, պատասխանատուութիւնը ձգեց գիւղացիներուն վրայ:

Չինացիները կը յայտնեն թէ ամէն ջանք պիտի թափեն, որպէսզի իրենց ուժերը որ եւ է կերպով տեղի չտան շանկհայի մէջ: Չինական կարեւոր ուժեր հրահանգ ստացան մեկնելու շանկհայի արեւմուտքը, կտրելու համար ձափոնական հաղորդակցութեան միջոցները:

Ձափոն դարձեալ օգնական ուժեր հանեց վու-սունկի մօտերը: Իսկ Չինացիները նախորդ գիշեր երկու անգամ յարձակում գործեցին ձափէյի ձափոնական դիրքերուն վրայ:

× Ազգերու դաշնակցութեան խորհուրդին կողմէ նշանակուած յանձնախումբը որ մանչուրիոյ մէջ քննութիւն պիտի կատարէ, հասաւ Նիւ Եորք, ուրկէ ձափոն անցնելու համար, պիտի մեկնի դէպի Սան-Ֆրանչիսկո:

Յուրտ ձիւն եւ փոթորիկ

Յուրտը կը շարունակէ սաստկութեամբ մանաւանդ Փարիզի մէջ եւ շրջակայքը: Մանշի վրայ տիրող ձիւնի փոթորիկը բաւական վնասներ պատճառեց եւ այս փոթորիկին հետեւանքով ալ Լոնտոնի ճեպընթացը յապաղումով հասաւ Փարիզ:

Ֆրանսական երկաթուղիներու վարչութիւնը զեկոյցով մը կը յայտնէ թէ Մանշի վրայ տիրող փոթորիկին հետեւանքով, շոգենաւերը չեն կրցած ապահովել Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ յաղորդակցութիւնը:

Անգլիոյ մէջ սաստիկ ցուրտ կը տիրէ: Լոնտոնի մէջ առատ ձիւն տեղացած է:

1929էն ի վեր, Լոնտոն այսքան սաստիկ ցուրտ չէր տեսած: Սառնային հով մը կը փչէ ամբողջ Անգլիոյ մէջ եւ Տսկայ ալիքներ կը հետէ քարաւիներուն ու հատերու կամուրջներուն վրայ:

Ց.



Փարիզ եւ արուարձանները

Իթալիի Աղբիւրներոքսեմբուրգի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 32 Ave. Gobelins, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ է Իսի-լէ-Մալինոյի Ջաւարեան կոմիտէի դասախօսական ժողովը:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Մ Ջ ոյի խումբի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն 8.30ին Ակումբին մէջ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Գաւառ

Լիոնի կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի Համազգայնոց, Կայծակ, Կուկունեան, Մարզպետ եւ Կարս տը Վէզի Անդրանիկ խումբերու ընկերները այս Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը:

Լիոնի Կուկունեան խումբի անդամական ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 262 Rue Duguesclin: Ներկայանալ անդամատետրով:

Վիէնի կոմիտէն իր շրջանի Քրխատափոր, Ապառաժ եւ Ռոստամ խումբերու բոլոր ընկերները ժողովի կը հրաւիրէ այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Ապառաժ Ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Իսկ Քրխատափոր խումբը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն 10ը Ապառաժ Ակումբին մէջ: Կը խօսի ընկ. Արամ Գասոնէ:

ՄԱՐՍԷՅԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Պոլ. Օտտօի Պատ. Միութեան բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԻ Մէնթ Անթուանի ընկեր կարօ խումբի ընկերահամակրական դասախօսական ժողովը այս Կիրակի ժամը 5ին: Կը խօսի ընկ. Պ. ՀԻՄԵԱՆ, նիւթ ունենալով «Հատուցումներու հարցը եւ միջազգային քաղաքականութիւնը»:

ՄԱՐՍԷՅԻ Քրխատափոր ենթահամիութեի ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղիին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՏԻՄԻՆի Պատանեկան Միութեան վիճաբանական ժողովը այս Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Քաֆէ տը լա Փէյի մէջ: Նիւթ՝ «Ապագայ Հայաստանը»: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵՒՈՐ — ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՒԱՅԵԼԵԱՆԻ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ

Մատենաշար Դրօշակի Բ. տպագրութիւն

Գին 10 ֆր., փոստի ծախքով 11 ֆր.: Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

—Մարտիրոս Սապոնճեան՝ ծնած կարին, Զաւուր Սոքաք, 1903ին, հօր անունը՝ Տիգրան, կօշկակար, մօր անունը՝ Սաթենիկ, ծնեալ Մկրեան, կը փնտռէ իր ազգականները, Հօրեղբայրներ՝ Աւետիս եւ Գրիգոր Սապոնճեան, մօրեղբայր՝ Մարտիրոս Մկրեան, մօրաքոյր Սօֆիա Թիւթիւնճեան, զրացիներ՝ Խերպէկեան եւ Թարոյեան, կը փնտռէ իր ազգականները: Իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէտ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մօրքէ, արեան՝ վէներ. ֆիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

25,000 Gilets à Solder

ԸՆՏԻՐ ԲՈՒՐԴԷ, ԵՐԿԱՐ ԹԷՒՈՎ, 300 ԿՐԱՄ, ԱՄԷՆ ԳՈՑՆԷ
ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՅՍ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ



ԳԻՆ 17.50 ՖՐԱՆՔ

Անոնք որ չեն համոզուիր մեր ըսածին, թող գան ինծի անգամ մը այցելել մեր հաստատութիւնը եւ ըսեն

ԵԿԱՑ, ՏԵՍԱՑ, ՁԱՐՄԱՑԱՑ

Tricots TERZIAN

20 Rue Mélingue, Métro: Buttes-Chaumont Tél. Botzaris 22-98

ԿԸ ՁՐԿԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԱՄԷՆ ԿՈՁՄԸ

ՅԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՁԱՆԴԷՍ

Հայ Ուսանողական Միութեան

Հովանաւորութեամբ ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Այս Կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր

Salle des Centraux-ի մէջ *8 RUE JEAN-GOUJON*

Երեսպական պարեր՝ կը նուագէ PIZARRO յայտնի օրքէսթրը

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կը մասնակցին յայտնի արուեստագէտներ

ՃՈԽ ՊԻՒՖԷ *ՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ*

Մուտք՝ 20 ֆրանք *Ուսանողներու համար 10 ֆրանք*

Փարիզի Գրական Ակումբ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 131 Rue Cambronne, métro Vaugirard. Կը խօսի Պ. Արշակ Ջօպանեան, նիւթ ունենալով «Օմար Խայեամ եւ Նահապետ Քուչակ»: Մուտքը ազատ է:

Թատերական ներկայացում Լիոնի մէջ

Երգչախումբ Շրջ. ընդհ. Հայր. միութեան Լիոնի ժառանգիւղին կողմէ ի նպաստ հայ անզօրծներուն

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 6րդ քաղաքապետարանի սրահին մէջ Rue du Sèze, Lyon:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Ա. Ե. Կ. Հաչէի ժողովը այս Կիրակի ժամը 2.30ին Ակումբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

Ա. Ե. Կ. Հաչէի Մանուկներու Պաշտպանութիւն ժառանգիւղի հերթական զրոյցը այս Կիրակի ժամը 3ին, 71 Ave. Kléber: Կը խօսի Տիկին Ս. Տէր Դաւիթեան: Նիւթ՝ «Մանուկներու սեռական դաստիարակութիւնը»:

ՄԱՐՍԷՅԻ Պոլսեցիներու միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր բնիկ պոլսեցիները, անդամ կամ ոչ անդամ, այս Կիրակի ժամը 2ին Café Noailles, 75 La Canebière-ի սրահին մէջ:

ԿԻԼԻԿԵԱՆ Հայր. միութեան ընդհանուր ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Քաֆէ Փըթիթ Մութ: Մէթրօ Օտէոն:

Ա. Ե. Կ. ԽԱՉԻ Մարսէյլի ժառանգիւղը թէյասեղանի մը հրաւիրէ բոլոր անոնք որ կարմիր Խաչի գործը իրենց սրտին մօտիկ կը սեպեն:

Հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ այս Կիրակի ժամը 5ին, Bar Monumental-ի սրահին մէջ, 59 Bld. Dugommier: Տեղի պիտի ունենան անակնկալներ անդամատետրերու կողմէ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՄՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ, Գործ.— 910:
Պրիւնեոլ, Կէտ.— 35:
Պանժա-Լուքա, Բժ. Յ. Ղ.— 100:

Դասախօսութիւն

Մարսէյլի Հայ Ակումբին մէջ: Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 114 rue de Rome.

Կը խօսի Պ. Վահրամ Թօրամանեան, նիւթ՝ «Մեքենան եւ տնտեսական տագնապը:

Մուտքը ազատ է:

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան Փ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

ՄԷթրօ Օտէօն եւ ՍԷՆ Միշէլ — Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ամէնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը

44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՍՈՒԻՏ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ

Կէս օրին ՄԱՔՍՈՒԻՏԻՆ եկուր, հոն եմ 7.50 ֆրանքով կը ճաշեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ:

Մաքսուտը կը յարմարի օրուան տագնապին: Եկէք եւ տեսէք:

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղի եւ գինի պոլսական եւ ռուսական աղանդերներով:

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու:

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

ԴԵՂԵՑԻԿ ՏԵՍԱՐԱՆ, ՄԱՔՈՒԻՐ Օ.Դ.

Porte d'Orléans էն ՈՒՐԱՔ ՎԱՅՐԿԵԱՆ ՄԻԱՑՆ ՀՇՈՒՈՒ

1, 2, 3 սենեակնոց յարկաբաժիններ, *Entrée, W. C., Cave, chauffage central*, ջուր, կազ, եղեկտրականութիւն: Այցելելու եւ պայմաններուն տեղեկանալու համար դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ *115 Route d'Orléans* (առնել *Porte d'Orléans*էն *88* թրամվէյը, իջնել *Bagneux*) կամ ժամը *10-12* Ջորմիսեանի, *80 Rue de Bondy, Paris (Porte St. Martin).*

13 Rue des Dominicains
MARSEILLE

?

13 Բիս տէ Տօմինիքէն
ՄԱՐՍԷՅԼ

Ձեր փնտռած գիրքերը

ԹԻՕՖԱՆՕ հեղինակ Բօլ Տիմիթրաքօփուլօ (Բիւզանդիոնի հայազգի կայսր Յուվ. Ձմիշկին է այս վէպին գլխաւոր հերոսը եւ ԹԻՕՖԱՆՕ կայսրուհին իր սիրային արկածախնդրութիւններով: Կը կարդացուի հեւ ի հեւ): Գին 25 ֆրանք:

ՎՈՍՓՈՐԻ ԴՈՂՏՆԻՐԸ. հեղինակ Բօլ Տիմիթրաքօփուլօ (Սուլթան Համիտի հարեմականներուն իր շուայտութիւններով եւ դաւադրութիւններով, վրէժխնդիր հայ երիտասարդ մըն է վէպին գլխաւոր դէմքը): Գին 30 ֆրանք:

ՎԱԼԱՆԹԻՆ. ֆրանսացի նշանաւոր հեղինակ, Ժօրժ Սանի սիրային ամենագեղեցիկ վէպը: Գին 20 ֆրանք:

ԽԵՆԹ ԵՒ ՋԱՆԱՂԷԴԻՆ. Բարձր 25 ֆրանք:

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐ. Ֆրանսացի Մ. Քաչէլէանի միակ հրատարակութիւնը: Բ. տպագրութիւն: Գին 10 ֆրանք:

ԱՆԱՀԱՏԱԿԱՆ. քանասեղծ. գրէց Վահան: Գին 8 ֆրանք:

Առանալու համար դիմել «Յառաջ» խմբագրատունը կամ Լէւոն Գեւոնեան, 17 rue Damesme, Paris (13e).

ՏԱՒԻԴ ԵՒՈԼԵԱՆ՝ գրեց Կառավարիչ: Բանասեղծութեան դէմ ցնծկ հատոր մը, գեղարուեստական բութիւն, զարդանկարուած Մ. Քէ ճեանէ, գին 20 ֆրանք:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13e)

Le Gérant H. STEPHAN

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՑԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դահիճը կը պատմէ

ԵՐԻՒՐԴ ՄԱՍ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործերը

18.— ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԻ ԳՐԱԻԵՑԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

«Շնորհակալութիւն յայտնեցի պատրիարքական տեղապահին(1) որ այս տեղեկութիւնները տուաւ ինծի: Եւ հրաժեշտ առի: Երբ վար կ'իջնէի սանդուղքէն, ըսաւ ինծի.

— «Պէյ էֆէնտի, մոռցայ կարեւոր կէտը: Լրտեսները ինծի ըսին, որ կոմիտէն մտնուան դատապարտած է Նաւրեան էֆէնտին: Կը խնդրեմ հակեցէք այս անձին վրայ, փորձանք մը չպատահի»: Ցետոյ բաժնուեցայ եւ եկայ:

Հիւսէյին Տալիւ պէյին բերած տեղեկութիւնները լսելէ յետոյ, հասկցայ որ թերի է լրտեսութեան մեր կազմակերպութիւնը: Միւս կողմէ ռուս դեսպանատան, ինչպէս նաեւ բոլոր միւս դեսպանատուններու պաշտօնատարներուն լարած դաւերուն ու խաղերուն պատճառով, Պալատին սխալ ու կամայական ընթացքով, անկարելի պիտի ըլլայ դլուխ հանել հայ կոմիտէցիներուն հետ: Մանաւանդ անոր համար, որ բոլոր այս գործերուն մէջ մինակ մնացեր էի:

Գրութիւն մը պատրաստեցի եւ պարբերին դրկելու համար, բացատրելով խնդիրը ամէնայն մանրամասնութեամբ: Հասկցուցի թէ, քանի Պապը Ալին փութով եւ լուրջ կերպով միջոցներ ձեռք չառներ արգիլելու համար օտար դեսպանատուններու թարգմաններուն միջամտութիւնը եւ խաղերը, դժուար թէ ոստիկանութեան ջանքերով կարելի ըլլայ վերջնապէս խափանել խորվարարական փորձերը:

Այլեւս մեզի կ'իյնար երեւան հանել պահուած ռումբերն ու զէնքերը, ձերբակալել պահուրտած խռովարարները ու կոմիտէցիները, թրքական հողին վրայ ոտք դնելու միջոց չտալ այն Հայերուն, որոնք պիտի գային արտասահմանէն, մանաւանդ Ռուսիայէն: Աշխատեցանք եւ այդպէս ալ ըրինք: Այս խուզարկութեանց շնորհիւ, 2 ուժանակ դանդ ձուլիչ Տիգրանի տունին պարտէզէն, Սուլու Մանասթըրի մէջ, 4 ուժանակ՝ Մխրդատի տունէն: Այս մարդիկը արդէն ձերբակալուած ու բանտ նետուած էին: Դարձեալ, դրաւեցինք իւղի տակառները, որոնք կիպրոսէն կը դրկուէին: Այդ տակառներուն մէջ կային ուժանակով եւ ռումբով լեցուն քարիւղի թիթեղներ: Հասքէօյի եկեղեցին դպրոցէն ելլու 5 ռումբ, 11 ատրճանակ, 200 փամփուշտ: Սամաթիոյ մէջ իրրեւ կոմիտէցի ձերբակալուած էր ոսկերիչ Գարբիէլը: Այս մարդուն ընկերներէն էր տպագրիչ Սահակը, որ նոյնպէս ձերբակալուած էր Օսմանեան Պանքային դէպքէն 5 օր յետոյ: Սահակի տունէն ալ գտանք 2 ուժանակ եւ բազմաթիւ ատրճանակներ:

Սահակին ռումբերուն մէթերանոցը Սկիւտար էր: Պատրիարքէն ալ այդպէս կ'ըսէր: Լրտեսները, գիշեր ցերեկ հետապնդելով, կրցան հասկնալ որ բոլոր ռումբերն ու զէնքերը բաշխուած էին Թղթավաճառ Աւետիս Ձէրտիճեանի տունէն, որ կը գտնուի Սկիւտար, Սէլամսըզի մօտ: Խուզարկուեցաւ այդ տունը, բայց բան մը գտնել կարելի չեղաւ: Ուրեմն բացարձակապէս կ'ուրանաք, որ ձեր տունը ոչ զէնք բերուած է, ոչ ալ ռումբ: Սակայն եթէ հիմա քանի մը հայ վկաներ բերեմ, ձեր առջեւը կանդնեցնեմ, հաստատել տալու համար ճշմարտութիւնը, ի՞նչ պիտի պատասխանէք:

— Վալլահի՛, փաշա՛, կոմիտէին ու ռճրագործներուն հետ որեւէ կապ չունիմ:

— Հարցուփոս պատասխանը չէ այդ: Ես չհարցուցի թէ կոմիտէին հետ կապ ունիք կամ ոչ: Կը հարցնեմ թէ ձեր տունը զէնք եւ ռումբ բերա՞ծ են թէ ոչ:

— Աստուծոյ փորձանքին հանդիպիլ, Զարեհ աժունով մէկը կ'աշխատէր քովս 5 տարիէ ի վեր: Երբ հասկցայ թէ կոմիտէին հետ կապեր ունի, վռնտեցի: Զարեհի հետ շարունակ կը տեսնուէին երկու հոգի, մէկը Խաչիկ կը կոչուէր, միւսը Աւետիս, որ հողաթափ կը ծախէր: Դէպքէն 3 օր առաջ, այս մարդիկը տունը բերին տոպրակի մը մէջ դրուած 30-քառճանակ, եւ ռումբերով լեցուն քարիւղի մետուկ մը: Զեմ ընդուներ վերցուցէք տարէք, ըսի: Վերցուցին, ժամ մը յետոյ մօտս եկան եւ ըսին թէ բոլորը բաժնած են, քեզի ռումբ մը եւ ատրճանակ մը տանք հարցուցին: Մերժեցի: Ելան գացին: Այս է պատմածս:

Անմիջապէս ձերբակալել տալ հողաթափի վաճառական Աւետիսը: Այս մարդը բնաւ չուրացաւ:

— Այո՛, փաշա, բոլոր ռումբերն ալ բաժնեցի: Սկիւտարի Հնչակեան մանաճիւղին անդամներուն բաշխելու համար, յիշեալ կոմիտէի մանաճիւղին պետ հողաթափի վաճառական Եղիա Մարտիկեանի յանձնեցի 40 ռումբ, 30 ատրճանակ, քանի մը հարիւր փամփուշտ, եւ ատենի մը վերադարձին ալ ատի եղիայէն:

«Աւելի քան 40 ռումբ ես իմ ձեռքով բաժնեցի Սկիւտարի Հնչակեան մանաճիւղին անդամներուն: Ճիշդ կը յիշեմ թէ բաւական քանակութեամբ ռումբ եւ ատրճանակ»:

(Շար.)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 13 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932
13 FÉVRIER 1932

Գին 50 ՍԱՆԹԻՄ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Հ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1802

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԱԲՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԱՐԱԲՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Միշտ մասնաւոր ուշադրութեան արժանի է Սուրիան, ոչ միայն իբրեւ նորագոյտ եւ հարեւան ու բարեկամ երկիր, այլ եւ իբրեւ երկրամաս մը ուր ունինք պատկառելի համրանք եւ բացառիկ իրաւունքներ:

Առաջին անգամ չէ որ մեր ժողովուրդը շփում կ'ունենայ արաբական աշխարհին հետ:

Դարեր առաջ, երբ գոյութիւն ունէր պատմական Հայաստանը, կամ երբ կիլիկեան իշխանութիւն մը ծաղկեցաւ, աւելի անմիջական էր շփումը:

Բայց, այդ շրջանին, երկու ժողովուրդները կ'ապրէին ճակատ ճակատի: Այդ շրջանին, Արաբը ճանչցանք իր աշխարհակալ ամիրապետներով եւ խալիֆաներով: Անոնց անընդհատ արշաւանքներով եւ արիւնահեղութեամբ:

Մեր անկախութեան անհետացումէն աւելի երկար չտեւեց արաբական աշխարհին ինքնուրոյն գոյութիւնն ալ: Եկան ուրիշ ազգեր եւ ուրիշ ազգակներ, եւ Արաբներն ալ ճաշակեցին պարտութեան դառնութիւնները: Ունեցան զարհուրելի վէր ի վայրուածներ եւ կրեցին մասնաւորապէս Թրքական բարբարոսութեան աղէտները, մինչեւ որ պայքեցաւ Մեծ Պատերազմը:

Արաբները տակաւին չունին իրենց առաջադրած համարաբական Դաշնակցութիւնը: Մի եւնոյնդրօշը չի ծածանիր, տակաւին, ամբողջ արաբածին եւ արաբախօս աշխարհին վրայ: Բայց, մեր ժամանակներու ամէնէն բարբարոս եւ արիւնազանգ լուծէն ազատեցաւ Արաբը, եւ այսօր կը վայելէ ազատութեան բարիքը, բաժնուած զանազան երկրամասերու կամ պետութիւններու:

Այդ շարքին մաս կը կազմէ Սուրիան, — թէեւ ենթակայ հոգատարութեան, բայց ընդունակ՝ տիրանալու իր ամբողջական ազատութեան:

Երկիրը վերջնապէս չէ կազմակերպուած տակաւին: Հոգատար իշխանութիւնը դանազան փորձերն ու ձեռնարկները եկան յանգեցան Սահմանադիր ժողովին, որ պիտի մշակէ քուն կազմական կանոնագիրը: Ընտրութիւնները հանդիսացան բուռն դժգոհութեանց, եւ յետագային երկու ազգայնական վառարաններու, Դամասկոսի եւ Համայի մէջ: Միւս շրջանները խաղաղած են առայժմ, եւ յոյս կայ որ յետագային ընտրութիւններն ալ կատարուին այս ամառուան ընթացքին, լրացնելով 71 պատգամաւորներու թիւը:

×

Կասկած չկայ որ հոգատար իշխանութիւնը աչալուրջ կը հսկէ, որպէսզի կազմական կանոնագիրը չհակասէ իր շահերուն:

Արաբ ազգայնականները ծրագիր մը կազմած էին արդէն, քանի մը տարի առաջ, բայց հոգատար իշխանութիւնը խափանեց զայն, մասնաւորապէս առարկելով չորս կէտերու դէմ: Նոր Սահմանադիրը աւելի չափաւոր տարրերէ կազմուած ըլլալով, յոյս կայ որ այդ վիճելի խնդիրներն ալ կարգադրուին փոխադարձ համաձայնութեամբ, եւ երկիրը ստանայ բնականոն վիճակ, ինչպէս հարեւան պետութիւնը, Իրաք:

Վերջին ընտրութիւններուն առթիւ, զեհիլ փսփսուքներ, գրգռիչ բանսարկութիւններ երեւցան հակազաշնակցական թերթերու մէջ: Ամերիկայի ոամկավար պաշտօնաթերթը պարտք սեպեց «բանալ» Արաբներուն աչքերը, «զեղծումներ» մատնանշելով:

Մենք տակաւին ձեռքի տակ չունինք բոլոր մանրամասնութիւնները: Բայց կը կարծենք թէ «Պայքարներու եւ «Արեւ»ներու այդ «մերկացումները» ուրիշ բանի չեն ծառայեր, եթէ ոչ իւղ լեցնել կրակին վրայ: Թանձրացնել մթնոլորտը եւ պատրուակներ ստեղծել տխուր թիւրիմացութեանց:

Եւ թող մեր պատուարժան հակառակորդները չկարծեն թէ Դաշնակցութեան ոտքը գետնէն կտրած է, երկու ընկերներու ընտրութեամբ: Կրնային ուրիշ երկու Հայեր ընտրել տալ անոնց տեղ, եթէ ուժ ունէին:

Մեզի համար — եւ բոլորին համար — բուն հոգը պիտի ըլլայ ոչ թէ խմբակցական խնդիրներ յարուցանել, այլ աչքերը չորս բանալ, որպէսզի Սահմանադիր ժողովը կարենայ ներդաշնակել արաբ ժողովուրդին եւ Սուրիա ապաստանած փոքրամասնութեանց շահերը:

Փոքրամասնութիւններն ալ քաղաքացիներ են, եւ ունին անձեռնմխելի, բնական իրաւունքներ, որոնց ապահովումը ոչ միայն չի հակասեր բնիկ ժողովուրդի շահերուն, այլեւ կ'ամրապնդէ զանոնք:

Այս հասարակ ճշմարտութիւնը արժեցնելու համար, անհրաժեշտ է ոչ թէ հրապարակային բանակռիւ, քէն կամ պղտոնական իմաստութիւն, այլ հաւաքական աշխատանք: Ամէն բանէ առաջ՝ ներքին հանգստութիւն:

Մեր մէջ պէտք չէ գոյութիւն ունենան քանի մը ճակատներ՝ արաբ ժողովուրդին հանդէպ: Մը եւ է հոսանք իրաւունք չունի աւելի հաւատարիմ կամ արաբասէր երեւալու:

Իբրեւ խոշոր փոքրամասնութիւն մը, մենք պէտք է ունենանք յստակ ուղեգիծ մը: կաթողիկոսարանէն մինչեւ Առաջնորդարանները, մինչեւ կուսակցութիւնները ու այսպէս կոչուած չէզոքները իրենք իրենց թոյլ չպիտի տան ճատրակ խաղալ իրարու դէմ, մրցակցութեամբ կամ բանսիրութեամբ:

Այս ուղղութիւնը անհրաժեշտ է այսօր աւելի քան ուրիշ ատեն:

Բոլորս ալ գիտենք թէ «ինչ կ'անցնի կը դառնայ» Սուրիոյ մէջ, եւ Սուրիոյ սահմանին վրայ:

Մեր անհոգութեան հետեւանքով ծագած թիւրիմացութիւնները կը քանձրանան, կը բարդանան թուրքերու յարաճուն գործունէութեամբ, որ վտանգաւոր ձեւեր առած է արդէն:

Եթէ ուրիշ ոչ մէկ բան կ'ազդէ մեր ջիղերուն վրայ, այս վտանգը միայն բաւական է, կարճ կապելու հարս-կեսուրի մռլտուքները, եւ ջուխթ գլխի տուած՝ ելքեր գտնելու:

Հասկնալի է որ պիտի ըլլանք Արաբին հետ, ապացուցանելով մեր իրաւունքներուն արդարութիւնը եւ մեր դիրքին պայծառութիւնը:

Եւ Արաբը ուրիշ բան չի կրնար պահանջել մեզմէ, եթէ ոչ դիրք չբռնել քաղաքական խնդիրներու մէջ:

Մեր ձեռքն է ապացուցանել թէ ազատ ենք այդ մեղքէն եւ մեղադրանքէն:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԱՐՓԻ»

Սեղանի վրայ է արդէն երրորդ թիւը, եւ շուտով կը հասնի չորրորդը:

Կիսամսեայ հրատարակութիւն մը, «որ պիտի ձգտի ըլլալ հայ ընտանիքին պարբերականը: Պիտի ունենայ մանուկներու, պատանիներու եւ ծնողներու յատուկ բաժիններ»:

Շատ գեղեցիկ տպագրութիւն,հաճելի ու վճիտ լեզու եւ պատկերազարդ: Եւ ընդունակ՝ զարգանալու:

Գիտեմ որ «Արփի»ն արդէն տաք ընդունելութիւն գտած է Ամերիկայի մէջ, ուր կը հրատարակուի: կարմիր խաչը բաժանորդագրուած է հարիւր օրինակ, իր մասնաճիւղերուն համար:

Իսկ մե՞ր մէջ, իսկ Ֆրանսա՞ն, որ չունի այսպիսի հրատարակութիւն մը, բայց կարօտը կը քաշէր անոր:

Երբ «ցաւաչ»ը հայտարան մը բացաւ «նոր սերունդի փրկութեան» համար, եկած պատասխաններուն մեծ մասը անհրաժեշտ կը գտնէր մանուկներու եւ պատանիներու յատուկ թերթ մը:

Ահա «Արփի»ն:

Անպատճառ փարիզէն չպիտի ծագի ամէն լոյս: Սուրճ մը, «կոլուազ» մը պակաս,— եւ ամէն տուն կ'ունենայ իր «Արփի»ն:

Ցուէք մանուկի մը ձեռքը, եւ պիտի տեսնէք թէ ինչ իանդագատանքով կ'իյնայ գրուածքին, պատկերներուն վրայ: կ'աղաչէ մայրիկին, որպէսզի ադուէսին կամ գորտին պատմութիւնը կարդայ:

«Արփի»ն տեսնելով, պատանին պիտի սիրէ իր լեզուն եւ պատմութիւնը:

Եթէ դժուար է մէկ անգամէն վճարել տարեկան երկու տոլարը *(50 ֆրանք)*, ի՛նչ ու չգնել հատով:

Ի՛նչ երկու ֆրանքներ կը մսխենք ամէն օր, հոտած սրճարաններու մէջ:

Մե՞ծ բան է երկու ֆրանքով ուրախացնել — եւ փրկել — ձեր գաւակը:

Վ.Ա.Հէ

Անգլիոյ մասային օրէնքը

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը 76ի դէմ 452 ձայնով քուէարկեց Թիւ 1 օրէնքը, որ *10* ւսռ. ֆարիւրի արժէքային մաքսատուրքի կ'ենթարկէ բոլոր գործուած արտադրութիւնները,ինչպէս նաեւ կարգ մը ուտեստի վերաբերեալ նիւթեր: Այս քուէարկութենէն առաջ, երկար ճառ մը արտասանեց առեւտրական նախարարը որ բացատրեց Թէ, եթէ Անգլիա հրաժարեցաւ ազատ - փոխանակութեան սկզբունքէն, պատճառն այն է որ մաքսատուրքը պարտադիր կը դառնար.

— Մի մոռնաք որ, ըսաւ, եթէ անգլիական ոսկին սկսի իյնալ, ոչինչ պիտի կրնայ զայն կասեցնել: Այնքան լաւատես չեմ որքան ներքին նախարարը, որ անցեալ օր խորհրդարանին մէջ ըսաւ Թէ կատարեալ վստահութեամբ կը նայի մեր դրամին վրայ:

Եթէ մեր խորհրդարանը իմաստութեամբ չշարժի, մեր դրամական միութիւնը կրնայ խորտակուիլ: Բացառիկ մաքսատուրքերը, որոնք արդէն կը կիրարկուին, վիրաբուժական գործողութիւն մը կը կազմէին եւ ծրագիրը որ ձեզ կը ներկայացնենք քուէարկութեան համար, բուժական եղանակ մըն է: Բացարձակապէս պէտք է որ մեր հասոյթներն աւելցնենք եւ հարիւրին տասի մաքսատուրքը ազգային մնուկը պիտի մտցնէ երեսուն միլիոն ստերլին, առանց նկատելի ձնաս մը հասցնելու առեւտուրին, ճարտարարուեստին եւ հարկատուին:

Մաքսային օրէնքներուս այս քուէարկութիւնները Եռսփ ժողովին մէջ՝ պատճառ դարձան որ աւելի յստակ կերպով հրապարակուի դաւիլիցին մէջ տիրող տարակարծութիւնը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Պելճիքայի եւ Ռուսիոյ տեսակէտները

Զինաթափութեան ժողովի չորրորդ նիստին մէջ, լսուեցան Պելճիքայի եւ Խորհրդ. Միութեան տեսակէտները՝ զինաթափութեան հարցին մասին:

Պելճիքայի տեսակէտը

Պելճիքա երկու մտածումով կը ներկայանայ այս ժողովին.— աշխատակցիլ միջազգային համաձայնութեան մը՝ զէնքերու սահմանափակման կամ կրճատման համար եւ հսկել իր ապահովութեան: Կ'ուզէ օգնել խաղաղութեան պահպանման, իբրեւ եւ ուրիշ երկիրներու համար, միւս կողմէ սակայն, պէտք կը տեսնէ պահել զինուորական այն գործիքները որոնք անհրաժեշտ են պաշտպանելու համար իր անկախութիւնը՝ սպառնալիքի կամ յարձակման պարագային:

Զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնախումբը մշակած է պայմանագրութեան նախագիծ մը, որ կրնայ հիմ ծառայել ընդհանուր համաձայնութեան մը:

Միւս կողմէ, յայտնուեցան նոր գաղափարներ, որոնք կրնան դիւրացնել համաձայնութիւնը: Ֆրանսական պատուիրակութեան ներկայացուցած ծրագիրը կարելի չէ մանրամասն քննութեան ենթարկել այս նախնական փուլին ընթացքին: Բայց պէտք է այժմէն շեշտել անոր կարգ մը կէտերը, որոնք նպաստաւոր արդիւնքներու համբայ կրնան բանալ, ինչպէս ամէնէն ուժեղ եւ ամէնէն մահացու զէնքերու վրայ արգելքը, ռմբաձիգ օդանաւերու եւ երկար հասողութեամբ թնդանօթներու, քիմիական եւ մանրէային պատերազմի վերացումը: Նաեւ սպառազինումներու վրայ միջազգային հակակշռի կազմակերպումը եւ հակակշիռը:

Պելճիքայի պատուիրակը կ'ընդունի որ Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ 10 տարիէ իվեր կատարուած գործը խաղաղութեան իրաւական կազմակերպման համար, նշանակելի է, բայց ո՛չ ոք պիտի կրնայ ժխտել Թէ կատարեալ է: «Աշխարհի քաղաքական եւ բարոյական կողը շատ աւելի կայուն եւ ամուր պիտի ըլլար, եթէ ժողովուրդները այն ապահովութիւնն ունենային Թէ՝ յարձակման պարագային՝ յարձակողին դէմ գործակցութիւնը պիտի կատարուէր ազդու կերպով եւ արագօրէն:

Պելճիքայի պատուիրակը կը հաւաստէ Թէ նիւթական զինաթափութիւնը կարելի է այն չափով որ կը կատարուի բարոյական զինաթափութիւնը: Հանգրուան առ հանգրուան կարելի է ընթանալ դէպի ապահովութիւն: Նաեւ հանգրուանէ հանգրուան կարելի պիտի ըլլայ իրականացնել զինաթափութիւնը:

Ռուսիոյ տեսակէտը

Խորհրդային արտաքին գործավարը Լիտվինով բեմ բարձրացաւ պատուիրակութեան պաղ ու վերապահ նայուածքներուն առջեւ: Հակառակ արգելքին, հոլանտացի լրագրող մը փորձեց ծափահարել. իրեն հետեւեցան ուրիշ մէկ քանի պատուիրակներ ու Լիտվինով սկսաւ խօսիլ:

Խորհրդային պատուիրակը յայտնեց ամէնէն առաջ Թէ իր կառավարութիւնը սկիզբէն իսկ զատապարտած է պատերազմը՝ իբրեւ ազգային քաղաքականութեան գործիք, դէմ արտայայտուած է պատերազմական հարկերուն եւ հոլային կցումներուն, ժողովուրդներու ճնշման ուրիշ ժողովուրդներու կողմէ եւ յայտարարած է իւրաքանչիւր ժողովուրդի ազատ ինքնորոշման իրաւունքը:

— Ընկերք ի վեր, խորհրդային կառավարութիւնը, երբէք չէ հեռացած, կ'ըսէ Լիտվինով, ուրիշ ժողովուրդներու հետ խաղաղասիրական գործակցութեան իր քաղաքականութենէն: Պատերազմը մերժած ըլլալով իբր ազգային քաղաքականութեան գործիք, երբէք չէ անտած եւ չի տեսներ որ եւ է զինեալ ուժի պահպանման մէջ՝ անխուսափելի անհրաժեշտութիւն: Եւ այդ պատճառով ալ, 10 տարի առաջ, միջազգային խորհրդաժողովի մը մէջ, ան առաջարկեց ընդհանուր եւ ամբողջական զինաթափութիւն՝ իբր միակ միջոցը պատերազմը ջնջելու համար եւ այս առաջարկը կրկնեց այն վայրկեանին իսկ, երբ մասնակցեցաւ այս խորհրդաժողովին նախապատրաստական յանձնախումբի աշխատանքներուն:

Այսօր, զինաթափութեան ժողովը կը բացուի վերնագիրներու ձայնով եւ օդանաւերու ռումբերուն պայթիւններով: Երկու պատուիրակներ որոնք իրարու կապուած են Ազգերու Դաշինքով եւ Փարիզի դաշնագրով, հինգ ամիսէ ի վեր իրապէս կը գտնուին պատերազմական վիճակին մէջ: Պատերազմը չարձանագրուեցաւ նօտարին քով, բայց այս պետութիւններէն մէկուն ընդարձակ նահանգները գրաւուած են միւսին զօրախումբերուն կողմէ եւ երկու երկիրներու կանոնաւոր բանակներուն միջեւ ճակատամարտներ կը մղուին»: Մայրագոյն Երեւելի դէպքերը չե՞ն կրնար սկիզբն ըլլալ նոր պատերազմի մը:

Ըստ Լիտվինովի, զինաթափութեան ժողովին կողմէ լուծուելիք հարցն է հետեւեալը.— Ապահովութիւն՝ ընդդէմ պատերազմի: Պէտք է որ ան ձգտի անկարելի դարձնել պատերազմը:

Լիտվինով յետոյ, ձեռնարկեց Ֆրանսական պատուիրակութեան ծրագրի քննադատութեան.— Պէտք է ամէնէն առաջ ըսաստատել ըսաւ, Թէ զէնքերու սահմանափակման տեսակէտէն, Ֆրանսական առաջարկները մեզ չեն մօտեցներ նպատակին: Այս պայմաններու վիճարանութիւնը՝ անհրաժեշտ օրէն այս ժողովը պիտի վերածէ ապագայ զինաթափութեան նախապատրաստական խորհրդաժողովի մը: Ինկից պիտի բխի լայն իրաւասութիւններով օժտուած միջազգային նոր կազմակերպութեան մը ստեղծման շուրջ վիճաբանութիւն, ինչ որ մեզ պիտի պարտադրէ կազմական նոր կանոնագրի մը, միջազգային բանակի գործածութեան վերաբերեալ կանոններու, յարձակման սահմանաւորման մասին վիճաբանութիւն մը, նաեւ ատիկա պիտի նշանակէ վերարծարծել բոլոր այն հարցերը՝ որոնք ասոր տարիէ ի վեր ազգերու դաշնակցութեան մէջ կը ծծծուին առանց արդիւնքի, աւելցնելով նաեւ աւելի բարդ եւ նոր հարցեր»:

Լիտվինով կը քննադատէ միջազգային բանակի սկզբունքը: Ինչպէս երբաշխաւորել Թէ այդ բանակը չպիտի գործածուի այս կամ այն պետութեան, կամ համաձայնութիւններով եւ զինակցութիւններով կապուած պետական խմբակցութեան մը օգտին համար: Ֆրանսական ծրագիրը բան մը չըսեր զինակցութիւնները արգիլելու մասին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ- էջ)

Ներգաղթի Բ. կարաւանը սպասուսս

«Նոր Օր» կը գրէ.—

Մասնաւոր աղբիւրէ կը տեղեկանանք Թէ ներգաղթի երկրորդ կարաւանը ճամբայ հանելու համար Պ. Դ. Շահվերտեան կարելի ամէն աշխատանք ի գործ կը դնէ:

Կ'ըսուի Թէ երկրորդ կարաւանին մաս կազմելիք գաղթականներուն ցանկերը յանձնուած են արտաքին նախարարութեան: Շաւանական է որ կարաւանը ճամբայ ելլէ փետրուար *15*ին:

Այս կարաւանին պարենաւորման գործին, ինչպէս հաղորդուեցաւ մեզի, բարեգործականը չպիտի մասնակցի: Ազգերու Դաշնակցութեան Նանսէնեան Օֆիսի ներկայացուցիչը դարձեալ իր օժանդակութիւնը պիտի շարունակէ:

Երկրորդ կարաւանին մաս կազմողները առանձին առանձին բժշկական քննութենէ պիտի անցնին: Թելադրուած է ներգաղթողներուն պէտք չեղած իրերը չվերցնել իրենց հետ, ճամբու ընթացքին դժուարութիւն չկրելու համար: Ամէն գաղթական իր կապոցին վրայ պէտք է գրէ անուն, մականուն, քաղաքի անուն եւ կարգաթիւ:

Մեզի կը տեղեկացնեն Թէ երկրորդ կարաւանով *1000-1200* հոգի պիտի մեկնին, Թէեւ այս Թիւը վերջնական կերպով ճշդուած չէ տակաւին:

Օsարևներ Մարսէյլի մէջ

ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԹԻՒԸ 25,000?

«Մարսէյլ Մաթէն» կը գրէ.—

31 Դեկտեմբեր 1930ին մարդահամարը ցոյց կուտար, որ *212,805* օտարներ կ'ապրին Մարսիլիոյ շրջանին մէջ: Ասոնց *15,572*ը Հայեր են, *23,788*ը Սպանիացիներ, *135,467*ը Իտալացիներ: Ասոնք են այն ազգերը, որ ամէնէն մեծ Թիւերը կը ներկայացնեն այս շրջանին մէջ:

31 Դեկտեմբեր *1931*ի վիճակագրութիւն մը ցոյց կուտայ, որ մէկ տարուան մէջ օտարներուն Թիւը աւելցած է *5,184*:

Հայերը, վերջին վիճակագրութեան համաձայն *16,358*, Անգլիացիները *3,445*, Սպանիացիները *24,685*, Վրացիները *14*, Յոյները *6,572*, Իտալացիները *138,044*, Լիբանանցիները *2,706*, Պաղեստինցիները *182*, Պարսիկները *638*, Ռուսերը *5,770*, Զուիցերիացիները *4,101*, Սուրիացիները *3,817*, Թուրքերը *4,970*:

Պէտք է ենթադրել, որ բազմաթիւ Հայեր, արծանագրուած ըլլալով Թուրքիոյ, Սուրիոյ եւ Լիբանանի կառավարութիւններուն, հաւանաբար համրուած են Թուրքերուն, Սուրիացիներուն ու Լիբանանցիներուն հետ: Անկէ որ Մարսիլիոյ Հայերը կ'ենթադրեն Թէ իրենց Թիւը *25* հազարի կը հասնի այս շրջանին մէջ:

Ցաւ եւ ձիւն

Մանչի վրայ տիրող բուռն փոթորիկին հետեւանքով, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ հոգեհանգիստային երթեւեկը ընդհատուած է:

Փարիզ եւ Ֆրանսայի շատ մը նահանգները ձիւնի խաւի մը տակ ծածկուած են:

Ցուրտը կը շարունակէ ամէն տեղ: Փարիզ զրոյէն 7 աստիճան վար, Մարսէյլ՝ նոյնպէս, Վիթրիի մէջ 12: Նանթիի մէջ աւելի ցուրտ կ'ընէ: Կը նախատեսուի որ ցուրտը պիտի շարունակուի եւ սառոյցի կտորները պիտի արգիլեն Լուարի վրայ նաւարկին երթեւեկը:

× Գերմանիոյ մէջ եւս, երեք օրէ ի վեր սաստիկ ցուրտ կը տիրէ: Պերլինի մէջ *15* աստիճան, Տրէզտէնի մէջ՝ *21*:

— Լենհաատանի մէջ երկաթուղիներու երթեւեկը խանգարուած է ցուրտին հետեւանքով: Կարպաթեան լեռներուն մէջ ցուրտին աստիճանը է *35*: Ձիւն եւ փոթորիկ նաեւ Իտալիոյ մէջ:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ՏԱՐԻՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԿՈՉԸ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ՏԱՐԻՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԿՈՉԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ՏԱՐԻՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԿՈՉԸ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԿՈՉԸ

(Ի. Ե. ՎԵՐԻԿԻ ՀԱՍՑ)

Ս. Մ. Շմիտ որդ ուր, չիմիստրաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր և աշխատանքի հերոս, ծնվել է 1885 թվականին Ռուսաստանի Կոստրոմայի նահանգի Գալիչ քաղաքում։ 1908 թվականին ավարտել է Սանկտ-Պետերբուրգի համալսարանի ֆիզիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետի քիմիական բաժինը։ Ուսումն ավարտելուց հետո աշխատել է Սանկտ-Պետերբուրգի համալսարանի լաբորատորիայում։ 1918 թվականին նշանակվել է Պետրոգրադի համալսարանի պրոֆեսոր։ 1921 թվականին հրավիրվել է Ռուսական գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 1925 թվականին նշանակվել է Ռուսական գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1934 թվականին ընտրվել է Ռուսական գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1936 թվականին նշանակվել է Ռուսական գիտությունների ակադեմիայի Ազոտի ինստիտուտի տնօրեն։ 1938 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 1939 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1940 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 1941 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1943 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1944 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 1945 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1946 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 1947 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1948 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1949 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 1950 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1951 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1952 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 1953 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1954 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1955 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 1956 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1957 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1958 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 1959 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1960 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1961 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 1962 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1963 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1964 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 1965 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1966 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1967 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 1968 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1969 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1970 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 1971 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1972 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1973 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 1974 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1975 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1976 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 1977 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1978 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1979 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 1980 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1981 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1982 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 1983 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1984 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1985 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 1986 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1987 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1988 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 1989 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1990 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1991 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 1992 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1993 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1994 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 1995 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1996 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 1997 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 1998 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 1999 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2000 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2001 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2002 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2003 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2004 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2005 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2006 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2007 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2008 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2009 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2010 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2011 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2012 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2013 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2014 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2015 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2016 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2017 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2018 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2019 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2020 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2021 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2022 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2023 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2024 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2025 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2026 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2027 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2028 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2029 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2030 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2031 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2032 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2033 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2034 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2035 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2036 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2037 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2038 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2039 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2040 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2041 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2042 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2043 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2044 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2045 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2046 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2047 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2048 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2049 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2050 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2051 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2052 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2053 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2054 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2055 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2056 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2057 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2058 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2059 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2060 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2061 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2062 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2063 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2064 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2065 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2066 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2067 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2068 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2069 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2070 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2071 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2072 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2073 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2074 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2075 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2076 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2077 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2078 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2079 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2080 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2081 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2082 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2083 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2084 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2085 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2086 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2087 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2088 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2089 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2090 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2091 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2092 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2093 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2094 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2095 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2096 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2097 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2098 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2099 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2100 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2101 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2102 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2103 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2104 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2105 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2106 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2107 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2108 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2109 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2110 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2111 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2112 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2113 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2114 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2115 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2116 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2117 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2118 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2119 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2120 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2121 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2122 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2123 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2124 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2125 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2126 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2127 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2128 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2129 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2130 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2131 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2132 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2133 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2134 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2135 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2136 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2137 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2138 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2139 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2140 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2141 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2142 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2143 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2144 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2145 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2146 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2147 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2148 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2149 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2150 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2151 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2152 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2153 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2154 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2155 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2156 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2157 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2158 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2159 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2160 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2161 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2162 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2163 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2164 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2165 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2166 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2167 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2168 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս։ 2169 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2170 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տնօրեն։ 2171 թվականին ընտրվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։ 2172 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահ։ 2173 թվականին նշանակվել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի Ընդհանուր և անօրգանական քիմիայի ինստիտուտի տն

թիւնը կործանուած էր (այս կայսրութիւնը միջնադարեան քաղաքականն ամենամեծ սխալն է եղած, իր իրեն բազրատուներուս չօգնել միայն, այլեւ անոնց անկախութեան վրջ տալը: Բիւր իսկ ձեռքովը վերջ տալը: Բիւրաւոր զոհերի (453ին եւ յաղթական օսմանեան սուլթանները անարգել յառաջացան Եւրոպա: Ձգելով, մինչեւ Վիեննա: Ու Հունգարիա, մինչեւ Վիեննա: Ու ի միջի այլոց պէտք է ըսել որ, թուրքերը կրցան ընդարձակ կայսրութիւն մը հիմնել 16րդ դարուն՝ ընդդէմ քրիստոնեայ պետութիւններու կրօնական սին վէճերուն, եւ նոյնիսկ Եւրոպական այն ժամանակուան ամբողջական դրութեան:

Փոքր Ասիոյ, Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ համար, կիպրոսի ունեցած քաղաքական կարեւորութիւնը, բոլոր հին ժամանակներու աշխարհակալ պետութիւնները գնահատեր էին:

Հիմա կարգը եկած է թուրքիոյ: Օսմանեան հզօր կայսր սուլթան Սուլէյման Գ. ի յաջորդ Սէլիմ Բ. Հրեայի մը խորհուրդին վրայ ի՛նչ բռնչէ գրաւել կիպրոսը: 16րդ դարուն (1570) թուրքերը նաւերով զօրք ցամաք կը հանեն Լիմասոլէն: Հարիւրամաք կը հանեն Լիմասոլէն: Հարիւրամաք թրքական ուժ մէկ ամիսէն հազար թրքական ուժ մէկ ամիսէն նիկոսիան: Մօտ հարիւր հազար ալ պաշարած մայրաքաղաքը ուելի կը պաշարեն մայրաքաղաքը ուելի կը պաշարեն պատրաստ կառուղ մէջտեղ կղզին բերէ: Այս երկու ահռելի բանակները ճակատ ճակտի կառուցան քաջաբար: Թուրքերը օգնական զօրք կը ստանային դուրսէն:

Ի վերջոյ մայրաքաղաքը կ'իյնայ հերոսաբար: Քանի հազար հայ հերոսաբար: Քանի հազար դիակներ նիկոսիոյ պարիսպներուն տակ: Ալ ձանօթ է թուրքին ջարդը, կոտորածը, թալանը, հրդեհը, կիներու եւ աղջիկներու առևանգումը: Հազար գեղեցիկ աղջիկներ նաւ դրուեցան բռնի, Սուլթանին նուէր ղրկելու համար: Բայց անոնցմէ մէկը գեղեցկագեղն Արնալտան, պատիւը բռնութիւնէն եւ տարկութիւնէն նախընտրեց մեռը քան անպատիւ կեանքը: Ծրագ տուաւ նաւուն վառօդարանին: Նաւը, նաւաստիները, հազար գեղեցիկ աղջիկներ այրեցան բոցերու մէջ:

Թուրքերը 16րդ դարէն մինչեւ 19րդ դարուն կէսը, մօտ երեք դար, տէր եղան կղզիին:

Միջին դարէն մինչեւ այսօր ոչ մէկ երկրի կառավարութիւն չէ եղած այնքան բարբարոս դէպի իր հպատակները, որքան թուրք կառավարութիւնը: Ոչ մէկ ժողովուրդ չէ ունեցած այնքան բացասական վերաբերմունք, դէպի իր եւ ուրիշ ազգերու քաղաքակրթութիւնը դարձեալ՝ որքան թուրք ժողովուրդը:

Բիւզանդական կայսրութեան տասը երկար եւ աւելի դարեր դիմանալու պատճառներէն մին, կարելի է ըսել բուն պատճառը, Փոքր-Ասիան եւ Հայաստան աշխարհն էին: Քանի տեսակ ազգեր, ժողովուրդներ, նաեւ Հայերը աշխատեցան հրաշալի կերպով, հաւատարմօրէն այդ կայսրութեան կրօնական, գիտական, զրական, առեւտրական, զինուորական եւ քաղաքական հոյակապ վերելքներուն: Պատի՛ւ Բիւզանդիոնի, որ իր կայսրութեան հզօրագոյն տարրերէն կրցաւ օգտուիլ: Թուրքը ամակայն թուրք է...: Անոր տեղը կասպից ծովու արեւելեան կողմը չորս մեծ անապատներու լայնատարած աւազներն են: Ան զրաւեց Միջագետքը, Ասորեստան, Հայաստան, Կիլիկիա, Կապադովկիա, Փոքր-Ասիա, Սուրիա, Պաղեստին, Արաբիա, Եգիպտոս, Ալճէրիա, Թունուզ, Մարօք, Արեւելեան Միջերկրականի բոլոր կղզիները, Մակեդոնիա, Յունաստան, Պուլկարիա, Սերպիա, Ռումանիա, Ալպանիա, Գարատաղ, Հունգարիա եւ բոլորին մէջ իբրեւ պետական սկզբունք ունեցաւ անարդարութիւնը: Կրօնական, բարոյական, մտաւորական ոչ մէկ իրական վերելք ունեցաւ ան: Իր ոչ-թուրք հպատակները ուղեց բռնի ձուլել տիրող տարրին հետ: Անիկա 18րդ եւ 19րդ դարերու Եւրոպայի հսկայական յառաջդիմութենէն, նոր գիտութիւններէն, քաղաքակրթութիւններէն բնաւ չօգտուեցաւ արժատապէս: Արեւելեան խնդիրը Եւրոպան չէր որ ստեղծեց, այլ թուրքը իր բարբարոսութեամբ:

Ահա ի՛նչպէս այսօր, Նիկոսիոյ, Յամակուստայի, Քիրինիոյ փողոցներէն, ճամբաներէն, զիդեցիկ աչքերով, յունական քթով, ճկուն, սպիտակ կամ նուրբ թխագեղ մարմիններով թրքուհիներ: Ասոնք դարեր առաջ, մինչեւ 50 տարի առաջ դեռ Յոյներ էին, լատին, իտալացի, կամ Հայեր էին: Ո՛վ ըսաւ որ ասոնք թուրք են իսկապէս ցեղով, ծագումով: Ասոնց շեշտն իսկ կը բաւէ իբրեւ ապացոյց թէ՝ անոնք արիական ցեղին կը պատկանին:

Ո՛ւր ինացին դեռ Լուսինեաններ, որ օրով գոյութիւն ունեցող սքանչելի հարուստ պարտէզները, անտառները, պուրակները, կիպրոսի աղուոր ծառերը: Ի՞նչ եղան այս կղզիին հին դարերու արդիւնաբերութիւնը, ճարտարարուեստը, արուեստը, վաճառականութիւնը:

Այս բոլորը կանգ է առած, երբ թուրքն է մտած ներս: Ոչ մէկ ժամանակ կիպրոս չէ տեսած՝ քաղաքական անապահովութիւն, մտքի, խղճի, օրէնքի, բացարձակ բռնատիրութիւն՝ որքան թրքական տիրապետութեան օրով:

1898ին ռուսերէրքական պատերազմէն յետոյ, Պերլին դումարուած վեհաժողովը ընդունեց կիպրոսի դրաւումը անգլիական զինուորներու կողմէ: Պերլինի վեհաժողովէն առաջ, Հափիտ եւ Անգլիոյ՝ միջեւ դաշնի դաշինք էր կնքուած կիպրոսի մասին: Սուլթան Համիտ կրզդին կը պարգեւէր Անգլիոյ՝ պահելու համար հատատուն կերպով Հայաստանն ու Կիլիկիան, Փոքր-Ասիան: Ներկայ Ալպիոնը օսմանեան կայսրութեան պաշտպան կը կանգնէր ընդդէմ հիւսիսային մեծ վտանգին:

Կէս դար է, ահաւասիկ, որ կիպրոսի ժողովուրդը մի անգամ ընդ միշտ ազատագրուած է թրքական վայրենի կառավարութեան կարգերէն ու օրէնքներէն: 50 տարի առաջ կիպրոսցին կ'ապրէր իբրեւ զրաստ, կենդանի, ոչխար: 50 տարի յետոյ այսօր, ինչպէ՞ս կ'պարի կղզիին բնակչութիւնը: Երանի՛ թէ անոր ապրած, վայելած ազատ կեանքին կէսին կէսը ունենայինք մենք երկի եւ այսօր:

Բայց ներկայ դարը ազգերու լիակատար անկախութեան դարն է: Ցոյները, մեծ անցեալով, կ'ուզեն վերագտնել իրենց պատմական հոգային ամբողջութիւնը: Անոնք բացարձակ մեծամասնութիւն են ցեղով, կրօնով, լեզուով, կղզիին մէջ: Անոնք կ'ուզեն միանալ մայր հայրենիքին: Ասոր համար ապստամբեցան վերջերս օտար կառավարութեան դէմ եւ պարտուեցաւ բրիտանական ահռելի ուժէն: Բայց անոնց հոգիին մէջ վառ է եւ սաստիկ, ազատութեան սէրն ու կրակը:

ԱՐՍԻՆ ԱՃԷՄԵԱՆ

ԿՈՒՄԱԿՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

13 նոյեմբերներ

▪▪▪

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Փետրուար 7ին, Պուլվար Օտտոյի «Վոռամեան» ենթակոմիտէի ընկերասիրական խնջոյքը անդամ մը եւս հաստատեց թէ Դաշնակցութեան գաղափարականութիւնը հայ ժողովուրդի ազգային բնական պահանջն է:

Ինչպէսի ընթացքին սեղանապետ ընկեր Դարագաշ կարգաց հետեւեալ նամակը.—

«Ընկերնե՛ր, մենք՝ ստորագրեալ համակիրներս որպէս տառապանքի հովտի դառնութեան ճաշակող ժողովուրդի հարազատ ծնունդ. երկար տարիներ օտար աստղերուտակ անորոշ կացութեան մէջ ապրելով, վճռեցինք միահամուռ թռիչք մը գործել եւ խիզախօրէն մտնել Հ. Յ. Դաշնակցութեան ընտանեկան սեմէն ներս եւ խտացնել շարքերը, ենթարկուելով վանոնադրին ու ծրագրին, աշխատելով գործադրել եւ իրականացնել զայն եւ դիւրացնել ճանապարհը, որ հայ ժողովուրդը պիտի տանի հասցնէ իր իտէալին, Միացեալ անկախ Հայաստանի: Կեցցէ՛ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը:

Շրջանի մարմինէն կը խնդրենք իսկոյն ընթացք տալ մեր պահանջին եւ ազատել մեզ անորոշութենէ»:

Այս նամակը ստորագրած են 13 հայ երիտասարդ ու չափահաս աշխատաւորներ, որոնցմէ շատեր ընտանիքի ու զաւակներու տէր են եւ գուցէ զործադուլիներ:

Նամակի ընթերցումէն վերջ, խօսք տրուեցաւ ընկեր Մ. Մարութեանին, որ յայտ բացատրութիւններ տուաւ կուսակցութեան ծրագիր կանոնագրին շուրջ, զգացուց թէ ծանր պարտականութեան մը տակ կը մտնեն, մանաւորապէս ներկայ տպնապալի միջոցին:

Խօսեցան նաեւ ընկեր Ազգին Մարտիրոսեան եւ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը, պարզելով Դաշնակցութեան տեսակէտները:

Ընկերները հանդիսաւորապէս կատարեցին իրենց ուխտը, համբուրելով հայկական եռագոյնը:

Ողջո՛յն մեր նորեկ ընկերներուն:

Ս. Միլտոնեան

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Յունուար 20ին լրացած ըլլալով «Ցառաջ»ի պարգեւաւոր բաժանորդագրութիւնը, այլ եւս նկատի չեն առնուիր նոր դիմումները:

ԶԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Աւգործութիւն Լիոնի մէջ

ԹՈՒՆԻ ՄԸ ՄԽԻԹԱՐԱԿԱՆ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐ

ԼԻՈՆ.— Անգործութեան ժամին նպաստաւոր լուր մը տալու համար երկար տարեն լուր կ'եղանք, յուսալով որ 1926-27ի շրջանին պէս տագնապը ժամանակի ընթացքին կ'անհետանայ կ'երթայ:

Դժբաղտաբար մեր ենթադրութիւնները ի դերեւ ելան, եւ նկատի առնելով տագնապին ընթացքը, չենք գիտեր թէ այդ բարի լուրը տալու համար որքան տարեն պէտք է սպասենք:

Գաղութին թիւը առանց չափազանցութեան պէտք է հաշուել 7-8 հազար: Մենք առնենք նուազագոյն թիւը— 7 հազարը, իւրաքանչիւր ընտանիք հաշուելով չորսական հոգիէն՝ կ'ունենանք 1750 ընտանիք: Թուաբանական հաշիւ մը ընենք, տեսնելու համար թէ այս 1750 ընտանիքէն քանի հոգին պարապ են, կամ կ'աշխատին: Այս թիւէն պէտք է զեղչենք 350ը, համարելով անհատապէս կամ ընկերակցաբար գործ ունեցողներ, անդին կը մնայ 1400 ընտանիք:

Դժբախտաբար անգործութիւնը այս 1400 ընտանիքներու սեմերէն ներս մտած ու տեղաւորուած է, կամ ուրիշ խօսքով չորս հոգինոց ընտանիքէն երկու, ընդհանրապէս երեք հոգին անպատճառ չեն աշխատիր: Ուրեմն, չորսէն մէկը աշխատաւոր է: Իսկ այդ մէկ հոգին իր բանած պակաս ժամերով ստիպուած է ապրեցնել մնացեալ երեք հոգին: Հաւասարութիւնը դեռ աւելի բազմանդամ ընտանիքներու մասին, որոնց պարագան աւելի ծանր է: Իսկ շատ մը ընտանիքներ բոլորովին պարապ են, ենթակայ ամէն օր փողոց նետուելու վտանգին, քանի որ չեն կրնար սենեակի դրամ վճարել: Բարեբախտաբար մխիթարական պարագայ մը կայ, կառավարութեան նպաստը, որ կը տրուի միայն ֆրանսացի, հայ եւ ռուս անգործներուն: Վերջերս սկսած են ընտանիքի հայրերուն ածելիք, իսկ երիտասարդներուն համար կաթի դրամ տալ:

Այս ծանր կացութեան հանդէպ, ի՞նչ կը խորհին մեր երեւելի եւ աներեւոյթ ազգ. եւ Հայր. Միութիւնները կամ հարուստները... Այս վերջիններէն յոյս չունինք, քիչ մը ունեւոր դասակարգն ալ կծկուած իր պատեանին մէջ, չուզեր տեսնել կամ լսել իր ազգակիցներուն թշուառութիւնը: Եթէ գործ մը պիտի կրնան տեսնել այն ալ Հայր. Միութիւններն են: Անհատի մը կամ ընտանիքի մը թշուառութիւնը, իր հայրենակիցը կամ Հայրենակցական Միութիւնն է որ պիտի տեսնէ եւ ձեռքէն եկած օգնութիւնը ընէ:

Այսպէսի օրերու մէջ եթէ իրարու ցաւէ չպիտի հասկնան, իրարու չպիտի օգնեն, թող այդ «հայրենակցական» բառը մէջտեղէն վերցնեն, լուծուին երթան:

Տագնապէն ազդուած են նաեւ մեր առեւտրականները ու մանաւանդ արհեստաւորները, որոնք զրեթէ գործ չունին:

Այս օրերս մետաքսի գործարանները սկսած են բարւոքումի նշաններ ցոյց տալ, Շարժում մը կը նշմարուի: Շաբաթը չորս օր աշխատող գործարան մը այսօր 5 օր կ'աշխատի, իսկ ոմանք հինգ ժամի փոխարէն 6 ժամ կը բանին: Կը յուսացուի թէ Լիոնի տօնավաճառն ալ (Foire de Lyon, որ յառաջիկային թերեւս ըլլայ Ժրանսայի ամենամեծ եւ միակ ցուցահանդէսը) գործերու բարւոքում մը բերէ իր հետը:

Մ. ՏԷր Պետրոսեան

ՀՐԱՇ ՏՊԱԼ

Այս խորագրին տակ կիւսթաւ պրէ կը գրէ *L'Intransigeant*ի մէջ.—

Տղաքներ կան, որ կը նուիրուին երաժշտութեան: Ցաճախ իրենց ծնողքն է, որ պատճառ կ'ըլլայ: Տարիքին բերումով, կը յաչողին, երաժշտանոցը կ'աւարտեն մրցանակով: Սակայն երաժշտագէ՞տ են, ապագան միայն կրնայ ըսել:

Ահա տղայ մը, 6 տարեւ: Դեռ գրել-կարդալ չի գիտեր, ոչ ալ կը ճանչնայ ձայնանիշերը: Գիրք կամ ձայնագրութիւն, տպագրուած ամէն էջ, անոր համար սեւով ճերմակ թուղթ մըն է: Այս մանուկը եղբայր մըն ալ ունի, որ դաշնակի դասեր կ'առնէ, — կը նուագէ Մոցարթ, Սքարլաթթի, Տագէն, Շուպէրթ: Հրաշք տղան ծանօթ չէ այդ անուններուն, սակայն զոց կը սորվի անոնց երաժշտական կտորները, երբ եղբայրը կը նուագէ: Ու երբ եղբօր դասը կ'աւարտի, փոքրիկը կը ցատկէ կը թաւի եռոտանիին վրայ, մատները կը դնէ ստեղնաշարին, եւ պարզապէս ականջի լիշողութեամբ կուտայ երաժշտութիւնը, զոր լսած էր:

Ո՞ր ասպարէզին է նախատակ-ծուած այս տղան, մեծ երաժիշտ մը պիտի դառնայ, հրաշք մը, թէ յարդի բոց մը պարզապէս: Ո՛վ դիտէ: Ինչ որ յայտնի է, այն է թէ այս տղան որոշ ձիրքեր ունի, զորս կ'արժէ մշակել:

Այսպիսի հրաշք տղաք չէն պակսիր: Շատ զգուխիւն ունին, բայց միշտ չեն տեսնուիր: Ես տեսայ նման հրաշք տղայ մը, որ այս շաբաթ (այսօր), Շոփէնի սրահին մէջ, դաշնակ պիտի նուագէ: Անունն է Ռաֆֆի Պետրոսեան:

Ան պիտի նուագէ պարզապէս առաջնորդ ունենալով իր ընազդը: Աչխոյժ աչքերով, ժպտուն ու յստակ դիմագիծով տղեկ մըն է ան: կարծեմ նոյն ծագումն ունի Շուտի Մենուհինի պէս: Երանի թէ այն միւս հրաշալի փոքրիկ դաշնակահարին նման կարենար դտնել անձնուէր ու խորաթափանց առաջնորդ մը:

Թերեւս դաշնակի մեր վարպետներուն համար հետաքրքրական փորձերու դեղեցիկ միջոց մըն է ան: Ո՛վ պիտի ուղէր ստանձնել այդ:

ԽՄԲ.— փոքրիկ Ռաֆֆիի երկրորդ նուագահանդէսը տեղի կ'ունենայ այսօր, շաբաթ: Մանրամասնութիւնները կարդալ Դ. էջ:

ՍՏԱՑՈՂ

Ա Ր Փ Ի, թիւ 3 (պատանիներու եւ մանուկներու պարբերականը): Խմբագիր՝ Դոկտ. Ա. Բարսեղեան: Սիրուն բովանդակութեամբ եւ պատկերազարդ: Տարեկան բաժնեդին 2 տոլար: Հասցէ.— P. O. Box 77, Alston, Mass (U. S. A.):

Կը ծախուի նաեւ Ցառաջի խմբագրատունը: Գինն 2 ֆրանք:

''ՅԱՌԱՋ''Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (16)

ԵՐԴԻՔ ՀԱՅՐԵՆԻ

(Վէպ)

▪▪▪▪▪▪▪▪

Ա. ՄԱՍ

III

— Բերանդ ժողվէ, կեավուր, — սաստեց զինուորներէն մին:

— Սա խոզած ծերուկին նայէ... վա՛յ քու տինդ իմանդ...:

Իսկ երրորդը՝

— Մարի՛ ղէ՛դ, — ձայնեց Աննա քուրիկին՝ տափատին ձախ դրպանը դնե-լէ ձախ ձեռքին ղրանը, չգա՞ս սա քա-րին կախէն...:

Քեռիին արիւնը գլուխը խուժեց: Աննան վախցաւ: Իսկ Գրիգոր ապշած կը ճնար ծովածն մէջ: Քեռին քայլ մ'ը առաւ: Քայլ մ'ալ զինուորներէն մին...: Գրիգորն ալ: Իրարու նայեցան: Քեռիին աչքերը կը փայլատակէին: Հուժկու ու յաղթանդամ, պատրաստ էր շանսատակ ընելու երեքը մէկ...: Արկածալից անցեալ մը ունեցած էր: Ու ոստիկան մը փոած՝ հարանիքի դիշեր մը, իր քսաներեք տարեկանին: Ալ անկէ չետոյ ատելութիւնը իր մէջ աճած էր դէպի Թուրքը: «Սխորժակը ուտելով կը բացուի», կ'ըսէր միշտ՝ երբ խօսքը կ'ըլլար: Այսուհանդերձ, զգուշացաւ:

Գրիգոր ծօտեցած էր իրեն: Փոքրիկին զանկը անհանդարտ էր: Ու, երկուքին ծոքին մէջ, միւռնաբար, ծոցին պլանկը վերածնաւ...: Ակնարկը զարմուց քեռին: Ձեռքը զօտիին տարաւ՝ արմատ-կովը ձգդելու համար պլանկիհոն ըլլալը, ու ծխատուփը հանել ձեւացուց:

Զինուորները հեռացան, արդէն:

Վերադարձին, Գրիգոր բաժնուեցաւ քեռիէն եւ ուղղուեցաւ դէպի տուն: Դեռ կը տրտիէր սիրտը: Վախ չէր, ինչ որ կը զգար: Այլ՝ անհանդարտ բան մը: Ծուռ գոմ մը: Ու ծլող, ծաւալ գտնող վրդովումի մը՝ կուրծքին տակ:

Զատկի արձակուրդի օրերն էին: Աւագ չորեքշաբթի: Ուզեց հեռուի փողոցէն դառնալ: Ընդնիլ Սատղիկենց տանը առջեւէն: Բայց, չենթարկուեցաւ իր ցանկութեան, ու մտաւ տուն: Մայրը թրեր՝ շիներ էր չէօրէկները: Կատուն հաւկիթին ու խմորին հոտը առած, կը ծլուէր խոհանոցին գոց դրանը առջեւ: Գոչը պարուրեց ու Գրիգորի ոտքերուն քսուեցաւ, անոր հետ խոհանոց մտնելու համար:

Գրիգոր առաւ «թավա»ն ու փուռ գնաց: Միառ՛ւ, մի՛առ՛ւ...: Կամա՛յ, ա՛յ տղայ, փողոցին դրանը մի՛չեւ պիտի սեղմուի կատուին մէջքը:

Թաղացը կը ժպտէր աղուոր ու լուսաշող արեւի մը ցոլքերուն տակ: Անօրինակ եռուզեռ մը կար հայկական փողոցներուն մէջ: Բայց պատուհաններ, աւլտուփ, կիսագոց կուրծքերով ու մերկ բռմբերով կիներ կամ աղջիկներ՝ պատուհաններուն մէջերը բարձրացած, սպիտակ լաթի մը կտորով ապակիները կը սրբեն՝ երդ մը մռլտալէն: Թուխ աղջիկ մը կեցած՝ պարտէզին նայող քարէ սանդուղին վրայ, եւ բաղնիքին ռունգ գզուող ու սիրտ դողդղացնող բոյրը մսերուն, գլուխը առջին ծռեր՝ իր սեւ ու երկարաձիգ մազերը կը սանտրէ: Ուրիշներ ծռած՝ կը լուան իրենց դռներուն առջեւը, մինչեւ իրենց պիտերը յուցադրելէն...: Գրիգորի ուշադրութիւնը գրաւեց դուռ Սրապին քոյրը՝ դուռը բաց, նրբանցքը մաքրած տանին:

Անո՜ւշ դող մը անցաւ մարմնէն: Կարմրեցաւ: Փախցուց ակնարկը, բայց կրկին փնտռեց որ գայթ...: Ոտքերը ինչո՞ւ դանդաղեցան: Արագացուց քայլերը: Ծիշեց թէ՝ մայրը, 4-5 տարիներէ ի վեր ճիասին բաղնիք չի տանիր ղինքը: Ինչո՞ւ, արդեօք: Իրեն ծանօթ բոլոր կիները հոն կ'ըլլային...: Է՜հ, դրացի Պայծառը շատ կը պռատ: Անգամ մը ծակոն ալ հոն էր ու կուլար, թասը քարին զարնելէն ու մէկ ձեռքովը աչքը շփելէն... Ծիշեց, որ մայրիկը ղինքը կանուխ կը լուար, ու կը բերէր, կը նստեցնէր «սօլուխլըխ»ը: Թէեւ, ինք կը նախընտրէր պարապ գտնուին առջեւ նստիլ, ծորակը բանալ, տաք ջուրը առնել թասով ու թափել սեւ մի-ջատներուն վրայ: Թէեւ մր մը, լո՜ւփ, սահեր էր ու բռներ Սրապին քրոջը մէջտեղ անհաշիւ խելագարութիւններու հետեւանքով զրգռելով տեղական մամուլի եւ ժողովուրդի զայրոյթը հայ գաղութին դէմ:

Եղիպտոսի մէջ, հակապետական զրդռիչ ընթացքի մէջ գտնուող կարգ մը կարմիրներ կը ձերբակալուին, եւ անոնց մեծամասնութիւնը հայ անունը կը կրնայ:

Հոս, մեր քթին տակ, հայ բարեգործական վերարկուի տակ ծածկուած հոկ անունով կազմակերպութիւն մը հրապարակ կը նետէ մարգիկ, որ աքլորային մեծամտութեամբ, սպառնալիք կը կարդան ո՛չ միայն հայ գաղութին, այլ նաեւ Ամերիկայի կառավարութեան՝ կասկածելի դարձնելով նաեւ հայ ճշմարտային եւ բարեգործական կազմակերպութիւնները:

Այս «գէշ էկէօզութիւն»ները որեւէ դրական օգուտ մը չեն կրնար տալ իրենց տարփողած նպատակին — համաշխարհային յեղափոխութեան: Բայց մեծ վնաս կը պատճառեն հայ գաղութներուն, որոնք աննախընթացօրէն բացառիկ կարեւորութեան մէջ կը գտնուին՝ ներկայ ծանր պայմաններուն տակ:

Համաշխարհային յեղափոխութեան մեծնկարաւանին վրայ բան մը չաւելնար մեր «վալ էշ»երը անոր վրայ աւելցնելով եւ ոչ ալ բան կը պակսի զանոնք անկէ դուրս հանելով: Սակայն անոնց ներկայութիւնը կարծիր լաթի մը զրգռիչ ազատորութիւնը կը թողու զանազան երկիրներու մէջ, որուն ծանր եւ աղէտաւոր արդիւնքը կը կրէ մեր հաւաքականութիւնը»:

Ամանուած այս տղան, մեծ երաժիշտ մը պիտի դառնայ, հրաշք մը, թէ յարդի բոց մը պարզապէս: Ո՛վ դիտէ: Ինչ որ յայտնի է, այն է թէ այս տղան որոշ ձիրքեր ունի, զորս կ'արժէ մշակել:

Այսպիսի հրաշք տղաք չէն պակսիր: Շատ զգուխիւն ունին, բայց միշտ չեն տեսնուիր: Ես տեսայ նման հրաշք տղայ մը, որ այս շաբաթ (այսօր), Շոփէնի սրահին մէջ, դաշնակ պիտի նուագէ: Անունն է Ռաֆֆի Պետրոսեան:

Ան պիտի նուագէ պարզապէս առաջնորդ ունենալով իր ընազդը: Աչխոյժ աչքերով, ժպտուն ու յստակ դիմագիծով տղեկ մըն է ան: կարծեմ նոյն ծագումն ունի Շուտի Մենուհինի պէս: Երանի թէ այն միւս հրաշալի փոքրիկ դաշնակահարին նման կարենար գտնել անձնուէր ու խորաթափանց առաջնորդ մը:

Թերեւս դաշնակի մեր վարպետներուն համար հետաքրքրական փորձերու դեղեցիկ միջոց մըն է ան: Ո՛վ պիտի ուղէր ստանձնել այդ:

ԽՄԲ.— փոքրիկ Ռաֆֆիի երկրորդ նուագահանդէսը տեղի կ'ունենայ այսօր, շաբաթ: Մանրամասնութիւնները կարդալ Դ. էջ:

ՍՏԱՑՈՂ

Ա Ր Փ Ի, թիւ 3 (պատանիներու եւ մանուկներու պարբերականը): Խմբագիր՝ Դոկտ. Ա. Բարսեղեան: Սիրուն բովանդակութեամբ եւ պատկերազարդ: Տարեկան բաժնեդին 2 տոլար: Հասցէ.— P. O. Box 77, Alston, Mass (U. S. A.):

Կը ծախուի նաեւ Ցառաջի խմբագրատունը: Գինն 2 ֆրանք:

ա «փէք» ձեռքովդ դրածի պէս կը խօթաթես...:

— Էս ի՛շ կ'ըսեմ կոր քեղի, դուն ան նայէ — աւելի ինքնավստահ շեշտ մը դրաւ Վաւվաւ իր ձայնին մէջ:

— Կըսմէթլի աղջիկ է եղեր, — վրայ լինկաւ ուրիշ մը:

Ու կարծիքները ծայր տուին: Նշանառաք, հարսանիք, մինչեւ տղաբերք: Ցետոյ՝ աղջկան բնաւորութիւնն ու կեսուրը: Նոյնիսկ ապագայ այդ էրիկ-հնիկը կառւեցուցին քանի մը անգամ: Ցատնցին, նորէն իրարու տուին:

Գրիգոր կանգնած էր փուռին ներսի կողմը ու կը հետեւէր փուռապան Ղուկաս աղբօր շարժումներուն, ու ճիգ կ'ընէր նայելու եւ չնայելու Սատղիկին, մինչ ան բարի ու կայծկլտուն աչքերը յաճախ կը սեւեռէր իրեն: Գրիգոր յիշեց թէ՝ այդ երկար թելն, տարիներ առաջ, անգամ մը իջած էր ուսին, երբ դուրսէն կամացյ մը ուզած էր բռնել ու Ղուկաս աղբար գնտած հայրը փուռին բերանը թափած էր...: Շատ «չգէտ» մարդ էր Ղուկաս աղբար:

(Շար.) *Կ. ՄՆՏԵՍԵԱՆ*

Թորիրդային պատուիրակութիւնը խաղաղութեան իարցին լուծումը կը գտնէ միայն ընդհանուր եւ ամբողջական զինաթափութեան մէջ: Մինչ այդ Մոսկուայի կառավարութիւնը պիտի շարունակէ առաջարկել ոչ-յարձակման դաշինքներ՝ առանց բացառութեան՝ բոլոր երկիրներուն: Բայց «ընդհանուր եւ ամբողջական զինաթափութիւնը կը կազմէ միակ ազդու երաշխիքը ընդդէմ պատերազմի եւ անոր աւերիչ հետեւանքներուն»:

— կատարեալ զինաթափութիւն մը միայն, կ'եզրակացնէ Լիտվինով, թոյլ կուտայ իւրաքանչիւր երկիրներուն համար իւաւասար պայմաններու եւ իւաւասար ապահովութեան: Գալով իսկողութեան եւ իակակշռին, բացայայտօրէն աւելի դիւրին չէ՞ յանցապարտութիւնը իաստատել պետութեան մը, որ իակառակ միջազգային պայմանադրութեան մը կը շինէ իրասայլեր, թրընդանօթներ, գնդացիրներ, ռմբաձիգ օդանաւեր, քան թէ երեւան իանել գեղատնտեսական մեքենաներ, քան թէ ծրագրել այն պետութեան որ իր սպառազինութիւններուն մէջ՝ որեւէ չափով մը կ'անցնի պայմանադրութեամբ պարտադրուած սահմանները:

Թորիրդային պատուիրակութիւնը սակայն, տրամադիր է քննելու ամէն առաջարկ որ կը ձգտի աստիճանաբար եւ համեմատաբար նուազեցնել զէնքերը: Ատկից զատ, իամամիտ է որ արգիլուին ամէնէն յարձակողական զէնքերը: Լիտվինովէ վերջ խօսեցաւ Շուէտի ներկայացուցիչը՝

Պաշտպանական գործակցութիւն

Պոլսոյ մէջ գումարուած Պալքանեան Թորիրդաժողովի Թորիւրդի նիստերուն մասնակցելէ վերջ, Աթէնք վերադարձին, յոյն պատուիրակներու պետը Պ. փափանաստասիու, հետեւեալ կերպով ներկայացուց իր երկրին տեսակէտը Պալքանեան պետութեանց տնտեսական գործակցութեան մասին.

Ա.— Պալքանեան պետութեանց միջեւ, նախընտրական մաքսատուրքի մը իաստատում: Ասով, նուազագոյն մաքսատուրքերը պէտք է կրճատ իարիւրին չիսունի նուազում մը: Այս նոր մաքսատուրքը պէտք է գործադրուի այն ապրանքներուն համար, որոնք Պալքանեան երկրէ մը կը ղրկուին, Պալքանեան ուրիշ երկիր մը:

Բ.— Պալքանեան երկիր մը ուրիշ երկրի մը հետ առեւտրական դաշինք մը կնքելէ առաջ, պէտք է կարծիքներու փոխանակութեան ձեռնարկէ Պալքանեան միւս պետութեանց հետ, այնպէս որ Պալքանեան Թերակղզիին մէջ կիրարկուի տնտեսական միօրինակ քաղաքականութիւն մը:

Գ.—Հաստատել Պալքանեան երկիրներու միայուն յանձնախումբ մը, Պալքանեան երկիրներու միջեւ, արտադրութեանց եւ ապրանքներու փոխանակութիւնը կարգի դնելու համար:

Յոյն պատուիրակը յայտնեց Թէ անիրաժեշտ կը նկատէ միջպալքանեան յանձնախումբի մը կազմութիւնը:

Դաւանութեան երկիրներու իորհրդակցութիւնը

Համեւրոպական միութեան առաջարկով, Ուքքրէշի մէջ գումարուիլ սկսաւ իորհրդաժողով մը, որուն կը մասնակցին Դանուբեան երկիրներու քաղաքական ղեկավար անձնաւորութիւնները:

Փետրուար 22ին Պոնոյի մէջ տեղի պիտի ունենայ երկրորդ գումարում մը: Ժողովին անդամները պիտի քննեն Դանուբեան երկիրներու միջեւ տնտեսական մերձեցման եւ փոխադարձ օգնութեան կարելիութիւնները:

Այս ժողովները որոնք տեղի կ'ունենան եւրոպայի մաքսային միութեան ազգային կազմակերպութիւններուն հովանաւորութեամբ, կը հետապնդեն Դանուբեան երկիրներու միջեւ տնտեսական սերտ գործակցութեան մը անհրաժեշտութիւնը ցոյց տալու նպատակը:

Ցուրտը Մուսուլի մէջ

Մուսուլէն կը հեռագրեն Թէ տարիներէ ի վեր չտեսնուած ցուրտ մը կը տիրէ ամբողջ երկրին մէջ: Ամբողջ նահանգին մէջ առատ ձիւն տեղացած է, ծանր կորուստներ պատճառելով արջառներուն եւ ոչխարներուն: Ամատիէի մէջ ձիւնամրրիկը Թոյլ չէ տար տուներէն դուրս ելլել: Երկու ոստիկաններ մեռած են ցուրտէն:

«ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ»Ը

ՊՐԱԿ ԱՌ ՊՐԱԿ

Ցուսաբեր որոշած է 8 Օշականի վէպը՝ իրապարակ իանել պրակ առ պրակ:

Առաջին *զոյգ պրակը* իրապարակ ելած է ցունուար 30ին, 52 մեծադիր էջերով:

Դիւրութիւն տալու համար բոլոր գրասէրներուն, իաստատուած է բաժանորդագրութեան դրութիւնը:

25 պրակը, քսան եգ. դաիեկանի (կանխիկ):

Ջեռքէ կը ծախուի 32 էջը՝ 1 եգ. դաիեկանի:

Այս առթիւ, մեր պաշտօնակիցը կոչ կ'ընէ մասնաւորաբար հայ գրականութեան բարեկամներուն, որ իրենց աջակցութիւնը բերեն՝ այս մեծածախս եւ մեծարժէք գործին իրատարակութեան համար:

Կր յանձնարարուի օրը օրին ապաիովել յաջորդական պրակները, նկատի ունենալով որ *սահմանափակ թիւով* կր ապագրուին անոնք եւ *մէկ ամիս* ետք (մինչեւ մարտ 1) զգալապէս պիտի փոխուին Թէ՛ բաժանորդագրութեան պայմանները եւ Թէ նախընթաց պրակներուն գիները:

Թատերական ներկայացում Լիոնի մէջ

Եազկատի Շրջ. ընդհ. Հայր. միութեան Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ ի նպաստ հայ անգործներուն

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ցրդ քաղաքապետարանի սրահին մէջ Rue du Sèze, Lyon:

Յ.



Դ.

Լիոնի կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի Համազասպ, Կայծակ, Կուկունեան, Մարզպետ եւ Կար տը Վէջի Անդրանիկ խումբերու ընկերները վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Հ. Ց. Դ. Գրադարանը:

Վիէնի կոմիտէն իր շրջանի Քրիստափոր, Ապառաժ եւ Ռոստոմ խումբերու բոլոր ընկերները ժողովի կը հրաւիրէ վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Համաժակ Ակումբին մէջ: Ներառ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Իսկ Քրիստափոր խումբը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին 10ը Համաժակ Ակումբին մէջ: Կը խօսի ընկ. Արամ Գառնոն:

ՄԱՐՍԷՑԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Պալ. Օտտօի Պատ. Միութեան բոլոր ընկերները այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԷՑԻ Սէյնթ Անթուանի ընկեր կարօ խումբի ընկերահամակրական դասախօսական ժողովը վաղը կիրակի ժամը 5ին կը խօսի ընկ. Պ. ՀԻՄԵԱՆ, նիւթ ունենալով «Համաուրգուիներու հարցը եւ միջազգային քաղաքականութիւնը»:

ՏԻՍԻՆի Պատանեկան Միութեան վիճաբանական ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Քաֆէ տը լա Փէյ մէջ, նիւթ՝ «Ազազայ Հայաստանը»: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները»:

Լիոնի Համազասպ խումբի ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Փարիզի Գրական Ակումբ *այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 13 Rue Cambronne, métro Vaugirard. Կը խօսի Պ. Աղշակ Ջօպանեան, նիւթ ունենալով «Օմար Խայեամ եւ Նահապետ Քուչակ»: Մուտքը ազատ է:*

ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

6 տարեկան

ԵՐԿՐՈՐԴ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 5.45ին

Salle Chopin (Pleyel) 8, Rue Daru, Paris (8)

Ռաֆֆի չհասկնար ձայնանիշերէ, կը նուագէ յիշողութեամբ

Ցայտագիր՝ Մօցարթ, Սքարլաթի, Պեթհովէն, Ցաքէն, Շուման, Պուրկմիւլեր, Շոքէն, Շուպերթ, Դաշնակ Բիէյել:

Տոմսերու գիները՝ 26, 21, 16 եւ 11 Ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին՝ Maison Pleyel, 252 Fbg. St. Honore; chez Durand. éditeur, 4 Place de la Madeleine; à la Boîte à Musique, 135 Bis Raspail.

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՁԱՆԴԷՍ

Հայ Ուսանողական Միութեան

Հովանաւորութեամբ ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Վաղը կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր

Salle des Centraux մէջ 8 RUE JEAN-GOUJON

Եւրոպական պարեր, կը նուագէ PIZARRO յայտնի օրքէսթրը

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, կը մասնակցին յայտնի արուեստագէտներ

ՃՈՒ ՊԻՒՃԷ · ՄԱՏԶԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մուտք՝ 20 ֆրանք *Ուսանողներու համար 10 ֆրանք*

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Ա. Ե. Կ. Խաչի ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 2.30ին Ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

Ա. Ե. Կ. Խաչի Մանուկներու Պաշտպանութիւն ժամանակավոր հերթական ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի ժամը 3ին, 71 Ave. Kléber: Կը խօսի Տիկին Ս. Տէր Դաւթեան: Նիւթ՝ «Մանուկներու սեռական դաստիարակութիւնը»:

ՄԱՐՍԷՑԻ Պոլսեցիներու միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր բնիկ պոլսեցիները, անդամ կամ ոչ անդամ, վաղը Կիրակի ժամը 2ին Café Noailles, 75 La Canebière-ի սրահին մէջ:

Ա. Ե. Կ, ԽԱՉԻ Մարսէյլի մասնաճիւղը Թէյասեղանի մը հրաւիրէ բոլոր անոնք որ կարմիր Խաչի գործը իրենց սրտին մօտիկ կը սեպեն: Հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ վաղը Կիրակի ժամը 5ին, Bar Monumantal-ի սրահին մէջ, 59 Bld. Dugommier: Տեղի պիտի ունենան անակընկալներ անդամուհիներու կողմէ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹԻՒ

ՍՏԱՑՈՂ

Մէվրան, Ֆ. Պ.— 35:

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

—Մարտիրոս Սապոնճեան՝ ծնած Կարին, Ջամուր Մոքաք, 1903ին, հօր անունը՝ Տիգրան, կոշկակար, մօր անունը՝ Սաթենիկ, ծնեալ Մկրեան, կը փնտռէ իր ազգականները, Հօրեղբայրներ՝ Աւետիս եւ Գրիգոր Սապոնճեան, մօրեղբայր՝ Մարտիրոս Մկրեան, մօրաքոյր Սօֆիա Թիւթիւնճեան, դրացիներ՝ Խերպէկեան եւ Թարոյեան: Իմացնել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

Դասախօսութիւն

Մարսէյլի Հայ Ակումբին մէջ: Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 114 rue de Rome.

Կը խօսի Պ. Վահրամ Թօրամանեան, նիւթ՝ «Մեքենան եւ տնտեսական տագնապը»:

Մուտքը ազատ է:

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Առէն կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին Պէլվիւի Ֆրանսական Աւետարանական եկեղեցւոյ սրահին մէջ կը քարոզէ հայերէն լեզուով Վեր. Մ. Տէր Սահակեան: Մուտքը ազատ է: Մէթրօ Պէլվիւ, Թրամուէյ 26:

ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մշուոյ, գարմ.արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ վէներ. ֆիւանդութիւն եւ վարիքի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

25,000 Gilets à Solder

ԸՆՏԻՐ ԲՈՒՐԴԷ, ԵՐԿԱՐ ԹԷՒՈՎ, 300 ԿՐԱՄ, ԱՄԷՆ ԳՈՅՆԷ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՅՍ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ



ԳԻՆ **17.50** ՖՐԱՆՔ

Անոնք որ չեն յաճախեր մեր ըսածին, Թող յաճին անգամ մը այցելել մեր յաստատութիւնը եւ իսկ

ԵԿԱՑ, ՏԵՍԱՑ, ՁԱՐՄԱՑԱՑ

Tricots TERZIAN

20 Rue Mélingue, Métro: Buttes-Chaumont Tél. Botzaris 22-98

ԿԸ ՂՐԿԵՆՔ ՖՐԱՆՄԱՑԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ամենուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը

44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՍՈՒԻՏ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

Կէս օրին ՄԱՔՍՈՒԻՏԻՆ եկուր, հոն եմ 7.50 ֆրանքով կը ճաշեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ:

Մաքսուտը կը յարմարի օրուան տագնապին: Եկէք եւ տեսէք:

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղիներ գինի պոլսական եւ ռուսական աղանդերներով:

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու:

ԴԵՐՁԱԿ ԳԱՐԱԵԱՆ

ՄԻՇՏ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԴՈՐԾ

Սօսիէթէ Սավանիի դէմ, 5 rue Michelet

Մէթրօ Սէն Միշէլ եւ Օտէօն Tél. Dan. 41—45

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՑԻ ՑՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դահիճը կը պատմէ

ԵՐԻՒՈՐԴ ՄԱՍ

Հ. Ց. Դաշնակցութեան գործերը

18.— ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԻ ԳՐԱԻԵՑԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

«Կոմիտէն ետ առաւ ոսկեայ նետնուած պահանջին վրայ, պահեցինք Սէլամսըզի մօտակայքը, Դրօշակեան կոմիտէին անդամներէն կօշկակար Ստեփանի տանը պատին մէջ:

—Այդքան ռումբ ո՞ւրկէ ճարեցիք: Ռուսիայէ՞ն բերիք:

— Կ'ըսեն Թէ Ռուսիայէն ալ կուգայ, սակայն այդ ռումբերը շինուած էին հոս, Սէլամսըզ, Թէքքէ Քափուսը, Ձուլիչ Կարապետի գործարանին մէջ: Ձուլիչ Կարապետի տղաքը Մինքայէլն ու Սարգիսն են, որ կը շինեն: Ռումբերը շինուած էին չորս տեսակ: Որքան գիտեմ, այդ գործարանին մէջ շինուեցան աւելի քան 650 ռումբ: Այդտեղէն կը փոխադրուին Բերա, Չեմ գիտեր Թէ ո՛ւր: Հոն կը լեցուին ռումբերը, եւ շողիկները (գափսիւլ) կ'ազդուին, յետոյ կը բաժնուին:

Ուղղակի բանտ ղրկեցի այս լուրը եւ վաճանդաւոր կոմիտէճին: Խուզարկել տուի կօշկակար Ստեփանի տունը: Տանը մէջ, ածուխի մթերանոցին ձեղունէն երեւան ելան 16 ռումբ, 9 ատրճանակ, մէկ Թաշկինակ ռումբի շողիկ, բազմաթիւ փամփուշտներ: Թիթեղեայ անտուկի մը մէջ վառնդաւոր վաւերաԹուղթեր: Ստեփանի հետ բանտարկուեցան դործարանին տէրերը Կարապետ, տղաքը Սարգիս եւ Մինքայէլ, եղիա Մարտիկեան: Սէլամսըզի Հայոց եկեղեցիէն խուզարկութիւնը երեւան հանեց 2 ատրճանակ, 1 դաշոյն, բազմաթիւ փամփուշտներ, եւ քանի մը ձեռք զէնքեր, ֆէտայիներու յատուկ: Ասկից զատ գտնուեցան օճառի կաղապարով բազմաթիւ ռումբեր:

Հողաթափի վաճառական Աւետիս ըսած էր Թէ ռումբերուն գունդերը կը շինուէին Սկիւտարի մէջ, իսկ լեցուելու եւ շողիկ ազդուելու համար կը փոխադրուէին Բերա, անծանօթ տեղ մը: Փնտռեցինք, պրպտեցինք, բայց չկրցանք գտնել Բերայի զինագործարանը: Լրտեսները դիշեր ցերեկ հետապնդեցին, սակայն նշոյլ մը իսկ չյաջողեցան գտնել:

Օր մը, երբ խորախոյզ գաղտնի ոստիկան մը, Բերայի Քարնավալ Ճաւատէէն կ'անցնի, կը տեսնէ որ Իսկուհի անունով կնոջ մը տան պատուհանէն վար կ'իյնայ տրցակ մը բանալի, —օդակի մը անցուած 11 բանալիներ էին, եւ 1 հատ ալ զաղտնի բանալի: Պատուհանին մէջ 6-7 տարեկան աղջնակ մը այդ բանալիներուն հետ խաղացած պահուն, ձեռքէն կը ձգէ վար: Ցայտնի էր որ տիկին Իսկուհի տունը չէր: Ու ազդնակը անկիւնէ մը գտնելով այդ բանալիները, հետը կը խաղայ ու փողոց կը ձգէ: Գաղտնի ոստիկանը կը գրպանէ այդ բանալիները, տան տեղը կը ճշդէ եւ ուղղակի ոստիկանական նախարարութիւն կուգայ:Ու կ'ըսէ Թիկնապահիս·

— Ասոնք յատկապէս շինուած բանալիներ են: Գաղտնի բանալի մըն ալ կայ միասին: Կասկածներ ունիմ տան մը վրայ: Երբեմն երբեմն կը տեսնէի որ կասկածելի մարդիկ կը մտնէին այս տունէն ներս: Լուր տուէք Նազըմ փաշային:

Թիկնապահս խնդիրը ներկայացուց ինծի: Այս գաղտնի ոստիկանին ընկերացողի բաւական Թիւով ոստիկաններ, խուզարկելու համար Իսկուհիի տունը, ուրկէ գտանք 75 մաուսեր եւ 7 գաղտնի բանալիներ: Իսկուհի տունը կը գտնուէր: Կը պոռար, կ'աղաղակէր:

— Լուր չունիմ, դուք բերիք դրիք այդ բանալիները իմ տանս մէջ, կ'ուզէք գիս կրակի մէջ նետել:

Սովորական ժամանակներու մէջ այս բանալիները կը հաւաբուին զոհի գործիքներ: Սակայն որոշ էր Թէ խռովութեան եւ յեղափոխութեան օրերուն, այդ բանալիներուն պէտք էր տարբեր նշանակութիւն տար: Այդ բանալիներով յեղափոխականները դիւրութեամբ կը բանային օտարահպատակներուն դուռները եւ տուներէն ներս ռումբ կը նետէին, որպէսզի կարելի ըլլար արտաքին միջամտութիւն հրաւիրել:

Հրահանգ տուի խորազնին կերպով խուզարկել այդ տունը: Ի վերջոյ կարելի եղաւ երեւան հանել ռումբի մթերանոցը: Տան գետնայարկը, գետինը փորուած եւ հողը մէկ կողմ դիզուած էր: Տեսնուեցաւ 75 սանթիմեթր տրամագիծով բոլորաձեւ հորի մը բերանը: Երեք մեթր խորութիւն ունէր: Հորին պատերը ծածկուած էին ագիւսով: Ցատակէն կը բացուէր 6 քառ. մեթր մեծնկուղ մը: Մտանք նկուղէն ներս, ինչ'ը չկայր այնտեղ: Կոմիտէին գլխաւոր մթերանոցն էր այդ:

5 հատ մեծ ռումբ, իւրաքանչիւրը 28 սանթիմեթր տրամագիծով (պտուկաւոր), 13 պատրոյդով (պտուկաւոր), 18 ծանրութեամբ, վրան Հ. Ց. Դաշնակցութեան նշանները հայատառ:

12 հատ ռումբ, «փէյք» երկաթէ ձուլուած, բաւական մեծ:

3 ռումբ, օճառի կաղապարով

11 տուփ ռումբի պատրոյդ

13 տուփ ուժանակի շողիկ

50 տրամ chlorate de potasse

28 բարակ ու երկար սրուակ նիթրոկլիսէրինով լեցուն:

20 մեթր բամպակեայ ժապաւէն պատրոյդ (լադըմ ֆիթիլի):

20 մեթր կպրացած պատրոյդ տուփ ատրճանակի փամփուշտ:

2 չափոց, ճշդելու համար բերուն պտուկներուն բացուածքը

2 բանալի ռումբերը լեցնելու համար:

1—2 ուժանակի կաղապարներ թիթեղէ շինուած:

Ընդօրինակութեան համար բառախտակ:

Ընդօրինակութեան գլան:

Տպագրական տառեր գանազան մեծութեամբ:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932
14 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1803 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՖՐԱՆՍԱՆ ԱԼ ԴԷՊԻ ԱԶ

Քանի երկու — կամ 27 — ժամուան փոթորկալի նիստէ մը յետոյ, որ տեւեց հինգշաբթի ժամը տասնըմէկէն մինչեւ ուրբաթ առտու (փետր. 11-12), եւ ուր ձախակողմեան երեսփոխանները առին քալեցին, Ֆրանսայի երեսփ. ժողովը փոխեց ընտրական օրէնքը։

Տրուած որոշման համաձայն, —

Ա.— Այսուհետեւ երեսփոխանները պիտի ընտրուին մէկ քուէարկութեամբ։ (Կը ջնջուի համեմատականի մեացած ընտրութիւնը)։ Ամենաշատ քուէները շահող ընտրելին պիտի հռչակուի երեսփոխան։ Եթէ քուէները հաւասար ըլլան, ամէնէն տարէց թեկնածուն կը համարուի երեսփոխան։ Երկրորդ քուէարկութիւն մը պիտի կատարուի միայն այնատեն, երբ թեկնածուն չէ շահեր արձանագրուած քուէներու մէկ չորրորդը։

Բ.— Կիներն ալ ընտրող եւ ընտրելի պիտի ըլլան, այրերու համար սահմանուած պայմաններով (տարիք, կարողութիւն եւլն.)։

Գ.— Նոր երեսփ. ժողովին անդամներու թիւը պիտի ըլլայ 613։

Դ.— Քուէարկութիւնը պարտաւորիչ է։ Պատիժներ պիտի մնօրինուին թերացողներուն։

Այս որոշումը վերջնական չէ, անշուշտ։ Ծերակոյտն ալ պէտք է վաւերացնէ, որպէսզի դառնայ օրէնք։ Ասոր քննութիւնը տեղի պիտի ունենայ երեքշաբթի օր, եւ ընդդիմադիրները կը կարծեն թէ պիտի մերժուի վաւերացնել, 80ի դէմ 180 ձայնով, քանի որ Ծերակոյտը յաճախ աւելի արմատական է, քան երեսփ. ժողովը։ Մանաւանդ ժողովին այսօրուան մեծամասնութիւնը։

×

Սխմներէ ի վեր կը մղուէր այս պայքարը։ Երեսփ. ժողովին ալ ակողմեան մեծամասնութիւնը զանազան առիթներով մէջտեղ դրաւ ընտրական «բարեփոխման» խնդիրը, եւ հանդիպեցաւ բուռն ընդդիմութեան։ Բայց, միտքերը նախապատրաստուած էին արդէն, եւ 40 առ 100ի մեծամասնութիւն մը ապահովուած էր։

Ձախակողմեանները կը կարծէին թէ ծրագիրը թաղուած, գոնէ յետձգուած է յաջորդ շրջանին։ Բայց, ակողմեանները ռազմական խաղ մը սարքեցին փոթորկալի նիստի մը պահուն, եւ յաջողեցան քուէարկել տալ իրենց բանաձեւը։ Մէկ ճակատ կազմեր էին ընկերվարականները ու արմատական ընկերվարականները, իրենց եռեւէն քաշելով ուրիշ ձախակողմեան տարրեր։ Կէս գիշերին, ճարտասանական ռումբեր արձակուեցան իրարու եռեւէ։ Վերջին ճիգը փորձեց, յանուն ձախակողմեաններուն, նախկին վարչապետ Էռիօ։ Բայց երբ տեսաւ որ յոյս չկայ, բեմէն իջաւ եւ ձախակողմեան բոլոր երեսփոխանները հանդիսաւորապէս դուրս ելան, իբրեւ բողոքի ցոյց։

Տրամաբանօրէն, համաչնաւար երեսփոխաններն ալ — 10 - 11 հոգի — պէտք է միանային այս թափորին։ Բայց անոնք իրրեւ վարպետ մաքիավելականներ, հանգիստ նստան իրենց տեղը, եւ քուէարկեցին ալ, ինչպէս կը պնդեն ընկերվարականները։

Նոր չէ որ համաչնաւարները ամէն տեղ եւ ամէն բանի մէջ կ'ապացուցանեն, թէ նպատակը կ'արդարացնէ միջոցը։

Չէ՞ որ Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի մէջ ալ՝ կղերին եւ միապետականներուն հետ են, իսկ Ասիոյ մէջ՝ փաշաներուն, մոլլաներուն եւ շէյխերուն, միայն եւ միայն հարուածելու համար ընկերվարականները, իրենց զզուելի խաղերուն դէմ ծառացող բոլոր առողջ տարրերը։

Ժամանակի նշան մըն է երեսփ. ժողովին տուած որոշումը։ Ցետախաղաց շարժում մը, որ երկար տեւելէ ի վեր կ'ուրուագծուէր։

Դէպի ա՛ղ այս հակումը յատկանշական է մանաւանդ անոր համար որ, երեսփ. ժողովը իր վերջին օրերը կ'ապրի եւ յառաջիկայ ապրիլ-մայիսին պիտի կատարուին նոր ընտրութիւններ։ Ուրեմն, ակողմեանները կը ձգտին հարթել գետինը եւ զօրացնել իրենց խրամատները։

Ձախակողմեան հոսանքը տարիներէ ի վեր կը ճգնի, ընդունիլ տալու համար համեմատական ընտրութեան դրութիւնը, որ վերջին ձեւն է, կարելի արդարութիւնը ապահովելու։ Կարգ մը երկիրներ, նոյնիսկ Հիւսիսային Ամերիկան ընդունած են այդ ձեւը, բայց յառաջապահ Ֆրանսան ոչ միայն կը մերժէ, այլ եւ աւելի առաջ կ'երթայ, երկրորդ քուէարկութեան մը պատեհութիւնն ալ զլանալով։

Հինգշաբթիէն ուրբաթ գիշերուան քուէարկութիւնը այնքան զայրացուցած է ընդդիմադիրները, որ դիտել կուտան թէ ակողմեան մեծամասնութիւնը եթէ ուզէր հանրապետութիւնն իսկ չնջել տալ, պիտի յաջողէր։

Ըսել կ'ուզեն թէ մթնոլորտը չափազանց թունաւորուած է, եւ ակողմեան հոսանքը իր զերակշռութեան զենիթին հասած։

Ինչպէս ուրիշ երկիրներու, Ֆրանսայի մէջ ալ «սրբազան եսասիրութիւն»ն է որ գլուխն առած կ'երթայ։

Այն օրէն որ Ռուսաստանը ինկաւ համաչնաւար յորձանքին մէջ, իւրաքանչիւր երկիր կը տարուբերի երկու հոսանքներու միջեւ, — կա՛մ դէպի ա՛ղ, կա՛մ դէպի ձախ։

Մաշած են միջին ճամբաները։ Միւս կողմէ, իւրաքանչիւր երկիր — աւելի ճիշդ իւրաքանչիւր հոսանք — կը զգուշանայ թերխաշ, յախուռն շարժուձեւերէ, տեսնելով մէկ ծայրը՝ բոլշեւիսմը, միւս ծայրը՝ ֆաշիսմը։

Այս ճակատագրական պայքարին մէջ, ընկերվարութիւնն է որ կը պահէ հաւասարակշռութիւնը։ Ընկերվարութիւնը՝ ոչ թէ գիրքերէ փոխառնուած սացուածքներով, այլ «դէպի իտէալը ընթանալով եւ իրականութիւնը հասկնալով»։ (Ժոռէս)։

Այս մարտնչումներուն մէջ, վճռական դեր կը կատարէ նաեւ տնտեսական տագնապը։ Խախտած է դրամատիրութեան խարիսխը։

Այս տեսակէտով, ախտանշան մըն է Ֆրանսայի ընտրական օրէնքին «բարեփոխումը»։

Ախտանշան նաեւ այն տեսակէտով որ, աշակողմեանները նախնական ձեւի մը վերածելով ընտրական օրէնքը, միեւնոյն ատեն ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունքը կուտան կիներուն։ — Ցառաջդիմական ըմբռնում։

Զարմացանցութի՞ւն է արդեօք յիշեցնել թէ, այստեղ ալ հետեւողական են աչերը, քանի որ կիները ճանչցուած են միշտ իբրեւ պահպանողական տարր...։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՆԳԱՄԵԱՅ ԾՐԱԳԻՐ ԱՔՍՈՐԻ

կատարենք մեր խոստումը եւ ներկայացնենք աքսորի հինգամեայ ծրագիրը՝ Հայաստանի կառավարութեան, որ ամէն բանի միջոցը գտած է չնորհիւ սուրբն Մոսկուայի, բայց իր հաստատման թուականէն ի վեր, կ'անձրկի ու կը մնայ ցամքեցնելու համար Հայուն արմատը։

Ուրեմն։

Աքսորի հինգամեայ ծրագրին նպատակն է աքսորել բոլոր Հայերը — աշխարհի որ մասին մէջ ալ գտնուին եւ ինչ լեզուով ալ խօսին — որ ծրագրի հրատարակման օրը Հայու անուն կը կրեն։ (Բացառութիւն կը կազմեն անոնք որ Հայու անունին տակ թուրքի կամ Ռուսի եւ կամ երկուքէն խառնուրդ (ահեռնմէ ըսել կ'ուզէ) հոգի մը կը կրեն)։

Աքսորի հինգամեայ ծրագրին նշանաբանն է «Հայաստանը առանց Հայու» Հայաստանի համար, եւ «Հայաստանը Հայերուն», գաղութներուն համար։

Այս թուականէն սկսեալ մինչեւ 5րդ տարուան վերջը՝ Հայաստանի դռները բաց կը յայտարարուին եւ տեւէն եւ առջեւէն։

Առջեւէն կը մտնեն գաղթահայերը՝ առանց արհեստի, արուեստի, կրօնքի, կուսակցութեան, տարիքի եւ սեռի խտրութեան։

Գաղթահայերուն տեղ պատրաստելու համար, կառավարութիւնը ետեւի դռնէն սիպերիա կը ղրկէ Հայաստանի ներկայ բնակչութիւնը։

Քաղաքները եւ գիւղերը չխճողելու համար, կառավարութիւնը՝ Հայաստանէն սիպերիա մեկնող կարաւաններուն կը խառնէ գաղութներէն ժամնող կարաւանները՝ առանց շունչ առնել տալու։

Իսկ հինգամեայ ծրագրի վերջաւորութեան, երբ արդէն ի չգոյէ Հայութեան, վերջնապէս վերջացած կ'ըլլայ միացեալ-անկախի ծրագիրը, կառավարութիւնը Հայաստանի մէկ սահմանէն միւսը կը գետեղէ տախտակ մը վրան գրուած. — «Լոյսեալ եւ ապագայ Հայաստան» ...

ԹԱՐՏՈՒ

Հանգիստավարներու ներքակալութիւն

Պէյրութի Համարած փողոցիվէջներքակալութեան Պարգեւ Ցատուրեան եւ Մարտիրոս Պօժակեան անուն երկու Հայեր որոնք բոլշեւիկեան թուղթիկներ կը ցրուէին։

Քառասունի չափ թուղթիկներ գտնուած են անոնց մօտ։ Պատցմով կոչ կ'ուղղուէր բանուորներու 4 փետրուարին ցոյց մը ընել քաթիթալիսթներու եւ գաղթավայրեր Հաստատողներու դէմ եւ պահանջել «աշխատաւորներու անտեսուած իրաւունքը»։

Ձերբակալուած այս երկու անձերու բնակարանին մէջ կատարուած խուզարկութիւն մը երեւան Հանած է բազմատիպ գործիք մը, Համայնավար լիտրներու լուսանկարներու քլիշէներ եւ փրոփականտի գրքոյկներ։

Նոյն իրիկունը, Քրիսթալ Թատրոնի տէրը ոստիկանութեան տեղեկութիւն տուած է թէ շայ մը նման թուղթիկներ ցրուած է իր թատրոնին մէջ։

Ամերիկայի մէջ սովամահ ականջներ

Ամերիկայի անգործներու թիւը կը գնահատուի 8-12 միլիոն, ասոնց թշուառութիւնը սակայն աննկարագրելի է։ Բազմաթիւ են անոնք որ անօթութենէ մեռնելու վիճակին Հասած են։ Գիւղական շրջաններու մէջ գրաւի տակ դրուած ագարակներու վաճառումը կը Հասնի օրական 350ի։ Մեծ քաղաքներու մէջ, իրենց քնակարաններէն կը վտարեն այն վարձակալները, որոնք չեն կրնար իրենց վարձքերը վճարել։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Առկախից վէճ մը որ կը տեւէ 22 ժամ

կիներն ընտրող եւ ընտրելի

Երեսփ. ժողովը վերջացուց քուէարկութեան օրէնքի վիճաբանութիւնը, որ յատկօրէն իրարու դէմ Հաներ էր աջերն ու ձախերը։ Բուռն փոխադարձութիւններէ եւ արմատական-ընկերվարականներու պետին չէրիոյի վերջին կծու քննադատութենէն յետոյ՝ ուղղուած կառավարութեան եւ մեծամասնութեան, արմատական-ընկերվարականներն ու ընկերվարականները խմբովին դուրս ելան սրահէն, թոյլ տալու Համար որ իրենց բացակայութեան, աջերը — ժողովին մեծամասնութիւնը — ստանձնեն իրենք իրենց օրէնքը քուէարկած ընելու պատասխանատուութիւնը։

Խորհրդարանին մէջ մնացին միմիայն աջերը, որոնք միաձայնութեամբ քուէարկեցին օրէնքը 22 ժամ անընդհատ ժողովէ յետոյ։ Նոր օրէնքին Համաձայն 290 ձայնով ընդունուեցաւ երկրորդ քուէարկութիւնը։ 319 ձայնով ընդունուեցաւ կիներու ընտրութեան եւ ընտրելիութեան իրաւունքը եւ պարտադիր քուէ բոլոր քաղաքացիներուն։

Նոր օրէնքին տրամադրութիւնները

Երեսփ. ժողովի անդամները կ'ընտրուին մինանուն եւ մինդամ քուէարկութեամբ։ Ամէնէն շատ քուէ ստացող թեկնածուն կը յայտարարուի ընտրուած։ Քուէներու Հաւասարութեան պարագային, թեկնածուներու ամէնէն տարիքոտը ընտրուած կը նկատուի։

Երկրորդ քուէարկութիւն կը կատարուի ամէն անգամ որ թեկնածուն չի ստացնար արձանագրուած ձայներու քառորդը։

Կիները ընտրող եւ ընտրելի են Երեսփ. Ժողովի ընտրութեանց մէջ՝ այն պայմաններուն Համաձայն որոնք ընդունուած են այրերուն Համար։

Այս տրամադրութիւնները պիտի կիրարկուին յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ, (15րդը)։ Երեսփոխաններու յառաջիկայ թիւը պիտի ըլլայ 613։

Քուէարկութեանց մասնակցութիւնը պարտադիր է բոլոր քաղաքացիներուն Համար։ Զանցառուներուն Համար կարգ մը պատիժներ նախատեսուած են։

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Սպանիոյ, Զեխոսլովաքիոյ եւ Գանիոյ տեսակէտները

Ջինաթափութեան ժողովը լսեց Սպանիոյ, Զեխոսլովաքիոյ եւ Սպանիոյ տեսակէտները։

Սպանիոյ տեսակէտը

Սպանիոյ արտաքին նախարարը յայտնելէ վերջ թէ կը ցաւի որ ժողովին նպատակն է զէնքերու սահմանափակումն ու կրճատումը եւ ոչ թէ ամբողջական զինաթափութիւնը, սեղմ ու ամփոփ, գծեց պատերազմի զարհուրելի պատկերը։ — Պէտք է, ըսաւ, պատերազմը, այլեւս միջազգային անվիշտանութիւնը ջնջելու Համար, Քանալ որ հաստատուի միջազգային կարգը»։

Սպանիա ուրախ պիտի ըլլայ տեսնելով պարտադիր իրաւախոհութեան, վէճերու իրաւական կարգադրութեան, պատերազմ արգիլող պայմանագրութեան արագ եւ խիստ կիրարկման զարգացումը եւ կը փափաքի որ զինաթափութիւնը ամբողջական ըլլայ. իսկ առայժմ կը ներկայացնէ հետեւեալ առաջարկները.

— Ջնջում յարձակողական զէնքերու, մեծ հասողութեամբ եւ արագաշարժ թնդանօթներու, լինչպէս նաեւ հրասակներու, մեծ տարողութեամբ մարտանաւերու եւ մեծ հասողութեամբ ծովային թնդանօթներու։ Ջնջում ամէն տեսակ զինուորական մարտանաւերու։

«Նաեւ սահմանափակում պատերազմական ելեւմուտքի, ու ռազմական մթերքներու։ Ամէնէ զատ, բոլոր երկիրները պէտք է ընդունին 1925ի զէնքերու միջազգային առեւտուրի պայմանագրութիւնը եւ պատերազմական նիւթեղէնի արտադրութեան վրայ խիստ հսկողութիւն որ պէտք է հաստատուի այս ժողովին կողմէ մշակուած պայմանագրութեամբ»։

Զեխոսլովաքիոյ տեսակէտը

Զեխոսլովաքիոյ ներկայացուցիչը վիճաբանութեանց Համար Հիմ կ'ընդունի զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնաժողովին մշակած նախագիծը, սակայն, Զեխոսլովաքիոյ կառավարութիւնը

1) Այն կարծիքն ունի թէ պայմանադրութեան այդ նախագիծը պէտք է յայտնէ զէնքերու յատուկ սահմանափակման մը սկզբունքը։

2) Պատրաստ է ընդունելու զօրաբանակի թիւերու, զէնքերու, ռազմանիւթերու արտադրութեան վրայ Հակակշիռ մը՝ աւելի կատարեալ եւ ազդու։

3) կը փափաքի մշակուած տեսնել քիմիական եւ միքրոպային պատերազմի աւելի կատարեալ արգելքի դրութիւն մը եւ պատրաստ է այս արգելքը տարածելու յարձակողական պատերազմի միւս ձեւերուն վրայ, մասնաւորաբար օդայինը— որոնք կ'ուղղուին քաղաքային բնակչութեան, քաղաքներուն եւ մայրաքաղաքներուն դէմ։

4) Շամոզուած է թէ պատերազմի ցարդ Հոչակուած կարգ մը միջոցներու արգելքը պէտք է կատարելագործուի պատժական դրութեամբ մը։

5) Փնտրել յետոյ Ֆրանսական պատուիրակութեան առաջարկները կը յայտարարէ թէ անոնք շատ կարեւոր են եւ անհրաժեշտ է զանոնք աւելի խոր քննութեան ենթարկել։

6) Միջազգային Հաստատութեանց Հանդէպ վստահութեան խախտումը մասնաւոր քննութիւն մը անհրաժեշտ կը դարձնէ իր կարեւորութեամբ եւ կը պարտադրէ փնտռել այն միջոցները, որոնք թոյլ պիտի տան աւելի ազդու, ամուր եւ կատարեալ կերպով Հաստատել — միջազգային արտադրութեան վարչական կազմակերպութիւն մը։

Գանիոյ տեսակէտը

Գանիոյ պատուիրակը նախ շեշտեց թէ ցարդ կատարուած արտայայտութեանց մէջ՝ ուշադրելի է ըմբռնելու որոշ ճիւթնան կարգ մը կէտերու շուրջ, ինչ որ կը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒ

ՅԱՆԿ 14

Լեւոն կիւլէզեան (Վիւֆրանջ)	10.—
13րդ ցանկին գումարը	3184.—
Ընդհ. գումար	3194.—

Յունաստանի Հայ կաւորուկներու նոր խաղերը

Լիփազմայէն (Պիրէոնի գաղթականայրը) կը տեղեկացնէ «Նոր Օր»ի (9 փետր.).— Երէկ, կիրակի, մինչ Թաղիս Հոգեւոր Հովիւ Մկրտիչ քինյ. Մինասեանի նախագաՀուեաեամբ, Թաղիս բոլոր ազգայինները լայն խորհրդակցական ժողով մը կը գումարէին ազգ. վարժարանի սրահին մէջ, շրջաններէն Հաւաքուած 50 է աւելի Համայնավարներ սրահ խուժեցին եւ Հակառակ եղած յորդորներուն, պոռչտուքներով եւ Հայհոյուչներով խանգարել ուզեցին ժողովը։ Եւ սակայն ժողովականներու կորովի կեցուածքին առջեւ տեղի տալով, դուրս շպրտուեցան սրահէն, իրենց ներոսութիւնը փորձելու Համար եկեղեցւոյ վրայ ծածանող եռագոյնին վրայ։ Շոդ եւս նապաստակներու վոհմակի մը երեւոյթը առին ի տես ժողովականներուն դուրս նետուող քանի մը ազգասէր երիտասարդներու եւ փախուստի դիմեցին, անամօթաբար ճանդիսատես ըլլալով դրօշին վերածածանման։

ժողովականներու պաղարիւն կեցուածքը մեծ արիւնահեղութեան մը առաջքը առաւ։

Ներգաղթի կառաւարիւ շուրջ

Ներգաղթի գրասենեակը՝ պաշտօնական յայտարարութիւնով մը կը ծանուցանէ թէ՝ բ. կարաւանին մաս կազմող գաղթականները պէտք է պատրաստ ըլլան մինչեւ 15 փետրուար։ Մեկնողները բոլորն ալ բժշկական քննութենէ պիտի անցնին իրենց գտնուած գաղթակայաններուն մէջ, մասնաւորապէս նշանակուած բժիշկներէն։ Գաղթականները իրենց ունեցած ինքնութեան թուղթերը պարտին յանձնել շօկի վարչութենէն։

Բոլոր մեկնողները իրենց հետ կրնան տանիլ իրենց արհեստին վերաբերեալ ամէն տեսակ գործիքներ եւ իրեր, ամէն տեսակ սերմնցուներ, կարուած հագուստեղէններ, որսի հրացաններ, եւ առհասարակ այն ամէն իրերը, որոնք վաճառականութեան հետ կապ չունին։

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Վիճակագրութիւն

Անցեալ շաբթու Ֆրանսայի անգործներու թիւը կրած էր 16 հազարի յաւելում մը։ Այս շաբթու, աշխատանքի նախարարութեան վիճակագրութիւնը ցոյց կուտայ 18 հազարի յաւելում մը։

Փետրուար 6ին անգործներու թիւն է 259,482, որոնց չիսուն հազարը կիներ։

Օտարականներու մեկնումը Ֆրանսայէն դէպի իրենց երկիրները կը շարունակուի մեծ չափով։ Փետր. 1էն 6, Ֆրանսա մտած են ընդամէնը 174, Ֆրանսայէն մեկնած են 3111 օտար աշխատաւորներ։

Գողութիւն Հայու մը խանութէն

Պ. Թէոճեանի, 29, Փիա փողոց, կօշիկի վաճառատան մէջ գողեր մը տան եւ 20 հազարի ապրանք գողցան։ Գողերը անյայտ մնացած են ցարդ։

ՊՐՈՖԵՍՈՐ ԱՐՓԱԿՈՒՆԻ ՎԻՊԱՍՊԱՐԸ

— Ես Ռաֆֆո դա Մանտոն եմ,— ձայնեց նա, երբ ես ներս մտա։ — Ինչո՞ւ համար եք ինձ ուզում տեսնել։

Ես ասացի, որ ինձ ուղարկել է Ֆրանչեսկո Ալբերտինին, որ ինձ ասել է, թե Ռաֆֆո դա Մանտոն ինձ կարող է օգնել։

— Ալբերտինին,— կրկնեց նա։ — Ես ոչ մի Ալբերտինի չեմ ճանաչում։ Ինչո՞ւ համար է նա ուզում, որ ես ձեզ օգնեմ։

Ես ասացի, որ ինձ հարկավոր է մի ծանր հանցագործություն քննել, որ ես ինքս չեմ կարող քննել, որովհետև ես ոչ մի ծանոթություն չունեմ Ֆլորենցիայի ոստիկանության մեջ։

— Ես էլ ոչ մի ծանոթություն չունեմ,— ասաց նա։ — Ես ոչ մի ոստիկանի չեմ ճանաչում։ Ես ոչ մի հանցագործություն չեմ քննել։ Ես ոչ մի գործ չունեմ ոստիկանության հետ։ Ես ոչ մի գործ չունեմ ոչ մի հանցագործի հետ։ Ես ոչ մի գործ չունեմ ոչ մի հանցագործության

ՀԱՄԱԹԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ընդհանուր տագնապը եւ Ֆրանսա

Ներտեսական տագնապը ընդհանուր է ամբողջ աշխարհի համար։ Սակայն բոլոր երկիրները հաւասարապէս չեն ենթարկուած անոր հետեւանքներուն։ Ինչ որ կը ջանայ հաստատել յօդուածագիր մը, ուսումնասիրելով Ֆրանսայի մասնաւոր պարագան։

Ամերիկայի մէջ, տնտեսական տագնապը պայթեցաւ երկրագործական արտադրութեանդնուազումով։ Ֆրանսա այս առումով անցուց մասնայատուկ պայմաններու մէջ, այն իրողութեամբ որ ուրիշ երկիրներու հետ բաղդատմամբ, նուազ չափով մասնակցեցաւ 1925-29ի հատուածագործական արարշաւին։ Եւ ահա թէ ինչո՛ւ։

«1925-1929ի այս սրարշաւի ընթացքին Ֆրանսայի պետական մարզոց եւ գրամատէրներու խոհեմութիւնը, զրաւական դժուարութիւնները զօրս հարթել պէտք եղաւ 1926ին, արտադրութեան վրայ զրաւած ծանր աւարքերը մեր երկիրը արգիլեցին հետեւելու անկասելի զարգացմանը այն երկիրներուն, ուր տնտես. սրարշաւ բարգաւաճումը երեւան եկաւ անգլիւսաքսոն գրամատէրներու զօրակցութեամբ, ինչպէս Միացեալ Նահանգները, Քանատա, Արժանթին, Գերմանիա եւայլն։ Եւ երբ տագնապը վրայ հասաւ, ազգային տնտեսութիւնը կորնչացուցած չէր ոչ իր զարաւոր ընդունակութիւնը, ոչ ալ ներքին ներդաշնակութիւնը տնտեսական եւ ճարտարարուեստական արտադրութեանց միջեւ։

«Այս պայմաններու մէջ, մաքսային տուրքերը կրցան ազդու կերպով պաշտպանել երկրագործութիւնը գոնէ մինչեւ 1931ի վերջը։ Երկրագործ դասակարգը կորնչացուցած չըլլալով իր գնման կարողութիւնը, Ֆրանսական կղզեակը պաշտպանած մնաց»։

Սակայն, Ֆրանսա անկախ չէ աշխարհի փոխանակութեանց շղթայէն եւ արտաքին շարժման մէջ նշմարուած արգելքները՝ պիտի զգացնէին իրենց հետեւանքները՝ երկրին ներսը։

Ֆրանսա չէր կրնար խուսափիլ նախանիւթերու նուազման հետեւանքներէն։

«Միւս կողմէ ցորենի գինին բարձրացումը, գնուցիներու գնման կարողութեան պահպանումը, տուրքերու ճկուն ծանրութիւնը վտանգաւոր խզում մը կը ստեղծէին մեծաքանակի գիներուն, որոնք կ'իջնային — եւ ապրուստի գիներուն միջեւ որոնք կը բարձրանային նոյն շրջանին մէջ»։

Այս կացութիւնը ստեղծեց տուեալ տարեկան հաշուեկշռի բաց մը։

«Մխիթարուելու համար, կարելի է ըսել թէ երբ արտաւաճմանը կը ծախէ վնասով, աւելի լաւ է գնորդ ըլլալ քան թէ վաճառորդ, բայց, շիտակը՝ այս մխիթարութիւնը միջակ է եւ պէտք չէ ծածկել թէ գէշ օրերը հասան։ Երկրագործները ի վերջոյ վնասուեցան սահմանափակումներէն, զորս պարտադիր էին իրենց ներքին յաճախորդները եւ աւելի եւս պիտի վնասուին։ Անգլիա որ մաքսային պատնէշներ կանգնեց, նաեւ, յառաջատուաբար կը կորնչնէիրգնման կարողութենէն մաս մը։

«Ֆրանսա չէր կրնար խուսափիլ նաեւ գործազուրկներուն թիւն է 8,300,000, բայց աւելի իրազեկները դիտել կուտան թէ 9,200,000էն պակաս չէ։

Ռնէ Ֆոր-Թիւնէն յառաջ, ժողով մը տեղի ունեցաւ, ուր նախագահները մէկը յայտարարեց՝

— Մեր կազմակերպութիւնը կը ներկայացնէ երկու միլիոնէ աւելի բանուորներ։ Արդ, երբ Ամերիկան լեզէոնը, որ միայն մէկ միլիոն անդամ ունի, կրնայ մէկ միլիարդ տոլար ստանալ պետական գանձէն, ինչո՞ւ մեզ կը զրկեն այդ իրաւունքէն։

Ներկայանալով նախագահ Հուվըրի, 105 նախագահները պահանջեցին 375 միլիոն տոլար պետական վարկ, անմիջական օգնութեան համար։ Այս գումարին 125 միլիոնը կը պահանջեն 1932ի նախահաշիւէն, իսկ 250 միլիոնը՝ 1933ի հաշուէն։ Առաջարկեցին նաեւ հաստատել շաբաթական հինգ օր աշխատանք, թէ անհատական եւ թէ հանրային հաստատութեանց մէջ։ Այս առթիւ ներկայացուցին հանրագրութիւն մը, որ անմիջապէս յանձնուեցաւ Վերահսկոյի եւ Երես. Ժողովի նախագահութեանց։

Պատուիրակութիւնները յայտնեցին թէ գործազրկութիւնը երթալով կ'աւելնայ, թէ տեղական մարմինները չեն կրնար օգնութեան հասնիլ, թէ այրեր, կիներ եւ մանուկներ, «անօթի եւ մերկ» ուտելիք եւ հագուստ, պատսպարան եւ ջերմութիւն կը պահանջեն եւ թէ պէտք է ազգին բոլոր ուժերը շարժման մէջ դնել, կացութեան դարմանը տանելու համար։

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ը. Մ. Մ.

Անցեալ Կիրակի, Պուլոնը-Սիւր-Մէրի գեղեցիկ մարզադաշտին վրայ, եւ երկու հազարէ աւելի խումբ բազմութեան մը ներկայութեան տեղի ունեցաւ Հ. Մ. Մ.ի եւ Իւնիօն Սփոթիվ Պուլոնէզի առաջին խաղերու միջեւ ֆութպոլի խիստ հետաքրքրական մրցում մը։

Տեղացի ժողովուրդը չափազանց հետաքրքրուելով, շարունակ կը քաջալերէր երկու կողմի խաղացողները։ Խաղարկութիւնը չափէն աւելի նուրբ էր, եւ գնդակը մէկ կողմէն միւսը կ'երթար անհաւատալի արագութեամբ։ Հ. Մ. Մ.ի խաղը չափազանց արագ էր։

Խաղը սկսէլէ 40 վայրկեան յետոյ միայն Ֆրանսացիները կը յաջողին առաջին նշանակէտը ընել, «օֆ-սայտ»ով։ Ցետոյ երկրորդ եւ վերջին յաղթական նշանակէտը։

Տեղացիք, Ֆրանսական խումբին խաղացողները եւ վարիչները շատ գոհ մնացած են Հ. Մ. Մ.ի խումբին խաղէն։

Երկրորդ անգամ ըլլալով Հ. Մ. Մ. կը պարտուի Իւնիոն Սփոթիվ Պուլոնէզի խումբէն, որ մինչեւ 16րդ ֆինալին հասած էր Ֆրանսայի ընդհանուր բաժակի մրցման մէջ։

Վ. Շ.

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ազատ նաւահանգիստ Պէյրութի մէջ

Սուրիոյ մարզպանութիւնը երկար ատենէ ի վեր ծրագրած է ազատ նաւահանգիստ մը հիմնել Պէյրութի մէջ, որ պիտի ծառայէ իբրեւ Թրանզիթ Իրաքի, Պարսկաստանի եւ Աֆղանիստանի հետ։

Այդ ծրագիրը բախած է մինչեւ ցարդ շատ մը միջազգային, քաղաքական եւ տնտեսական դժուարութեանց։ Մարզպանութիւնը աշխատած է հարթել այս դժուարութիւնները եւ ամէն չանք կը թափէ այդ ուղղութեամբ։

Կ'ըսուի թէ Պաղտատի Ֆրանսական հիւպատոս Պ. Լէփիսէ պաշտօն ստացած է բանակցիլ Իրաքի կառավարութեան հետ, Պէյրութի մէջ հիմնելու համար Իրաքի կողմէ օգտագործելի ազատ նաւահանգիստ մը։ Ցիշեալը պաշտօնի ունի նաեւ բանակցելու համար Պարսկաստանի հետ։

Պ. Լէփիսէ Պէյրութ հասած է վերջերս իր առաքելութեան մասին տեղեկութիւն տալու համար։

ՀԱՄԱԹԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ընդհանուր տագնապը եւ Ֆրանսա

Ներտեսական տագնապը ընդհանուր է ամբողջ աշխարհի համար։ Սակայն բոլոր երկիրները հաւասարապէս չեն ենթարկուած անոր հետեւանքներուն։ Ինչ որ կը ջանայ հաստատել յօդուածագիր մը, ուսումնասիրելով Ֆրանսայի մասնաւոր պարագան։

Ամերիկայի մէջ, տնտեսական տագնապը պայթեցաւ երկրագործական արտադրութեանդնուազումով։ Ֆրանսա այս առումով անցուց մասնայատուկ պայմաններու մէջ, այն իրողութեամբ որ ուրիշ երկիրներու հետ բաղդատմամբ, նուազ չափով մասնակցեցաւ 1925-29ի հատուածագործական արարշաւին։ Եւ ահա թէ ինչո՛ւ։

«1925-1929ի այս սրարշաւի ընթացքին Ֆրանսայի պետական մարզոց եւ գրամատէրներու խոհեմութիւնը, զրաւական դժուարութիւնները զօրս հարթել պէտք եղաւ 1926ին, արտադրութեան վրայ զրաւած ծանր աւարքերը մեր երկիրը արգիլեցին հետեւելու անկասելի զարգացմանը այն երկիրներուն, ուր տնտես. սրարշաւ բարգաւաճումը երեւան եկաւ անգլիւսաքսոն գրամատէրներու զօրակցութեամբ, ինչպէս Միացեալ Նահանգները, Քանատա, Արժանթին, Գերմանիա եւայլն։ Եւ երբ տագնապը վրայ հասաւ, ազգային տնտեսութիւնը կորնչացուցած չէր ոչ իր զարաւոր ընդունակութիւնը, ոչ ալ ներքին ներդաշնակութիւնը տնտեսական եւ ճարտարարուեստական արտադրութեանց միջեւ։

«Այս պայմաններու մէջ, մաքսային տուրքերը կրցան ազդու կերպով պաշտպանել երկրագործութիւնը գոնէ մինչեւ 1931ի վերջը։ Երկրագործ դասակարգը կորնչացուցած չըլլալով իր գնման կարողութիւնը, Ֆրանսական կղզեակը պաշտպանած մնաց»։

Սակայն, Ֆրանսա անկախ չէ աշխարհի փոխանակութեանց շղթայէն եւ արտաքին շարժման մէջ նշմարուած արգելքները՝ պիտի զգացնէին իրենց հետեւանքները՝ երկրին ներսը։

Ֆրանսա չէր կրնար խուսափիլ նախանիւթերու նուազման հետեւանքներէն։

«Միւս կողմէ ցորենի գինին բարձրացումը, գնուցիներու գնման կարողութեան պահպանումը, տուրքերու ճկուն ծանրութիւնը վտանգաւոր խզում մը կը ստեղծէին մեծաքանակի գիներուն, որոնք կ'իջնային — եւ ապրուստի գիներուն միջեւ որոնք կը բարձրանային նոյն շրջանին մէջ»։

Այս կացութիւնը ստեղծեց տուեալ տարեկան հաշուեկշռի բաց մը։

«Մխիթարուելու համար, կարելի է ըսել թէ երբ արտաւաճմանը կը ծախէ վնասով, աւելի լաւ է գնորդ ըլլալ քան թէ վաճառորդ, բայց, շիտակը՝ այս մխիթարութիւնը միջակ է եւ պէտք չէ ծածկել թէ գէշ օրերը հասան։ Երկրագործները ի վերջոյ վնասուեցան սահմանափակումներէն, զորս պարտադիր էին իրենց ներքին յաճախորդները եւ աւելի եւս պիտի վնասուին։ Անգլիա որ մաքսային պատնէշներ կանգնեց, նաեւ, յառաջատուաբար կը կորնչնէիրգնման կարողութենէն մաս մը։

«Ֆրանսա չէր կրնար խուսափիլ նաեւ գործազուրկներուն թիւն է 8,300,000, բայց աւելի իրազեկները դիտել կուտան թէ 9,200,000էն պակաս չէ։

Ռնէ Ֆոր-Թիւնէն յառաջ, ժողով մը տեղի ունեցաւ, ուր նախագահները մէկը յայտարարեց՝

— Մեր կազմակերպութիւնը կը ներկայացնէ երկու միլիոնէ աւելի բանուորներ։ Արդ, երբ Ամերիկան լեզէոնը, որ միայն մէկ միլիոն անդամ ունի, կրնայ մէկ միլիարդ տոլար ստանալ պետական գանձէն, ինչո՞ւ մեզ կը զրկեն այդ իրաւունքէն։

Ներկայանալով նախագահ Հուվըրի, 105 նախագահները պահանջեցին 375 միլիոն տոլար պետական վարկ, անմիջական օգնութեան համար։ Այս գումարին 125 միլիոնը կը պահանջեն 1932ի նախահաշիւէն, իսկ 250 միլիոնը՝ 1933ի հաշուէն։ Առաջարկեցին նաեւ հաստատել շաբաթական հինգ օր աշխատանք, թէ անհատական եւ թէ հանրային հաստատութեանց մէջ։ Այս առթիւ ներկայացուցին հանրագրութիւն մը, որ անմիջապէս յանձնուեցաւ Վերահսկոյի եւ Երես. Ժողովի նախագահութեանց։

Պատուիրակութիւնները յայտնեցին թէ գործազրկութիւնը երթալով կ'աւելնայ, թէ տեղական մարմինները չեն կրնար օգնութեան հասնիլ, թէ այրեր, կիներ եւ մանուկներ, «անօթի եւ մերկ» ուտելիք եւ հագուստ, պատսպարան եւ ջերմութիւն կը պահանջեն եւ թէ պէտք է ազգին բոլոր ուժերը շարժման մէջ դնել, կացութեան դարմանը տանելու համար։

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ը. Մ. Մ.

Անցեալ Կիրակի, Պուլոնը-Սիւր-Մէրի գեղեցիկ մարզադաշտին վրայ, եւ երկու հազարէ աւելի խումբ բազմութեան մը ներկայութեան տեղի ունեցաւ Հ. Մ. Մ.ի եւ Իւնիօն Սփոթիվ Պուլոնէզի առաջին խաղերու միջեւ ֆութպոլի խիստ հետաքրքրական մրցում մը։

Տեղացի ժողովուրդը չափազանց հետաքրքրուելով, շարունակ կը քաջալերէր երկու կողմի խաղացողները։ Խաղարկութիւնը չափէն աւելի նուրբ էր, եւ գնդակը մէկ կողմէն միւսը կ'երթար անհաւատալի արագութեամբ։ Հ. Մ. Մ.ի խաղը չափազանց արագ էր։

Խաղը սկսէլէ 40 վայրկեան յետոյ միայն Ֆրանսացիները կը յաջողին առաջին նշանակէտը ընել, «օֆ-սայտ»ով։ Ցետոյ երկրորդ եւ վերջին յաղթական նշանակէտը։

Տեղացիք, Ֆրանսական խումբին խաղացողները եւ վարիչները շատ գոհ մնացած են Հ. Մ. Մ.ի խումբին խաղէն։

Երկրորդ անգամ ըլլալով Հ. Մ. Մ. կը պարտուի Իւնիոն Սփոթիվ Պուլոնէզի խումբէն, որ մինչեւ 16րդ ֆինալին հասած էր Ֆրանսայի ընդհանուր բաժակի մրցման մէջ։

Վ. Շ.

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ազատ նաւահանգիստ Պէյրութի մէջ

Սուրիոյ մարզպանութիւնը երկար ատենէ ի վեր ծրագրած է ազատ նաւահանգիստ մը հիմնել Պէյրութի մէջ, որ պիտի ծառայէ իբրեւ Թրանզիթ Իրաքի, Պարսկաստանի եւ Աֆղանիստանի հետ։

Այդ ծրագիրը բախած է մինչեւ ցարդ շատ մը միջազգային, քաղաքական եւ տնտեսական դժուարութեանց։ Մարզպանութիւնը աշխատած է հարթել այս դժուարութիւնները եւ ամէն չանք կը թափէ այդ ուղղութեամբ։

Կ'ըսուի թէ Պաղտատի Ֆրանսական հիւպատոս Պ. Լէփիսէ պաշտօն ստացած է բանակցիլ Իրաքի կառավարութեան հետ, Պէյրութի մէջ հիմնելու համար Իրաքի կողմէ օգտագործելի ազատ նաւահանգիստ մը։ Ցիշեալը պաշտօնի ունի նաեւ բանակցելու համար Պարսկաստանի հետ։

Պ. Լէփիսէ Պէյրութ հասած է վերջերս իր առաքելութեան մասին տեղեկութիւն տալու համար։

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

ԱԽԼԱԹ-ՍԱԼՆԱՁՈՐԾԻՆԵՐՈՒՆ

Հայրենակիցներու մէջ, սովորութիւն դարձաւ բոլորուին իրենց միութեան շուրջ, եւ այդ կերպով ամրացնել ու տեւականացնել կապերը՝ որոնք անհարազատ կեանքի ու մանուանդ դրուագի հետեւանքով, դատապարտուած են թուլանալու։

Օտարութեան այս ափերուն վրայ, ամէն Հայ պէտք կը զգայ աւելի սերտօրէն կապուելու մանաւանդ այն հայրենակիցին, որուն ինքզինքը աւելի մօտ կը նկատէ սովորութիւններով, բարքով ու աւանդութիւններով։

Մենք ալ Ախլաթ-Սալնաձորցիներս, պէտք է որ բոլորուինք մեր Միութեան շուրջ, մանաւանդ այս տագնապի օրերուն, երբ փոխադարձ օժանդակութեան եւ կապակցութեան պէտքը աճելէն աւելի զգալի կը դառնայ։

Ուստի կոչ կ'ուղղենք Փարիզ եւ շրջակաները հաստատուած Ախլաթ-Սալնաձորցիներուն, արձանագրուած ըլլան կամ ոչ, ներկայ ըլլալու հայրենակցական հաւաքոյթին, որ տեղի կ'ունենայ այս Կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին, 163 Ավընիւ տ'Իթալի, սրճարանը, կազմելու համար մեր հայրենակցական Միութեան ժամնաճիւղը։

Արմենակ Յակոբեան

Ձ. Ո. Մ.

Ապրիլ Տասնըմեկ

Ձ. Ո. Միութեան Կեդր. Վարչութիւնը որոշած է Ապրիլ Տասնըմեկը այս տարի Փարիզի մէջ տօնել իր հսկողութեան տակ։ Պիտի աշխատուի սքաուտին տալ հանդիսային արտայայտութեան մը նկարագիրը, արժանի յարգանքը Ապրիլեան նահատակներու յիշատակին։ Սքաուտները տեղի պիտի ունենայ Փարիզի մէջ, 24 Ապրիլ կիրակի իրիկուն, Salle d'Horticulture.

Սքաուտի կազմակերպութեան համար, կեդր. Վարչութիւնը հրահանգ տուած է գաւառի եւ արտասահմանի իր ճամնաճիւղերուն, իրենց վրայ վերցնել նախաձեռնութիւնը եւ զայն տօնել համազգային յարգանքի մը նկարագրով։

Նկատի ունենալով որ Ձ. Ո. Միութեան Պատգ. Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Մարսէյլի մէջ եւ պիտի զուգադիպի ապրիլի սկիզբի օրերուն, հրահանգ տրուած է Մարսէյլի Մասնաճիւղին, որ այժմէն սրահ վարձէ ապրիլ 10ի կիրակի օրուան համար, որպէս զի կարելի ըլլայ սքաուտը դնել կեդր. Վարչութեան նախագահութեան տակ։

Պատգամ. Ժողով

Այս տարի Ձաւակական տօներու արձակուրդէն օգտուելով, Ձ. Ո. Միութիւնը կը զումարէ իր երրորդ Պատգամ. Ժողովը Մարսէյլի մէջ մարտ ամսուն վերջը։ Այս առթիւ կատարուած են անհրաժեշտ կարգադրութիւնները։ Օրակարգի նիւթերը չափազանց հետաքրքրական են։ Իր ժամանակին կուտանք տեղեկութիւններ ժողովի աշխատանքներուն մասին։

Ձ. Ո. Միութեան
կեդր. վարչութիւն

Հայրենակցական կոչեր

ԱԽԼԱԹ-ՍԱԼՆԱՁՈՐԾԻՆԵՐՈՒՆ

Հայրենակիցներու մէջ, սովորութիւն դարձաւ բոլորուին իրենց միութեան շուրջ, եւ այդ կերպով ամրացնել ու տեւականացնել կապերը՝ որոնք անհարազատ կեանքի ու մանուանդ դրուագի հետեւանքով, դատապարտուած են թուլանալու։

Օտարութեան այս ափերուն վրայ, ամէն Հայ պէտք կը զգայ աւելի սերտօրէն կապուելու մանաւանդ այն հայրենակիցին, որուն ինքզինքը աւելի մօտ կը նկատէ սովորութիւններով, բարքով ու աւանդութիւններով։

Մենք ալ Ախլաթ-Սալնաձորցիներս, պէտք է որ բոլորուինք մեր Միութեան շուրջ, մանաւանդ այս տագնապի օրերուն, երբ փոխադարձ օժանդակութեան եւ կապակցութեան պէտքը աճելէն աւելի զգալի կը դառնայ։

Ուստի կոչ կ'ուղղենք Փարիզ եւ շրջակաները հաստատուած Ախլաթ-Սալնաձորցիներուն, արձանագրուած ըլլան կամ ոչ, ներկայ ըլլալու հայրենակցական հաւաքոյթին, որ տեղի կ'ունենայ այս Կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին, 163 Ավընիւ տ'Իթալի, սրճարանը, կազմելու համար մեր հայրենակցական Միութեան ժամնաճիւղը։

Արմենակ Յակոբեան

ՀԱՄԱԹԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ընդհանուր տագնապը եւ Ֆրանսա

Ներտեսական տագնապը ընդհանուր է ամբողջ աշխարհի համար։ Սակայն բոլոր երկիրները հաւասարապէս չեն ենթարկուած անոր հետեւանքներուն։ Ինչ որ կը ջանայ հաստատել յօդուածագիր մը, ուսումնասիրելով Ֆրանսայի մասնաւոր պարագան։

Ամերիկայի մէջ, տնտեսական տագնապը պայթեցաւ երկրագործական արտադրութեանդնուազումով։ Ֆրանսա այս առումով անցուց մասնայատուկ պայմաններու մէջ, այն իրողութեամբ որ ուրիշ երկիրներու հետ բաղդատմամբ, նուազ չափով մասնակցեցաւ 1925-29ի հատուածագործական արարշաւին։ Եւ ահա թէ ինչո՛ւ։

«1925-1929ի այս սրարշաւի ընթացքին Ֆրանսայի պետական մարզոց եւ գրամատէրներու խոհեմութիւնը, զրաւական դժուարութիւնները զօրս հարթել պէտք եղաւ 1926ին, արտադրութեան վրայ զրաւած ծանր աւարքերը մեր երկիրը արգիլեցին հետեւելու անկասելի զարգացմանը այն երկիրներուն, ուր տնտես. սրարշաւ բարգաւաճումը երեւան եկաւ անգլիւսաքսոն գրամատէրներու զօրակցութեամբ, ինչպէս Միացեալ Նահանգները, Քանատա, Արժանթին, Գերմանիա եւայլն։ Եւ երբ տագնապը վրայ հասաւ, ազգային տնտեսութիւնը կորնչացուցած չէր ոչ իր զարաւոր ընդունակութիւնը, ոչ ալ ներքին ներդաշնակութիւնը տնտեսական եւ ճարտարարուեստական արտադրութեանց միջեւ։

«Այս պայմաններու մէջ, մաքսային տուրքերը կրցան ազդու կերպով պաշտպանել երկրագործութիւնը գոնէ մինչեւ 1931ի վերջը։ Երկրագործ դասակարգը կորնչացուցած չըլլալով իր գնման կարողութիւնը, Ֆրանսական կղզեակը պաշտպանած մնաց»։

Սակայն, Ֆրանսա անկախ չէ աշխարհի փոխանակութեանց շղթայէն եւ արտաքին շարժման մէջ նշմարուած արգելքները՝ պիտի զգացնէին իրենց հետեւանքները՝ երկրին ներսը։

Ֆրանսա չէր կրնար խուսափիլ նախանիւթերու նուազման հետեւանքներէն։

«Միւս կողմէ ցորենի գինին բարձրացումը, գնուցիներու գնման կարողութեան պահպանումը, տուրքերու ճկուն ծանրութիւնը վտանգաւոր խզում մը կը ստեղծէին մեծաքանակի գիներուն, որոնք կ'իջնային — եւ ապրուստի գիներուն միջեւ որոնք կը բարձրանային նոյն շրջանին մէջ»։

Այս կացութիւնը ստեղծեց տուեալ տարեկան հաշուեկշռի բաց մը։

«Մխիթարուելու համար, կարելի է ըսել թէ երբ արտաւաճմանը կը ծախէ վնասով, աւելի լաւ է գնորդ ըլլալ քան թէ վաճառորդ, բայց, շիտակը՝ այս մխիթարութիւնը միջակ է եւ պէտք չէ ծածկել թէ գէշ օրերը հասան։ Երկրագործները ի վերջոյ վնասուեցան սահմանափակումներէն, զորս պարտադիր էին իրենց ներքին յաճախորդները եւ աւելի եւս պիտի վնասուին։ Անգլիա որ մաքսային պատնէշներ կանգնեց, նաեւ, յառաջատուաբար կը կորնչնէիրգնման կարողութենէն մաս մը։

«Ֆրանսա չէր կրնար խուսափիլ նաեւ գործազուրկներուն թիւն է 8,300,000, բայց աւելի իրազեկները դիտել կուտան թէ 9,200,000էն պակաս չէ։

Ռնէ Ֆոր-Թիւնէն յառաջ, ժողով մը տեղի ունեցաւ, ուր նախագահները մէկը յայտարարեց՝

— Մեր կազմակերպութիւնը կը ներկայացնէ երկու միլիոնէ աւելի բանուորներ։ Արդ, երբ Ամերիկան լեզէոնը, որ միայն մէկ միլիոն անդամ ունի, կրնայ մէկ միլիարդ տոլար ստանալ պետական գանձէն, ինչո՞ւ մեզ կը զրկեն այդ իրաւունքէն։

Ներկայանալով նախագահ Հուվըրի, 105 նախագահները պահանջեցին 375 միլիոն տոլար պետական վարկ, անմիջական օգնութեան համար։ Այս գումարին 125 միլիոնը կը պահանջեն 1932ի նախահաշիւէն, իսկ 250 միլիոնը՝ 1933ի հաշուէն։ Առաջարկեցին նաեւ հաստատել շաբաթական հինգ օր աշխատանք, թէ անհատական եւ թէ հանրային հաստատութեանց մէջ։ Այս առթիւ ներկայացուցին հանրագրութիւն մը, որ անմիջապէս յանձնուեցաւ Վերահսկոյի եւ Երես. Ժողովի նախագահութեանց։

Պատուիրակութիւնները յայտնեցին թէ գործազրկութիւնը երթալով կ'աւելնայ, թէ տեղական մարմինները չեն կրնար օգնութեան հասնիլ, թէ այրեր, կիներ եւ մանուկներ, «անօթի եւ մերկ» ուտելիք եւ հագուստ, պատսպարան եւ ջերմութիւն կը պահանջեն եւ թէ պէտք է ազգին բոլոր ուժերը շարժման մէջ դնել, կացութեան դարմանը տանելու համար։

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ը. Մ. Մ.

Անցեալ Կիրակի, Պուլոնը-Սիւր-Մէրի գեղեցիկ մարզադաշտին վրայ, եւ երկու հազարէ աւելի խումբ բազմութեան մը ներկայութեան տեղի ունեցաւ Հ. Մ. Մ.ի եւ Իւնիօն Սփոթիվ Պուլոնէզի առաջին խաղերու միջեւ ֆութպոլի խիստ հետաքրքրական մրցում մը։

Տեղացի ժողովուրդը չափազանց հետաքրքրուելով, շարունակ կը քաջալերէր երկու կողմի խաղացողները։ Խաղարկութիւնը չափէն աւելի նուրբ էր, եւ գնդակը մէկ կողմէն միւսը կ'երթար անհաւատալի արագութեամբ։ Հ. Մ. Մ.ի խաղը չափազանց արագ էր։

Խաղը սկսէլէ 40 վայրկեան յետոյ միայն Ֆրանսացիները կը յաջողին առաջին նշանակէտը ընել, «օֆ-սայտ»ով։ Ցետոյ երկրորդ եւ վերջին յաղթական նշանակէտը։

Տեղացիք, Ֆրանսական խումբին խաղացողները եւ վարիչները շատ գոհ մնացած են Հ. Մ. Մ.ի խումբին խաղէն։

Երկրորդ անգամ ըլլալով Հ. Մ. Մ. կը պարտուի Իւնիոն Սփոթիվ Պուլոնէզի խումբէն, որ մինչեւ 16րդ ֆինալին հասած էր Ֆրանսայի ընդհանուր բաժակի մրցման մէջ։

Վ. Շ.

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ազատ նաւահանգիստ Պէյրութի մէջ

Սուրիոյ մարզպանութիւնը երկար ատենէ ի վեր ծրագրած է ազատ նաւահանգիստ մը հիմնել Պէյրութի մէջ, որ պիտի ծառայէ իբրեւ Թրանզիթ Իրաքի, Պարսկաստանի եւ Աֆղանիստանի հետ։

Այդ ծրագիրը բախած է մինչեւ ցարդ շատ մը միջազգային, քաղաքական եւ տնտեսական դժուարութեանց։ Մարզպանութիւնը աշխատած է հարթել այս դժուարութիւնները եւ ամէն չանք կը թափէ այդ ուղղութեամբ։

Կ'ըսուի թէ Պաղտատի Ֆրանսական հիւպատոս Պ. Լէփիսէ պաշտօն ստացած է բանակցիլ Իրաքի կառավարութեան հետ, Պէյրութի մէջ հիմնելու համար Իրաքի կողմէ օգտագործելի ազատ նաւահանգիստ մը։ Ցիշեալը պաշտօնի ունի նաեւ բանակցելու համար Պարսկաստանի հետ։

Պ. Լէփիսէ Պէյրութ հասած է վերջերս իր առաքելութեան մասին տեղեկութիւն տալու համար։

Ձ. Ո. Մ.

Ապրիլ Տասնըմեկ

Ձ. Ո. Միութեան Կեդր. Վարչութիւնը որոշած է Ապրիլ Տասնըմեկը այս տարի Փարիզի մէջ տօնել իր հսկողութեան տակ։ Պիտի աշխատուի սքաուտին տալ հանդիսային արտայայտութեան մը նկարագիրը, արժանի յարգանքը Ապրիլեան նահատակներու յիշատակին։ Սքաուտները տեղի պիտի ունենայ Փարիզի մէջ, 24 Ապրիլ կիրակի իրիկուն, Salle d'Horticulture.

Սքաուտի կազմակերպութեան համար, կեդր. Վարչութիւնը հրահանգ տուած է գաւառի եւ արտասահմանի իր ճամնաճիւղերուն, իրենց վրայ վերցնել նախաձեռնութիւնը եւ զայն տօնել համազգային յարգանքի մը նկարագրով։

Նկատի ունենալով որ Ձ. Ո. Միութեան Պատգ. Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Մարսէյլի մէջ եւ պիտի զուգադիպի ապրիլի սկիզբի օրերուն, հրահանգ տրուած է Մարսէյլի Մասնաճիւղին, որ այժմէն սրահ վարձէ ապրիլ 10ի կիրակի օրուան համար, որպէս զի կարելի ըլլայ սքաուտը դնել կեդր. Վարչութեան նախագահութեան տակ։

Պատգամ. Ժողով

Այս տարի Ձաւակական տօներու արձակուրդէն օգտուելով, Ձ. Ո. Միութիւնը կը զումարէ իր երրորդ Պատգամ. Ժողովը Մարսէյլի մէջ մարտ ամսուն վերջը։ Այս առթիւ կատարուած են անհրաժեշտ կարգադրութիւնները։ Օրակարգի նիւթերը չափազանց հետաքրքրական են։ Իր ժամանակին կուտանք տեղեկութիւններ ժողովի աշխատանքներուն մասին։

Ձ. Ո. Միութեան
կեդր. վարչութիւն

Հայրենակցական կոչեր

ԱԽԼԱԹ-ՍԱԼՆԱՁՈՐԾԻՆԵՐՈՒՆ

Հայրենակիցներու մէջ, սովորութիւն դարձաւ բոլորուին իրենց միութեան շուրջ, եւ այդ կերպով ամրացնել ու տեւականացնել կապերը՝ որոնք անհարազատ կեանքի ու մանուանդ դրուագի հետեւանքով, դատապարտուած են թուլանալու։

Օտարութեան այս ափերուն վրայ, ամէն Հայ պէտք կը զգայ աւելի սերտօրէն կապուելու մանաւանդ այն հայրենակիցին, որուն ինքզինքը աւելի մօտ կը նկատէ սովորութիւններով, բարքով ու աւանդութիւններով։

Մենք ալ Ախլաթ-Սալնաձորցիներս, պէտք է որ բոլորուինք մեր Միութեան շուրջ, մանաւանդ այս տագնապի օրերուն, երբ փոխադարձ օժանդակութեան եւ կապակցութեան պէտքը աճելէն աւելի զգալի կը դառնայ։

Ուստի կոչ կ'ուղղենք Փարիզ եւ շրջակաները հաստատուած Ախլաթ-Սալնաձորցիներուն, արձանագրուած ըլլան կամ ոչ, ներկայ ըլլալու հայրենակցական հաւաքոյթին, որ տեղի կ'ունենայ այս Կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին, 163 Ավընիւ տ'Իթալի, սրճարանը, կազմելու համար մեր հայրենակցական Միութեան ժամնաճիւղը։

Արմենակ Յակոբեան

ՀԱՄԱԹԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Ընդհանուր տագնապը եւ Ֆրանսա

Ներտեսական տագնապը ընդհանուր է ամբողջ աշխարհի համար։ Սակայն բոլոր երկիրները հաւասարապէս չեն ենթարկուած անոր հետեւանքներուն։ Ինչ որ կը ջանայ հաստատել յօդուածագիր մը, ուսումնասիրելով Ֆրանսայի մասնաւոր պարագան։

Ամերիկայի մէջ, տնտեսական տագնապը պայթեցաւ երկրագործական արտադրութեանդնուազումով։ Ֆրանսա այս առումով անցուց մասնայատուկ պայմաններու մէջ, այն իրողութեամբ որ ուրիշ երկիրներու հետ բաղդատմամբ, նուազ չափով մասնակցեցաւ 1925-29ի հատուածագործական արարշաւին։ Եւ ահա թէ ինչո՛ւ։

«1925-1929ի այս սրարշաւի ընթացքին Ֆրանսայի պետական մարզոց եւ գրամատէրներու խոհեմութիւնը, զրաւական դժուարութիւնները զօրս հարթել պէտք եղաւ 1926ին, արտադրութեան վրայ զրաւած ծանր աւարքերը մեր երկիրը արգիլեցին հետեւելու անկասելի զարգացմանը այն երկիրներուն, ուր տնտես. սրարշաւ բարգաւաճումը երեւան եկաւ անգլիւսաքսոն գրամատէրներու զօրակցութեամբ, ինչպէս Միացեալ Նահանգները, Քանատա, Արժանթին, Գերմանիա եւայլն։ Եւ երբ տագնապը վրայ հասաւ, ազգային տնտեսութիւնը կորնչացուցած չէր ոչ իր զարաւոր ընդունակութիւնը, ոչ ալ ներքին ներդաշնակութիւնը տնտեսական եւ ճարտարարուեստական արտադրութեանց միջեւ։

«Այս պայմաններու մէջ, մաքսային տուրքերը կրցան ազդու կերպով պաշտպանել երկրագործութիւնը գոնէ մինչեւ 1931ի վերջը։ Երկրագործ դասակարգը կորնչացուցած չըլլալով իր գնման կարողութիւնը, Ֆրանսական կղզեակը պաշտպանած մնաց»։

Սակայն, Ֆրանսա անկախ չէ աշխարհի փոխանակութեանց շղթայէն եւ արտաքին շարժման մէջ նշմարուած արգելքները՝ պիտի զգացնէին իրենց հետեւանքները՝ երկրին ներսը։

*Ֆրանսա չէր կրնար խուսափիլ նախան

նէքշնէհ այն յոյսը թէ կարելի պիտի ըլլայ ստանալ կարդ մը նախապատրաստական արդիւնքներ, ու առով իրականացնել Ազգերու Դաշինքին 8րդ յօդուածին մէջ արձանագրուած յանձնառութիւնները:

Անդրադառնալէ յետոյ Դերճանիոյ պահանջին (զինուորական պետութիւններուն համար՝ իրաւունքներու հաւասարութիւն), Դանիոյ պատուիրակին ուշ համճիտ դնուեցաւ արդիւնելու յարձակողական կարդ մը զէնքեր ու քիմիական պատերազմը արդիլելէ զատ, պէտքը շեշտեց նաեւ արդիլելու քիմիական արտադրութիւնները ու խիստ հսկողութեան տակ առնելու զանոնք:

Իսկ զէնքերու սահմանափակման, լաւագոյն հաւնակը կը նկատէ բոլոր երկիրներուն համար պատերազմական եղեմուտքի տարեկան կրճատումները, նկատի ունենալով սակայն, իւրաքանչիւր երկրի աշխարհագրական եւ քաղաքական դիրքը եւ ներել

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 19-78
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932
16 FÉVRIER 1932

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1804

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ԳՈՒՐԱՆ

Շարունակելով իր սրընթաց եւ բռնի յեղաշրջման քաղաքականութիւնը, Մ. Քէմալ պարտադրեց նաեւ Գուրանին թուրքերէն թարգմանութիւնը եւ ընթերցումը:

Իսկապէս անհնարինի էր ինչ որ տեղի ունեցաւ յունուար 31ին, Գաբրը կիճէսիի տանին առթիւ, Այա Սոֆիայի մզկիթին մէջ:

Թուրքերէն Գուրանի առաջին հանդիսաւոր ընթերցումն էր որ կը կատարուէր, եւ արտակարգ պատրաստութիւններ տեսնուած էին, կարելի պատկառանքն ու շքեղութիւնը ստեղծելու համար: Հրաւիրուած էին նաեւ օտար ներկայացուցիչները: Աբարղութիւնները անթելով կը լսուէին ուրիշ երկիրներու մէջ ալ, մինչեւ Պարսկաստան: Խոնուած բազմութեան թիւը կը հաշուէին 70,000 հոգի:

Ընդունելով հանդերձ որ չափազանցութիւններ կան այս տեղեկութեանց մէջ, կարելի չէ ժխտել դէպքին արժէքը:

Ուրեմն, Մ. Քէմալ արմատական քայլ մը եւս կ'առնէ, թօթուելու համար օտար, այս անգամ արաբական լուծը: Քայլ մը, որ կը ձգտի ամբողջովին թուրք ազգային ոգին ու գիտակցութիւնը:

Ուրիշ առեն, ոչ թէ յանցանք, այլ մահացու մեղք էր Գուրանի թարգմանութեան միտքն իսկ:

Մահմետականները այն հաւատքն ունին թէ Գուրանը Մարգարէին յանձնուած է արաբերէն լեզուով, հետեւաբար ան որ կը համարձակի թարգմանել, ուրացած կ'ըլլայ իր հաւատքը, կը դառնայ «քեաֆիր»:

Համիտեան շրջանին, եւրոպացի գիտուն մը յաջողած էր գաղտնի թուրքերէնի թարգմանել Գուրանը, թուրք հօճայի մը հետ: Անմիջապէս որ իշխանութիւնը փոխուի, պիտի թափին ծեփի պէս:

Ահաւոր ճեղքեր բացուած են արդէն, եւ ինչ որ ալ ըլլայ, հինը չի կրնար վերահաստատուիլ եղածին պէս, բռնել իր բոլոր դիրքերը:

Ամէնէն ծանր պարագային, ճեղք մը եւս պիտի բացուի հինն ու նոր ըմբռնումներուն միջեւ, նոր աւելորդութեան մը մատնելով սա ծփուն առագաստանաւը որ Թուրքիա կը կոչուի:

Իսկ ամէն պարագայի մէջ, խոր արմատ ձգած պիտի ըլլայ ազգային, ազգայնամոլ ոգին, խեղդելով կրօնական-աւանդական կապանքները:

Գուրանին թուրքերէն թարգմանութիւնն ալ նոր նուաճում մըն է այդ ճամբուն վրայ:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԱՊԻԿԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

Ջանդրոյթ տալու աստիճան կրկնուած է ու չգիտցող չէ մնացած: Թէ հայ աշխատաւորին վիճակը, չա՛ր ա՛ւելի անտանելի է քան որեւէ օտար բախտակցի: Թէ հոն ուր օրական չոր հացի մտահոգութիւնը կը փակուի որեւէ կերպով, կը ցցուի քնակութեան իրաւունքի կամ ինքնութեան թուղթի անկանոնութեան մղձաւանջը: Իսկ տեղ տեղ՝ երկուքը մէկ:

Ու հայ բանուորը՝ որ ուզուած պահուն վարժուած է վեհանձնօրէն ձեռքը գրպանը տանելու եւ օժանդակելու ազգային որեւէ ձեռնարկի, ինքնագլուխ՝ ոչ հացի կամ գործի ձայը կը գտնէ, ու կը մատնուի վիճակութեան. ոչ ալ թուղթի կամ քնակութեան իրաւունքի ու ձեռքն ու ոտքը կ'իյնայ շողոքորթ, անխիղճ, տաճկի հոգիով սրմսարներու, որոնց օրուան տիտղոսն է «գործի մարդ»:

Ու այս կացութեան հանդէպ, պէտք կա՞յ հարցնելու թէ ինչ կը բանին ազգային խայտառակէտ կազմակերպութիւններն ու միութիւնները:

Անոնց համար որ կը տառապին, եւ անոնց համար որ կը զգան անոնց տառապանքը, պատասխանը կարճ է. — փաստը կուտան ազգային ապիկարութեան:

Անգործութեան այս նեղ օրերուն, հարիւրաւորներ են որ կը ստանան երկրէն մեկնելու հրաման:

Ո՞վ կը շարժի. եւ ո՞վ ինչ կը խորհի ու կը գործէ:

Շատ աւելի մեծ է թիւը անոնց որ օրէ օր կը հիւծին թշուառութեան ճիրաններուն տակ:

Ո՞վ, ի՞նչ դարմանն կը բերէ ու կը տանի:

Ու մանաւանդ, նոյնքան շատ են անոնք որ հեռաւոր անկիւն մը կծկրտած իրենց ցաւին մէջ, ամէն կապէ ու ճանաչէ հեռու, կը վարանին եղերական երկընտրանքին առջեւ, — վե՛րջ տալ թէ շարունակել...

Շատ լսեցինք ու լսեցուցինք անմիջական օգնութեան կանչեր, իրանցուցմունքներ ու բարի տրամադրութիւններ: Արդի՞ւնքը:

Ու այժմ լուռթիւն:

Իսկ վերջաբա՞նը:

Այս ընթացքով, թերեւս հանդիսաւոր տխրութեան խօսք մը.— Օգնութեան պէտք չմնաց, որովհետեւ ուզող չմնաց ..

Մ. Ե.

Մրսուն օդանաւ ուղին

Ջինաթափութեան խորհրդաժողովին առթիւ, գերմանական տեղեկագիր մը հետեւեալ կերպով կը հաշուէ գլխաւոր պետութեանց առաջնակարգ օդանաւերուն թիւը.—

Մ.Նահանգներ 1752 հատ, Ֆրանսա՝ 1667, Իտալիա՝ 1507, Ռուսիա՝ 1300, Ճափոն 1383, Անգլիա՝ 838, Ռումանիա՝ 799, Լեհաստան՝ 700, Նուկոսլովիա՝ 627, Չեխոսլովաքիա՝ 546, Սպանիա՝ 354, Պելժիա՝ 195:

Մամուագէտ մը դիտել կուտայ թէ Ռուսիոյ համար տրուած թիւը չի համապատասխաներ իրականութեան, քանի որ Մոսկուան տեղեկագիր չի յանձներ Ազգերու Դաշնակցութեան: Ցորս տարի առաջ, հազար երկու հարիւր յիսունէն հազար հինգ հարիւր կը հաշուէին խորհրդային օդանաւերուն թիւը: Ջանքեր կը թափուին 1935ին հինգ հազարի բարձրացնելու այս թիւը:

Ցոյն ատ. նախարար Փարիզի մէջ

Յունաստանի արտաքին նախարարը, Պ. Միխալաքոփուլոս մօտերս Փարիզ պիտի գայ, Ժընեւի մէջ կարճ պահ մը կենալէ վերջ եւ Ֆրանսական կառավարութեան հետ տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ, յունական գինիի եւ ուրիշ արտադրութեանց Ֆրանսա ներածման մասին: Նոյն նպատակով, յոյն նախարարը յետոյ պիտի մեկնի նաեւ Քրակա:

Կարիճ գիւղը

Ս.յսօրուընէ սկսեալ, Փարիզի մէջ, կաթին գինը պիտի բարձրանայ 1.40էն 1.50 ֆրանքի:

Այս որոշման պատճառն է տիրող ցուրտը որ զգալի կերպով նուազեցուցած է կաթի արտադրութիւնը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Զինաթափութեան ժողովը իր շաբաթ օրուան նիստին մէջ լսեց Գանատայի, Լեհաստանի, Հունգարիոյ եւ Զինաստանի ներկայացուցիչները:

Գանատայի տեսակէտը

Գանատա մէկ քանի կէտերու փոփոխութեամբ, համամիտ է զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնախումբին կողմէ մշակուած պայմանագրութեան նախագծին, իբր վիճաբանութեանց մեկնակէտ: Յաղթահարելիները կազմակերպելու համար, աւելի, պէտք է պնդել վէճերու արգիլման քան թէ յարձակողներու պատժարկութեան վրայ, պէտք է հաստատել Դաշտեցման մեքենականութիւն մը, քան թէ պատիժներ նախատեսել: Այս մեքենականութիւնը կայ արդէն իրաւարարութեան մէջ. այսուհանդերձ ապահովութիւն չի բխիր անկից անդրաժեշտօրէն, որովհետեւ, կարգ մը պետութիւններ որ եւ է կերպով չեն ուզեր իրենց ազգային պաշտպանութեան իրաւունքները սահմանափակել եւ կը գուշանան իրենց կարգ մը վէճերը ենթարկել իրաւարարութեան:

Գանատայի պատուիրակը վերջացուց քննադատելով յարձակողներու դէմ պատիժ տրամադրելու առաջարկը:

Լեհոնիոյ տեսակէտը

Լեհոնիոյ պատուիրակը յստակ կերպով արտայայտուեցաւ ի նպաստ ֆրանսական առաջարկներուն: Լեհոնիա կը փափաքի որ զէնքերու սահմանափակումը կատարուի, սակայն լուրջ երաշխիքներով եւ կը յարի զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնախումբին նախագծին եւ ուժ կուտայ փոխադարձ օժանդակութեան եղանակի մը իրագործման, որով երաշխաւորուի երկիրներու ապահովութիւնն ու անկախութիւնը:

Հունգարիոյ տեսակէտը

Հունգարիոյ տեսակէտին հիմը կը կազմէ իրաւունքներու հաւասարութեան սկզբունքը, որ ինչպէս կը յիշուի գերմանական է:

Հունգարիոյ պատուիրակութիւնը նաեւ պարզեց իր երկրին յատուկ կացութիւնը, որ գայն կը դնէ պատմական դէպքերու ճամբուն վրայ եւ ըսաւ՝

— բարոյական օրէնք է որ, որեւէ ազգ պէտք է իր երջանկութիւնն ու իր զարգացումը փնտռէ ոչ թէ ուրիշներու անկման մէջ. այլընդհակառակն, բոլորին հետ համերաշխութեան եւ գործակցութեան մէջ. որ հիմնուած ըլլայ արդարութեան եւ անաչառութեան վրայ:

Կը մնայ Ցշդորոշել այս արդարութիւնն ու անաչառութիւնը:

Հունգարիոյ պատուիրակը, որ իր երկիրը կը նկատէ զոհ անարդարութեան եւ աչառութեան, գլխաւոր այն պատճառով որ զինաթափ է եղած հետեւանքն խաղաղութեան դաշնագրէն, փոխն ի փոխ գովեստներ ուղղեց Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Ամերիկայի, որոնք հետզհետէ իր երկրին եւ քարեր գլորեց Ֆրանսայի, որ քաղաքական ճնշումներ կը բանեցնէ եղեր կարգ մը պետութեանց վրայ, ձախողեցնելու համար՝ իրաւական եւ քարոյական յանձնառութիւններ պարտադրող զինաթափութիւն մը:

Իւրաքանչիւր երկրի մէջ, զէնքերու սահմանափակման համար, իբր անհրաժեշտ չափանիշ, հունգար պատուիրակը կ'ընդունի իւրաքանչիւր երկրի ազգային ապահովութիւնը, նկատի առնելով անոր աշխարհագրական կացութիւնը եւ յատուկ պայմանները:

Ահա Հունգարիոյ պահանջները.

1.— *Կը պահանջենք Դաշինքի 8րդ յօդուածին ընդհանուր կիրարկումը, ոչ բոլորին համար կ'ընդունի նուազագոյն սպառազինում մը՝ համաձայն ազգային ապահովութեան եւ միջազգային պարտաւորութեանց պէտքերուն եւ միեւնոյն ատեն, նոյն այս սկզբունքին կիրարկման համար, կը նախատեսէ նկատի առնել իւրաքանչիւր երկրի աշխարհագրական կացութիւնը եւ յատուկ պայմանները:*

2.— *Կը հաստատենք թէ «նուազագոյն» կարողութիւնը որ գործածուած է Դաշինքի 8րդ յօդուածին մէջ, կը նշանակէ ամէնէն մեծ նուազումը, որ կարելի է ստանալ:*

3.— *Կը մտածենք թէ այդ կը պահանջէ ոչ միայն բանակի ուժերու կրճատումը, այլ նաեւ պատերազմական նիւթերէնի նուազեցումը, յարձակողական զէնքերու, օդանաւերու (մանաւանդ ռմբաձիգ) ամբողջական ջնջումը, համաձայն Թրիատնոնի, Նէօյիլի, Սէն-Ժերմէնի եւ վերապրյալ դաշնագրերուն զինուորական յօդուածներով տրամադրուած արդելքներուն:*

4.— *Եթէ այս կերպով բանաձեւուած նպատակը հանգրուան առ հանգրուան միայն կրնայ իրականանալ, կը պահանջենք որ այս հանգրուանները ճշդուին ամենէն կարճ ժամանակամիջոցներու յատակագծի մը վրայ:*

Զինաստանի տեսակէտը

«Եթէ, ըսաւ, Զինաստանի պատգամաւորը, խաղաղութիւն կ'ուզենք, աշխարհի ամբողջ զէնքերը պէտք է նշանակելի կերպով նուազին: Զինական կառավարութիւնը համոզուած է թէ յատնաւորաբար յարձակողական զէնքերը պիտի ջնջուին: Ջրահաւորները, հրասայլերը, ծանր հրետանին, ռմբաձիգ օդանաւերը պէտք է ջնջուին այս ժողովին կողմէ:

Զինաստանի ներկայացուցիչը յետոյ պատմականն ըրաւ չինուճափոնական վէճին եւ ներկայացուց իր երկրին պահանջները:

Հատուցումներու խորհրդաժողովը

Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան պաշտօնական մէկ զեկոյցը կը հաղորդէ թէ Լոզանի ժողովին յետաձգման հետեւանքով, Ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութիւնները խորհրդակցած են այն պայմաններուն մասին, որոնցմով պիտի կրնայ գումարուիլ հատուցումներու խորհրդաժողովը:

Այս խորհրդակցութիւնները՝ երկու պետութեանց միջեւ յանգած են համաձայնութեան մը, որուն մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնը կը հաղորդուին առ այժմ:

1)Գերմանիա,պելժ,անգլիական, ֆրանսական, իտալական, ճափոնական կառավարութիւնները տեղեկանալէ վերջ պալի վաստագէտներու տեղեկագրին համաձայն են յանձնարարելու մասնակից պետութիւններուն, որ Լոզանի ժողովը յետաձգուի յունիսին: 2) Ըստ իրենց կարծիքին, խորհրդաժողովին նպատակը պիտի ըլլայ պալի տեղեկագրին մէջ յիշուած հարցերուն, ինչպէս նաեւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ներգաղթը

«Նոր Օր» մանաւանդ աղբիւրէ կը տեղեկանայ թէ Հայաստանի կառավարութիւնը հեռագրական հրահանգ տուած է ներգաղթի պատուիրակ Պ. Շահվերտեանի, իրարու հետեւէ ճամբայ հանել երկրորդ եւ երրորդ կարաւանները: Այս հրահանգին պատճառը տակաւին դաղտնի կը մնայ: Երրորդ կարաւանը պիտի մեկնի Սեւանիկէն: Ճանկերը պատրաստ են արդէն:

Մեր պաշտօնակիցը կը գրէ.—

Մեր սեղանին վրայ կը գտնուին երկու նամակներ, ստացուած Երեւանէն: Առ այժմ հրատարակութեան չենք տար, հանկնալի պատճառներով: Զանազան գիւղերու մէջ տեղաւորուած գաղթականներէն մի քանիները դժուարութիւններուն չտոկալով փախած ու Երեւան գացած են: Ստացուած նամակներէն մին կուտայ բաւական մանրամասնութիւններ Պաթումէն Հայաստան փոխադրութեան մասին:

Բարեգործականի գրասենեակին

Սելանիկէն Աթէնք գացած 120 որբերուն Թշուառ վիճակը նկատի առնելով, կեղր. Վարչութեան, հեռագրով 30 հազար տրախմիի նպաստ մը տրամադրուեցաւ Միութեան կողմէ: Պատ. Շահվերդեան խոստացած է ատոնց մէկ կարեւոր մասը Հայաստան փոխադրել մարտի սկիզբը:

Առանց մոռնալու գիտութեան, եւ ինչպէս ստուգուեցաւ, սխալմունքի մը հետեւանքով, Նանսէնեան Օֆիսի Աթէնքի ներկայացուցիչ Մ. Քոքելնիքոֆի կողմէ կողմէ 28 հազար զաղթականներ վերջերս Սուրիա փոխադրուած ըլլալով, Միութեանս Աթէնքի եւ Պէյրութի մասնաժողովները հարկադրուած են այդ խնդիրներն փոքր օգնութիւն մը ընձեռել: Այդ մասին Միութիւնը դիտողութիւն եղած է Ժընեւ:

Ձմեռը Պոլսոյ մէջ

Քանի մը տարիէ ի վեր Պոլսոյ Թեթեւ ձմրան վարժուած ժողովուրդը երկու շաբաթէ ի վեր կրակարաններու շուրջը հաւաքուած կը դողայ:

Պոլսոյ գլխաւոր պողոտաները Թաղապետութեան կողմէ կը մաքրուին, բայց քոլիսոի փողոցները ձիւնով լեցուած են:

Թուրքերէն Թերթ մը կը գրէ թէ Թաղապետութեան բերել տուած ձիւն մաքրելու յատուկ մեքենաներուն համար ամէն տարի կը գրուի որ գործելու պիտի սկսին, բայց այդ կարգի մեքենայ մը չկրցանք տեսնել, կ'ըսէ ու կը հարցնէ թէ «արդեօք Թաղապետութեան այդ ձիւն մաքրելու մեքենաները ամառը պաղպաղա՞կ շինելու պիտի գործածուին»:

Տիրող ձմեռը եւ ցուրտը, յարմար առիթ մը եղան փայտավաճառներուն եւ ածխավաճառներուն համար, որոնք կ'երեւայ թէ անցեալ տարուան ելնասք նոր շահերով դարմանելու միտք ունին:

Մինչեւ 400-450 դրուշ ծախուած փայտը յանկարծ վեց հարիւր դրուշի բարձրացաւ, եօթը դրուշի ածուխը տասը դրուշի ելաւ, էրէյլիի ածուխի Թօնը երեսուն ոսկիի, իսկ անթրասիթը 40-44 ոսկիի բարձրացաւ.:

Գալով քօքին, արդէն անգլիական քօք չկայ, իսկ գերմանականն ալ բարձրացած է ու տեղական քօքն է որ կը ծախուի 4-5 ոսկի բարձրացումով:

Եթէ ձմեռը եւ ձիւնը քիչ մը աւելի տեւեն եւ քաղաքապետութիւնը միջոց մը չխորհի, այս գիները հաւանաբար աւելի բարձրանան:

Բժիշկի այցելագիններն ու դեղերն ալ սղած են:

Կռիւը կը նուազի հետզհետէ, Թէեւ քիչ Թուով Թոքատապէ վարակուած կամ սրտի տագնապէ հիւանդացողներ կան եւ յանկարծական մահեր:

× Պաստիկ ձմեռ կը տիրէ նաեւ Ալճատօլուի մէջ:

ՕՐՈՎ ՀԱՅԳԵՍՏ ՊՈՎՎՈՒՄ

ՀԱՄԱՌՈՏ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական սովետական գրականությունը ծնվեց և զարգացավ Մեծ Հոկտեմբերյան սոցիալիստական հեղափոխության պայմաններում, նրա ազդեցության ներքո։ Հեղափոխությունը հանեց գրականությունը ժողովրդի լայն զանգվածների սեփականությունը դարձրեց, ստեղծեց գրականության նոր հասարակական հիմքեր։ Հեղափոխությունը ստեղծեց գրականության նոր հասարակական հիմքեր։ Հեղափոխությունը ստեղծեց գրականության նոր հասարակական հիմքեր։

Հայկական սովետական գրականությունը ծնվեց և զարգացավ Մեծ Հոկտեմբերյան սոցիալիստական հեղափոխության պայմաններում, նրա ազդեցության ներքո։ Հեղափոխությունը հանեց գրականությունը ժողովրդի լայն զանգվածների սեփականությունը դարձրեց,

մէջ, եւ հայկական Ջարդերուն մասին կը գրէ։ Այս հարցը սակայն չի կրնար պաշտօնական շրջանակներ գերման պաշտօնական շրջանակներ քննելէ յետոյ ընթացք տուած չեն եւ խնդիրը դատարանին տուած են, որ պիտի ուսումնասիրէ եւ որոշէ թէ «ըստ գերման օրինաց ո՛ր աստիճանի ազատութիւն ունի մէկը օտար բարեկամ պետութեան մը դէմ, երբ էս օտար, հակապրոպագանդա մակարոյծ»։

Եւ այս իրականութիւնը Ցակոբի յիշէ խեղաթիւրուած մատուցուելուս հայ թերթերուս, իբր թէ ես արդէն որպէս խաբեբայ ու անբաղձալի մարդ սահմանէն դուրս հանուած եմ։ Նոյնը արձագանգեցին եւ շատ մը գերման խաբուած խմբագիրներ։ Մինչ ես հանգիստ տեղս նստած նպատակիս կը դիմեմ եւ կը մտածեմ։— Արդեօ՛ք Ցակոբ եւ իր պաշտպանները չե՞ն խղճահարուիր իրականութեան առջեւ թէ, Պանիկանի շնորհիւ 5 սաներ ուսկէս տարի ձրի կերակուր եւ բնակարան ստացան, փոխարէն իր տունը կրակի տուին...։

Վարչութիւնս այս ամէնը նկատի առնելով, եւ մեր մօտիկ բարեկամներու խորհուրդին անսալով արձակից անարժան միւս 4 սաները արձակեց անարժան էս, որ պիտի չկրնայ դատարանին տուած են, եւ խնդիրը դատարանն է, որ պիտի որոշէ թէ «ըստ գերման օրինաց ո՛ր աստիճանի ազատութիւն ունի մէկը օտար բարեկամ պետութեան մը դէմ, որպէս օտար, հակապրոպագանդա մակարոյծ»։

Եւ այս իրականութիւնը Ցակոբի յիշէ խեղաթիւրուած մատուցուելուս հայ թերթերուս, իբր թէ ես արդէն որպէս խաբեբայ ու անբաղձալի մարդ սահմանէն դուրս հանուած եմ։ Նոյնը արձագանգեցին եւ շատ մը գերման խաբուած խմբագիրներ։ Մինչ ես հանգիստ տեղս նստած նպատակիս կը դիմեմ եւ կը մտածեմ։— Արդեօ՛ք Ցակոբ եւ իր պաշտպանները չե՞ն խղճահարուիր իրականութեան առջեւ թէ, Պանիկանի շնորհիւ 5 սաներ ուսկէս տարի ձրի կերակուր եւ բնակարան ստացան, փոխարէն իր տունը կրակի տուին...։

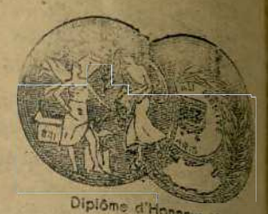

Médaille d'Or 1930

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

"ՇԻՐԱԿ,,

26 Rue de Trévise, Paris (9) Métro Cadet, Tél. Prov. 38-63

ԲՈԼՈՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ 100ՒՆ 25 ՉԵՂՉ


Diplôme d'Honneur 1931

համաշխարհային տագնապէն բխած ելմտական եւ տնտեսական հարցերու դարմանի միջոցներուն վասին հաստատել տեւական կանոնադրութիւն մը:

Գերման շրջանակները շատ գոհացուցիչ կը գտնեն այս կարգադրութիւնը:

Սըր ջոն Սայմըն, Ընգլերոյ արտաքին նախարարը թրնեւէն եկաւ Փարիզ, ուր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսայի վարչապետին եւ արտաքին նախարարին Գ. Լավալի հետ:

Ճեպընթաց մը օդը հանելու վտանգ
Վէնթիմիլ-Փարիզ գծին վրայ

Թուլոնի եւ Մարսիլիոյ միջեւ, ճեպընթացը մեծ վտանգ մը անցուց: երկաթագծերուն վրայ դրուած ուժանակ մը պայթեցաւ այն պահուն որ կ'անցնէր Վէնթիմիլ-Փարիզ ճեպընթացը:

Ճեպընթացը որ կ'ընթանար ժամական 90 քիլօմէթր արագութեամբ, կ'անցնէր Փոմի կայարանէն, երբ տեղի ունեցաւ պայթումը: Ճեպընթացը 100 մեդրի չափ եւս շարունակեց ընթանալ: Բայց երկաթագծին մէկ մասը՝ պայթումէն քանդուած էր եւ չորս վակոններ գծէն դուրս ելլելով կ'իյնային հեղեղատի մը մէջ: Բախտին բերումով միայն, մեռնողներ չկան եւ միայն երեք ճամբորդներ վիրաւորուած են թեթեւօրէն, թէեւ վակոնները ամբողջովին չարդուփշուր եղած են:

Ոստիկանութիւնը խիստ քննութիւններ կը կատարէ:

Կիպրոս՝ սովի վտանգին տակ

Նիկոսիայէն տրուած լուր մը, կիպրոսը ենթարկուած ցոյց կուտայ սովի լուրջ վտանգի մը, շատ աւելի մեծ քան 1902ի սովը: Զմրան առաջին անձրեւները տեղացած են յունուար 21ին, այսինքն շատ աւելի ուշ քան 1902ին, եւ ատկից, առաջ եկած է անասուններու խոտի սով մը: Հազարաւոր ոչխարներ եւ գառնուկներ կորսուեցան այս պատճառով: կարելի չեղաւ գարի ցանել՝ իսկ ցորենի բերքը գրեթէ ամբողջովին վտանգուած է: Ժողովուրդին թշուառութիւնը մեղմելու համար կառավարութիւնը նուազեցուց աստրիական ցորենի ներածման տուրքը. սակայն ապագան ծուայլ կը մնայ:

Գ. Գաւառ



Լիոնի կայծակ խումբի ժողովը վաղը Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Գրադարանին մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. միութեան 1932ի շրջանի առաջին դասախօսութիւնը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.45ին: Կը խօսի ընկ. Մ. Մարութեան հայ թատրոնի մասին: Իսկ ժամը 9.45ին կը խօսի Պ. Վահան Գալյումճեան Հայաստանի աշխարհագրութեան մասին: Իւրաքանչիւր դասախօսութիւն կը տեւէ 45 վայրկեան: Դասախօսութիւնները տեղի պիտի ունենան ամէն Հինգշաբթի Միութեան սրահին մէջ, 63 բիս տը լա Ռէփիւպլիք: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

Լիոնի Հաժազասպ խումբի ժողովը վաղը երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

"ՓԵՏՐ. 18,, ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի կոմիտէին կողմէ

20 Փետրուար Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին

Սալոն Շաբի մէջ, 84 rue Chape

Կը նախագահէ՝ ընկ. ՄԻՔ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ *Կը խօսի՝* Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է ԵՒ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՄ ԿԸ ՏԵՄՆԷ

"ՓՈԹՈՐԻԿԷՆ ՎԵՐՋ,,

Գրեց՝ ՊԵՐՃՈՒՀԻ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի մասնաճիւղին պարբերական դասախօսութիւնը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Միութիւնական սրահին մէջ 24 Rue St. Victor: Դասախօսը Պ. Արշակ Զօպանեան. նիւթ՝ պետրոս Դուրեանի կեանքն ու արուեստը: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

—Մարտիրոս Սապոնճեան՝ ծնած Կարին, Յունուար Տոքաք, 1903ին, հօր անունը՝ Տիգրան, կօշկակար, մօր անունը՝ Սաթենիկ, ծնեալ Մկրեան, կը փնտռէ իր ազգականները, Հօրեղբայրներ՝ Աւետիս եւ Գրիգոր Սապոնճեան, մօրեղբայր՝ Մարտիրոս Մկրեան, մօրաքոյր Սօֆիա Թիւթիւնճեան, զրացիներ՝ Խերպէկեան եւ Թարոյեան: Իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂ

Կարտոն, Ո. Յ.— 165: Կարգապրեցինք:

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ
ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

21 Փետրուար կիրակի ժամը 2.45էն մինչեւ կէս գիշեր

GYMNASE JAURÈSի մէջ, Փարիզ

87 Avenue Jean Jaurès

Սիրայօժար մասնակցութեամբ 70 հոգինոց ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբին

Մարզական անմնախընթաց ցուցադրութիւններ եւ վենսամարտ՝

Ֆրանսացի եւ հայ մարզիկներու կողմէ

Գայլուկներու, սկաուտներու եւ արենուշներու կողմէ զանազան խաղեր

Գեղարուեստական իաճելի բաժին եւ անակնկալներ

Գար՝ Ճամբ 8էն մինչեւ կէս գիշեր Ճոխ եւ աժան պիւֆէ

Տոմսերու գիները 5, 7.50 եւ 10 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, Հրանտ-Սամուէլ գրատունը եւ Ֆլօրիա ճաշարանը:

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Métro Jean Jaurès, Tramways 21a, 21b, 21c, 21d, 29a, 29b, 29c, 51, հանրակառքերը բոլորն ալ կանգ կ'առնեն Gymnaseին առջեւ: Autobus M եւ AT:

ՊԱՆԵԷՕՑԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՅԱՒԱԶԴՄԱՍԷՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ի նպաստ տեղւոյն մանկապարտէզին

Նախագահութեամբ Տիկ. ՏԻՐՈՒՀԻ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

21 Փետրուար Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

3 Villa d'Orléansի մէջ, Métro: Alesia

Գեղարուեստական Ճոխ բաժին՝ մասնակցութեամբ Փարիզահայ ծանօթ արուեստագէտներու

40 փոքրիկներ պիտի երգեն ու արտասանեն մանկական զուարթ երգեր

Գեղարուեստասէր խումբ մը երիտասարդներու կողմէ

Պիտի ներկայացուի՝ **«ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ»** յուզիչ տրամ *4* արար

Մուտք՝ 5 ֆրանք

"ԱՐՓԻ,,Ն

պիտի օգնէ ձեզի, հայերէն սորվեցնելու ինգ-վեց տարեկան մանուկներուն, ազգային պատմութիւն՝ աւելի մեծերուն:

Սիրուն պատմութիւններ, զուարճալիքներ եւ գեղեցիկ պատկերներ:

Կը հրատարակուի ամիսը երկու անգամ:

Լոյս տեսած են արդէն առաջին երեք թիւերը:

Տարեկան բաժնեգինը՝ *50* ֆրանք:

Կը ծախուի նաեւ հատով, 2 ֆր.ի:

Գիմել «Յառաջ»ի, կամ հրատարակիչին, *A. Barseghian, P. O. Box 77 Allston, Mass. (U. S. A.).*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. շաձլէ: Ամման. եւ նոր մէթոտ, դարմ.արանց եւ կանանց մօրքի, արհան՝ վէներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ

Ծնած Պոլիս, 1875ին, Մայիս 1ին, Մահացած Փարիզ, 1932ին, Փետրուար 15ին

*Ամուսին՝ Ազնիւ Չօպանեան, ծնեալ Ալթունեան, զաւակներ՝ Վարդան, Ռուբէն, Արմէն, Ռուբինա, Ռոզա, Ալիս, Ռոզին, Ռոզիթա, Ռոզան, Ռոզէթ, Ռոզինէ, Ռոզիկ, Ռոզանա, Ռոզիտա, Ռոզանէ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ — Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՒԱՌՆԵՐ, ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

17 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1803 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁՈՒԱՆԸ ՓՐԹԱԾ ՓԱԽՈՒԿՆԵՐ

«Ձքոյդ ի քոյոց» քեզ մատուցանելով, կրնայինք ըսել — «կատած շուներ», քաղաքացի՛ Յանկեան:

Որովհետեւ, իսկապէս կատղածներու հետ է մեր գործը, երեւանէն մինչեւ յետին գաղութը: Զուանը վրթծած, «ժոկից փախած»փախուկներու հետ:

Այս վերջերս երկակենցաղ Հօկի կամ հայ կարմրուկներու կատաղութիւնը հասած է այնպիսի աստիճանի մը, որ յանցաւոր պիտի ըլլայինք, եթէ պարբերաբար ուշադրութեան չյանձնէինք անոր ախտանշանները: Այլ մանաւանդ հետեւանքները:

կը բաւէ աչքի առջեւ բերել միայն Յունաստանի պատկերը:

Ներգաղթի գործողութիւններէն ի վեր, շաբաթ չանցնիր առանց միջադէպի: Առանց խորհրդային կամ խլրդային դաւադրութեան մը:

Իրականին մէջ, հասարակ խեղկատակութիւններ են որ կը կատարուին: Յուժմանային եւ գարշելի:

Բայց, «խենդը քար մը գլորեց, հազար խելօք չկրցան հանել»:

Իսկ հիմա որ խենդն ու խելօքը իրար խառնուած են, մեծ ու փոքր քարեր գլորելու համար, անհրաժեշտ է անխնայ շաչեցնել խարազանը, որպէս զի սթափին:

Անհրաժեշտ է մերկացնել անոնց բոլոր դաւերն եւ «քաջագործութիւնները», եթէ չենք ուզեր բոլորովին անիշխանութեան մատնել գաղութները:

Եւ այստեղ, տարբերութիւն չպիտի ըլլայ ո՛ր եւ է հոսանքի միջեւ: Ոչ ալ խուսափում ո՛ր եւ է պատրուակով:

Անոնք որ տունտեղ եղած երեւանի մէջ և իրենց կռնակը տուած՝ ռուսական թնդասօթին ու հրասայլին, կը փորձեն շփոթ, կազմալուծում յառաջ բերել գաղութներու մէջ, անոնք պէտք է հասկնան, թէ անտէր գիւղերու փողոցներէն չէ որ կ'անցնին:

Շահվէրտոիներն ու Արսլանովները պէտք է իմանան, վերջապէս թէ իրենց գիմացն ունին ժողովուրդ մը, որ քար դրած՝ սրտին վրայ, կը համբերէ շատ մը չարիքներու: Բայց չի կրնար անցնիլ համբերութեան մարդկային սահմանը:

Ներգա՞ղթ: Այո՛: Վերջացուցէք ժամ առաջ, կարճ-երկար: Եւ մի մոռնաք միասին տանիլ այն հրաշալիքները որ կը սղան սիգաճեմ երեւանցիներու գարշապարներուն տակ, ի խնդիր հացի ու փառքի:

Տարէ՛ք ինչ որ պիտի տանիք, բայց ճանգիստ ձգեցէք մնացածը:

— «Այո՛, շնորհակալ ենք: բայց կը մտածենք որ շուտ վերջացնէք ձեր գործը. ձգէք մեզ մեզի, մեր ալրումներուն, մեր ցաւերուն, մեր հայկական պզտիկ՝ բայց անկեղծ ուրախութիւններուն հետ:

«Օրերը կ'անցնին. կըմարի դարձեալ, ինչպէս տարիներ առաջ, շոկերու կրկուցը ու ծակամուտ կ'ըլլան ամէն տեսակի տականքները:

Բայց որքան շուտ, այնքան լաւ:

Խնայեցէք մեզի ձեր կարմիր ամօթը» («Նոր Օր», 10 փետր.):

Գիտենք. ամօթի զգացումէն ալ դուրս են այս եղբայրասպան «քէլէկէօզութեանց» յայտնի եւ անյայտ հերոսիկները:

Եթէ ունենային այդ պզտիկ առաքինութիւնը, տասն անգամ գետինն անցած կ'ըլլային, տեսնելով Յունաստանի, Սուրիոյ կամ ուրիշ գաղութի մը գլխուն կախուած փորձանքները, իրենց իսկ մեղսակցութեամբ: Իրենց ոգէտ, գարշելի և գրգռիչ մարգանքներուն հետեւանքով:

Բայց որովհետեւ ոչ խելք ունին, ոչ ամօթ, անհրաժեշտ է սթափեցնել:

Իսկ այդ կը պահանջէ մէկ ուղեգիծ եւ մէկ ճակատ՝ բոլոր տեսակի փախուկներուն հանդէպ:

Գաղութները ոչ անկելանոց ունին, ոչ ալ յիմարանոց:

Ուրեմն, իբրեւ առաջին քայլ. կրնան պահանջել ներգաղթի կազմակերպիչներէն, որ միասին Երեւան տանին բոլոր մեծ ու փոքր փախուկները. իրենց աչքի լոյս փոքրաւորները. որոնց այնքան պէտք ունին «սոցիալիզմ կառուցելու» համար:

Առով, մեծագոյն բարիքը ըրած կ'ըլլան նախ ենթականերուն, անստուգութենէ եւ անօթութենէ փրկելով զանոնք, և «կոլխոզ»ին կամ «լուսժոդկոմ»ին կապելով:

Ի՞նչ գործ ունին այստեղ, երբ խորհրդային դրախտը իրակա՛նացա՛ծ՝ ակնդէտ կը սպասէ «սպէց»ներու, «պիոներ»ներու և «կառուցող»ներու:

Այս պահանջը պէ՛տք է որ ղնեն ազգային իշխանութիւնները, քանի արտասահման կը գտնուի ներգաղթի «ձեռնհաս իշխանութիւնը», Շահվէրտով կամ ուրիշ մը:

Եւ հին ու նոր հերոսները պէ՛տք է որ վայելեն անդրանկութեան իրաւունքը, շատոնց մարսած ըլլալով պնակ մը ոսպը:

Եւ այս քայլը պէտք է համարուի բարեկամական, քանի որ պիտի ծառայէ գաղութները խաղաղեցնելու, հետեւաբար Հայաստանի մասին մտածելու:

Իսկ եթէ կը կարծեն թէ այսպէս անվերջ կրնայ շարունակուիլ, թէ չուանէն փախած փախուկներ կրնան իրենց ուզածին պէս խաղալ գաղութներու ճակատագրին հետ, բարեկամաբար խորհուրդ կուտանք որ պատրանքներով չտարուին:

Տասն անգամ կոտորակուած ժողովուրդի մը վերջին մնացորդը չի կրնար կեր դառնալ կատղած շուներու:

Մեր մէջ աւելի քան ամուր է ինքնապաշտպանութեան գիտակցութիւնը, բոլոր տեսակի թշնամիներուն դէմ:

Մենք չենք մաղթեր որ, չարաբաստիկ օր մը, «չափուելու» փորձ կատարուի:

Բայց, կը յորդորենք որ քաշեն սանձերը կարմիր-գեղին փախուկներուն:

Անոնք չեն պիտեր թէ ի՛նչ կը կատարեն, ձիարձակարան կարծելով գաղութներու ազգային կեանքը:

Անոնց ետին ապաստանած ամսեղուկներն են բուն պատասխանատուները:

Եւ մենք այդ ամսեղուկներուն է որ կ'ուղղենք մեր խօսքը, ո՛ւր որ ալ գտնուին:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

"ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ,,

— Ինծի ալ ֆատ մը:
— Երկու օրինակ ալ ինծի:
— Ես ալ կ'ուզեմ ունենալ:

Այս խօսակցութիւնները տեղի կ'ունենային առջի օր, «ցառաջ»ի խմբագրատան մէջ, երբ խմբագիրը կ'աւետէր «Մնացորդաց»ի առաջին երկու պրակներուն ստացումը:

Եւ պահանջողները... գրաշարներն էին:

Խմբագիրները, անշուշտ, ստացան իրենց բաժինը: Բայց ուշագրաւ էր գրաշարներուն իրարանցումը:

Ցար բերան մը կը փսփսար թէ գրաշարներէն ան որ երկու օրինակ ուզեց... հայրենակից կը համարուի Ցչականի: կամ կը քնակի արուարձան մը, ուր մեծամասնութիւն են բիւթանացիները:

Ո՛չ ըլլայ այդպէս:

Ցող Նոյնիսկ հայրենակցական կապերով փրկուի գրականութիւնը:

Պարզէն դէպի բաղադրեալը:

Ուրեմն, բարենշան է երեւոյթը.

«Մնացորդաց»ը պիտի փրկուի:

Պէտք է որ փրկուի:

Քանի որ «ազդովին» անկարող եղանք մեկ անգամէն իբրեւ գիրք նրատարակ նետել այս տքնաջան եւ անմնախընծայ գործը, Ցող կարդացուի իբրեւ Յերթեվն:Եւ Ցող տարածուի պրակ-պրակ:

Միայն Թէ, կարելի եղածին չափ շուտ եւ շատ:

Ամբողջ կեանք մը կ'արժէ «Մնացորդաց»ի յղացումն ու ստեղծագործումը:

Իր մտքին, երակներուն արիւնն է որ կը քամէ Ցչական, *magistral* ծրագրով մը:

Մեր գրականութեան պատմութիւնը տակաւին չէ արձանագրած այսպիսի երկունք:

Եւ, վստահ ենք, արդիւնքը պիտի արժէ Ցչականի ներուական եւ ստեղծագործ տառապանքը:

Պրակ-պրակ — ինչպէս մենք ցիր ու ցան — բայց վարակիչ եւ ծաւալուն:

Վ.Ա.Շ.

Արիւնոտ խաղեր Սուրիոյ սահմանին վրայ

Հալէպի մեր թղթակիցը գրած էր թէ Թուրքերը պահանջած են սահմանապուլախէն հեռացնել 250 անձեր, — Հայ, Քիւրտ եւ Ասորի: Կիրառած հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս մասին (30 յունուար).—

Վերջերս ձարապլուսէն եւ Թէլ Ալիատէն եօթը անձերու, երեք Հայ, երկու Սուրիանի եւ երկու Թրքացած քիւրտերու իրաման տրուած է տեղական իշխանութիւններու կողմէ փութով դամասկոս երթալ, պաշտօնական գեկոյց մը ստանալու համար: երկու Թուրքերը անմիջապէս Թուրք սահմանը անցած են, իսկ մնացածները դամասկոս մեկնած են:

Ցարդ անյայտ կը մնայ Թէ ի՛նչ է գեկոյցին էութիւնը: կ'ըսուի Թէ այդ անձերը, որոնց պիտի կցուին նաեւ սահմանի զանազան վայրերէն *170* անձեր, իրաիանգ պիտի ստանան սահմանէն հեռանալու, Թուրքիոյ պահանջին վրայ, մաքսանենգութեան իարցին պատճառաւ:

× կ'իմաչանք Թէ այս շաբթու Թէլ Ալիատի մէջ Թուրքի մը կողմէ ատրճանակով զարնուած են երկու Հայեր, մէկը՝ գանկէն: Աւաջինը անմիջապէս մեռած է, իսկ երկրորդը՝ ծանրապէս վիրաւորուած:

Ձիւնաձախոնական կռիւը

Ձիւնաճախոնական կռիւը կը շարունակի նոյն սաստկութեամբ Ճանկոյի շուրջ:

Ճախոնցիները անընդհատ կը ռմբակոծէին Նափէյը եւ Վու-Սունկը: Նափէյի չինական իշխանութիւնները հրաման աւին ընակչութեան պարպելու քաղաքը: *2000* հոգի արդէն դուրս ելած են քաղաքէն: Բայց տակաւին կը մնան 200 հազար հոգի:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՁԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Թէվֆիք Րիւշտիի ձառը

Ձինաթափութեան ժողովը իր վերջին նիստին մէջ լսեց Թուրքիոյ, Նորվեկիոյ, Փարթուկալի եւ Հոլանտայի տեսակէտները:

Թուրիոյ տեսակէտը

Թուրքիոյ արտաքին նախարարը Թէվֆիք Րիւշտի իր կառավարութեան տեսակէտը պարզեց ֆրանսերէն ճառով մը: Ըստ Թէվֆիք Րիւշտիի, ձինաթափութեան եղանակի մը խոչընդոտը կրնայ ըլլալ բոլոր երկիրներու համար ուժերու հաւասարութիւն մը, իսկ այս սկզբունքին ձիայն մէկ լրացուցիչ կրնայ ըլլալ, այն է առաւելագոյն չափ մը նկատի ունենալով՝ սահմանափակել ուժերը, այնպէս որ որեւէ երկիր չվտրենայ անակնկալ յարձակում մը գործել:

Գալով առաջարկութեան, Թէվֆիք Րիւշտի երկու մասի կը բաժնէ զայն. մէկը իսկապէս եղանակ մը որով վտանգուած կացութիւնները վերահաստատուին ինքնաբերաբար, միւսը՝ յարաբերական, որուն կ'երթայ ներկայիս՝ Թուրքիոյ համակրանքը:

Թէվֆիք Րիւշտի ուրախութիւն կը յայտնէ որ Թուրքիա բոլոր պետութեանց եւ մասնաւորաբար իր դրացիներուն հետ, բարի յարաբերութիւններ կը մշակէ եւ կը յուսայ թէ Թուրքիոյ եւ իր դրացիներուն միջեւ յարձակում եղբայրակցութիւնը հետզհետէ աւելի պիտի նաւազեցնէ սահմանները քաղաքական կարեւորութիւնը:

Թէվֆիք Րիւշտի շեշտեց այս վերջին տարիներուն, Թուրքիոյ կողմէ կատարուած ինուորական կրճատումները: Ցետոյ կրկին անդրադարձաւ զինեալ ուժերու հաւասարութեան անհրաժեշտութեան վրայ: Թուրքիա ամբողջովին համամիտ է խոսլական տեսակէտին եւ Թէվֆիք Րիւշտի կը հաւատայ թէ ուժերու հաւասարակշռութիւնը կը ծառայէ վստահութիւնը ամրացնելու. ատկից զատ. ատով կը վերնայ զինակցութեանց օգտակարութիւնը եւ ծիակ փափաքելի զինակցութիւնը կը ծնայ բոլոր պետութեանց զինակցութիւնը:

Գալով ֆրանսական առաջարկներուն, Թէվֆիք Րիւշտի կը յայտնէ թէ եթէ անանք կը կազմեն սպառազինանց միջազգայնացման սկիզբը, եւ եթէ կ'ենթադրեն միջազգային նոր կազմակերպութեան հաստատումը, Թուրք պատուիրակութիւնը պատրաստ է զանոնք քննելու: եթէ այդ չէ ֆրանսական առաջարկներուն նպատակը, Թուրք պատուիրակութիւնը պիտի ծիանայ խորհրդային պատուիրակութեան կողմէ կատարուած քննադատութեանց:

Թուրքիա համամիտ է յարձակողական եւ պաշտպանողական զէնքերու միջեւ գրաւած տարբերութեան եւ պատրաստ է զէնքերու կրճատման մէջ աւելի հեռուն երթալ քան ֆրանսական առաջարկները: Թուրքիա համամիտ է որ ջնջուի զինուորական օդանաւորդութիւնը եւ հսկողութեան տակ առնուի քաղաքային օդանաւորդութիւնը: Գալով զինուորական եղանակին, Թէվֆիք Րիւշտի կ'առաջարկէ որ իւրաքանչիւր պետութիւն իրաւունք ունենայ կանոն առնելու զինուորական այն եղանակին վրայ որ ամէնէն աւելի կը յարմարի իր պէտքերուն եւ աւանդութիւններուն:

Ցոյնեւ Հայ կարմրուկներու նոր ցոյցը

Աթէնքի համայնավարները փետրուար *11*ի գիշերը ցոյց կազմակերպեցին Թորիրդարանին առջեւ, իբր Թէ ընդհանուր գինաթափութեան իրենց տեսակէտը պարտադրելու համար կառավարութեան:

Ըստիկանութիւնը նախապէս տեղեակ ըլլալով, պէտք եղած պաշտպանութեան միջոցները ձեռք առած էր: Համայնավարները տեսնելով որ դժուար պիտի ըլլայ հասնիլ Թորիրդարանին առջեւ, կը հաւաքուին փլաթէա Լէրթրոփօլէոս, ուրկէ փոքր խումբերով եւ տարբեր ճամբաներով կը դիմեն դէպի Թորիրդարան: Հազիւ հաւաքուած շէնքին առջեւ,

— «Անկո՛ղ ֆաշիսմը, կեցցէ՛ սովիէթական հայրենիքը, կեցցէ՛ գինաթափութիւնը» կը պոռան, իսկ մեր կաղ փանդուխները, ֆիքսի բռիչականները կ'երգեն «Միջազգայինը»:

Ըստիկանութիւնը անմիջապէս գործի կը ձեռնարկէ ցրուելու համար համայնավարները՝ որոնք ատրճանակով կը պատասխանեն: կռիւը երկար չի տեւեր: Ըստիկանները կը ձերբակալեն աւելի քան յիսուն համայնավարներ, որոնց մէջ նաեւ Աթինի տիգրանեան, Աթինի փափագեան, Դէորգ Քափունճեան, Լարաք եւ ուրիշներ:

Ձերբակալուածները գիշերը ուշ ատեն ազատ ձգուած են: Ցերթերը իրենց գայրոյթը կը յայտնեն Հայերու մասնակցութեան մասին, կառավարութենէն պահանջելով խիստ միջոցներ ձեռք առնել:

Ներքին գործոց նախարարը եւ դատական նախարարին փոխանորդը յայտարարեցին Թէ խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին համայնավարներու դէմ:

Սերպեւպուլկար յարաբերութիւնները

Վերջերս, մակեդոնական կազմակերպութեան գաղտնի պաշտօնաթերթը վիրաւորական յօդուած մը գրած էր Սերպիոյ Թագաւորին եւ Պուլկարիոյ սերպ դեսպանին: Այս առթիւ, սերպ կառավարութիւնը բողոքած էր պուլկար կառավարութեան, պահանջելով մակեդոնական գաղտնի Թերթին խափանումը:

Իր պատասխանին մէջ, պուլկար կառավարութիւնը ցաւ կը յայտնէ միջադէպին առթիւ, բայց կը հաւաստէ Թէ Նակառակ կատարուած վիճաստուքներուն եւ քննութիւններուն, անկարելի եղած է երեւան հանել յօդուածին հեղինակները, ինչպէս նաեւ այն գաղտնի տպարանը՝ ուր կը տպուի մակեդոնական Թերթը: Պուլկար կառավարութիւնը կը հաւաստէ նաեւ Թէ ամէն ջանք պիտի Թափէ արգիլելու միջադէպին կրկնութիւնն եւ Թէ իր բարեացակամութեան փաստը տուած է գրաւելով մակեդոնական Թերթը — «Մակեդոնիա»ն եւ դատական հետապնդման ենթարկելով Թերթին խմբագիրները:

Ֆրանսացիներու ձերբակալում Իզմիրի մէջ

Թուրք իշխանութիւնները երեք Ֆրանսացիներ ձերբակալած են Իզմիրի մէջ, երեքն ալ պաշտօնեայ Քարաւիի ընկերութեան մէջ, երկուքը տնօրէն, երրորդը հաշուակալ: Անոնք կը մեղադրուին Թէ գանազան գեղծումներ գործած են ընկերութեան հաշիւներուն մէջ եւ Թուրք պաշտօնեաներու կաշառք տուած են: Կառավարութեան ներկայացուցիչը էմին սէյ, որ կը մեղադրուի Թէ դիւրացուցած է երեք Ֆրանսացիներուն գեղծումները, յաջողած է փախիլ Եւրոպա: Կառավարութիւնը գրաւած է ընկերութեան շէնքը:

— Գերմանիոյ դեսպանին պահանջով, Թրքական իշխանութիւն.

(Լուերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Խոռվութիւններ

Լոնտոնէն տրուած լուրի մը ձամանայն, Թէռ-Նէօվի մայրաքաղաքին մէջ՝ մեծ խռովութիւններ ծագած են անգործութեան հետեւանքով: կառավարութենէն գոհացում ստացած չըլլալով, երկու ձազար անգործներ խմբովին գացին կառավարչատուն, եւ ստիպելէ յետոյ որ ոստիկանութիւնը իրենց ձամբայ տայ, բռնութեամբ մտան վարչապետին գրասենեակը յարձակում գործեցին անոր վրայ եւ ապակիի կտորներով գայն վիրաւորեցին երկու տեղէ: Ցետոյ, գայն բռնեցին ու սպառնացին պատուիանէն վար նետել, եթէ շարունակէ գոհացում չտալ իրենց պահանջներուն: Այս սպառնալիքին վրայ վարչապետը տեղի տուաւ:

Ցուցարարները մեկնեցան իրենց Թաղերը՝ ուր կառավարութեան ձրամանով՝ ստացան երկու օրուան չափ օրապահիկ: Անգլիական մարտանաւ մը ձրաման ստացած է մեկնելու Թէռ-Նէօվի ջուրերը:

Անգործութեան նպաստը Լիոնի մէջ

Վերջին վիճակագրութեան ձամաձայն, պաշտօնապէս արձանագրուած նպաստընկալ անգործներու Թիւը՝ Լիոնի մէջ կը ձասնի *9210*ի, որոնց *2089*ը կիներ:

Լիոնի Աւեւտրական Ցենեակը արտօնութիւն ստացած է կնքելու երեք միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը, որ իբր օժանդակութիւն պիտի յատկացուի անգործներու ծգնութեան ընտուկին: Այս փոխառութեան ձատուցումը պիտի կատարուի երեսուն տարուան ընթացքին:

Լիոնի զանազան Թաղերուն մէջ կը կազմակերպուին ձանդէսներ եւ կրկատարուին ձանգանակութիւններ, որոնց արդիւնքը պիտի յատկացուի անգործներուն:

Անգործութեան նպաստը Փարիզի մէջ

Որպէս զի պանդոկատէրերը շատ նեղը չդնեն իրենց անգործ վարձակալները, փարիզի աշխատանքի եւ անգործութեան խառն յանձնախումբը նոր որոշում մը տուաւ եւ անգործներու պանդոկի վարձքին յատկացուած երկու ֆրանքը բարձրացուց չորսի:

Այս կերպով, փարիզի անգործները, յետագային երբ իրենց քնակութեան պարտքերը վճարելու ի վիճակի ըլլան, նուազ պարտական պիտի ըլլան:

Ինութիւն կը կատարուի նաեւ Թեթեւցնելու վարձքը այն անգործներուն, որոնք յարկաբաժիններու մէջ կը քնակին: ցակաւին յայտնի չէ Թէ ի՛նչ կերպով կարելի պիտի ըլլայ այս օժանդակութիւնը կատարել: Այս մասին, կը սպասուի Աշխատանքի նախարարին որոշման:

ցոյս կայ ոն Աշխատանքի նախարարութիւնը նպաստաւոր կարգադրութիւն մը պիտի ընէ:

Անգործ արուեստագէտներ

Արուեստագէտներն ու մտաւորականները իրաւունք չունին ստանալու անգործութեան տետրակ: ֆրանսական աշխատանքի օրէնքը Թոյլ իտար մտքի աշխատաւորներուն ստանալու այս քարտը՝ եթէ վարձքով աշխատող չեն:

Ներկայիս դիմումներ կը կատարուին որպէս զի օրէնքի այս Թերութիւնը վերնայ: միւս կողմէ, ամիսէ մը ի վեր, սկսին նահանգապետութեան ձետ, բանակցութիւններ կը կատարուէին, որպէսզի օժանդակութիւն կատարուի Թշուառութեան մատնուած արուեստագէտներուն եւ մտաւորականներուն: Արդէն յատկացուած է *30* ձազար ֆրանք, եւ յոյս կայ որ, աւելի կարեւոր գումար մը եւս յատկացուի մօտ ատենէն:

ՓՈՍԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Տասը միլիոն ռուբլի՞ կամ վեց միլիոն

Մարտին դէմ շարժում

Մարտիկներ, որոնք զարկը պէտք է տան ամերիկեան ագրեսիայի դէմ

Մարտի 8-ին Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի, Հայկական ՍՍՀ Գերագոյն Խորհրդի եւ Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի հրաւէրով Երեւանի Օպերայի թատրոնի շէնքում տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր նիստ, նուիրուած Միջազգային կանանց օրուան։

Նիստին ներկայ էին Հայկական ՍՍՀ կառավարութեան անդամներ, Հայաստանի կուսական, խորհրդային, տնտեսական, գիտական, մշակութային կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչներ, Երեւանի աշխատաւոր կանայք։

Նիստը բացեց Հայկական ՍՍՀ Գերագոյն Խորհրդի նախագահութեան անդամ Ա. Ա. Ղազարեան։

Նախագահութեան կազմում ընտրուեցին Հայկական ՍՍՀ Գերագոյն Խորհրդի նախագահութեան անդամներ, Հայկական ՍՍՀ կառավարութեան անդամներ, Հայաստանի կուսական, խորհրդային, տնտեսական, գիտական, մշակութային կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչներ, Երեւանի աշխատաւոր կանայք։

Նախագահութեան անունից ողջոյնի խօսք ասաց Հայկական ՍՍՀ Գերագոյն Խորհրդի նախագահութեան անդամ Ա. Ա. Ղազարեան։

Ապա ելոյթ ունեցաւ Հայկական ՍՍՀ Նախարարների խորհրդի նախագահ Ա. Ի. Կոստանեան։

Ընկ. Կոստանեանը ասաց, որ Հայաստանի աշխատաւոր կանայք, ինչպէս Խորհրդային Միութեան բոլոր աշխատաւոր կանայք, ամենայն ուրախութեամբ ու հպարտութեամբ են նշում Միջազգային կանանց օրը։ Այդ օրը նրանք ամենուրեք ամփոփում են իրենց աշխատանքի արդիւնքները, ամրապնդում են իրենց կապերը կանանց հետ աշխարհի բոլոր երկրներում, որոնք պայքարում են խաղաղութեան, ժողովրդավարութեան եւ ազգային անկախութեան համար։

Ընկ. Կոստանեանը ասաց, որ Հայաստանի կանայք, ինչպէս Խորհրդային Միութեան բոլոր կանայք, ամենայն ուրախութեամբ ու հպարտութեամբ են նշում Միջազգային կանանց օրը։ Այդ օրը նրանք ամենուրեք ամփոփում են իրենց աշխատանքի արդիւնքները, ամրապնդում են իրենց կապերը կանանց հետ աշխարհի բոլոր երկրներում, որոնք պայքարում են խաղաղութեան, ժողովրդավարութեան եւ ազգային անկախութեան համար։

Ընկ. Կոստանեանը ասաց, որ Հայաստանի աշխատաւոր

արին է, որ նա մի շարք շահեկան տեղեկություններ է տալիս Թաւրիզի կալտուրական Ակումբում եւ Ամերիկայում ունեցած հարստութիւնների։

1932 Թուի յունուար 12ին ընկ. Ջեբրէ Մէր-Օհանեանը դասախօսեց Ամերիկայի հարստութիւնների բաշխումը Նիւթի մասին։

Երեսասարդ դասախօսն այս անգամ շատ աւելի խնամքով էր պատրաստել իր նիւթը։ Հիմք ունենալով այն տեսակէտը, թէ տնտեսական գործօնն է քաղաքական գործի մղիչ ուժերից կարեւորագոյնը, դասախօսը մի առ մի թուեց հողը, դասախօսը մի առ մի թուեց նաւթի, քարածուխի, երկաթի, ոսկու եւայլ բնական հարստութիւնների բաշխումն ըստ երկրների եւ պարզեց, որ այդ հարստութիւնները թոյլ տալիս որոշելու, հեռուապէս եւ տնտեսական գերիշխանութեան ձեռք բերելու պատճառով ներկայ համաշխարհային ու քաղաքական դերի մէջ մեծագոյն ազդեցութիւն ունեցող պետութիւնների մրցումը, որ ամէնէն աւելի սրուած է Ամերիկայում եւ Անգլիայում։

Յունուար 16ին Կալտուրական Միութեան Տանը տեղի ունեցաւ Ուրախ երեկոյ զրական-գեղարուեստական բաժնով, որից յետոյ խառնական ճաշկերոյթին սիրահարութիւնը վճռեց Պ. Ս. Մելիք-Աբրահամեանը։ Եղան յաջող արտառանութիւններ։ Վոտվիլն էլ բաւականութիւններ։ Ամէնքն էլ բաւական յաջող խաղացին, սակայն երեկոյեան յաջող խաղացին, սակայն երեկոյեան այնքան էլ ուրախ չէր...

Յունուար 19ին Պ. Առաքել Տէր-Թովմասեանը դասախօսեց Շվի Թէ Նոր Աստւածներ նիւթի շուրջը։ Կալտուրական Տան սրահը ծայրէ ծայր լիքն էր, երկսեռ հասարակութեամբ։ Դասախօսը հիմք ունենալով մեր տաղանդաւոր գրող Լեւոն Շանթի Շվի Աստւածները, համոզուն վերլուծեց հոգու եւ մարմնի բաշխումները, դրանց միջեւ եղած յարաբերական պայքարը։ Ըստ Պ. դասախօսին՝ Շվի Աստւածներ ասելով պէտք է հասկանալ այն կապերը, որոնցմով մարդ էակը կապուած է կեանքին եւ այս աշխարհին։

Թէեւ դէպքերը տեղի են ունենում Սեւանում, հայկական միջավայրում, սակայն դրուածքը իր հիմնական գաղափարներով խորհրդանշանն է միջավայրին։ Շանթը թէեւ փաստացի յարթանակը վերապահել է հին աստուածներին (մարմնական ցանկութիւններին), սակայն իր դրուածքն այնպէս է կերտել, որ բացարձակապէս հոգու կամ մարմնի գերակշռութիւնը չի ցուցադրել կեանքի պայքարում— սա՛ եւս մի խոշոր առաւելութիւն է գեղարուեստական գործուածքի համար, որ նրան պահում է միշտ թարմ...

Նիւթապաշտական տեսութեան եւ գաղափարապաշտական քրիստոնէութեան շուրջը մոգերի փոխանակութիւն եւ որոշ լուսաբանութիւններ տեղի ունեցան դասախօսի եւ մի քանի ունկնդիրների միջեւ, որից յետոյ ունկնդիրները հեռացան գոհ սրտով։

Յ. Ս.

Կարդացէք եւ Տարածեցէք ՅԱՌԱՋ

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Տագնապը Վիեննա սիրտ Պուտապէշի մէջ

ՎԻՒԻԷՆ ՍԻՒՆՊՈՒՐ 12 փետր.

Լիոն-Կրէտնոպլը երկաթուղագծին վրայ այս փոքրիկ գիւղաքաղաքը ունի մեծաքեսայ կոտուի գործարան եւ մեծաքանի մանարան մը (երկուքն ալ միեւնոյն գործարանատիրոջ կը պատկանին), ինչպէս նաեւ քանի մը մանր մունր մեծաքանի եւ տասնակի եւալն գործարաններ։ Այս վերջիններուն մէջ աշխատող ոչ մէկ հայրենակից ունինք։ Առաջին երկուքին համար 1925ի սկիզբը քանի մը ընտանիք Պոլսէն պայմանագրութեամբ բերուած են, իսկ անկէ ի վեր հետզհետէ աւելնալով մեր հայրենակիցներուն թիւը հասած է 70-80ի, որոնց բոլորն ալ Սթանոզդիներ են (Գաղատիա)։

Գործազրկութիւնը հոս ալ զգալապէս ազդած ըլլալով, 3-4 ամիսէ ի վեր գործարանները բոլորովին գոցուած եւ դուրս ձգուած են 250 գործաւոր-գործաւորուհիներ. ֆրանսացի թէ օտարական։ (Մանարան աշխատողները հոկտ. 22էն ի վեր, իսկ հիւսուածեղէնի աշխատողները նոյ. 20էն ի վեր բոլորովին գործէ գրկուած են։)

1927ի անգործութեան տագնապի ժամանակ այս գործարանը ոչ մէկ օր չէր գոցուած, որովհետեւ երբեք չէր ազդուած նոյնիսկ աւելորդ ժամեր ալ կ'աշխատացնէր, իսկ այժմ, ինչպէս ըսի, զգալապէս ազդուած ըլլալով 3-4 ամիսէ ի վեր բոլորովին գոցուած է։

Քաղաքապետարանը անգործներուն որեւէ նպաստ չի տար. տեղացիները եւ միւս օտարականները (Իտալացի եւայլն) ճամբաներու շինութեան կ'աշխատացնէն, իսկ հայերը չեն ընդունիր, առարկելով թէ միւս օտարականները իրենց կառավարութեան հետ պայմանագրուած են, գործազրկութեան պարագային կամ նպաստ եւ կամ գործ տալու, իսկ Հայերուն համար որ եւ է կազգադրութիւն չկայ։ Բարեբախտաբար բնակարանի եւ վառելանիւթի մտահոգութիւն չունինք, որովհետեւ գործարանին կողմէ ձրի կը տրուին։ Սակայն ապրուստի կողմէ ունինք խակապէս թշուառութեան մատնուած հայրենակիցներ, որոնք իրենց ժամանակին խնայած քանի մը հարիւր ֆրանքը մինչեւ հիմա ծախսեցին, այն համոզումով թէ գործարանը պիտի վերաբացուի յունուար 5ին կամ փետր. 5ին։ Յունուար 3ը շաունց անցաւ, փետրուար 5ն ալ անցաւ եւ ահաւասիկ 15ն ալ եկաւ, բայց գործերու վերաբացման մասին ոչ մէկ յուսադրիչ լուր։ Այլեւս յուսահատած ենք։

15 օր առաջ ստորագրեալս ֆրանսացի կարող պաշտօնեայի մը նամակ գրել տուաւ Կրէտնոպլի Նահանգապետին եւ խնդրեց որ այստեղի անգործ Հայերուս նպաստի համար կարգադրութիւն մը ընէն։ Դժբախտաբար որեւէ պատասխան չառինք։ Երեւի նկատի չեն առած։

Բազաքներու մէջ անգործ մը ուրիշ մանր-մունր գործ գտնելով գոնէ հացին դրամը կը հանէ, իսկ հոս փոքրիկ գիւղի մը մէջ ձմեռ ատեն ինչ կրնանք ընել, եթէ ոչ տուներու մէջ բանտարկուած նստիլ։

Մեր այս անտանելի վիճակը Փարիզի մեր Բարեգործական եւ ազգային Միութիւններուն նկատելով, կը խնդրենք որ մեզի ձեռք երկարեն մեր այս նեղ օրերուն։ Ողորմութիւն չենք խնդրեր։ Թող օգնեն գոնէ վերջէն վերադարձնելու պայմանաւ, և կամ մեր կողմէ դիմեն տեղական իշխանութենց որ մեզի ալ միւս օտարականներուն պէս գործի ընդունին (ճամբաներու շինութեան) կամ նպաստ տան։ Ջանքէն աւելի անտանելի վիճակի պիտի մատնուինք, եթէ մէկ երկու ամիս եւս տեւէ այս վիճակը։

Վերջերս հայրենակից մը «Ճառաջ»ի միջոցաւ այստեղի գործազրկութեան վիճակը պարզելէ յետոյ, կը գրէր թէ այստեղի Հայերուն մէջ «ազգակցականվէճերը եւ արեւելեան ժոլութիւնները» անպակաս են։ Կ'ըսէր նաեւ թէ ազգային որեւէ կազմակերպութիւն չկայ եւայլն...։ Կ'ըսէի թէ այդ պարոնը հոր եկած ըլլալով, լրիւ տեղեկութիւն չունէր։ Բայց գործազրկութեան տագնապին համար գրածներէն, միւս գրածները հարեւանցի տպաւորութիւններ են։ Շատեր գործերու լաւ եղած ժամանակ իրենց խնայած դրամով ձայնագիրներ գնած են եւ միշտ կը թնդացնեն հայկական սիրուն երգեր, «Հայաստան», «Բաւ Փորտուն» «Մայր Արաքսի», «Արիք Հայկազունք» եւայլն, չնչ որ բաւական մխիթարական է հայկական կեանքէ, եկեղեցիէ եւ դպրոցէ զրկուած մեծերուն եւ մանուկներուն համար։ Յեսու 1928էն ի վեր ունինք Սթանոզդի Հայր. Միութեան մասնաճիւղը, որ մինչեւ հիմա բաւական գործունէութիւն ցոյց տուած է, հանդէսներ ժողուելով սարքելով, հոգ տարած է նաեւ երիտասարդներու բարոյական զարգացման գործին եւայլն։ Միութիւնը կարեւոր գումարներ չունենալով, չի կրնար որեւէ անգործ հայրենակցի նպաստ տալ։ Եթէ տալ իսկ ուզէ, 8-10 հազար ֆրանք պիտանէով իր 70-80 անգործ հայրենակիցներուն ո՞բքան ժամանակ կրնայ օգնել։

կարապետ կէօտէեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՐԱՄԻՆ ՈՂԻՍԱԿԱՆԸ

ՈՒԹ ՏԱՐԵԿԱՆ ԷՒ, ԿՈՐՍՈՒԵՑԱԻ, ՁԱՓԱՂԱՍ ԵՂԱԾ ԳՏՆՈՒԵՑԱԻ

Տասը տարի առաջ կիլիկիայէն երկու զաւակներով Հալէպ գաղթած հայ ընտանիքի մը հայրը անգործութեան մատնուելով, դիմում կատարած եւ եգիպտոս բնակող իր հարուստ եղբօրմէն օդնութիւն խնդրած էր։ Այս վերջինը յանձնարարած էր ճամբայ ելլել դէպի Եգիպտոս։

Այս ընտանիքը ճամբայ կ'ելլէ թէեւ, սակայն կինը կը հիւանդանայ եւ ստիպուած Համա կ'իջնեն։ Բժկական դարմանումներով զբաղած միջոցին մանչ զաւակը 8 տարեկան Արամ, փողոց կ'ելլէ եւ կը սկսի խաղալ Համացի փոքրիկներուն հետ, որոնք քիչ վերջը խենթ մը տեսնելով, կը սկսին քարկոծել եւ հալածել մինչեւ քաղաքէն դուրս երախաներու անտէն բազմութեամբ մը։

Այդ օրերուն Համայի ժօտ Սէվալի եւ Հատիտի ցեղերուն միջեւ կատարուած կռիւները դադրեցնելու համար ֆրանսական սաւառնակները ռմբակոծելու հրաման ստացած ըլլալով, ռումբ կ'արձակեն։ Երախաները կը փախչին եւ շուարած կը մնայ փոքրիկ Արամ։ Բիչ երբ Սէվալի ցեղին չէչխերէն մինչեւ այժմիսը վրայ հեծած կ'անցնէր, Արամը փայլուն, մաքուր ու կայտառ տեսնելով կ'առնէ ու կը տանի իր վրանը։ Շէչխը միայն մէկ աղջիկ զաւակ ունենալով, Արամին անունը Նէչիտ ու աղջկան եղբայրը կ'անուանէ եւ տասը տարիները կը մարդէ ասպատակութեան եւ պատերազմական մարզի մէջ։ Իր քաջագործութիւններով Նէչիտ հռչակ կը ստանայ, թէեւ, սակայն օր մը գլխէն կը վիրաւորուի ու տունը կը դարմանուի իր քրոջ Զէյնէբին խնամքներով։ Այդ պատուն կ'որոշեն ամուսնանալու Համար միասին փախչիլ եւ Չայլամ հեծնելով ճամբայ կ'ելլեն։

Շէչխը այս դէպքէն խիստ զայրացած, հրաման կ'արձակէ երկուքն ալ սպաննել եւ դիակները բերողին նուէրներ կը խոստանայ։ Նէչիտ եւ Զէյնէբ կը հետապնդուին եւ անապատի մէջ բախում մը կ'ունենան իրենց ցեղակիցներուն հետ։ Զէյնէբ կը սպաննուի ու դիակը հօրը կը տարուի։ Նէչիտ կը յաջողի նախ Տէր Զօր եւ ապա Պաղտատ անցնիլ, ուր ապրուստ մը ապահովելու համար հայ ուսուցչական մը քով կ'աշխատի, յայտնելով իր հայ ըլլալը, անունը եւ Համայի մէջ ծնողքը կորնցուցած ըլլալը առանց յիշելու հայրենիքը։

Շարժավարը Հալէպ կուգայ եւ իր արհեստակիցներուն հետ խօսակցութեան միջոցին կը պատմէ թէ Արամ անուն երիտասարդ մը իր քով կ'աշխատի եւ կը փափաքի գտնել իր ծնողքը, որոնք կը յանձնարարեն երիտասարդը բերել։ Պաղտատէն վերադարձին կը բերեն Արամը որ Սէվալիներու արաբերէնով կը պատմէ գիտցածները եւ կը ճանչցուի անոնցմէ։

Մայրը Համայի մէջ դարմանուելէն վերջ ընտանիքով Եգիպտոս գացած եւ հաստատուած ըլլալով, Արամին ողջ ըլլալը հեռագրուեցաւ հօրը, որ Հալէպ գնաց եւ գտաւ իր զաւակը ոչ թէ երեխայ, այլ երիտասարդ եւ մեծ խրախճանքով Եգիպտոս մեկնեցան։

Բարեգործականի ընդհ. ժողովը

Բարեգործականի վերջին ընդհ. ժողովը կ'իմանանք թէ առժամապէս ընդհ. քննիչ նշանակուած է Պ. Միքայէլ Ալէմշահ, նախկին քննիչ Հանր. Պարտքի վարչութեան, «որ կ. Պոլսի հայ կաթոլիկ հասարակութեան մէջ ծանօթ եւ յարգուած դէմք մըն է եւ այժմ Փարիզ կը գտնուի»։

Նորընտիր ընդհ. քննիչը փետրուարի վերջը կը մեկնի Եգիպտոս, ուր Շրջանային Յանձնաժողովին հետ խորհրդակցելէ յետոյ, պիտի ձեռնարկէ իր պաշտօնին, սկսելով Պաղտատէն եւ Սուրիայէն։ Պ. Մ. Ալէմշահ ոչ միայն պիտի քննէ Միութեան սեփական եւ նպաստներէ հաստատութեանց վիճակը, այլ եւ տեղին վրայ պիտի զբաղի Միութեան պրոպականտի եւ կազմակերպութեան խնդիրներով։

ՄԱՄՈՒԼ

Գարշեղի խաղեր

«Նոր Օր» խմբագրականով մը բնորին ուշադրութեան կը յանձնէ յունահայ գաղութին գլխուն խաղցուած խաղերը, որոնք սիստեմատիկ համգամանք առած են Դ. Տահիվերդեանի ժամանակէն ի վեր (10 փետր.)։

Կարմիր պատուիրակները կը շարունակեն իրենց քայքայումի եւ պառակտումի աղտոտ գործը։

Դանոյէ Շահվերդեան պիտի խօսի Փիքսի մէջ,— յարձակում ղրօշակի վրայ եւ արիւն։

Ալանաֆ եւ Շահվերդեան կ'ալեկոծեն Սինկրու. պառակտում թաղին մէջ. գործակցութիւն անպատասխանատու մանուկներու եւ Դաշնակցութեան սեւ խաղանը իրենց ճակտին կրող աննկարագիրներու միջեւ։

Ներգաղթի պիտի կազմակերպեն, ժողովուրդը պիտի փոխադրեն հայրենիք, եւ սակայն, միւս կողմէ յարձակում կը կազմակերպեն հոս մնալիքներու, Ազգ. դեղ. Վարչութեան վրայ։

Պոլշեւիկ լիազօրները ներգաղթէն դուրս ուրիշ բանով պիտի չզբաղէին իբր թէ։

Հօկերու եւ կոմունիստ ջիջիներու սեղանները իրարու կը յաջորդեն սակայն, եւ տպէտ ու մոլորած աշխատասէրներու ձեռքը զէնք կը տրուի իրենց եղբայրներուն միսը ուտելու համար։

Լիփայմայի մէջ որոցաւ ազգային-ներ իրենց թաղին եկեղեցիին ու վարժարանին բարելաւման համար խորհրդակցական ժողով կը գումարեն, ու դահլիճին վերէն ստացած խեղճուկրակ մարդոց խումբ մը կ'ուզէ արգելք հանդիսանալ։

Ընպաշտան ու անճեղ ղրօշակ մը յարձակում կը կրէ, կը գողցուի ու կը փախցուի, հաւերու գողի ճարպիկութեամբ...

Դեռ թուե՞նք վերջին քանի մը ամսուան ընթացքին Սելանիկ եւ այլուր տեղի ունեցած կռիւները, պառակտումը, ալան թալանը։

Թէ՛ղճ գաղափարաբանութիւն, խէ՛ղճ «դասակարգային պայքար»։

Սուտը, կեղծիքը, ամբոխավարութիւնը ձեռք ձեռքի տուած մրցման են ելեր կոտորակուած ժողովուրդի մը կասկածի տակ գտնուող հանգիստն ալ բերելու։

Կարգուսարք մը որ կրճնած է նմանը չտեսնուած լրտեսական կազմակերպութեան վրայ»։

Էջ 3-ի շարունակութիւն

ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

Ստացանք ց. Ոշականի մեծ վէպին Ա. եւ Բ. պրակները, 32 մեծադիր էջ։

փափաքողները կրնան դիմել Ճառաջի կանոնաւորապէս ստանալու համար։

Կը խնդրուի յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ մելանով։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Կոմիտաս երգչախումբ

«Կոմիտաս» երկսեռ երգչախումբի ընդհ. ժողովը տեղի ունեցաւ փետրուար 7ի կիրակի օրը, օրակարգ ունենալով կանոնագրի վաւերացում եւ վարչութեան ընտրութիւն։

Ժողովին ներկայացուած ծրագիրը ընդունուեցաւ կարճ վիճաբանութենէ մը վերջ, իսկ վարչութեան անդամ ընտրուեցան, Պ. Սահակ Յովհաննէսեան (ատենապետ), տիկին Կիւլպօյեան (փոխ-ատենապետուհի), Պ. Զաւէն Յովհաննէսեան (ատենադպիր), Օր. Ս. Գարակէօզեան (փոխ-ատենադպիր), Պ. Վ. Սմաճեան (գանձապահ), Օր. Ա. Եադուպեան եւ Պ. Թ. Ղազարոսեան։

«Կոմիտաս» երգչախումբը, որ գոյութիւն ունէր 1923էն ի վեր արական խումբի ձեւով եւ վերածուած էր երկսեռ խումբի 1930ի վերջերը կոմիտաս վարդապետի վախճանութեան հանդիսութեանց առիթով, ղեկավար ունենալով միշտ Պ. Նշան Սերոբեանը, կուգայ այսպէս կազմակերպուած իր տեղը գրաւել փարիզահայ գեղարուեստական շրջանակին մէջ։ Իր ծրագրին էական կէտերն են.— Մշակել հայ երաժշտութիւնը, տարածել զայն գաղթահայութեան մէջ, ծանօթացնել հայ երգը օտար շրջանակներու, կազմակերպել համերգներ եւ հաւաքոյթներ, մասնակցիլ ազգային հանդիսութեանց գեղարուեստական բաժնին, իր միջոցներուն ներած չափով ատարել մեր տարաբախտ վարդապետին խնամատարական գործին, եւն.։

Առաջին առթիւ, երգչախումբս, որ ունի ներկայիս 70 անդամներ, պիտի մասնակցի, սիքայօժար Հ. Մ. Ը. Մ.ի 21 փետրուար կիրակի օրուան դերազանցապէս ազգային հանդէսին։

Յուսով ենք որ երգչախումբս պիտի գտնէ պէտք եղած քաջալերութիւնը եւ օժանդակութիւնը՝ փափիզահայութեան մօտ։

Երգչախումբիս վերաբերեալ թղթակցութիւնները կը խնդրուի ուղղել վարչութեան՝ հասցէով. Monsieur Z. Ohannessian, 17 Rue de Picardie, Paris 3e.

Իսկ խումբիս անդամակցիլ փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել դեկավար Պ. Ն. Սերոբեանի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean Goujon, կամ Պ. Զաւէն Յովհաննէսեանի, վերոյիշեալ հասցէով։

վարչութիւն

ՅԱՌԱՋԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (19)

ԵՐԴԻՔ ՀԱՅՐԵՆԻ

(Վ. Է Պ)

Ա. ՄԱՍ

III

— Տո՛ւփ մը Ձխախոտ — յանձնարարեց վարդապետը, գօրավանքի շէնշտ մը Ձայնին մէջ, ինչ որ կը փայփայէր տղեկին Հոգին։

Գրիգոր կը զգար թէ Ճաճատ վարդապետ «ուրիշ ոչքով» կը նայէր իրեն։ Ա՛ւր որ ալ Հանդիպէր, կը կատակէր իր հետ։ Ընդեալ տարեվերջի քննութեան ներկայ էր եղած եւ իրեն Հատ գիրք մը նուիրած էր։ Քննութենէն չետոյ, տղաքը, բակին մէջ, շատ ուզեր էին մէյմէկ անգամ բռնել, բայց ինք մերժած էր ու ձիային Աստղիկին ցոյց տուած, երբ ան եւս ծռտեցած, փափաքած էր տեսնել, ինչ որ Ի՛ր ալ բուռն փափաքն էր, բայց, երբ տղաքը Աստղիկի շուրջն էին եղած, Նազարը եւս եկած՝ զգած ըլլալով Գրիգոր մեկենն այլափոխուած էր։

Գրիգոր սիկառին գրամը առաւ ու թուաւ Թանգարանին անկիւնէն ու վերադարձաւ դեռ «թուքը չցորցած»։

Երբ կրկին ներս մտաւ, Տէր Մեսրոպ ծօրեղբայրը եկեր նստեր էր. չառաջացաւ ու յանձնեց Ձխախոտը։ Ու վարդապետին սեղանին վրայ նշմարեց այն պրակը զոր առտուն Գզոնին տուեր էր Գաբուէլ քեահիան։ Բայց, Հազիւ ծօտեցած սեղանին, Ճաճատ վարդապետ պրակը շրջեց։ Տեսաւ, միայն, որ նոյն երկար ու սեւ գիրերն էին։ Առաջինը Դ. էր, եթէ չէր սխալեր։ Այսուհանդերձ, վիրաւորուեցաւ։ Գաղտնիքի մը բնագրէն հիմա աւելի շեշտուեցաւ իր մէջ։ Ինչու կը ծածկէին իրմէ։ Ո՛ւզեր ըսել թէ՝ առաւօտ ինք եւս մտահոգուած էր պրակին Համար, երբ քեահին վինուորներուն հետ առած-տուած էր քիչ մը...։

Վարդապետն ու տէր Հայրը կը խօսէին։ Ճանճ մը կը բզզար ու գրչակալին վրայէն սեւ կօթով գրիչը ծռած մնացեր էր սեղանին կանանչ կերպասին վրայ։ Արեւ մը հետզհետէ կը տարածուէր գետնի գորգին վրայ, թափուած մեղրի մը նման։ Ճաճատ վարդապետ գրգռուած երեւոյթ մը ունէր։ Ելաւ աթոռէն։ Սկսաւ պտտիլ։ Ու մինչ Գրիգոր մեկնելու վրայ էր.

— Սա նկարը — ըսաւ, ցոյց տալով շրջանակուած կենդանագիր մը — կախէ՛ աթոռին վրայ ելիր։

Այս յայտարարութիւնը խրախուսեց զինքը։ Իրար անցաւ։ Աթոռը զետեղելէն ու բարձրանալը մէկ եղաւ։ Ճանճը դեռ կը բզզար։ Ահա՛, վարդապետին ուսին, քիթին «վա՛յ, անպիտան կենդանի...», թէեւ վարդապետը, միանգամայն կը հետեւէր Գրիգորի շարժումներուն։ Մօտեցաւ։ Նայեցաւ։

— Գիտե՞ս ո՛վ է, — Հարցուց։

Ժպտեցաւ Տէր Մեսրոպ։ Բո՛զզ...։ Նորէն քթին։ «Է՛է...»։

— Այո՛, Խրիմեան Հայրիկն է, — պատասխանեց Գրիգոր։

— Կը սիրե՞ս։

Ու մինչ Գրիգոր կը պատրաստուէր պատասխանելու՝ արտացոլող ուրախութիւն մը աչքերուն մէջ, Ճաճատ վարդապետ դառնալով տէր Հօր.

— Մեր մեծադոյն սխալներէն մին եղաւ — ըսաւ — անոր կաթողիկոս ընտրուիլը։ Ռուսիոյ Հաւանութիւնը կը բխեր Թուրքիոյ նկատմամբ իր հետապնդած գո՛ւտ ռուսական շահերէն...։

Ու խօսքը բերանը մնաց։ Դուռը բախեցին։

Բարապանը մ'տաւ։ Փոստը բերած էր։ Բացին թերթերը։ Տէր Հայրը առաւ «Բիւզանդիոն»ը։ Ճաճատ վարդապետ՝ նամակ մը։ Սկսաւ կարդալ։ Ծժդունեցաւ յանկարծ։ Բո՛զզ... դէմքին քով շուրջպարը ճանճին։ Կարմրեցաւ վարդապետը։ Տէր Հայրը շշնջալէն կարդաց «երէկուան մեծ հրդեհը Սիլիւտարի մէջ»։ քիչ մը անդին՝ «Պատրիարք Հօր անհանգստութիւնը»։

— Բո՛զզ... ըզ՛զ... «ը՛ը, Տէր Հա՛յր...»

— «այո՛, վարդապետ...»։ Վարդապետը շարունակեց կարդալ։ Տէր Հայրը դարձուց թերթը «Սալմաթօմրուքի եկեղեցւոյ քահանայ լանկարծամահ», Աստուած ողորմի հոգուն...։ Գրիգոր դամբ շտկեց. վերջապէ՛ս. ոտքին ճատներուն վրայ կեցեր է՝ թեւերը երկարած պատին։ Ո՛իյնա՛յ։ «Կաթողիկոսական կոնդակ»։ Գրիգոր զարմաւ։ Իջաւ, նայեցաւ։ Լա՛ւ կախուած է, լաւ։ Վարդապետը նամակը շպրտեց սեղանին։ Զայրացած էր։

— Մէկ հատիկ Հայ պիտի չթողուն այս շուները — բացագանչեց։

— Ինչո՞ւ, Պարոն, ի՞նչ է պատահեր։

— Միշտ նոյն պատմութիւնը... Նամակը Ռ.ի քահանայէն է։ Գիւղացի մը սպաններ են. վերջն ալ աղջիկը առեր տարեր են... «գիւղը սարսափի մէջ է» կը գրէ...։

Տէր Հայրը առաւ նամակը։ Գամուած մնաց Գրիգոր։ Աչքին առջեւ պատկերացաւ առտուան դէպքը. վինուորները, Ենան...։

— Խարբերդ ալ օր ցերեկով փոսած մը խողխողեր են անցեալները — ըսաւ Տէր Հայրը՝ ակնոցին վրայէն նայելով։ Դժբա՛խտ, դժբա՛խտ ժողովուրդ...։ «Իրօշակ»ը լեցուն է մանրամասնութիւններով... տե՛ս...։

Եւ, ձեռքը երկարեց, ուզեց առնել՝ բայց, անզգուշառնալով Գրիգորի ներկայութեան, զարձաւ անոր ու՝

— Խանութ գացի՞ր, — Հարցուց։

Գրիգոր կռահեց թէ պէտք էր մեկնիլ։ Դուրս ելաւ։ Իր մեկնելէն վերջ բացին «Իրօշակ»ը։ Հայդուկներ լքած էին գիւղ մը։ Բախում մը եղած էր։ Հրայր յաջողած էր քանի մը հոգիով կռնակը առնել օգնութեան եկող թուրք վաշտի մը։ Ու, ձորի մը մէջ, փառաւոր ջարդ մը տուած։

— Անզուգական հերոսներ ծնաւ այս ազգը, — ըսաւ վարդապետը՝ գոցելով պարբերաթերթը։

— Բայց, նո՛յնքան անզուգական ազգուրացներ ու տականքներ...։ Դժբախտութիւնը հո՞ն է, որ այս վերջիններուն թիւն ու հասցուցած չարիքը անհամեմատօրէն աւելի շատ է՝ առաջիններուն թիւէն ու ապահոված բարիքէն։

— կուգայ, անո՛նց ալ կարգը կուգայ...։

— կուգայ, բայց բանը բանէն անցնելէ վերջ։ Տե՛ս, լուսը չլուսցած, Դաւիթ էֆէնտին լուր է ղրկեր թէ՝ պայրամ ընլալուն պէտք է կառավարատուն երթալ... ուր է՝ ուր չէ կը տնկուին...։

(Շար.) Կ. ՄՆՃԵԱՆ

նները արգիլեցին շարժանկարի մը ներկայացումը — «Դժոխքին Հրեշ տանիները»— որ մեծ պատերազմէն դրուագներ կը բովանդակէ։

Ռուսաձախոն գաղտնի դաշինք մը

Անգլիական «Տէյլի Էքսփրէս» թերթը կը գրէ թէ Ռուսիա եւ Ճափոն կնքած են գաղտնի համաձայնութիւն մը, որով Ճափոնցիները կ'ապահովեն Մոնկոլիոյ մէջ ազդեցութեան լայն շրջանակ մը, եւ Մանչուրիոյ մէջ՝ գործելու կատարեալ ազատութիւն։

Անգլիական թերթը կը գրէ թէ Ճափոն այս համաձայնութիւնը ստացած է Մոսկուայէն՝ պատերազմի սպառնալիքով։

Խորհրդային գործավարներու նիստին մէջ, բուռն վիճաբանութիւններէ յետոյ, Ստալին յաջողած է համոզել իր գործակիցները թէ լաւագոյն է գոհացում տալ Ճափոնի եւ խաղաղ կերպով լուծել վէճը, այն պատճառաբանութեամբ թէ՝ Ռուսիա չպիտի կրնայ դիմադրել ճափոնական ուժերուն։

Ճափոնական հսկողութեան ենթարկուելիք հողամասը կը գրաւէ 2 միլիոն քառակուսի քիլոմէդրի տարածութիւն մը, 34 անգամ աւելի մեծ քան Անգլիան։

Ռուս գործավարներէն մաս մը պատերազմի կուսակից էր. իսկ ուրիշներ՝ որոնց գլուխը կը գտնուէր Ստալին՝ չէին մոռցած ռուսեւճափոնական պատերազմին դասը եւ յիշած են թէ միայն 10000 քիլոմեթր երկայնութեամբ միակ երկաթագիծ մը Մոսկուան կը կապէ Սիպերիոյ անտունութեան։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԻԿԱՐԻՆ.— Պուլկարիոյ 88 քաղաքներուն մէջ, անցեալ շաբթու տեղի ունեցան Թաղապետական ընտրութիւնները։ Կառավարական կուսակցութիւնները շահած են քուէներու հարիւրին 60ը, ձարդ տրուած տեղեկութեանց համաձայն, ո՛չ մէկ վայրի մէջ հաշվառվարները կրցած են մեծամասնութիւն շահիլ։

3. Փարիզ եւ արուարձանները



Հ. Դ.

ՍԷն ՄԻՇԷԼի Բրիստափոր խումբի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Քաֆէ Փըթիթ Սուրսի մէջ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է։ Ներկայանալ անդամատեարներով։ Ընթերցում շրջաբերականներու։

ԱՆԻԷՌ Պուա Բոլոնպի ընկերական ընդհ. դասախօսութիւնը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 80 rue Charles Chefson։ Շարունակութիւն նախորդ դասախօսութեան։

ԱՆԻԷՌ Պուա Բոլոնպի Պատանեկան Միութեան դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, սեփական Գրադարանին մէջ, 26 rue du Président Krüger. Կը խօսի ընկ. ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ։

Գալատա

ԼԻՈՆի կայծակ խումբի ժողովը այսօր Հոգեբշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Գրադարանին մէջ։

ՄԱՐՍԷյԼի Պատ. միութեան 1932ի շրջանի առաջին դասախօսութիւնը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.45ին կը խօսի ընկ. Մ. Մարութեան հայ թատրոնի մասին։ Իսկ ժամը 9.45ին կը խօսի Պ. Վահան Գույումճեան Հայաստանի աշխարհագրութեան մասին։ Իւրաքանչիւր դասախօսութիւն կը տեւէ 45 վայրկեան։ Դասախօսութիւնները տեղի պիտի ունենան ամէն Հինգշաբթի Միութեան սրահին մէջ, 63 բիս տը լա Ռէփուպլիք։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ԼԻՈՆի Մարզպետ խումբի հերթական դասախօսական ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Կը խօսի Կ. Տայեան, նիւթ՝ «Ծրագրի պարզաբանում»։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

"ՓԵՏՐ. 18,, ՄԱՐՍԷյԼի ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի կոմիտէին կողմէ

20 Փետրուար Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին

Սալոն Շաբի մէջ, 84 rue Chape

Կը նախագահէ՝ ընկ. ՄԻՔ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ — Կը խօսի՝ Պ. ՀԻՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին ընկերներ Մ. Մարութեան, Յ. Ուզունեան, Մ. Գաբրիէլեան (արտասանութիւն), Խ. Գալիմեան, Ս. Աւտոեան (մենախօս)։ Կը նուագէ Ժ. Մալայեանի նուագախումբը։ Ընկերակցութեամբ դաշնակահար Պ. Կիւլպատեանի։

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մուտքը ազատ է

Սէն Շառնէի մէջ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին Քաղաքապետարանի սրահին մէջ (Սալ տը Քոնֆէրանս)։

Կը խօսի ընկ. ՍԻՄՈՆ ՎՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին — Մուտքը ազատ է

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՑՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դահիճը կը պատմէ

ԵՐՈՐԴ ՄԱՍ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործերը

18.— ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ՅԱՆԿԱՐԾԱԿԻ ԳՐԱԻԵՑԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

— Բնականաբար, սակայն այս մարդիկը ծառայութենէ հանելէ յետոյ, կ'ուզեմ Ամերիկա գրկել։

— Լաւ, բայց անոնք ինձի խնդրագիր մը գրկած են, եւ կ'ուզենոր արտօնութիւն տամ իրենց ծննդավայրը մեկնելու։ Ոմանք էրզրումցի են, ոմանք Սվազցի, Ակնցի, եւլն։ Ի՞նչ գործ ունին Ամերիկայի մէջ։

— Ե՛ս կ'ուզեմ, որ Ամերիկա մեկնին։ Որովհետեւ եթէ ազատ ձգեմ, դիտեմ որ պիտի ձերբակալէք։

— Եթէ ձերբակալելու պատճառ մը կայ, հարկաւ կը ձերբակալեմ։ Արդէն կ'ըսեն թէ կոմիտէին հետ կապեր ունին։ Այնպէս որ նախ քննութիւն մը կատարենք, յետոյ կը գրկէք Ամերիկա։

— Ես ձեզի կրնամ յանձնել միայն հինգ հոգի։ Որովհետեւ քննեցի եւ հասկցայ, որ միայն հինգը կապ ունին խռովութեանց հետ։ Անոնք Պանքա մտցուցեր են կոմիտէհիները։ Միւսները չեմ կրնար ձեզի յանձնել։

— Պ. Տնօրէն, այդ մարդիկը օսմանեան հպատակ չեն մեղք։ Դուք այնպիսի ձեւով կը խօսիք, որ կարծես ֆրանսահպատակ ըլլային։ Գիտեմ թէ ինչ առանձնաշնորհներ ունին ձեր պետութեան հպատակները։ Սակայն ինձի զարմանք կը պատճառէ, երբ այսքան հեռաքրքրութիւն ցոյց կուտաք մեր հպատակներուն մասին։

Տնօրէնը ոտքի ելաւ։

— Ես բոլորն ալ միասին Ամերիկա պիտի գրկեմ, նոյնիսկ այս իրիկուն։ Մեսաժըրի ընկերութեան մէկ նաւով, որ կը մեկնի Մարսիլիա։ Եթէ մէջաժտէք, պիտի բողոքեմ մեր դեսպանին։

Այսպիսի անհեթեթ սպառնալիքներով բաւական բարկացուց դիս ու մեկնեցաւ։

Եւ այդ օրը, լուր առի թէ անգլիական, իտալական եւ յունական շոգենաւերով, որոնք խարիսխ նետած էին Ոսկեղջիւրի մէջ, դեսպանատան թարգմանները կը պատրաստուէին արտասահման գրկել 438 հայ ֆէտայիներ։ Պապը Ալիին ու Պալատին տեղեկացուցի խնդիրը մասնաւոր զրուցիւններով, աւելցնելով թէ խայտառակութիւն է այլեւս եւ անհանդուրժելի, պէտք է զարման մը խորհի, այսպէս չի կրնար շարունակուիլ, եթէ հայ կոմիտէները հազար անգամ յեղափոխութիւն յարուցանեն եւ մենք հազար անգամ մէջտեղ գտնենք զսպելու, դարձեալ վերջը չի զար ասպէս։ Բայց ո՛վ մտիկ կ'ընէր։ Ոչ լսող կար, ոչ ալ պատասխան առնող։

Եւ վերջապէս իրիկուան դէմ 438 հայ ֆէտայիներ օտար շոգենաւերով արտասահման գրկուեցան։ Եւ այս ձեւով բազմաթիւ ոճրագործներ, որոնք կազմակերպած էին վերջին յեղափոխութիւնը, ազատեցին իրենց օձիքը օրէնքին մադիներէն։ Զարմանալին այն էր, որ Պոլսոյ մէջ Օսմանեան Պանքային տնօրէնը, իսկար Վինսընտ, իր պաշտպանութեանը տակ առաւ հայ ոճրագործները եւ անոնց փաստաբանը դարձաւ, իսկ անդին ֆրանսական ոստիկանութիւնը ձերբակալեց զանոնք, երբ ոտք դրին Մարսիլիա։ Ատոնք 17 հոգի էին։ Ատոնց մէջ կը գտնուէին Արմէն Գարօ եւ Հրաչեայ, որոնք էին հրամանատարները Օսմանեան Պանքային վրայ կատարուած յարձակման։

Յեղափոխական ոստիկանութիւնը, ձերբակալելէ յետոյ զանոնք Մարսիլիոյ մէջ, բոլորն ալ վտարեց երկրէն դուրս եւ Ամերիկա դրկեց։

■■■

Յառաջատետր

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի մասնաճիւղին պարբերական դասախօսութիւնը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Միութիւնական սրահին մէջ 24 Rue St. Victor։ Դասախօսը Պ. Արշակ Զօպանեան. նիւթ՝ Պետրոս Դուրեանի կեանքն ու արուեստը։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՄԱՆ

Մարսէյլ, Ի. Թ.— 35։ Առաջանք յունուար 2ին։

Պօլէն, Ա. Շ.— Պատրաստուէ և դրկել։

Պուքրէշ, Գորձ.— 1600։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մեր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ՎԱՐԴԱՆ ԱԻԵՏԵԱՆի պարագաններուն իր զաւակին ժամանակ առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 28 դեկտ. 1931 Մարսէյլ։

ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ Մ. ՋամՋարեան եւ որդի Վարդան ՋամՋարեան, ՏԷր եւ Տիկ. Ջատիկ կարապետեան Նիւ Յորք Նահանգ Ամերիկա Վօթրվլիթ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մուշի Պուլանուխ թէղոթ գիւղացի Մեղրակ Աւետիսեան, կնոջ անուն՝ Փերուզ (Խակիշէհիրցի, եղբօր անուն՝ Յակոբ), որդիները՝ կարապետ եւ Գասպար։ 1931ի առաջին ամիսները կը գտնուէր Հեռաւոր Հայաստանին՝ S. Avedissian c/o Pilibossian, Novea Zagora, Bulgarie. Իմացնել իր եղբօր Հլդաթ Աւետիսեանի, Site du Chemin de Fer 6-7, Décines, Isère.

Կը խնդրուի Պուլկարահայ թերթերէն արտատպել։

Հայերու ժամադրավայրը
ձաշարան ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton 52-72
Ընտիր կերակուրներ

Ազնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը
44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-7
Au Duc de Trévise
Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՍՈՒԻՏ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի
Կէս օրին ՄԱՔՍՈՒԻՏԻՆ եկուր, հոն եմ 7.50 ֆրանքով կը հանդիպիս, կը կշտանաս ու միշտ գոհ կաս։
Մաքսուտը կը յարմարի օրուան տագնապին։ Եկէք եւ տեսէք Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղիներ, գինի պզտիկ եւ ռուսական աղանդերներով։
Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

ԴԵՐՋԱԿ ԳԱՐԱԵԱՆ
ՄԻՇՏ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԳՈՐԾ
Սօսիեթէ Սահանթի դէմ, 5 rue Michelet
Մէթրօ Սէն Միշէլ եւ Օտէօն — Tél. Dan. 41-6

ՀԱՄԱՐՈՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔԱԺՈՂՈՎ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ
Ընդհանուր ժողով մը պիտի գումարուի Կիրակի 21 Փետրուար 1932ին, ժամը 2.30ին, Սալ տը Քոնֆէրանս, 14 rue de la Sorbonne։
Ներկայ պիտի գտնուին Հայաստանէն ժամանած ընկերներ։
Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները։
Վարչութիւն

ՀԱՅ ՄԱՐԴԻԿ ԵՒ ՀԱՅ ԿԻՆ
Ընդհանուր ժողով մը պիտի գումարուի Կիրակի 21 Փետրուար 1932ին, ժամը 2.30ին, Սալ տը Քոնֆէրանս, 14 rue de la Sorbonne։
Ներկայ պիտի գտնուին Հայաստանէն ժամանած ընկերներ։
Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները։
Վարչութիւն

ՀԱՅ ՄԱՐԴԻԿ ԵՒ ՀԱՅ ԿԻՆ
Ընդհանուր ժողով մը պիտի գումարուի Կիրակի 21 Փետրուար 1932ին, ժամը 2.30ին, Սալ տը Քոնֆէրանս, 14 rue de la Sorbonne։
Ներկայ պիտի գտնուին Հայաստանէն ժամանած ընկերներ։
Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները։
Վարչութիւն

"ԱՐՓԻ,,Ն
պիտի օգնէ ձեզի, հայերէն ս
ցնելու ինչգ-վեց տարեկան մ
ներուն, ազգային պատմութի
ւելի մեծերուն։
Սիրուն պատմութիւններ, պ
ճալիքներ եւ գեղեցիկ պատկ
կը հրատարակուի ամիսը
անգամ։
Լոյս տեսած են արդէն առ
երեք թիւերը։
Տարեկան բաժնեգինը՝ 50 ֆ
կը ծախուի նաեւ ցատոփ. 2 ֆ
Դիմել «Յառաջ»ի, կամ ֆ
րակիչին, A. Barseghian, P. O.
77 Allston, Mass. (U. S. A.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԻ
96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աբմատ
Քոտ, դարմ.արանց եւ կանանց մոքի
վնտեր. հիւանդութիւն եւ վարիսի։
9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian
17, Rue Damesme, Paris (13
Le Gérant H. STEPHA

Ձեր ապահովագրութեանց համար
Մեզի դիմեցէք
BOTTAI RENÉ
Ingénieur-Conseil
Հրդեհ, արկած, կեանք, դրամագլխի՝ երախաներու, նախատեսութեան մնաւոկի պարգեւատրութիւններ, կալւածներու վրայ փոխառութիւն եւ յանձնարարութիւն։
3 rue Auguste Mayet, Asnières
Tel. Gresillon 21-34

Հանրաճանաչ ՓՈՒՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԴՐԻՄԻԹԼ)
Ամէն տեսակ գատական եւ արկածի գործեր
72 rue de Ménilmontant, Paris XX — Tél. Ménil. 96-74

Յառաջատետր

1.— ՆՈՐ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՄԷՋ

Երբ կոմիտէհինները ծանր պատուհիւն մը կրեցին Պոլսոյ մէջ, ամուսնեան փորձեցին իրենց խռովութիւնները շարունակել Անատոլուի մէջ։

Երբ լուր առնուեցաւ թէ Պարակասանէն Վան անցեր են ֆէտայիներու զօրաւոր խումբեր, եւ Վանի մօտ էրճի մէջ (Խմբ.— Հաւանաբար Վարագ) յեղափոխականներու տուներուն մէջ հաւաքուելով յարձակուած նոր յատակագիծեր կը պատրաստեն, անմիջապէս զինուոր ղրկուեցաւ պաշարելու համար Վարագը։ Հայ ֆէտայիները որոնք պահուըտած էին տուներուն մէջ, աստիճ կրակ բացին զինուորական շղթային վրայ։ Զինուորները փոխադարձեցին կրակով։ Հրաման տրուեցաւ քանդել կամ այրել տուները։ Այս ձեւով կարելի եղաւ բնաջնջել ֆէտայիները, որոնց թիւը 30է աւելի էր։ Լուր առնուած ըլլալով, որ քաղաքին շրջակայքն ալ ֆէտայիներ կը թափառին, զինուոր ղրկուեցաւ տեւական հսկողին՝ S. Avedissian c/o Pilibossian, Novea Zagora, Bulgarie. Իմացնել իր եղբօր Հլդաթ Աւետիսեանի, Site du Chemin de Fer 6-7, Décines, Isère.

Կը խնդրուի Պուլկարահայ թերթերէն արտատպել։

Ձեր ապահովագրութեանց համար
Մեզի դիմեցէք
BOTTAI RENÉ
Ingénieur-Conseil
Հրդեհ, արկած, կեանք, դրամագլխի՝ երախաներու, նախատեսութեան մնաւոկի պարգեւատրութիւններ, կալւածներու վրայ փոխառութիւն եւ յանձնարարութիւն։
3 rue Auguste Mayet, Asnières
Tel. Gresillon 21-34

Հանրաճանաչ ՓՈՒՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԴՐԻՄԻԹԼ)
Ամէն տեսակ գատական եւ արկածի գործեր
72 rue de Ménilmontant, Paris XX — Tél. Ménil. 96-74

Ցետոյ Հայոցին՝ S. Avedissian c/o Pilibossian, Novea Zagora, Bulgarie. Իմացնել իր եղբօր Հլդաթ Աւետիսեանի, Site du Chemin de Fer 6-7, Décines, Isère.

Կը խնդրուի Պուլկարահայ թերթերէն արտատպել։

2.— ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԱՔՍՈՐՈՒԵՑԻ

Պոլսոյ մէջ փորձուած երրորդ դաւադրութեան գլխաւոր դէմքերէն նախկին Պատրիարք Իզմիրլեան, որ ականջ չէր դներ կառավարութեան հրամաններուն ու խորհուրդներուն, ինքնակալի պէս կը գործէր, ազատ համարձակ, մանաւանդ ոստիկանական նախարարութեան հանդէպ շատ լրբութեան դիրքը բռնած էր,—ասոր համար ալ պաշտօնազրկուեցաւ։ Սակայն յիշեալը հանգիստ չէր նստեր Պոլսոյ մէջ, բոլոր կապերուն ներկայացուիչը ըլլով ինքզինք, կ'աշխատէր խռովութիւն մը եւս յարուցանել (Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 19-78
(ԵՐԹԵԼԻԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 18 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932
18 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1806 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԸՄԲՈՍՏԱՑՄԱՆ ՕԳԻՆ

Ինչ որ ամէնէն աւելի կը յատկանշէ 1921 փետր. 18ը, ըմբոստացման օգին է։

Ըմբոստացում՝ բոնութեան դէմ։ Ըմբոստացում՝ օտարածին լուծին դէմ, Հարստահարողներու, կեղեքիչներու, վարձու գիշատիչներու դէմ։

Տասնըմէկ տարի անցեր է արդէն, եւ մինչեւ հիմա եղած հրատարակութիւնները, «մերկացումները» ու փաստաթուղթերը չկրցան ապացուցանել թէ շարժումը արհեստական էր եւ խմբակցական, սարքուած՝ այս կամ այն հոսանքին կողմէ, կորսուած աթոռը գրաւելու առաջադրութեամբ։

Ընդհակառակն, նոյնիսկ հակադաշնակցական եւ թոռնդ բոլշեւիկ դէմքեր հաստատեցին թէ՝ Խ. Հայաստանի անպրանիկ իշխանութիւնը այնպիսի ողբերգութեան մը մատնած էր երկիրն ու ժողովուրդը, որ ուրիշ ելք չէր եթէ ոչ գլուխ վերցնել։

Այդ վկայութիւններուն մէջ, առաջին տեղը կը բռնէ բոլշեւիկ Բորեանի երկհատոր գիրքը, որ հրատարակուեցաւ ռուսական լեզուով եւ Մոսկուայի մէջ։ Ապստալեանքի վրայ պատասխաններ շատ գրուեցան Բորեանի մեղադրանքներուն դէմ, բայց կարելի չեղաւ ժխտել փաստերը։

Մնաց որ, այդ վկայութեան ալ պէտք չունինք։

Փետր. 18ի համաժողովրդական պոյքոթկումէն յետոյ, զայն արեան մէջ խեղդելով հանդերձ, կեդրոնը, նոյնինքն Լէնինն անհրաժեշտ համարեց փոխել Հայաստանի ղեկավար կազմը եւ Միասնիկեանը ղրկել Երեւան, յատուկ յանձնարարութեամբ։ Զափաւորութեան եւ իմաստութեան յորդորներով։

Ինչ որ մենք ըրինք Ռուսաստանի մէջ, դուք մի փորձէք Հայաստանի համար, — կը խրատէր Լէնին։ Անշուշտ աւելի լաւ ճանչնալով մեր «պրոլետար», գիւղատնտեսական երկիրը քան շատ-շատերը հայանուն բոլշեւիկներու,— բուն բառով՝ սոփեստիկներ։

Իսկ հանգուցեալ Միասնիկեանը ունի հատու խօսք մը որ պատմութեան անցած է.

— «Այսօրուայ Հայաստանում պէտք է ջրբառել խորհրդային կարգերը, պէտք է ուժեղացնել կոմմունիստական շարժման սաղմերը, բայց առանց բառացի ընդօրինակութեան, առանց անպատճառ կրկնելու այն ամէնը որ տեղի է ունեցել Ռուսաստանում, որովհետեւ մեծ Ռուսաստանի կարմիր գօտին մեր վտիտ մարմնի համար շատ երկար կը լինի, ինչպէս ծօրը գօտին՝ շասունցի Դաւիթի մէջքին։ Դա կը լինի ծիծաղելի։ Եւ դա անօգուտ է, ինչպէս այդ մենք տեսնում ենք։ Եւ դա, աւելին, նոյնիսկ վնասակար է։ Գերազանցապէս գիւղացիական, յետամնաց եւ ազքատ գիւղացիական երկրում պէտք է ցոյց տալ խորհրդային կարգերի առաւելութիւնները առօրեայ գործնական աշխատանքով»։

Արդ, Հայաստանի առաջին չինովնիկները ամէն խայտառակութեան դիմեցին, նոր կարգերուն ոչ թէ «առաւելութիւնները» ապացուցանելու, այլ չարիքները բազմապատկելու համար։

Տաժանելի բան է կրկին եւ կրկին քերքել պատմութեան այդ էջը, հակապետական դաւերու, արեւելեան զազանութեանց, զանգուածային ձերբակալութեանց եւ բանտարկութեանց, թրքավայրի աւարառութեանց, բանտային խոշտանգումներու եւ գլխատումներու, մոնկոլթաթարական ահռելասարսափ այդ քաոսնելի տարեգրութիւնը։

Եւ պոռթկումը դարձաւ անխուսափելի։

Ու եթէ հայ չինովնիկները իրենց կռնակը չունենային ռուսական բանակը, եթէ ամբողջ գսպանակը Մոսկուայի մէջ չըլլար, դժուար թէ կարենային վերադառնալ եւ տիրաբար տեղաւորուիլ Երեւանի մէջ։

Համբերութեան բաժակը յորդած էր ոչ միայն կատարուած անարդարութեանց եւ կեղեքումներէն, այլ եւ շռայլուած խոստումներու մնանկութենէն։ Կարդացէք, դարձեալ Բորեանի գիրքը, համոզուելու համար թէ ի՛նչ քաղաքական բարիքներ խոստացեր էին, եւ ի՛նչ կրցան կամ ուզեցին իրականացնել։

×

Տասնըմէկ տարի անցած է արդէն, եւ ամէն ինչ պատմութեան անցած։

Բայց այս արիւնոտ ողբերգութենէն կը ծնայ լուսաւոր կէտ մը։

Ազէն ձախէն հաւաքուած եւ իբրեւ վարիչ երեւան ղրկուած հայ բոլշեւիկները «աչօք բացօք» տեսան թէ կարելի չէ անպատիժ խաղալ ամբողջ ժողովուրդի մը համբերութեան հետ։

Տեսան ու համոզուեցան, թէ ազատութեան և անկախութեան դաղափարը խոր արմատներ ձգած է հայ ժողովուրդին մէջ։

Մինչեւ այսօր ալ, անզօր կատաղութեամբ կը տեսնեն եւ աւելի բոլշեւիկները «աչօք բացօք» տեսան թէ կարելի չէ անպատիժ խաղալ ամբողջ ժողովուրդի մը համբերութեան հետ։

Տեսան ու համոզուեցան, թէ ազատութեան և անկախութեան դաղափարը խոր արմատներ ձգած է հայ ժողովուրդին մէջ։

Մինչեւ այսօր ալ, անզօր կատաղութեամբ կը տեսնեն եւ աւելի բոլշեւիկները «աչօք բացօք» տեսան թէ կարելի չէ անպատիժ խաղալ ամբողջ ժողովուրդի մը համբերութեան հետ։

Տեսան ու համոզուեցան, թէ ազատութեան և անկախութեան դաղափարը խոր արմատներ ձգած է հայ ժողովուրդին մէջ։

Մինչեւ այսօր ալ, անզօր կատաղութեամբ կը տեսնեն եւ աւելի բոլշեւիկները «աչօք բացօք» տեսան թէ կարելի չէ անպատիժ խաղալ ամբողջ ժողովուրդի մը համբերութեան հետ։

Տեսան ու համոզուեցան, թէ ազատութեան և անկախութեան դաղափարը խոր արմատներ ձգած է հայ ժողովուրդին մէջ։

Մինչեւ այսօր ալ, անզօր կատաղութեամբ կը տեսնեն եւ աւելի բոլշեւիկները «աչօք բացօք» տեսան թէ կարելի չէ անպատիժ խաղալ ամբողջ ժողովուրդի մը համբերութեան հետ։

Տեսան ու համոզուեցան, թէ ազատութեան և անկախութեան դաղափարը խոր արմատներ ձգած է հայ ժողովուրդին մէջ։

Մինչեւ այսօր ալ, անզօր կատաղութեամբ կը տեսնեն եւ աւելի

Փետրուար 18ը պատմութեան անցած է, իբրեւ բացառիկ դէպք։ Բայց անոր մղձաւանջը պիտի տեւէ տարիներ եւ տարիներ, իբրեւ ճակատագրական պատուհաս։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Դարերէ ի վեր Թուրքերը նկատուած են գինուորական ժողովուրդ, որ ի հարկին, կրնայ ամէնէն կենսական պահանջներէն հրաժարիլ — օրինակ քիւլահէն ու լեպլեպիէն,— բայց երբեք զէնքէն։ Այդ պատճառով ալ, քաղաքակիրթ աշխարհը — այս ըսել չէ թէ Թուրքիա վայրենի է — մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասէր Թուրքիոյ խօսքին՝ գինաթափութեան հարցին մէջ։

Ու Թուրքիա խօսեցաւ թէվֆիք Բիւշտիի բերնով։

Եթէ ուշադրութեամբ հետեւեցաք, նշմարած պիտի ըլլաք անշուշտ թէ, թէվֆիք Բիւշտի իբր վարպետ աճպարար միեւնոյն ատեն մէկը ձգտիստական, միւսը բոլշեւիկեան լարերու վրայ խաղալով մէկտեղ, չմոռցաւ նաեւ շօշափել ֆրանսական գետինը — սապէս անցողակի, բայց բերաւ հարցին ճիմնական լուծումը, իրօք, թէվֆիք Բիւշտի, առաջարկեց որ իւրաքանչիւր պետութիւն, իրաւունք ունենայ կանգ առնելու գինուորական այն եղանակին վրայ, որ ամէնէն աւելի կը յարմարի իր պէտքերուն եւ աւանդութիւններուն։

Արդ, այստեղ, համեմատութեան հարց մը կը ծագի։ Թուրքիա այնքան կը նմանի ուրիշ պետութիւններու, որքան իր պէտքերն ու աւանդութիւնները կը տարբերին միւս պետութեանց պէտքերէն ու աւանդութիւններէն։

Եւ որովհետեւ իբր պետութիւն՝ Թուրքիա ոչինչով կը տարբերի միւսներէն, պէտքերու եւ աւանդութիւններու մէջ ալ տարբերութիւն չկայ ուրեմն։

Ի՞նչ են Թուրքիոյ եւ հետեւաբար նաեւ միւս պետութեանց պէտքերը։

— Ապահովութիւն ազգային պաշտպանութեան։

— Ի՞նչպէս։

— Անհետացնելով այն տարրերը որոնք կը խռովին երկրին խաղաղութիւնը։

Այստեղ արդէն աւանդութիւնը գլուխ կը ցցէ եւ կը գոչէ ինչպարտօրէն,— ատոր ալ միջոցը գտնուած է դարերէ ի վեր, - ջարդել։

Իսկ տրամաբանութիւնը իր կարգին կը լրացնէ աւանդութեան թերին։ — Ջարդելու համար պէտք չկայ թունաւոր գազի, միքրոպի, ինքասայլի, օդանաւի ու մարտանաւի։ կը բաւէ «սոփա»մը յանձնել իբր նուիրական աւանդ՝ հաւատարիմ քաղաքացիներուն եւ սպասել յարմար պահուն։

Այս կերպով, զինաթափութիւնը կատարեալ եւ ընդհանուր կ'ըլլայ՝ եթէ իւրաքանչիւր պետութիւն հետեւի Թուրքիոյ օրինակին։ Բանակ ու նաւատորմ կը վերնան, ռազմանիւթի եւ զէնքերու արտադրութիւնը կը կենայ ու կը գարգանայ միայն «սոփա»յի ճարտարարուեստը, որ կը ծառայէ ապահովելու ամէն մէկ պետութեան գլխաւոր պահանջը, — ազգային ապահովութիւն։

Այս կերպով, պետութեանց պէտքերն ալ գոհացում կը ստանան, աւանդութիւնները ալ։

Դարերը փոխուած են եւ ինքը։ Լոյսը Թուրքիայէն կը ծագի։

ԽԱՐՏՈՑ

ՉԻՆԱԹԱՓՈՒԹԻՒՆ

Երկու օրուան հանդարտութենէ մը վերջ Ենդանօթները դարձեալ սկսան գոռալ շափէյի շուրջ։ Չինական կառավարութիւնը նանքինէն շանկհայ ճամբայ հանեց օգնական ուժեր։ Այսուհանդերձ վախ կայ որ ճափոնցիները յարձակում գործեն նաեւ նանքինի վրայ, եւ այդ պատճառով ալ, նանքինի շուրջը, կը կազմակերպուի կատարեալ պաշտպանութիւն մը։ Չինական իշխանութիւնները կը վախնան նաեւ որ ճափոն ընդվզեալ զինուորական գործողութիւնները եւ յարձակի չինաստանի վրայ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Վերակոչը տապալեց Լավալի դաւիթը

Հարցասիրդման մը թուականը ճշդելու պարզ հարցի մը հետեւանքով, առանց վիճաբանութեան, ֆրանսական կառավարութիւնը տապալեցաւ Վերակոչտին կոմմէ։

Օրհնադրական այս վերջին շրջանին, երկրորդ անգամն է որ Վերակոչտը կը տապալէ կառավարութիւն մը, որ մեծամասնութիւն էր շահեր երեսփ. ժողովին մէջ։

կը յիշուի թէ ընտրական օրէնքի փոփոխութիւնը ինչ մեծ աղմուկ հաներ էր երեսփ. ժողովին մէջ։ Ներքին նախարարը երբ Վերակոչտի սեղանին վրայ կը դնէր երեսփ. ժողովի կողմէ ընդունուած ընտրական օրէնքը, բազմաթիւ Վերակուտակամիներու կողմէ ընդունուեցաւ բացագանչութիւններով։

Վերակոչտի նախագահը յայտնեց թէ ընդհ. քաղաքականութեան մասին հարցապնդման առաջարկ ներկայացուած է, որուն դէմ կառավարութիւնը կը ներկայացնի յետաձգման առաջարկ։ Յետաձգման առաջարկը Վերակոչտին կողմէ մերժուեցաւ 134ի դէմ 155 ձայնով։ Այս մերժումին վրայ, վարչապետը Պ. Լավալ խորհրդակցելէ վերջ ներկայ նախարարներուն հետ, վստահութեան հարց դրաւ։ Ի նպաստ կառավարութեան քուէարկեցին 134 Վերակուտակամիներ, ընդդէմ 137, որով Պ. Լավալի դահլիճը տապալեցաւ։

Պ. Լավալ դահլիճին հաւաքական հրաժարականը ներկայացուց Հանրապետութեան նախագահին, որ արդէն խորհրդակցութեանց սկսած է յաջորդին նշանակման համար։

ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Պարկասեանի տեսակէտը

Զինաթափութեան ժողովի վերջին նիստին մէջ խօսեցաւ պարսիկ պատգամաւորութեան պետը Խան Ալէմ, որ պարզեց իր երկրին տեսակէտը։

Խան Ալէմ յայտնեց թէ եթէ զինաթափութեան ժողովին խոչընդոտը կը կազմէ ընդհանուր եւ ամբողջական զինաթափութիւնը կամ ուժերու հաւասարեցումը ներկայի ընդհանուր մտայնութիւնը նկատի առնելով պէտք է ընտրել ինչ որ գործնական եւ իրականալի է։

Պարկասեանի պատգամաւորը կը հաստատէ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան ապահովութեան երաշխիքները, ինչպէս իրաւախոհութիւն, գատական եղանակով կարգադրութիւն, եղմտական օժանդակութիւն եւայլն, որքան ալ գնահատելի ըլլան, բաւարար չեն։ Մայրագոյն Ներեւելքի դէպքերը այդ կը հաստատեն։ Խան Ալէմ Ֆրանսայի առաջարկները կը նկատէ ամէնէն աւելի յարմար, հարցը լուծելու տեսակէտէն։

— Ֆրանսական ծրագիրն բաւ, կը ձգտի գործադրութեան դնելու զինիքին տրամադրութիւնները, դոս Ազգերու Դաշնակցութեան բոլոր անդամները յանձն առած են յարգել։

«Ներտրամաբանական չափի ըլլայ ըսել թէ տեւական խաղաղութիւնը պէտք է հիմնուած ըլլայ միջազգային հաձերաշխութեան եւ փոխադարձ օժանդակութեան կարգի մը վրայ, որով որեւէ երկրի համար անօգուտ դառնայ նուաճողական ուժի պահպանումը։

«Ապահովութիւն եւ զինաթափութիւն երկու գաղափարներ են, որոնք պէտք է նկատի առնուին զուգընթացաբար։ Ապահովութեան մէջ իւրաքանչիւր նոր հանգրուանի պէտք է համապատասխանէ զինաթափութեան հանգրուան մը։ Անհնէն առաջ պէտք է ապահովել բաւարար զինաթափութիւնը։ Պէտք է որ միջազգային օրէնքները հանդիպ յարգանքը գրոշ մ'ի ժողովուրդներու խիղճը»։

Խան Ալէմէ վերջ խօսեցան նաեւ Զուիցերիոյ, Նոր Զելանտայի եւ Սերպիոյ պատուիրակները։

Սերպիոյ տեսակէտը

Սերպիոյ ներկայացուցիչը Պ. Մարինքովիչ, պէտքը շեշտեց զանազանելու յարձակողական եւ պաշտպանողական զէնքերը.

—Արդէն իսկ կը հաւատանք թէ կարելի պիտի ըլլայ, առանց որեւէ ժողովուրդի մը ապահովութիւնը վտանգելու, ջնջել հաւասարի բոլոր այն ուժերը, որոնք կրնան պատերազմը հեռուները տանիլ եւ հետեւաբար գործածուիլ յարձակողական պատերազմի եւ զանոնք սահմանափակել միայն ծովեզերքու պաշտպանութեան»։

Այս կերպով, ոչ միայն պիտի զօրանար ապահովութեան կազացումը ամբողջ աշխարհի մէջ, այլ պետութիւններու զինուորական ծախքերուն մէջ Տարիւրին 25ի կրճատում մը պիտի կատարուէր։

Պ. Մարինքովիչ պէտքը շեշտեց նաեւ արգիլելու քիմիական եւ միքրոպային պատերազմը՝ նոյնիսկ օրինաւոր պաշտպանութեան համար։

Նոր հանգրուանի խորհրդային աշխարհին մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ կեդր. կոմիտէն որոշում մը քուէարկած է, որով կարգ մը կարեւոր փոփոխութիւններ կը կատարուին հաւաքական տնտեսութեանց ղեկավարման մէջ։ Այդ փոփոխութիւնները կը նշանակեն լուրջ նահանջ մը, ինչպէս եղաւ անցեալ յուլիսին ալ։ Այսպէս, հրաման տրուած է դադրեցնել արհեստական շտապումով արտէլները համայնավարական տնտեսութեանց վերածելու քաղաքականութիւնը, «որ լուրջ վտանգ մը կը ներկայացնէ»։ Այսուհետեւ գիւղացիները պիտի կազմակերպուին իբրեւ ջոկատներ, բայց չպիտի մարդուին իբրեւ մասնագէտներ՝ հողագործական որոշ աշխատանքի մը մէջ։

Իւրաքանչիւր ջոկատ պիտի բաղկանայ մինչեւ անդամներէ եւ ամբողջ տարին պիտի բանի որոշ հողամասի մը վրայ։ Աշխատանքը վարձատրելու եւ արտադրութիւնը բաշխելու դրութիւնը պիտի պահուի անուանապէս, բայց հրաման տրուած է զգուշանալ չափազանց հանդի եւ հաւաքական տնտեսութեան վերածուած գիւղացիները իբրեւ վարձու աշխատաւորներ բանեցնելու քաղաքականութենէն։

Այս փոփոխութիւններով, գիւղացիական ջոկատները կը վերածուին հին «տովորշներու», վայելելով որոշ անկախութիւն, եւ կը ծեղմանան կարգ մը դժգոհութիւններ, որոնք վարակած են կարմիր բանակին գիւղացի զինուորներն իսկ։

Մամուլին եւ անթելի կայաններուն հրաման տրուած է տարփողել այս բարեփոխութիւնները։

ՄՆԱՑՈՐԴԱՑ

Ստացանք ց. օշականի մեծ վէպին Ա. եւ Բ. պրակները, 52 մեծադիր էջ։

Գինը մէկ ֆր. (երկուքը մէկ)։

Ներգաղթը կը խաշտրուի

ՈՐՔԵՐԸ ՆՈՐԷՆ ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

«Նոր Օր»ի մէջ կը կարդանք (13 փետրուար)։—

Հաւաստի աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ ներգաղթի երկրորդ կարաւանին մեկնումը քանի մը օրով յետաձգուած է, ցանկերը պատրաստ չըլլալուն համար։ կը կարծուի թէ կարաւանը ձամբայ պիտի ելլէ փետրուար 18ին կամ 19ին։

Ստար աղբիւրէ քաղելով, նախապէս գրած էինք թէ երկրորդ կարաւանի պարենաւորման ծախքին բարեգործականը չպիտի մասնակցի։ Մեզ կը հաղորդեն թէ այդ լուրը սխալ է եւ թէ բարեգործականը ըստ իր խոստման պիտի շարունակէ իր մասնակցութիւնը։ Պարենաւորման ցանկը արդէն պատրաստուած է։

կը տեղեկանանք նաեւ թէ երկրորդ կարաւանին մաս պիտի կազմեն խումբ մը բժիշկներ, որոնք վրտանգաւոր նկատուած են Հանրային Ապահովութեան ջեսչութեան կողմէ, իրենց ցոյց տուած չափազանց եռանդին համար։

Առաջին կարաւանին մեկնումէն առաջ, Գոքինիա հասած էին Ելանիկէն հարիւրի չափ նախկին որբեր։ Մինչեւ հիմա բարեգործականը եւ տեղական ազգային մարմինները մեծ գոհողութիւններով խնամեցին։ Մեզի կ'իմացնեն թէ պ. Դ. Շահվերտեան անբացատրելի նպատակով մը, երկրորդ կարաւանին ալ արձանագրած չէ անոնցմէ ոչ մէկը, բոլորն ալ առողջ եւ աշխատունակ ձեռքեր։ Այդպէսով որքերու վիճակը պիտի վատթարանայ, եւ ազգային մարմինները ցաւալի պիտի ստեղծուի ծանր կացութիւն մը։

Իզմիրի Քարափի Ընկերութեան Ընդհ. ՎԱՐԻՉՆԵՐԸ

ԻՆՁՈՐԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ

Եթէկ հաղորդած էինք թէ Թուրք իշխանութիւնը ձերբակալած է Իզմիրի Քարափի Ընկերութեան Գրասացի վարիչները։ Վերջին Թղթակերով հասած Թուրք Թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն այս մասին (11 փետր.).—

Նկատելով որ Իզմիրի Քարափի Ընկերութեան քովիսէր էմին պէյ, որ Եւրոպա փախած է, կաշառք ստացած է Ընկերութենէն, ընդհանուր դատախազութիւնը օրինական հետապնդումի ձեռնարկած է իր մասին, կաշառակերութեան օրէնքին համաձայն, եւ փետրուար 7ին ձերբակալուած են Ընկերութեան տնօրէնները՝ Պ. Կիֆրէ եւ Պ. Թոմէն, ինչպէս նաեւ հաշմարակալ Պ. Պաուի։

Ընկերութեան փոխանորդ Պ. կատ Ֆրանքոյի իզմիր գալը կապ ունի այս խնդրին հետ։ Թէեւ փախցուած են կարգ մը տոմարներ որ պիտի կրնային մէջտեղ հանել գործուած գեղծումը, սակայն յանցանքը ապացուցանելու բաւարար կարեւոր փաստեր եւ վաւերաթուղթեր ձեռք անցուած են։

Քարափի Ընկերութեան նախորդ տնօրէն Պ. Իվ, հաշմարակալ Պ. Պաուի եւ պատուիրակ-անդամ Պ. Թուրտան ձերբակալուած են, ասոնք ամբաստանուած են թէ, ի վնաս պետական գանձին գեղծում գործած են Քարափի Ընկերութեան հաշիւներուն մէջ։

Ձերբակալեալ կիֆրէ, Թուրտան եւ Փէրսէ հարցաքննուեցան դատական պաշտօնատան մէջ։ Ընկերութեան փոխանորդ Պ. կատ Ֆրանքոյ Իզմիր գալը կապ ունի այս խնդրին հետ։ Թէեւ փախցուած են կարգ մը տոմարներ որ պիտի կրնային մէջտեղ հանել գործուած գեղծումը, սակայն յանցանքը ապացուցանելու բաւարար կարեւոր փաստեր եւ վաւերաթուղթեր ձեռք անցուած են։

Քարափի Ընկերութեան նախորդ տնօրէն Պ. Իվ, հաշմարակալ Պ. Պաուի եւ պատուիրակ-անդամ Պ. Թուրտան ձերբակալուած են, ասոնք ամբաստանուած են թէ, ի վնաս պետական գանձին գեղծում գործած են Քարափի Ընկերութեան հաշիւներուն մէջ։

Ձերբակալեալ կիֆրէ, Թուրտան եւ Փէրսէ հարցաքննուեցան դատական պաշտօնատան մէջ։ Ընկերութեան փոխանորդ Պ. կատ Ֆրանքոյի իզմիր գալը կապ ունի այս խնդրին հետ։ Թէեւ փախցուած են կարգ մը տոմարներ որ պիտի կրնային մէջտեղ հանել գործուած գեղծումը, սակայն յանցանքը ապացուցանելու բաւարար կարեւոր փաստեր եւ վաւերաթուղթեր ձեռք անցուած են։

Քարափի Ընկերութեան նախորդ տնօրէն Պ. Իվ, հաշմարակալ Պ. Պաուի եւ պատուիրակ-անդամ Պ. Թուրտան ձերբակալուած են, ասոնք ամբաստանուած են թէ, ի վնաս պետական գանձին գեղծում գործած են Քարափի Ընկերութեան հաշիւներուն մէջ։

Ձերբակալեալ կիֆրէ, Թուրտան եւ Փէրսէ հարցաքննուեցան դատական պաշտօնատան մէջ։ Ընկերութեան փոխանորդ Պ. կատ Ֆրանքոյի իզմիր գալը կապ ունի այս խնդրին հետ։ Թէեւ փախցուած են կարգ մը տոմարներ որ պիտի կրնային մէջտեղ հանել գործուած գեղծումը, սակայն յանցանքը ապացուցանելու բաւարար կարեւոր փաստեր եւ վաւերաթուղթեր ձեռք անցուած են։

Քարափի Ընկերութեան նախորդ տնօրէն Պ. Իվ, հաշմարակալ Պ. Պաուի եւ պատուիրակ-անդամ Պ. Թուրտան ձերբակալուած են, ասոնք ամբաստանուած են թէ, ի վնաս պետական գանձին գեղծում գործած են Քարափի Ընկերութեան հաշիւներուն մէջ։

Ձերբակալեալ կիֆրէ, Թուրտան եւ Փէրսէ հարցաքննուեցան դատական պաշտօնատան մէջ։ Ընկերութեան փոխանորդ Պ. կատ Ֆրանքոյի իզմիր գալը կապ ունի այս խնդրին հետ։ Թէեւ փախցուած են կարգ մը տոմարներ որ պիտի կրնային մէջտեղ հանել գործուած գեղծումը, սակայն յանցանքը ապացուցանելու բաւարար կարեւոր փաստեր եւ վաւերաթուղթեր ձեռք անցուած են։

Քարափի Ընկերութեան նախորդ տնօրէն Պ. Իվ, հաշմարակալ Պ. Պաուի եւ պատուիրակ-անդամ Պ. Թուրտան ձերբակալուած են, ասոնք ամբաստանուած են թէ, ի վնաս պետական գանձին գեղծում գործած են Քարափի Ընկերութեան հաշիւներուն մէջ։

Ձերբակալեալ կիֆրէ, Թուրտան եւ Փէրսէ հարցաքննուեցան դատական պաշտօնատան մէջ։ Ընկերութեան փոխանորդ Պ. կատ Ֆրանքոյի իզմիր գալը կապ ունի այս խնդրին հետ։ Թէեւ փախցուած են կարգ մը տոմարներ որ պիտի կրնային մէջտեղ հանել գործուած գեղծումը, սակայն յանցանքը ապացուցանելու բաւարար կարեւոր փաստեր եւ վաւերաթուղթեր ձեռք անցուած են։

Քարափի Ընկերութեան նախորդ տնօրէն Պ. Իվ, հաշմարակալ Պ. Պաուի եւ պատուիրակ-անդամ Պ. Թուրտան ձերբակալուած են, ասոնք ամբաստանուած են թէ, ի վնաս պետական գանձին գեղծում գործած են Քարափի Ընկերութեան հաշիւներուն մէջ։

Ձերբակալեալ կիֆրէ, Թուրտան եւ Փէրսէ հարցաքննուեցան դատական պաշտօնատան մէջ։ Ընկերութեան փոխանորդ Պ. կատ Ֆրանքոյի իզմիր գալը կապ ունի այս խնդրին հետ։ Թէեւ փախցուած են կարգ մը տոմարներ որ պիտի կրնային մէջտեղ հանել գործուած գեղծումը, սակայն յանցանքը ապացուցանելու բաւարար կարեւոր փաստեր եւ վաւերաթուղթեր ձեռք անցուած են։

ՅԱՅՏՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՇԱՎԱՆԻ ՎԱՐՈՒՄՆԵՐԸ

— Հայաստանի Հանրապետության ներքին գործերի նախարարությունը հայտնում է, որ Արշավանի շրջանի Ջրաշեն գյուղում հայտնաբերվել է ոսկու հանքավայր։ Ոսկեբեր երակները գտնվում են գյուղի հարավային մասում, 1 կմ հեռավորության վրա։ Ոսկեբեր երակների ընդհանուր երկարությունը 2 կմ է։ Ոսկեբեր երակների հզորությունը տատանվում է 0,5 մետրից մինչև 3 մետր։ Ոսկու պարունակությունը 1 տոննա հանքաքարում 3-ից մինչև 12 գրամ է։

Ոսկեբեր երակների հայտնաբերման առթիվ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը որոշել է Ջրաշենի շրջանում ստեղծել հատուկ հանքարդյունաբերական վարչություն։ Վարչության կազմում կազմակերպվում է երեք հանքարդյունաբերական տրեստ։

Ջրաշենի շրջանի ոսկեբեր հանքավայրերի շահագործման համար կառավարությունը հատկացրել է 1931 թ. պետական բյուջեից 1 միլիոն 500 հազար ռուբլի

բուլթեան առջեւ անկարելի է չհիանալ այն կատարեալ եւ ինքնավստահ տիրապետութեան վրայ, որուն տակ հակայ դաշնամուրը վերթ հեզ ու ճոռոմուն, մերթ զոռ ու ցասագին՝ կը կենդանանայ, կ'ապրի՝ ինչպէս պիտի ընէր ոեւէ virtuoseի ժամանակ:

Անոնք որ տասնեակ տարիներ փոքած են—եւ չեն կրցած La prière d'une vierge-ը տանելի կերպով նուագել, անոնք պիտի կրնան գնահատել մեծ ժանուկին թէքնիքը:

Իսկ այժմ անոնք՝ որ հոգեբին նուիրուած են հայ ցեղին բարոյական արժէքները արժեցնելու դժուարին գործին՝ անոնք կանգնած են Ռաֆֆիի շնորհալի արուեստագէտ ծնողին հետ— փոքրիկ արուեստագէտ ծնողին ապագային խոշոր, ուեստագէտին ապագային խոշոր, կարեւոր եւ ստիպողական հարցականին առաջ:

Ջմայլելի մանուկը այլեւս ստիպուած ըլլալու չէ հասարակութեան երեւալու եւ զանազան պահանջներ գոհացնելու:

Չերմանոցի այդ քնքուշ ծաղիկը կրնայ խամրիլ մեծ սրահներու հեղձուցիչ մթնոլորտին մէջ:

Ծափահարութիւններու պէտք չունի ան:

Առաջին նուագահանդէսէն մինչեւ անցեալ օր երեք ամիսներ անցան: Մեծ յայտնագործումէն մինչեւ այսօր դեռ ոչ մէկը գտնուեցաւ, որ մտածէր եւ գործադրէր Ռաֆֆիի ուսման եւ կատարելագործման ձեռնարկը:

Փարիզի ունեւոր եւ քաղաքակրթուած դասակարգին առջեւ է ինքզինքը արժեցնելու կամ ինկնելու հարցը:

Հայը արժանի է Ռաֆֆիներ ունենալու...:

ՀՐ. ԱԼԵՔՍԱՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Օդանաւորդութեան դասեր

Թուրքիոյ օդանաւային ակումբը փետր. 5էն իվեր օդանաւորդութեան դասեր կուտայ Պոլսոյ մէջ: Առաջին դասը տուաւ քաղաքային օդանաւորդ Նուրի պէյ: Ներկայ էին կիներ ալ: Այսուհետեւ շաբաթը երեք օր դասաւանդութիւն պիտի ըլլայ: Տեսական դասերէն յետոյ, գործնական փորձեր ալ պիտի կատարուին: Թռիչքներ պիտի կատարեն Ֆրանսական եւ իտալական փոխադրութեան ընկերութեանց օդանաւերը եւ այդ առթիւ պիտի տրուին գործնական դասերը: Դասաւանդութեանց ծրագիրը ընդհ. սպայակոյտին ներկայացնելով, կազմակերպիչները խնդրած են որ հինգ օդանաւեր, շարժանիւներ ետն. տրամադրուին:

Մօտերս դասախօսութիւններ պիտի ըլլան նաեւ խնամատար կազերու դէմ պաշտպանուելու միջոցներու մասին:

Կազմակերպիչները կը յուսան օդանաւեր ճարել մինչեւ գարուն, թռիչքներ կատարելու համար: Ծորմղիով մը պիտի մասնակցին նաեւ օդանաւային մեծ մօնին:

Տնտեսական կեանքը

Որոշուած է համագործակցական դպրոց (քօօփէրաթիվ) բանալ Պոլսոյ մէջ: Այս առթիւ պիտի ուսումնասիրուին Ռուսանիոյ եւ Պուլկարիոյ գործակցական դպրոցներուն ծրագիրները:

× Առեւտրական Տեսչութիւնը նկատած է որ վերջերս ժողովրդային մասնակցութեամբ կազմուած շատ մը ընկերութիւններու գործունէութիւնը չի համապատասխաներ երկրին օրէնքներուն: Այս կարգի 8-10 ընկերութիւններ դատարան յանձնուած են, իսկ չորսի մասին ալ քննութիւն կը կատարուի:

× Տէօրթեօլի նարինջները չեն ծաքուած տակաւին, Ռուսերուն ձգձգման հետեւանքով: Այս պատճառով դիները մեծապէս ինկած են: Այս տարի բերքը անցեալ տարուան վրայ հարիւրին յիսուն աւելի է, որով դիներու բարձրացման յոյս չկայ:

× Իտալական ընկերութիւն մը արտօնութիւն ուզած է կառախուձերու մէջ ծանուցումներ փակցնելու համար:

Միւս կողմէ, Թուրքիա հասած է իտալական յանձնախումբ մը, ծխախոտ գնելու համար: Յանձնախումբը Սամսոն մեկնած է:

× Արեւելեան երկաթուղիներու թրքական հոգերէնը անցնող մասին համար միջազգային ընկերութիւն մը կազմուեցաւ, նախաձեռնութեամբ Ֆրանսացիներու եւ 8 միլիոն թրքական ոսկի դրամագլուխով: Գծին պալքանեան երկիրներէ անցնող մասին համար զատ-զատ ընկերութիւններ պիտի կազմուին:

«Վեճապ» գոյներու աւարը

Պոլսոյ Տէֆթէրտարութեան լուր տուած է թէ մէկուկէս միլիոն ոսկի արժողութեամբ կալուած մը գտած նի կը պահանջ: Տէֆթէրտարութիւնը կը խորհի դատարան յանձնել «գեղծարարները»:

Այս Սօֆիայի հին խճանկարները

Պոսթընի բիւզանդական գիտական հաստատութեան անօրէն Պ. Վիթէօր, որ ատենէ մը ի վեր Պոլիս կը գտնուէր, եւ Այա Սօֆիայի մկիթին պատերուն ծեփին տակէն պատմական խճանկարներ երեւան հանելու համար կը բանակցէր կառավարութեան հետ, յայտարարած է թէ շուտով պիտի սկսի գործի, քանի որ Բամազանի ու Պայրամի առթիւ անկարելի էր կատարել այդ երկար աշխատանքը:

Ամիջապէս մկիթին մէջ պիտի հաստատուին բարձրադիր լաստեր, եւ կրօնական արարողութեանց ու շրջիկներու այցելութեանց արգելք չըլլալու համար, քերումը պիտի կատարուի մաս առ մաս: Մեփերու տակ մնացած հին խճանկարներու տեղը ճշդելու համար երկու տարի պատմական ուսումնասիրութիւններ կատարած է ընկերութիւնը, օգտուելով գերման, իտալացի եւ յոյն հեղինակներէ:

Կատարուելիք քերումները առ այժմ խճանկարները ամրողջութեամբ երեւան հանելու նպատակով չեն կատարուիր, բայց յառաջիկային կարելի պիտի ըլլայ հաւանաբար Այա Սօֆիայի հին որմանկարները մէկտեղ հանել: Յայտնի չէ թէ որքան ծախքի ու ժամանակի պէտք ունի այս գործը: Առայժմ այս ձեռնարկին ամբողջ ծախքերը պիտի հոգայ Ամերիկայի Բիւզանդագէտներու Միութիւնը, որ շատ հարուստ է:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գաղթականները

Սոցիալիստական Ընտանեպաշտութիւն շաբաթաթերթը կը գրէ (25 յունուար) թէ 170 ընտանիք տեղաւորուած են Ստեփանաւանի շրջանին մէջ: Գաղթականներուն տրուած են բնակարան ու վառելափայտ: Մասնաւոր յանձնախումբ մը, որուն մէջ բժիշկ մը եւ հիւանդապահուհի մը, դիմաւորելու գացած էր Քոլագերան կայարանը: Շրջուն խանութ մը, որ կ'ընկերանայ գաղթականներուն՝ Քոլագերանէն մինչեւ իրենց յատկացուած գիւղերը, տակաւին մէկ ամիս պարէն պիտի հայթայթէ նորեկներուն:

Ընկերվարական խաղամ

Թիֆլիսի «Պրոլետար»ին կը հեռագրեն Երեւանէն 27 յունուար թուականով.—

Հայաստանի գործավարներու խորհուրդին որոշումով, Ալլահվերդի մեկնեցաւ յանձնախումբ մը, որ պիտի հշդէ տեղը, ուր պիտի շինուի ընկերվարական քաղաք մը: Ծանձնամժողովը ունի երկու յատակագիծ, —առաջին յատակագիծը կը ծրագրէ քաղաքը շինել Սանահինի կայարանին բարձրաւանդակին վրայ, երկրորդ յատակագիծը կը ծրագրէ շինել Ակոռի դիւղէն ոչ հեռու:

Ըստ այս երկու յատակագիծերուն, անհրաժեշտ է շինել վերելակ մը (funiculaire), քաղաք հասնելու համար: Քաղաքը պիտի ունենայ 12,000 բնակիչ:

Արդէն սկսած են աշխատանքները, ճամբաները հարթելու եւ ջուր բերելու համար:

Այս հարցին մասին խորին. Հայաստան մէջ(29 յունուար)կը գրէ աշխատակից մը, Բ. Շ. սկզբնատառերով.—

Թէեւ Հայաստանի Գործավարներու Խորհուրդը որոշած էր Ալլահվերդիի պղինձի արդիւնաբերութեան բանուորական քաղաք մը շինել Սանահին դիւղին սարահարթին վրայ, Համայնական Տնտեսութեան գործավար եղադրեանի նախագահութեան տակ կազմուած յանձնախումբը տեղւոյն վրայ երկու օր քննութիւն կատարելէ յետոյ, այն եզրակացութեան եկած է թէ նոր քաղաքին կառուցման համար աւելի յարմար է Ակոռի դիւղին (ԽՄԲ.— Թերթին մէջ գրուած է Աքորի) տափաւայրը:

Ակոռի այն առաւելութիւնն ունի, որ աւելի արեւահայեաց է, աւելի ջրառատ: Ցետոյ Զորագէսի ելեկտրակայանէն ելեկտրական ուժը կը մեկնի դէպի Ալլահվերդի Ակոռիի վրայով: Եւ սակայն, միւս կողմէ, Ակոռին բաւական հեռու է գործատանէն (ժոտ 2 քիլոմեթր): Աւելին, դէպի այդ վայրը կ'ուղղուի ձուլարանին ծծմբային ծուխը, որ կը թունաւորէ օդը:

Այս առթիւ հարցուեցաւ նաեւ բանուորներուն կարծիքը: Բոլորը կը խօսէին ի նպաստ Սանահինի:

Ինչ առաւելութիւն կը ներկայացնէ Սանահինը: Նախ ժոտ է գործարանին, յետոյ շրջապատուած է անտառներով, ամառը շատ աւելի գով է Սանահին, քան Ակոռի: Զուլարանի ծուխը չի հասնիր: Շինութեան համար տեղական առատ ունի:

Ցանձնախումբը խնդրեց 20 օր, աւելի խոր քննութեան մը համար: Այդ քննութենէն յետոյ պիտի հշդուի քաղաքին վայրը: Մանէսի մէջ առուտուրեան չպիտի շինուին նոր տուներ, պիտի աւարտին կիսատ մնացած շէնքերը:

Դերասանի մը մահը

Բաբգէն Գաբրիէլեան, երիտասարդ դերասան, Հայաստանի Պետական երկրորդ Թատրոնէն (Էչմիանական), մեռաւ յունուար ամսուն վերջը եւ թաղուեցաւ Էչմիանականի մէջ: Իր խաղին մասին լաւ կ'արտայայտուին քննադատները, փայլուն ապագայ կը խոստանար:

Փոխրիկ գանգատներ

Պիտսէր կանչ թերթին մէջ սիւնակ մը կայ, «Մեզ դրում են» խորագրին տակ, ուր արձանագրուած են փոքրիկ դանգատներ, որոնք կը պատկերացնեն կացութիւնն ինչպէս որ է Հայաստանի դպրոցներուն մէջ:

× Կողբ դիւղի դպրոցին մէջ տաք նախաճաշ չի արուիր աշակերտներուն:

Կոկանդ դիւղին հօթնամեայ վարժարանը ընկերային գիտութեանց ուսուցիչ չունի:

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Մեր կեանքը

ՄՈՒՀԼԻՆ, 12 Փետր.— Այս գաղութը կը բաղկանայ տասնեակ մը էնկիւրիւցի եւն. ընտանիքներէ, որոնք հոս հաստատուած են 1926—27էն ի վեր: Բաղաքը հարուստ է եւ ճարտարարուեստի շատ քիչ գործարաններ կան: Առտարականներն ալ քիչ են, համեմատաբար ուրիշ տեղերու: Մեր փոքրիկ գաղութը առանց բացառութեան կը վաստկի պետական շրջանակներու համակրանքը, որուն շնորհիւ ներկայ տագնապին չունինք անգործներ: Բաւական թիւով հայ մանուկներ տեղաւորուած են ֆրանսական գիշերօթիկ նախակրթարաններու մէջ, բոլորովին ձրի: Այս առաւելութիւնը կը պարտինք Տօքտոր Մարմարեանի, բնիկ Տրապիզոնցի, որ 35—40 տարիներէ ի վեր հաստատուած է Ֆրանսա եւ իր վարած պաշտօններուն բերումով ծանօթ է բոլոր խաւերուն:

Հոս բնակող հայրենակիցները քիչ շատ բարեկեցիկ են, շնորհիւ յարատեւ աշխատանքներու:

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Կեանքը Ռօմանիոյ մէջ

ՌՕՄԱՆ 11 փետր. (Մեփ. թղթ).— Անցեալները քանի մը տեղեկութիւն տուած էի անգործութեան մասին: Կը փութամ լրացնել պակասը: Ռօման քաղաքը կը գտնուի Վալաանսէն 18 քիլ. հեռու Կրընոպլի գիծին վրայ, դիմացը ունենալով Պուրկ տը Փէժ գիւղաքաղաքը: Ռօմանի բնակչութեան թիւն է 18 հազար, իսկ Պուրկ տը Փէժը՝ 6 հազար: Այս երկու քաղաքները իրարու միացած են երկու կամուրջներով որոնք ձգուած են Իզէր գետին վրայ: Երկու քաղաքներէն մէկը կը ծառայէ իբրեւ կեդրոն: Կամուրջները շատ կը նմանին հոռմէական կամուրջներուն, որոնց երկու ծայրերը զմբէթաձեւ աշտարակներ կային, սակայն քանի մը տարի առաջ փլցուցին: Ռօմանը ունի նաեւ Հռոմայեցիներուն ժամանակէն մնացած հակայ եկեղեցի մը, Սէն Պէտրոս որուն հակայ պատերուն քարերը տարիներու ընթացքին մաշած են, այնպէս որ անցորդին վրայ աւերակի մը տպաւորութիւնը կը ձգեն: Լուռ քաղաք մըն է Ռօմանը: Լուր օրեր երթեւեկը շատ ցանցառ է: Մակայն անգործութիւնը հիմա փոփոխութիւն յառաջ բերած է, փողոցները թափելով բազմութիւն մը բանուորներու:

Կօշիկի կարգ մը գործարաններ իրենց դուռները գոցեցին, իսկ ուրիշներ քանի մը ժամ աշխատանքով կը քաշքշեն: Կան նշանաւոր գործարաններ կօշիկի, կաշիի, ըմպելիքի, գլխարկի եւ խաւաքարտի տուփերու:

Մեր հայրենակիցները բաւական թիւ մը կը կազմեն հոս: Միշտ ալ գործունեայ գաղութ մը հանդիսացած է Ռօմանը, սակայն անգործութիւնը մեծ ազդեցութիւն ըրաւ ազգային կեանքին վրայ ալ:

Իրրեւ գործօն կազմակերպութիւն ունինք Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, որ առանց վհատելու կը գործէ: Կան նաեւ Ջափահաններ, որոնք քիչ շատ գործունէութիւն ցոյց կուտան: Մալաթիոյ Կրթասիրացն ալ ճիւղ մը ունին:

Հօկի թափթփուքները հոս ալ կը փալլին իրենց խառնակէութեամբ, աջակից ունենալով օտար կարմրուկներ, որոնց գործիքը գարձած են թաղ. Խորհուրդը կը զբաղի ազգային գործերով: Մալաթիացիները գաղութին տրամադրած են իրենց կոկիկ սրահը որ իբր ժանկապարտէզ կը ծառայէ շաբաթը երկու օր, հինգշաբթի եւ կիրակի:

ՅՈՒՐԷՆ ԳԱՍԱՊԵԱՆ

Ա.րաբկիրի հայերը կը հեռացնե՞ն

Հասած անհատական նամակներէ կը տեղեկանանք թէ թուրք իշխանութիւններ հրաման տուած են Արաբկիրի բնակիչներուն, որպէսզի 20 օրուան մէջ հեռանան քաղաքէն, առանց որոշ վայր մը ցոյց տալու: Այս պայմանաժամը աւարտելէն վերջ, թուրքերը տեսնելովր հայերը չեն շարժիր իրենց տեղերէն, երկրորդ անգամ 20 օր եւս պայմանաժամ տուած են, հակառակ պարագային, բռնազաղթի ենթարկելու սպառնալիքով:

Հայերը շփոթութեան մատնուած են, նկատելով որ սոսկալի ձիւն ու ձմեռ կը տիրէ այժմ նոյն վայրերուն մէջ եւ ոչ մէկ երկիր գաղթական կ'ընդունի ներկայիս:

Հալէպի Արաբկիրի հայրենակցական Միութիւնը դիմում կատարած է Ամերիկայի կեդրոնական միութեան, փութացնելու համար այս խեղճերուն Հայաստան ներգաղթը:

(Եփրատ)

ՄԱՄՈՒԼ

Փա՛ղ եւ պարծանք...

■■■

«Բանւոր», Ամերիկայի հայ կարմրուկներուն շաբաթաթերթը, որ ամիսը անգամ մը ֆոգեվարքի ձիչեր կ'արձակէ, չափազանց գայրացած է որ թերթերը «քանի մը բոլշեւիկներ» կ'ըսեն ու կ'անցնին:

Եւ, ապացուցանելու համար թէ իրենք իսկապէս ուժ են, կը սոնքայ վերջին խմբագրականով (6 փետր.).

— «Հայ գեղին ճամուլը չի կարող այլեւս առաջս պէս գաղութները յուզել «ազգային» ազատագրական շարժումներու համար, խաբել բանւորութիւնը, կողոպտել, «քանի մը բոլշեւիկներու» հետ եւ բանւորները, գանգուածները:

Հոկտ քաղցարշաւը, որ ցնցեց Միացեալ Նահանգներու կառավարող դասակարգը, իր մէջ կը համրէր 30 հայ բանւորներ:

Գործադուլներու ճակատներէն վրա տասնեակէ մը աւելի քաջարի առաջնորդներու, իրական ղեկավարներու անուններ ունինք:

Կօշիկի, օթոմոպիլի, հագուստեղէնի, հիւսուածեղէնի արտիւնաբերութեանց մէջ աշխատող հայ բանւորներ քիչ մը դանդալ, բայց հաստատուն կերպով կը քայլեն դէպի մեր բանակը:

Մենք մեր երեսը դարձուցեր ենք դէպի Թորկ. Մխիթիւնը, մեղ համար չկնարան ունինք Թորկ. Հայաստանը: Մենք մեր դասակարգի այլազգի բանւորութեան հետ նոր հասարակական կեանքի մը ծանր ու հաճելի աշխատանքին լծուած ենք, մեր շարքերը միլիոններու կը հասնին:

Իսկ մեղ «քանի մը բոլշեւիկներ» որակողները, կապուած են, մաս են մեռնող դասակարգի մը: Իրենց համար շատ ծանր է խօսիլ մեր շարժման մասին: Թօսեցնելու պարագային հարկաւոր է ատել, հայհոյել եւ կամ թէ «արհամարհանք» ցոյց տալ: Ընթերցողը շատ դիւրութեամբ կը նկատէ, որ արհամարհանք չէ, այլ «արհաւիրք» է այդ:

Ընդհանրական բոլոր կազմակերպութիւնները, Թորկ. Հայաստանի «լոյալ հակառակորդները» ինչպէս եւ «բարեկամները» թող այս բանը շատ լաւ հասկանան. ոչ իրենց ատերը, ոչ ալ գրպարտութիւններն ու հայհոյանքները կրնան արգիլել մեզ իրենց խաբեբա դիրքը քննադատելէ, եւ մերկացնելէ հայ բանւորութեան առաջ, որոնք գունդ ի գունդ կը հետեւին Միացեալ Նահանգներու կոմկուսի դեկավարութեան, հացի, լոյսի եւ իրական ազատամարտի համար, յանուն համաշխարհային Հոկտեմբերի»:

Ամէն:

ՍՏԱՑՈՒՆՔ

ԵՐԿՈՒՆՔ, պաշտօնաթերթը Ջ. Ո. Միութեան, թիւ, 26, փետրուար, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Մեր բարեկամներուն՝ Մոբ., Որբը եւ մենք՝ Վ. Նաւասարդեան, Երազ՝ Ն. Մարգարեան, Հայերը կեցան այնտեղ՝ Ս. Ստեփանեան, Որբերու դժոխքը՝ Հայու Տղայ, Որբուհին՝ Դ. Վարուժան, ՀՈՄԸ Մոնթեվիտէոյի մէջ՝ Ասպէլ, Ուղերձներ մեր հնդամեակին առթիւ, Յարգանք Ապրիլեան յուշարձանին՝ Ս. Սիրականեան, Վերիշում մը՝ Կ. Բերդակցի, Ողջոյն «Երկունք»ին՝ Մ. Խրալեան, Մեր որբերը՝ Պղակ, եւ խմբագրարներ: Տարեկան բաժնեգին 15 ֆրանք, արտասահման 1 տոլար: Հասցէ.— A. Kapikian, 17 Ave. Philippe Auguste, Paris:

ԵՐԴԻՔ ՀԱՅՐԵՆԻ

(Վ Է Պ)

■■■■■■■■■

Ա. ՄԱՍ

III

— Այո՛, հայ դեկավար մարդու դժբախտութիւններէն մին ալ ա՛յն է, որ ստիպուած է ցաւը ծածկել ու ժպտիլ իր դահիճներուն...: Գնա ու ընդհատուրէ այս սրտով...:

— Է՛, այն ձեռքը զոր չես կրնար կտրել, համբուրէ ու ճակտիդ դիր, կ'ըսէ առածը...:

— Մենք կը կտրենք այդ ձեռքը, ցեր Մեսրոպ... այս ազգը կը կտրէ այդ ձեռքը, եթէ մէկ հատիկ ուժեղ բազուկով շարժիլ գիտնայ...: Մենք կը կտրենք այդ ձեռքը, եթէ հայ ազգութիւնը պահպանելու խնդրին մէջ եւս այնքան միամտութեան ու խիղախ ըլլան, որքան եղանք հայ եւ թաթարական կռուին՝ հայ եկեղեցին՝ պաշտպանելու համար...:

— Այսօրուան տարբերով անկարելի է այդ...:

— Այդ ճիշդ է...: Սերունդ պէտք է հասցնել: Ու, ամէն տեղ պէտք է ուժ տալ ազգային գօրեղ դաստիարակութեան:

— Սարգիս էֆէնտիներով ու Բաբոներո՞վ...:

— Իրաւունք ունիս: Արդէն ծանրացած եմ խնդրոյ առարկայ ընել: Դիմաքսեանը ծառայիր է դալ: Ցառաջիկայ տարեշրջանին անպատճառ ընթացք պէտք է տալ այդ գործին:

— Չեն համաձայնիր:

— Պիտի բերենք ու պատրաստեն.ք:

— Գամփռնային չուանին տոլապը բաց ձգեր ես, Արթիւն աղբար, — լսուեցաւ, յանկարծ, Օննէս աղային խստոտ ձայնը, — քեզի հարուր հեղ ըսինք, նոյնիսկ թիւրքերէն ալ ըսինք, որ ձեռնամարիոն ու Ռուսանիոյ եւ Պուլկարիոյ գործակցական դպրոցներուն ծրագիրները:

× Առեւտրական Տեսչութիւնը նկատած է որ վերջերս ժողովրդային մասնակցութեամբ կազմուած շատ մը ընկերութիւններու գործունէութիւնը չի համապատասխաներ երկրին օրէնքներուն: Այս կարգի 8-10 ընկերութիւններ դատարան յանձնուած են, իսկ չորսի մասին ալ քննութիւն կը կատարուի:

× Տէօրթեօլի նարինջները չեն ծաքուած տակաւին, Ռուսերուն ձգձգման հետեւանքով: Այս պատճառով դիները մեծապէս ինկած են: Այս տարի բերքը անցեալ տարուան վրայ հարիւրին յիսուն աւելի է, որով դիներու բարձրացման յոյս չկայ:

× Իտալական ընկերութիւն մը արտօնութիւն ուզած է կառախուձերու մէջ ծանուցումներ փակցնելու համար:

Միւս կողմէ, Թուրքիա հասած է իտալական յանձնախումբ մը, ծխախոտ գնելու համար: Յանձնախումբը Սամսոն մեկնած է:

× Արեւելեան երկաթուղիներու թրքական հոգերէնը անցնող մասին համար միջազգային ընկերութիւն մը կազմուեցաւ, նախաձեռնութեամբ Ֆրանսացիներու եւ 8 միլիոն թրքական ոսկի դրամագլուխով: Գծին պալքանեան երկիրներէ անցնող մասին համար զատ-զատ ընկերութիւններ պիտի կազմուին:

«Վեճապ» գոյներու աւարը

Պոլսոյ Տէֆթէրտարութեան լուր տուած է թէ մէկուկէս միլիոն ոսկի արժողութեամբ կալուած մը գտած նի կը պահանջ: Տէֆթէրտարութիւնը կը խորհի դատարան յանձնել «գեղծարարները»:

Այս Սօֆիայի հին խճանկարները

Պոսթընի բիւզանդական գիտական հաստատութեան անօրէն Պ. Վիթէօր, որ ատենէ մը ի վեր Պոլիս կը գտնուէր, եւ Այա Սօֆիայի մկիթին պատերուն ծեփին տակէն պատմական խճանկարներ երեւան հանելու համար կը բանակցէր կառավարութեան հետ, յայտարարած է թէ շուտով պիտի սկսի գործի, քանի որ Բամազանի ու Պայրամի առթիւ անկարելի էր կատարել այդ երկար աշխատանքը:

Ամիջապէս մկիթին մէջ պիտի հաստատուին բարձրադիր լաստեր, եւ կրօնական արարողութեանց ու շրջիկներու այցելութեանց արգելք չըլլալու համար, քերումը պիտի կատարուի մաս առ մաս: Մեփերու տակ մնացած հին խճանկարներու տեղը ճշդելու համար երկու տարի պատմական ուսումնասիրութիւններ կատարած է ընկերութիւնը, օգտուելով գերման, իտալացի եւ յոյն հեղինակներէ:

Կատարուելիք քերումները առ այժմ խճանկարները ամրողջութեամբ երեւան հանելու նպատակով չեն կատարուիր, բայց յառաջիկային կարելի պիտի ըլլայ հաւանաբար Այա Սօֆիայի հին որմանկարները մէկտեղ հանել: Ցայտնի չէ թէ որքան ծախքի ու ժամանակի պէտք ունի այս գործը: Առայժմ այս ձեռնարկին ամբողջ ծախքերը պիտի հոգայ Ամերիկայի Բիւզանդագէտներու Միութիւնը, որ շատ հարուստ է:

Ցանձնախումբը խնդրեց 20 օր, աւելի խոր քննութեան մը համար: Այդ քննութենէն յետոյ պիտի հշդուի քաղաքին վայրը: Մանէսի մէջ առուտուրեան չպիտի շինուին նոր տուներ, պիտի աւարտին կիսատ մնացած շէնքերը:

Դերասանի մը մահը

Բաբգէն Գաբրիէլեան, երիտասարդ դերասան, Հայաստանի Պետական երկրորդ Թատրոնէն (Էչմիանական), մեռաւ յունուար ամսուն վերջը եւ թաղուեցաւ Էչմիանականի մէջ: Իր խաղին մասին լաւ կ'արտայայտուին քննադատները, փայլուն ապագայ կը խոստանար:

Փոխրիկ գանգատներ

Պիտսէր կանչ թերթին մէջ սիւնակ մը կայ, «Մեզ դրում են» խորագրին տակ, ուր արձանագրուած են փոքրիկ դանգատներ, որոնք կը պատկերացնեն կացութիւնն ինչպէս որ է Հայաստանի դպրոցներուն մէջ:

× Կողբ դիւղի դպրոցին մէջ տաք նախաճաշ չի արուիր աշակերտներուն:

Կոկանդ դիւղին հօթնամեայ վարժարանը ընկերային գիտութեանց ուսուցիչ չունի:

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Մեր կեանքը

ՄՈՒՀԼԻՆ, 12 Փետր.— Այս գաղութը կը բաղկանայ տասնեակ մը էնկիւրիւցի եւն. ընտանիքներէ, որոնք հոս հաստատուած են 1926—27էն ի վեր: Բաղաքը հարուստ է եւ ճարտարարուեստի շատ քիչ գործարաններ կան: Առտարականներն ալ քիչ են, համեմատաբար ուրիշ տեղերու: Մեր փոքրիկ գաղութը առանց բացառութեան կը վաստկի պետական շրջանակներու համակրանքը, որուն շնորհիւ ներկայ տագնապին չունինք անգործներ: Բաւական թիւով հայ մանուկներ տեղաւորուած են ֆրանսական գիշերօթիկ նախակրթարաններու մէջ, բոլորովին ձրի: Այս առաւելութիւնը կը պարտինք Տօքտոր Մարմարեանի, բնիկ Տրապիզոնցի, որ 35—40 տարիներէ ի վեր հաստատուած է Ֆրանսա եւ իր վարած պաշտօններուն բերումով ծանօթ է բոլոր խաւերուն:

Հոս բնակող հայրենակիցները քիչ շատ բարեկեցիկ են, շնորհիւ յարատեւ աշխատանքներու:

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Կեանքը Ռօմանիոյ մէջ

ՌՕՄԱՆ 11 փետր. (Մեփ. թղթ).— Անցեալները քանի մը տեղեկութիւն տուած էի անգործութեան մասին: Կը փութամ լրացնել պակասը: Ռօման քաղաքը կը գտնուի Վալաանսէն 18 քիլ. հեռու Կրընոպլի գիծին վրայ, դիմացը ունենալով Պուրկ տը Փէժ գիւղաքաղաքը: Ռօմանի բնակչութեան թիւն է 18 հազար, իսկ Պուրկ տը Փէժը՝ 6 հազար: Այս երկու քաղաքները իրարու միացած են երկու կամուրջներով որոնք ձգուած են Իզէր գետին վրայ: Երկու քաղաքներէն մէկը կը ծառայէ իբրեւ կեդրոն: Կամուրջները շատ կը նմանին հոռմէական կամուրջներուն, որոնց երկու ծայրերը զմբէթաձեւ աշտարակներ կային, սակայն քանի մը տարի առաջ փլցուցին: Ռօմանը ունի նաեւ Հռոմայեցիներուն ժամանակէն մնացած հակայ եկեղեցի մը, Սէն Պէտրոս որուն հակայ պատերուն քարերը տարիներու ընթացքին մաշած են, այնպէս որ անցորդին վրայ աւերակի մը տպաւորութիւնը կը ձգեն: Լուռ քաղաք մըն է Ռօմանը: Լուր օրեր երթեւեկը շատ ցանցառ է: Մակայն անգործութիւնը հիմա փոփոխութիւն յառաջ բերած է, փողոցները թափելով բազմութիւն մը բանուորներու:

Կօշիկի կարգ մը գործարաններ իրենց դուռները գոցեցին, իսկ ուրիշներ քանի մը ժամ աշխատանքով կը քաշքշեն: Կան նշանաւոր գործարաններ կօշիկի, կաշիի, ըմպելիքի, գլխարկի եւ խաւաքարտի տուփերու:

Մեր հայրենակիցները բաւական թիւ մը կը կազմեն հոս: Միշտ ալ գործունեայ գաղութ մը հանդիսացած է Ռօմանը, սակայն անգործութիւնը մեծ ազդեցութիւն ըրաւ ազգային կեանքին վրայ ալ:

Իրրեւ գործօն կազմակերպութիւն ունինք Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, որ առանց վհատելու կը գործէ: Կան նաեւ Ջափահաններ, որոնք քիչ շատ գործունէութիւն ցոյց կուտան: Մալաթիոյ Կրթասիրացն ալ ճիւղ մը ունին:

Հօկի թափթփուքները հոս ալ կը փալլին իրենց խառնակէութեամբ, աջակից ունենալով օտար կարմրուկներ, որոնց գործիքը գարձած են թաղ. Խորհուրդը կը զբաղի ազգային գործերով: Մալաթիացիները գաղութին տրամադրած են իրենց կոկիկ սրահը որ իբր ժանկապարտէզ կը ծառայէ շաբաթը երկու օր, հինգշաբթի եւ կիրակի:

ՅՈՒՐԷՆ ԳԱՍԱՊԵԱՆ

Ա.րաբկիրի հայերը կը հեռացնե՞ն

Հասած անհատական նամակներէ կը տեղեկանանք թէ թուրք իշխանութիւններ հրաման տուած են Արաբկիրի բնակիչներուն, որպէսզի 20 օրուան մէջ հեռանան քաղաքէն, առանց որոշ վայր մը ցոյց տալու: Այս պայմանաժամը աւարտելէն վերջ, թուրքերը տեսնելովր հայերը չեն շարժիր իրենց տեղերէն, երկրորդ անգամ 20 օր եւս պայմանաժամ տուած են, հակառակ պարագային, բռնազաղթի ենթարկելու սպառնալիքով:

Հայերը շփոթութեան մատնուած են, նկատելով որ սոսկալի ձիւն ու ձմեռ կը տիրէ այժմ նոյն վայրերուն մէջ եւ ոչ մէկ երկիր գաղթական կ'ընդունի ներկայիս:

Հալէպի Արաբկիրի հայրենակցական Միութիւնը դիմում կատարած է Ամերիկայի կեդրոնական միութեան, փութացնելու համար այս խեղճերուն Հայաստան ներգաղթը:

(Եփրատ)

ՍՏԱՑՈՒՆՔ

ԵՐԿՈՒՆՔ, պաշտօնաթերթը Ջ. Ո. Միութեան, թիւ, 26, փետրուար, հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Մեր բարեկամներուն՝ Մոբ., Որբը եւ մենք՝ Վ. Նաւասարդեան, Երազ՝ Ն. Մարգարեան, Հայերը կեցան այնտեղ՝ Ս. Ստեփանեան, Որբերու դժոխքը՝ Հայու Տղայ, Որբուհին՝ Դ. Վարուժան, ՀՈՄԸ Մոնթեվիտէոյի մէջ՝ Ասպէլ, Ուղերձներ մեր հնդամեակին առթիւ, Յարգանք Ապրիլեան յուշարձանին՝ Ս. Սիրականեան, Վերիշում մը՝ Կ. Բերդակցի, Ողջոյն «Երկունք»ին՝ Մ. Խրալեան, Մեր որբերը՝ Պղակ, եւ խմբագրարներ: Տարեկան բաժնեգին 15 ֆրանք, արտասահման 1 տոլար: Հասցէ.— A. Kapikian, 17 Ave. Philippe Auguste, Paris:

ԵՐԴԻՔ ՀԱՅՐԵՆԻ

(Վ Է Պ)

■■■■■■■■■

Ա. ՄԱՍ

III

— Այո՛, հայ դեկավար մարդու դժբախտութիւններէն մին ալ ա՛յն է, որ ստիպուած է ցաւը ծածկել ու ժպտիլ իր դահիճներուն...: Գնա ու ընդհատուրէ այս սրտով...:

— Է՛, այն ձեռքը զոր չես կրնար կտրել, համբուրէ ու ճակտիդ դիր, կ'ըսէ առածը...:

— Մենք կը կտրենք այդ ձեռքը, ցեր Մեսրոպ... այս ազգը կը կտրէ այդ ձեռքը, եթէ մէկ հատիկ ուժեղ բազուկով շարժիլ գիտնայ...: Մենք կը կտրենք այդ ձեռքը, եթէ հայ ազգութիւնը պահպանելու խնդրին մէջ եւս այնքան միամտութեան ու խիղախ ըլլան, որքան եղանք հայ եւ թաթարական կռուին՝ հայ եկեղեցին՝ պաշտպանելու համար...:

— Այսօրուան տարբերով անկարելի է այդ...:

— Այդ ճիշդ է...: Սերունդ պէտք է հասցնել: Ու, ամէն տեղ պէտք է ուժ տալ ազգային գօրեղ դաստիարակութեան:

— Սարգիս էֆէնտիներով ու Բաբոներո՞վ...:

— Իրաւունք ունիս: Արդէն ծանրացած եմ խնդրոյ առարկայ ընել: Դիմաքսեանը ծառայիր է դալ: Ցառաջիկայ տարեշրջանին անպատճառ ընթացք պէտք է տալ այդ գործին:

— Չեն համաձայնիր:

— Պիտի բերենք ու պատրաստեն.ք:

— Գամփռնային չուանին տոլապը բաց ձգեր ես, Արթիւն աղբար, — լսուեցաւ, յանկարծ, Օննէս աղային խստոտ ձայնը, — քեզի հարուր հեղ ըսինք, նոյնիսկ թիւրքերէն ալ ըսինք, որ ձեռնամարիոն ու

— Լա՛ւ կազդրեց նորէն ճեղ, կիպրիանոս...:

Ինք եկեղեցիին ամէնօրեայ այցելուն էր ու բանկալին տեւական հաշուապահը: Ցանըշխինգ

Ց. Փարիզ եւ արուարձաններ



Ց. Դ.

Սէն Մինէլի Քրիստափոր խումբի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Քաֆէ Փը-թիթ Սուրսի մէջ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է։ Ներկայանալ անդամատուփերով։ Ընթերցում շրջաբերականներու։

Կարապետ Յանչէրեան կը հրաւիրուի ներկայ գտնուիլ այս ժողովին։

Անիլի Պուա Քոլոնպի ընկերական ընդհ. դասախօսութիւնը վաղ Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 80 rue Charles Chefson։ Շարունակութիւն նախորդ դասախօսութեան։

Անիլի Պուա Քոլոնպի Պատանեկան Միութեան դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն, սեփական Գրադարանին մէջ, 26 rue du Président Krüger. Կը խօսի ընկ. ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ։

Ալֆորվիլի Ս. Մինասեան Էնթռակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Պանեէօճի Արծիւ խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին 31 rue Mme. Curie, ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Գալատ

Մարսիլիի Պատ. միութեան 1932ի շրջանի առաջին դասախօսութիւնը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.45ին։ Կը խօսի ընկ. Մ. Մարութեան հայ թատրոնի մասին։ Իսկ ժամը 9.45ին կը խօսի Պ. Վահան Գույումճեան Հայաստանի աշխարհագրութեան մասին։ Իւրաքանչիւր դասախօսութիւն կը տեւէ 45 վայրկեան։ Դասախօսութիւնները տեղի պիտի ունենան ամէն Հինգշաբթի Միութեան սրահին մէջ, 63 բիս տը լա Ռէփուպլիք։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

Լիոնի Մարզպետ խումբի հերթական դասախօսական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Կը խօսի Կ. Տայեան, նիւթ՝ «Ծրագրի պարզաբանում»։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

Լիոնի կոմիտէն ամիսպողաղաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Համազասպ, Կեղծակ, Կուկունեան, Մարզպետ եւ Կարտը Վիզի Անդրանիկ խումբերու ընկերները այս Կիրակի ժամը 9ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Մարսէյլի Սէն Ժէռոմի Վրէժ խումբի ժողովը այս Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Պատ-թաղաւի ներքնասրահին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԴԵՐԱՍԱՆ Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ

Այս կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին **Sociétés Savantes***ի սրահին մէջ,* **8 rue Danton**

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ՝ ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆ

ՏՐԱՄ 4 ԱՐԱՐ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱՅԻ

Իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն՝ Տիկիններ ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ, ԱՆԱՀԻՏ, ԺԻՆԻՍ ՇԱՀՊՈՐՈՆԵԱՆ, Պ. Պ. ՍԱՐԵԱՆ, ԴՄԲԻԹԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՏԻՐՎԻՇԵԱՆ, ԳՐ. ՎԱՀԱՆ, Ս. ՍՈՒՐԻՆԵԱՆ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ 20, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին սովորական տեղերը եւ ներկայացման գիշերը՝ կինչէն

ՈՉ ՈՔԻ ՏՈՄՄԱԿ ՉՈՒՂԱՐԿՈՒԻՐ

կազմակերպիչ՝ Կ. ՍՐԱՊ — Խմբագիր-ռէժիսէօր՝ Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ

ՊԱՆԵԷՕՃԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԷՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ տեղւոյն մանկապարտէզին

Նախագահութեամբ Տիկ. ՏԻՐՈՒՀԻ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

3 Villa d'Orléans*ի մէջ*, Métro: Alesia

Ինքնաշէն ճոխ բաժին՝ մանկակցութեամբ փարիզահայ ծանօթ արուեստագէտներու

40 փոքրիկներ պիտի երգեն ու արտասանեն մանկական գեղարիւեստական երգեր

Գեղարուեստասէր խումբ մը երիտասարդներու կողմէ

Պիտի ներկայացուի՝ **«ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ»** յուզիչ տրամ *4* արար

Մուտք՝ 5 ֆրանք

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԲԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

ՄԱՔՈՒՐ եւ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն *8*, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Ա.Ժէնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը

44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՈՒՈՒՏ ՄԻՒՐՃԱՆԵԱՆԻ

Կէս օրին ՄԱՔՈՒՈՒՏԻՆ եկուր, հոն եմ 7.50 ֆրանքով կը տեսնեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ։

Մաքսուտը կը յարմարի օրուան տագնապին։ Եկէք եւ տեսէք։

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղի եւ գինի պոլսական եւ ռուսական ազանդերներով։

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

Etude de Me BERNARD VAHÉ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

(11 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Conseil juridique à la Défense Automobile

et Sportive de Paris et à la Mutuelle Militaire

18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

կը ստանձնէ՝ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փոդոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ *certificats de coutumes*ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները. կուտայ խորհրդակցութիւններ ֆրանսական եւ միջազգային օրէնքներու մասին—ամէն օր, բացի կիրակի եւ տօն օրերէ, երեկոյեան ժամը 6-7 եւ անկէ դուրս ժամադրութեամբ։

ԾԱՆՕԹ.— Նկատի առնելով ներկայ մտտեսական ճգնաժամը, հայերու համար խիստ դիւրամատչելի պայմաններ կ'ընծայուին։

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՓՈԽԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք Ձեր խնայած դրամը ապահովցնել շէնքի մը տէր դառնալով, Ձեր սեփական հողին վրայ բնակարան մը ունենալ Ձեր ապագան ապահովել հաստատ եկամուտ բերող կալուածով մը։

ԴԻՄԵՑԷՔ ՄԵԶԻ ՆՈՑՆԻՍԿ, ԵՐԲ ՁԵՐ ԴՐԱՄԸ ՁԻ ԲԱՒԵՐ

ԿԸ ՇԻՆԵՆՔ անմրցելի պայմաններով եւ խղճամիտ աշխատանքով

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ վստահելի մեծ հաստատութենէ մը, փոքր տոկոսով ՎՃԱՐԵԼԻ ՏԱՍԸ. ՏԱՍՆԸՉԻՆԳ եւ ԲՈԼՈՐ ՏԱՐԻՆԵՐ Ֆրանսահպատակ Հայերու համար Լուշէրի օրէնքէն օգտուելու դիւրութեամբ։

ԴԻՄԵՑԷՔ տեղեկութեանց համար մեր ճարտարապետին՝ Պ. Ա. ԹԱՀՃԱՆԵԱՆԻ, առտուները՝ 18 Rue Claude-Vellfaux, Paris, (Métro Combat), կէսօրէ վերջ՝ 39 Rue du 22 Septembre, Bécon-les-Bruyères (St. Lazare կայարանէն)։

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

CONSTANTINOPLE

Եւրոպական եւ արեւելեան առաջնակարգ նաւարեղէններ անմրցելի գիներով։

ԹՐՔԱԿԱՆ ԷՖՕԹՐԻ ՍՈՒՐՃ = Ապրանքները կը յանձնուին բնակարան։

Թել. *Taitbout 56-96 R. C. Seine 519,052.* Մէթրօ *Cadet.*

ԹԻՒՔԻՒՆՃԷՆ ԵՒ ՓԱՆՈՍԵԱՆ

37. Rue de Trévise, PARIS (9)

Ս. Ա. Ը. Ա.Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Այս կիրակի ժամը 2.45էն մինչեւ կէս գիշեր

GYMNASE JAURÈS*ի մէջ, Փարիզ*

87 Avenue Jean Jaurès

Կը խօսի՝ Տիկ. ԷԼԼԵՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Սիրայօժար ժամանակցութեամբ 70 հոգիանոց ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբին

Մարզական աննախընթաց ցուցադրութիւններ եւ ժենաժարա՝

Ֆրանսացի եւ հայ մարզիկներու կողմէ

Գայլուկներու, սկաուտներու եւ արենուշներու կողմէ զանազան խաղեր

Գեղարուեստական ճաշելի բաժին եւ անակնկալներ

6 հոգիէ բաղկացած ընտիր ճաշ

Պար՝ ճամը 8էն մինչեւ կէս գիշեր Ճոխ եւ աժան սիւիթէ

Տոմսերու դիներ 5, 7.50 եւ 10 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, Հրանտ-Սաժուէլ գրատունը եւ Ժլօրիա ճաշարանը։

Հաղորդակցութիւնն միջոցներ.— *Métro Jean Jaurès, Tramways 21a, 21b, 21c, 21d, 29a, 29b, 29c, 51,* հանրակառքերը բոլորն ալ կանգ կ'առնեն *Gymnase*ին առջեւ։ *Autobus M* եւ *AT*։

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ ՍԷն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի մասնաճիւղին պարբերական դասախօսութիւնը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Միւթիւալիթէ սրահին մէջ 24 Rue St. Victor։ Դասախօս Պ. Արշակ Զօպանեան, նիւթ՝ Պետրոս Դուրեանի կեանքն ու արուեստը։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՋԱՐՍԱՆՃԱԴԻ Հայր. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովը այս Կիրակի ժամը 2ին, 59 Bld. du Gomier, Bar Monumantaleի սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն, ընթացիկ հարցեր։ Ներկաներու թիւը՝ մեծամասնութիւն պիտի նկատուի։

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՏԱՆ բանախօսութիւնը այսօր Հինգշաբթի դիշեր ժամը 8.30ի «Մարի Նեւպար» տան (*Cité Universitaire*) սրահին մէջ։ Կը խօսի Պ. Հրաչ Երուանդ, նիւթ՝ «Ս. Հայաստան՝ պետական կառուցուածքն ու դիմագիծը»։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. շաքլէ: Աբմատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ.արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ վէներ. հիւանդութիւն եւ վարիաի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ *(151)*

ՆԱՋԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՑՈՒԽԵՐԸ

Հայոց դաւիթը կը պատմէ

Յաւելուած

2.— ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԱՔՍՈՐՈՒԵՑԱԻ

Իզմիրլեան պատրիարք նոյնիսկ չէր խզած իր յարաբերութիւնները Մաքսիմովի հետ, այնպէս որ իրր օտարահպատակ կամ հեղձ անցաղրով դարձեալ Պոլիս բերաւ բոլոր այն ֆէտայիները, որոնք օտար պետութեանց պաշտպանութեանը տակ փախած էին արտասահման։ Ու կ'աշխատէր նոր յեղափոխութիւն մը պատրաստել։

Օգոստոսի վերջերը, Դաշնակցական կոմիտէն նոր ծանուցագիր մը ղրկեր էր մեծ պետութեանց Պոլսոյ դեսպաններուն, որոնց կը յայտարարէր թէ մինչեւ տրուած պայմանաժամը եթէ գոհացում չտրուին Հայոց պահանջներուն, դարձեալ խռովութիւն մը պիտի ծագի։ Երբ այս լուրը առինք, մտածեցի։ Դէպքերուն մէջ անձնաւորութիւնները մեծ դեր կը կատարեն։ Այս ամենապատիւ հոգեւոր պետը քանի կը մնար Պոլսոյ մէջ, վստահ էի որ վերջը չպիտի գար յեղափոխութիւններուն։ Այլեւս ներելի չէր օր մը աւելի թողուլ, որ հանդիստ Պոլսոյ մէջ նստի այս եւիւն եւ նենգ կոմիտէճին։ Ուստի պահանջեցի զայն աքսորել դէպի Երուսաղէմ, պնդելով պահանջիս վրայ։ Այդ շրջանին դատարաններէն եւ օրէնքներէն վեր ուժ մը կար, որ կը կոչուէր կայսերական հրաման։ Հազար դժուարութեամբ յաջողեցայ ստանալ կայսերական այդ հրամանը։ Այսպէս կարելի եղաւ Իզմիրլեանը Երուսաղէմ աքսորելու մասին ձեռք առնել բոլոր միջոցները։ Ու այս օրհնեալ (՞) հոգեւոր պետը ճամբայ ելաւ դէպի Երուսաղէմ, որ քրիստոնեաներուն Քեռպէն կը համարուի։ Թող երթայ այնտեղ իր Յիսուս Քրիստոսէն խնդրէ, որ իր ազգին գործին յաջողութիւն շնորհէ։ «Հերիֆ»ը հակոդութեան տակ, Մախսուսէ ընկերութեան «Կիրիտ» շոգենաւը դրինք։

1 սեպտեմբեր 1896ին, ճափայի ոստիկանութենէն հեռագիր մը ստացանք թէ Պատրիարքը եաֆա հասած է, թէ մէկ օր յետոյ պիտի ղրկուի Երուսաղէմի Հայոց վանքը։

3.— ԽՌՎՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

Սվազի ոստիկանական տեսուչը հետեւեալ ծածկագիր հեռագիրը ղրկած էր ինծի.

—«Ակնայ դէպքերէն յետոյ Տիվրիկ, Բիւնկեան, Զիմառա եւ Կամամ դիւղերուն մէջ Հայերը ընդհարում մը ունեցան Թուրքերուն հետ։ Քիւնուքիւն կը կատարուի այդ մասին, շուտով կը ճշդուին նաեւ վնասները։ Տիվրիկի կառավարչութիւնը կը հաղորդէ թէ վերահաստատելու համար խաղաղութիւնը, Տիվրիկէն յիշեալ գիւղերը ղրկուած է մէկ վաշտ կանոնաւոր զինուոր, իսկ կեդրոնէն ալ պիտի ղրկուի նոյնքան հեծեալ քաղաքագօրք։ Յետոյ կը տեղեկացնենք արդիւնքը։ Նահանդին միւս շրջանները մէջ ոչ մէկ փոփոխութիւն»

Կը տեսնէ՞ք, կոմիտէճիները միտք չունին հանդիստ կենալու։ Նախ Պոլսոյ մէջ խռովութիւն մը կը փորձեն, երբ չյաջողեցաւ՝ կը վազեն խառնշտկելու ամբողջ Անատոլուն։ Եթէ այդտեղ ալ պարտուեցան, դարձեալ Պոլիս կ'անցնին, յեղափոխութիւն յարուցանելու համար։

Այսպէս, Պոլսոյ դէպքերէն յետոյ, սկսան կռիւներ մղել Սվազի կողմերը։ Ու մինչ կը սկսէին այդ կռիւները, յանկարծ տակն ու վրայ կ'ընէին նաեւ Պրուսայի նահանգը։

Լուր առինք, որ Խիւտավէնտիկեար նահանգին մէջ Փաղարքէօլի կառավարչութեան ենթակայ Օրթաքէօլի Հայերը յարձակում գործեր են Ճիհան պիւղին վրայ։ Այս Հայերուն կը հրամայէր Կարապետ, որ անցեալ տարուընէ ի վեր այդ կողմերը կ'աշխատէր կոմիտէին հաշուոյն, դրամ կը հաւաքէր եւ ֆէտայի կ'արձանագրէր։ Հակառակ մեր բոլոր փնտռտուքներուն, չէինք կրցած գտնել հետքը։ Եւ ահա յանկարծ օր մը, Օրթաքէօլի մէջ քանի մը հարիւր ֆէտայի գլխաւոր հաւաքելէ յետոյ, կը զինէ զանոնք եւ կը յարձակի Ճիհանի վրայ։

Գիւղին երախաները եւ կիները, երբ հեռուէն կը տեսնեն որ զինուած խումբ մը մարդիկ կուգան, լուր կուտան իրենց այրերուն։ Եւ գիւղին բնակիչները կ'առնեն ինչ որ կը գտնեն, հրացան, տորճաններ, զէնք, քիր եւ կը դիմաւորեն կոմիտէճիները։ Անազգականները, առանց նոյնիսկ ձեռք մը զէնք արձակելու, կը տիպուին փախչիլ։ Սակայն որոշ էր, որ խաղ մըն էր այդ։

Որովհետեւ, արիւնոտ բազմաթիւ դէպքեր եւ փորձեր ցոյց տուին մեզի, որ հայ յեղափոխականները այդքան ալ վախկոտ չէին։ Յետոյ իրենց պատիւին չէր համապատասխաներ առանց արիւն թափելու հեռանալ տեղէ մը։ Ապահովաբար շփոթեցնելու փորձ մըն էր։ Կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելով այդ շրջանին վրայ, կ'ուզէին խռովութիւն յարուցանել ուրիշ շրջաններու մէջ։ Այս պատճառով, անհրաժեշտ կը դառնար չափազանց շրջահայեաց շարժիլ եւ լուրջ խիստ խուզարկութիւն մը կատարել նահանգին մէջ։ Նահանգապետութիւնն ալ այդպէս ըրաւ։ Թէքզինուորական եւ ոստիկանական ոյժեր սկսան շրջիլ նահանգին մէջ հաւաքելով բոլոր այն ֆէտայիները, որոնք զինեալ կը պտտէին նահանգին կեդրոնին կամ շրջաններուն մէջ։

Կոմիտէճիները, որոնք երկու անգամ յեղափոխութիւն փորձեցին Վանի մէջ, դարձեալ ուժեր կը բերէին Ռուսիայէն ու Պարսկաստանէն, յարձակում գործելու համար շրջանին գիւղերուն ու քաղաքներուն վրայ, կը սպանէին բնակիչները կամ կողոպտուտի կ'ենթարկէին ստացուածքները։ Առանց դէնուզրկելու։ Ֆէտայիները կրակով կը դիմաւորէին եւ կ'պատահանէին եկեղեցին ու տուներուն մէջ։ Այս ձեւով կը զբաղեցնէին կառավարութիւնը։ Վերջապէս փաշը Ալէն կրցաւ կանոնագիր մը պատրաստել եւ վաւերացնել Սուլթանէն։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ ՀԱՅԱԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 19 - 78

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՈՒՐԲԱԹ 19 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

19 FÉVRIER 1932

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ՝—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1807

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Յաճախադէպ երեւոյթ է դահլիճներու անկումը Ֆրանսայի մէջ։ Ամէնէն թեթեւ ընդհարումը, հարցապնդման պահանջ մը, վստահութեան խնդիր մը բաւական են, մէկ ժամէն միւսը գլորելու ո՛րեւէ դահլիճ։

Եւ այս՝ առանց նկատի առնելու մարդիկը կամ կացութիւնը։

Ֆրանսայի խորհրդարանական ասպարէզին մէջ եղած են եւ կան երեսփոխաններ կամ ծերակուտականներ որոնք մասնագիտութեան, տեսակ մը գեղարուեստի հասցուցած են տագնապներ ստեղծելու, դահլիճներ տապալելու ոգեմաւարութիւնը։ Այս ճամբուն վրայ անմրցելի համբաւ մը շահած էր հանգուցեալ Վագրը, Քլէմանսօ, որ կը կոչուէր նաեւ «դահլիճներ ձգող»։

Այնպէս որ, զարմանալու բան չկայ, երբ Լավալի դահլիճն ալ կ'ինայ չախչախիչ յաղթանակէ մը քանի մը օր յետոյ։ Եւ չափազանց փափուկ շրջանի մը մէջ։

Փետր. 11ին էր որ, ամբողջ 22 ժամ, գիշեր ցերեկ նիստ գումարելով, երեսփ. ժողովին մեծամասնութիւնը — աջակողմեան — յայտնեցաւ քալեցնել իր կամքը։

Զախակողմեան երեսփոխանները առին քալեցին, բայց մեծամասնութիւնը ոգեւորուած՝ իր պատահական ուժէն, քուէարկեց ինչ որ առաջադրած էր։ Ընտրութիւնները վերածեց մէկ քուէարկութեան, ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունք տուաւ կիներուն, պարտաւորիչ հռչակեց քուէարկութիւնը բոլոր քաղաքացիներուն համար եւն.։

Բայց կարճ տեւեց գինարբուքը։ Զախակողմեանները իրենց յոյսը դրած էին Ծերակոյտին վրայ, որուն 291 անդամներէն առնուազն 180ը ունին արմատական համոզումներ։ Եւ յուսախաբ չեղան։

Օրերէ ի վեր, ներքին քաղաքականութեան մասին հարցապնդում մը պատրաստուած էր ծերակուտականներէն մէկէր։ Անխուսափելի էր փոթորիկը, եւ Նրբանցքներուն մէջ աշխատանքներ կը կատարուէին, որպէսզի հարցապնդումը յետաձգուի։

Գուշակելով ելքը, մեծամասնութեան կուսակիցները փարիզէն մեկնեցան, հեռախօսով հաղորդակցութեան մէջ դրած էին հարցապնդող ծերակուտականը եւ անոր մտերիմը՝ Պ. Թառտիէօն, որ Ֆրանսական պատուիրակութեան նախագահն է զինաթափութեան ժողովինմէջ։ երեք անգամ խօսակցութիւն տեղի ունեցած էր երկու բարեկամներուն միջեւ, որպէսզի յետաձգուի հարցապնդումը։ Եւ համաձայնութիւն գոյացած էր։

Բայց, Ծերակոյտին ռազմական յետակագիծը պատրաստ էր արդէն, մեքենոլորտն ալ՝ գրգռուած։ Այնպէս որ, երբ Պ. Փիէր Լավալ ուզեց իր նստած տեղէն խօսիլ, պահանջեցին որ բեմ ելլէ։ Եւ հազիւ բերանը բացած, քրթմնջիլները ծայր տուին։

Վարչապետը նախատեսելով ելքը, սրտառուչ կոչ մը ուղղեց յանուն հայրենասիրութեան եւ «պետական գերագոյն շահերու»։ Խնդրեց որ յետաձգէն հարցապնդումը, որպէսզի տագնապ մը չծագի ճիշդ այն պահուն երբ զինաթափութեան ժողովը նիստի մէջ է եւ պիտի լսէ գերմանական առաջարկները։ Նոյնիսկ հաւանեցաւ փոխանակ փետրուար 28ի, 20ին յետաձգել հարցապնդումը։ Եւ, վերջին պահուն, դիմեց սուրբական ոգեմաւարութեան,— վստահութեան խնդիր։

Պատասխանը եղաւ մերժում, 24 ձայնի առաւելութեամբ։

Եւ դահլիճը ինկաւ, իրեն հետ ձգելով նաեւ զինաթափութեան խորհրդաժողովին Ֆրանսական պատուիրակութիւնը, որ արդէն փարիզ վերադարձած է։

Աւելորդ է գուշակութիւններ կատարել նոր վարչապետի կամ դահլիճի մասին։

Այսօր - վաղը կը կազմուի դահլիճ մը, հին և նոր տարրերով, միշտ կրթնած աջակողմեան մեծամասնութեան վրայ։ Եւ ինչ ձեւ ալ կազմուի, քանի մը ամսուան կեանք ունի։ Իր պաշտօնը պիտի ըլլայ վարել ընթացիկ գործերը, վերջացնել առկախ մնացած օրինագիծեր, — եթէ յաջողի, ընտրական օրէնք եւն.։ Խորհրդարանը իր վերջին օրերը կ'ապրի, եւ յառաջիկայ մայիսին տեղի պիտի ունենան նոր ընտրութիւնները։

Ճիշդ այստեղ է տագնապին բուն հանգոյցը։

Աջն ու ձախը բուռն պայքարի մը բռնուած են այս միջոցին, նոր ընտրութեանց առթիւ։ Աջերը կ'ուզեն տիրաբար ձեռք առնել երկրին ճակատագիրը, իսկ ձախերը վճռական փորձ մըն է որ կը կատարեն, ապսպարելէն ի վեր այն տարրերը որ բաղատական մեծամասնութիւն մը կը կազմեն 1928ի ընտրութիւններէն ի վեր։

Ինչպէս ուրիշ երկիրներ, Ֆրանսան ալ կը տառապի զօրաւոր իշխանութեան մը տագնապէն։

Ֆրանսայի կացութիւնը փափուկ է մանաւանդ անոր համար որ, նժարին մէջ կ'երերայ վերսայլի դաշնագիրը — իր արտաքին քաղաքականութեան առանցքը։

Գերմանիան տարուէ տարի կը զօրանայ աւելի պահանջկոտ։ Խաղաղ, բայց հետեւողական պայքարով մը, Պերլին յամբաբար կը փորէ դաշնագրին հիմերը։ Արդէն յաջողած է խախտել, վիճելի դարձնել հատուցումներու խնդիրը. իսկ սպառազինութեանց կրճատման համար տուած է ճամբայ մը որ նեղացուցիչ է Ֆրանսայի համար։ — Կա՛մ դուք ալ վար դրէք զէնքերը, կամ թոյլ տուէք որ մենք ալ սպառազինուինք ձեզի չափ։

Այս խնդիրը զանազան ձեւերով կ'արծարծուի Գերմանիոյ ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան մէջ։ Իսկ հիմա որ զինաթափութեան ժողով կայ եւ այլազան տեսակէտներ դրուած են մէջտեղ, Ֆրանսան լրջօրէն մտահոգ է։

Մտահոգ է մանաւանդ վաղուան համար, որովհետեւ Գերմանիոյ բոլոր աշխատանքները կը ձգտին քանդելու Վէրսայլը։

Արդ, Ֆրանսայի մէջ ալ ձախերը աւելի տրամադիր ըլլալով զիջումներու, աջերը չեն կրնար հաշտ աչքով դիտել անոնց աճումն եւ տիրապետութիւնը։

Նոր ընտրութիւններէն յետոյ միայն պիտի պարզուի կացութիւնը։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՏԽՈՒՐ ԽՈՀԵՐ

Հայ Թերթուկի մը մէջ, քուրքիոյ նուիրուած երկու յաջորդական գրութիւններ կրնան իբր չափազոյց ընդունուիլ՝ առիւասարակ չեզոք խմբագիր կոչուած մարդոց մտքի եւ հոգիի աղքատութեան։

Չեզոք խմբագիրը, ևթէ գուրկ է պարկեշտութեան նախատարրէն, ստիպուած է իր խօսքը չափելու եւ կշռելու, համաձայն մտայնութեան մը, որ կը կարծէ թէ ազգին մեծագոյն գանգուածինն է, անորը որ «չէզոք» կ'որակուի։

Իր դատաստանին մէջ, «ձիշդ»ի մտահոգութիւնը — ևթէ կայ — ելեւէջներ կ'ունենայ ըստ համաձայն օրուան պահանջին, թելադրութեան ու ներշնչումին, որոնք իրը չեն — որ եւ է տեղէ փոխ առնուած են։ Չատուածի մը կամ կազմակերպութեան մըն ալ չեն կրնար ըլլալ։ Մնոց անունով ձառելու իրաւունքը իրեն չիյնար։ Ազգին մեծագոյն գանգուածինը — չէզոքներուն ալ չեն կրնար ըլլալ։ Որովհետեւ, չէզոքը չէզոք է նաեւ այլ հակումներուն ու նկատումներուն հանդէպ, որոնք իրեն կը վերագրուին...

Չեզոք խմբագիրը, Շահնուրի «գրագէտ-խմբագիրն է՝ Թերեւ քաղելու իր միակ մտահոգութեամբ, որ գոնէ, չարդարանար յաջողութիւններով։ Որովհետեւ, պարզ է։ Չէզոքութիւնը սկզբունք մը չէ, ոչ ալ գործելակերպ որ իր յատուկ Թերթը քշէ ու տարածէ։

Չէզոք խմբագիրը հաւանաբար այսքանն ալ չի գիտեր։ ևթէ ոչ, այսօր չպիտի այրէր ինչ որ կը պաշտէր երէկ։ Ու վաղը, վստահաբար, չպիտի պաշտէ, ինչ որ կ'այրէ այսօր։

Չէզոք խմբագիրը՝ պարզապէս ադքատ մըն է մտքով ու հոգիով, որ բաժնեգին կը մուրայ, իւրաքանչիւր բաժանորդի ուղղելով՝ յարմար մաղթանքներ...

Մ. Ե.

Հայ կաւմրուկներ Պէյրութի մէջ

Ըստիկանութիւնը ներբակած է 18 տարեկան Խաչիկ Տիգրան Բարսեղեան եւ 17 տարեկան Խաչատուր Քէշիշեան անուն երկու Թրքահպատակ հայ երիտասարդներ որոնք հակակառավարական Թռուցիկներ կը բաշխեն եղեր Ժողովի մը հրաւիրելու համար գործադուլ բանուորները։

Կատարուած քննութենէն հասկցուած է Թէ Խաչիկ Բարսեղեանը գաղտնի կերպով մտած է Լիբանանի հողը, առանց ի ձեռին ունենալու ոեւէ անցագիր կամ անձնագիր։

Միւս կողմէն, գիսր-Պէյրութի (Պէյրութի կամուրջ) ոստիկան գինուորները ձերբակալած են Գէորգ եւ Յակոբ անուն երկու հայեր, այն միջոցին որ Նահրի Հայկական քէմբին մէջ Թռուցիկները կը փակցնեն եղեր պատերուն վրայ։ Ապրեանակ մը, երկու դանակ եւ 18 Թռուցիկ գտնուած են անոնց քով։

Նոյնպէս, հաւանաբար Էլիաս Սաատ, Միքայէլ Քէշիշեան եւ Անիս Շէմալի դատարաններու կողմէ պիտի հետապնդուին սրճարանի մը մէջ գումարուելիք միհինկի մը, բանուորներ հրաւիրած եւ սոյն միհինկը գումարել փորձած ըլլալու յանցանքով հակառակ արտօնութիւն ստանալու համար ներքին գործոց նախարարին մօտ իրենց կատարած դիմումին մերժուած ըլլալուն։

Հայ աղջիկ մը կը խաչի եւ կը մեռնի

Չորս տարու հայուհի մը լարի պոդոսեան, *6, rue de Turenne*, արկածով ինկաւ եռացած ջուրի մեծ ամանի մը մէջ։ Չակառակ տրուած արագ խնամքներուն, կարելի չեղաւ փրկել աղջնակը, որ մէկ քանի ժամ վերջ, մեռաւ անտանելի տառապանքներու մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ֆրանսայի նախարարական տագնապը

Ցակաւին յայտնի չէ Թէ ի՞նչ ելք պիտի գտնէ Ֆրանսայի նախարարական տագնապը որ անակնկալ կերպով պայթեցաւ Ծերակոյտի անցաշտ ու վճռական ընթացքովը։

Հանրապետութեան նախագահը կը շարունակէ իր խորհրդակցութիւնները կուսակցութեանց պետերուն եւ քաղաքական ազդեցիկ անձնաւորութեանց հետ։ Ցոգնապին լուծումը կը դժուարանայ անով նաեւ որ Ծերակոյտի եւ Երեսփ. Ժողովի մեծամասնութիւնները են որ կանգնած են դէմ առ դէմ։

Իբր ելքի մտակ ձեւ կ'առաջարկուի ամէն կողմէ՝ կազմութիւնը դահլիճի մը որ կրնքերը խաղաղեցնէ եւ յաջողի յառաջիկայ ընտրութիւնները կատարել տալ հանդարտութեամբ։

Խորհրդարանը իր աշխատանքի ծրագրին մէջ ունի ելեւմուտքի քննութիւնն ու քուէարկութիւնը, ինչ որ անհրաժեշտ կը դարձնէ նախարարական տագնապին արագ լուծումը։ Ընտրական օրինագիծը որ քուէարկուեցաւ Երեսփ. Ժողովին կողմէ, այլ եւս մեռեալ տառ կրնայ նկատուիլ դահլիճին անկումովը, մանաւանդ որ Ծերակոյտի յատուկ յանձնախումբը մերձաձայնութեամբ դէմ արտայայտուեցաւ Երեսփ. Ժողովի մէջ քուէարկուած օրինագծին։

Այս կերպով արդէն, չափով մը կը դիւրանայ տագնապին լուծումը, եթէ կապնուի դահլիճ մը որ ելեւմուտքի քուէարկութենէն անմիջապէս յետոյ, ձեռնարկէ խորհրդարանական ընտրութեանց, մանաւանդ որ տապալած դահլիճին արտաքին քաղաքականութիւնը խնդրոյ առարկայ չէր եղած։ Այլ ընդհակառակն, անոր դիրքը աւելի զօրացած կը նկատուէր, Ջինաթափութեան Ժողովին մէջ՝ Ֆրանսական պատուիրակութեան դիրքովը։

Ջանային հասանքներու պետերը տրամադիր են սկզբունքի հարց չյարուցանելու կազմուելիք դահլիճին շուրջ, պայմանաւ որ ներկայ կացութեան մէջ որ եւ է փոփոխութիւն չառաջարկէ։ Հարցը առաւելապէս կը դառնայ ուրեմն անձերու շուրջ, եւ գլխաւոր դժուարութիւնը կը կայանայ այդ անձերուն նշանակման մէջ։

Քաղաքական եւ խորհրդարանական շրջանակներու մէջ, արդէն կը շրջին անուանները կարգ մը անձնաւորութեանց, իբր ամէնէն յարմարը վարչապետութեան, նկատի առնելով օրուան կացութիւնը։

Կը խօսուի Փօլ-Պանքուռի, Փէնլեվէի եւ Ժորժ Լէյկի վրայ։ Առաջինը որ դեռ քանի մը ամիս առաջ հրաժարեցաւ ընկերվարական կուսակցութենէն, ձեռ հաւանութիւն չի ներկայացներ, նկատի առնելով ձախ տարրերու դժկամակութիւնը անոր հանդէպ։

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ռուսաստիոյ եւ Աւստրիոյ տեսակէտները

Ջինաթափութեան ժողովին վերջին նիստին մէջ խօսեցան Ռուսմանիոյ, Աւստրիոյ, Եսթոնիոյ, Ուրուկուայի եւ Ֆինլանտայի ներկայացուցիչները։

Ռուսաստիոյ տեսակէտը

Ռուսմանիոյ ներկայացուցիչը՝ արտաքին նախարար իշխան Կիքա, ամէնէն առաջ կը հաստատէ Թէ անցեալ աշունէն ի վեր, ժողովուրդներու կեանքին մէջ, նպաստաւոր ո՛չ մէկ տարր երեւան եկած է, որպէսզի վստահութիւն ներշնչէ, իբր անհրաժեշտ նախատարր զինաթափութեան ժողովի աշխատանքներուն եւ չանքերուն, եւ կը շեշտէ Թէ, ժողովրդային շատ արտայայտութիւններ ընդհակառակն, կը ներքնեն խաղաղասիրական սպին, որ դրոշմած ըլլալու էր ամբողջ աշխարհը։ Ժողովուրդներու մերձեցումը պէտք է փորձուի խաղաղութեան դաշնագրերու շրջանակին մէջ։ Ամէնեն աւելի պէտք է ուժ տրուի բանակային զինաթափութեան։

Իշխան Կիքա համաձայնութիւն կը յայտնէ Ֆրանսական ծրագրին, որ կը նկատէ ո՛չ միայն գործիք մը որ կրնայ խաղաղութիւնը պահպանել կամ զայն հաստատել իրապէս, այլ նաեւ միջոց մը որ կրնայ Ազգերու Դաշնակցութեան տալ անհրաժեշտ հեղինակութիւնն ու ուժը։

Ռումանիա փափաքելով բարեկամական յարաբերութիւններ մշակել դրացի կամ հեռաւոր պետութեանց հետ, պատրաստ է զինաթափութեան կամ խաղաղութեան զօրացման ճամբուն վրայ ստորագրելու միջազգային բոլոր համաձայնութիւնները, որոնք կրնան այդ նպատակին տանիլ, վերադարձ ապահովութիւններու հիման վրայ։

Աւստրիոյ տեսակէտը

Ֆրանսական առաջարկները, ինչպէս նաեւ ուրիշներ, մեծ գոհունակութեամբ կընդունի ընդունելի։ Որովհետեւ, անոնք կը ձգտին վիճաբանութիւններն ուղղել դէպի նոյն նպատակը։ Աւստրիական կառավարութիւնն ալ ունի իր առաջարկները, որոնք կը ձգտին ամէնէն ցած մակարդակին իջեցնել սպառազինութիւնները։

Աւստրիա համամիտ է հակակշռի եւ հսկողութեան ոգին առնելու գէնքերը՝ միջազգային յանձնախումբի մը կողմէ, ջնջելու յարձակողական գէնքերը, քիմիական եւ միքրոպային պատերազմները, օդանաւային ռմբակոծումը, ինչպէս նաեւ խաղաղութեան շրջանին, բոլոր նախապատրաստութիւնները որոնք դէպի հոն կը տանին։

Զինեալ հակամարտական պատերազմը

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին անունով, ձափոնի ուղղուած կոչը, յուզումի մատնած է ճափոնական շրջանակները։

կոչին մէջ տեղ մը կ'ըսուի.— բացի ձափոնի եւ Ջինաստանի ներկայացուցիչներէն, խորհուրդին անդամները պարտադրութեան տակ են ճափոնական կառավարութեան ուղղելու ստիպողական կոչ մը, որպէսզի ան ընդունի յատուկ պատասխանատուութիւնները եւ չափաւորութեան ու իմաստութեան պարտականութիւնները՝ որոնք իր վրայ կը ծանրանան՝ իբր Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ։

կը կարծուի Թէ ձափոն, առանց դադրեցնելու իր յարձակողական ընթացքը, խորհուրդին պիտի պատասխանէ հետեւեալ երեք կէտերով. 1.— ձափոն կը հաստատէ Թէ Ջինաստանի վերագրուած խաղաղասիրական ձգտումները կը հերքուին իրողութիւններով։

2) ձափոն երբեք դէմ չէ կեցած խաղաղութեան որեւէ դաշնագրի, ոչ ալ 9 պետութեանց դաշնագրին, ոչ ալ Ազգերու դաշինքին 10րդ յօդուածին, որուն խօսքը կ'ըլլայ խորհուրդին կոչին մէջ։

3) Բոլոր ազգերը պէտք է հասկնան Թէ ձափոն միտքը դրած է կատարել իր միջազգային յանձնառութիւնները, Թէ իր պատիւը չպիտի զոհէ խախտելով իր հանդէպ ցոյց տրուած վստահութիւնը։

ՄԵՐ ՀԱՍՑԷՆ ՓՈԽՈՒԱԾ Է, ՅԱՐԳԵԼԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԻՑՆԵՐ

«Հայրենիք», «Ասպարէզ», «Պայքար», «Արեւ» եւ ուրիշ քանի մը պաշտօնակիցներ կը շարունակեն իրենց հասցէներով փոխանակել իրենց Թերթերը։

1932 յունուար 1էն ի վեր ՓՈԽՈՒԱԾ Է ՄԵՐ հասցէն.— 17 Rue Damesme, Paris (13).

Սովի վախ Հինգալի մէջ

Հինգալէն հասած լուրեր կ'ըսեն Թէ ժողովուրդը մօտալուտ սովի մը առջեւ կը գտնուի, որովհետեւ արգիլուած է ցորեն փոխադրել Անգլոյորդանանէն։ Մինս կողմէ, այս տարի յոյս չկայ դէպի Մէքքէ ուխտագնացութենէն։ Գահիրէի մէջ հազիւ 16 հոգի արձանագրուած են մինչեւ հիմա, մինչդեռ նախապէս Թուարկներ կ'երեթային։

Վերապրներու կառավարութիւնն ալ չունի զրամական միջոցներ եւ ամիսներն ի վեր չի կրնար վճարել իր պաշտօնեաներուն Թոշակները։ Կառավարութիւնը երկու պատուիրակներ դրկած է Գահիրէ, սրպէս զի բանակցին եւ առանձին եգիպտական Վաքֆներէն իրեն ինկած բաժինը։ Այս գումարին վճարումը ընդհատուած է, երկու կառավարութեանց միջեւ ծագած վէճի մը առիթով։

Կոստանցայի գործը

ԵՒ

Կուէպովի առեւանգումը

Կոստանցայի մէջ, Աղաբեկովի առեւանգման փորձին առիթիւ, ռումանական ոստիկանութեան կողմէ բացուած քննութիւնը կը շարունակուի։

Ցակաւին յստակօրէն չէ ձշտուած Թէ այս գործին մէջ, ի՞նչ եղած է Ֆրանսացի Ալեքսանտր Լըքոքի դերը։ Այս մարդուն ընտանիքը որ եւ է նոր լուր չէ ստացած իր մասին։

Կը յիշուի Թէ Աղաբեկովի առեւանգման եղանակին մէջ, կարգ մը նմանութիւններ նշմարուելով, կասկած ենթադրուած էր կուէպովի առեւանգման գործին հետ։ Այս առթիւ անհետացած զօրավարին բարեկամները յայտներ էին Թէ ան սովորութիւն ունէր յաճախելու Մոնթեպօռի ձաշարաններէն մէկը, որուն տէրն էր ռուս նախկին գինուորական մը։

Ըսուեր էր նաեւ Թէ այդ ձաշարանին յաճախորդներուն մէջ կային որ չէին Համակրեր ռուս գաղթականներուն։ Այս վերջիններուն մէջ էր Լըքոք։

Ձաշարանին տէրը որ կոստանցայի առեւանգումին պահուն փարիզէն հեռու կը գտնուէր, վերադարձած է ճամբորդութենէն եւ Ֆրանսական Թերթի մը յայտարարած է Թէ, ձիշտ է որ կուէպով կը յաճախէր իր ձաշարանը։ Թէ իրարու կապուած էին սերտ բարեկամութեամբ. բայց երբեք իր ձաշարանին մէջ չէ նշմարած Լըքոքը։

Հնդկաստանի խռովութիւնները

Հնդկաստանի կացութիւնը հետզհետէ կը պղտորի։ Փաթնայի մէջ, ոստիկանական պաշտօնատար անգլիացի մը յարձակում կրեց ամբոխին կողմէ, ուրիշ սպաներու հետ։ Ամբոխը շարունակեց սպառնալ եւ յարձակիլ։

Երբ ոստիկանութիւնը որոշեց կրակ բանալ ամբոխին վրայ, արդէն անգլիացի պաշտօնատարը եւ քանի մը ոստիկաններ վիրաւորուեր էին։ Ամբոխէն սպաննուած են 8, վիրաւորուած 5 հոգիներ։

Անգլիական ոստիկանութիւնը հրամայեց տուաւ կանտիի քարտուղարուհիին ագլիացի կին մը, Փոմպէյէն հեռանալու 24 ժամուան ընթացքին։

Այս կինը որ Հնդկաստանի անգլ. նաւատորմին նախկին հրամանատարին աղջիկն է, 7 տարիէ ի վեր, կանտիի կ'աշակերտի եւ այդ օրէն ասդին ամէն կապ խզած է իր ընտանիքին եւ հայրենիքին հետ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՏՈՆԱՎԱՃԱՌՔԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԱՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՀՐԱՄԱՆՈՎ

Ս Ե Պ Տ Ե Մ Բ Ե Ր Ի 21-Ի Ա Ռ Ա Վ Ո Տ Ե Ա Ն

Ա Ր Տ Ա Կ Ա Ր Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ր Ի Ե Վ Ա Ն Կ Ա Ր Ա Կ Ա Ն Ա Ն Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ա Ն Գ Ա Մ

Ա Ր Տ Ա Կ Ա Ր Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ր Ի Ե Վ Ա Ն Կ Ա Ր Ա Կ Ա Ն Ա Ն Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ա Ն Գ Ա Մ

Ս Ե Պ Տ Ե Մ Բ Ե Ր Ի 21-Ի Ա Ռ Ա Վ Ո Տ Ե Ա Ն

Ս Ո Վ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Ա Ն Ե Ր Ի Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ա Ն Գ Ա Մ

Ս Ե Պ Տ Ե Մ Բ Ե Ր Ի 21-Ի Ա Ռ Ա Վ Ո Տ Ե Ա Ն

Ա Ր Տ Ա Կ Ա Ր Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ր Ի Ե Վ Ա Ն Կ Ա Ր

ԵՐԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

(Վ. Ի Գ)

Ա. ՄԱՍՈ

III

Ջահել հոգեկան ուժերով լի, ես «Հայրենիք»-ի էջերում սկսեցի հրատարակել իմ առաջին ստեղծագործությունները։ Դրանք ոչ միայն ինձ համար, այլև ուրիշների համար էլ մեծ հետաքրքրություն էին ներկայացնում։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ինձ համար հետաքրքրական էր, ինչ որ ինձ հուզում էր։ Ես գրում էի այն մարդկանց մասին, որոնց հետ ամեն օր հանդիպում էի, որոնց հետ ապրում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես տեսնում էի իմ շրջապատում։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ապրում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես զգում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես մտածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես գիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չգիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կասկածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես հավատում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես գիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չգիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կասկածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես հավատում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես գիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չգիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կասկածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես հավատում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ ՀՈԳԵԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ

Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես գիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չգիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կասկածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես հավատում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես գիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չգիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կասկածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես հավատում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԸ

Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես գիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չգիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կասկածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես հավատում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես գիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չգիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կասկածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես հավատում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՎԱՏԱՐԻՄ ԱՆՁԵՐԸ

Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես գիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չգիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կասկածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես հավատում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես գիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չգիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կասկածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես հավատում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՎԱՏԱՐԻՄ ԱՆՁԵՐԸ

Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես գիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չգիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կասկածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես հավատում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես գիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չգիտեի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կասկածում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես հավատում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես ուզում էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես կարող էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պետք էր։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես պարտավոր էի։ Ես գրում էի այն ամենի մասին, ինչ որ ես չէի կարող չգրել։

Ց. Փարիզ եւ արուարձանները



Ս. Դ.

Սէն Մինէլի Քրիստափոր խումբի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկունժամը 8.30ին Քաղէ Քըթիթ Սուրսի մէջ։ Բոլոր ընկերները ներկայութիւնը կարեւոր է։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Կարապետ Խանչէրեան կը հրաւիրուի ներկայ գտնուիլ այս ժողովին։

Անիէսի Պուա Քոլոնպի ընկերական ընդհ. դասախօսութիւնը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 80 rue Charles Chefson։ Շարունակութիւն նախորդ դասախօսութեան։

Անիէսի Պուա Քոլոնպի Պատանեկան Միութեան դասախօսական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն, սեփական Գրադարանին մէջ, 26 rue du Président Krüger. Կը խօսի ընկ. ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ։

Ալֆորվիլի Ս. Մինասեան հնթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՊԱՆՆԷՕԻ Արծիւ խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին 31 rue Mme. Curie, ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Գրաւառ

ԼԻՈՆի կոմիտէն ստիպողաղաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Համազասպ, Կայծակ, Կուկունեան, Մարղպետ եւ Կարտը Վիզի Անդրանիկ խումբերու ընկերները այս կիրակի ժամը 9ին Հ. Ց. Դ. Գրադարանը։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Սէն Ժէռոմի Վրէժ խումբի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին՝ Պատ-թապալի ներքնասրահին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. Միութեան վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ միութեան բոլոր ընկերները, այս կիրակի ժամը 4.30ին, 63 բիս որը լա Ռէփուպլիք։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՍԷՅԼԻ Իշխան հնթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Ազամ, Եփրեմ Խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերը այս կիրակի ժամը 2.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատետրով։

"ՓԵՏՐ. 18,, ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի կոմիտէին կողմէ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին

Սալոն Շաբի մէջ, 84 rue Chape

կը նախագահէ՝ ընկ. ՄԻՒՌ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ *կը խօսի՝ Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ*

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին ընկերներ Մ. Մարուքեան, Յ. Ալգունեան, Մ. Գաբրիէլեան (արտասանութիւն), Խ. Գալիքեան, Ս. Աւտոեան (մեներգ)։ Կը նուագէ Ց. Մալայեանի նուագախումբը ընկերակցութեամբ դաշնակահար Պ. Կիւլպատեանի։

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մուտքը լաւագատ է

Սէն Շաւոնի մէջ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին Քաղաքապետարանի սրահին մէջ (Սալ տը Քոնֆէրանս)։

կը խօսի ընկ. ՍԻՄՈՆ ՎՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին *Մուտքը ազատ է*

Փարիզի Գրական Ակումբ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 131 rue Cabronne, Métro Vaugirard. տեղի կ'ունենայ Յովհաննէս Խան Մաւէհեանին։ Ջեկոյց՝ Ց. Զաւրեանի կողմէ։ Մասնհեանի երկերէն կ'արտասանեն Պ. Պ. Նաւասարդեան եւ Թորոսեան։ Մուտքը ազատ է։

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Այս կիրակի ժամը 2.45էն մինչեւ կէս գիշեր

GYMNASE JAURÈSի մէջ, Փարիզ

87 Avenue Jean Jaurès

կը խօսի՝ ՏԻԿ. Է Վ Ե Ն Բ Ի Ր Զ Ա Ն Դ

Սիրայօժար ժամնակցութեամբ 70 հոգինոց ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբին

Մարզական ամենախընթաց ցուցադրութիւններ եւ ակնաժարտ՝

Ֆրանսացի եւ հայ մարզիկներու կողմէ

Գայլուկներու, սկաուտներու եւ արեւնուշներու կողմէ զանազան խաղեր

Գեղարուեստական ձեռելի բաժին եւ անակնկալներ

6 հոգիէ բաղկացած ընտիր ճաշ

Պար՝ ճաշը 8էն մինչեւ կէս գիշեր Ճոխ եւ աժան պիւֆէ

Տոմսերու գիներ 5, 7.50 եւ 10 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը, Հրանտ-Սամուէլ գրատունը եւ Ֆլօրիա ճաշարանը։

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— *Métro Jean Jaurès, Tramways 21a, 21b, 21c, 21d, 29a, 29b, 29c, 51, հանրակառքերը բոլորն ալ կանգ կ'առնեն Gymnaseին առջեւ։ Autobus M եւ AT։*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԴԵՐԱՍԱՆ Ա. ԹԱՀՄԱԶՈՒՆԻԻ

Այս կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին **Société Savantes**ի *սրահին մէջ,* **8 rue Danton**

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ՝ ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆ

ՏՐԱՄ 4 ԱՐԱՐ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՅԱԿՄԱՑԻ

Իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն՝ Տիկիններ ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ, ԱՆԱՀԻՏ, ԺԼՆԻԱ ՇԱՀՊԱՐՈՆԵԱՆ, Պ. Պ. ՍԱՐԵԱՆ, ԳՄԲԻԹԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՅԵՐՎԻՇԵԱՆ, Դ.Ր. ՎԱՀԱՆ, Ս. ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ 20, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին սովորական տեղերը եւ ներկայացման գիշերը՝ կիշէն

ՈՉ ՈՔԻ ՏՈՄՄԱԿ ՉԱՒՂԱՐԿՈՒԻՐ

Կազմակերպիչ՝ Կ. ՍՐԱՊ Թեմադիր-ռէժիսէօր՝ Ա. ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ

ՊԱՆԵԷՕԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՑԱՌԱԶԴԻՄԱՍԷՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ի նպաստ տեզւոյն մանկապարտէզին

Նախագահութեամբ Տիկ. ՏԻՐՈՒՀԻ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

3 Villa d'Orléansի *մէջ*, Métro: Alesia

Գեղարուեստական ճոխ բաժին՝ մասնակցութեամբ Փարիզահայ ծանօթ արուեստագէտներու։

40 փոքրիկներ պիտի երգեն ու արտասանեն մանկական զուարթ երգեր

Գեղարուեստասէր խումբ մը երիտասարդներու կողմէ

Պիտի ներկայացուի՝ **"ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՍԱՍՏԱՆԸ»** յուզիչ տրամ *4* արար

Մուտք՝ 5 ֆրանք

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՁԱՐՄԱՆՃԱԳԻ Հայր. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին, 59 Bld. du Gomier, Bar Monumentaleի սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն, ընթացիկ հարցեր։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ջ. Ո. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ եւ շրջանի երկսեռ Բիւթանացի հայրենակիցները՝ անդամ եւ ոչ անդամ, ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 2ին կրան Քաֆէ Նօալ, Քանըպիէրի անանկիւնը։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի։

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ Մատենադարանի յառաջիկայ բանախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ այսօր ժամը 4ին։ Պիտի խօսի Պ. Աշոտ Պատմագրեան նիւթ ունենալով Հայ երաժշտութիւնը (ժողովրդական, եկեղեցական եւ աշուղական)։ Բանախօսութեան ընթացքին նիւթին վերաբերեալ կտորներ պիտի երգէ Տիկին Ռոզ Պատմագրեան (ռուսական օպերայէն) եւ պիտի նուագէ Օր. Խոսրով Եաե (Քրօֆ. Ռուսական Քոնսէրվատուարի)։ Օրինակներ պիտի տրուին նաեւ ֆոնոկրաֆով։

ՓԱՐԻԶԻ Մենաւոր Հայր. միութենէն կը խնդրուի իր հասցէն հաղորդել Պ. Հայրունիի՝ 120 Rue Grande Fontaine, St. Germaine en Laye, (S. et O.)։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՈՂԻՆ

Մարսէյլ, Հ. Գ.— 140։
Նաս, Թոր.— 25։
Կլօրեէօ Վէրաէօն, Հ. Բ.— 280։

Պ. Պ. Խոսրով եւ Սրապ Նարլեան (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկին Հէրման Նախնիքեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Ստեփան Պայպուրթլեան (Միլան), ինչպէս նաեւ Նարլեան, Համալեան, Բարունակեան, Նախնիքեան եւ Խաեան ընտանիքները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօր, մեծ մօր եւ ազգականուհիին

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ

ՀՌԻՓՍԻՄԷ Ս. ՆԱՐԼԵԱՆԻ

(ծնեալ Բարունակեան)

յանկարծական մահը որ տեղի ունեցաւ Փետր. 15ին Փարիզի մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի, այսօր, Ուրբաթ, 19 Փետր. կէս օրէ վերջ ժամը 1.30ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 Rue Jean Goujon.

Մահիագդ դրկուած Էջլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ՄԱՆԱՆԳԵՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաբէ: Ամբատ. եւ նոր մեծատ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ վէներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

Տիպոդական

Կ'ուզուին երիտասարդ եւ ղարգացած հայ երիտասարդներ շահաբեր զործի համար։ Ներկայանալ անմիջապէս կէսօրէ առաջ ժամը 10—12 Պ. Պ. Xynos et Cornellos, 18 rue Chaussée d'Antin, Paris.

Հայերու ժամադրավայրը
ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

ԳԵՂԵՑԻԿ ՏԵՍԱՐԱՆ, ՄԱՔՈՒՐ ՕԴ,

*Porte d'Orléans*էն ՈՒՒՔԸ ՎԱՅՐԿԵԱՆ ՄԻԱՑՆ Հեռուն

1, 2, 3 սենեակնոց յարկաբաժիններ, *Entrée, W. C.*, խոհանոց, *Cave, chauffage central*, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Այցելելու եւ պայմաններուն տեղեկանալու համար դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ *115 Route d'Orléans* (առնել *Porte d'Orléans*էն *88* Թրամվէյը, իջնել *Bagneux*) կամ ժամը *10-12* Զորմիսեանի, *80 Rue de Bondy, Paris (Porte St. Martin).*

Ամէնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը
44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄՈՒՍՈՒՀԻ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

Կէս օրին ՄՈՒՍՈՒՀԻՆ եկուր, հոն եմ 7.30 ֆրանքով կը հաշեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ։

Մաքսուտը կը յարժարի օրուան տաղնապին։ Եկէք եւ տեսէք։

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղի եւ գինի պղտկան եւ ռուսական աղանդերներով։

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. Ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շղթանկարում (radiographie), գեր-մանիչակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ռէօնկէնեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային խարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցնական, մեղադրական եւ ֆրենեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վեներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Դարմանատունը ունի ատամնաբուժարանը որուն մէքանիսթին է Պ. Վ. ԹԱՇՃԵԱՆ:

Ծօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ զինուորական հիւանդներու:

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՑՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դահիճը կը պատմէ

Ցաւերուած

3.— ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

Այդ կանոնագիրը գործադրուեցաւ։ Ըստ այդ կանոնագրին, զէնքով պիտի պատասխանուէր բոլոր այն կոմիտէներուն, որոնք զէնք կը կրէին եւ զէնք կը գործածէին։ Ողջ կամ մեռած, հրաման տրուած էր ձերբակալել զանոնք։ Երբ որեւէ տեղ ապստամբանէին, մէկ անգամ անձնատուութեան հրաւէր պիտի ըլլար, եւ երբ անձնատուր չըլլային, պիտի հրկիզուէին անոնց ապստամբած շէնքերը։ Այդպէս ալ եղաւ 3-4 վայրերու մէջ։ Հրկիզուեցան այն շէնքերը, ուր ապստամբած էին հայ ֆէտայիները, եւ այսպէսով շատեր զոպուեցան կամ բնաջնջուեցան։ Այս խիստ ընթացքով միայն յաջողեցանք առաջքն առնել վանի մէջ պատրաստուած նոր յեղափոխութեան մը։ Եւ սակայն Մամուրէթ-իւլ-Ազիզ նահանգին մէջ Ակն քաղաքը մեծ յեղափոխութեան մը թատերաբեմ դարձաւ եւ շատ արիւն թափեցաւ։

4.— ԱԿՆԱՅ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

3 մեպտ. 1896ին էր։

Մամուրէթ-իւլ-Ազիզի նահանգին մէջ, Ակնայ Քէօյպաշի հայկական թաղին եկեղեցին լեցուած էր խուռն բազմութեամբ մը, որուն նմանը չէր տեսնուած։ Ուշադրութեան արժանի գլխաւոր կէտն այն էր, որ մեծ մասամբ դրսեցիներ էին, եւ ոչ թէ Ակնցիներ, որ կը լեցնէին եկեղեցին։ Իսլամ ժողովուրդը գիտէր թէ Հայերը ո՛ր ժամուն կը կատարեն իրենց աղօթքը եկեղեցիներուն մէջ։ Սակայն զարմանալի էր, որ նախ Հայերը այս անգամ շատ խուռն բազմութեամբ եւ առտուանց կանուխ լեցուած էին եկեղեցի, յետոյ կէսօրը հասած ըլլալով հանդերձ ոչ ոք դուրս կ'ելլէր եկեղեցիէն։ Եւ երրորդ, շուկային մէջ ոչ մէկ Հայու խանութ բացուած էր։

Կէսօրն անցած էր, երբ այդ բազմութենէն մաս մը մարդիկ դուրս ելան եկեղեցիէն։ Եւ սակայն զարթեալ չբացուեցան Հայոց խանութները։ Շատ տարօրինակ էր։ Հայերը միշտ այս ձեւով շարժած էին բոլոր այն խռովութիւններուն ընթացքին, զորս փորձեցին Թուրքիոյ մէջ ամէն կողմ։ Իսլամ ժողովուրդը զարմանքի եւ մտատանջութեան մատնուած էր։

Անոնք որ ելան եկեղեցիէն, խմբովին զացին մտան քանի մը տուներէ ներս։ Մաս մըն ալ, իբր թէ քաղաքէն կը մեկնի, դնաց հաւաքուելու քաղաքէն դուրս, հսկայ ժայռերու բոլորտիքը։

Փողոցին մէջ կը խաղային խումբ մը հայ մանուկներ։ Անոնք իրենց բերնէն փախցուցին ճշմարտութիւնը։

— Հայրս զէնքն առաւ, ըսաւ երթալու համար այսօր։

Ուրիշ հայ մանուկ մըն ալ կրկնեց նոյն խօսքը։

— Միայն քու հայրդ չէ, մեր հայրերն ալ իրենց զէնքերը առին եւ որսի զացին։

Ակնայ գինուորական հրամանատար զնդապետ Թէվֆիք պէյի տրամադրութեան տակ կը գտնուէր վաշտ մը գինուոր, որ ամբողջ չէր թիւով։ Հազիւ 330 հոգի կար վաշտին մէջ։ Երբ Պոլսոյ դէպքերուն մասին դաւառներուն տեղեկութիւն տրուեցաւ եւ այդ առթիւ թելադրուեցաւ շրջակայ հայերուն եւ արթուն գտնուիլ, գինուորական իշխանութիւնը իր ուժերը բաժնեց ու ցրուեց հոն, ուր վտանգ մը կը նշմարուէր։ Այսպէս, Ակնայ գինուորներէն մաս մը ղրկուած էր Թավա Թաղը։ Գումարտակ մըն ալ, երբ տեսնուեցաւ որ Հայերը չեն բանար խանութները, շրջուն պահակի պաշտօնով ղրկուեցաւ հայկական թաղերը։ Ակնայ կառավարիչը իր մօտ կանչեց քաղաքին առաջնորդը եւ դատական ու քաղաքապետական մարմիններու անդամ հայ երեւելիները, անոնց հարցուց թէ ինչո՞ւ այդ օրը շատ բազմութիւն հաւաքուած էր եկեղեցին, թէ ինչո՞ւ Հայերը չէին ուզեր բանալ իրենց խանութները։ Առաջնորդը, «չիմ-չուս» ընելով, ըսաւ։

— Քան մըն ալ չկայ, էֆէնտիմ, որ եւ է տեղեկութիւն չունիմ, էֆէնտիմ, պէտք եղածը կ'ընենք, էֆէնտիմ։

Եւ այսպիսի թափթփած խօսքեր։

Երբ դէռ կառավարչատուն կը գտնուէին ասոնք, շուկայէն ու հայկական փողոցներէն լսելի եղան հրացանաձգութեան ձայներ։ Կոմիտէճիները, որոնք դիրք գրաւած էին Հայոց տուներուն մէջ, կրակ բացին այն գինուորներուն վրայ, որոնք կը շրջէին թաղէ թաղ։ Շրջուն պահակախումբէն քանի մը հոգի նահատակուեցան այսպէս։ Գինուորները փոխադարձեցին, սակայն, Հայոց տուներէն մաս մը պարպուած էր, ու գինուորները չէին գիտեր թէ ո՛ր տուներուն մէջ դիրք գրաւած էին կոմիտէճիները. այնպէս որ աւելի զոհ չտալու եւ օգնական ուժ առնելու համար՝ նահանջեցին։ Երբ նահանջեցին գինուորները, տուներուն մէջ ապաստանած Հայ դուրս ելան քաղաքէն եւ միացան շրջակայքը դիրք գրաւած տաճկներուն։ Կը կարծուէր, որ տաճիներուն թիւը 300է կը նուազ էր։ Ամէնք բոլորն ալ գինուած էին սակաւ արդիական զէնքերով։ Այնուհետեւ Հայերուն կը հրամայէր մասնաւորապէս Մանուկ։ Զնդապետ Թէվֆիք պէյ իր գինուորները կարգի դնելէ յետոյ անձամբ հրամայելով յարձակեցաւ այն ժայռերուն վրայ, ուր ապաստանած էին հայ հրաձիգները։ Ընդհարումը տեւեց մէկ ժամ, կոմիտէճիները բաւական զոհ տուին եւ փախան դէպի Սանտըք Ճաղ, որ պատսպարան ընտրեցին իրենց։ Գինուորները մաս մը նահատակ եւ բաւական ձգեցին այս ընդհարման մէջ։ Զնդապետ Թէվֆիք պէյ յաջորդ օրը չնկատեց իր պակասուրը վրէժը հետապնդել զանոնք եւ յարձակիլ անոնց վրայ, որովհետեւ անկարելի ճամբով մը օգնական մեծ ուժ ստացած էին կոմիտէճիները։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

20 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1808 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱԻԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ ՋԻՆ ՈՒ ԶՐԱՀԻ

Միշտ արթուն եւ հետեւողական, Գերմանացիները զինաթափուեցան խորհրդաժողովին առջեւ պարզեցին ծրագիր մը, որ անակնկալ չէր, բայց եւ այնպէս խոր ցնցում պատճառեց։

Ան աստիճան որ, հեռագրական առաջին լուրերուն վրայ իսկ, փարիզեան մամուլը սկսաւ շահեր տեղալ։

Ի՞նչ կը պահանջէ Գերմանիան։

— Մենք զինաթափ եղած, լրացուցած ենք Ազգերու Դաշնակցութեան Ուխտին 8րդ յօդուածը։ Հաճեցէք դուք ալ կատարել ձեր յանձնառութիւնը։

Սովորական հայերէնով, այս է Գերմանիոյ ծրագրին իմաստը։

Գերմանիան պարտուեցաւ եւ զանազան պատիժներու, կաշկանդումներու եւ հատուցումներու դատապարտուեցաւ, հոգեյին, քաղաքական, տնտեսական եւ զինուորական գետնի վրայ։ Զրկուեցաւ բանակէ եւ նաւատորմէ, պարտաւորիչ զինուորութենէ եւ սպառազինութեան իրաւունքէ։

Յաղթականները շո՛ւտ երին միայն 100 հազար զինուոր պահելու։ Վերսայլի դաշնագրին համաձայն, հանրապետութեան նախագահը արտօնեց Բայֆստակին՝ ցրուել բանակը եւ կազմել ազգային-պաշտպանական ուժ մը (Բայխսվէր), կամաւոր զինուորութեամբ եւ 12 տարի պայմանաժամով։ Կարգ-կանոնի տակ առնուեցան նաեւ ոստիկանական ուժերը, սահմանափակուելով 150 հազարի։ Նաւատորմը վերածուեցաւ բուն գերմանական ծովեզերքը պաշտպանելու սահմանուած ուժի մը, որուն նաւաղներուն թիւը չպիտի անցնի 15 հազարը, մէջը ըլլալով սպաները, — ան առաւելն 1500 հոգի։ Ինչպէս բանակին մէջ, այստեղ ալ զինուորները պիտի ծառայեն 12 տարի, իսկ սպաները՝ 25 տարի։ Սահմանուած են նաեւ թնդանօթի եւն. չափերը։

Արդ, ինչ որ կ'առաջարկէ հիմա Գերմանիան, չափուած է այս բոլի զինաթափութեան վրայ։

Գերմանիա կ'ուզէ արժեցնել իր օրինակը, եւ կ'առաջարկէ որ միւսներն ալ հետեւին իրեն, կամ իրաւունք տան վերազինուելու։ Զինադադարի դէմ եւ բացառութիւն կամ խախտութիւն՝ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամներուն մէջեւ։ Դիտել կուտայ թէ՝ իրեն հետ զինաթափ եղած են ուրիշ երեք պետութիւններ ալ, — Պուլկարիա, Աւստրիա և Հունգարիա։

Ուրեմն, խորհրդաժողովը եթէ իսկապէս կ'ուզէ իրականացնել զինաթափութիւնը, չի կրնար երկու չափ, երկու կշիռ ընդունիլ։ Պէտք է միեւնոյն պայմանները հաստատէ բոլոր անդամներուն, ինչպէս եւ գալիք անդամներուն համար։ Եւ իրրեւ առաջին պայման, պէտք է ջնջէ պարտաւորիչ զինուորութիւնը, նուազագոյն չափ մը սահմանելով նաեւ մարտանաւերուն համար (ինչպէս եղած է Գերմանիոյ հանդէպ)։ Պէտք է ջնջել սուզանաւերը (ինչպէս եղած է Գերմանիոյ համար). եւ օդանաւերը (նոյնպէս)։

Մէկ խօսքով, ինքն իր մէջ տրամաբանական եւ հետեւողական է գերմանական ծրագիրը, եւ վարպետ ոգեմախաղ մը՝ կարելի առաւելութիւններն ստանալու համար։

Ինչպէս բսինք, դժգոհութիւն պատճառած է գերմանական ծրագիրը։ Անշուշտ ամէնէն առաջ Ֆրանսայի մէջ, որ միշտ վաղուան անակնկալներու մղձաւանջով կ'ապրի։

Այս անգամ ալ՝ գլխաւոր մեղադրանքը այն է թէ՝ Գերմանիան կ'ուզէ առիթէն օգտուիլ, Վէրսայլի դաշնագիրը պատռելու համար։

Յաղթականները չեն հաւատար թէ Գերմանիան իսկապէս, անկեղծօրէն զինաթափ եղած է։ Անոնք սուտ կը հռչակեն պաշտօնական թիւերը։ Անոնք համոզուած են եւ կը պնդեն թէ Գերմանիան գաղտնապէս, զանազան «ֆիրմաներու տակ սքօղուած՝ կը շարունակէ զինուորացու, զէն ու զրահ, օդանաւ եւ մարտանաւ պատրաստել։ Գերմանիան ունի, կ'ըսեն, բազմաթիւ եւ բազմազան կազմակերպութիւններ, միութիւններ եւ ընկերակցութիւններ, որոնք ոչ միայն զինուորական մարզանքներ կը կատարեն, այլ եւ նիւթական ուժ կ'արտադրեն եւ վառ կը պահեն վրէժխնդրական ոգին։ Գերմանական ճարտարարուեստի գործարանները կրնան անմիջապէս զինագործարաններու վերածուիլ։ Գերմանիան գաղտնապէս ռազմանիւթ կը գնէ դրացի երկիրներէ։ Գերմանիոյ առեւտրական օդանաւերը կրնան անմիջապէս վերածուիլ զինուորական օդանաւերու եւն.։

Այս համոզումն ունենալով, յաղթականները տրամաբանօրէն կ'եզրակացնեն, — եթէ ընդունուի գերմանական տեսակէտը եւ միւս պետութիւնները զինաթափ ըլլան, Գերմանիան վերակշիռ դիրք պիտի ստանայ, շնորհիւ իր սարքած խաղերուն։

Ուրեմն, չկայ փոխադարձ վստահութիւն։ Իսկ երբ կը պակսի վստահութիւնը, եւ տիրաբար կ'իշխեն կանխակալ կարծիքները, ի՞նչպէս կարելի է յուսալ որ ընդհանուր զինաթափութիւնը յաջողի։

Ֆրանսական պատուիրակութիւնը ետ կանչուած ըլլալով, հարկ է սպասել նոր դահլիճին եւ հետեւաբար նոր պատուիրակութեան կազմութեան, որպէսզի շարունակուին վիճաբանութիւնները։

Բայց, այժմէն կարելի է ըսել թէ մեծ տարբերութիւններ չպիտի ըլլան երէկուան եւ այսօրուան պատուիրակութեանց տեսակէտներուն միջեւ։ Հակառակ ներքին տագնապին, Ֆրանսայի մէջ տեսակէտները յարեւնման են արտաքին եւ մանաւանդ գերմանական քաղաքականութեան մասին, գոնէ ներկայ խորհրդարանով։

Գերմանացիներն ալ գիտեն այս պարագան, եւ պատրանքներ չունին իրենց ծրագրին յաջողութեան մասին։ Բայց, հիմքեր ունին հաւատալու թէ՝ իրաքանչիւր միջազգային ժողովի մէջ նոր քար մը գլորելով, անպատճառ բան մը կը շահին։ Եթէ չկարենան ստանալ զէն ու զրահի հաւասարութիւն, գոնէ յամբաբար կը խախտեն իրենց վզին փաթթուած օղակները, եւ ճամբայ կը բանան դաշնագիրներու, հետեւաբար եւ պատիժներու վերաքննութեան։

Ամէն պարագայի մէջ, զինաթափութեան խորհրդաժողովը նոր աոիթ մըն է, ապացուցանելու թէ պատերազմի դաշնագիրները ոչ թէ բարելաւած, այլ աւելի խառնակած են միջազգային յարաբերութիւնները։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Շ. Մ. Ը. Մ.Ի ՀԱՆԴԷՍԸ

Բոլոր անոնք որ գործով ու ջերմ հետաքրքրութեամբ հետեւած են Շ. Մ. Ը. Մ.ի գործունէութեան ու յամառ ձիգերուն՝ հակառակ դժնդակ պայմաններու, ցաւով պէտք է արձանագրեն թէ կիրակի օրուան հանդէսը սարքուած է նիւթական հաւսոյթի ակնկալութեամբ։

Այդ օրուան պէտք չէր հանէր Շ. Մ. Ը. Մ.ը որ իր կազմութեամբ, գործունէութեամբ ու նպատակով իսկապէս «համազգային», իր սաները բեմ բարձրացնելու էր միայն ու միայն, ոգեւոր հասարակութեան մը ցուցադրելու համար առողջ զարգացման ու կիրթ շարժումի իպարտութիւնը։

Դիտենք գժտարութիւնները որոնք կը ջլատեն ամէնէն տարբ ու հաւատաւոր կորովներն ու ամէնէն բարեացակամ տրամադրութիւնները անգամ։

Շ. Մ. Ը. Մ.ի վարիչները դեռ յուսահատ չեն եղած ու հակառակ նիւթական եւ այլ արգելքներու կամ դժուարութիւններու, եթէ տակաւին կը շարունակեն փարած մնալ բազմապահանջ գործին, որովհետեւ իրենց մէջ անդուլ կը բանի անհրաժեշտ նպատակի մը գիտակցութիւնը։

Պէտք չկայ մանրամասնելու այդ նպատակը եւ շեշտելու անոր իսկայ կարեւորութիւնը։

Բայց, երբ մեծ կազմակերպութիւն մը չի գտներ ուզուած քաջալերութիւնը, անհրաժեշտ է տարբերութիւններ ցուցադրել։

Ամէն ժողովուրդ իր մանուկներու, պատանիներու եւ երիտասարդներու մարմնակրթանքը դրած է կազմակերպուած ու բանաւոր ձամբու վրայ։

Ու ամէն ժողովուրդ իր մեծ քաջերը բերելով մէկտեղ այդ շարժումին, զայն յանձնած է նաեւ իր պետութեան բարոյական ու նիւթական օժանդակութեան։

Մեր մէջ, ո՛չ միայն գործին բարոյական գնահատութիւնը ինկած է անհատական եւ այլ նկատումներու տղմուտին մէջ, այլ նիւթական քաջալերանքն ալ մնացած է անվերջ պատահականութիւններու։

Ուրիշ ժողովուրդներ մարմնակրթանքի կազմակերպութեան վրայ կը նային իբրեւ *գործ* ու կը վարձատրեն գործին մարդը։

Մեր մէջ գործը կը տարուի անվերջ գոհողութեամբ։ Եւ ամէն անոնք որ ներեւութին կամ մօտէն կապ ունին *գործող* կազմակերպութեան մը հետ, գիտեն թէ՝ ի՛նչ կը նշանակէ *գոհողութիւն*, մանաւանդ մեծ ու տարածուն քաղաքներու մէջ։

Շ. Մ. Ը. Մ.ը գոհողութեան այս գործն է, իսկապէս համահայկական, որ պէտք ունի զարգանալու, ուռճանալու եւ պարարտանալու։

Վաղուան հանդէսին խուռներամ բազմութիւն մը պէտք է հաստատ տայ այս գիտակցութեան։

Չի բաւեր անընդհատ ձառել այլ սերունդի եւ նորահաս սերունդի հիւանդագին ձգման դէմ պայքարի անհրաժեշտութենէն։ Երբ արդէն գործը կայ, պէտք է լծուիլ անոր։

Ու վաղուան հանդէսին, նոյն խուռներամ բազմութիւնը պէտք չէ մոռնայ գնահատել նաեւ զանոնք որ, տարիներէ ի վեր գործը կը վարեն համբերատար գոհողութեամբ։

Մ. Ե.

«Բարի ուրախ» Կովկասեան

Կանոնաւոր անցագրով եկողներ կը պատմեն թէ վերջերս կովկասի եւ Ռուսաստանի կարգ մը քաղաքներուն մէջ Թուրքիկներ ցրուած են, «Կնկ-ցի՛ն խորհրդային կարգերը» վերնագրով։ Շատ հաւանական է որ ջեկան ինք սարքած ըլլայ այս դաւը, նոր ներքակալութիւններ կատարելու պատրուակով։

Ձամբորդները կը պատմեն նաեւ թէ կարմիր բորենիները քանտարկեալները տանջելու համար նոր միջոց մը հնարած են, — ելեկտրական ցնցուղով կը թուլացնեն, անդամալոյծ կը դարձնեն քանտարկեալները եւ յետոյ կ'արձակեն...

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ֆրանսայի հոխտարարական տագնապը

Փէյրուէ կը ստանձնէ կազմել դահլիճը

Հանրապետութեան նախագահը Պ. Փոլ Փէյրուէի յանձնեց նոր դահլիճին կազմութիւնը։ Լուրը շատ լաւ տպաւորութիւն գործած է քաղաքական շրջանակներուն վրայ։

Հանրապետութեան նախագահը պատերազմական նախարար եւ նախկին վարչապետ Պ. Թարտիէօի հետ տեսակցելէ վերջն էր որ որոշեր էր գործը յանձնել Պ. Փէյրուէի։

Պ. Փէյրուէ անմիջապէս ձեռնարկեց խորհրդակցութիւններու եւ դիմումներու, դահլիճին կազմութեան համար։

Պ. Թարտիէօ յայտնեց Պ. Փէյրուէի թէ պատրաստ է աշխատակցելու իրեն նոյն դահլիճին մէջ, պայմանաւ որ ոչ մէկ անձ կամ խմբակցութիւն դահլիճի կազմէն դուրս ձգելու խօսքը չըլլայ։ Նոյն պատասխանը տուեր էր նաեւ Պ. Լավալ նախկին վարչապետը, որուն աշխատակցութիւնը ուզեր էր Պ. Փէյրուէ։

Այս պատասխանները ստանալէ վերջն էր որ Պ. Փէյրուէ տեսակցեցաւ արմատականներու պետին Պ. Էրիօի հետ։ Անոնց դիրքը հանդէպ Փէյրուէի կողմէ կազմուած դահլիճին, հաւանաբար պիտի ըլլայ հետեւեալը.— Արմատական-ընկերվարական կուսակցութիւնը կը նկատէ թէ Փէյրուէի նման անկախ եւ բարոյականի տէր անձնաւորութեան մը ներկայութիւնը՝ դահլիճին գլուխը, բաւարար երաշխիք մը կը կազմէ արուած ըլլալով մանաւանդ որ, այսպէս կազմուած կառավարութիւն մը պիտի ըլլայ «նաշուեյարդարի եւ կատարեալ չէզոքութեան կառավարութիւն մը»։ Կազմուելիք կառավարութեան ծրագիրը պէտք է ըլլայ, ուրեմն, համաձայն տիրող ընդհանուր տպաւորութեան քաւէարկել տալ եւ եւմուտքը, պահպանել Ֆրանսայի ներկայ արտաքին քաղաքականութիւնը, եւ կատարել ընտրութիւնները։ Այս ծրագրին գործադրութեան համար, արմատական-ընկերվարականները սկզբունքի կամ քաղաքականութեան որեւէ հարց չպիտի յարուցանեն ընդդէմ Փէյրուէի դահլիճին։

— Պ. Փէյրուէ կէս-գիշերէն վերջ մինչեւ երեք, խօսակցութիւններ ունեցաւ այն անձերուն հետ որոնք պէտք է մտնեն իր դահլիճին մէջ։ Տակաւին դահլիճի անդամներուն ցանկը վերջնապէս չէ կազմուած։

ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Գերմանիոյ առաջարկները եւ Պուլկարիոյ տեսակէտը

Մէկ քանի օրէ ի վեր, Ժընեւի ժողովը հետաքրքրութեամբ կը սպասէր Գերմանիոյ առաջարկներուն զինաթափութեան հարցին մասին։

Գերմանիոյ առաջարկները ժողովի դիւանին յանձնեց Թուրքիոյ նախկին գերման պետասնը Պ. Նաոտոլին։

Առաջարկները կը բազկանան ներածութենէ մը եւ 3 օրէնքէ, ցամաքային ու օդային ուժերու սահմանափակման վերաբերեալ առաջարկներէն։

Ներածութեան մէջ կը յիշուի թէ Գերմանիա արդէն զինաթափ եղած է եւ թէ անոր զինաթափումը պէտք է նկատուի իբր ուղեկից Ազգերու Դաշնակցութեան բոլոր անդամներուն զինաթափութեան, մանաւանդ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը բազկացած է հաւասար իրաւունքներ վայելող անդամներէ։

Յետոյ, գերման կիշատակագիրը կը յայտնէ թէ զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնախումբին կողմէ մշակուած նախագծին թերիներն ու պակասները նկատի առնելով, գերման կառավարութիւնը ձերժած է զայն, թէ Գերմանիոյ առաջարկները կը բխին այն տեսակէտէն թէ ապկից վերջ, պէտք է գոյութիւն ունենայ զինաթափութեան եղանակ մը, որ հաւասարապէս կիրարկուի բոլոր պետութիւններուն։

Գերման առաջարկները կը բազկանան հետեւեալներէն.—

ՅԱՄԱՓԱՅԻՆ ՈՒԺԵՐ.— Բոլոր երկիրներու մէջ, ցամաքային զինուորական ուժերը պէտք է հայթայթուին ծիծային կամաւոր յանձնառութիւններու ձեւով։ Իսկ եթէ այս ձեւը չընդունուի եւ պարտադիր ծառայութիւնը շարունակուի, այդ պարագային պէտք է նկատի առնել պահեստի ուժերը, որոնք զլխաւոր մասը կը կազմեն բանակներուն եւ ըստ այնմ ձշդել սահմանափակումը։

Կարգ մը թնդանօթներէ զատ, Գերմանիա կ'առաջարկէ ջնջել ամէն տեսակի հրասայլերը, քանքերը եւ ականածիգները։ Ամէն մէկ պետութեան համար, պէտք է ձշդուի ռազմական նիւթերէնի չափը. իսկ այն պետութիւններուն համար որոնք զէնքի գործարան չունին, պէտք է թոյլ տրուի որ որոշ քանակութեամբ մթերք ունենան։ Ատկից զատ, պէտք է արգիլուի կարգ մը ամրոցներու շինութիւնը, ծանաւանդ անոնցը որ սահմանագլուխներու ծառերը կը գտնուին։

ՆԱՒԱՅԻՆ ՈՒԺԵՐ.— Մարտանաւերու տարողութիւնը 10 հազար թոնայէն աւելի չպիտի ըլլայ. իսկ սաւառնակատար նաւերը պէտք է արգիլուին։ Ընդհովհանները պէտք է ջնջուին։ Գերմանիա կարգ մը առաջարկներ կը ներկայացնէ զրահաւորութեան, չածանաւերու, եւայլնի մասին։

Ծովային զինուորներն ալ պէտք է կամաւոր յանձնառութեամբ հայթայթուին։

ՕԴԱՅԻՆ ՈՒԺԵՐ.— Օդանաւային որեւէ ուժի պահպանումը պէտք է արգիլուի եւ ներկայիս գոյութիւն ունեցող բոլոր պատերազմական օդանաւերը պէտք է ջնջուին։ Պէտք է նաեւ արգիլուին օդանաւային այն մարզանքները որ, որեւէ զինուորական նպատակի մը կրնան ծառայել։ Զինուորականները պէտք չէ ծառայեն օդանաւորդութեան մէջ. պատերազմական նպատակով որեւէ օդանաւ շինուելու չէ։

Գերմանիա կարգ մը առաջարկներ կը ներկայացնէ նաեւ քիմիական պատերազմի, զէնքերու արտադրութեան եւ առեւտուրի եւ պատերազմական ծախքերու մասին։

× Պուլկարիոյ կողմէ խօսեցաւ վարչապետը Պ. Մալինոֆ։

— Պուլկարիա, բաւարարուելէն ի վեր խաղաղութեան մէջ ապրելու ամէն ազնիւ միջոցներէ զրկուած, ուրախ է հաստատելով որ ժողովուրդներու միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնները անհերքելի կերպով կը բարւոքին։ Այս առողջաւէտ բարեշրջումը թոյլ կուտայ Պուլկարիոյ մտածելու թէ միակողմանի զինաթափութեան խոտութիւնները որոնց ենթարկուեցաւ, այլեւս գոյութեան իրաւունք չունին։ Նոր կացութեան հանդէպ, նոր լուծում պէտք է։ Այս լուծումը, Պուլկարիա կ'ուզէ գլխաւորել վերջնական գօրացմանը մէջ այն միջոցներուն, զորս Ազգերու Դաշնակցութիւնը կ'ուզէ տրամադրել ամբողջ աշխարհի։ Նաեւ կ'ուզէ զայն գտնել իւրաքանչիւր երկրի համար, ազատութեան եւ իրաւունքներու հաւասարութեան մէջ, որպէսզիրելով գործադրի եղանակ մը, որ ամէնէն աւելի կը յարմարի իր ազգային պաշտպանութեան պէտքերուն, նկատի առնելով իւրաքանչիւր երկրի յատուկ աշխարհագրական եւ քաղաքական կացութիւնը։

ՎՐԻՊԱԿ.— Այսօրուան գ. էջին մէջ, «Նամակ Մանչուրիայէն»ը պիտի ըլլայ «Նամակ խմբագրութենէն»։

Ռուսիա
Ծար. Առեւելքի մէջ

Գերման զօրավար մը, իանդէսի մը մէջ հրատարակուած յօդուածով մը կը յայտնէ բոլշեւիկներու կրաւորականն ընթացքին պատճառները՝ ռուս եւ ճափոնական կռուին մէջ։

Գերման զօրավարը կը հաւաստէ թէ կարմիր բանակին մեծագոյն ուժը գրեթէ 70ի վրայ 43 զօրաբաժին — կեդրոնացած է խորհրդային արեւմտեան պաշմանները։ Շոն են նաեւ պատերազմական օդանաւերը մեծ մասամբ, զրահապատ կառախումբերը եւ ինքնաշարժ գնդացիրները։

Բոլշեւիկները բացարձակապէս անկարողութեան մատնուած են եւ չեն կրնար այս ուժերէն կարեւոր մաս մը փոխադրել Տայբագոյն-Արեւելք, այն պատճառով որ բոլշեւիկեան երկաթուղին ողբալի վիճակի մէջ է։ Հետեւաբար, բոլշեւիկեան որեւէ գործողութիւն ընդդէմ ճափոնի, առաջ օդդատապարտուած պիտի ըլլայ ձախողութեան, երբ, ճափոնցիները՝ մէկ քանի ժամուն մէջ կրնան գրաւել վլատիվոսթոքը։

Անշուշտ, Ռուսիա մարդկային անսպառ աղբիւր ունի. բայց գերման յօդուածագիրը կը յիշեցնէ թէ ամբողջ Ռուսիոյ մէջ, բոլշեւիկներու թիւը չանցնիր երկու միլիոնը. իսկ զօրաշարժի պարագան, բոլշեւիկեան իշխանութիւնները կը վախնան որ զէնքերը իրենց դէմ դառնան։ Բոլշեւիկները, կ'եզրակացնէ զօրավարը, անշուշտ պիտի կրնան խուսափիլ նոյն բախտէն։

Ծոյլ զինուոր մը
Թուրքիոյ պիտի ծախէր
ԻՐ ԵՐԿՐԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Աթէնքի մէջ ձերբակալուեցաւ հայրենադաւ զինուոր մը, որ կ'ուզէր Թուրք դեսպանատան ծախել հեռլէն զինուորական նաւակայանի ռազմապիտական մէկ քարտէս-յատակագիծը։

Հայրենադաւը, Սթէֆան Լադուտաքիս, որ աստիճանաղրկուելով վտարուած էր նաւատորմէն եւ իր զինուորական ծառայութիւնը կը լրացնէր Աթէնքի Ս. գունդին մէջ իբրեւ հասարակ զինուոր, նաւատորմի սպայակոյտին մէջ պաշտօնավարած մէկոգին կը գողնայ վերոյիշեալ յատակագիծ-քարտէսը։ Վերջերս դրամական նեղութեան մէջ իյնալով, կը խորհի դրամի վերածել այդ գաղտնի եւ ժեծարժէք փաստաթուղթը։ Բայց որովհետեւ մարդ չէր ճանչնար, գաղտնիքը կը պարզէ իրեն վստահելի նկատած լիմնապետին՝ Սթավրաքաքիսի եւ անոր կ'առաջարկէ երկուքեակէս միլիոն տրախմիի ծախել քարտէսը։ Սպան կը հաւանի, եւ թախարդ մը լարելով, ձերբակալել կուտայ զինուորը։ Քարտէսը, նաւային սպայակոյտի նախապատերազմեան շրջանի մէկ հրատարակութիւնն է, որուն վրայ սակայն, ծածկագրով եւ այլ նշաններով արձանագրուած են նաւակայանին մէջ մինչեւ այսօր կատարուած բոլոր յաւելումները, փոփոխութիւնները, խրամատներն ու ներքեւ գետեղումները եւլն։

Ռուսական Բարիւղը

Արմաւիրի մէջ (Ուկրայնա) վերջացաւ քարիւղատարին շինութիւնը։ 488 քիլոմեթր երկարութիւն ունի եւ անոր շինութիւնը արժած է 23 միլիոն րուբլի։ Վերջացաւ 10 ամսուան աշխատանքով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄԵՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

10 ՓԵՏՐ.— Մշի օր եւ երկն ան-
ուն ուրդաս Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրով Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նիստը որոշել է հունվարի 25-ին գումարել Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի արտահերթ նիստ:

Նիստի օրակարգում է Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրի հաստատումը:

Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրով Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նիստը որոշել է հունվարի 25-ին գումարել Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի արտահերթ նիստ:

Նիստի օրակարգում է Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրի հաստատումը:

Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրով Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նիստը որոշել է հունվարի 25-ին գումարել Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի արտահերթ նիստ:

Նիստի օրակարգում է Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրի հաստատումը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄԵՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

10 ՓԵՏՐ.— Մշի օր եւ երկն ան-
ուն ուրդաս Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրով Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նիստը որոշել է հունվարի 25-ին գումարել Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի արտահերթ նիստ:

Նիստի օրակարգում է Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրի հաստատումը:

Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրով Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նիստը որոշել է հունվարի 25-ին գումարել Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի արտահերթ նիստ:

Նիստի օրակարգում է Հայկական ԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրի հաստատումը:

ՀՈՎԵՂՈՒՆՈՎՈՂ ՎՓՓՈՎ

ԲՐՈՒՔՍԵԼՅԱՆ

— Մեր ազգաբնակչությունը 2. Ա-
մերիկայի Միացյալ Նահանգներում ապրում է ավելի քան 40 միլիոն հոգի, որոնք ծագումով եվրոպացիներ են: Նրանց մեծ մասը ներկայացնում է ամերիկյան ազգաբնակչության ամենաարդյունավետ մասը: Ամերիկյան ազգաբնակչության մեջ կան նաև ավելի քան 12 միլիոն նեգրեր, որոնք ստրկության ենթարկված ժողովրդի ժառանգներն են: Նրանք ամերիկյան ազգաբնակչության ամենաաղքատ մասն են կազմում: Նրանց մեծ մասը ապրում է հարավային նահանգներում, որտեղ նրանք ենթարկվում են ամենադաժան ճնշումների: Նրանք զրկված են ընտրական իրավունքից, նրանց համար առանձին դպրոցներ են պահվում, որոնք ոչ մի համեմատություն չեն դիմանում սպիտակամորթների դպրոցների հետ: Նրանք ենթարկվում են ամենաանամոթ խտրականության: Նրանք ապրում են առանձին թաղամասերում, որոնք կոչվում են «նեգրական թաղամասեր»: Նրանք զբաղեցնում են ամենավատ աշխատանքները, ստանում են ամենացածր աշխատավարձը: Նրանց ենթարկում են ամենածանր հարկերի: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան ոստիկանական հսկողության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան ահաբեկչության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան լինչադատության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան խոշտանգումների: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան սպանությունների: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան ջարդերի: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան հալածանքների: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան ճնշումների: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան ստրկության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան բռնության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան անարդարության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան անօրինականության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան ապօրինության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան անիրավության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան անարդարության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան անօրինականության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան ապօրինության: Նրանց ենթարկում են ամենադաժան անիրավության:

— Ֆիլմի գլխավոր դերակատարը Ս. Ֆրենչն է: Նա հանդես է գալիս որպես ամերիկյան ազգաբնակչության ամենաառաջադեմ մասի ներկայացուցիչ: Նա ամերիկյան ազգաբնակչության ամենաառաջադեմ մասի ներկայացուցիչ է

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

Քիւրտերու կրթական Հանաժողովը

Յունուար 25ին Երեւանի պետական Թատրոնին մէջ տեղի ունեցաւ կան Թատրոնի Հայաստանի քիւրտ ուսուցիչներու առաջին հանաժողովը։ Առաջին նիստը նուիրուեցաւ քիւրտերէն ինիա գրքերին պատրաստութեան։

Խօսեցան Դրաստամատ Սիմոնեան, Արամաիս Երզնկեան, Ա. Հասլան, Կ. Շեկոյեան, Ամիրէ Ավետեան (ինչ Քազա Թերթին կողմէ), Ա. Շաֆակի ներկայացուցիչը, Վրաստանի քրտական ակումբին ներկայացուցիչը Ռոստոմ, Թուրքիոյ հիւպատոսը՝ Խալիլ պէյ, բժշկական վարժարանի կողմէ Ակունց։

Նիստէն յետոյ ներկայացուեցաւ Թատերախաղ մը քրտերէն լեզուով։ Գրան պարեր ու երգեր։

Յաջորդ օրը՝ երկրորդ նիստին, խօսեցաւ Երեւանի քրտական ուսուցչանոցին տնօրէնը Ջամիլ Ջամիլեան։ Ուսուցչանոցին մէջ առաջին տարուան ընթացքին կային 62 ուսանողներ, որոնց 23ը ներկայիս ուսանողներ, որոնց 23ը ներկայիս ուսանողներ են քրտական ուսուցիչ նշանակուած են քրտական գիւղերուն մէջ։

Այս առիթով ընդհանուր ուսուցչանոցի, ուր պիտի փոխադրուին դասախօսութիւնները, իրը շէնքը աւարտի։ Կը յուսացուի որ յունուար աշնան։ Այդ նոր ուսուցչանոցը պիտի ունենայ 400 կամ 450 ուսանող։

Փորիկ գաւիգաներ

Գիմնէր կանչ Թերթին մէջ «Մեզ գրում են» խորագրին տակ, պատասխաններ են, որ կը գանգատին.—

× Աղաւնետուն գիւղին դպրոցին մէջ աշակերտներուն տաք նախաճաշ չի տրուիր։

× Խալէլ գիւղին դպրոցը չունի բնագիտութեան եւ բնագիտութեան ուսուցիչ։

× Գանձակի մէջ ազգաթիւծ նողազուրկ եւ տնազուրկ երախաներ կան, հետաքրքրուող չկայ։

× Խորհ. Հայաստանի մէջ (29 յունուար) կը գրեն.

— Արագզայան անասնարուծական կարեւոր շրջան մըն է։ Ոչխարաբուծական խորհրդային տնտեսութիւնը երբեմն ունեցեր է մինչեւ 20 հազար ոչխար։ Սակայն հոգ տանող չկայ։ Այնպէս որ մէկ կողմէ խոտը կը փճանայ Զինչիխլուի սարերուն վրայ, մինչ անգին առանց կերի կը մնայ ոչխարի հօտը, միւս կողմէ գոմէ զրկուած են քան հազար ոչխարները, այս պատճառով դեկտեմբերէն ի վեր ամէն օր քանի մը ոչխար կը սատկի ցրտահար։ Հովիւները ոչ կեր կուտան անասուններուն, ոչ ալ ջուր, եւ օրերով առանց ջուրի կը մնան ոչխարները, մեծ մասը հիւանդ։

× Հայաստանի գործավարներու խորհուրդը հրատարակութեան տրաւ 4 յունուար թուակիր որոշում մը որ հաստատելով թէ Մարտունի, Բասարգեչար, Նոր Բայազետ, Ապարան գիւղատնտեսական շրջաններուն, ինչպէս նաեւ Լէնինական ու Երեւան քաղաքներուն մէջ «լայն չափերու են հասեր գաղտնօրէն անասուն մորթելու դէպքերը», խիստ պատիժներ կը սահմանէ անոնց դէմ, որոնք իրենց անասունները չհամայնացնելու համար, անխնայ կը մորթեն։

Դասախօսութիւններ

Մարքսիզմի եւ Լէնինիզմի Համալսարանին մէջ, յունուար 31ին Յակոբ Զօրեան դասախօսութիւն մը տուաւ «Հայ պատմագրութիւնը վերջին տասնամեակում» նիւթին մասին։

Նախընթաց օր Մուշեղ Դուրմիշեան ներկայացուցած էր «արդի բնագիտութեան տագնապը»։

Սեւանի խնդիրը Մոսկուայի մէջ

Թիֆլիզի Պրոլետարին կը հեռագրեն Մոսկուայէն, 6 փետր. թուականով.-

Մամուլի տան մէջ տեղի ունեցաւ հաւաքոյթ մը, որ նուիրուած էր Սեւանի լճի խնդրին։

Սեւանի կոմիտէին նախագահը, ճարտարապետ Տէր Աւետիսեանն կարդաց զեկոյց մը Սեւան լճին ջուրին օգտագործման մասին, ուժի անսպառ աղբիւր մը համարելով զայն։

— Սեւանի լիճը, ըսաւ ճարտարապետը, ունի 1415 քառ. քիլոմեթր հնգաւակեան մակերեսութիւն։ Իւրաքանչիւր վայրկեան լիճ կը թափի ափերէն ու անձրեւներէն 30,4 խոր. մեթր ջուր, իսկ լիճը կը կորնչցնէ իւրաքանչիւր վայրկեան 2,8 խոր. մեթր ջուր (շնորհիւ Զանգի գետին եւ ափերուն վրայ ծծուած քանակութեան)։ Սակայն, հակառակ լիճ թափած ջուրին քանակութեան որ անհամեմատ աւելի է կորսուած քանակութենէն, չի բարձրանար լիճին մակարդակը։ Եւ լճին քանակական հաւասարակշռութիւնը չի փոխուիր երբեք, որովհետեւ իւրաքանչիւր վայրկեան լիճ թափուած ջուրին աւելի մասը — 37,6 խոր. մեթր — կը գոլորշիանայ լճին մակերեսութէն։ Յատկանշական է այն որ հակառակ այդ անդադիր գոլորշիացման, լիճին շրջանակին ու շրջակայքին վրայ երբեք չաւելնար անձրեւումի աստիճանը։

Լճին օգտագործման նախագծին համաձայն, Սեւանի ջրային մակերեսը պիտի իջնէ 50 մեթր, այսինքն մինչեւ իր խորութեան կէսը։ Այս ձեւով պիտի կազմուի ջրային նոր հաւաաարակշռութիւն մը,— գոլորշիացման չափը նուազելով հանգերձ լիճ թափողջուրերուն քանակը պիտի մնայ նոյնը։ Այսպէսով ամէն տարի Սեւանի ջրամբարէն կ'առնուի 800 միլիոն խոր. մեթր, օգտագործուելու համար ելեկտրական ուժի յաթեմանի եւ դաշտերու ոռոգման մէջ։

Լիճին կողքին, ջրային այդ հարստութիւնը պիտի օգտագործուի հիմնելու համար 9 ելեկտրակայան, ջուրին իջեցման կարգով դասաւորուած, որոնք պիտի ստանան աւելի քան հազար մեթր ճնշում եւ պիտի տան բոլորը մէկ 480 հազար քառ. մեթր ուժ։

Այսպէս միաժամանակ Սեւանի լիճը կը կանոնաւորէ Անդրկովկասեան ջրաելեկտրային ցանցը։ Ելեկտրական ուժ հայթայթելու տեսակէտով, Սեւանի լիճը աւելի շատ արժէք ունի քան Վոլխովստրոյը, Սվիրստրոյը, Նոյն իսկ Դնեպրոստրոյը։

Կարդացէք եւ Տարածեցէք ՅԱՌԱՋ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Լուսաբանութիւն մը

ՍԻՆ ՇԱՄՈՆ, 15 փետր.— «Ապագայի» 10 յունուար թիւին մէջ գրամանքով կարգացի Սէն Շամոնէն անձիւղ տեղեկութիւններ գաղութին հայ անգործներու մասին, որոնց վիճակը օրէ օր անտանելի կը դառնայ։ Թղթակիցը շատ լաւ գիտէ որ, Պ. Ա. Զօպանեանի կատարած դիմումը օգուտ չունեցաւ։

Ինչպէս գրած եմ, թէեւ քաղաքապետը Պ. Զօպանեանին խոստացաւ օգնել բազմանդամ ընտանիքներուն, սակայն դժբախտաբար, քաղաքապետական ժողովին կողմէ մերժուեցաւ։ Ու ամէն ընտանիք ստացաւ նամակ մը որ դիմումին մերժուած ըլլալը կը յայտնէր։ Եթէ չեմ սխալիր, այդ նամակէն նմոյշ մըն ալ ղրկեցին Պ. Զօպանեանի, իր բառնկաւիները։

Սուտ է նաեւ թէ կերակուրի փոխարէն առաջարկուած էր «հագ, իւղ, շաքար», եւայլն «բայց մերժուեցաւ»։ Եթէ այդպէս եղած ըլլար, Թղթակիցը ամէնէն առաջ ինքը պիտի օգտուէր։

Իսկ նպաստ ստացողները երկու ընտանիք են, մէկը հպատակ Չէրքէզ, միւսը գինուոր մը որ ճամբաներու շինութեան վրայ կ'աշխատէր եւ արձակուած է այժմ։ Անգործներու տրուած «սուփէն» (ապուր) ոչտուիլ սկսան քանի մը հայրենակիցներ, որոնք քաղաքապետարանը ճամբայ ըրած էին։ Մօտ 200 հայ անգործներէն քանի մը ընտանիք ապուր առանան։ Պ. Ա. Զօպանեան ալ իր կարգին կրկնելով սխալ տեղեկութիւնները, կը գրէ թէ Սէն Շամոնի անգործ Ծրանագիններն անդամ չեն օգտուիր նպաստէ քանի որ տեղական իշխանութիւնը դեռ առացած չէ հարիւրին 75ներքին գործերու նախարարութենէն։ Ոչ, բարեկամ, ոչ։ Մէկուկէս ամիսէ ի վեր տեղային եւ Իտալացին կը սառանան հաւասար նպաստ, իսկ «հայմաթլաս»ներուն միայն ապուր, ոչ ուրիշ բան, կ'առաջարկեն։

Մ. Ագատ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԲԺՇԿ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Փարիզի Հայ Բժշկ. Միութիւնը, որ ամէն ամիս վերջին չորեքշաբթի ժողով կը գումարէ Սոսիէթէ Սաւանթի մէջ, երկէշեայ տեղեկագիր մը կուտար մասնակիցներուն եւ իր անդամներուն, համաձոսակի ներկայացնելով ժողովին մէջ կատարուած բժշկագիտական վիճաբանութիւնները։

Այս տարուընէ սկսեալ, արդէն դադրած է թերթի ձեւով 4 էջնոց փոքրիկ տեղեկագիր մը հրատարակել, տալու համար ոչ միայն Միութեան անդամներուն բժշկագիտական զեկոյցներն ու վիճաբանութիւնները, այլ եւ ներկայացնելու համար Միութեան ներքին կեանքը։

Փետրուարի թիւով հրատարակուած այդ տեղեկագիրը կուտայ լուրեր Միութեան ներքին կեանքէն, ամփոփումը բժշկագիտական վերջին վիճաբանութիւններուն եւ հանդիսարան մը (revue), ուր կ'երեւի համաձոսագրութիւնը Միութեան անդամներուն կողմէ այս կամ այն ֆրանսական թերթին մէջ լոյս տեսած յօդուածին։

Վերջին ընդհ. ժողովը մայր դիւանին առենապետ ընտրեց Տօքթ. Վ. Թորգոմեան, առենադպիր՝ Տօքթ. Հ. Եագմաճեան։ Վարչութիւնը կազմուեցաւ հետեւեալ ձեւով.—

Տօքթ. Պ. Քօլօլեան՝ նախագահ, Տօքթ. Վ. Ջիլինկիրեան՝ ընդհ. քարտուղար, Տօքթ. Մ. Քէշիշեան՝ գանձապահ, Տօքթ. Ալրիին՝ փոխ-նախագահ՝ Տօքթ. Էօրներ՝ Գրգոյեան եւ Եադուլ՝ փոխ-անդամներ։

Անցեալ շրջանի տեղեկագրէն կը հակգուի, որ Միութեան կ'անդամակցին 36 բժիշկներ, 30 գաւառէն, 7 առաւիւաբոյժներ եւ 6 գիղագործներ, բոլորն ալ Փարիզէն։ Վերջին շրջանին, Միութիւնը կորսնցուցած է երկու անդամներ, Տօքթ. Քէմճեան եւ դեղագործ Խանճեան։

Յետոյ տեղեկագիրը կը թուէ այն դասախօսութիւնները, որոնք կատարուեցան Փարիզի մէջ, ինչպէս իր ժամանակին տեղեկագրած է ցառաջ։

Վերջին ժողովին մէջ փրոֆ. Ադալեանց կը խօսի inhibition երեւոյթին մասին, դարմանաբանական եւ բնախօսական վերլուծում մը կատարելով։ Եւ նախ ներկայացուց անդրադարձական շարժումները (mouvements réflexes), իր քննութիւնները այդ մասին, նոյնիսկ նախ քան Փավլովի զեկոյցը Մադրիտի համաժողովին մէջ (1903)։ Իր այս դասախօսութիւնը ընդարձակ կը տեսնուի Encéphale ամսագրին մէջ, նոյ. 1931։

Փետր. 17ի ժողովին մէջ տօքթ. Քօլօլեան ներկայացուց վարչութեան ծրագիրը, գիտական զեկոյցներ տուին տօքթէօրներ Խանճեան, Եադուլ եւ Զիլինկիրեան։

Փարիզի Հայ Բժշկ. Միութեան ցեղեկատուն կը ներկայացնէ նաեւ հայ բժիշկներուն յօդուածները, որոնք կը տեսնուին հայ եւ օտար թերթերու մէջ, ինչպէս նաեւ ատաժնադրոյժ Արամ Ճինճեանի մէկ գիրքը։

"ՊԱՐԵՆԱԻՈՐՄԱՆ ԿՈՄԻՏԷ,,

Խորհրդային իշխանութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց, որով պարենաւորման կոմիտէ մը կը ստեղծուի, կեդրոնացնելու եւ ուղղակի վարելու համար հացահատիկի, խոտի, բանջարեղէնի, միսի, կաւաւտի եւ ուրիշ հագագործական բերքերու մթերման հետ կապուած գործողութիւնները։

Թէեւ հոգ. իշխանութիւնը պարենաւորման մասնաւոր գործակալութիւն մը ունի, բայց նոր կոմիտէն անոր կապուած չէ, այլ ուղղակի ենթակայ՝ Աշխատանքի եւ Պաշտպանութեան Խորհուրդին (Ստօ), իսկ նախագահն է կուլիշեւ, պետական ծրագրի վարիչը։

Նոր կոմիտէն արտակարգ իրաւասութիւններ պիտի վայելէ եւ արդէն իսկ գործի ձեռնարկեց։

Նոր կարգադրութեան բուն իմաստը յայտնի չէ. բայց նկատի առնելով որ վերջերս վերակազմութեան ենթարկուեցան հաւաքական տնտեսութիւնները, գիւղատնտեսական ուսանողները ժամանակէն շատ առաջ վկայական եւ աստիճան ստացան եւ այժմ բուն պաքար կը մղուի ոգեմասպաշտ ոգին արծարծելու համար, կը նշանակէ թէ Խ. իշխանութիւնը կ'ուզէ պաշար ամբարել եւ պատրաստ գտնուիլ ո'ր եւ է հաւանականութեան առջեւ։

ՄԱՄՈՒԼ

Զարահտ տեղեկատուութիւն

Սելանիկի «Հորիզոն»ը կը գրէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (14 փետր.)։

— «Փաթրիսի մէկ խմբագիրը, Աթենարնակ «փոքրամասնութեանց» մասին պրպտումի մը ձեռնարկած է, եւ առաջին առթիւ ստորագրած է երկար յօդուած մը Աթէնքի հայ համայնքին մասին։ Խմբագիրը, իր տեղեկութիւնները քաղելու համար, անշուշտ դիմած է իրեն ծանօթ Հայու մը եւ ապաւինած՝ անոր տուած ծանօթութեանց, խմբագրած է իր յօդուածը որ, իր որոշ կէսերուն մէջ գունաւորուած է տեղեկատու Հայուն անեցած նախապաշարմունքով այս կամ այն հարցին նկատմամբ։ Այդ յօդուածին մէջ տեղեկութիւններ կան, որոնք ապացոյց կը տան թէ Հայերու մասին ունեցած տեղեկութիւնները որքան սխալ կրնան ըլլալ։ Ուրեմն, ինչպէս նաեւ Հայերը կրնան վարկաբեկելու ձիգը լայնաբերան կը ձգայ։ Մառնանշենք քանի մը կէտեր, որպէս զի մեր ըսածը հաստատուի։

Ցոյն օրագրողը — դուն հասկցիր տեղեկատու Հայը — տեղ մը կը խօսի Դաշնակցութեան մասին, զոր կը ներկայացնէ իբրեւ համայնքին «ծայրայեղ եւ քիւր» եւ կ'ըսէ թէ, անիկա, ամէն նէն անհաշտ ազգայնական հոսանքն է Աթենահայ իրականութեան մէջ։

Այս «ծանօթութիւնը» տեղեկատուի անձեռ ազիտութեան պիտի վերագրէինք, եթէ երբեք անոր եւրոպական Թաղնուած ջերմ Դաշնակցութիւնն ու Դաշնակցականները յաչս չիլլէն հարցային կարծիքին վարկաբեկելու բացայայտ ձիգը։ Որովհետեւ, Դաշնակցութենէն վերջ խօսքը կ'ըլլայ ռամկավարներուն, որոնց համար օրագրողը կ'ըսէ թէ «պահպանողականներ են եւ ջերմապէս ջատագով հայերու հելլենաիպատակութեան տեսակէտին։»

Դ.) Պաստաճեան հաճի Մանուկ (Պաստաճեան Մուղոի Խաչմանուկ), Պիթլիսի Փոսիկ-աղբիւրի Թաղէն, բանտային տասապանքներուն դոհ դարձաւ։

Ե.) Մամիր (Մամբրէ Յովհաննէսեան) Պիթլիսի Աւիրմէկյանի Թաղէն, բանտէն փախչելով կովկաս ապաստանեցաւ եւ միայն սակաւ նպաստութեան երկիր մտաւ Համազասպի մտերիմ ընկեր։ Մեծ եղեռնէն Համազասպի հետ միասին դաւադրօրէն ձերբակալուեցաւ եւ նոյն վիճակով խաղխողուեցաւ։

Զ.) Եւ վերջապէս, Նազրէ փաշայի սիրելին Գէորգ աղան (Պագալեան), Պիթլիսի Աւիրմէկյանի Թաղէն, ազգի դաւաճանը եւ Թուրք կառավարութեան «բարի հալը»։ Թէեւ յեղափոխականներու վրէժխնդրութենէն կերպով մը ճողոպրեցաւ, բայց ժողովրդի արդար ցասման արժանացաւ ու բարոյապէս կենդանի մահուան դատապարտուեցաւ...»

վաղարշակ ցոխիկեան

ՆԱՄԱԿ ՄԱՆՉՈՒՐԻԱՑԷՆ

«Նազրմփաշայի յուշերը»

ԹԱՒՐԻԶ.— Նազրէ փաշայի միտուքեաւոր յուշերուն ըստ էութեան անդրադառնալէ առաջ, անոր «Պիթլիս կը վառի» խորագրին տակ մատնանշած գործիչները ստուգման ենթարկելու պարտքը կը զգամ, ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար։

Ուշադրութեան առնելու է, առանձնապէս այն պարագան, որ իրեւ թէ, Թուրք կառավարութիւնը յանդիման Հայ համայնքին բարեացակամ վերաբերմունք ունեցած է։

Անցնինք մերկ իրականութեան.—

Ա.) Միխօնար Ճօրճ, Ամերիկացի Մատր Նափի տղան, այս ազնիւ մարդը, լոկ մարդասիրական զգացումներ կը տածէր հանդէպ տառապող հալածեալ Ճօրճը այն մարդն էր, որուն անունը յիշուած է «Ես Մշեցի եմ» երգին մէջ։ «Ամերիկացի Ճօրճին, տարէք բարեւներս, մենք չենք մոռնար անոր, ըրած բարիքներ»։ Թուրք կառավարութիւնը Ճօրճը մեռցուց 1915ին, Տիարպէքիրի մէջ, Թունաւորելով գայն։

Բ) Աւետիքեան Նազար (Զոխիկեան Մուղոի Նազար), Պիթլիսի Աւիրմէկյանի Թաղէն։ Այս գործիչը ոչ թէ պետական ներման արժանացաւ, այլ երեք տարի ամբողջ բանտային խիստ տանջանքներու մատնուեցաւ, առողջութիւնը քայքայուեցաւ եւ միայն սահմանադրութեան երկիր մտաւ Համազասպի մտերիմ ընկեր։ Մեծ եղեռնին Համազասպի հետ միասին դաւադրօրէն ձերբակալուեցաւ եւ նոյն վիճակով խաղխողուեցաւ։

Գ) Համազասպ (Մուղոի Վարդանեան), Պիթլիսի Աւիրմէկյանի Թաղէն մինչեւ Օսմանեան սահմանադրութիւնը բանտերուն մէջ տառապեցաւ եւ աքսորուեցաւ։ Այսպէս 8 անգամ բանտարկուեցաւ եւ վերջը աքսորուեցաւ։ 1893ի կոտորածէն մինչեւ 1908ի սահմանադրութիւնը, շուրջ 13 տարիներու ընթացքին, Համազասպը միայն 4 տարի ընդմիջումներով բանտէն դուրս ապրեցաւ, այն ալ հսկողութեան տակ։ Կ'արժէ այս արժանաւոր յեղափոխականի մասին առանձին անդրադառնալ։ Հայկական Մեծ Եղեռնին ձերբակալուեցաւ, գաւադրաբար եւ բանտին մէջ անգթաբար խողխողեցաւ։

«Նազրմփաշայի յուշերը»

ԹԱՒՐԻԶ.— Նազրէ փաշայի միտուքեաւոր յուշերուն ըստ էութեան անդրադառնալէ առաջ, անոր «Պիթլիս կը վառի» խորագրին տակ մատնանշած գործիչները ստուգման ենթարկելու պարտքը կը զգամ, ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար։

Ուշադրութեան առնելու է, առանձնապէս այն պարագան, որ իրեւ թէ, Թուրք կառավարութիւնը յանդիման Հայ համայնքին բարեացակամ վերաբերմունք ունեցած է։

Անցնինք մերկ իրականութեան.—

Ա.) Միխօնար Ճօրճ, Ամերիկացի Մատր Նափի տղան, այս ազնիւ մարդը, լոկ մարդասիրական զգացումներ կը տածէր հանդէպ տառապող հալածեալ Ճօրճը այն մարդն էր, որուն անունը յիշուած է «Ես Մշեցի եմ» երգին մէջ։ «Ամերիկացի Ճօրճին, տարէք բարեւներս, մենք չենք մոռնար անոր, ըրած բարիքներ»։ Թուրք կառավարութիւնը Ճօրճը մեռցուց 1915ին, Տիարպէքիրի մէջ, Թունաւորելով գայն։

Բ) Աւետիքեան Նազար (Զոխիկեան Մուղոի Նազար), Պիթլիսի Աւիրմէկյանի Թաղէն։ Այս գործիչը ոչ թէ պետական ներման արժանացաւ, այլ երեք տարի ամբողջ բանտային խիստ տանջանքներու մատնուեցաւ, առողջութիւնը քայքայուեցաւ եւ միայն սահմանադրութեան երկիր մտաւ Համազասպի մտերիմ ընկեր։ Մեծ եղեռնին Համազասպի հետ միասին դաւադրօրէն ձերբակալուեցաւ եւ նոյն վիճակով խաղխողուեցաւ։

Գ) Համազասպ (Մուղոի Վարդանեան), Պիթլիսի Աւիրմէկյանի Թաղէն մինչեւ Օսմանեան սահմանադրութիւնը բանտերուն մէջ տառապեցաւ եւ աքսորուեցաւ։ Այսպէս 8 անգամ բանտարկուեցաւ եւ վերջը աքսորուեցաւ։ 1893ի կոտորածէն մինչեւ 1908ի սահմանադրութիւնը, շուրջ 13 տարիներու ընթացքին, Համազասպը միայն 4 տարի ընդմիջումներով բանտէն դուրս ապրեցաւ, այն ալ հսկողութեան տակ։ Կ'արժէ այս արժանաւոր յեղափոխականի մասին առանձին անդրադառնալ։ Հայկական Մեծ Եղեռնին ձերբակալուեցաւ, գաւադրաբար եւ բանտին մէջ անգթաբար խողխողեցաւ։

Սուլթան Ապրիլ Համիտ դասապարտուած

Հալէպի ծանօթ վէգքիլ ընտանիքը կրօնագուցած էր Ապտիւլ Համիտի օրով Պաղի մօտ իր սեփական հինգ գեղեցիկ դիւղերը (Սուրիա)։

Համիտ գրաւած էր գանոնք, թշուառութեան մատնելով ընտանիքը։ Ամէն տարի, Ապտիւլ Համիտի ծննդեան տօնակատարութեան առիթով, Վէգքիլ ընտանիքը կ'ուղարկէր Պաղի փոստի-աղբիւրի թաղէն, բանտային տասապանքներուն դոհ դարձաւ։

Ե.) Մամիր (Մամբրէ Յովհաննէսեան) Պիթլիսի Աւիրմէկյանի Թաղէն, բանտէն փախչելով կովկաս ապաստանեցաւ եւ միայն սահմանադրութեան երկիր մտաւ Համազասպի մտերիմ ընկեր։ Մեծ եղեռնին Համազասպի հետ միասին դաւադրօրէն ձերբակալուեցաւ եւ նոյն վիճակով խաղխողուեցաւ։

Զ.) Եւ վերջապէս, Նազրէ փաշայի սիրելին Գէորգ աղան (Պագալեան), Պիթլիսի Աւիրմէկյանի Թաղէն, ազգի դաւաճանը եւ Թուրք կառավարութեան «բարի հալը»։ Թէեւ յեղափոխականներու վրէժխնդրութենէն կերպով մը ճողոպրեցաւ, բայց ժողովրդի արդար ցասման արժանացաւ ու բարոյապէս կենդանի մահուան դատապարտուեցաւ...»

վաղարշակ ցոխիկեան

Տիգրանական տագնապը Անդրյորդանանի մէջ

Ամմանէն լուր կը տրուի թէ լքեալ մանուկներու յատկացուելիք պատսպարան մը բացուած է։

Ղողագործութեան տագնապին հետեւանքով, շատ մը անպատսպար մանուկներ ստիպուած են ծգել գիւղերը եւ իսստատուիլ Ամման։ Անոնց դժուարին վիճակը լուրջ մտանգիմ մը առջեւ կը դնէ թէ իշխանութիւնները եւ թէ ժողովուրդը։

"ՅԱՌԱՋ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (22)

ԵՐԴԻՔ ՀԱՅՐԵՆԻ

(ՎԷՊ)

Ա. ՄԱՍՈ

III

— Իսկ ես կը կարծեմ թէ, — ընդհատեց վարպապետը՝ հնչեղ ու տիրական շեշտով մը — առաջնորդարանը միայն ու միայն ազգային հաստատութիւն է։

— Ճանը՛ն, ձգենք հիմա սա խօսքերը տէ էքմանք խօնախ, — եղբակացուց Դաւիթ էֆէնտի։

Ու երբ Ճաճատ վարպապետն ու Տէր Մեսրոպը դուրս ելան՝ իրենց սքեմներն ու փակեղները առնելու համար.

— Առանց կխտիշին փէք չեմ հանիր, Օննէս աղա, ըսաւ Դաւիթ էֆէնտի,— կը տեսնե՞ս տէրտէրդ, ձեր խլեզին կախել տուեր է պարկեշքը... վո՛վ գիտէ ինչէ՛ր կը կարդան ադ տարիքը աղուն գլոխին... խա՛լթ կերանք տէ տէրտէրին ալ գաս տալ տուինք գալրոցը... Աշքի էտես ձգելու չէ, հասկցա՞ր...։ Առանց ճնշայ նէ, օր մըն ա ձեզ կախել կուտան աս պատին դուսիդին...։

— Բլալիքը ադ է, զաթէյն... ան ղրմպա ճօրուքը էգաւ՝ կեցաւ շաթաթ մը, — ակնարկեց գործիչի մը որ գալոնօքէն եկած էր քաղաք ու ճեկնած — քո՛ւզ մը առին մերոնք...։ Տէրտէրը չէր օգտեր, մէյ մըն ա վարդապետը բուաւ գլօխնիս...։

— Հա՛, «պիր վար ըար կիձ էտէն, պիր տա տիւշտի պաճատան»ին գործն է... Ինչ անել անել...։

— ... ճամբա՛յ տալու է — լրացուց Դաւիթ էֆ. — ձեւ մը գտնել տէֆ ընելու է աս պէլան գլօխնուս...։ Լաքին աս եալ կայ քի, էրկուքին լուգուն բերնենուն մէջ կը դառնայ կոր, աղբա՛ր...։

— Եա՛... խօնախ մտնեն նէ հետդ, կոնակին վրայ աչքի ձ'երմուկուցքի նման բան մը փակած ըլլալուն, — հը՛... պէյի պէս թող ապրին տէ մե՛զ ա հանգիստ ձգեն, Գատրիարքարանն ա...։

VI

— Ենղիէ՛ն. անղիէ՛ն, Խորէն... հա... գարձուր հիմա... հա՛ շէօյլէ...։

Ու՝ չաք-չաք-չաք՝ մուրճերը իջեցուցին։

Յետոյ, կրկին կրակը խօթելով երկաթը՝

— Եա՛ — շարունակեց ինքնիրեն խօսիլ վարպետ Ռուբէն— լսել է աասնկ... մէկ մուխէն մէկալը բանէ քի...։ Ջահիկ, հէ՛... ա՛ռ քեզի Ջահիկ...

Ու խօսքը կիսատ թողուց։ Խորէնը շապիկին թեւերը սոթոած, կուրծքը բաց, մուրճը ձեռքին կանգնած էր իր դէմ՝ քրտինքներու մէջ, փքոցը կ'ուռէր ու կ'արտաշունչէր, Գրիգորի թեւերուն ճնշմանը տակ։

— Կ'օգտէ՛, — ձայնեց հայրիկը՝ կեցուց փքոցը։

Կրկին մուրճ։ կայծեր։ Օճախ մը։ Բոց։ Ծեծուող երկաթ մը...։

— Շո՛ւտ, շո՛ւտ, Խորէն... էրկաթ լսածդ, օղլում, տաք-տաք կը ձեծուի...։

Հա՛, աասնկ... զարկած տեղեդ՝ գիտնալու էս չէքիճին իշնելիք տեղը...։

Տաճուլի ու զուռնայի ձայն։ կանչեր։ կարմիր ու կանաչ հագուած տղոց բազմութիւն։

Պատանի է, կը դիմանա՞յ։ Գրիգոր գլուխը երկնցուց։ Ի՞նչ տեսնէ.— ղրանը ձէջ կանգնած է Օսման էֆէնտիին տղան՝ փոքրիկ Մէհմէտը։ Հագած է ղինւորականի փայլուն հագուստ մը՝ «կըճ՚ըը վրան», գեղին ծոպաւոր ուսնոցներով եւ ձէջքին կախած երկար սուր մը, որ հողին կը դպի։ Քալեց՝ առնք ու առբարտաւան։ Մօտեցաւ։ Սուրը գծեց գետինը։

Վարպետ Ռուբէն յանկարծ փոխեց դէմքին արտայայտութիւնը, ժպտեցաւ, ու զուարթ շեշտով մը.

— Ծ՛, Մէհմէտ պէյ, — կատակեց, եւ փոքձեց գայն գգուել։

Մէհմէտ, սուրը շարժելէն աւելի ճօտեցաւ, սուրովը զարկաւ հեղ մը վարպետ Ռուբէնի գլուխն, ու՝

— Սէլա՛մ, սէլա՛մ վեր, — պոռաց՝ հրամայական շեշտով մը։

Խորէն կրքոտեցաւ։ Գրիգոր նետուեցաւ առաջ։ Ինչ էր ծնացեր՝ վրէն բռնէր ու խեղդէր... Բայց, վարպետ Ռուբէն, գառնալով Խորէնին.

— Զայնդ կտրէ — հրահանգեց — շամուռին քար մի նետեր, Աատուածդ սիրես...։

Ու կրկին շարեց Մէհմէտը, որ զարձաւ, եկաւ Գրիգորին ճօտ, ուզեց դպիլ անոր եւս, բայց, տեսնելով անոր վայրի կատուի նայուածքը եւ լսելով անարգական «Մէհմէտճա՛ուք»ը, դեզը զարձուց ու ճեկնեցաւ։

Ու աշխատանքը վերսկսաւ։

Հիմայ, օճախին հետ կ'ուռեւփէր, նաեւ, Գրիգորի կուրծքը։ Ծանր բան մը եկեր՝ կը ճնշէր։ կը զղջար, որ չէր փակած պուկին ու չէր յափշտակած սուրը։

Ա՛հ, եթէ ի՛նք ալ սուր մը ունենար։ Մեծ չըլլար, հոգ չէ։ Սանկ... հա՛, հէքեաթին հովիւին սուրին չափ... Ու յիշեց, յանկարծ, որ իրենք եւս սուր մը ունէին։ Եւ ճո՛ճ, երկայն շեղբով, եւ սեւ կոթով։ Հայրը զրած էր վարը՝ ճաուանը, ճուքի ու անթափանց անկիւն մը։ Տեսած էր օր մը։ Հարցուցած։

(Շար.) Կ. ՄԵՀԵՄՆ



Դերասան Ա. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԴԵՐԱՍԱՆ Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ

Վաղը կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին **Sociétés Savantes***ի սրահին մէջ,* **8 rue Danton**

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ՝ ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆ

ՏՐԱՄ 4 ԱՐԱՐ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱՅԻ

Իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն՝ Տիկիններ ՍՈՒՐԱԲԵԱՆ, ԱՆԱՀԻՏ, ԺԷՆԻ ՇԱՀՊԱՐՈՆԵԱՆ, Պ. Պ. ՍԱՐԵԱՆ, ԳՄԲԷԹԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, Գ.Ր. ՎԱՀԱՆ, Մ. ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ 20, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին սովորական տեղերը եւ ներկայացման գիշերը՝ կիշէն

ՈՉ ՈՔԻ ՏՈՄՄԱԿ ՁՈՒԴԱՐԿՈՒԻՐ

կազմակերպիչ՝ Կ. ՍՐԱՊ

թեմադիր-ռէժիսէօր՝ Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ

Ց. Փարիզ եւ արուարձանները



Հ. Դ.

Պլէյէլի Մասիս խումբի ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Անիէրի Պուա Բոլոնպի Պատանեկան Միութեան դասախօսական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն, սեփական Գրադարանին մէջ, 26 rue du Président Krüger. Կը խօսի ընկ. ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ։

ԱԼՖՈՐՎիլի Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՊԱՆԵԼՕԻ Արծիւ խումբի ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին 31 rue Mme. Curie, ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Գաւառ

ԼԻՈՆի կոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Համազասպ, Կայծակ, Կուկունեան, Մարզպետ եւ Կար տը Վիզի Անդրանիկ խումբերու ընկերները վաղը կիրակի ժամը 9ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՅԼի Սէն Ժէռոմի Վրէժ խումբի ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, Պատ-թիապալի ներքնասրահին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԼի Պատ. Միութեան վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ միութեան բոլոր ընկերները, վաղը կիրակի ժամը 4.30ին, 63 բիս տը լա Րէփիւպլիք։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՍԷՅԼի Իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Եփրեմ Խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերը վաղը կիրակի ժամը 2.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՐՍԷՅԼի Պուլվար Օսման Վռամեան ենթակոմիտէի ժողովը վաղը կիրակի ժամը 6ին նոյնօր հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՎԻՆԻՒՆ կոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ Փասկալի Ապառաժ խումբը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն 10։ Հ. Յ. Դ. Պատ. միութեան ակումբին մէջ։ Նիւթ անցեալ դասախօսութեան շարունակութիւնը։ Կը դասախօսէ՝ ընկ. Ա. Գառօնէ։ Կը հրաւիրուին երիտասարդ համակիրները եւ Պատ. միութեան անդամները։

"ՓԵՏՐ. 18,, ՄԱՐՍԷՅԼի ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի կոմիտէին կողմէ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին

Սալոն Շաբի մէջ, 84 rue Chape

Կը նախագահէ՝ ընկ. ՄԻՒՌ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ Կը խօսի՝ Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին ընկերներ Մ. Մարուխեան, Յ. Ուզունեան, Մ. Գաբրիէլեան (արտասանութիւն), Խ. Գալիճեան, Ս. Աւտոճեան (մեներգ)։ Կը նուագէ Ֆ. Մալայեանի նուագախումբը ընկերակցութեամբ դաշնակահար Պ. Կիւլպատեանի։

ԿԵՆԴԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մուտքը ազատ է

Սէն Շաւռնի մէջ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին Քաղաքապետարանի սրահին մէջ (Սալ տը Քոնֆէրանս)։

Կը խօսի ընկ. ՍԻՄՈՆ ՎՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին Մուտքը ազատ է

Փարիզի Գրական Ակումբ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 131 rue Cabronne, Métro Vaugirard. տեղի կ'ունենայ Յիշատակի երեկոյ՝ նուիրուած Յովհաննէս Խան Մաւէհեանին։ Զեկոյց՝ Յ. Զարեհանի կողմէ։ Մասնեհանի երկերէն կ'արտասանեն Պ. Պ. Նաւասարդեան եւ Թորոսեան։ Մուտքը ազատ է։

ՄԱՄՈՒԼի ՏԱԿ է ԵՒ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՄՆԷ

"ՓՈԹՈՐԻԿԷՆ ՎԵՐՋ,,

Գրեց՝ ՊԵՐՃՈՒԻի

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Վաղը կիրակի ժամը 2.45էն մինչեւ կէս գիշեր GYMNASE JAURÈSի *մէջ, Փարիզ*

87 Avenue Jean Jaurès

կը խօսի՝ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Միայօժար մասնակցութեամբ 70 հոգիանոց ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբին

Երգ, նուագ, մեներգ, արտասանութիւն Զարեհ Ղարիպեանէ եւ Օր. Տէր Թոմիհասեանի կողմէ

Մարգական անմոռանալի ցուցադրութիւններ եւ մենամարտ՝ Ֆրանսացի եւ հայ մարզիկներու կողմէ

Գայլուկներու, սկաուտներու եւ արենուշներու կողմէ զանազան խաղեր Գեղարուեստական հաճելի բաժին եւ անակնկալ

6 հոգիէ բաղկացած ընտիր ճաշ

ՊԱՐ ԺԱՄԸ 8ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ ՃՈԽ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 5 7.50 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին «Ցառաջ»ի խմբագրատունը, Հրանտ-Սաժուէլ գրատունը եւ Ֆլօրիա ճաշարանը

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— *Métro Jean Jaurès, Tramways 21a, 21b, 21c, 21d, 29a, 29b, 29c, 51, հանրակառքերը բոլորն ալ կանգ կ'առնեն Gymnaseին առջեւ։ Autobus M եւ AT:*

ՊԱՆԵԼՕԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇՆԻ ՑԱՌԱՋԴԻՄԱՍԷՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ տեղւոյն մանկապարտէզին

Նախագահութեամբ Տիկ. ՏԻՐՈՒՀԻ ՄԻՍՍԱՔԵԱՆԻ

Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

3 Villa d'Orléans*ի մէջ*, Métro: Alesia

Գեղարուեստական ճոխ բաժին՝ մասնակցութեամբ փարիզահայ ծանօթ արուեստագէտներու։ 40 փոքրիկներ պիտի երգեն ու արտասանեն մանկական զուարթ երգեր Գեղարուեստասէր խումբ մը երիտասարդներու կողմէ

Պիտի ներկայացուի՝ **«ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՍԱՍՏԱՆԸ»** յուզիչ տրամ *4* արար

Մուտք՝ 5 ֆրանք

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ "ՏՐԱՄ-ՕՓԷՐԷԹ,, խումբըղեկավարութեամբ դերասան Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆի

Կը ներկայացնէ Պաքուի արեւելեան կեանքէն առնուած

ՄԱՇՏԻ ԻԲԱԴ *կամ* ՆԱ Չ'ԼԻՆԻ, ՍԱ ԼԻՆԻ

Խիստ քրքջալիր օփերէթը 3 արար

28 Փետրուար, կիրակի գիշեր ժամը հինգ 8.45ին

Salle des Sociétés Savantes*ի մէջ*

Գ. արարին, Հարսանիքի տեսարանին, Կովկասեան լեռնային պարեր Արեւելեան երաժշտութիւն դեկավարութեամբ Թաւխտ ԺՕՐԺի Տոմսերու գիները՝ 20, 15 եւ 10 ֆր. Կը ծախուին սովորական տեղերը

«Հայրենիք» ամսագիր եւ օրագիր

Ընդհանուր գործակալ Եւրոպայի (բացի Պալքաններէ)

Գրատուն Հրանտ-Սաժուէլ

51 rue Monsieur le Prince, Paris (VIe) Danton 88—65

Ուր պէտք է դիմել բաժանորդագրութեանց վճարումներու համար

կը հայթայթենք ամսագրի հին թիւերը

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆի

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ

Մատենաշար Դրօշակի Բ. տպագրութիւն

Գին 10 ֆր., փոստի ծախքով 11 ֆր.։ Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան

Լոյս տեսաւ

Ազգային հերոս Սեբաստացի Մուրատի կենսագրութիւնը,

"ՄՈՒՐԱՏ"

Գրեց՝ Պ. Միքայէլ Վարանդեան, հրատարակութիւն Մուրատ Ճոճ կէզը. վարչութեան։ Գիրքը կը բաղկանայ 350 էջերէ եւ 45 նկարներ «Մուրատ» տպուած է սահմանափակ թիւով. փութացէք օր առաջ ապահովել օրինակ մը։ Գին՝ թղթակազմ 30 ֆրանք, լաթակազմ 40 ֆրանք։ Գումարները հաճար դրկել փոստի ծախք 2 ֆրանք։ Դիմել «Ցառաջ»ի խմբագրատունը կամ Ներսէս Դշիկեանի, 24 rue Anatol France, Issy-les-Moulineaux. (Seine) France

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ սկսիլ Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ամէն ուրբաթ կէսգիշերէն ետք ՑՈՒԽԱՀԱՐԿԱՆՔ

Ազնիւ ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը

44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄՈՒՌՈՒԽ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

Կէս օրին ՄՈՒՌՈՒԽԻՆ եկուր, հոն եմ 7.50 ֆրանքով կը ճաշեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ։

Մաքսուտը կը յարմարի օրուան տաղնապին։ Եկէք եւ տեսէք։

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղի եւ գինի պոլսական եւ ռուսական աղանդերներով։

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

TANNERIE DE LA DEULE

S. A. R. L. au Capital de 315,000 francs

9 rue Charlot, PARIS (3) Tél. Arch. 05—86

Directeur-Gérant LEON BABONIAN

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Հայ կօշկակարներուն.— *Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն ժամանակ։*

Գուբօն (կոնակի մաս) Ա. կարգի չէն՝ քիլօն 30, Բ. կարգի 24 եւ Գ. կարգի՝ 22 ֆրանք,

Թալօնի համար քառօն, էքառ՝ քիլօն 12 ֆրանքէն։

Հայ *marchand forain*ներուն.— *Այրերու եւ կանանց կօշիկներու համար կտրուած կէս նրբանցու եւ թալօն՝ քիլօն Ա. կարգի 28, Բ. կարգի 24 ֆրանք, Գ. կարգի՝ 22 ֆրանք։*

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ եւ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ՝ 9 rue Charlot, Paris

Métro République et Hôtel de Ville

ՑՈՒՀԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՁԱՐՄԱՆՃԱԳԻ Հայր. Միութեան Մարսէյլի ժառանգիլը ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2ին, 59 Bld. du Gomier, Bar Monumantaleի սրահին մէջ։ Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն, ընթացիկ հարցեր։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի։

ՄԱՐՍԷՅԼի Զ. Ո. Միութեան մանուճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՅԼի եւ շրջանի երկսեռ Բիւթանացի հայրենակիցները՝ անդամ եւ ոչ անդամ, ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին վաղը կիրակի ժամը 2ին կրան Քաֆէ Նօալ, Քանըպիէրի անանկիւնը։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի։

ՄԱՐՍԷՅԼի Սալնոյ Զօրի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին Քաֆէ Սփոր Պատ վէնսանի մէջ։ Անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ այս ժողովին։ Շատ կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼի Հայ Մշակութային միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8ին Bld. Dugommier, No. 23, Au Bar Petit Poucetի ներքնասրահը։ Կը հրաւիրուին վաղը կիրակի ժամը 2ին կրան Քաֆէ Նօալ, Քանըպիէրի անանկիւնը։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի։

ՄԱՐՍԷՅԼի Սալնոյ Զօրի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին Քաֆէ Սփոր Պատ վէնսանի մէջ։ Անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ այս ժողովին։ Շատ կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼի Հայ Մշակութային միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8ին Bld. Dugommier, No. 23, Au Bar Petit Poucetի ներքնասրահը։ Կը հրաւիրուին վաղը կիրակի ժամը 2ին կրան Քաֆէ Նօալ, Քանըպիէրի անանկիւնը։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մուշի Պուլանուխ թէկուզ գիւղացի Սեղրակ Աւետիսեան, կնոջ անուն՝ Փերուզ (էսկիշէհիրցի, եղբօր անուն՝ Յակոբ), որդիները՝ Կարապետ եւ Գասպար։ 1931ի առաջին ամիսները կը գտնուէր Հեռուեալ հասցէին՝ S. Avedissian c/o Pilibossian, Novea Zago a, Bulgarie. Իմացնել իր եղբօր Հւղաթ Աւետիսեանի, Site du Chemin de Fer 6-7, Décines, Isère.

Կը խնդրուի Պուլկարահայ թերթերէն արտատպել։

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ամէն կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին Պէլվիլի ֆրանսական Աւետ. եկեղեցւոյ սրահին մէջ կը քարոզէ հայերէն լեզուով Վեր. Մ. Տէր Սահակեան։ Մուտքը ազատ է։

Հասցէ՝ 8 Boulebard Simon, Մէթրօ Պէլվիլ, Թրամուէյ 26։

Սիփղոկական

Կ'ուզուին երիտասարդ եւ զարգացած հայ երիտասարդներ շահաբեր գործի համար։ Ներկայանալ անմիջապէս կէսօրէ առաջ ժամը 10—12 Պ. Պ. Xynos et Cornellos, 18 rue Chaussée d'Antin, Paris.

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Danesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932 — 21 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1809 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՐ ՀԱՄԲԱՆՔԸ

«Ալիք», Թէհրանի մեր պաշտօնակիցը, իր յունուար 23ի խմբագրականով կ'արծարծէ խնդիր մը, որ պարբերաբար յիշուած, բայց մոռցուելեան տրուած է երկար տեւնէ ի վեր,— «Գաղթահայութեան վիճակագրութիւնը»։

— «Քանի՛-քանի՛ անգամ է արծարծուել այդ ցրատապ ու կարեւորագոյն խնդիրը հայ մամուլում, քանի՛-քանի անգամ կոչ է արուած ու յորդոր կարդացուած հայ հասարակական մարմիններին նախաձեռնող լինել այդ անյետաձգելի խնդրի շուտափոյթ լուծման մէջ. բայց ի գո՛ւր, մամուլի ձայնը արձագանգ չգտաւ եւ ո՛չ մի հասարակական հաստատութեան շրջանում...

Մեր հասարակական հաստատութիւնները վատ չըրաղացի քարի նման սլայն գիտեն մանր հատիկները խոշոր աղալ...»։

«Յառաջ»ի ընթերցողները պիտի յիշեն թէ՝ Ռումանիոյ մէջ արդէն իսկ ձեռնարկուած է մարդահամարի մը, որ յաջող կ'ընթանայ, համաձայն վերջին տեղեկութիւններու։

Քանի մը տարի առաջ, Մարսէյլի մէջ ալ փորձ մը կատարուեցաւ, եւ, որքան գիտենք, միայց կէս ճամբան կամ կիսատ։ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ երբեմն կը հրատարակուին ցուցակներ ազգ. իշխանութեանց կողմէ։ Ընթացքական հաշիւներ եղած են նաեւ Պուլկարիոյ, Յունաստանի եւ Եգիպտոսի մէջ։

Բայց, չունինք տակաւին մեր իսկական մարդահամարը։

Անշուշտ պայմաններն ալ թոյլատու չեն։ Մարդահամարը կը պահանջէ պետական կազմակերպութիւն եւ լայն միջոցներ։ Ճաճախ պետութիւնն ալ մեծ դժուարութեանց կը հանդիպին։ Եւ իրրեւ հետեւանք, կարելի կ'ըլլայ մարդահամարներ կատարել հինգ-տասը տարին անգամ մը։

Եւ սակայն, անհրաժեշտ է որ գիտնանք մեր համրանքը՝ ի սփիւռս աշխարհի։

Անհրաժեշտ է մանաւանդ այսօր, երբ սրընթաց կը թաւալի օտարացման եւ այլասերման գլանը։

Համրանք չունինն անոնք որ «հայ-քրիստոնեայ» կը համարուէին երէկ, եւ հայկականութենէ խոյս կուտան այսօր։

Դժուա՛ր է գտնել հաշիւը անոնց, որ խումբ-խումբ նետուած այս ու այն ցամաքին վրայ, հեռաւոր յիշատակի մը պէս կը նային իրենց հայրենիքին կամ ծագման վրայ։

«Ալիք» հարցարան մըն ալ կցեր է խմբագրականին, դիւրացնելու համար մարդահամարը։ Հարցարանը կազմուած է պարսկահայ գաղութին համար, բայց կը պատշաճի ո՛րեւէ գաղութի։ Ամփոփենք այդ կէտն ալ։

— «Բաւական է յիշատակել միայն վայրը, ամսաթիւը, անուն-ազգանունը, ծննդավայրը, մշտական բնակութեան վայրը, հասակը, սեռը, գբաղմունքը. անհրաժեշտ է առանձին ուշադրութեամբ ու խնամքով արձանագրել նաեւ գրագէ՞տ է, թէ՞ անգրագէտ եւ ի՞նչ կրթութիւն ունի՝ սկզբնական, միջնակա՞րգ, թէ՞ բարձրագոյն։ եւ ապա ո՞րն է նրա առօրեայ գործածական լեզուն, հայե՞րէնը թէ որեւէ օտար լեզու։»

Կարելի է տեղէ տեղ յապաւել կամ ընդլայնել հարցարանը։

Ինչպէս ուրիշ պարագաներու մէջ, այստեղ ալ ամէն բանէ առաջ կը պահանջուի նախաձեռնութեան ոգի։ Եթէ չենք սխալիր, Ռումանիոյ մարդահամարին ձեռնարկուներն են հայ ուսանողները։

Ամէն տեղ ալ ունինք ազգ. իշխանութիւն, առաջնորդարան, հայրենակցական եւ երիտասարդական միութիւններ։ Ամենանեղ պարագային՝ հոգեւոր հովիւ մը, ուսուցիչ մը, կամ կուսակցական գործիչ մը։ Կեդրոն տեղերու մէջ ազգ. իշխանութիւնը, մեկուսի վայրերու մէջ՝ քէչ-շատ սրտցաւ անհատ մը եթէ պարտք սեպէին ցուցակագրել իրենց շրջանի համրանքը, արդէն կը բացուէր ճամբան։

Պարսկաստանի մէջ, «Յառաջ»ի հիմնարկութենէն ի վեր, ամէն անկիւնէ տեղեկութիւններ հասած, թուանշաններ արձանագրուած են։ Եւ համրողներն ու գրողները ընդհանրապէս համեստ բանուորներ են, որոնք ո՛ւր որ իյնան, պարտականութիւն կը սեպեն գրի առնել իրենց քաղած տեղեկութիւնները։

Երբ անհատներ այսքանը կրնան կատարել ինքնաբերաբար, ինչո՞ւ պիտի վարանէին ազգային օրկաններն ու կազմակերպուած միութիւնները։

Եթէ միայն իւրաքանչիւր Հայր. Միութիւն իր գիւղին ու քաղաքին մնացորդները համրէր, մեծով-պզտիկով, գործին կէսը կատարուած կ'ըլլար։

Թուաբանական ճշդութեամբ մարդահամար մը չէ որ կը պահանջենք, այլ մօտաւոր թիւեր։

Այսպիսի աշխատանք մը պիտի դիւրացնէր նաեւ գաղութներու կազմակերպութեան ծրագիրը։

Մոստովանինք որ, սկիզբէն ի վեր, շատ նախնական գաղափար ունեցած ենք թուանշաններու արժէքի մասին։ Տեսակ մը արհամարհանք։ Ինչպէս խօսքերը, թիւերն ալ կը գլորենք ու կ'ոգեւորուինք։

Ողբացեալ Զաւարեանը, իր գաղափարական վերացումներուն մէջ իսկ, հոգի կուտար թուանշաններուն։ Մինչեւ այսօր կարօտով կը փնտռենք իր «Ազերակ Վասպուրականը» եւ «Ազերակ Տարօնը» — երկու փաստացի ուսումնասիրութիւններ, որոնք շարուեցան, տպուեցան, բայց գիրք չեղան, աւելի կատարելագործելու մտահոգութեամբ։

Եւ մեծ Պատերազմը քշեց տարաւ կատարուած աշխատանքը, ինչպէս ամէն բան։

Հիմա եօթին աշխարհի մէջ ցրուած են Վասպուրականը, Տարօնը, Կարինը, Սեբաստիան, Բիւթանիան կամ Կիլիկիան։ Եւ մեր պարտքն է ճշդել, փրկել ինչպէս Դատը, նոյնպէս անոր տարրերը։

Թիւերը, իւրաքանչիւր համրանքի տեղն ու դիրքը աչքի առջեւ ունենալէ յետոյ է որ, պիտի կրնանք սահմանել մեր «անելիքները»։ Կարելի չէ ծրագիր կազմել աչքերը մշուշին մէջ եւ ոտքերը աւազի վրայ։ Եւ կարելի չէ նոր սերունդ փրկել, առանց գիտնալու անոր ինչն ու ինչը։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՎ ՈՐ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ՄԸ ԿԸ ԲԱՆԱՅ

ՍԵՐՈՒՆԴ ՄԸ ԿԸ ՓՐԿԷ

Պանեէօ-Քաշանի ցառաջդիմասէր միութիւնը, այսօր, հանդէս մը կուտայ ի նպաստ Պանեէօյի մանկապարտէզին։

Վստահ ենք թէ հայ ծնողքները, որոնց մտքին մէջ տարիներէ ի վեր նստած է մեծ մտահոգութիւնը, — իրենց մանուկներուն հայեցի կրթութիւնը, — իրաւունքով պիտի վազեն քաջալերելու ձեռնարկը եւ իպարտութեամբ գնահատելու 40ի չափ փոքրիկներու յաջողութիւնները ու մանաւանդ, խանմբ մը յամառ ու անվհատ «յառաջդիմասէր»ներու ձիգերը։

Անոնէր այս ժողովուրդին համար, որ ամէն օր, երեեւելի իր ձամբուն վրայ, կրթութեան ու գիտութեան մեծ հաստատութիւններու կը քսուի, գործը մանկապարտէզին միացած է։

Գաղաքակրթութեան հսկայ ոստաններուն ծոցը նստած, այլ եւս՝ փոքրագոյնին մէջ է, որ ինկած ենք փնտռելու հայ ապագայի պահպանման հիմերը։

Ուրիշ ժողովուրդներու համար, ազգային ապահովութիւնը՝ բարգաւաճման, պերճանքի հարց մըն է միայն։

Մեզ համար վերածուած է գոյութեան նախնատարրական պայքարի՝ ընդդէմ անողոք ձակատագրի մը։

Ուրիշ ժողովուրդներ՝ իրենց ապագային ապահովութիւնը կը փնտռեն մարդակուլ, արիւնահեղ միջոցներու, բանակի ու գէնքի մէջ, զոր կը գտնեն ազատօրէն, առատութեամբ։

Իսկ մենք, զայն կ'որոնենք խաղաղութեան ու քաղաքակրթութեան օրրաններուն, դպրոցներու մէջ, զոր արգիլուած ենք ունենալէ։

Ուրիշ ժողովուրդներու համար, սերունդներու շղթայաւորումը նոյն ոգիով, մտայնութեամբ ու զգացումով, մեքենական, ինքնաշարժ խաղ մըն է։ Մեզ համար կենսական պայքարի դաժան նախապատրաստութիւն մըն է՝ վարանումներով ու անդոհանքով լեցուն։

Ահա թէ ինչո՞ւ ով որ կը յաջողի մանկապարտէզ մը բանալ, ձակատագրին դէմ է որ կը պայքարի, յանուն մատաղ սերունդներու փրկութեան, ու պէտք է արժանանայ ամբողջ ժողովուրդի մը սրտաբուխ քաջալերութեան։

Մ. Ե.

Անգործութիւնը

Աշխատանքի նախարարութեան վերջին վիճակագրութիւնը կը ցուցնէ թէ փետր. 8ին 13 նպաստընկալ անգործներու թիւը կրած է 11,101ի նոր յաւելում մը, որով անգործներու թիւը կը բարձրանայ 370 հազարի։ Այս անգործները կը պատկանին 12 միլիոն 330 հազար բնակչութիւններկայացնող 601 համայնքներու, ուր միայն, նպաստի մնտուկ է հաստատուած։

Նոյն թուականին, փարիզի անգործներու թիւն էր 82,931, իսկ շրջակայքի անգործները 62,924։ Ընդհանուր նահանգին մէջ ուրեմն ընդամէնը 145,855 անգործ, մէկ շաբթուան ընթացքին՝ 6 հազար հոգիի յաւելումով մը։

Այդ շաբթուան ընթացքին, Ֆրանսա մտած են 104, անկից մեկնած են 3000ի չափ օտար աշխատաւորներ։

Ձիւնաճախուսական վիճակ

Ճափոնական կառավարութիւնը վերջնագրով մը, պահանջած էր չինական կառավարութենէն, որ իր ուժերը Շանհայի շրջանակէն 20 քիլոմեթր ետ քաշէ։

Չինական կառավարութիւնը մերժած ըլլալով ճափոնի այս վերջնագիրը, ճափոնական ուժերը յարձակման սկսան երէկ առաւօտ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Նախարարական տաղնապը տակաւին ելքի մը չյանգեցաւ, գլխաւոր ալն պատճառով որ կարելի չեղաւ համաձայնութիւն գոյացնել Պ. Փէնլեվէի եւ Պ. Թարտիէօի միջեւ։

Կազմուելիք գահլիճին գլխաւոր անդամներուն շուրջ նախապէս համաձայնութիւն գոյացած էր։ Պիտի մտնակցէին նախկին գահլիճէն Լավալ, Թարտիէօ, Փէնլեվէ, Փօլ Ռիւս, տը Ռիսլ։ Ներքին նախարարութիւնը պիտի յանձնուէր Ծերակուտականի մը։ Բայց Պ. Թարտիէօ յայտնեց թէ չի կրնար ընդունիլ որ ներքին նախարարութիւնը յանձնուի խորհրդարանի փոքրամասնութեան պատկանող անդամի մը, ինչպէս նախատեսած էր Ծերակուտականը։ Այսով, բանակցութիւնները խզուեցան։

Այս խզումէն յետոյ, Պ. Փէնլեվէ հեռաձայնով հաղորդակցեցաւ Պ. Փօլ-Պոնքուռի հետ, որ ժրջեւ կը գտնուէր, եւ անոր հանձնարարեց գահլիճին մէջ մտնելու իբր արտաքին նախարար։

Ակնկիզ վերջ էր որ Պ. Փէնլեվէ գեկոյցի համար ներկայացած ըլլալով հանրապետութեան նախագահին՝ անհրաժեշտ գտաւ եցաւ համաձայնութեան փորձ մը կատարել Թարտիէօի հետ։ Այս անգամ կը պահանջուէր Պ. Լավալի յանձնել արտաքին նախարարութիւնը որ արդէն խոստացուած էր Փօլ-Պոնքուռի։ Ամկից զատ, խորհրդարանի ձախ խմբակները չէին ուզեր որ արտաքին նախարարութիւնը յանձնուի նախկին վարչապետին։

Այս անգամ բանակցութիւնները վերջնապէս կը խզուէին Փէնլեվէի եւ Թարտիէօի միջեւ։

Պ. Փէնլեվէ տեսնելով իր ջանքերուն ձախողութիւնը, հրաժարեցաւ գահլիճը կազմելու յանձնառութենէն։ Հանրապետութեան նախագահը կրկին ձեռնարկեց խորհրդակցութեան։

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Եգիպտոսի եւ Հնդկաստանի տեսակէտները

Ջինաթափութեան վերջին ժողովը լսեց Եգիպտոսի եւ Հնդկաստանի տեսակէտը։ Եգիպտոսի վարչապետը Սըտքը փաշա, պարզեց իր երկրին տեսակէտը, հետեւեալ կէտերուն մէջ ամփոփելով՝

Ա.— Իբրեւ վիճաբանութեանց հիմ ընդունիլ զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնաժողովին կողմէ մշակուած պայմանագրութեան նախագիծը։

Բ.— Ազգերու Դաշնակցութեան տրամադրել նիւթական ուժ մը, որ համեմատի անոր վայելած բարոյական բարձր հեղինակութեան։

Գ.— Ազգային պաշտպանութեան պէտքերը նկատի առնելով սահմանափակել եւ կրճատել պաշտպանողական զէնքերը։

Դ.— Ցամաքային, ծովային եւ օդային յարձակողական բոլոր միջոցներու ամբողջական ջնջում։

Ե.— Բարոյական զինաթափութիւն։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՏԵՍԱԿԷՏԸ

Սըտքը փաշայէն վերջ խօսեցաւ Հնդկաստանի ներկայացուցիչը Ազա Խան, հետեւեալ իմաստով։

— Աշխարհի տնտեսական եւ ընկերային պայմանները այնպէս են որ, անմիջական կորովի պայմաններ անհրաժեշտ կը դառնան։ Այս տեսակէտէն, զինաթափութեան ժողովը կոչուած է կատարելու առաջնակարգ դեր մը։ Բարոյական տեսակէտով, պէտք է ջնջելու աշխատիլ վախի, չարակամութեան եւ կասկածի հետեւանքները։ Նիւթական տեսակէտով, կենսական է որ պատերազմի նախապատրաստութեան նուիրուած ձիգը վերածուի անհրաժեշտ նուազագոյնին։

»Հնդկաստան, գործօն կերպով պիտի մասնակցի այն միջոցներու որոնումին, որոնք թոյլ կուտան պաշտպանելու քաղաքային բնակիչները՝ ընդդէմ պատերազմի բարբարոս միջոցներու։

Ազա Խան կ'ընդունի թէ ֆրանսական առաջարկները մեծ կարեւորութիւն կը ներկայացնեն եւ արժանի են մասնաւոր քննութեան,

Իրանեան ընտրութիւններ

Իրանական օրէնսդրական ընտրութիւններուն առթիւ, բուռն պայքար մղուեցաւ հանրապետական եւ կառավարական կուսակցութեանց միջեւ։ Ընտրութիւնները ցարդ տուած են Ներեւեալ արդիւնքը.— Կառավարականներ՝ 43, Հանրապետականներ՝ 35, անկախներ՝ 12, աշխատաւորականներ՝ 3։

Եթէ անակնկալ արգելք մը չպատահի, պարզօրէն կը տեսնուի թէ իրանական կառավարութիւնը պիտի անցնի հանրապետականներու ձեռք, ինչ որ կրնայ յեղափոխական շրջան մը բանալ երկրին մէջ։

Իսկ հանրապետականներու ծրագրին մէջ կը մտնեն, ջնջում Անգլիոյ թագաւորին հանդէպ հաւատարմութեան երդումի, երկրին մնդհ. կառավարչի տիտղոսին վերածումը՝ հանրապետութեան նախագահի տիտղոսի, ուրկէ խօսքով Նոչակում հանրապետութեան։

Բացարձակ մեծամասնութիւն ունենալու համար, պէտք է ապահովել 77 աթոռ. հանրապետականներու դեկավար Վալէրա, յոյսը դրած է աշխատաւորականներուն վրայ, կառավարելու համար երկիրը։ Երկու կուսակցութեանց միջեւ, ընկերային հանգիստութիւններ կան, սակայն իրանեան աշխատաւորականները առ այժմ դէմ ըլլալ կը թուին հանրապետականներու անջատողական ձգտումին։ Ակնկալէս որ այս վերջինները կրնան մեծ դեր կատարել չափաւոր քաղաքականութիւն մը պարտադրելու համար հանրապետականներուն։

Նախ կ'ուտեն, յետոյ աւելցածը կը ցանեն

Ցայտնի է թէ Թուրք կառավարութիւնը զսպելէ յետոյ քրտական ըմբոստութիւնը, քիւրտ աշիրէթներ աքսորեր էր Թրակիա, ուր անոնց տուեր էր հող, երկրագործական գործիք, սերմնցու, որպէսզի երկրագործութեամբ ղբաղին։

Քիւրտերը սակայն, աւելի գործնական, անօթութենէ չմեռնելու համար անհրաժեշտ դատած են ուտել իրենց տրուած սերմնցուն։ Ընկերութիւնը հետագիր մը կը յայտնէ թէ քիւրտերը այս պատճառով սովի մատնուած են եւ կառավարութիւնը ստիպուած է մնուցանել զանոնք։

ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒ

ՑԱՆԿ 15

Գ. կարսեան, Լա Պաքա	25.—
14րդ ցանկին գումարը	3194.—
ընդհ. գումար	3219.—

«Լէնին եւ Ստալին հակ. հիւղատակներու մէջ»

Պէյրութի «Էլ Ահրար» թերթը կը գրէ.—

Լուր առինք որ ընդհանուր Ապահովութիւնը Պէյրութի մէջ պոլշեւիկներու գործունէութեան մասին շատ սարսափելի տեղեկութիւններ ստացած է։ Այդ լուրերուն ծանօթանալով, կարծեցինք որ Լիբանանի մայրաքաղաքին մէջ, ուր ապահովութեան պաշտօնատունները աիագին եռուզեռի եւ շարժման մէջ են կարմիրներու գործունէութիւնը սանձելու համար, ոչ կառավարութիւն կայ եւ ոչ ալ իշխանութիւն. կարծեցինք որ կը գտնուինք Մոսկուայի մէջ։

Մեր առած տեղեկութեանց համաձայն, անցած կիրակի երեկոյ, Հայկական ֆիւղատանութիւններու եկեղեցիին մէջ կատարուած է երախայի մը մկրտութիւնը, թէ այդ երախան կոչուած է սովիէթներու յայտնի լիտր Յտալինի անունով։ Այս մկրտութեան արարողութեանց ներկայ գտնուած են 200ի մօտ համակրաւարներ, կրօնականները (?) եւ ազգային ժողովի անդամները (?)։ Երախան բերած են մէջտեղ բոլշեւիկեան կարմիր դրօշի մը մէջ փաթթուած, այն դրօշը որ արիւն եւ աւեր կը խորհրդանշէ։

Գալուստեան կամ Գալօշեան (?) անուն կօշկակար մը, որ Մոսկուայի եւ բոլշեւիկներու աչքին յարգի մէկն է, ոտքի կեցաւ եւ յանուն Լենինի կրակոտ ճառ մը խօսեցաւ. վերջը դրաժատէրերուն եւ աշխարհիական պետութիւններու հասցէին սկսաւ յարձակումներ գործել եւ իշխանաւորներու «գովք»ը հիւսեց։ Գալօշեան ներկաները խանդավառելու եւ գրգռելու համար բուռն լեզու մը գործածեց եւ հրաւիրեց գանոնք դիմադրել բոլշեւիկներու դէմ եղած բոլոր շարժումներուն եւ ըսաւ.— «Պոլշեւիկեան շարժումը օրէ օր կ'ընդարձակուի եւ մօտ օրէն այդ շարժումը պիտի խորտակէ օրէնքներն ու կանոնները եւ տկարներու իրաւունքները պիտի պաշտպանէ»։

Գալօշեանի ճառը գրեթէ կրկնութիւնը եղած է այն բազմաթիւ ճառերուն, որոնք յաճախ կ'անցնին մեր ձեռքը։

Ճառը վերջացաւ բուռն ծափերու մէջ, որմէ յետոյ ներկաները բարեւեցին նորածին Յտալինը։

Մենք դեռ չենք գիտեր թէ՝ ինչ ըրած է ընդհանուր Ապահովութիւնը այս ցոյցին դէմ, որուն կազմակերպիչները՝ մեր հիւրերը կամ հայրենակիցները թէեւ արտաքնապէս դէմ են, բայց հոգեպէս Մոսկուալի հպատակներն են....

Սուրիոյ սահմանին վրայ

Պոլսէն կը գրեն թէ Թուրքիա, հարաւային սահմաններու վրայ մաքսանենգութիւնը արգիլելու համար, որոշուած է 10,000 հոգիի հասնող զօրաբաժին մը յատկացնել հրամանատարութեամբ Սէյֆի փաշայի, որ ներկայ պիտի ըլլայ ներքին գործավարի հրամանին։ Այս զօրաբաժինը իր տրամադրութեան տակ պիտի ունենայ ռմբաձիգ ինքնաշարժեր, ծնդանօթներ եւ ծնդանօթաձիգներ եւ օդային տորմիղ մը։ Այս ուժին մեծ մասը պիտի կեդրոնանայ Սուրիոյ սահմանին վրայ։

Ջօր. Սէյֆի փաշա մեկնած է արդէն սահմանագլուխ, տեղին վրայ կազմակերպելու հակամաքսանենգային միջոցները։

Ղարաբաղ...

Ղարաբաղի ձայնը

Ղարաբաղի ձայնը,
Իմ Նո՛ր Հայաստանի
Հզո՛ր ձայնը...

Ղարաբաղի ձայնը, որ ամբողջ հայ ազգի ոգին է ներշնչում, որ ամբողջ հայ ազգի հետ է և հայ ազգի հետ է միասին ապրում և ստեղծագործում, որ ամբողջ հայ ազգի հետ է և հայ ազգի հետ է միասին պայքարում և հաղթանակ

ԲՐՈՒՏ ՀԱՅԵՐԵՆԻԿ

(Վ. Ի.)

Ա. ՄԱՍՈՒ

III

Ես ամեն ինչ էի ակնկալում, բայց ոչ այդ հանդիպումը։ Ես չէի պատրաստվել նրան, որ ինձ կհանդիպի ոչ թե ծեր, այլ երիտասարդ մարդ, որ ինձ կդիմավորի ոչ թե ներողամտությամբ, այլ հպարտությամբ։ Ես չէի կարող հավատալ, որ իմ առջև կանգնած է նա, որի անունը ես լսել էի մանուկ հասակիցներիս շրթունքներից, որի մասին ես կարդացել էի մեր հին թերթերում, որի մասին ես երազել էի մանկական իմ անդորր երազներում։

Ես չգիտեի, թե ինչ պետք է ասեի նրան, ինչպես պետք է վարվեի նրա հետ։ Ես ուզում էի գոռալ, ուզում էի ծիծաղել, ուզում էի լաց լինել, ուզում էի ինձ նետել նրա պարանոցին, ուզում էի ոտքերի տակ ընկնել նրան։ Ես ուզում էի ասել նրան, որ ես ամբողջ կյանքում նրան եմ սպասել, որ ես ամբողջ կյանքում նրան եմ փնտրել, որ ես ամբողջ կյանքում նրան եմ սիրել։

Ես ուզում էի ասել նրան



Դերասան Ա. ՇԱՀԱՆԱԹՈՒՆԻ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԴԵՐԱՍԱՆ **Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ**

Այսօր կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին **Sociétés Savantes***ի սրահին մէջ,* **8 rue Danton**

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ՝ ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆ

ՏՐԱՄ 4 ԱՐԱՐ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱՅԻ

Իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն՝ Տիկիններ ՍՈՒՐՄԵԼԵԱՆ, ԱՆԱՀԻՏ, ԺԻՆԻԱ ՇԱՀՊԱՐՈՆԵԱՆ, Պ. Պ. ՍԱՐԵԱՆ, ԳՄԲԷԹԵԱՆ, Կ. ՄՐԱՊ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, ԴՐ. ՎԱՀԱՆ, Մ. ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ 20, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին սովորական տեղերը եւ ներկայացման գիշերը՝ կիշէն

ՈՉ ՈՔԻ ՏՈՄՄԱԿ ԶՈՒՂԱՐԿՈՒԻՐ

կազմակերպիչ՝ Կ. ՄՐԱՊ

Թեմադիր-ռեժիսէօր՝ Ա. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ

ՊԱՆԵԷՕԳԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍՏԷՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ տեղւոյն մանկապարտէզին

Նախագահութեամբ Տիկ. ՏԻՐՈՒՀԻ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

Այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

3 Villa d'Orléans*ի մէջ*, Métro: Alesia

Գեղարուեստական ցոյց բաժին՝ մասնակցութեամբ փարիզահայ ծանօթ արուեստագէտներու

40 փոքրիկները պիտի երգեն ու արտասանեն մանկական գուարթ երգեր

Գեղարուեստասէր խումբ մը երիտասարդներու կողմէ

Պիտի ներկայացուի՝ **«ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ»** յուզիչ տրամ *4* արար

Մուտք՝ 5 ֆրանք

Տիկ. Մարի Տօնապետեան եւ զաւակունք (Մէն Շամօն), Այրի Տիկ. Մնուշ Խամէրեան, Տէր եւ Տիկ. Տիգրան Գահվէճեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկ. Յորէն Քէպապճեան· Այրի Տիկ. Հայկանուշ Քէպապճեան, Պ. Գրիգոր Տէր Աւետիսեան, Այրի Տիկ. Արշալոյս Յակոբեան, Տէր եւ Տիկ. Նշան Տինկճեան, Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Մէնկէթեան, Զաքար եւ Նշան Շամլեանեան, Այրի Տիկ. Վարդուհի Թուխմանեան, Տէր եւ Տիկ. Պետրոս Շամլեանեան, Պ. Պետրոս Ոսկեյեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, մօրեղբօր, հօրեղբօր եւ ազգականին՝

ՅՈՐԷՆ ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆԻ

յանկարծական մահը որ տեղի ունեցաւ Փետր. 19ին Մէն Շամոնի մէջ, ձգելով երեք զաւակներ։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր կիրակի Մէն Շամոնի մէջ։

Մահազդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Պ. Խոսրով եւ Արաչ Նարլեան, Շէր եւ Տիկին Նախնիքեան, Տէր եւ Տիկին Մուճիան Նարլեան եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, զրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին այրի Տիկին ՀՈՒՒՓՍԻՄԻ Ս. ՆԱՐԼԵԱՆի մահուան առթիւ։

ՀԱՅ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այսօր կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին Պէլվիլի ֆրանսական Աւետ. եկեղեցւոյ սրահին մէջկը քարոզուի։ Ամէնքն ալ սիրով կը հրաւիրուին։ Մուտքը ազատ է։

Հասցէ՝ 8 Ave. Simon Bolivar, Մէթրօ Պէլվիլ, Թրամուէյ 26։

ՀՈԴԵՀԱՆԳԻՍՏ

Նախկին Պատերազմիկ Հայ Սպաները միութիւնը կը ծանուցանէ թէ այսօր Կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստ կը կատարուի Հայաստանի նախկին սպարապետ Զօրավար ՆԱԶԱՐՊԷԿ-ԵԱՆի մահուան տարեդարձին առթիւ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Պ. Մխրճեան Պըյիկեան, որ մինչեւ 1919ին պաշտօնեայ էր Պոլսոյ Իշքրանոսեան վաճառատան մէջ։ Իսկ 1919-1922 նոյն վաճառատան Պաթումի մասնաճիւղին վերատեսուչն էր։ Հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել՝ H. Andranian, 4 Bld. Lalil, Marseille.

Գտնուած *Պերլին, Շ. վրդ.— Մարտիրոս Սապոնճեանի ազգականներուն հասցէն՝ Լեւոն Սապոնճեան, 22 Bld. de la Paix. Marseille.*

Կ'ուզուին *հագուկի եւ ոսպի անթըփըրնէօզներ։ Դիմել՝ Boutten, 39 rue Sentier, Փարիզ։*

Կ'ուզուի *հրէայ ազգեստ, ոսպ, հագուկի ձեւով (կուփէօզ) աշխատաւորուհի մը որ կարողանայ վարել արհեստանոց։ Դիմել Maison Doulten, 39 rue Sentier, Փարիզ (2)։*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, մէջ. Շաթլէ։ Աբմատ. եւ նոր մեթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան՝ վէներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

Այսօր Կիրակի ժամը 2.45էն մինչեւ կէս գիշեր GYMNASE JAURÈS*ի մէջ,* Փար

87 Avenue Jean Jaurès

կը հնչէ՝ ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Միայօժար մասնակցութեամբ 70 հոգիանոց ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբին

Երգ, նուագ, մեներգ, արտասանութիւն Զարեհ Ղարիպեանի եւ Or. Տէր Թոմնասեանի կողմէ

Մարզական անհնախընթաց ցուցադրութիւններ եւ մենամարտ՝ Ֆրանսացի եւ հայ մարզիկներու կողմէ

Գայլուկներու, սկաուտներու եւ արենուշներու կողմէ զանազան խաղեր — Գեղարուեստական հաճելի բաժին եւ անակնկա

6 հոգիէ բաղկացած ընտիր ճաշակ

ՊԱՐ ԺԱՄԸ 8ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ *ՃՈՒԽ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ*

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ 5 7.50 ԵՒ 10 ՖՐԱՆՔ

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— *Métro Jean Jaurès, Tramways 21a, 21b, 21c, 21d, 29a, 29b, 29c, 51,* հանրակառքերը բոլորն ալ կանգ կ'առնեն *Gymnase*ին առջեւ։ *Autobus M* եւ *AT*։

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր քժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի Ազգ. հիւանդանոցին
44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ

ՏԱՐԱՆ

221 rue Lafayette-PARIS

Տպագրութիւնը դարուս մեծագոյն արուեստն է։ Դիտցէք արդիական եւ ճաշակաւոր ըլլալ ձեր տպագրած թուղթերուն վրայ։ Թօփալեան եղբարք կրնան տալ այդ յատկութիւնները ձեզի, տրամադրելով իրենց արուեստն ու ճաշակը։ **Téléphone Nord 76-68**

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՓՈԽԱՏՈՒԽՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻԻՆ

Կ'ՈՒԶԷՔ Ձեր խնայած դրամը ապահովցնել շէնքի մը տէր դառնալով, Ձեր սեփական հողին վրայ բնակարան մը ունենալ Ձեր ապագան ապահովել հաստատ եկամուտ բերող կալուածով մը։

ԴԻՄԵՑԷՔ ՄԵԶԻ ՆՈՅՆԻՍԿ, ԵՐԲ ՁԵՐ ԴՐԱՄԸ ՁԻ ԲԱՒԵՐ

ԿԸ ՇԻՆԵՆՔ անմրցելի պայմաններով եւ խղճամիտ աշխատանքով

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻԻՆ վստահելի մեծ հաստատութենէ մը, փոքր տոկոսով **ՎԱՃԱՌԵԼԻ ՏԱՍԸ, ՏԱՍՆԸՀՇԻՆԳ** եւ **ՔԱՍԱՆ ՏԱՐԻՆ** Ֆրանսահպատակ Հայերու համար Լուշէօրի օրէնքէն օգտուելու դիւրութիւն։

ԴԻՄԵՑԷՔ տեղեկութեանց համար մեր ճարտարապետին՝ Պ. Ա. ԹԱՒԹԱՒԵԱՆի, առտուները՝ 18 Rue Claude-Vellfaux, Paris, (Métro Combat), կէսօրէ վերջ՝ 39 Rue du 22 Septembre, Bécon-les-Bruyères (St. Lazare կայարանէն)։

ՏՈՒՐՔ ՄԻ ՎԱՃԱՐԷՔ

ԱՌԱՆՑ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՀԱՐՑՆԵԼՈՒ ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Գ. ՇԷՔԷՐԵԱՆԻ

150 Faubourg St. Denis, *PARIS*

Etude de Me BERNARD VAHÉ (ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆ)

(11 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Conseil juridique à la Défense Automobile
et Sportive de Paris et à la Mutuelle Militaire
18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ *certificats de coutumes*ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները. կուտայ խորհրդակցութիւններ ֆրանսական եւ միջազգային օրէնքներու մասին—ամէն օր, բացի կիրակի եւ տօն օրերէ, երեկոյեան ժամը 6-7 եւ անկէ դուրս ժամադրութեամբ։

ՄԱՆՕԹ.— Նկատի առնելովներկայ տնտեսական հանգամանքները, հայերու համար խիստ դիւրամատչելի պայմաններ կ'ընծայուին։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու Պատուոյ մէտալլ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն *ժամադրութեամբ*) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Շոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (**radiographie**), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրաձկնեան դարմանում (**radiothéraphie profonde**), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցուկական, Թելադրական եւ ֆիզիական մէթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ քժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վիներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Դարմանատունը ունի ատամնաբուժարանը որուն մէքանիսիէն է Պ. Վ. ԹԱՇՃԵԱՆ։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դուրսի հիւանդներուս,

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54: Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

---

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէօն եւ սէն միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

ԳԵՂԵՑԻԿ ՏԵՍԱՐԱՆ, ՄԱՆՐՕՐ ՕԴ,

*Porte d'Orléans*էն ՈՒՂՂ ՎԱՃԱՌԿԱՆ ՄԻԱՑՆ ՀԵՌՈՒ

1, 2, 3 սենեակնոց յարկաբաժիններ, *Entrée, W. C.*, խոհանոց, *Cave, chauffage central*, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Այցելելու եւ պայմաններուն տեղեկանալու համար դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ *115 Route d'Orléans* (առնել *Porte d'Orléans*էն *88* թիւ թրամվէյը, իջնել *Bagneux*) կամ ժամը *10-12* Զօրմիսեանի, *80 Rue de Bondy, Paris (Porte St. Martin).*

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

CONSTANTINOPLE

Եւրոպական եւ արեւելեան առաջնակարգ նպարեղէններ անմրցելի գիներով։

ԹՐՔԱԿԱՆ ԷՖՈՒԹՐԱ ՍՈՒՐՃ = Ապրանքները կը յանձնուին քնակարան։

Թել. *Taitbout 56-96 R. C. Seine 519,052.* Մէթրօ *Cadet.*

ՔԻՒՔԻՒՆՃԵՆ ԵՒ ՓԱՆՈՍԵԱՆ

37. Rue de Trévise, PARIS (9)

Ամէնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը
44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՒՍՈՒՍ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

Կէս օրին ՄԱՒՍՈՒՍԻՆ եկուր, հոն եմ 7.30 ֆրանքով կը ճաշեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ։

Մաքսուած կը յարմարի օրուան տաղնապին։ Եկէք եւ տեսէք։

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղի եւ գինի պոլսական եւ ռուսական աղանդերներով։

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 19-78

ԹՈՒՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխոսլավիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

23 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1810

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

226 _ 184 _ 160 ՄԻԼԻՈՆ

Թրքական ելմտացոյցին պատկերն այս, քանի մը տարուան ընթացքին :

Սկսելով 134 միլիոնէն, այդ ելմտացոյցը տարուէ տարի բարձրացաւ եւ հասաւ 226 միլիոնի: Սակայն, բաց բացի վրայ բարդուած ըլլալով, էնկիւրի մկրատը ձեռք առաւ, եւ 1930-1931ին նախահաշիւը արդէն իջած էր 184-186 միլիոնի:

Արդ, Պոլսոյ Թերթերը կը գրեն թէ հաշիւ եղած է որ մինչեւ ելմտական տարուան վերջը հասոյթը հագիւ 160 միլիոնի պիտի հասնի, ուրեմն բաց կայ 26 միլիոն ոսկի:

Ի՞նչպէս կը գոյանայ այս բացը:

Հաշուած են որ բոլոր մենաշնորհներու հասոյթը պիտի ըլլայ 20 միլիոն ոսկի, մինչդեռ նախատեսուած է 24 միլիոն: Զգալապէս պակսած է «գործառնութեանց տուրքը»: Մաքսային հասոյթը 4-5 միլիոն պակսած է միայն 1931 Նոյեմբեր եւ գելտեմբեր ամիսներու ընթացքին, իբրեւ հետեւանք ներածութիւններու սահմանափակման: Եւայլն:

Այս կացութեան առջեւ, որ տակաւին նախանշանն է հւ ոչ ամբողջ իրականութիւնը, այժմէն կը խորհին նախահաշիւէն ջնջել Հանրային Պարտքի վճարման համար սահմանուած գումարը, — հինգ միլիոն: Ցետոյ, 12 առ հարիւր կրճատել պաշտօնեաներու թոշակները, գործադրել «տագնապի տուրք»ը, եւ խնայողութիւններ կատարել:

Կը հետեւի թէ՝ ճիշդ ախտագնման էր այն թուրք ելմտագէտը, որ դեռ 1930ին կը յայտարարէր թէ 130 միլիոն ոսկի դրամագլուխ ունեցող պետութիւն մը իր ելմտացոյցը պէտք է կազմէ այդ գումարէն ալ վար թուանշանի մը վրայ:

Մնաց որ, 1931ի վերջին ամիսներուն, երբ խնայողութեան շաբաթի փողը կը հնչէր եւ ներքին արտադրութիւնը ծաղկեցնելու յորդորներ կը կարդային, ելմտական գործավարը, չարդարար Ապտիւլ Խալիք պէյ, կր խոստովանէր.

— «Մեր անցեալ տարուան ելմտացոյցը 186 միլիոնի վրայ հաստատած էինք եւ նախահաշիւը գրեթէ իրականացած էր: Մինչդեռ այս տարի, թէեւ ելմտացոյցը հաստատեցինք 184 միլիոնի վրայ, առաջին չորս ամիսներուն ստացանք միայն 58 միլիոն ոսկի: Մինչդեռ 1928ի առաջին չորս ամիսներուն ստացած էինք 66 միլիոն, 1929ին՝ 78 միլիոն եւ 1830ին՝ 64 միլիոն:

«Միւս կողմէ, անցեալ տարի մէկուկէս միլիոն անգլ. ոսկի ունէինք, իբրեւ արտաճումներէն աւելցած գումար: Այսօր 45 միլիոն ֆրանք ունինք: Ուրեմն 30 միլիոն ոսկիի տարբերութիւն մը կայ: Հաշիւ բրած էինք թէ երկաթուղիներէն երեք միլիոն ոսկիի հասոյթ մը պիտի ապահովէինք, մինչդեռ կէս միլիոն ստացանք»:

Այսքանը արդէն բաւական է. ապացուցանելու համար թէ Թուրքիան թէեւ անկախ է իրրեւ պետական-քաղաքական կազմ, բայց միշտ կախեալ՝ մնտեսական տեսակէտով:

Մէկ խօսքով, չարաչար ձախողած է «Տնտեսական Տումլու Փուռնարը», որ հռչակուեցաւ դղրդադին ծափերով, յանգելու համար պղպջկի մը:

Ահա թէ ինչո՛ւ Փարիզէն Ուաշինկթըն ման կուգան Սարաճօղլուները, ի խնդիր մամոնայի:

Սարաճօղլուն մէկ անգամ վայելեց Ամերիկան և վերադարձաւ «գոհ եւ կազդուրիչ տպաւորութեամբ»: Ըսին թէ յաջողած է եւ այս անգամ նորէն կ'երթայ, պտուղը քաղելու:

Ճի՞շդ է: Որոշ տեղեկութիւն չունինք: Գիտենք, միայն, որ նախկին ելմտական գործավարը յաջողած է շահագրգռել կարգ մը ամերիկեան ընկերութիւններ եւ դրամատէրներ, հանրօգուտ շինութեանց համար:

Թուրքիան միշտ հրապուրիչ խայծ մըն է առեւտուրի եւ շինութեանց, շահագործումներու համար: Դրամ ունեցողը ի հարկէ շահասան կը փնտռէ: Բայց կը փնտռէ նաեւ ապահովութիւն: Հաստատ երաշխաւորութիւն, որ հազուադիւտ բոյս մըն է Թուրքիոյ մէջ:

Արդ, քէմալապետութեան ուզածը փոխառութիւն է, ոչ թէ առեւտրական կամ ճարտարագործական ձեռնարկ: Իսկ այս միջոցին ոչ ոք աչքերը գոց դրամ կուտայ Թուրքիոյ, մանաւանդ քէմալական Թուրքիոյ: Եւ մեր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ Ամերիկան ալ, ինչպէս Եւրոպան, ոչ յանձնառութիւն, ոչ ալ տրամադրութիւն ունի մեծագումար փոխառութիւն մը շնորհելու:

Ամերիկացիները ամէն բանէ առաջ գործի մարդ են, եւ կը զգուշանան ճախճախուտներէ: Ամերիկան ունի «աչքեր» Թուրքիոյ ամէն կողմը, իբրեւ դեսպան, հիւպատոս, միսիոնար կամ շրջիկ: Ամերիկեան դեսպանատան ամէնէն թրքասէր պաշտօնեան ալ չի կրնար ծածկել անողոք իրականութիւնը, — Թուրքիոյ տնտեսական կազմալուծումը: Ուաշինկթընի արտաքին պաշտօնատունը ունի տեղեկագիրներ, որոնք անշուշտ Սարաճօղլուներուն համար ալ գաղտնիք են: Եւ երբ Թուրք վարիչներն ու մամուլը ճշմարտութեան մէկ մասը կը խոստովանին, ուրեմն իրականութիւնը աւելի ծանր է քան կը ներկայացնեն:

Միւս կողմէ, Թուրքիան չունի այն անսպառ միջոցները որոնցմէ կ'օգտուի Խորհրդային Միութիւնը, 1917էն ի վեր: Եղած-չեղածը աւարի տրուեցաւ դեռ Իթթիհատի օրերէն, գլուխին ըլլալով հայկական աւարը, — «լքեալ» գոյք. որ շատոնց սպառած է: Հիմա սկսած են մոմով փնտռել «գաղտնի պահուած» գոյքեր, լրտեսութեան ցանց մը կազմակերպելով եւ պարգեւներ սահմանելով:

Բայց ե՞րբ է տեսնուած որ ելմտացոյց կազմուի, պետական վարկ հաստատուի կողոպտուտով եւ աւարառութեամբ: Բռնագաղթով եւ բռնագրաւումով:

Եւ ահա էնկիւրին, թէեւ յաղթական, կը գալարուի հազարգլխանի վիշապի մը, անտեսական ջղասպառութեան մագիլներուն տակ:

Ոչ սուրն ու թնդանօթը, ոչ ալ օղանաւերը կրնան ծածկել ու ծաղկեցնել 780,000 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն մը, որ ամէնէն բանէ առաջ ժողովուրդ կը պահանջէ:

Բայց ո՞ւր է այդ ժողովուրդը, — 25-30 միլիոն Թուրք, ինչպէս կ'երազէն Աղաօղլուները...:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

...ԵՒ ԼՈՒՒԻԹԻՒՆ

Բարեգործականը պաշտօնեայ մը ղրկեց ցունաստան, իբրեւ «լիազօր», ներգաղթի ձեռնարկին առթիւ:

Պաշտօնեան գնաց, եւ իր պաշտօնին բերումով, այցելեց գաղթականայանները, ազգ. հաստատութիւնները, էպրոցները եւն.:

Թերթերն ու գրքակիցները կը գրէին թէ՝ պաշտօնեան խորապէս ազդուած՝ տիրող թշուառութենէն, գիշերները քուն չէր քնանար: Թէ փաստացի տեղեկագիրներ կազմած է, ներկայացնելով ամբողջ պատկերը: Եւայլն: Եւայլն:

Արդ, պաշտօնեան վերադարձած է քանի մը շաբաթէ ի վեր, բայց ոչ իր ձայնը կը լսուի, ոչ ալ բարեգործականի կեդրոնին:

Ինչ քանի համար կազմուեցաւ տեղեկագիրը: Մալէգեանի գզրո՞ցը շէնցնելու, թէ Նուպարեան Փաշայի նադարանը ծոխացնելու համար:

Գիտենք որ 1927ին կամ 28ին ալ քննիչ մը գնաց, նոյնքան փաստացի տեղեկագրով մը:

Արդի՞ւնքը... լուռութիւն:

Աթէնքի եւ Պելգրատի գաղթականները նոր չէ որ պիտի երգեն.—

Այսքան դար լացինք, ո՞վ է լսողը...

ՎԱՀԷ

Թրքական լուրեր

Ո՞վ էր գրողը

Էնկիւրիի մէջ, կառավարութիւնը քննութիւն բացած է, երեւան հանելու համար՝ փարիզեան Թերթի մը մէջ հրատարակուած յօդուածի մը հեղինակը: Յօդուածը նկատուած է դիւտուճիասւոր՝ Թրքական կառավարութեան կողմէ: Ոտար Թերթերու Թղթակիցներէն շատերը հարցաքննուեցան, սակայն յիշեալ յօդուածին հեղինակը կարելի չեղաւ երեւան հանել: Քննութիւնը կը շարունակուի:

Մահ Նուրէտտին փաշայի

Փետրուար 18ին Պոլսոյ մէջ մեռաւ Նուրէտտին փաշա որ երեք պատերազմի ընթացքին զինուորական կարեւոր պաշտօններ վարած է եւ իզմիրի վերագրաւումէն յետոյ, նոյն քաղաքին զինուորական կառավարիչ էր նշանակուած:

Այս այն հրէշն է որ սարսռալի յաւաչախաղացութեամբ մը գրաւելով իզմիրը, հուրի եւ սուրի մատնեց զայն (1922 սեպտեմբեր): Գրաւումէն անմիջապէս յետոյ, իբրու ետեւէ հրատարակեց բացառիկ հրամաններ, բռնագրաւման ենթարկելով ողջ մնացողներուն ստացուածքները, հպատակութենէ զրկելով, դէպի ներս աքսորելով եւ գանգուածօրէն ջարդեր կազմակերպելով: Այդ օրերուն էր որ հիմը դրուեցաւ քէմալական այն օրէնքներուն որոնք կը տեւեն մինչեւ այսօր:

Թունդ իսլամ եւ պաճպանողական, Նուրէտտին փաշան ալ շուտով ինկաւ մ. ռէմալի աչքէն, մանաւանդ երբ բողոքեց Ֆէսին տեղ գլխարկ դնելու օրէնքին դէմ: Իզմիրի ծանօթ դաւադրութեան ատեն աւելի կասկածելի դարձաւ եւ քիչ մնաց դատի քաշուէր, իբրեւ երեսփոխան յետադիմական օգլաս մը դարձուցած ըլլալով գրուսան:

Այդ օրէն ի վեր քաշուած կ'ապրէր:

Այս մարդն էր որ Թուրք ամբոխին յանձնեց իզմիրի յոյն եպիսկոպոսը, Խրիսոստոմոսը եւ Ալի Ռէվան, որպէսզի յօշոտեն:

Սևևիկացած դրամատուն

Քանի մը ամիս առաջ, մեծ թմբկահարութեամբ բացուած Ադեւտուրի եւ Ցարտարարուեստի Թրքական դրամատունը մնամկացաւ:

Երեւի «Իշ», դրամատունն է որ կը պատրաստուէր մասնաճիւղեր բանալ... Պարսկաստանի մէջ...

Ալ չեն վճարեր

Թուրք Թերթերը կը հաղորդեն թէ Թուրքիոյ յաւաչիկայ ելմտացոյցին մէջ՝ ո՛չ մէկ գումար պիտի յատկացուի հիներային պարտքերու վճարման համար:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Պ. Թարդիէօ կազմից դանիմքը

Ինչպէս գրեր էինք, Պ. Քէնըլվէի ձեռնարկը գահլիճը՝ կազմելու համար, ձախողած ըլլալով, Հանրապետութեան նախագահը սկսեր էր խորհրդակցութեանց, գտնելու համար դործին յարմար անձը:

Դահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ Պ. Թարդիէօի որ, ընդունելով, յայտնեցաւ կազմել նախարարներու ցանկը, Տեսեւեալ կերպով, վարչապետ եւ արտաքին նախարար՝ Անտրէ Թարդիէօ, Աշխատանքի նախարար՝ նախորդ վարչապետը Փիէր Լավալ, Փոխ-վարչապետութիւն, դաւառական նախարարութիւն եւ վարչութեանց Հակակշիռ՝ Փօլ Ռէյնօ, — Ներքին՝ Ալպէռ Մահիէօ,— Ելմտական՝ Ֆլանտէն,— Ազգային պաշտպանութեան՝ (պատերազմական, ծովային եւ օդանաւային) Փիէթրի,— կրթական՝ Մարիօ Ռուսթան,— Նամրօգուտ շինութիւններ եւ ծովային առեւտրական կերիէ,— առեւտրական եւ թղթատարական Ռոլէն,— երկրագործական՝ Տոքթ. Շովօ,— գաղթավայրեր՝ Մոնփորլիէն,— եւայլն.

Կառավարական նոր կազմը ունի ութ անդամ աւելի պակաս քան նախորդը, ապացոյց, որ զանազան վարչութիւններ ենթարկուած են նոյն նախարարութեան:

Պ. Թարդիէօ նորութիւն մը մտցուցած է կառավարական կազմութեան մէջ, Նիմնելով ազգային պաշտպանութեան նախարարութիւն մը եւ փոխ-վարչապետութեան կցելով Հանրային զինագան սպասարկութեանց Հսկողութիւն մը:

Գահլիճը խորհրդարանին կը ներկայանայ այսօր, ներկայացնելով շատ կարճ յայտարարութիւն մը, որ գլխաւորաբար պիտի անդրադառնայ արտաքին քաղաքականութեան, ելեւմուտքին, գործազրկութեան եւ ընտրութեանց:

Պ. Թարդիէօ պիտի ընդունի անմիջապէս վիճաբանութեան ենթարկել իր յայտարարութիւնը, պայմանաւ որ երեսփ. ժողովը ժամանակ տայ իրեն նոյն իրիկունն իսկ մերկեցնելու ժբընեւ, պատասխանելու գերմանական առաջարկներուն:

ՉԻՆԵԻԱՓՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ամերիկա ձախումի դէմ?

Ինչպէս գրեր էինք, չինական կառավարութեան կողմէ, ձափոնական վերջնագրի մերժումէն յետոյ, ձափոնցիներն սկսան յարձակման փեանկ-ըւանի շրջանին մէջ: Փեանկ-ըւանը քանիցս գրաւուեցաւ ու ետ առնուեցաւ: Յարձակումէն մէկ ժամ յետոյ, շնորհիւ իրասայլերու, ձափոնցիներն արդէն գրաւեր էին քաղաքը: Սակայն չինացիներու անակնկալ եւ ուժեղ փոխ-յարձակման հետեւանքով, ստիպուեցան ետ քաշուիլ՝ բաւական ընամներով: Անկից յետոյ, երկու անգամ, ձափոնցիները փորձեցին վերագրաւել քաղաքը, սակայն ետ մղուեցան: Այն ատեն էր որ օգնական ուժեր ստացած ըլլալով, մեծ յարձակման մը ձեռնարկեցին, ուժգին ռմբակոծումէ մը վերջ:

Ձափոնական եօթը մարտանաւեր եւ բազմաթիւ օդանաւեր անընդհատ կը ռմբակոծեն վու-ճունկը, ուր տակաւին, բերդին վրայ կը ծածանի չինական դրօշը:

Վու-ճունկի չինական ինդանօթներն ուժգին կրակ մը բացին ձափոնական մարտանաւերուն վրայ: Իսկ ձափոնական բանակը շատ աւելի ուժեղ յարձակման մը սկսաւ 22 հրասայլերու օժանդակութեամբ: Ձափոնցիները երեք տեղէ կը յարձակին փեանկ-ըւանի վրայ: Կ'ըսուի թէ ձափոնցիներն արդէն գրաւած են շանկհայ--վու-ճունկ երկաթուղիին արեւելեան ամբողջ շրջանը-

Չինական հետագրական գործակալութիւն մը կը հաղորդէ թէ գերի բռնուած են 500 ձափոնցի զօրքեր:

— Ուաշինկթընէն տրուած լուրի մը համաձայն, բազմաթիւ քաղաքական շրջանակներու մէջ, հետզհետէ այն կարծիքը կը տարածուի թէ ամերիկեան կառավարութիւնը շատ լաւ ըրած պիտի ըլլայ, գործակցելով Ազգերու Դաշնակցութեան, եթէ այս վերջինը որոշէ տնտեսական արգելքի տակ առնել ձափոնը:

Այս ձգտումին դէմ բուռն պայքար կը մղեն ծերակուտական Պօրաի եւ իր բարեկամները, այն համոզումով՝ թէ նման ձեռնարկ մը բացէ ի բաց Թշնամութիւն պիտի ըլլար ձափոնի:

ՉԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Չինաթափութեան վերջին ժողովին մէջ խօսեցան Հարաւային Ափրիկէի, Չիլիի եւ Լիթուանիոյ ներկայացուցիչները:

Հարաւային Ափրիկէի ներկայացուցիչը մանաւորաբար շեշտեց.— Չինպ մեծ պետութիւններ՝ որոնք յանձն առած են վարել խաղաղութեան քաղաքականութիւն մը, վերջին եօթ տարիներու ընթացքին, աւելցուցին իրենց պատերազմական ծախքերը մինչեւ աւելի քան 150 միլիոն ստերլին: Ասկից զատ, 1931ի ընթացքին, եւրոպական վեց մեծ պետութիւններ ծախսած են 500 միլիոն ստերլին՝ պատերազմական պէտքերու համար: Հարաւային Ափրիկէի կառավարութիւնը կը Նամակայ այս իրողութեանց նշանակութիւնը եւ կը վախնայ որ եթէ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, եւ աշխարհի ապագայ խաղաղութեան Հանդէպ այս փոխադարձ կասկածը եւ վստահութեան պակասը շարունակուին, ոչ-եւրոպական պետութիւնները ստիպուին ո՛չ թէ եւրոպայի եւ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, այլ ուրիշ տեղ փնտռել խաղաղութիւնը:

Չինաթափութեան ժողովի ընդհանուր վիճաբանութիւնները պիտի սկսին վաղը:

Համայնավար դաւադրութիւն Թուրքիոյ մէջ

Պոլսէն տրուած հեռագրի մը համաձայն, երկարատեւ ու մանրակրկիտ քննութիւն մը երեւան հանած է համայնավար կազմակերպութեան մը կեդրոնը՝ որուն անդամները դաւ մը կը սարքէին ընդդէմ պետութեան:

Իզմիրի մէջ է որ ոստիկանները նշմարեցին նման կազմակերպութեան մը գոյու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Հայ կարմրուկներու նոր "խաչագործութիւնը" Պիրէոնի գաղթակայանին մէջ

Նոր օրի վերջին թիւէն (17 փետր.) կ'ամփոփենք հետեւեալ տխուր դէպքը, որ երրորդն է Դ. Շահվերտեանի ժամանումէն ի վեր: Առաջին երկուքը տեղի ունեցան Թիքսի գաղթակայանին մէջ (Աթէնք).

Գրած էինք թէ հայամայնավարները առանց արտօնութիւն ունենալու, ուզած են հաւաքոյթ կազմակերպել Լիփազմայի եկեղեցիին մէջ, բողոքելու համար կառավարութեան դէմ, հիւղակներու խնդրոյն առթիւ: Ինչպէս յայտնի է, խնամատարական նախարարութիւնը իր որոշման վրայ անդրդուելի կը մնայ եւ խստօրէն արգիլած է գաղթօղներու պատկանող հիւղակներու առուծախը:

Մեր փանջունիները չզգաստացան Թիքսի խայտառակութենէն, կիրակի օրուան «Նոր Շարժում»ի մէջ յայտարարութիւն տուին եւ հրաւիրեցին «աշխատաւորները» Լիփազմա համախմբուիլ, բողոքելու համար կառավարութեան դէմ:

Հրաւէրին կը պատասխանեն Փակեդոնիայէն եկած եւ առժամապէս Գոքինիա տեղաւորուած 100է աւելի գաղթականներ, որբեր, մաս մը յոյն համայնավարներ, մաս մըն ալ մեր փանջունիները: Լիփազմացիներէն հրաւէրին պատասխանած են միայն տասնեակ մը «աշխատաւոր»ներ:

Կիրակի առտուան ժամը 10ին, քանի մը հաբիւր հոգի կը հաւաքուին Լիփազմայի եկեղեցիին առջեւ, եւ ապարօղութենէն յետոյ կը մտնեն եկեղեցի:

Հաւաքոյթի համար արտօնութիւն ստացուած չըլլալով, ոստիկանութիւնը արգելք կ'ըլլայ եւ կը թելադրուի փանջունիներուն խաղաղօրէն ցրուիլ: Վախնալով որ եկեղեցիին մէջ նեղը կը մնան ու կը պաշարուին, հաւաքուողները մեծ աղմուկով փողոց կ'ելլեն ու կը սկսին հայհոյել ոստիկանութեան: Ցետոյ կ'ուզեն վար առնել եկեղեցիին շէնքին վրայ պարզուած եռագոյնը:

Ոստիկաններուն ազդարարութիւնները ոչ մէկ հետեւանք չեն ունենար: Շետզհետէ աղմուկը աւելի կը բարձրանայ եւ փողոցը կատարեալ խռովութիւններու վայրիմըկըվերածուի: Ներկայ ոստիկանական սպան տեսնելով որ կացութիւնը լուրջ ձեռնգամանք կը ստանայ եւ համայնավարները յարձակման պատրաստութիւններ կը տեսնեն, լուր կը ղրկէ Պիրէոնի ոստիկանական կեդրոնին եւ օգնական ուժ կ'ուզէ:

Երբ ոստիկանական ուժերը կը հասնին, սպան դարձեալ կ'ազդարարէ որ ցուցարարները ցրուին, բայց տեսնելով որ գրգռութիւնը կ'աւելնայ եւ բախումը անխուսափելի է, անձամբ կ'երթայ եւ եռագոյնը կախուած տեղէն վար առնելով, կը ծալէ եւ կը դնէ գրպանը:

Ասիկա գոհացում չի տար սակայն ցուցարարներուն, որոնք կը փորձեն յարձակիլ ոստիկանական սպային վրայ, գրպանէն առնել եռագոյնը եւ բզկիլ բզկիլ ընել:

Այս պարագային սակայն, ոստիկանութեան համբերութիւնը սպառած ըլլալով, կը դիմէ քունի միջոցներու, կը սկսի կռիւ ոստիկանութեան եւ հայամայնավարներու միջեւ: Վերջիններն գաւազանով կը վիրաւորեն քանի մը ոստիկաններ:

Ցասը վայրկեան խառնակութիւն կը տիրէ եւ այդ միջոցին ոստիկանները կը յաջողին ձերբակալել տասը հոգի, ցիանէպ Թաչիկան, կարապետ կայսեան, Ազնիւ Աճէմեան, Թաթի Մովսիսեան, ցակոբ Թասումեան, Մավրանիօղլու, Հայրապետ Թավրանեան եւ ուրիշներ (անուններու ճշտութիւնը չենք երաշխաւորեր, որովհետեւ առած ենք յունական Թերթերէն):

"ՅԱՄԱՆԱԿ"

Ս.

Ռուսերի պատմությունը

Նախնական ցեղերը։ Ռուսերի ծագումը։ Ռուսական պետության հիմնադրումը։ Ռուսական պետության զարգացումը։ Ռուսական պետության անկումը։ Ռուսական պետության վերածնունդը։ Ռուսական պետության ներկայիս վիճակը։

Գինը 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Ստացվում է «Ժամանակ» օրաթերթի խմբագրությունում։

"ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ"

Հրատարակչական բաժնի կողմից հրատարակվել են հետևյալ գրքերը։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր առաջին։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկրորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երրորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր չորրորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր տասներորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր տասնմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր տասներկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր տասներեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր տասնչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր տասնհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր տասնվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր տասնյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր տասնութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր տասնիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քսաներորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քսանմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քսաներկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քսաներեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քսանչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քսանհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քսանվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քսանյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քսանութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քսանիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեսներորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեսնմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեսներկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեսներեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեսնչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեսնհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեսնվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեսնյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեսնութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեսնիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քառասներորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քառասնմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քառասներկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քառասներեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քառասնչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քառասնհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քառասնվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քառասնյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քառասնութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր քառասնիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հիսներորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հիսունմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հիսուներկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հիսուներեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հիսունչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հիսունհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հիսունվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հիսունյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հիսունութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հիսունիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վաթսներորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վաթսունմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վաթսուներկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վաթսուներեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վաթսունչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վաթսունհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վաթսունվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վաթսունյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վաթսունութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վաթսունիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթանասներորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթանասունմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթանասուներկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթանասուներեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթանասունչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթանասունհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթանասունվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթանասունյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթանասունութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթանասունիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութսներորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութսունմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութսուներկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութսուներեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութսունչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութսունհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութսունվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութսունյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութսունութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութսունիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննսներորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննսունմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննսուներկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննսուներեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննսունչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննսունհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննսունվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննսունյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննսունութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննսունիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հարյուրերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հարյուրմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հարյուրերկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հարյուրերեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հարյուրչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հարյուրհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հարյուրվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հարյուրյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հարյուրութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հարյուրիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհարյուրերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհարյուրմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհարյուրերկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհարյուրերեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհարյուրչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհարյուրհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհարյուրվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհարյուրյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհարյուրութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհարյուրիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեքհարյուրերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեքհարյուրմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեքհարյուրերկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեքհարյուրերեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեքհարյուրչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեքհարյուրհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեքհարյուրվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեքհարյուրյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեքհարյուրութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երեքհարյուրիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր չորսհարյուրերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր չորսհարյուրմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր չորսհարյուրերկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր չորսհարյուրերեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր չորսհարյուրչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր չորսհարյուրհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր չորսհարյուրվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր չորսհարյուրյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր չորսհարյուրութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր չորսհարյուրիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հինգհարյուրերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հինգհարյուրմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հինգհարյուրերկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հինգհարյուրերեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հինգհարյուրչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հինգհարյուրհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հինգհարյուրվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հինգհարյուրյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հինգհարյուրութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր հինգհարյուրիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վեցհարյուրերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վեցհարյուրմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վեցհարյուրերկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վեցհարյուրերեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վեցհարյուրչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վեցհարյուրհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վեցհարյուրվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վեցհարյուրյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վեցհարյուրութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր վեցհարյուրիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթհարյուրերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթհարյուրմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթհարյուրերկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթհարյուրերեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթհարյուրչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթհարյուրհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթհարյուրվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթհարյուրյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթհարյուրութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր յոթհարյուրիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութհարյուրերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութհարյուրմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութհարյուրերկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութհարյուրերեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութհարյուրչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութհարյուրհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութհարյուրվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութհարյուրյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութհարյուրութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր ութհարյուրիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննհարյուրերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննհարյուրմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննհարյուրերկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննհարյուրերեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննհարյուրչորսերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննհարյուրհինգերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննհարյուրվեցերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննհարյուրյոթերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննհարյուրութերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր իննհարյուրիններորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհազարերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհազարմեկերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհազարերկուերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհազարերեքերորդ։ Գին 1 ռուբլի 50 կոպեկ։

Հայաստանի լուսավորության գործը։ Ամփոփում տասը տարվա գործունեության։ Հատոր երկհազարչորսերորդ։

Արթուր Օհանիջանեան

■■■

Գ. Ա. Սաֆրաստեանէ, որ վերջերս Փարիզ կը գտնուէր, պատահաբար իմացանք՝ խորին ցաւով Արթուր Օհանէջանեանի մահը, որ տեղի ունեցեր է մէկ քանի ամիս առաջ անգլիական գաւառական անկիւն մը, ուր Լոնտոնէն դացած էր ան, իր առոյգական անգոհացուցիչ վիճակին պատճառաւ։

Արթուր Օհանջանեան, որ մեր մէջ ճանչցուած էր իր մարտական Ազատագրական անունով, մեր յեղափոխական շրջանին որոշ մէկ փուլին մէջ ակնառու եւ նշանակելի դեր մը կատարած է։ Մեր յեղափոխական շարժումը իր մէջ ընդգրկած է ամէն կարգի ալեկոծ ու դարմանագան կռիւներ, բայց չենք կարծեր որ իրենց մէկ աւելի ինքնատիպ (original) տիպար մը մասնակցած ըլլայ մեր ազատագրական կռուին շարքերուն։ Զաւակ Ախալքալաքի նահապետական հայ ընտանիքի մը որ դեռ պատկան էր իր էրզրումի ատենդութիւնները, Օհանջանեան Օտեսայի հանները, Օհանջանեան Օտեսայի հաստատուած այրիի մը՝ Տիկին Ասանի հարեստ տղան էր, որ ուսումնառութեան կողմանէ Պարսկաստանէն Թիֆլիս կանցնեցաւ Պարսկաստանէն Թիֆլիս կանցնեցաւ Պարսկաստանի հայ գործիչներուն հետ։ Ան ալ իր կարգին մասնակցեցաւ Պարսկաստանի Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան գործերուն։ Ետքը Պարսկաստանէն Թիֆլիս դարձաւ, ուր ձախողած գործի մը հետեւանքով ինքն ալ ձերբակալուեցաւ։ Զինքերուն հետ բռնուեցաւ Օհանջանեան եւ բանտարկուեցաւ վանի մէջ, ուր իր կրած չարչարանքէն ընկճուած, անձնասպանութեան փորձ մը կատարեց։ Կ. Պոլիս բերուեցաւ, գործ ունեցաւ հռչակաւոր Նազիմ պէյի հետ, եւ շատ չանցած ազատ արձակուեցաւ Չնորհիւ, անշուշտ իր ռուսական հպատակութեան եւ սակայն, փոխանակ երկրէն արտաքսուելու, Կ. Պոլիս մնաց, ուր ազատ մարդու կոչումը Ասոր պատճառը անշուշտ թուրք վարչութեան անօրինակ կազմակերպութեան մէջ պէտք է փնտռել, ուր անօրինակ խստութիւններ համընթաց էին անբացատրելի թուլութիւններու, զորս պէտք չէ հասկնալու Լանգրը ըլլալ եւրոպական դատողութեամբ։ Օհանջանեան բարեկազմ երիտասարդ մըն էր, միշտ լաւ հագուած, Բերայի մայթերուն վրայ պտըտցնելով իր մեւուազգէ սիլինտրին վայելչութիւնը, որ անգլիացի ճչնթըմէնի մը հովեր կուտար իրեն։ Իր դէմքին վրայ ուշադրութիւն կը զրաւէին իր աչքերը որ մանաւանդ խօսած ատենը, քովընտի մարմրուն թովչութիւն մը կունենային, եւ իր արծիւի կոր քիթը որ կարծես կայսերական մետալ մը փոխ առնուած էր։ Իր յեղափոխականգործունէութիւնը չէր դադրեցուցած, եւ Լոնտոնի Հնչակեան կեդր. Վարչութեան ներկայացուցչի հանգամանքով է որ աշխատեցաւ Պապը Ալիի ցոյցին կազմակերպութեան, զոր «իր գործը» կը նկատէր։ Յաջորդ տարին Լոնտոն էր ուր մասնակցեցաւ Հնչակեան Ընդհ. Ժողովին որուն արդիւնքը եղաւ շատերու հետ, իրեն ալ բաժանումը Նազարբեգեան ամոլէն։ Ա՛լ այնուհետեւ ո՛եւէ կապ չունեցաւ ո՛չ հընչակեան եւ ո՛չ մէկ ուրիշ ազգային գործի հետ։ Սովորականէն դուրս լեզուագէտ մը կար իր մէջ, եւ ատոր շնորհիւ սկսաւ ապրիլ։ Հմուտ, բացի հայերէնէն եւ ռուսերէնէ, անգլերէնին, ֆրանսերէնին, գերմաներէնին, քիչ շատ տեղեակ դասական լեզուներու, հոդին ու առանցքն էր թաթրմանութեանց անգլիական գլասենեակի մը ուր իր հմտութիւնը, միացած իր ընդունակ հնարամտութեան, զարմանք ու հիացում կը պատճառէր իր գործատիրոջ։ Ինչ լեզուով գրուածք որ բերէին իրեն, մէջէն կ'հլուէր, իր գիտցած լեզուներէն հանած մակածութիւններով, կամ ընդհնարած հանդիսութեանց շնորհիւ։ Ինքն էր որ կրցաւ «քահել» ապարանջանի մը վրայ քանդակուած անբմբռնելի նշանները որոնց առջեւ իրենց անկարողութիւնը խոստովանած էին Լոնտոնի թարգմանութեանց գրասենեակներու բոլոր աշխատակիցները։ Օհանջանեան էր որ դուռ թէ այդ «գրերը» ուրիշ բան չէին բայց եթէ Զօդիակոսի տասներկու նշանները ու կը նշանակէին «Յաւիտենականութիւն»,— սիրահարի մը հաւատիքը իր պաշտած կնոջ։

Յետոյ Պաքու անցաւ 1902ի սկիզբները, ուր իբր օտար լեզուներու թղթակից, կ'աշխատէր կապիտալական ընկերութեան գրասենեակին մէջ, առաջին գործակիցներէն մին եղած էր Հայերու հրատարակած «Պաքու» ռուսերէն օրաթերթին եւ կ'աշխատակցէր Նիէֆթիխանոյէ Տիէլօ (Նաւթային գործեր) պաշտօնական ամսաթերթին։ Կասպիական ընկերութեան գործերով ետքէն գարձեալ Լոնտոն գնաց, յետոյ Փեդրոկրատ եւ նորէն Լոնտոն, ուր պատերազմէն վերջ իր հաշուոյն կը զբաղէր առեւտրական գործերով։ Կենցաղագէտ ու կենսագրասէր նուրբ մարդ մըն էր, սուր եւ զննող ժամի տէր, շատ բան տեսած ու ամբարած, ու իր մէջ ադօտ յիշատակի մը պէս մնացած էին այն օրերը ուր զէնք կը փոխադրէր Ուրմիոյ վրայէն դէպի վան, եւ կամ Բելթա, Տիկին Չրաչեայի սրահին մէջ նստած, ժամացոյցը կը հանէր, սեղանին վրայ կը դնէր ու թատերական շեշտով մը կ'ըսէր։

— Ժամը երեքն է։ Այս րոպէին յարձակումը կը սկսի Պապը Ալիի վրայ...

(Le Foyer)

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Տխուր խաղեր

«Նոր Օր» կը գրէ (16 փետր.).— Բ.կարաւանի արձանագրութիւնները այս անգամ կատարուած են խիստ քննութենէ մը յետոյ։ Երմողոլներէն շատեր մերժուած են, զանազան առարկութիւններով։ Դաշնակցութենէն եւ հնչակեանութենէն հրապարակային հրաժարական տուողներ նոյնպէս չեն առնուած մեկնողներու ցանկին մէջ։

Իսկ ինչ որ ամէնէն կարեւորն է, երեւան հանուած են մեծ զեղծումներ։ Շատեր 3000 ական տրախմի դրամ վճարած են միջնորդներու — համալիսարան գործակալներու — ժամ կազմելու համար ներգաղթին։ Ամբաստանութեան ներքեւ է «Նոր Շարժում»ի խմբագիր Նազիկեան։ Իսկ Մշեցի Յովսէփ անունով ծանօթ գործակալը, նախորդ կարաւանին մասնակցողներէն գրամ շորթած ըլլալով, «Իրէօս» մեկնելէն առաջ Պ. Շահվերտեան, յանկարծակիի բերել տուած է Յովսէփը գայն արգելափակել տալով խցիկի մը մէջ։ Հայաստանէն նամակ ստացուած է թէ Յովսէփը, Պաթումէն ձերբալուծած վիճակի մէջ Երեւան տարած են։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Ռաշտի Հայերը

1903 թուի մարդահամարին Ռաշտը ունէր 93 տուն, 483 հոգի, 240 այր, 217 կին։ Զբաղումները՝ եօթը առեւտրական, 16 խանութպաններ։ 1916ի մարդահամարով Ռաշտը ունէր արդէն 107 տուն, 571 հոգի, (305 այր, 291 կին)։ Զբաղումները՝ 17 խանութպան, 20 օղեգործ կամ օղեվաճառ, 19 ծառայող, 10 շարժուորներ, մէկ երկաթագործ, երեք բժիշկ, երկու զինուոր, չորս ատամնաբոյժ, երկու բաղնիպան, երկու հեռագրիչ, երկու դերձակ, մէկ հիւան, հինգդրամատառնիծառայող, երկու կօշկակար, քսան անգործ, չորս կալուածատէր, հինգ վաճառական, երկու ապթիէչ, երկու նկարիչ, երկու կապալառու, չորս ուսուցիչ, երկու պանդոկատէր եւ երկու ոսկերիչ։

1928էն մինչեւ 1931 դեկտեմբեր տեղի ունեցած են 41 ծնունդ, 12 պըսակ եւ 28 մահ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Ափսո՛ս որ կարճ տեւեց

1928ին Կալկաթայի մէջ կազմուեցաւ կրթական Միութիւն մը, որուն նպատակն էր օգնել Պարսկաստանի Փէրիտ դաւառի 30 եւ Զարմահալի 12 հայ գիւղերու դըպրոցներուն։ (Այս գիւղերու եւ անոնց դպրոցի նմանող խեղճութիւններու մասին ժամանակին մանրամասնօրէն գրած է մեր ղրկացեալ աշխատակիցը, Վ. Իրանեան)։

Առաջին տարին Միութիւնն ունեցաւ 198 անդամներ, որոնց 151ը Կալկաթայի եւ 47ը շրջակայ քաղաքներու ու գիւղերու մէջ։ Ամսավճար նշանակուած էր մէկ ռուփի չափահասներուն, իսկ 4 անա դպրոցական աշակերտներուն համար։ Կալկաթայի 151 անդամներէն 65ը ճեմարանի աշակերտներ էին։ Միութիւնը ընտրեց վարչական ժողովը 13 հոգիէ եւ գործադիր մարմին մը 7 հոգիէ։ Մեծ ոգեւորութեամբ անցան գործի։

Համաձայն իրենց առաջին տարեկան ընդհ. ժողովի տեղեկագրին, Միութիւնը առաջին տարին ունեցաւ մուտք՝ 8112, ռուփի, որմէ Ն. Զուղա փոխադրուեցաւ 2 հազար ռուփի։

Երկրորդ տարեկան ընդհ. ժողովին (1930 փետր.) երեւան եկաւ որ մուտք է եղեր միայն 2614 ռուփի։ Այդ դումարէն ուղարկուած է Ն. Զուղայի դպրոցներուն օգտին միայն 758 ռուփի։

Դժբախտաբար անդամներն ալ նուազած են, իսկ հաւաքուած գումարը կը մնայ անձեռմխելի։

„Մնացորդաց"

Սահմանափակ քանակութեամբ ստացած ենք Ց. Ոշականի վէպին պրակները, «Յուսաբեր»ի խմբագրութենէն։

Անոնք որ կ'ուզեն կանոնաւորապէս ստանալ, թող փութան յայտնել իրենց անունները, որպէսզի կարենանք նոր ապսպրանք տալ։

Թուրն պատրաստուածատէրերուն դէմ

■■■

Կալուածատէրերու դէմ Պէյրութի մէջ սկսած շարժումը տարածուած է Լիբանանի եւ Սուրիոյ բոլոր մասերուն մէջ։ Պէյրութէն վերջ, Տրիպոլիի եւ Հալէպի մէջ ալ կազմուած են յանձնախումբեր եւ տեղի կ'ունենան հաւաքոյթներ, պայքարելու հաւար վարձքերու սղութեան դէմ։

Փետրուար 6ին, Պէյրութի մէջ, վարձակալները մեծ հաւաքոյթ մը դումարեցին, որուն իրենց մասնակցութիւնը կը բերէին բոլոր թաղերու վարձակալներու կողմէ ընտրուած պատուիրակութիւններէ գատ, շուկայի վաճառատուններու վարձակալներու ներկայացուցիչները։ Այս հաւաքոյթի միջոցին որոշուեցաւ ընտրել տեւական յանձնախումբ մը, շարունակ պաշտպանելու համար վարձակալներու իրաւունքները։ Ընտրուեցաւ առանձին յանձնախումբ մը ուսումնասիրելու համար թէ ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ զեղչել վարձքերու դիները եւ ճշդել վարձակալներու եւ կալուածատէրերու յարաբերութիւնները։

Տրիպոլիի մէջ այս շարժումը շատ աւելի սաստիկ է եւ կը պահանջուի 100ին 30 զեղչ մը վարձքերու ներկայ գիներուն վրայ։ Վարձակալները կը պահանջեն նաեւ չորս վճարով փակել շէնքերուվարձքերը, բոլոր տուրքերը բեռցնել կալուածատէրերուն։

Հալէպի մէջ եւս քանի մը հաւաքոյթներ արդէն տեղի ունեցած են, մասնակցութեամբ լրագրողներու եւ բազմաթիւ յայտնի վաճառականներու։ Որոշուած է ամէն գնով ազատել վարձակալները վարձքերու ծանր լուծէն։

Խմ՛ղ գործիմեր

Գրած էինք թէ քանի մը հայ կարմրուկներ ձերբակալուած են Պէյրութի մէջ, թուցիկ ցրուած առեն։

Անոնք դատարանի յանձնուած ըլլալով, պատժական խառն դատարանը անմիջապէս ձեռնարկած է դատավարութեան եւ իր վճիռը արձակած, դատապարտելով Պարզեւ Տէրտէրեանը երեք ամիս բանտարկութեան եւ անպարտ արձակելով Մարտիրոս Քէշիշեանը, որուն մեղադրութեան մասին զօրաւոր ապացոյցներ չեն գտնուած.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Չեմ փնտռեր, ոսկի գտաւ

■■■

Պէյրութի հաւատարդիստի ատիկանութեան հասած հրաման մը տեղեկութիւն կուտար թէ մեծաքանակ զէնքեր ցամաք պիտի հանուէին մաքսանենգութեամբ, պատուղներու յատուկ կողովներով։

Այս հրամանին վրայ, եգիպտական բանջարեղէններ բեռցած շոգենաւ մը ենթարկուեցաւ խիստ հսկողութեան մը։

Մաքսային ենթասպան որ չէր կրնար պարպել տալ եւ քննել բոլոր կողովները, որոշեց փորձ մը կատարել։ Իր ժօտ կանչեց լօլիկի կողով մը փոխադրող մարդ մը եւ անկէ պահանջեց բանալ կողովը եւ պարունակութիւնը պարպել նաւին կամրջակին վրայ, տեսնելու համար թէ զէնք չէր պահուած անոր մէջ։

Մարդը դժուարութիւն յարոյց, առարկելով թէ իրաւունք չունէր բանալու կողովը եւ շատ մը վարանումներէ յետոյ, մերժեց հնազանդիլ ենթասպային հրամանին։

Վերջ ի վերջոյ, կողովը ճեղքել տրուեցաւ, լօլիկները ցրուեցան կամրջակին վրայ եւ առանձին կողովին յատակը երեւան եկան խնամքով ծրարուած... վեց հատ ոսկի ձողիկներ,— 150 հազար ֆրանք արժողութեամբ ոսկի։

Մաքսային պաշտօնեան բաւական դժուարին կացութեան մատնուեցաւ իր այս դիւտին առթիւ, նկատելով որ թէեւ ոսկիի այս երկրէն արտածումը արդիլուած է, բայց ներածումը բոլոր ովին ազատ է։

Ոսկիի տէրերը անմիջապէս փարեցան ենթասպային օձիքը, պահանջելով ոսկի ձողերը, որոնք անոնց յանձնուեցան վերջ ի վերջոյ։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՊՐԱԳԱՅԻ ՆԱԽԿԻՆ ՈՒՍԱՆՈՂՈՒԹԵԱՆ

Սիրելի՛ հայրենակիցներ,

Ցնտեսական ծանր ճգնաժամի հետեւանքով, Չեխոսլովաքիոյ կառավարութիւնը զգաստացուց իր օժանդակութիւնը տարագիր ուսանողութեան, որ ահա քանի տարի է կատարում էր ամենայն մարդասիրութեամբ։

Դրա հետեւանքով նաեւ չորս հայ ուսանողներ, որոնք վեց ամսից մէկ տարի ժամանակամիջոցում պիտի աւարտէին իրենց բարձրագոյն դասընթացքը՝ մնում են անել վիճակում։ Ներկայիս դժւար է տէր եւ տիկին ԿՊՕՅԱՆ կը ծանուցանեն ծնունդը իրենց անդրանիկ աղջկան՝ ՍՈՆԱյի։

աշխատանք ճարելը, իսկ եթէ ճարի էլ՝ չափազանց պիտի դժւարանայ, եթէ չասենք անկարելի պիտի դառնայ, մանաւանդ ժամանակ ուսանելը։ Դուք բոլորդ, որ ապրել եւ ուսանիլ էք այստեղ, գիտէք տեղին պայմանները եւ կարիք չկայ, կարծում ենք, մանրամասնութիւնների մէջ մտնելու ձեզ հասցնելու համար։

Դրանով կոչ ենք անում ձեզ ու խնդրում ձեր օժանդակութիւնը՝ օգնելու մեր այդ ընկերներին՝ իրենց ուսումը ապահովելու։

Նրանք, ովքեր ժամանակին Միութեան օժանդակութիւնն են ստացել՝ թող այսօր հնարաւորութիւն տան մեզ, որպէսզի կարողանանք մեր պարտականութիւնը կատարել նաեւ այդ մնացած ընկերների հանդէպ։

Մեծ զոհողութիւն պէտք չէ մեզ այդ նպատակի պարտականութիւնը կատարելու համար։ Եթէ ամէն մէկը մեզնից թեկուզ փոքրիկ ցանկութիւն ունենայ ընդառաջ գնալու մեզ՝ պիտի կարողանանք յաջողութեամբ ի կատար ածել եւ դա պիտի լինի մեկ նոր պայծառ գիծ՝ մեր Պրագայի ուսանողական իրականութեան համար։

Վստահ ենք, որ մեր այս կոչը արձագանգ պիտի գտնի բոլորիդ սրտերում անխտիր։

Ընկերական ջերմ բարեւներով
Չեխոսլովաքիոյ Հայ Ուս. Միութեան Վարչութեան Նախագահ՝
Ց. Ղարիբեան, քարտուղար-գանձապահ՝ Վ. Նիկողոսեան։

Ց. Գ.— Միւս հայ թերթերէն խնդրում ենք արտատպել մեր այս կոչը։ Առաքումները կատարել հետեւեալ հասցէին. H. Garibian, Sokolska 34, Praka II։

Դաշնակցական մամուլի ծառայումը

■■■

Հայրենիք կը շեշտէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (2 փետրուար).

— «Յունուար 1էն սկսեալ Փարիզի ցառաջ թերթը սկսաւ լոյս տեսնել ընդարձակուած ծաւալով մը։ Տարի մը առաջ ալ Եդիպտոսի ցուսաքերը աննախընթաց կերպով մը ընդարձակեց իր ծաւալը։ Նոյնը ըրին նաեւ Աթէնքի Նոր Օր եւ Սուրիոյ Ագդակ թերթերը։

Դաշնակցութեան ծանօթ այս թերթերու ծաւալի ընդարձակումը այնպիսի ատեն մը, երբ ամէն տեղ կը տիրէ տնտեսական ծանր տագնապ, աւելի քան որեւէ ուրիշ փաստ ցոյց կուտայ, թէ որպիսի կենսական անհրաժեշտութիւն դարձած են այդ թերթերը իրենց գաղութի ընթերցող հասարակութեան համար։

Այս փաստը աւելի եւս պերճախօս կը դառնայ, եթէ ի նկատի առնենք, որ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, համաձայն իր վերջին ընդհանուր ժողովներու որոշման, իր կուսակցական զանձէն ոչ մէկ սէնթ կուտայ իր թերթերուն, որոնք պարտաւոր են ինքնապահ ըլլալ, այսինքն՝ ընդունած գումարներով հասարակութեան նիւթական օժանդակութեամբ ապրիլ։

Անկա կը նշանակէ, թէ Դաշնակցական մամուլը ընդհանուր առմամբ կը հրատարակուի հետաքրքրական բովանդակութեամբ ու գոհացուցիչ ուղղութեամբ եւ կը համապատասխանէ ընթերցող հասարակութեան հոգեւոր պահանջներուն։ Այլապէս այդ հասարակութիւնը տարուէ տարի աւելի մեծ չափով պիտի չգնէր Դաշնակցական թերթերը եւ նիւթական աւելի ընդարձակ զոհողութիւններ յանձն պիտի չառնէր ընելու անոնց հաւար, հակառակ տնտեսական իր յարատեւ դժուարութիւններուն եւ նեղութիւններուն։

Եթէ հրապարակի վրայ ուրիշ փաստեր չըլլային, այս միակ խիստ պերճախօս փաստն իսկ բաւական պիտի ըլլար ապացուցանելու համար, որ Հ. Ց. Դաշնակցութեան խօսքը ուէէ ուրիշ հայ կուսակցութենէ աւելի կը խօսի հայ ժողովրդական ատուար զանգուածներու սրտին եւ հակառակներկայ այնքան նպաստ պայմաններուն, ոչ միայն մագաղաչափ անգամ չի կորնցներ իր նախկին հմայքը, ազդեցութիւնն ու հետաքրքրութիւնը, այլ եւ տարուէ տարի աւելի խորունկ ու ծաւալուն կերպով անփոխարինելի կենսական պահանջ մը կը դառնայ հայ ժողովուրդի ճնշող մեծամասնութեան համար։»

Ա. ՄԱՍ

III

Ներքին փոխադարձ ատելութիւն մը սկսեր էր երկուքին միջեւ։ Թէեւ Գրիգորին նման, «իսօսք անց» կ'ուզեր ըլլալ ու լաւկնոտ էր՝ անոր չափ։ Ու բաժնեցան, կրկին։ Պիտի անցնէին նախ Ցունաց փողոցէն։ Ցետոյ՝ Հրեաներուն, ու, անկէ անդին, քիչ մը տեղ, Թրքական Թաղէն։ Չտեսան, որ Նազար կը հետեւէր իրենց։

Այդ լռանութեան դժուար էր, անշուշտ։ Մանաւանդ որ քանի մը անգամ կռուի բռնուեր էին Թուրք տղոց հետ։ Ընշուն ուժեղ դասակ ունէր։ Իսկ ինք պզտուն էր ու լա՛ւ նշանառու։ Փուռին դէմ, կաթսիկէ կատարով մարմարեայ ղրիւրին քով, դիմաւորեցին ճաճանչաւճա՛ռ Հասանը՝ տղոյն՝ Քեամիլին հետ։ Քանի մը օր առաջ, Նազարի Քեամիլին թաւալան քաշեր ու «քեասէ»ները կոտրեր էր։

Հասան հրէական Թաղը։ Մինչեւ հոն արագ գացեր էին։ Բայց, անկէ անդին պէտք էր դանդաղեցնել քայլերը, որովհետեւ կը սկսէր Թրքական Թաղը, ու դիտէին որ Թուրքերը, շուներու նման անսպայման կը հաչեն ու կը խածնեն՝ երբ վազելով ու արագ գացող մէկը տեսնեն...

Կը քալէին քով քովի, անուրբեր երեսնի մը կեղծելէն։ Փողոցին անկիւնը կը պլպլար ադօտ ու տժգոյն լամբ մը։ Ձայն նոր էր վառեր քիւրտ Հասանը, այլ Թաղին պահապանը, կարճ՝լուկ սանդուխ մը ուսին ու քարիւղի սեւցած ու ժանգոտ Թիթեղը ձեռքին։ Շուն մը կը հաչէր կողկողաձայն ու հեւվաճիին կերան ձայնը կը լսուէր՝ հեռաւոր ու անճառնի երգի մը նման։

Երբ անկիւնէն դարձան, ստուեր մը ուրուագծուեցաւ։ Մութը կը թանձրանար հետզհետէ։ Գրիգոր նկատեց ու դպաւ Նշոտին։ Երկուքն ալ քարեր զետեղած էին շապիկնուն մէջ։ Ստուերը ծօտեցաւ։ Հարկ էր անցնիլ անկիւնէն։ Ու պիտի անցնէին։ Ընկրկող չէր Գրիգոր։ Ոչ ալ՝ Նշոտը։ Աւելի ծօտեցան։ Ստուերները երկու հոգու։ Ցետոյ՝ երիք։

— Քեամիլն է, — ըսաւ Նշոտ՝ մեղմ շշնչիւնով։

Ձի՛շդ էր։ Նազար, հեռուէն, քայլ մը առաջ անցաւ։ Գրիգոր ըմբռնեց թէ Թուրքերը խաղ մը կը փորձեն իրենց դլխին։ Քեամիլ, իրենցմէ արագ, վազեր հասեր էր՝ անցնելով վարի ճամբէն։ Վրէժի փորձ մը կ'ուզէին, կ'երեւի։ Լա՛ւ։ Եւ սակայն, Գրիգոր վրդովուեցաւ, երբ յանկարծ տեսաւ Նազարը։ Մօտեցաւ։ Թելադրեց հեռանալ։ Ընդդիմացաւ Նազար։ Ու կռիւ մը ծայր տուաւ։ Ստուերները շատցան, սակայն։ Նշոտ կը ցանկար, որ երիքով տանին կռիւը, բայց, գիտէր թէ Գրիգոր պէգ է եւ կը նախընտրէ առանց Նազարի ըլլալը, հոգ չէ թէ բռունցք մը նուազ զարնէ ու բռունցք մը աւելի ուտէ...

Ու մինչ աւին տուին երկուքը, ստուերները շատցան ու ծօտեցան։ Ցետոյ՝ ուրիշներ եւս։ Մէկը ծօտեցաւ Գրիգորին։ Նազար դեռ կը հայհոյէր։ Գրիգորի բռունցքը օդին մէջ մնաց։ Ոտք մը զարկաւ ոտքին։ Միւսները շրջապատեցին Նշոտն ու Նազարը։ Թուրք տղաքը ճանօթ էին երեքին ալ յանդգնութեանը։ Գիտէին, մանաւանդ որ Գրիգորի դպիլը վտանգաւոր է։ Օձի մը նման կը ժողովրդակէր ինքզինքը ու՝ ծկեկէն վրան գիմացինին։ Կա՛մ կ'արիւնէր, կամ կ'արիւնէին զինքը։ Զարկին դէմ զարկ մը, երկու, երե՛ք, հոգը չէր եթէ նոյնիսկ դիտապաստ իյնար։

Հիմա կը տրոփէր սիրտը, վայրի ու հուժկու զարկով մը։ Անհամբեր էր. Ակռաները կը կճրտէին։ Ակնարկովը գինեց Նշոտը եւ Նազարը շրջապատողներէն մին։

— Միանանք պատին տակ՝ երեքս մէկ — շշնջաց Նշոտ։

Բայց Նազարն ու Գրիգոր, երկուքն ալ, մնացին իրարմէ հեռու։ Դեռ սպասողական դիրքի մէջ էին։ Նաեւ՝ Նշոտը։ Եթէ փորձէր յարձակիլ մէկէն վրայ, մինակը կրնային սանձել զինքը։ Նոյնը կը մտածէր, նաեւ, Գրիգոր։ Հետզհետէ աւելի կատաղի բան մը կար Նազարի աչքերուն մէջ։ Նոյն սպասողական դիրքը սակայն։

Յարձակողական դիտում մը ուժգին պաշտպանողականէ եւ տկար յարձակողականէ մը լաւ է միշտ։ Գրիգոր յանկարծ գաղափար մը յղացաւ։ Ուժգին կերպով մը հրեց Քեամիլը։ Քար մը հանեց ծոյէն ու շպրտեց անկիւնի լամբին։ Եւ սակայն, թուրք տղաքը մտեր էին իրենց միջեւ եւ Գրիգորի ու Նազարի համար դժուար եղաւ՝ շղթան պահել պատին տակ։ Մութին մէջ վժլտուքը սկսաւ։ Գրիգոր ու Նշոտ շան հոտառութիւն ունէին ու վիրաւ կը գտնէին։ Նշոտին «հը»ն լսուեցաւ։ Ցետոյ՝ շառաչ մը։ Հայհոյանք կը կտրէր ե՛ւ Նազարը։ Թևերը կը բարձրանային ու կ'իջնէին օդին մէջ։ Հատ մը իջաւ Գրիգորի ուսին։ Փոխադարձել ուզեց։ Պարապի գնաց։ Ու, յաւէն կատղած, նետուեցաւ մէջտեղ։ Զեռքին ինկաւ վիր մը։ Փակաւ։ Առաւ անուքին տակ։ Ճանչցաւ։ Մէչմէհտն էր, Աւելի կատղեցաւ։ Մռնչ գլուխը ու վայրի կ'ըրտիւնով մը խածաւ... Նազարին ու Գրիգորին միջանցքը լայնցեր էր սակայն ու Թուրքերը երկուստեք սկսան հարուածի ենթարկել։ Ու տղեկը կը ճչար։ Կից մըն ալ կերաւ։ Նազարէն էր՝ սոլոսկած ատեն։ Աւելի մեծցաւ ճիչը։ Հարուած մը իջաւ Նազարի ուսին։ Ուժգին։ Մինչ տղեկին ձայնը շատցաւ, դարձաւ կոկղոդալին ու վարհուրելի։

— Սատկեցո՛ւր, ո՛ւժով... Գիրդոր... Զա՛րկ... — Նշոտին ձայնն էր։

Ու հատ մ'ալ ինք իջեցուց զարձող գանկի մը։ Մէկը ևս տապալեցաւ։

Վժլտուքը շատցաւ։ Դուռ մը բացուեցաւ։ Բարձրահասակ մարդ մը դուրս եկաւ։ Վրայ հասաւ ե՛ւ քիւրտ Հասանը... Նաեւ՝ ոստիկան մը։ Քիւրտ Հասան ճոռկանը վերցուց։ Նազար հազիւ ճողոպրեցաւ։

Միւսները հրէական զառիվարը բռներ էին արդէն։ Ու, անկարելի ըլլալով հօրքրոջը երթալ, Նշոտ իրենց տունէն հաց մը տուեր էր։ Երբ իրենց դրան առջեւ հասան, Գրիգոր դառնալով Նշոտին.

— Ցեսա՞ր Դօղօշը, — ըսաւ, — ինտո՞ր փախաս...

— Ան անանկ է, ձէ՛... Բայց, մէկտեղ ըլլայինք նէ...

(Շար.) Կ. ՄԵՀԵՆԻ

թիւնը, որ Ճիւղեր հաստատեր էր երկրին զանազան կողմերը։ Իգմիրի մէջ արդէն 15ի չափ անձեր ձերբակալուեցան։ Դաւադրութեան կը մասնակցէին բազմաթիւ կիներ։ Խուզարկութեանց ընթացքին երեւան հանուած վաւերաթուղթեր ոստիկանները դրին կարմիր զոթֆչներու հետքին վրայ։ Ետնք ներկայիս իրենց գործունէութիւնը փոխադրած են Պոլիս։

Նոր ձերբակալումներ պիտի կատարուին մօտերս։ Կասկած կայ թէ համայնավարները դրամական օժանդակութիւն կը ստանային ուղղակի Մոսկուայէն։

Իրանեան ընտրութիւնները եւ Անգլիա

Իրանտական ընտրութեանց մասին՝ վերջին լուրերը հետեւեալ կերպով կը ներկայացնեն կուսակցութեանց դիրքը, — հանրապետականներ 65, կառավարականներ 50, անկախ 15 եւ աշխատաւորական 9։

Կը մնան դեռ 14 վայրեր, ուր ընտրութեանց արդիւնքը չէ ճշդուած։ Արդէն յայտնի կ'ըլլայ թէ հանրապետականները՝ վալերայի գլխաւորութեամբ պիտի ձեռք անցընեն կառավարութեան դեկը։ Այս պարագան սկսած է մտահոգել լոնտոնի քաղաքական շրջանակները։ Իրօք, հանրապետականներու դեկավարը վալերա, ամբողջ ընտրական պայքարի ընթացքին, չդադրեցաւ յայտարարելէ թէ՝ իր կառավարութեան առաջին գործը պիտի ըլլայ չեղել Անգլիոյ Թագաւորին հանդէպ ցուցաբերուած երդումը, եւ չվճարել տարեկան 3000 ստերլինի գումարը, որ կը տրուի Անգլիոյ, համաձայն անգլիական հոդերու գնման օրէնքին։ Միւս կողմէ, կը յուսան սակայն թէ, անգլեւիրլանտական դաշնագրին մասին աշխատաւորականներու եւ հանրապետականներու միջեւ տիրող անհամաձայնութեան հետեւանքով, նոր խորհրդարանը դիւրաւ չպիտի ընդունի հանրապետականներու ծրագիրը։

Դիտել կուտան նաեւ թէ, եթէ նոր խորհրդարանը չընչէ հաւատարմութեան օրէնքը, իրլանտա՝ ինքնաբերաբար պիտի դադրի գաղթապետութիւն մը ըլլալէ եւ հետեւաբար, պիտի զրկուի նախընտրական մաքսատուրքերէն որ իբր այդ՝ իրեն վերագրուած է եւ միւս կուժէ Անգլիա հաստատուած իրլանտացիները օտարական պիտի նկատուին։

Ամերիկա եւ պատերազմական պարտքերը

Անգլիական «Մորնինկ Փոսթ» թերթը հրատարակութեան տուած է Արմսթրոնկի մէկ նամակը։ Արմսթրոնկ Նիւ-Եորքի անգլիական ընդհ. հիւպատոսն էր 1920էն 1931։

Իր նամակին մէջ Արմսթրոնկ, նկատի ունենալով պարտքերու չնչման առաջարկին հանդէպ՝ Ամերիկացիներու ցոյց տուած դժկամակութիւնը կը յիշեցնէ այն օրերը, երբ Ամերիկա իր դրամը կը տրամադրէր դաշնակիցներուն։

Նախագահ Ուիլսըն, պատերազմը կը նկատէր իբր խաչակրութիւն մը ի նպաստ մարդկութեան եւ անընդհատ ամերիկեան խորհրդարանէն կը պահանջէր «փրկոցներ հայթայթել»։ Թէեւ ամերիկեան զօրաբները որ այն առեն տրուեցան Եւրոպացիներուն, պարպ փոխառութիւններ կը կազմէին, սակայն անուրանալի է թէ այդ օրերուն, ամերիկեան խորհրդարանի մէջ տիրող մտայնութիւնն այն էր թէ տոլարները շարժման մէջ դրուած էին եւրոպական խրամներէն երթալու եւ օգնելու որ Գերմանները կանգ առնեն մինչեւ որ ամերիկեան զօրքը հասնի։

Ծրանսա կորսնցուց 1,428,000 սպանեալ, Անգլիա՝ 807 հազար, Իտալիա՝ 507 հազար, Պելճիքա՝ 267 հազար, Սերպիա 707 հազար, Ռումանիա 345 հազար, Ռուսիա 2,762,000, մինչ Ամերիկա կորսնցուց ընդամէնը 107 հազար մարդ։

Միւս կողմէ, նամակը կը յիշէ նաեւ իւրաքանչիւր պետութեան ծախքերը պատերազմի ընթացքին։ Ծրանսա ծախսեց աւելի քան 25 միլիառ տոլար. Անգլիա 35 միլիառ, Ռուսիա 23 միլիառ, ընդամէնը այս երեք երկիրներուն համար 80 միլիառ տոլար, մինչ Ամերիկա ծախսած է 25 միլիառ։

Նամակը կը վերջանայ հետեւեալ նախազգուշութեամբ.

— Ժամանակը մթագնեց զգացումներն ու հաւատքը որ կը տիրէին պատերազմի պահուն։ Մոռցուեցան։ Այսօր ուրիշ բան չեն տեսներ եթէ ոչ գեղնած էջերը մեծ գրքի մը, ուր ցուցադրուած են պարտքեր եւ առնելիք մը միայն։

Գերմանիա ալ չի կրնար վճարել

Գերմանիոյ ելմտական նախարարը, ճառի մը մէջ յիշեց թէ գերման ժողովուրդը ենթարկուած է 3,300 միլիոն ճառք տարեկան տուրքի մը՝ պատերազմի պատճառած վնասներու իբր նպաստ, թէ իշխանութիւնները պատրաստ են հսկելու որ այս գումարը գործածուի բանաւոր կերպով։ Ցետոյ, անցնելով մաքսային հարցերուն, նախարարը քննադատեց կարգ մը երկիրներու կողմէ կիրարկուած մաքսային խստութիւնները, օտար ներածուհները սահմանափակելու համար։

«Այս պայմաններուն մէջ, ասելիցուց, Գերմանիա ի՞նչպէս պիտի կրնայ վճարել պատերազմական պարտքերը։ Լօգանի յառաջիկայ ժողովին իսկական նպատակը պէտք է ըլլայ ցոյց տալ թէ գերման ժողովուրդին մէջ՝ կամքը չի պակսիր վճարելու, բայց օտար պետութիւններն են որ արգելք կ'ըլլան անոր, իր յանձնառութիւնները կատարելու։ Ամէն մարդ կը հասկնայ արդէն թէ Գերմանիա չպիտի կրնայ շարունակել իր վճարումները յուլիս 1ին։

Երկաթուղիի արկած Լեւիեկրատի մէջ

Լէնինկրատի ծօտերը երկաթուղիի ճանր արկած մը պատահեցաւ։ Երկու կառամբեր իրարու զարնուեցան։ Վեց ճամբորդներ սպանուեցան։ Ուրիշ 13 ճամբորդներ ալ ծանօթէն վիրաւորուած են։

Կէպէուն ձերբակալել տուաւ երկաթուղային հինգ պաշտօնեաներ, որոնք կը մեղադրուին թէ անփութութեամբ տեղի տուած են արկածին։



Փարիզ եւ արուարձանները

Պէքոնի Մասիս խումբի ժողովը այս երեկոյ շաբթի իրիկուն ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Իսի Լէ Մուլինոյի Զաւարեան կոմիտէի դասախօսական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։ Կը խօսի ընկ. Մկրտիչ Ներսիճեան։ Ներկայ կրնան ըլլալ միայն ընկերներ։

Ռոմոմոմ հնչակեան ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ռոստով Գրադարանի սրահը։ Օրակարգ՝ ընթերցում շրջաբերականներու։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Գաւառ

Լիոնի Մարզպետ խումբի ժողովը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 242 rue Duguesclin։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Լիոնի Կայծակ խումբի ժողովը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Գրադարանին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ժամը 2ին, Հայոց եկեղեցիի սրահին մէջ, 19 rue Bayard
կը խօսի ընկ. Ա. Ա Բ Ո Ց Ե Ա Ն
Գեղարուեստական ճոխ բաժին

«Հայրենիք» ամսագիր եւ օրաթերթ

Ընդհանուր գործակալ Եւրոպայի (բացի Պալքաններէ)
Գրասուն Հրանիս-Սամուէլ
51 rue Monsieur le Prince, Paris (VIe) Danton 88—65
Ուր պէտք է դիմել բաժանորդագրութեանց վճարումներու համար
կը հայթայթենք ամսագրի հին թիւերը

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի ժամնաճիւղին ընդհ. անդամական ժողովը վաղը Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիալի ճաշարանին վերնայարկը։ Օրակարգի վրայ՝ պատգամաւոր. ժողով օրակարգի նիւթերը։ Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՏԻՐ ԵԻ ՏԻԿԻՆ Ներսէս Օհանեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որ զրաւոր կամ բերանացի համակրութիւն յայտնեցին իրենց զաւկին՝ Եդուարդի անցուցած արկածին առթիւ։

Ձեր փնտռած գիրերը

ԹԻՕՖԱՆՕ հեղինակ Բօլ Տիմիթրոփուլօ (Բիւզանդիոնի հայազգի կայսր Յովհ. Ձմիշկին է այս վէպին գլխաւոր հերոսը եւ Թէօֆանօ կայսրուհին իր սիրային արկածախնդրութիւններով։ Կը կարգացուի հետ ի հետ)։ Գին 25 ֆրանք։

ՎՈՍՓՈՐԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ. հեղինակ Բօլ Տիմիթրոփուլօ (Սուլթան Համիտի հարեմականներէն որ շուայտութիւններով եւ դաւադրութիւններով, վրէժխնդիր հայ երիտասարդ մը կ'ընէ վէպին գլխաւոր հերոսը)։ Գին 30 ֆրանք։

ՎԱԼԱՆԹԻՆ. Ֆրանսացի նշանաւոր հեղինակ, Ժորժ Սանի սիրային ամէնէն գեղեցիկ վէպը։ Գին 20 ֆրանք։

ՀՆՆԻՒ ԵԻ ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ. Րաֆֆիի։ 25 ֆրանք։

ՅՆՂՍՓՈԽՍԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐ. Քրիս. Միքայէլեանի մէկ հրատարակութիւնը, Բ. տպագրութիւն։ Գին 10 ֆրանք։

ԱՆԱՀՏԱԿԱՆ. քահանայագործ. գրեց Սոս Վանի։ Գին 8 ֆրանք։

Ստանալու համար դիմել «Յառաջ»ի խմբագրատունը Լիւնն Դեւռնեանի 17, rue Damesme, Paris (13).

ՏԱՒԻԴ ԵՒՈՒԼԵԱՆ գրեց Գէորգ Կաւվարենց։ Բանասիրագործութեանց գիտական հատոր մը, գեղարուեստական տպագրութիւն, զարդանկարուած Մ. Քէպապեանէ, գին 20 ֆրանք։

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒ

— Կը փնտռուի Մուշի Պուլանուխ թէդումի գիւղացի Սեդրակ Աւետիսեան, կնոջ անուն՝ Փերուզ (էսկիշէհիրցի, եղբօր անուն՝ Յակոբ), որդիները՝ կարապետ եւ Գասպար։ 1931ի առաջին ամիսները կը գտնուէր Հեռեւեալ հասցէին՝ S. Avedissian c/o Pilibossian, Novea Zago a, Bulgarie. Իմացնել իր եղբօր Հլդաթ Աւետիսեանի, Site du Chemin de Fer 6-7, Décines, Isère.

Կը խնդրուի Պուլկարահայ թերթերէն արտատպել։

Բացուած է բաժանորդագրութիւն «ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՑ»
Հայագիտական ուսումնասիրութիւն
ԽԶ. ՏԱՐԻ — 1932

«Հանդէս Ամսօրեայ» հայագիտական ուսումնասիրութիւնը կը հրատարակուի Վիէննայի Մխիթարեան Միաբանութեան կողմէն աշխատակցութեամբ ազգային եւ օտար բանասէր-գրագէտներու։

Կը փնտռէ, կ'ուսումնասիրէ հայ մշակոյթի պատմութիւնն անցեալին եւ ներկային մէջ. կը ծանօթացնէ հայագիտական աշխատասիրութիւնները հայ եւ օտար մամուլին մէջ. կը պահէ տեղեակ իր ընթերցողները հայ գրական կեանքի ընթացքին։

Կը հրաւիրուին բաժանորդագրուելու բոլոր հայ մատենագրականները, վաճառականները, տնատէրերը, գործատէրերն եւ գրասէր հայրենակիցները։

«Հանդէս Ամսօրեայ»ի տարեկան բաժանորդագինն է ամէն երկիրներու համար 5 տոլար։ Դիմել Rédaction «Handes Amsorya», VII., Mechitharistengasse 4, Vienne, (Autriche).

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Fromage blanc à l'Oriental



le PHÉNIX

ՖԷՆԻՔՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

կը ծանուցանէ նպաստաւոր պայմանները եւ նպաստաւորէնի վաճառականներուն որ կը հայթայթէ իր արեւելեան ձերմակ պանիրը ամբողջ տարուան ընթացքին առանց ընդհատումի։

Դիմել իր ներկայացուցիչներուն
Société GLOBE, 1, rue Mondétour
Halles Centrales, PARIS (1er)
Յօսիէթէ ԿԼՈՊ, թիւ 1, մօնտէթուր փողոց
Հալ Սանթրալ, ՓԱՐԻԶ (1)
Հեռաձայն Richelieu 93-73 մինչեւ 10
Central 06-34

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԵԷՆ
14 Rue Lagrange, PARIS (5)
ՄԱՄՆԱԴԷՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒԿՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՁԱՐԻ
բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն
ՄԱՔՈՒՐ եւ ՀՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ
կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ
կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։
Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

Հայերու ժամադրավայրը
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
ՄԷՆՐՕ Ցտէօն եւ սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ



221 rue Lafayette-PARIS
Տպագրութիւնը դարուս մեծագոյն արուեստն է։ Գիտցէք արդիական եւ ճաշակաւոր ըլլալ տպագրած Ցուղարկաւորութեան վրայ։ Թօփալեան եղբարք կրնան տալ այդ յատկութիւնները մեր մատրելով իրենց արուեստն ու ճաշակը։ Téléphone Nord 76-

Ազգուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը
44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74
Au Duc de Trévise
Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՍՈՒԴ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ
Կէս օրին ՄԱՔՍՈՒԴԻՆ եկուր, հոն եմ 7.30 ֆրանքով կը հանդիպիս ինծի հետ, կը կշտանաս ու միշտ գոհ կաս։
Մաքսուդը կը յարմարի օրուան տագնապին։ Եկէք եւ տեսէք։
Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղի եւ գինի պոլսական եւ ռուսական ադանդերներով։
Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

ՓԱՐԻԶԻ ամենասիրուն գլխարկները F. SORBIERի մօտ, 11 Rue Lafayette. Փարիզ։ Անմրցելի գին։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աբմատ. եւ նոր մէթոտ, գարմ. աբանց եւ կանանց մարթի, արեան՝ վնաս. հիւանդութիւն եւ վարիսի։ Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)
Le Gérant H. STEPHAN

Կ'ուզուին *շապիկի եւ ուրիշ անթիփերներու ձեւերը։ Դիմել՝ Boutton, 39 rue Sedaine, Փարիզ։*

Կ'ուզուի *շրջագգեստ, շապիկ ձեւով (փէօճ) աշխատաւորուհի մը որ կրնայ վարել արհեստանոցի մէկ Maison Boutton, 39 rue Sedaine, Փարիզ (2)։*

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՑԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դահիճը կը պատմէ

Յաւելուած

4.— ԱԿՆԱՑ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

Երբ կոմիտէճիները լեռ կը քաշուէին, սարսափելի հրդեհ մը ծագեցաւ քաղաքին մէջ։ Հրդեհը կը ծաւալէր քաղաքին բոլոր կողմերէն, քրիստոնեաներուն եւ իսլամներուն թաղէն երկինք կը բարձրանային բոցերը։ Ակնայ տուներուն մեծ մասը փայտաշէն ըլլալով, կարճ ժամանակուան մէջ այրեցաւ քաղաքին մէկ քառորդը։ Զինուորները այլեւս մոցան դուրսի ֆէտայիները, ու կ'աշխատէին մարել ահաւոր ու տնաւեր հրդեհը։ Հայ հրոսակները, գործով ցոյց տալու համար թէ թուրքերը ինչքան կը հարստահարեն Հայերը, եւ արտաքին միջամտութիւն հրաւիրելու նպատակով, իրենք իրենց ձեռքով կրակ ձգած էին իրենց թաղերուն մէջ։ Նոյնիսկ կրակ ձգած էին իրենց եկեղեցիին փայտաշէն մասին մէջ։

Հովը հակառակ էր, հրշէջ միջոցները պակաս էին, այնպէս որ մեծ ճիգ կը թափէր զինուորականվաշտը, օդնութեամբ քաղաքացւոց ու բնակչութեան, մարելու համար հրդեհը։ Այդ հրդեհին ընթացքին, քաղաքին մէկ մէկ հայ ընտանիք մնացած էր։ Բոլորն ալ, իրենց գաւակները միասին առած, քաղաքէն դուրս ելած էին, քալելով դէպի լեռը, ուր ապաստանած էին իրենց այրերը։ Այդ պահուն քաղաք հասան քանի մը (ճամբորդներ, որոնք պատմեցին թէ Իլիչի, Տիվրիկի եւ Բինկեանի կողմերէն բազմաթիւ զինեալ Հայեր դէպի Սանտըզտաղ կ'երթային։

Այս ամէնը կը նշանակէր, որ ինչպէս անցեալ տարի Վանի շուրջ եղաւ, բաց դաշտի մէջ կռիւ մը տեղի պիտի ունենար Հայերուն եւ թուրքերուն միջեւ։ Հրդեհը կը շարունակէր ժոխորի վերածել քաղաքը։ Զինուորներն ու ժողովուրդը նախ կ'աշխատէին կրակէն ազատել իսլամներու թաղերը, եւ հրդեհին առաջքն առնելու համար քանդեցին քանի մը տուներ։ Քանդումին շնորհիւ էր, որ հրդեհը մարեցաւ, այրելէ յետոյ իսլամ թաղին մէջ 13 տուն, Քաղանճը շուկային մէջ 37 թրքական խանութ։ Քրիստոնեաներու թաղին մէջ այրած էին եկեղեցիին փայտաշէն մասն ու 410 տուն, ինչպէս ուրիշ կարդ մը թաղերու մէջ 190 տուն քրիստոնեաներէն, 29 տուն իսլամներէն։ Աւտւնանդերձ կարելի եղաւ կրակէն ազատել Ակնայ անձնատ շուկան ու քաղաքին ամէնէն գեղեցիկ փողոցները, շնորհիւ զինուորներու Քանդերուն։

Երբ հրդեհը կը շարունակուէր այսպէս եւ զինուորները կ'աշխատէին մարել կրակը, կոմիտէճիները հրոսախումբ մը ղրկեցին, որ կամաց կամաց քաղաք մտաւ եւ անցնէն զինուորներուն վրայ գնդակ ու ռումբ տեղալ սկսաւ։ Այս ձեւով բազմաթիւ զինուորներ նահատակ կամ վիրաւոր ինկան։ Այս յանկարծական յարձակման ընթացքին, թուրք կիները, երախաները եւ ժողովուրդը բաւական կորուստի մատնուեցան։ Զինուորները միջոց չունէին ինքնապաշտպանութեան դիմելու, որովհետեւ զօրանոց ձգած էին իրենց զէնքերը։ Սակայն պահակախումբ մը, որ կը բաղկանար 100 հոգիէ, երբ լսեց զէնքի եւ ռումբի ձայները, վազեց եւ փրկեց զինուորներն ու ժողովուրդը այս անսպասելի յարձակումէն։ Հրոսախումբը մօտ 20 վայրկեան կռուելէ յետոյ պահակախումբին հետ, դարձեալ իրենց ռազմական խարխոյը, լեռը քաշուեցան, կռիւի վայրը թողլով քանի մը վիրաւորներ եւ սպանեալներ։

Երբ հրդեհը բոլորովին մարեցաւ, քաղաքին շուրջը զինուորական շղթայ մը քաշուեցաւ, պաշտպանելու համար ամէն հաւանական յարձակման դէմ։ Իրիկուան դէմ, Սանտըզտաղէն, ուր ապաստանած էին Հայերը, հրացանի բաց կրակ (Հայլըմ աթէշի) մը բացուեցաւ, մինչեւ լսելի կ'ըլլային ոմբաձգութեան ահաւոր ձայներուն։ Նէ էր արդեօք այս։ Զինուորական հրամանատարը, հեծեալ 40-50 հոգինոց Ջոկատ մը հետախուզութեան ղրկեց։ Կէս ժամ ետքը, վազեց հասաւ հեծելազօրքի տասնապետներէն մին, որ պատմեցին թէ Հայերը յանկարծական յարձակումի մը կ'ենթարկեն աշիրէթները որոնք քաղաք կուգային։ Աշիրէթներն ալ կը պատասխանեն կրակին եւ երկու կողմերուն միջեւ սկսած այս կռիւին ընթացքին թէ Հայերը եւ թէ աշիրէթները բազմաթիւ զոհեր կը ձգեն։ Հետախուզութեան ղրկուած զինուորները օգնութեան կը հասնին աշիրէթներուն, որոնց կողքին կը շարունակեն կռիւը Հայերուն դէմ։ Զինուորական հրամանատարը որոշեց Սանտըզտաղին վրայ յարձակիլ, անցնելով եռեւի կողմը։ Ու քաղաքին պաշտպանութեան համար մէկ գումարտակ զինուոր թողլով, ճամբայ ելաւ։ Սակայն երբ հրամանատարը մեկնեցաւ իր զինուորներով, տարբեր ճամբով մը քաղաք մտաք քաղաղէն, ուր ապաստանած էին Հայերը եւ սկսան կոտորել զանոնք։ Սրդէն թուրք ժողովուրդին մեծ մասը կեցած էր, նկատի ունենալով հաւանականութիւնները։ Սասունի անգութ պատերազմ մըն ալ կ'ունենայ քաղաքէն դուրս։ Ջարդին այն էր, որ Սանտըզտաղցիները, զէնք եւ իր արբանեակներն ալ զինուորները կը գտնուէին այն ժամերուն որոնք յարձակած էին քաղաքի վրայ։ Քաղաքէն ներս եւ դուրս բռնակռուեցաւ կռիւը, եւ չարը տրուեցաւ հայ յարձակողները որոնք բնաջնջուեցան։ Իսկ լրիւ վրայի հրոսները, դեռ գնդապետ Թէվֆիք չպաշարած, խոյս կուտային դիրքերէն ու կ'անհետանային։ Մնացեալ ուժերը ամբողջովին բնաջնջուեցան, շնորհիւ զինուորներու, շիրէթներու եւ ժողովուրդին մեծ եւ ուժին։ Այս ձեւով կարելի եղաւ առաջքն առնել այն մեծ խորհրդին, զոր կ'ուզէին կոմիտէճիները հանել Անատոլուի մէջ։ Այս կռիւներուն մէջ, հայ կոմիտէճիները ձգեցին 381 սպանեալ եւ 48 վիրաւոր։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ. ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 19-78
(ԵՐԹԵԼԻԿ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
24
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1932
24 FÉVRIER
1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1811 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՊԻՆ ՋՈՒՐ, ԱՆԴԻՆ ՀՈՒՐ

Ճշմարիտ եղերավէպ մը տեղի կ'ունենայ Ժընեւէն Շանկայ։

Ահա երրորդ շաբաթն է որ Ցուր կը ծեծեն Ազգերու Դաշնակցութեան պալատին մէջ, մինչ հուրն ու սուրը աւեր կը գործեն Թաղաղականի ափերուն վրայ։

Զինաթափութեան ժողովէն շատ առաջ, Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը քանի մը անգամ բացառիկ ժողովներ գումարեց, դարձեցնելու համար չինեւճափոնական Թշնամութիւնները։ Ցորդոր, ազդարարութիւն, քննիչ յանձնախումբ,— բոլորը անցան ապարդիւն, եւ թնդանօթները կ'որոտան Շանկայի մէջ։ Պատերազմ, առանց յայտարարութեան։ Արիւնհեղութիւն մը, որ կրնայ յանգիլ ընդհանուր աղէտի մը։

Ի՞նչ կ'ուզէ ձափոն, ի՞նչ կ'ըսէ Զինաստան,— այդ բոլորը այնքան արժէք չունին, որքան մղուած կռիւը, որ մեքենաբար կ'ընթանայ եւ որուն առաջքն առնելու համար անճրկած է 56 պետութիւններու Ա-րիսպագոսը, այսպէս կոչուած Ազգերու Դաշնակցութիւնը։

Շեղած՝ իր սկզբնական ծրագրէն եւ դարձած ուժերու գերակշռութեան եւ գաղտնի դիւանագիտութեան նոր օրկան մը, ժընեւի ժողովը յուսախարութեան մատնած է նոյն իսկ աշխարհակալ-քաղքենի տարրերը եւ անոնց թմրկահարները։

Ահա քաղքենի «Մանչեսթր»ն անգամ լեզու հանած է, և Ազգերու Դաշնակցութեան մանկութիւնը կը ձաղկէ, իր խմբագրապետին ստորագրութեան տակ։

Եւ այնքան յառաջ կ'երթայ Սթէֆան Լօզան որ, կ'առաջարկէ տախտակ մը փակցնել Ազգերու Դաշնակցութեան աւերակներուն ճակատը, (ակնարկելով նոր պալատին շինութեան ծրագրին)։

— «Շինութիւնները կանգ առած են, մանկութեան հետեւանքով»։

Ու թափ մը եւս տալով իր հեգնութեան, կը թելադրէ աւելցնել.

— «Շէնքը յաւերես պիտի վերածուի ապաքինարանի, ի պէտս տարէց երազատեսներու»։

Առաջին անգամ չէ որ քաղաքական տագնապ մը կը գարնուի Ազգերու Դաշնակցութեան դուռներուն, բայց ալիարիր կը մատնուի յուսախարութեան։

Անցեալ օր յիշեցինք հայկ.թուրք պատերազմի պարագան — առաջին թեթեւ փորձը — երբ ժընեւի ժողովը չկրցաւ ոչ թէ զինուոր. այլ և քննիչ յանձնախումբ մը իսկ ղրկել։

Ցետոյ ծագեցաւ հելլէնեւիտալական միջադէպ մը — պարզ ոճիրարկած— երբ Մուսոլինի, առանց աչ-ձախ նայելու, իր մարտանաւերը քշեց դէպի յունական ջուրերը եւ գրաւեց Քորֆուն, բռնի ստանալով ինչ որ վճռած էր։

Պատահեցաւ նաեւ զէնքերու մաքսանենգութեան խնդիր մը, Չունգարիոյ մէջ։ Բայց որովհետեւ ենթական պարտուած եւ պատժուած պետութիւն մըն էր, Ազգերու Դաշնակցութիւնը կրցաւ արժեցնել իր խօսքը։

Այդպիսի պարագայ մըն էր նաեւ աւստրեւգերման համաձայնութիւնը, երբ յաջողեցան խոնարհեցնել պատժապարտ Գերմանիան եւ չեղեալ հռչակել կնքուած պայմանագիրը։ Այստեղ կար նաեւ շահերու անմիջական բախում եւ հզօրներու ազդեցութեան պայքար, այնպէս որ զարմանալի չէր այս յաջողութիւնը։

Արդ, ահաւասիկ արիւն կը հոսի Ծայր. Արեւելքի մէջ, սպառնալով խաղաղութեան, բայց անզօր է Ազգերու Դաշնակցութիւնը։ Անզօր թէ իրրեւ բարոյական ազդակ եւ թէ իրրեւ ֆիզիքական ուժ։

Եւ այս ճիշդ այն միջոցին, երբ ճառերու տեղատարափ մը կը հոսի յանուն զինաթափութեան եւ խաղաղութեան...

Այստեղ ալ կայ շահերու բախում։ Եւ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամներուն մէջ կամ անոնցմէ դուրս կը գտնուին տարրեր որ չարախնդութեամբ կը դիտեն չինեւճափոնական պատերազմը։

Անշուշտ Ճափոնն ալ գիտէ այս պարագան, երբ կը շարունակէ կռիւը, չլսելու զարնելով ժընեւէն արձակուած կանչերը։

Օրինական բոլոր պատրուակներէն դուրս, Ճափոնը ունի աշխարհակալութեան ծրագիր, եւ կ'օգտուի առիթէն, զայն իրականացնելու համար։ Իր հրաբխային կղզիները չեն բաւեր 70 միլիոն ժողովուրդ կերակրելու. եւ Ճափոն աչք ունի ոչ միայն Մանչուրիոյ, այլ և չինական ուրիշ հողերու վրայ։ Զինաստանը պատրաստ աւար մըն է, իր բազմիշխան եւ քաոսային վիճակով, և Ճափոն գիտէ որ եթէ ինքը տունը խելօք նստի, ուրիշներ պիտի բաժնեն կարկանդակը։

Այս ճամբուն վրայ, իր ամէնէն մեծ մրցակիցներն են Անգլիան ու Մ. Նահանգները, ինչպէս եւ Ռուսաստանը, որ իրրեւ խորհրդային իշխանութիւն, զգուշանալու պատճառներ ունի եւ առ այժմ կը զոհաց նայ «բարեացակամ» չէզոքութեամբ։

Ուրեմն, դէպքերը կ'ընթանան այնպէս, ինչպէս ծրագրուած են։ Եւ որովհետեւ արիւնը կը հոսի անդադար, նոր աղղակներ կ'աւելնան ոչ թէ ի նպաստ խաղաղութեան, այլ թշնամութեանց սաստկացման համար։

Զինուցիները թէեւ չունին Ճափոնի կուռ կազմակերպութիւնը, բայց արդէն կը դիմադրեն կատաղօրէն, հայրենիք պաշտպանելու գիտակցութեամբ, եւ կասեցուցած են Ճափոնցիներու յառաջխաղացութիւնը։

Այս պարագան միայն բաւական է, կոիւը վերածելու պաշտօնական պատերազմի մը, անոր հետ կապուած բոլոր անակնկալներով։

Միւս կողմէ, Ազգերու Դաշնակցութիւնը նոր տագնապ մը կ'անցընէ, իրրեւ հետեւանք չինաթափութեան խորհրդաժողովին, որ նոր խրամատներ բացաւ, փոխանակ երկու կամուրջ ձգելու։

Այսպէս կամ այնպէս, Ծայր. Արեւելքի դէպքերն ալ կ'ապացուցանեն, թէ տակաւին չեն յագեցած աշխարհակալութեան և փոխադարձ ատելութեան ախորժակները, հետեւաբար եւ չէ խաղաղած աշխարհը։

Կացութիւնը այնպէս է որ, պատերազմը աւելի դիւրին կը համարուի, քան խաղաղութեան ամրապնդումը...։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԵՒ ԱՆԿԱԽ ՁԱԿԱՏ

Աւելորդ է կարճ կամ երկար փաստարկութեամբ ցուցադրել օտար երկիրներու մէջ՝ հայ գաղութներու խարխուլ կացութիւնը՝ քաղաքական եւ օրինական կրկնակ տեսակէտէ։

Զգիտցող չմնաց։

Յակայն, անհրաժեշտ է մատնանշել որդը որ կը կրծէ գաղթականներու իրաւական գոյութեան արմատները։

Այդ որդը հայ համայնավարութիւնն է, որ զանազան դիմակներու տակ պարտկուած — քաղաքականութիւն, գաղափարաբանութիւն, կամ հայաստանեսիրութիւն..., ոչ միայն Հայր կը հանէ Հայուն դէմ, անոր ձեռքը գինելով, այլ նաեւ իշխանութեան դէմ այն երկրին, ուր իբր ապաստանեալ կ'ապրի։

Մատնութեան ու դաւի համայնավարական ձեւն է այս։ Ու այս ձեւը կը նշանակէ պարզապէս, թուրքին սարսափներէն փրկուած բեկորները յանձնել օտար օրէնքներու խաւտութեան։

Կը նշանակէ նաեւ անապաւէն Հայը յանձնել չորս հովերու Վայրագ քմահաճոյքին։

Ու եթէ կ'ուզէք, կը նշանակէ մատնաւանդ, թուրքին հայաջինջ գործը շարունակել Հայու ձեռքով, հոն ուր թուրքը կանգ կ'առնէ։

Ու մատնութեան ու դաւի այս ձեւին դէմ, ատեն է որ երեւան գայ միացեալ եւ անկախ ճակատը բոլոր անոնց, որոնք քաղաքական-կուսակցական բոլոր նկատումներէն աւելի, կը մտատանջուին հայ կեանքերու գոյութեան ու պահպանման տարրական ու կենսական հարցերովը։

Մ. Ե.

ՓԱՐԻԶԻ ՌՈՒՍ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ԱՐԿԱԾԸ

Փարիզի Խորհրդային գեսպանը, նախորդ օր, ինքնաշարժով Ժընեւ կ'երթար, երբ Շալօնի 8 քիլոմեդր մնացած, դարնուեցաւ ուրիշ ինքնաշարժի մը։

Տովկալեւսկի վէրքեր ստացաւ դէմքին։ Ինքնաշարժին մէջ էր նաեւ խորհրդային առեւտրական ներկայացուցիչը Կորեւիչ, որուն մէկ բազուկը կոտրեցաւ. դէմքին ալ վէրքեր ստացած է։

Մոսկուա կը բանադրէ Տրոցկիի

Բոլշեւիկեան «Թաս» գործակալութիւնը կը հաղորդէ.— Կեգր. Դարձադիր Կոմինտէրնի նախագահը խորհրդային քաղաքացիութեան իրենց իրաւունքներէն զրկեց ռուս գաղթականներ որոնք կը մեղադրուին թէ, արտասահմանի մէջ ներկայիս լքեալ են հակայեղափոխական գործունէութեան։

Առանց մէջ կը գտնուին Տրոցկի, Ապրամովիչ, Ցան, Կարվի, Փոթրեսով եւն.։ Առանց արգիլուած է Ռուսիա մուտքը։

ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ՄԷՋ

Կոստանդնուպոլսոյ ռումանական թերթի մը կը հաղորդեն թէ, ռուսական նաւ մը, որուն կ'օժանդակեն երեք ընդծովեաներ, ականներ պիտի գետեղէ սեւ ծովու ամբողջ ռուսական եզերքին վրայ։

Մոսկուա կը պատժէ

Լէնինկրատի դատարանը վերջացուց դատավարութիւնը մրգեղէնի եւ բանջարեղէնի Թրըսթին այն պաշտօնեաներուն, որոնք մեղադրուածէին թէ չարակամօրէն զեղծումի գործած են խորհրդային առեւտուրին մէջ։

Դատարանը հաստատած ըլլալով ամբաստանեալներու հակայեղափոխական կանխամտածուած գործունէութիւնը, անոնցմէ երեքը դատապարտեց հրացահագարկ ըլլալու, մնացեալները բանտարկութեան։

Լէնինկրատի դատարանը կարգ մը պատիժներտուաւ երկաթուղային այն պաշտօնեաներուն, որոնք պատասխանատուկըննկատուէին, անցեալ հոկտեմբերին, Թոմսկոյի կայարանինմէջ պատահած երկաթուղիի արկածին

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ֆրանսական նոր դահլիճը

Խորհրդարանին ներկայանալէ առաջ, Ֆրանսական նոր դաշինքը լիակատար նիստ մը գումարեց վերջնապէս ձշդելու համար կառավարական յայտարարութեան տարրերը։

Կառավարական յայտարարութիւնը ակնարկութիւն մը բովանդակելով հանդերձ ընտրական օրէնքին մասին, չի ձշդեր յառաջիկայ ընտրութեանց թուականը։ Դաշինքը այդ մասին չէ խորհրդակցած ու վարչապետը Պ. Քարտիէօ այն կարծիքէն է թէ խորհրդարանին առջեւ, ընտրութեանց թուականին խօսքն ընելու պէտք չկայ, քանի որ թուականի ձշդումը կառավարութեան իրաւունքը կը մնայ։

Ազգային պաշտպանութեան նախարարը պատասխանելով լրագրողներուն հարցութիւններուն, հետեւեալ բացատրութիւնները տուաւ պատերազմական, ծովային եւ օդային նախարարութեանց միացման մասին։

Այս երեք նախարարութեանց միացումը չի նշանակեր թէ փոփոխութեան պիտի ենթարկուի իւրաքանչիւրին զինուորական կազմն ու կանոնադրութիւնը։

Իւրաքանչիւր սպայակոյտ կը պահէ պատերազմական նիւթեղէնի եւ բանակներու թիւի մասին իր իրաւասութիւնները։ Իսկ միակ նախարարութիւնը ցոյց կուտայ պատերազմական, օդային եւ ծովային վարչութեանց միջեւ կապակցութիւն հաստատելու կամքը, որով կարելոր խնայողութիւններ այ պիտի ապահովուին։ Յարդ, երեք նախարարութիւնները նիւթեղէնի հայթայթման սակարկութեանց մէջ իրարու դէմ մրցում կը մղէին։ Իւրաքանչիւր նախարարութիւն գանազան գիներով կը գնէր սննդեղէնի եւ հագուստեղէնի վերարերեալ նիւթերը։ Երեք նախարարութիւններն ալ առանձին կը պահէին նոյն գործն ունեցող վարչութիւններ։ Այս կերպով մեծ խնայողութիւն ապահովուած պիտի ըլլայ։

Զինեւճափոնական պատերազմը

Ճափոնական զօրքը շարունակեց իր յարձակողականը ընդդէմ Շանհկայի չինական խրամատներուն։ Յարձակողականը ցարդ չէ տուած ուզուած արդիւնքը եւ Ճափոնցիները իրենց յարձակողական ծրագրին համաձայն, երկու օր ուշ մնացած են, սակայն գանգատօրէն կը շարունակեն յառաջանալ եւ իրենց զինուորական գործողութեանց գանգաղութիւնը կ'ըսդրագրեն երկրաշարժով,— գետինը հաճախ է եւ չեն ուզեր շատ մարդ զոհել։

Յարձակումը կը կատարուի երեք ուղղութեամբ. Վու-Սունկի մօտ, չինական Նաղորդակցութիւնները կտրելու եւ պաշարելու համար Նակառակորդին ձախ թեւը։ Աւելի վարը՝ կը պայքարին գրաւելու համար Քեանկ-Ուանը։ Եւ վերջապէս, կը ջանան տիրանալ Շափէյի, ուր կուտձք կուտձքի, սուվորով կռիւ կը մղուի։

Ճափոնցիները կը յայտնեն թէ Քիանկ-Ուանի առջեւ, իրենց կրուսաները կը Նաշուռուին 300 հոգի. իսկ օտար զինուորական կցորդները շատ աւելի կը գնահատեն ճափոնական կորուստները։

Գալով Զինացիներուն, ունեցած են 500 սպանեալ եւ 1500 վիրաւոր։

Չինական աղբիւրէ տրուած լուրի մը համաձայն, Շափէյի մէջ չինացիները յարձակման սկսած են։ Չինական կառավարութիւնը պատրաստութիւններ կը տեսնէ մէկ տարի պատերազմ մղելու ընդդէմ Ճափոնի։ Մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ եւ բազմաթիւ օգնաւեր կը գնեն եւ Գերմանիայէն գործիքներ բերել կուտայ՝ խրամ փորելու համար։

Ճափոն՝ ժրևւի դէմ

Ազգերու Դաշնակցութեան կոչին, ճափոնի պատասխանը ուշացաւ. կը կարծուի թէ այսօր պիտի ղրկուի, ենթարկուելէ յետոյ ճափոնական դաւիլեին հաւանութեան։ Ճափոն չընդունիր Ազգերու Դաշնակցութեան կոչին կարգ մը կէտերը եւ կը հարցնէ թէ ինչո՞ւ կոչը միայն ճափոնի ուղղուած է եւ կը նկատէ թէ բանաւոր չէ միայն ճափոնէն պահանջել որ քաշէ իր զօրքը, որովհետեւ, իակառակ իրենց խաղաղասիրական պնդումներուն, չինացիները այն տեսակ գործեր եւ բռնութիւններ կը կատարեն, որոնք կը խախտեն ճափոնական շահերն ու իրաւունքները։

Մանչուրիոյ անկախութիւնը

Ճափոնական կառավարութիւնը դեռ վերջնական հաւանութիւն չյայտնեց Ժընեւի անկախութեան յայտարարութեան։ Կը կարծուի թէ Մանչուրիոյ անկախութեան յայտարարութիւնը՝ որպէսզի հաւանութիւնն ստանայ Ճափոնի կառավարութեան, պիտի բովանդակէ հետեւեալ գլխաւոր կէտերը.

1. Ճանչցում նախորդ կառավարութեան պարտքերուն եւ յանձնառութիւններուն։

2. Սկզբունք «բաց դրան», որ պէտք է կիրարկելի ըլլայ բոլորին համար։

3. Յարգել ի գօրու եղող բոլոր այն դաշնագրերը, որոնք կնքուած են օտար պետութեանց հետ, անոնց հպատակներու ինչքին ու կեանքին պաշտպանութեանը համար։

Մանչուրիոյ գործադիր իշխանութիւնը երկրին պետ նշանակեց Զինաստանի նախկին կայսրը։ Գործադիր իշխանութեան անդամներու ձեռ մասը տրամադիր են վերահաստատելու կայսրութիւնը։

Զինաստանի նախկին կայսրը արդէն հասած է Մուքտէն։

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ֆրանսայի վարչապետը Պ. Թարտիէօ շաբաթապետութեան նախագահին ստորագրել տուաւ՝ Զինաթափութեան ժողովի Ֆրանսական պատուիրակութեան վերակազմութեան հրովարտակը։

Ինչպէս կը յիշուի, Լավալի դաւիլեին անկումէն յետոյ, պատուիրակութեան պետը Պ. Թարտիէօ հրաժարած էր։ Թարտիէօի դաւիլեին կազմութեամբ, պատուիրակութեան կազմին մէջ որեւէ փոփոխութիւն չէ մտած։

Իր երեկուան նիստին մէջ Զինաթափութեան ժողովը լսեց Ադեանիստանի, վենեցուէլայի եւ Ցունաստանի տեսակէտները։

Այսօր, կէս օրէ վերջ, ժողովին ընդհանուր յանձնախումբը որ կը բաղկանայ պատուիրակութեանց պետերէն, գումարեց իր առաջին նիստը, զբաղելու համար առաջարկներու քննութեամբ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒ

ՑԱՆԿ 16

ցակոբ Ա֊ԷՄԵան	10.—
15րդ ցանկին գումարը	3219.—
ընդհ. գումար	3229.—

"Հիւդակներուն տախտակները կրնամ ծախել,,

Ա֊ԷՆՔի առաջնորդ Մազլումեան արքեպս., հիւդակներու ջարդին առթիւ ժամադրութիւն մը խնդրած ըլլալով Խնամատարութեան նախարարութենէն, անցեալ շաբթու ունկնդրութեան ընդունուած է։

Թօսակցութիւնը հագիւ սկսած, նախարարը վրդովումը յայտնած է Լիփազայի ցաւալի դէպքին մասին։

Ցետոյ խօսքը դարձած է հիւդակներու մասին։ Նախարարը ըսած է թէ միայն մէկ կարգադրութիւն կարելի է ընել. — ներգաղթողները կրնան պետական հողերու վրայ իրենց հիւդակները քանդել եւ տախտակները ծախել։

Առաջնորդը՝ նախարարին հետ ուղեցած իր տեսակցութենէն տեղեակ պահած է Ազգային կեդր. վարչութիւնը։ Այս վերջինը որոշած է որ Առաջնորդը գրաւոր կերպով իմացնէ Խնամատարական նախարարութեան թէ հիւդակներու մասին իր կարգադրութիւնը հաղորդած է Թաղերուն։

Ազգ. Դաշնակցութիւնը եւ ներգաղթը

«Նոր օր» կ'իմանայ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան Նանսէնեան օֆիսը Ա֊ԷՆքի ներկայացուցիչէն պահանջած է որ ներգաղթողներէն ստորագրութիւն առնէ որ կը մեկնին իրենց ազատ կամքով, առանց պարտադրութեան եւ թէ յետագային իրենց պատահելիք ոեւէ դժուարութեան պատասխանատուն իրենք ներգաղթողներն են։

Պարզ է որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ներգաղթողներու պարենաւորման ծախքերու մասնակից ըլլալով մէկտեղ, կը խուսափի պատասխանատուութենէն։ Նանսէնեան օֆիսի Ա֊ԷՆքի ներկայացուցիչը խնդրած է ներգաղթի պատուիրակ Պ. Շահֆվերտեանէն, որպէսզի խնդրոյ առարկայ Թուղթերը ներգաղթողներուն բաժնուին, ստորագրելու եւ վերադարձնելու համար։ Պ. Շահֆվերտեան արժանապատուութեան դէմ գտած է եղած առաջարկը եւ մերժած գոհացում տալ։ Մերժումէն յետոյ, Նանսէնեան օֆիսի ներկայացուցիչը, այս անգամ դիմած է արտաքին նախարարութեան, որպէսզի ոստիկանութեան միջոցաւ ներգաղթողներուն ստորագրութիւնը առնուի։ Կը տեղեկանանք թէ այս ուղղութեամբ դիմում կատարուած է նաեւ Ազգ. կեդր. վարչութեան։

Տուրքերը մի մոռնայք

Մի մոռնաք ձեր տուրքերու յայտարարութիւնն ընել մինչեւ մարտի 1֊ը։ Եթէ չէք ուզեր տուգանքներու ենթարկուիլ։ Քաղաքապետարաններու եւ հարկահաւաքներու պաշտօնաոան մէջ, տպուած յայտարարութիւններ կան, զորս պէտք է լեցնելով ղրկել մինչեւ այդ թուականը։

Հայ մը սպանուեցաւ

Պ. Սերժ ցակոբեան, 3 սիմէ պէրժէր, ձերմակեղէն, սննդուութիւն յայտարարեց։

Ներգաղթի երկրորդ կարաւանն ալ մեկնեցաւ

Յատնաւոր աղբիւրէ մը կ'իմանանք թէ երեկ առաւ (երեքշաբթի) պիրէոնէն դէպի Պահում մեկնած է ներգաղթի Բ. կարաւանը, 1215 հոգի։

ՕՐՈՒԱՆ ՁԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

"ՀԻՔԼԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ"

Օրուան ժխորին մէջ, թերթերը ամէն օր կը գրեն, — Հիթլեր, հիթլերեան, հիթլերականութիւն։ Ընթերցողն ալ կը կարդայ ու կ'անցնի, առանց շատ բան հասկնալու։ Մինչդեռ Հիթլերի շարժումը արդէն ստացած է ծաւալուն հանդամանք. այն աստիճան որ, հոսանքին հիմնադիրը կը պատրաստուի վաղուան Գերմանիան կառավարելու, իբրեւ հանրապետութեան նախագահ, կամ խորհրդարանական մեծամասնութեամբ։

Եւ կարելի չէ ցնդաբանութիւն համարել այս ձգտումը, քանի որ Հիթլեր գործի սկսաւ 13 Հոկտ. (1919) եւ այսօր իր կռնակն ունի 13 միլիոն քուէարկուներ, այր թէ կին։

Մուսոլինին ալ այդպէս չէ՞ր որ տիրացաւ իշխանութեան։

Միւս կողմէ, շարժումը իր տարողութեամբ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ Ֆրանսայի, որ անոր ետին կը տեսնէ վրէժխնդիր Գերմանիան։ Արդէն իսկ բազմաթիւ հրատարակութիւններ եղած են այս հոսանքի մասին, իսկ «Je Suis Partout» շաբաթաթերթը իր փետր. 13ի թիւը ամբողջովին յատկացուց Հիթլերն ու իր գործը ծանօթացնելու։

Օգտուինք այդ աղբիւրներէն, ներկայացնելու համար ուժ մը որ կրնայ անակնկալներ ստեղծել մէկ օրէն միւսը։

×

Շատ խնամարհ ծագում ունի Ադոլֆ Հիթլեր։ Մինչեւ այսօր ալ գինքը ծաղրողներ կան, իբրեւ «շէնքի ներկարար», իբրեւ չայրենագործ, իբրեւ դասալիք զինուոր եւն.։

Եւ սակայն, արդէն հասած է դիրքի մը, ուր վարչապետներ եւ դեսպաններ տեսակցութիւններ կը խնդրեն, իսկ իր «հայմաթլայ» հանդամանքը արդէք չի հաւատուիր վարչապետութեան կամ նախագահութեան հասնելու։

Ծնած 1889ին, զաւակը՝ աւստրիացի խնամարհ պաշտօնեայի մը, Հիթլեր չարաչար տքնած է թշուառութեան մէջ, իր հացը ճարելու համար։ Փորձած է ամէն արհեստ։ Պատահութեան օրերէն, Վիեննայի մէջ, խորապէս հաւակուած է գերման ցեղին պաշտամունքով եւ Հրեաներուատելութեամբ։ Իսկ Մեծ Պատերազմի օրերէն իւրացուցած է «ճակատի ոգին», ինչպէս կ'ըսէ յաճախ։

Եւ այդ առթիւ՝ սուր ատելութիւն Ֆրանսայի դէմ, զոր կը կոչէ «դարաւոր կամ ժառանգական թշնամին», ինչպէս մենք՝ Թուրքերը։ Իր հոգեբանութեան մէջ խոր հետքեր ձգած են 1919ի գերմանական յեղափոխութիւնը, երբ «ընկերվարական գաշոյնը կռնակէն գարկաւ գերման զինուորը» եւ Պավերայի 1923 նոյ. 9ի ձախող յեղափոխութիւնը։ Այդ առթիւ բանտարկուեցաւ եւ գինը ամիս պառկելէ յետոյ, ներում ստացաւ։ Այդ օրէն այլեւս հաւատք չունենալով մարնակի ձեռնարկներու վրայ, բանտէն ըրաւ վերահաստիչ ազգային-ընկերվարական կուսակցութիւնը (Նազի), որուն հիմնադիր-անդամն էր 1919էն ի վեր։

Այնուհետեւ դարձաւ տիրական դէմք մը, իբրեւ կազմակերպիչ, քարոզիչ եւ ոգեշունչ։ Եւ կուսակցութիւնն ալ աճեցաւ անքնդհատ։ 1928ին, միայն 12 երեսփոխան ունէր գերմանական խորհրդարանին մէջ, իսկ 1930ին գրաւեց 107 աթոռ, եւ եթէ այսօր նոր ընտրութիւններ կատարուին, ապահովաբար 200էն աւելի պիտի ըլլայ իր երեսփոխանութիւն։

Յանդուգն է Հիթլէր, բայց ոչ յախուռն։ 1923էն ի վեր, միշտ կը զգուշանայ ամապարանքէ, նպաստաւոր առիթներէն օգտուելու ճարպիկութիւններէ, եւ անդադար կը կազմակերպէ, կը քարոզէ, ուժ կ'ամբարէ։ Կը գործէ ոչ թէ իբրեւ խռովայոյզ պարագլուխ, այլ իբրեւ կազմակերպուած ուժի մը դէկավարը որ կը ձգտի դառնալ պետութեան վարիչը։

×

Ի՞նչ է իր վարդապետութիւնը։

Երկա՛ր պատմութիւն է այս, եւ մենք պիտի տանք միայն գլխաւոր գիծերը։

— «*Իմ նպատակս է, կը գրէր օր մը, իմ ժողովուրդս, անոր հացը, ազատութիւնը, պատիւը։ Ես քաղքենի հայրենասիրութեան կեղծիքին տեղ կը դնեմ իմ կուսակցութեանս ազգային հաստատակամութիւնը, իսկ մարքսեան ընկերվարութեան տեղ՝ նոյն կուսակցութեան ընկերային արդարութիւնը։ Մինչ խորհրդարանական Գերմանիան կը փլի, նոր Գերմանիա մը կը ծնի։ Իրբեւ նշանացոյց ունենալով նոր դրօշներ եւ նոր գաղափարներ, առաջնորդուած՝ սառն գլուխներով եւ տաք սիրտերով, գերման ժողովուրդը ուժի կ'ելլէ կատարելու համար իր առաքելութիւնը որ առաքելութիւնն է քաղաքերդ գարուն*»։

Եւ այսպէս միշտ իշխանասաստ եւ «նա»ական, ինչպէս Մուսոլինին։

Վերջերս, լուսաբանելու համար միջազգային կարծիքը, գրի կ'առնէր նաեւ հետեւեալ խօսքերը։

— «*Գերման ժողովուրդը կը զանուի խաչաձեւ ճամբաներու վրայ, երկու նշանաւոր խաչակիրներու առջեւ, որոնք երկու տարբեր ճամբաներ կը ցուցնեն, պատմութեան մէկ անկիւնադարձին վրայ։ Արնաոեղ հին ոգին յուսահատական պայքար մը կը մղէ նոր ոգիին դէմ եւ ազգային ընկերվարութիւնը կը սկսի պայծառօրէն երեւալ իբրեւ պատկերը նոր Գերմանիոյ։ Ազգային ընկերվարութիւնը կը ճգնի ձեւ ու ժամին տալ քաղաքական նոր իտէալի մը, որ հաստատած է քաղքենի գաղափարաբանութեան եւ պրոլետարական գաղափարաբանութեան աւերակներուն վրայ։ Այդ քաղաքական իտէալը կը յայտարարէ թէ ոչ անհատն է, ոչ ալ մարդկութիւնը, այլ ազգն է որ իսկապէս կը ներկայացնէ կազմական ամբողջութիւն մը, ամենաբարձր արժէքով*»։

Ունի, տակաւին, աւելի որոշ սահմանումներ։

— «*Սխալ է դէմ դիմաց հանել ազգային եւ ընկերվարական բառերը։ Այն կուսակցութիւնները որ կը յաւակնէին ազգային ժառանգութիւնը պաշտպանել, զայն կը պաշտպանէին միայն արտաքին քաղաքականութեամբ։ Իսկ ներքին քաղաքականութեան մէջ, անոնք ընկերային ասպիճանը եւ ստացուած հարստութիւնը կը հաւատարին բաւարար նախապատուութիւն բանուորը երկրորդկարգի քաղաքացի համարելու համար։ Միւս կողմէ, մարքսականութիւնը, համերաշխութիւն քարոզելով հանդերձ ամբողջ աշխարհի չունեւորներուն միջեւ, անողորմ կռիւ կը քարոզէր միեւնոյն ժողովուրդին ազգային տարբերութիւնները։ Ազգային ընկերվարութիւնը միշտ գործնապէս յայտարարելով թէ սեփականութիւնը միշտ գողութեան արդիւնք է, գողութեան կը մղէր, քանի որ իր հետեւորդները կը դրդէր հարստանալ ի շիս ուրիշին։ Բայց, ինչ որ աւելի գէշ է, մարքսականութիւնը, դրամատիրութեան դէմ պայքար ձեւացնելով հանդերձ, չի դադրիր ձեռք ձեռքի գործել մեծ դրամատուններուն եւ սակարաններուն հետ*»։

Ահա, ուրեմն, Հիթլերականութեան դլխաւոր սկզբունքները, որոնց վրայ կազմուած է ծրագիր-կանոնադիրը։ Այս սկզբունքներէն ծնած են գործնէութեան չորս հիմնական կէտեր,— պայքար Ղրեսներուն դէմ, պայքար օտարականներուն դէմ, պայքար մարքսականութեան դէմ, պայքար գրամատիրութեան դէմ։

Երկրորդ յօդուածով մը, կուսանք ծրագրուած պայքարին թանձրացեալ, գործնական կէտերը։

ՇԱՐՄԱՂ

Յուցահանդէս Պարսկական արուեստի

■■■

Վաղը, հինգշաբթի ժամը 3ին կիսմէի մէջ (6, Place d'Iéna) կը բացուի Պարսկական Արուեստի ցուցահանդէս մը — «*Սպահանի որմանկարները*», որոնք ընդօրինակուած եւ վերակազմուած են նկարիչ Պ. Ս. խաչատրեանի կողմէ։ Ցուցահանդէսին հովանաւորութիւնը եւ կազմակերպութիւնը ստանձնած է Պարսկաստան, որուն պալատական նախարարը, Թիմուրթաշ եւ փարիզի դեսպանը կը նախագահեն հովանաւոր մարմնին։

Ադիթ պիտի ունենանք երկար խօսելու այս ցուցահանդէսին մասին։

L'Art Vivant իր վերջին թիւին մէջ ընդարձակ տեղ տուած է պարսկական արուեստին եւ այս ցուցահանդէսին։ Ահանձին ուսումնասիրութիւն մը ունի աեւ յատկոց Արմենակ պէյ, որ մասնագէտ մըն է այս ճիւղին մէջ։

«ՄՈՒՐԱՏ»

(Բ. եւ վերջին մաս)

Վարանդեան կ'ըսէ, որ Մուրատ կը զօտեմարտէր նաեւ կուսակցական ժողովներուն մէջ, ի վիճակի էրհամալսարանականընկերները պապանձեցնել իր թէզերով։ Եւ, ինչո՞ւ չէ՝ թէզը՝ որուն մասին կը խօսէր ու կը գործէր Մուրատ՝ կը քէթէր իր էութենէն։ Անտարակոյս հայ տառապանքը կ'աղաղակէր իր մէջ՝ երբեմն անո՛ւշ, հեգնոտ։ Երբեմն՝ բուռն եւ սպառնալից։ Վճռական։

Մտաւորականութիւնը կը հեգնէր, եւ շպրտելով անոր գործածած օտար բառերը, «Մարքս, Էնգելս, պրինցիպ, տակտիկա, ֆօրմուլա, արգումանտացիա, Թէզիս եւն.»։

Եւ, մանաւանդ իր յառաջաբանով։

— «*Դէ, մենք ուսում չունինք, ժողովուրդի տզետ զաւակ ենք, ուսել-պակաս՝ կը ներէք*»։

Այսպէս, հեգնոտ եւ արհամարհական վերաբերմունք ունէր նաեւ միւս հերոսը— Անդրանիկ։

«*Ո՞վ է Ազգային Բիւրօն։ Ես արդէն հրաժանատար եմ։ Այս գլուխը մեռնի՛, որ Վահան Փափազեան եւ Ռուբէն Ինճ աշակից պիտի դառնան եւ շտապի (ապայակոյտի) պետ*»։

Հոգեբանական վերլուծումի կարօտ է՝ այս յաւիտենական զժգոհութիւնը՝ հայ ֆէտայիին եւ հայ մտաւորականին միջեւ։

Այս մարզին մէջ, Մուրատին եւ Անդրանիկին տարբերութիւնը՝ երեւոյթ-քննաւորութիւնն է։ Երկուքն ալ կը կրակէին միեւնոյն նպատակին։ Մէկը՝ ժպիտով, անուշութեամբ, հեգնօրէն, միւսը շիփ-շիտակ, կոշտութեամբ։

Եւ այն մէկ գլուխը, որ Վարանդեան նուիրած է՝ իբրեւ զուգահեռը երկու հերոսներուն, իմ կարծիքովս՝ զուգահեռ մըն է լոկ իբրեւ երեւոյթ։

Զոյգ հերոսներն ալ հոգեկան միեւնոյն ըմբռնումը ունին։

Մուրատ որքան անուշ է իր լեզուով, քնաւորութեամբ, ապա Անդրանիկ նոյնքան անկեղծ եւ հրաշալի է, իր կծու խօսքերով։ Որովհետեւ, որքան որ երկուքն ալ հերոսներ են՝ բառին ամենաբարձր առումով, եւ սակայն պէտք չէ մոռնալ, որ Անդրանիկ «շէֆ» էր։ Եւ իբրեւ այդպիսին, Ցեղի Վրէժին ամբողջ պատասխանատուութիւնը կ'ապրէր այդ հերոսը։

Եւ, ո՞վ է այն մէկը, որուն մէջ Ցեղը մարմնանայ՝ իր ամբողջ մարտական թեամբը եւ անիկա խոժոռ ու խիստ չըլլայ։

Անդրանիկ Ցեղին Եհովան էր դաժան եւ անժպիտ։

Յանկատ ու խոժոռ քնաւորութիւնը Անդրանիկի մոտ՝ աստուածային ինքնատպութիւն մըն է։

Մէկը, որ ամբողջ իր կեանքին մէջ ճակատած է թշնամիին դէմ՝ անկարելի հերոսութեամբ, մէկը՝ որ ո՛չ ընտանիք եւ ո՛չ ալ ընտանեկան վիճակ ունեցած է իր օրերուն մէջ, ի՛նչ սրտով պիտի ժպտէր։

Արի՛ւն կը կարկաչէր իր հոգիին խորը։

Իսկական որք մըն էր Անդրանիկ։ Մեծ Որքը։ Եւ, օրերը չեն խնդար։ Դառնութիւն ունին աշխարհին դէմ։

Եւ այդ մէկը պէտք է ներուի անոնց։

Այսպէս, Մուրատ քնաւորութեամբ համեստ էր։ Եւ Նէլսընին համար ըսուած խօսքերը շատ լաւ կ'երթան իրեն։

— «Brave as a lion, gentle as a lamb». *(Քաջ ինչպէս առիւծ մը, հեզ իբրեւ գառնուկ մը)։*

Մուրատ քաջ էր։ Եւ գիտակից քաջ։ Որովհետեւ, ինչպէս արդէն ըսած եմ, վտանգին դիմաց գիտակից քաջութիւնն է, որ հերոսական է։ Բնատուր քաջութիւնը եթէ արժէ՛ մէկ, գիտակցութեան պարգեւած քաջութիւնը կ'արժէ հազար։

Մուրատ, որ ահաբեկիչ էր, կը հետապնդէր թշնամին՝ պաղարիւնով եւ հաստ քայլերով։

Իմաստուն էր Մուրատ։

Ծնած էր ուշիմ։ Կրնար «դիւանագիտութիւն» ընել եւ՛ ներքին եւ՛ արտաքին թշնամիներուն հետ։ Այսպէս, կրցաւ ինքզինքը խնայել ազգին համար, խուսափելով թուրք ոստիկաններու, վալիներու եւ մինչեւ անգամ Իվէրի սպրդանքներէն։

Ռազմիկ էր Մուրատ։

Անխո՜նջ, անվհա՛տ ռազմիկ։ Լո՛ւռ։

Ասատուի «հերոսական ցանց»ին սիւներէն մէկը։ Եւ, ժողովուրդը արդարօրէն, իր երգերուն մէջ անմահացուց զինք։

Շենիք-Սեմալ պաշարուած է գիւղերով,
Ցալւորիկի անցքն է փակուած ոսոխով,
Ջքեզ տեսնեմ գաջ-Մուրատ,
Ցուրդ շարժիր անվճատ...

Ապա, ամէնէն շատ, վրէժխնդիր եւ «մաքրագործող» էր Մուրատ։

Այն ի՛նչ վտանգներ էին, որոնց վրայէն խոյացաւ՝ ի սէր այդ Վրէժին։

Իր ծնողավայրը, իր ծնողքը, իր ընտանիքը, իր սիրելիները ձգեց, յանուն բազմաթիւ ծնողքներու, ծնողավայրերու, ընտանիքներու եւ սիրելիներու Վրէժին։

Կարդացէ՛ք խնդրեմ, շա՛տ կարդացէք՝ «Մուրատի Ողիսականը» գլուխը։ Այստեղ արդէն Վարանդեանին հերոսը կատարելութիւն մըն է։

— «*Այստեղ կը սկսի հերոսի կեանքին ամէնէն խռովայոյզ դէրուագներէն մէկը,— իր ողբերգական փախուստը Սեբաստիայէն ու հարազատներէն, իր կռիւներն ու տառապանքները լեռներու, ձորերու մէջ, եւ ի վերջոյ, իր արկածալից ուղեւորութիւնը Սեւ-Ծովու վրայէն դէպի Կովկաս*։

«*Հայ զինուորը չէր փախչեր մեղկ, վհերոտ փոքրութեամբ, նա չէր լքեր ռազմի դաշտը, այլ կը հեռանար, վանդի քաղաքացիական գերադոյն պարտքը այսպէս կը թելադրէր...*»

Եւ, ահա՛ իր խօսքերէն.

— «*Նաւուով հիւրընկալուեցանք Կառվա գիւղը։ Նամակ մը ստացայ կնոջմէս, որ կը գրէր. «Իմ մասիս երբեք մի՛ մտածեր, ես ինքզինքս կը սպաննեմ. խնդրեմ զրէ՛ դեղագործին, որ ինծի քիչ մը թոյն տայ»։ Պատուիրեցի Մկրտիչին որ կնոջս խնդիրքը կատարէ եւ թոյն տայ իրեն*»։

Եւ, որպէսզի տատապանքը հասնի իր կատարելութեան.

— «*Բախտի անգթութիւնը՝ ...Հոգեկան զարհուրելի այդ պայմաններուն մէջ, երբ Հայդուկը ամէն վայրկեան կը սպասէր թշնամոյ դաշտերէն հարուածներուն, մէկէն ի մէկ կը բռնուի ամէնէն գաժան հիւանդութեամբ — բծաւոր տիֆով վարակուեր էր գիւղի մէջ*»։

Թիչ մըն ալ.

— «*Երկու օր յետոյ՝ նորէն ուրիշ վայր փոխադրեցին տիֆօի զոհը։ Կերպով մը նորէն Մուրատ հեծաւ իր «Բեզաս»ը եւ տաժանելի կերպով հասան գետափը։ Գետը վարար էր, Չուրերը բարձրացած եւ Ջերմէն չարչրկուած Հայդուկի ժարմինը կը սոսկար պաղ Չուրէն։ Զին եւս կը վարանէր յորդ գետին հանդէպ։ Պէտք էր, սակայն, անցնիլ Հիւանդը ժողվեց իր ուժերը եւ «Բեգա՛ս, դեզ դուրպան» գոչեց։ «Բեգաս»ը թռաւ Չուրերուն վրայէն*»։

«*Գացին Կառվա, անկէ Սաթսուն, ապա ուրիշ տեղեր, շարունակ պտըտցնելով եւ թագցնելով ուժասպառ Հայդուկը։ Ամէն վայրկեան կը վախնային, թէ ձիէն պիտի ընկնէր։ Չէր խօսեր, ձայնը կտրուեր էր։*

«*... Զին էր ամէն կողմ, ցուրտ, բուք։ իրենք անօթի, ձիերն անօթի...*»

«*Ի վերջոյ ստիպուեցան թողնել ձիերը որ ուշադրութիւն կը հրաւիրէին եւ կը վտանգէին ամէնքը։ Եւ հիւանդ Մուրատը սրտառուչ հրաժեշտ մը տուաւ իր «Բեզաս»ին, որ աչքերէն հաւատարմութեամբ սպասաւորեր էր իրեն երկա՛ր տարիներ եւ շատ անգամ ազատեր էր զինքը թշնամիի հետապնդութենէն։ Վերջին անգամ համբուրեց «Բեզաս»ին աչքերը եւ խորունկ վշտով արձակեց գայն։*

«*Էշ մը բերին հոչակաւոր երիվարը փոխարինելու...*»։

Այս գլուխն մէջ կարդացէք նաեւ Վարդան Շահապի յուշերը։

— «*Ժողովուրդի անցնելիք ճամբուն վրայ, սարի կողին նստած (Մուրատ) դիտակը ձեռքը կը տեսնէ սեփական աչքերովը կարաւանը եւ անոր մէջ կը տեսնէ իր կինը՝ երախան կռնակը կապած...*»

«*Գազաններու պէս կատղած էինք, յարձա՛կիլ թէ ոչ... Վարդան եւ Արմենակը իրենց երախաները տեսեր էին կարաւանին մէջ եւ անգադար կ'ըսէին «եթէ յարձակինք, ամէնքն ալ կը կոտորեն»։ Ընկերներս տեսեր էին նաեւ իմ տնեցիներէն մէկ քանիսը, բայց այդ օրը ինձ չյայտնեցին*»։

Այսպէ՛ս փշոտ է ճանապարհը ազատութեան։ Եւ մէկուն հերոսները կրնան կտրել գայն...։

Ցետո՛յ ծովը։ Սեւ-ծով, ուր փոթորիկը յաւիտենական է։

Եւ հոգեկան այս ծանրութիւններով պէտք է ապել ուրի եւ արհամարհել մինչեւ անգամ քնութեան ամենահզօր մէկ ուժը — ծովը։ Ուրկէ՞ այս յանդգնութիւնը։

Ա՛հ, ա՛զգ իմ, ո՛զգ իմ սիրական, ո՛ւր էր, թէ օր մը քու տառապանքիդ մրրկածուխ ծովուն դիմաց ալ մէկը հերոսացնէր քեզ՝ նեռուելու համար, արհամարհելու համար ահագնակուտակ ալիքները անոր...

Մե՛ծ պատիւ այդ մէկին։

Հրաշքո՛վ նաւակ, նաւավար։ 26 հոգի են նաւակին մէջ։ Նաւավարը 60նոց թուրք մը։ Զրահաւորի նախկին հարիւրապետ։ Կ'ուզէ թրքական ցամաք հանել «փախստականները»։ Կը պաշարուին։ Կը կռուին։ Կը զոհե՛ն...

— «*Աւա՛ղ։ Եղօի վերքը մահացու էր։ Ընկերները խնամեցին զինքը, որքան կարող էին այդ տարտափելի պայմաններուն մէջ, ծովին վրայ, դարանակալ ոսոխներու մշտնջենաւոր սպառնալիքներուն տակ։ Վերքը կապեցին, գլխուն տակ կա՛կուղ բան մը դրին ու վրան ծածկեցին։ Հեզուն բռնուած էր, այլեւս խօսիլ չէր կարող։ Երկու ժամ յետոյ մեռաւ... Եղօ — Մուրատի աջբազուկը, Հայոց ազատութեան հինաւո՛ւրց, վաստակաւոր զինուորը... Դիակը փաթթեցին, անկիւն մը դրին։ Տխուր էին ամէնքը, բայց սգալու ատենը չէր*»։

Ցուսահատական եւ յուզիչ է, չէ՞։

Այսպէս, մինչեւ՝ Պաթում եւ անկէ՝ Թիֆլիս։ Եւ միշտ լիշեցէք քնութեան գժխեմ անակնկալները։ Հակառակ քամի, փոթորիկ, ալիք...։

Բայց, այս բոլոր դժուարութիւնները յաղթելու կամքը՝ իր անունը կը ստանար Ցեղի Վրէժին յաւիտենական ակէն։

Մուրատ, յաջողեցաւ եւ հասաւ իր մուրատին։

Կովկաս հասնելէ յետոյ, իր «մաքրագործութիւնները»՝ իմ կարծիքովս Մուրատի իմաստութեան ամենահոտաւէտ ծաղիկը կը կազմեն։

Ուրախ եղիր դու հայ տղայ,
Ունիս պաշտպան քաջ Անդրանիկ,
Մուրատի պէս հոտով ծաղիկ,
Էլ ի՞նչ ուզում է հայրենիք։

Մուրատ գիտէր ազգ շինելու արուեստը։

Եւ Մուրատ Հայաստանի Հանրապետութեան ճարտարապետներէն է։ Կորիզ Հայաստանի՝ արգասաբեր հունտը։

Չ. Չ. Զին. նախարարը յանդիմանեց՝ Մուրատը եւ Սեպուհը։ Ինչո՞ւ, Որովհետեւ, «ակն ընդ ական»ի դրութիւնը հիմնաքարն է բոլոր ազգային ազատութիւններուն...։

Վարանդեանի գիրքին վերջին գլուխը նուիրուած է՝ Մուրատի վերջին ճակատամարտին եւ մահուան։

Ա՛հ, չեմ ուզեր կարատել այս գլուխը։ Բազուի հերոսամարտը դրուագներ ունի իր մէջ՝ արժանի հայ գիւցազներգութեան։ Հոն, անկարելի պայմաններու մէջ՝ կը ցոլայ «հայկական ճիպին արժէքը հոմաշխարհային պատերազմի մէջ»։ Հայ հերոսին ստուերացումը հայ հոսհոսկան դիմադրութեան եւ պայքարին գնահատանքը՝ նոյնիսկ թշնամիին կողմէ։ Բազուն թումբ մըն է, Հայաստանի Հանրապետութեան «ածուն», թուրք հեղեղներէն պաշտպանող։

Բայց, Բազուն, մինչեւ այսօր ալ դեռ կը մնայ ազգային սուրի օր մը մեր ազատագրութեան պատմութեան մէջ։ Բազուն մեր հերոսներու շարքերէն խլեց՝ անմնայն մաքրագործ Մուրատը։

Կարդացէ՛ք, խնդրեմ, վերջաբանը Վարանդեանին, որ այնքա՛ն յուզիչ է եւ իբրեւ արտասանութեան նիւթ կ'երթայ ընկերանալ իր «Հերոսները»ին։

Այժմ ձայնակցելով հեղինակին.

«*Հեռուէն հեռու կ'ողջունեմ քեզ եւ քո պայծառ, անշէջելի յիշատակը, որուն հանդէպ վարկեան մը կը մոռնամ հայ կեանքի առօրեայ, արտասուելի պզտիկութիւններն ու թշուառութիւնները*»։

Համբուրելի՛ Մուրա՛տ, դուն գացիր նուագելով շարանը մեր հերոսներուն, բայց հայ Ազատագրական Պատմութիւնը էշէ էլ կը շողայ քու արեւաշող արիւնովդ։

×

Մի քայէ Վարանդեանի լեզուն դիւցազներգական է այս հատորիկին մէջ։ Իր ոճը ունի՝ երեսուարդ եւ առնական համ մը։ Դատելու եւ զգալու իր ինքնայատուկ ձեւը կը վարակէ քեզ ալ։ Շա՛տ տեղեր ատիպուած ես, գիրքը բաց թեւերով թռչունի պէս մէկդի ձգել, որովհետեւ... հուլաս կիրքը, վրէժը, պատմունքը՝ հերոսին հանդէպ— կը գալարեն քեզ։

Հատորը խիստ ներկայանալի է, ինչպէս որ կը վայելէր «Հայրենիք»ի տպարանին։

Մուրատ Ցեհնտի կեդր. վարչութեան յղացումը վեր է ամէն գնահատանքէ։

Մուրատի համար, մեր ժողովուրդը բաւական երգեր հիւսած է։ Ցանկալի է, որ երկրորդ տպագրութեան՝ (վստահ եմ) անոնք հաւաքուէին այս հատորին մէջ։

Երիտասարդ ընկերներ, «Մուրատ»ը դարձուցէք ձեր սեղանի դիրքը։ Որովհետեւ, «Աշխարհի պատմութիւնը, կ'ըսէ Քալլայլ, սագրութիւնն է Մեծ Մարդոց»։

ՈՒՆՏԱՑԻ

ԳՈՐԾԱԿՑԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

■■■

Առեւտրական տագնապը 1929ին էր որ երեւան եկաւ Անգլիոյ մէջ։ 1930ին աւելի շեշտուեցաւ։ Հակառակ սառ, անգլիական հասարակական շարժումը կը շարունակ գօրանալ, թէեւ իր առեւտրական գործունէութեան յաւելումը 0.1 մեմատութիւն մը ունի։ Աւիկա նշան տարբերութիւն մըն է, շուշտ։ Բայց, երբ նկատի առնենք տնտեսական ներկայ վիճակը, ինչ նին արժէք կը ստանայ անիկա։ Անգլիոյ համագործակցական շարժան ուժը իր 1210 սպառողական համագործակցականներուն մէջ ե

Համագործակցականներու անդամներու թիւը, 1930ին, կը հասնէր 6,402,986 հոգի։ Ասիկա Անգլիոյ ամբողջ բնակչութեան հարիւրին 13ն է։

Համագործ. շարժման իրական վիճակը կրնանք ըմբռնել հետեւեալ ձեւով։ Եթէ խորհինք որ ամէն ընտանիք, միջին թիւով, 4 հոգի կը քաղկանայ, ուրեմն պիտի ունենայինք, որ Անգլիոյ մէջ կան միլիոն ընտանիքներ։ Գործակցականները ունին աւելի քան 6 միլիոն անդամներ։ Արդ, ընտանիքները կամ ուր մէկէ աւելի համագործակցական կը գտնուին։ Ուրեմն, երբ ընդհանուր թիւին հարիւրին 10ը զեղչենք, կը նեննանք 5,762,670 ընտանիքի Անգլիոյ մէջ՝ որ համագործակցական գործնէութիւնը պիտի նուագ 1929ին, ամէն մէկ անդամի կ'իյնայ 17 ոսկի եւ 6 շիլին դրամագլուխ։ 1930ին՝ 19 ոսկի եւ 13 շիլին ղած է։

1913ին վաճառումը եղած 89,590,374 անգլիական ոսկի։ 1918ին 1364 համագործակցական 3,816531 անդամ, 61,394,708 ոսկի դրամագլուխ։

1928ին 1245 համագործակցական, 5,885,135 անդամ, 112,665,8 անգլ. ոսկի դրամագլուխ։

1930ին 1210 համագործակցական, 6,402,966 անդամ, 135,928,9 անգլ. ոսկի դրամագլուխ։

Ստանութեանու թիւին նուագում արդիւնքն է այն իրողութեան, նախապէս իրարու մօտ թաղերու եղած խանութները յետոյ ճանչցուած Տաքնապին հետեւանքով, կը ծուէր թէ համագործակցականներ գործունէութիւնը պիտի նուագ 1929ին, ամէն մէկ անդամի կ'իյնայ 17 ոսկի եւ 6 շիլին դրամագլուխ։ 1930ին՝ 19 ոսկի եւ 13 շիլին ղած է։

1913ին վաճառումը եղած 89,590,374 անգլիական ոսկի։ 1

...ղորդ տարիներուն աւելցած է: Վերջին երեք տարիներունը եղած է՝		
...տարի	վաճառում	անգլ.շահ . ռակի
...1928	209,389,155	24,735,439
...1929	216,567,099	26,133,911
...1930	517,818,001	26,938,024

Անգլիոյ մէջ, Մանչէսթրի շրջակայքը, կան 118 արտադրողական կապիտալակցականներ, որոնց անցեալ տարուան արտադրութիւնը հասած է 39 միլիոն անգլիական ոսկիի, մինչդեռ 6.3 պակաս 1930էն:

Հարկ է, եթէ այս նուազումը բաղդատենք երկրին վաճառականութեան ընդհանուր նուազումին հետ, պիտի տեսնենք որ ամէնէն քիչ հասկացողական արտադրութիւնն է որ ազդուած է, քանի որ իր անմիջական ապրանք կը վաճառուին միայն ապրանք կը վաճառուին միայն ապրանք կը վաճառուին միայն

Գերմանիոյ նախագահական ընտրութիւնը

Հիթլերի թեկնածութիւնը

Այն օրէն ի վեր որ Հինտէնպուրկ, Հանրապետութեան արդի Նախագահը, պաշտօնական յայտարարութեամբ մը իր թեկնածութիւնը դրաւ Նախագահութեան յառաջիկայ ընտրութեան համար, կուսակցութիւնները, մասնաւորաբար ազգայնականները մեծ իրարանցումի վրայ են։ «Արոյրէ Ճակատ»ը որ վերջերս կազմակերպուեցաւ ընդդէմ Հիթլերի, Հանրապետութիւնը պաշտպանելու համար, հաւաքոյթ մը ունեցաւ Պերլինի մէջ։ Երեսփոխան մը յայտարարեց թէ «Արոյրէ Ճակատ»ը պատրաստ է պայքարի եւ թէ որեւէ յարձակում զայն անակնկալի չպիտի բերէ։ Եթէ ըսաւ, Հիթլերը յաջողի ձեռք ձգել կառավարութեան ղեկը, ատիկա պիտի նշանակէ պատերազմի յայտարարութիւն մը՝ «Արոյրէ Ճակատ»ին համար։

Համայնավարները Նախագահութեան թեկնածու ներկայացուցած են իրենցմէ մէկը, Թելման։ Եթէ վերջին պահուն, անակնկալ դէպք մը չփոխէ իրենց որոշումը, ընկերվարականները ուժ պիտի տան Հինտէնպուրկի։

Գերման հանքագործներու սէնտիքանէրէն զօրաւոր թեւ մըն ալ, իր քուէն պիտի տայ Հինտէնպուրկի։

Պերլինէն տրուած լուր մը կը յայտնէ թէ Հիթլեր եւս դրած է իր թեկնածութիւնը, Նախագահական ընտրութեան համար։

Այս կերպով, ընտրութեան հարցը կը մտնէ նոր փուլի մէջ։ Ակնհայտ յայտնի կ'ըլլայ թէ երկար ատենէ ի վեր, գերման ազգայնական կուսակցութեանց մէջեւ տեղի ունեցող բանակցութիւնները՝ միակ թեկնածու մը ներկայացնելու համար, համաձայնութեան մը չեն յանգած։ Սակայն Հիթլերի հզօրացման հարցը տակաւին չէ լուծուած, ինչ որ սակայն, քանի մը օրուան հարց կը նկատուի։ Պրունինգի կառավարութիւնը տրամադիր է Հիթլերի յանձնելու կառավարական պաշտօն մը, որ ապագայնական պետին պիտի ապահովէ գերման հպատակութեան ստացումը։

Միւս կողմէ, «Պողպատէ Սաղաւարտները» կը յայտարարեն թէ գերման ազգայնականներու հետ համախորհուրդ, որոշած են առաջին քուէարկութեան թեկնածու ներկայացնել զինապետ Հուենբերգերկը։ Ասոնց յայտարարութիւնը կը յայտնէ նաեւ թէ ստիպուած էին այդպէս շարժիլ քննդէմ Հիթլերեաններու, որոնք կը պնդէին Հիթլերի թեկնածութեան վրայ, եւ կը յուսան թէ առաջին եւ երկրորդ քուէարկութեան միջեւ, ազգայնական կոչուած ընդդիմադիրները պիտի յաջողին համաձայնիլ միակ թեկնածուի մը վրայ։

Կոստանցայի լրտեսական գործը

Կոստանցայի լրտեսական գործը, որուն մէջ մեծ դեր ունեցաւ Աղաբեկով, կը շարունակէ զբաղեցնել դատական իշխանութիւնները։ Զերբակալեալներուն հարցաքննութիւնը կը շարունակուի։ Ֆրանսացի լրքոքը խոստովանեցաւ թէ հեռագիրներ փոխանակած է փարիզցի համայնավարի մը՝ Մենցի հետ։ Հաւանական կը նկատուի որ դատավարութիւնը սկսի երեք շաբաթէն։

Թուրքիա օդանաւ կը գնէ

«Թայմզ» կը գրէ թէ էնկիւրի պայմանագրութիւն մը կնքած է ամերիկեան կառավարութեան հետ, 24 զինուորական օդանաւերու համար։ Ասոնց 18ը ուղղակի Լ. Նահանգներէն պիտի ղրկուին, իսկ մնացեալները պիտի շինուին Կնատօլուի մէջ։

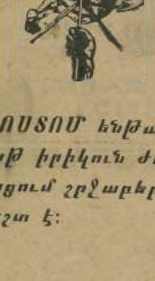
Երեւի Սարաճօղլուի յաջողութիւններէն մէկն է այս ձեռնարկը։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— քաղաքական հակառակորդներու հետ կռիւի մը ընթացքին սպաննուած ֆիթլերեանի մը յուղարկաւորութեան առիթ, նոր բախումներ տեղի ունեցան Համպուրկի մէջ։ Քանի չափ վիրաւորներ կան։ Ոստիկանութիւնը հարիւրի չափ անձեր ձերբակալեց։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— բացի եգիպական կղզիներէն, ամբողջ Յունաստանի մէջ սաստիկ ձիւն կը տեղայ։ Փլորինայի մէջ՝ 21 աստիճան ցուրտ կը տիրէ։ Թեսալոյի կարգ մը շրջաններուն միջեւ հաղորդակցութիւնները ընդհատուած են։ Ողիմպոսի շրջանին մէջ, գիւղի մը մօտ, գայլերը յօշոտեցին ուսուցիչ մը։

Ց. Փարիզ եւ արուարձանները



Հ. Գ.

ԻԹԱԼԻԻ Աղբիւր Մերոբ խումբի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 32 Ave. Gobelins, Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԻՄԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէի դասախօսական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։ Կը խօսի ընկ. ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԻՑԱՆՑ։ Ներկայ կրնան ըլլալ միայն ընկերներ։

ՌՈՍՏՈՄ հնթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ռոստոմ Գրադարանի սրահը։ Օրակարգ՝ ընթերցում շրջաբերականներու։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ Մարզական խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 242 rue Duguesclin։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԼԻՈՆԻ Կայծակ խումբի ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Գրադարանին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԻ Պատ. Մխիթեան դասախօսական ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին 63 Rue de la Republique։ Կը խօսի ընկ. Մ. Մրուխեան, նիւթ ունենալով «Հայ Թատրոնը»։ Կը հրաւիրուին ընկերներն եւ համակիրները։


Médaille d'Or 1930

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

"ՇԻՐԱԿ"

26 Rue de Trévise, Paris (9) Métro Cadet, Tél. Prov. 38-63

ԲՈԼՈՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ 100ՒՆ 25 ԶԵՂՉ


Diplôme d'Honneur

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Ալֆորվիլի մէջ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան հնթակոմիտէի կողմէ

Այս կիրակի ժամը 2.30ին Հայ Ակումբին մէջ, 1 Bld. Carnot Alfortville

կը նախագահէ՝ ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

կը խօսի՝ ընկ. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

երգ, արուեստանուէիւն — Մուտքը ազատ է

Լիոնի մէջ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. «Համազգայնոց» խումբի եւ հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Ց. Լիոնի եւ Շրջ. Կոմիտէներու

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանին մէջ

կը նախագահէ՝ ընկ. ՎԱՐԴԱՆ ԶՈՒԼԷՐԵԱՆ

կը խօսի՝ ընկ. ՍԻՄՈՆ ՎՐԱՑԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ — Մուտքը ազատ է

Պուլվար Ossoի մէջ (Մարսէյ)

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին 120a Chemin de la Madrague Ville Պար Վէնսան սրահին մէջ։

կը խօսի՝ ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ

Սէն Մարկրիթի մէջ

Այս Կիրակի ժամը 2.30ին տեղւոյն Մատուռ Մանկապարտէզին մէջ

կը խօսի՝ ընկ. ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ

Սէնթ'Ալբուանի մէջ

Այս Կիրակի իրիկուն ժամը 7ին Պար տը Փլաթանի մէջ. (Նորաշէն սինէմա Լիսօի կողքին) 30 Route Nationale.

կը խօսին՝ ընկերներ ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ եւ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ — Մուտքը ազատ է

Կրենոպլի մէջ

Այս Կիրակի ժամը 2ին, Հայոց եկեղեցիի սրահին մէջ, 19 rue Bayard

կը խօսի ընկ. Ա. Ա Բ Ո Յ Ե Ա Ն

Գեղարուեստական ճոխ բաժին — Մուտքը ազատ է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ "ՏՐԱՄ-ՕՓԷՐԷԹ" խումբը ղեկավարութեամբ

դերասան Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆի

կը ներկայացնէ Պաքուի արեւելեան կեանքէն առնուած

ՄԱՇՏԻ ԻԲԱԴ կամ ՆԱ ՉԼԻՆԻ, ՍԱ ԼԻՆԻ

Խիստ քրքջալիր օփերէթը 3 արար

Այս կիրակի պիչեր ժամը հիշդ 8.45ին

Salle des Sociétés Savantesի մէջ

Գ. արարին, հարսանիքի տեսարանին, Կովկասեան լեռնային պարեր

Արեւելեան երաժշտութիւն դեկավարութեամբ Թաոխտ ԺՕՐԺի

Տոմսերու գիները՝ 20, 15 եւ 10 ֆր. — Կը ծախուին սովորական տեղերը

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵՒՈՐ — ՀՐՈՒԱՐԱՒ

ԹՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՒՌԱՑԵԼԵԱՆԻ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄՏՔԵՐԸ

Մատենաշար Դրօշակի Բ. տպագրութիւն

Գինն 10 ֆր., փոստի ծախքով 11 ֆր.։ Դիմել «Յառաջ»ի վաճառատուն

ԴԵՐՁԱԿ ԳԱՐԱԵԱՆ

ՄԻԵՑ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԳՈՐԾ

Սօսիէթէ Սաւալիթի դէմ, 5 rue Միլնեսի

Մէթրօ Սէն Միշէլ եւ Օտէօն — Tél. Dan. 41-

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Danton 52-

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ամէնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը

44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՍՈՒԻՏԻ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

Կէս օրին ՄԱՔՍՈՒԻՏԻՆ եկուր, հոն եմ 7.50 ֆրանքով կը հ... շեմ, կը կշտանաս ու միշտ գոհ ես։

Մաքսուտը կը յարմարի օրուան տագնապին։ Եկէք եւ տեսէք Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաքաղցր օդի ... դինի պոլսական եւ ռուսական աղանդերներով։

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ... ղումներու։

ՏՈՒՐՔ ՄԻ ՎԱՃԱՐԷՔ

ԱՌԱՆՁ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՀԱՐՑՆԵԼՈՒ ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏ

Գ. ՇԷՔԷՐԵԱՆԻ

150 Faubourg St. Denis, PARIS

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

ԳԵՂԵՑԻԿ ՏԵՍԱՐԱՆ, ՄԱՔՈՒԻՐ ՕՐ,

*Porte d'Orléans*էն ՈՒՂՂ ՎԱՃԱՌԿԵԱՆ ՄԻԱՑՆ ՀԵՌՈՒ

1, 2, 3 սենեակնոց յարկաբաժիններ, *Entrée, W. C.*, խոհ... *Cave, chauffage central*, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Այցելել եւ պայմաններուն տեղեկանալու համար դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ *115 Route d'Orléans* (առնել *Porte d'Orléans*էն *88* ... Թրամվէյը, իջնել *Bagneux*) կամ ժամը *10-12* ջրմուխեանի, *80* ... *de Bondy, Paris (Porte St. Martin).*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի վաստնամիւղին ընդհ. անդամական ժողովը այսօր Շաբեք-շարթի իրիկուն ժամը 9ին Յիւորիա ճաշարանին վերնայարկը։ Օրակարգի վրայ՝ պատգամաւոր. ժողովի օրակարգի նիւթերը։ Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ Ակումբին դասախօսութիւնը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Սօսիէթէ Սաւանթի մէջ։ Կը խօսի Հ. Ցոլճ. Մրբսեան։ Նիւթ՝ «Հայ եկեղեցւոյ յարաբերութիւնները յուրիշ եկեղեցիներու հետ»։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Պ. Խոսրով եւ Ազդա Նարլեան (Նիւ-Եորք), Տէր եւ Տիկին Հէրման Նախնիքեան, Տէր եւ Տիկին Սահակ Պայպուրթլեան (Միլան) եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին այրի Տիկին ՀՈՒՓՍԻՄԷ Ս. ՆԱՐԼԵԱՆի մահուան առթիւ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՑՈՂԻՆ

Պէյրութ, Ա. Ա.— 100։
Մարսէյլ, Գործ.— 920։
Պիւկանթէն, Ս. Գ.— 16 տոլար։
Բան, Վ. Գ.— 35։
Պօվէ, Նազ.— 25։
Տէսին, Աւ.— 20։
Սօֆիա, Գործ.— Ստացանք։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէջ. Շաբ: Աբմատ. ... Ցոտ, գարմ. արանց եւ կանանց մաքի ... վէներ. ֆիւանդութիւն եւ վարակիչ։ 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris

Le Gérant H. STEPH...

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (154)

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՑԻ ՑՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դահիճը կը պատմէ

Ցաւերուած

4.— ԱԿՆԱՅ ԿՌԻՒՆԵՐԸ

Մեծ կորուստներ ունեցան ժողովուրդը, զինուորները եւ աշխրէթները։

Հայերը չախչախելէ յետոյ, աշխրէթները փորձեցին քաղաք մտնել աւարառութեան նպատակով, սակայն զինուորները խիստ ընդդիմութիւն մը ըրին, չթողլով որ քաղաք մտնեն։

Ոմանք կը պնդէին թէ այս դէպքերը ծագեցան անոր համար, որ Հաճընի ու Զէյթունի կողմերը եբեւեյած են խումբ մը աւազակներ։ Անոնք այս աւազակներն են, որ ուժ կուտան կռիւներուն։ Ու կ'աւելցնէին թէ Զէյթունցիները, կիպրոսէն եւ ուրիշ վայրերէ օգնական ուժ առնելով, կ'աշխատէին նոր խռովութիւն մը յարուցանել Առանայի կողմերը։ Եւ սակայն Զէյթունէն Պոլիս հասած էր պատգամաւորութիւն մը, որ 5 հազար ստորագրութեամբ ադերսագիր մը ներկայացուց Պալատին, երդումպատառ հաղորդելու համար թէ այսուհետեւ երբեք չպիտի խաբուին Աղասիէն եւ բոլոր կոմիտէներէն, թէ կը փափաքին ապրիլ խաղաղութեամբ։ Այսուհանդերձ Ակնայ դէպքերուն ընթացքին ոստիկանութեան ձեռքն անցած ռուսական հրացանները եւ սպանեալներուն միջեւ տեսնուած Ռուսահայերը այն եզրակացութեան հասցուցին մեզ, որ լաւ հակողութեան տակ չեն առնուած արեւելեան սահմանները։ Այդ պատճառով, մասնաւոր հրահանգներով հրաւիրեցինք Դ. Զօրաբանակի հրամանատարութեան եւ վանի ու Էրզրումի կուսակալութեանց ուշադրութիւնը այդ մասին։ Նոյն ատեն շարունակեցինք խուզարկութիւնը Ակնայ մէջ, ուր գրաւեցինք հարիւրներով հրացան, մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ, ուժանակ, ռումբ, շղթայ եւ զանազան զէնքեր։

5.— ՍԱՍՈՒՆ ԵՒ ՏԱԼԻՈՐԻԿԻ ԿՌԻՒՆԵՐԸ

Անոնք որ կը հետեւին յուշերուս, մոռցած չեն անշուշտ թէ հայկական ապստամբութեան պատմութեան մէջ յաճախ կը յիշատակէի Համբարձում Պօյաճեանի անունը։ Այս մարդը մասնակցած է բազմաթիւ դէպքերու,—Գումգափուի ու Պապը Ալիի դէպքերը այս մարդն էր, որ պատրաստած էր։ Առանայի, Կիլիկիոյ, Եոզկատի, Մարզուանի կողմերը հայկական ապստամբութեանց մէջ եղբօրը՝ Ժիրայրի հետ մեծ դեր խաղացած էր։ Բանիցս ձերբակալուած էր, դատապարտուած, բայց կայերական ներման չնորհիւ ազատ արձակուած, կամ Եւրոպա փախած։

Համբարձում Պօյաճեան, որ երբեմն կը յայտնուէր Մուրատ, երբեմն Յակոբ անուններով, բնիկ Հաճընցի է։ Եղբօրը հետ ուսումը ստացած է նախ Թուրքիոյ, յետոյ Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ։ Կը խօսէր քանի մը լեզուներ, ուժեղ կամքի տէր, ճարտասան, խորամանկ, քաջ յեղափոխական մըն էր։ Գոլրը, Սիրանուշ, իր կարգին, ինչպէս ծանօթ է, մէկն էր Զէյթունի ապստամբութեան ղեկավարներէն։ Ազասիի հետ կը կազմակերպէր ու կը վարէր հայ յեղափոխական բանակը։ Սիրանուշ կոմիտէին կազմէ զրկուեցաւ Պալքանները, Թիֆլիզ, Եւրոպա, ուր շրջեցաւ շրջագայեցաւ, մեծ գործունէութիւն ցոյց տուաւ։ Այս քոյր եղբայր երրորդութեան կատարած գործը, հայ յեղափոխութեան համար ցոյց տուած ծառայութիւնը, հայկական տեսակէտով, վեր է ամէն գնահատութենէ։ Երեքն ալ հանգչելու համար իրենց երազին, լուրջ աշխատանք թափած էին եւ իրենց կեանքը նուիրած էին այդ երազին իրականացման։ Այն ազգային եղերական ներման շնորհիւ ազատ արձակուած, կամ Եւրոպա փախած։

Երբ Կիլիկիոյ ապստամբութենէն յետոյ, ժիրայր դարձեալ կը փորձէր գլուխ ցցել եւ խռովութիւն յարուցանել Հաճընի կողմերը, ձերբակալուեցաւ եւ Առանայի մէջ դատարանի յանձնուեցաւ։ Դատարանը մահուան դատապարտեց զայն։ Եւ կախաղան հանուեցաւ։ Այնուհետեւ պահ մը չկասուեցաւ Համբարձումի եւ քրոջը՝ Սիրանուշի անունը։

Կ'ըսէին թէ Համբարձում եւ Սիրանուշ փախած են Եւրոպա եւ հաւանաբար կը զործեն Լոնտոնի իրենց կոմիտէին մէջ։ Յետոյ հասկցուեցաւ որ Սիրանուշ Պոլիս է հաստատուեր, իսկ Համբարձում Անատոլու անցնելով, կ'աշխատէր ապստամբական կարեւոր շարժում մը պատրաստել։

Սասուն եւ Տալուորիկի դէպքերը, որոնց մէջ կը յիշուի Համբարձումի անունը, թէեւ աւելի կանուխ պատահած են, սակայն անջատաբար առնելով, այնքան մեծ դէպքեր են, որ կ'արժէր այսպէս յետադարձ յուշերուս վերջաւորութեանը։

Սասուն կը գտնուի Պիթլիսի նահանգին մէջ։ Մուշի սանճաքին ենթակայ աւան մըն է։ Սասնոյ դիւղախումբին վարչական կեդրոնն է Տալուորիկը։ Ինչպէս նախորդ յօդուածներուս մէջ ըսի, Հայերը հոն զանգուած մը կը կազմեն ամէնէն աւելի Մուշի եւ շրջակաները։ Բոլորովին բնակ գիւղեր կան այդ շրջանին մէջ։ Իսկ հայ եւ թուրք խառն բնակութեամբ գիւղերուն մէջ, գրեթէ Հայերն են որ գերակշիռ են թուով։

Համբարձում Պօյաճեան ... քով մը նեղուելէ յետոյ Եւրոպա ... լատը, յաղթութիւնը տանելէ իրենց յեղափոխութեան բան... տակին հաստատելու համար, Անատոլու եւ ռազմական ... հաստատեց Մուշի շրջանին Մշոյ մէջ։ Ամերիկեան բողոքեկեղեցիին միսիոնարներէն Մ... Ճորճ, ինչպէս ներկայացուց Մշոյ կոիւներուն ընթացքին, յեղափոխութեան սիւնը կը ... ուէր։ Ամերիկացին ու Եւրոպ... անուններով ապրանք կը ... ամէն օր այս միսիոնարներուն ... ցեին։ Մաքսատան մէջ անկ... էր բանալ ու նայիլ թէ ... պարունակէն այդ անուն... որոնք լեցուած էին զէնքով ու ... մանութով։

(Շար...

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :•: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 19-78

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ Երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 25 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

25 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1812 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԻՉ ՄԸՆ ԱԼ ԹԻՒԵՐՈՎ

Դարձեալ մեր համբանքի մասին, վիճակագրական իմաստով։

Եօթը հարիւր հազար կամ կէս միլիոն կ'ըսենք ու կ'անցնինք։ Ո՞րն է ճիշդ։

Աւելի բացորոշ դնելով հարցը,— ի՞նչ է մնացեր իրբեւ հայկական արժէք։ Ո՞ւր էին եւ ո՞ւր կը գտնուին այդ աշխարհացրիւ, «տեղափոխական» բազմութիւնները։ Ի՞նչ կը ներկայացնեն իրբեւ բարոյական, մտաւոր եւ մտեսական արժէք։

1921-1922ի գաղթականութենէն զատ, ունինք հին գաղութներ։ Եկովին կամ բոլորովին օտարացածներ, որոնց համբանքի մասին ալ ենթադրական, խնդրական են մեր տեղեկութիւնները։

Միայն Թրանսիլվանիան ու Պուքովինան, Ճավան կամ Չնդկաստանը չեն որ վրիպած են ուշադրութենէն։ Կան Մանչեսթերն ու Լոնտոնը, Պրիւսէլն ու Անվէրսը, Փէշթան ինչպէս Վիեննան։

Անշուշտ եթէ ունենայինք միացեալ կազմակերպութիւն եւ կեդրոնական իշխանութիւն, գէշ-աղէկ երեւան կը հանուէր պատկերը։

Չունինք այսպիսի բան, եւ այս ընթացքով չպիտի ունենանք երկար ատեն։

Ուրեմն, իւրաքանչիւր շրջան պիտի աշխատի իրեն համար։

Եթէ ազգային իշխանութիւն կայ տեղ մը, ա՛ն պիտի կատարէ մարդահամարը։ Եթէ չկայ, անոր տեղը բռնող մարմինը։ Իսկ եթէ այդ ալ կը պակսի—բայց շատ քիչ տեղերու մէջ կը պակսի—պիտի կատարէ անհատը, ի՛նչ դաւանանք ալ ունենայ։ Կը բաւէ որ իր կապերը կտրած չըլլայ այս ժողովուրդին հետ։

Անհրաժեշտ է այս աշխատանքը — գաղութներու մարդահամարը — նոյնիսկ մեր ինքնապաշտպանութեան համար։

Ի՞նչ օգուտ գիտնալ ծրագիրներէն, երբ չունինք ճշգրիտ գաղափար բուն խարիսխին, համբանքին կացութեան, սեւ ու ճերմակի մասին։

Անպատճառ աղէ՞տ մը պիտի պատահի, որպէսզի տեղեկանանք թէ 20-30 տուն Հայեր կան այսինչ լերան ետին, կամ սահմանին վրայ, անապատին մէջ կամ միջազգային յորձանքի մը ափը, զատապարտուած՝ կորսուելու։

Եթէ իսկապէս տէրն ենք մեր ճակատագրին եւ կ'ընդունինք թէ ճիւղի պարտք ունինք այս հալածական ժողովուրդին հանդէպ, որո՞ւ կը սպասենք, գայն կատարելու համար։ Անոր կատարումը դիւրացնելու համար։

Եթէ ուրիշները բոշաներու բազմութեան մը, «երերալ եւ տատանիլ» գանգուածի մը տեղ դրած են մեզ, ո՞վ պիտի ապացուցանէ թէ չարաչար կը սխալին, թէ մենք դիրքերը չենք լքած եւ գիտենք վարել մեր բախտին անիւը։

Թուանշաններն են որ ճամբայ պիտի ցուցնեն շատ մը գործերու համար, աշխատանքի տագնապէն մինչեւ ընկերային կամ քաղաքական որոնումը։ Ընդհանրացումները բան չեն ապացուցաներ։

Եթէ քաղաքէ մը գրեն թէ «անօթի ենք, թշուառութենէն կը ծիւրինք, մեռանք-կորանք», մարդիկ բան չեն հասկնար։ Իրենց ուսերը կը թօթուեն ու կ'անցնին։

Իսկ երբ կը գրես — երկու հարիւր հոգի ենք, քսան կամ յիսուն հոգի բացարձակ անելի մատնուած են. ոչ եկամուտ ունին, ոչ ալ ո՛ր և է աշխատանք՝ մինչեւ վեց ամիս, — պատկերը պարզ է, եւ կարելի կ'ըլլայ այս կամ այն ձեռնարկը կատարել։

Ուրիշ օրինակ մը,— երբ ըսեն թէ Ափեքսանտրէթի կամ Անտիոքի մէջ Հայերը թուրքերէն կը խօսին,— կը վրդովուիս, բայց չես կրնար ըմբռնել ամբողջ կացութիւնը, որպէսզի անոր համեմատ ձեւակերպես «անելիք»դ։ Պիտի գրես — մեր շրջանին մէջ երկու կամ հինգ հազար հայրենակիցներ կան, որոնց հարիւրին տասը, կամ քսանը, 300 կամ հազար հոգի մայրենի լեզուն չեն գիտեր, կամ գիտնալով հանդերձ կը յամառին թուրքերէն խօսիլ։

Հասարակ-տեղիք օրինակներ են ասոնք, բայց անհրաժեշտ, որպէս զի գիտնանք մեր ճամբան ամէն բանի մէջ։ Ազօրեայ կեանքի պահանջներէն մինչեւ քաղաքական ծրագիրները։

Ընդհարացումները, վերացական ըմբռնումները այնքան ծանր նստած են մեր գլուխներուն մէջ որ, նոյն իսկ չենք ստուգած մեր ջարդերուն թիւերը։

Մինչդեռ մերկ թուանշան մը շատ աւելի բան պիտի ապացուցաներ, քան ամէնէն վսեմ ոդրը։

×

Վերադառնալով բուն հարցին — գաղութներու մարդահամարին, աւելորդ անգամ մըն ալ յիշենք թէ չենք անտեսեր գործին դժուարութիւնները։ Եւ չենք պահանջեր կատարեալ վիճակագրութիւն։

Այդ բոլորը վեր են մեր ուժերէն։

Բայց, եթէ ըմբռնենք ձեռնարկին արժէքը, դժուար չէ մէջտեղ հանել մօտաւոր պատկերը։

Մանաւանդ որ, հին կամ հում նիւթեր շատ կան։ Պարբերաբար կատարուած են զանազան վիճակագրութիւններ։ Առատ նիւթ կը գտնուի առօրեայ թերթերուն ինչպէս առաջնորդարաններու, ազգային բազմապիսի հաստատութեանց մէջ։ Եւ ունինք ձեռնհաս մարդիկ որ ծանօթ են վիճակագրութեան գիտելիքին, կը սիրեն պրպտել, հաւաքել, դասաւորել։

Եւ պայման չէ անպատճառ վարձու պաշտօնէութիւն մը վճռել։ Մեծ կեդրոններու մէջ կան ազգային իշխանութիւններն ու հաստատութիւնները, Հայր. Միութիւնները ու կուսակցութիւնները եւ ուրիշ բազմազան օրկանները։ Իսկ փոքր, մեկուսացեալ վայրերու մէջ՝ երբեք չեն պակսիր մէկ-երկու սրտցաւ անհատներ, ինչպէս ըսինք։

Եթէ աւելի երկար ձգձգենք այս գործը, վաղը դժուար թէ կարենանք ճշդել մեր շահն ու կորուստը, ինչպէս եղած է տարիներու ընթացքին, Թուրքիայէն մինչեւ Պարսկաստան կամ Չնդկաստան։

«Մնացորդաց» պատմութեան մէկ երեսը եթէ գրականութիւն է, միւսն ալ վիճակագրութիւն է։ Թուանշա՛նը։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑԷՔ

Ազատագաղութեան բոլոր թարգմանութիւններուն մէջ, կ'աւանդեն թէ, հայերէնը կը կոչուի «Թագուհի թարգմանութեանց»։

Անցեալները, ընթերցող մը ժամուլի մէջ կը հարցնէր Հ. Ազսէն Ղազիկ։ Եանի թէ ինչո՛ւ «Թագուհի» կոչուած է մեր թարգմանութիւնը, եւ ո՞վ տուած է այդ վկայականը։

Իմ գիտցածս այն է, որ Ազատագաղութեան թարգմանութիւններուն մէջ, ինչ լեզուով ալ կատարուած ըլլան, կը վնասո՛ւն սխալները եւ անձդութիւնները — ոչ մէկ խօսք. սակայն, թէ հայերէն գրաբար Ազատագաղութեան լեզուն հրաշալի հայերէն մըն է։ Բայց եւ այնպէս աւանդութիւն մը կայ, տակաւի՛ն, որ կ'ըսէ թէ հայերէն թարգմանութիւնը «Թագուհի՛» է։

Հիմա Պ. Ա. Շահխաթունի, որ լաւ հէքեաթներ գիտէ,— այնքա՛ն անուշ կը պատմէ, որ յաճախ ինք ալ կը հաւատայ իր ափ յաւիտ պատմութիւններուն,— կ'ըսէ թէ Մոսկուայի մէջ, *Համլէթի* ներկայացման պահուն, անգլիացի դերասան մը կը նկատէ անձդութիւններ ռուսերէն թարգմանութեան մէջ։ Շաւաստելու համար այդ անձդութիւնները, կը բանան... հայերէն թարգմանութիւնը։ Ու կը յայտարարուի հայերէն թարգմանութիւնը «Թագուհի թարգմանութեանց»։

Հայոց մէջ այսպէս կը հռչակուին ախոյեանները, Թագուհիները, եւ բոլոր տիտղոսները,— փրոֆէսէօր, տոքթէօր, եւայլն։ Ցետոյ ամէն մարդ կը սկսի հաւատալ, ու կը դառնայ սովորութիւն, աւանդութիւն։

Եթէ մասեհեան խանի թարգմանութիւնները հարազատ են ու գեղեցիկ, ո՛վ կը կասկածէ։ Անպայման պէ՞տք էր «Թագուհի» թարգմանութեանցը հայերէնը կոչել։ Ռուսերը, որ հիանալի թարգմանիչներ են, այսքան մեծամիտ եղա՞ծ են երբ եւ իցէ։

Եւ ի՛նչ «տանը մանածը ծախող» ազգ ենք, որ մեր թարգմանութիւնները «Թագուհի» տիտղոսը տալու համար, օտարներուն քերանը կը դնենք գովեստի խօսքեր, (ըսողներ կան թէ մեր թարգմանութիւնները բնագիրէն ալ գեղեցիկ են), կ'երթանք նոյն իսկ... անգլիացի դերասանին ըսել տալու թէ հայերէնն է՛ գեղեցիկ թարգմանութիւնը։

Եթէ հայերէնով թարգմանութիւնները «Թագուհի» են եւ գեղեցիկ, այն ատեն առաջարկ մը, — հայերէնի թարգմանել բոլոր գլուխ-գործոցները եւ այրել բնագիրները։

Այնուհետեւ մարդիկ միայն հայերէն թարգմանութիւն կ'ունենան կարդալու եւ ընթերցման մէջ հրճուելու։

ՀԱՐԹՈՑ

Նամակ Երեւանէն

Անէնքէն Հայաստան գացած գաղթական մը հետեւեալ նամակը գրեր է իր ազգականին.—

«— Երախտապարտ պիտի ըլլամ քեզի, եթէ ինձի երեք զոյգ գուլպայ, զոյգ մը կօշիկ, քիչ մը խունկ եւ քիչ մըն ալ լիմոն քուզի զրկես, հոս կարելի չէ գտնել։ Ծակաւին գործի չսկսանք։ Թիւտ ցուրտ կ'ընէ։ Կլիմային վարժ չըլլալով բաւական դժուարութիւն կը քաշենք։

Եթէ գալու ըլլաս աշխատէ կարելի եղածին չափ շատ ներքնազգեստ բերել։ Ույտեղի ժողովուրդին հետ բաղդատելով ճենք հարուստ ենք։ Հոս շատեր հազիւ ձեկական ձեռք հագուստ ունին»։

Երկրաշարժ Էնկիւրիի մէջ

Երկուշաբթի օր, երկրաշարժի ուժգին ցնցուղներ տեղի ունեցան Էնկիւրիի մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

Որո՞նք պիտի կրնան վերադառնալ

ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ինչպէս գրած էինք, երթեւեկի նոր կանոնագիր մը հաստատուած է Թուրքիոյ մէջ։

Պոլսոյ վերջին թղթակցութիւնները, ապահովելով լրացուցիչ լուսաբանութեանց.—

Էնկիւրի, 16 փետր. (*«Ճիւմհուրիյէթ»*ի թղթակիցը կը գրէ).— Երթեւեկի նոր կանոնագիրը ելած է գործադիրներու խորհուրդէն, Ազատասիկ անոր հիմնական կէտերը.—

1.— 150 նոցներու ցանկին մէջ գտնուողներէն, Թրքական հպատակութենէ հանուածներէ եւ կայսերական անկեալ գերդաստանի պատկանելնուն համար երկրին սահմանէն դուրս հանուածներէն զատ, այն Թրքաց հպատակները որոնք Թրքական անցագիր չառնելով օտար երկիր փախած են, Չրդ յօդուածին մէջ նշանակուած ձեւով կրնան երկիր վերադառնալ։

2. Ա.— Բնաւ անցագիր չառնելով օտար երկիր գացող Թրքահպատակները, Բ.— Սահմանեան անցագրով օտար երկիր մեկնող Թրքահպատակները, Գ.— Հինէն ի վեր օտար երկիրներու մէջ բնակող Թրքական հպատակներէ անոնք որ 5 օրուան միջոցի մը մէջ Թրքական հիւպատոսարանը դիմելով, իրենց արձանագրութիւնները վերանորոգած եւ հպատակութեան վէսիգա եւ անցագիր չեն առած։ Ասոնք երբ ուզեն երկիր վերադառնալ, իրենց բնակած տեղին Թրքական հիւպատոսարանը, իսկ չգտնուելու պարագային ամէնէն մօտիկ Թրք. հիւպատոսարանը դիմելով, երեք հատ «պէչաննամէ» պիտի առնեն եւ անոնց ամէն մէկուն մէջ գրուած հարցումներուն պիտի պատասխանեն։ Այս «պէչաննամէ»ներուն վրայ մէկ լուսանկար պիտի փակցուի։

Հիւպատոսարանը այս «պէչաննամէ»ներէն մէկը վար դնելով, միւս երկուքը պիտի ղրկէ ներքին գործավարութեան ապահովութեան գործերու տեսչութեան։ «Պէչաննամէ»ին տիրոջ մասին հաղորդութիւններ գեկոյցին վրայ, անցագիր պիտի տրուի իրենց։

3.— կրնան վերադառնալ անոնք որ Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ ժողովի կառավարութեան անցագրով օտար երկիրներ գացած են, եւ իրենց Թուրք հպատակութեան իրաւունքը չեն կորսնցուցած։

4.— Թուրքիոյ Հանրապետութեան պաշտօնատուններուն կողմէ տրուած անցագրով պոյսէն մեկնած ոչ-փոխանակելի օրթոտոքս ցոյներու, պոլիս գտնուող իրենց ընտանիքի պետերուն միանալու համար գալիք աղջիկ եւ մանչ տղոց, եթէ չափահաս ըլլան՝ չամուսնացած աղջիկներու եւ չափահաս ըլլալով իբր «էհապլի» ձանչցուած այրի մայրերու մասին պէտք եղած գործողութիւնը կը կատարուի՝ Թուրքիոյ եւ ցունաստանի միջեւ 1930 ցուլիս 11ին կնքուած պայմանագրին եւ փոխանակութեան խառն յանձնաժողովի Թուրք պատուիրակութեան նախագահութեան կողմէ հիւպատոսներու տրուելիք տեղեկութեան համաձայն։ Իրենց հպատակութիւնը կասկածելի նկատուողներէ անցագիր կը տրուի անոնց՝ որոնց հպատակութիւնը կը ձշդուի պատկանեալ պաշտօնատան կողմէ կատարուելիք քննութեան հետեւանքով։

5 — 1930 ցուլիս 2 եւ 1930 նոյմ. 11 Թուակիր երթեւեկի հրահանգին տրամադրութիւնները ջնջուած են։

Էնկիւրի, 17 փետր. (*«Ենի կիւն»*).— կուսակալութեանց հաղորդուելու վրայ է գործավարներու խորհուրդին ընդունած երթեւեկի նոր հրահանգը, որ երկրին մէջ կը ձշդէ կատարելապէս քնականոն կացութիւնը։

1) ցարդ երկրին մէջ արտօնութեամբ պտտիլ կրցող Թուրք ոչ-իսլամները ազատօրէն պիտի կրնան պտտիլ եւ կալուած գնել։

2) երեք ամիսէն աւելի չպիտի կրնան մնալ ցունաստանէն գալիք ցոյները։

3) *Եւրոպա փախած ոչ-իսլամները Եւրոպայի իսլամներուն* եղած գործողութեան պիտի ենթարկուին։

4) Նախապէս երկիր մտնելու համար «պէչաննամէ» լեցնելով ընդհ. ապահովութեան տնօրէնութեան արտօնութեան ենթակաները ասկէ ետք փոխանակութեան յանձնաժողովի Թուրք պատուիրակութեան՝ հիւպատոսարաններու ընծայելիք արտօնութեամբ պիտի կրնան ճամբորդել։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԸ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

կառավարական յայտարարութիւնը

Պ. Թարտիէօի գահլիճը ներկայացաւ Խորհրդարանին, ուր կարդացուեցաւ կառավարական յայտարարութիւնը։ Ինչպէս գրեր էինք, յայտարարութիւնը շատ կարճ է. կը բովանդակէ հետեւեալ գլխաւոր կէտերը։

— Հատուցումներու եւ վնասներու վերաբերեալ հարցերուն մէջ, կառավարութիւնը կը շարունակէ հակառակ դահլիճին քաղաքականութիւնը։ Բոլոր երկիրներու հետ իր բարեկամական յարաբերութիւնները ամրացնելով, Ֆրանսա պիտի շարունակէ ծառայել խաղաղութեան դատին։ Գալով ներքին քաղաքականութեան, կառավարութենէն կախում չունի կուսակցական հակամարտութեանց վերացումը. սակայն, կառավարութիւնը պիտի ջանայ արգիլել որ անոնք որեւէ վնաս հասցնեն երկրին տեւական շահերուն։ Ընտրութիւններէն առաջ, կառավարութիւնը պիտի աշխատի ելեւմուտքը քանէարկել տայ։ Ընտրութեանց թուականի ճշդումը, համաձայն օրէնքի տրամադրութեանց, կը մնայ կառավարութեան իրաւունքը, որ պիտի գործադրուի կատարել անկողմնակալութեամբ։ Ընտրական օրինագիծը կը պահանջէ երեսփ. ժողովի եւ Սենաթոյտի համաձայնութիւնը, կառավարութիւնը չպիտի միջամտէ վէճերուն։ Գալով տնտեսական տագնապին, կառավարութեան յայտարարութիւնը կը բովանդակէ հետեւեալ նկատումները.

— Ամէնէն առաջ, մեր երկրագործութիւնը վնասուեցաւ եւ հակառակ այն միջոցներուն, որոնք զայն փրկեցին մահացու վտանգէ մը, պէտք է պաշտպանուի արթնութեամբ։ Մեր ճարտարարուեստն ու առեւտուրը նոյնպէս կը պահանջեն հանրային իշխանութիւններու եռանդագին աջակցութիւնը։

«Ֆրանսայի կացութիւնը՝ թէեւ այնքան ծանր չէ որքան ուրիշ երկիրներունը, շատ կէտերու մէջ փափուկ է եւ տժգոհելի։ Մայր երկրին թէ գաղթավայրերուն մէջ, անհրաժեշտ պիտի կատարուի յուռեգրումին առաջքն առնելու եւ լաւագոյնը փութացնելու համար։

Յայտարարութիւնը յետոյ կ'անդրադառնայ նախարարութեանց կրճատման եւ միացման։

Կառավարական յայտարարութենէն յետոյ, տեղի ունեցան ունեցան բուռն վիճաբանութիւններ, որոնք վերջացան կառավարութեան հանդէպ յայտնուած վստահութեան քուէով։

Կառավարութիւնը շահեցաւ 309 քուէ ընդդէմ 262ի։

ՄԻ ՄՈՌՆԱՔ ՏՈՒՐՔԵՐԸ

Մինչեւ Մարտի 1ը պէտք է ուղղակի տուրքերու պաշտօնատան յատկացեալ ոչ-առեւտրական արհեստներու շահուն վրայ ներ տուրքի յայտարարութիւնները։

ՈՐ ՇԱՀԷՆ Է ՈՐ ՏՈՒՐՔԻ Կ'ԵՆԹԱՐԿՈՒԻ,

Ոչ-առեւտրական արհեստներու եկամուտներուն մէջ կ'իյնան ազատարհեստներու (բժշկութիւն, փաստաբանութիւն, գրականութիւն, գեղարուեստ եւյլն.), ձարտարարուեստէ, առեւտուրէ, երկրագործութենէ, հանրային եւ մասնաւոր պաշտօններէ գատ գբաղումներու եկամուտները։

Որ եւ է շահաբեր գբաղումի կամ ձեռնարկի շահերը, որոնք եկամուտի վրայ յատուկ տուրքի մը չեն ենթարկուած։

Տուրքի ենթակայ է միայն զուտ հասոյթը, այն գումարը որ կը մնայ ամբողջական հասոյթներէն հանելով արհեստի կիրարկման անհրաժեշտ ծախքերը։

ՊԼՏՔ Է ՈՒՐԵՄՆ ՁԵՐ ԱՄՍՈՆ, ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՀԱՄՈՅԹԻՆ ՀԱՆԼԻ,

Ա.— Ձեր աշխատակիցներուն կամ պաշտօնեաներուն ծախքերը,

Բ.— Ձեր գործատեղիին վարձքը,

Գ.— Գրասենեակի ծախքերը եւ գործատեղիի յատուկ ծախքերը, տաքութիւն, լոյս եւյլն.։

Դ.— Երթեւեկի ծախքեր, ինքնաշարժի, ձիու ծախքեր եւյլն.։

Ե.— Արհեստի տուրքերը որ վճարած էք *1931*ին։

ՁԵՌ ԿՐՆԱՐ ՁԵՐ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՀԱՄՈՅԹԻՆ ՀԱՆԵԼ,

Ա.— Ձեր տան ծախքերը, ձեր բնակարանին վարձքը,

Բ.— Ձեր ծառաներուն վարձքերը,

Գ.— Ձեր սո՛ւկ անձնական ծախքերը։

ԻՆՉՊԻՍԻ ՊԼՏՔ Է ՐՆԵԼ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պէտք է յայտարարէք՝

Ա.— *1931*ի ձեր ամբողջ հասոյթը,

Բ.— Ձեր արհեստին կիրարկման վերաբերեալ ծախքերու գումարը,

Գ.— Ձեր *1931*ի զուտ հասոյթը,

Ասոնք պէտք է լեցնել յայտարարութեան տպուած հարցարանին երկրորդ էջին՝ յատուկ աղիւսակին մէջ,

Այս տպուած յայտարարութիւնները կրնաք գտնել բոլոր թաղապետարաններուն մէջ։

ԿՐԿՆԵՆՔ, ՁԵՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊԼՏՔ Է ՐՆԵՔ ՄԱՐՏ 1ԷՆ ԱՌԱՋ,

Եթէ ձեր յայտարարութիւնը ժամանակին չհասնի, հարկային պաշտօնատունը ինքն իսկ ի պաշտօնէ կը նշանակէ ձեր տուրքը եւ այդ պարագային՝ կրնայ ըլլալ որ հարիւրին *30* յաւելում մը նշանակէ։

ԵԹԷ ՁԵՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՃԻՇ Է

Իբր տուգանք, ձեր տուրքին վրայ կը կատարուի հարիւրին *400*ի յաւելում մը։ Այդ պարագային պաշտօնատունը այս յաւելումը կատարելու համար ձիմ կը բունէ ձեր շահուն ծածկուած մասը, եթէ քսան հազար ֆրանքը կ'անցնի կամ ամբողջին մէկ տասներորդէն աւելի է։

Եթէ մերժէք ձեր հաշուի տետրակները ներկայացնել, մանաւանդ ըստ օրինի եթէ պարտաւոր էք կանոնաւոր տետրակ բռնել, ձեր շահը ենթադրաբար կ'որոշուի հարկային պաշտօնատան կողմէ եւ ձեր տուրքին վրայ կը բարդուի հարիւրին *50* յաւելում մը։

Հիքեր գեղեցիկ խաղափայտի

Որպէսզի հիքեր կարենայ դնել հանրապետական նախագահութեան թեկնածութիւնը, Պրունշվիկի կառավարութիւնը զայն նշանակեց ժողովրդային կրթութեան ուսուցիչ՝ բարձրագոյն վարժարանի մը մէջ։ Այս պաշտօնը վերջնապէս իրեն կ'ապահովէ գերման քաղաքացիութիւնը։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

ՓԱՐԻԶ.— Շաբաթ օր Մարսէյլի մէջ տօնուեցաւ փետրուար 18ի ըմբոստացման տարեդարձը:

Ցտորեա՝ Գլխաւոր հատուածները նախագահի ընկ. Մ. վարունդեանի ձառին.—

«... Պատերազմիկ ցեղ մը չենք — չենք եղած, հաւանականօրէն, երբեք: Խաղաղ, աշխատասէր ժողովուրդ մը՝ փարած իր մաճին ու արօրին, իր առեւտրական կարաւանութիւնին, իր գրին ու գրականութեան, իր ստեղծագործ աշխատանքին,—բայց շրջապատուած պատերազմիկ եւ խուժադուժ ցեղերով, ենթակայ անոնց աւերիչ արշաւներուն... Դիւրին բան չէր ըմբոստանալը աշխարհագրական եւ ցեղագրական ամէնէն վատթար միջավայրում — եւ այնուամենայնիւ, ըմբոստացումներ ալ ունեցանք մեր քան դարու պատմութեան ընթացքին, ինքնապաշտպանութեան հերոսական կռիւներ ալ վարեցինք:

Աւարայր, Ղարաբաղ (Դաւիթ բէկ), Զէյթուն, Սասուն, Ղարաքլիս, Սարդարաբադ եւ այլ շքեղ անուններ կը խորհրդանշեն օդակները կարմիր շղթային, որ կուգայ փոքր ինչ փայլ ու հրապոյր հաղորդելու մեր լացող, ագաւոր պատմութեան: Եւ օդակներէն վերջինը — փետրուար 18ի համաժողովրդական ընդվզումը Մոսկուայի անհանդուրժելի վարչակարգին դէմ...:

Սակաւաթիւ ազատներ սարկութեան անապատի մէջ... Ահա թէ ինչու քաղցր են անոնք մեզի համար, — Ազգի մը համար, որ կ'ուզէ ապրիլ, իբրեւ պատուաւոր մարդկային համակեցութիւն եւ ոչ իբրեւ անպատիւ նախիր:..

... Չենք զարմանար, որ Հայաստանի այժմեան տէրերը կ'ատեն այս տեսակ ազնւակատարութիւնները եւ կատաղաբար կը քարկոծեն մեզ:

Այսօր իսկ — անշուշտ, մեր այս հանդէսը վիժեցնելու ժտանգութեամբ — իրենք եւս փութացին արտակարգ միջոցներով ուրիշ հաւաքոյթ մը սարքել... որպէսզի շանթ ու որոտով ծանուցանեն Մարսէյլի հայ աշխատաւորութեան, թէ երեւանի վարիչները բարեհաճեր են — գուցէ ոչ առանց արտաքին հարկադրանքի — բուռ մը գաղթականներ ընդունիլ հայրենի օճախը:

... Կը քարկոծեն մեզ եւ չեն խորշիր ամէնէն անհեթեթ ու ստայօդ առասպելներէն: Կ'ըսեն նոյնիսկ, թէ մենք թշնամի ենք խորհրդային հայրենիքին: Ոչ ոք մեզի չափ կ'ուրախանայ այդ հայրենիքին վերաշինութեան որեւէ լուրջ ձեռնարկի հանդէպ:

Կ'ըսեն նաեւ թէ մենք կը դաւենք մշտապէս Սովետներուն դէմ... մոռցած «իմպէրիալիստ պետութիւններուն»: Այլանդակ կեղծիք մըն ալ այդ: Կեղծիքը արդէն հիմքն է բոլշեւիկեան այդ արտառոց իրաւակարգին. 14 տարիէ ի վեր ճշմարտութիւնը չարաշար կը նահատակուի սովետական երկնքին տակ...

Լաւ գիտեն, որ մենք կը պայքարինք միայն խօսքով, իրենց վարչաձեւը քննադատելով, իրենց կեղծուած ընկերվարութիւնը մերկացնելով, իրենց նիլթած չարիքները խարանելով: Շատ լաւ գիտեն...:

Շատ լաւ գիտեն, որ մենք չենք մասնակցիր որեւէ գաւադրութեան... Եւ այնու ամենայնիւ, այդ մարդիկ՝ որ շատոնց հոչակեր են Դաշնակցութիւնը, որպէս արդէն մեռած, թաղուած, այսօր շարունակ մեզմով են զբաղած եւ իրենց մամուլի ու ժողովներու մէջ անդուլ կը հնչեցնեն անազանդը «Դաշնակիներուն» դէմ, վասն զի միշտ աւելի կը համոզուին, որ ժողովուրդը արտով, գաղափարով այդ Դաշնակիներուն հետ է, որ նա կ'ատէ բոլշեւիկ իրաւակարգը իր Չեկաներով, ու տգրուկ պաշտօնեաներով, որոնք կը քշեն այդ ժողովուրդը մարակ ու խարազանով, որպէս անբան ոչխարներու հօտ մը...:

... Եւ օրին մէկը — 1921ի փետրուար 18ին — դաշնութեան բաժակը լորձեցաւ, բռնութիւնը հասաւ իր գագաթնակէտին եւ ժողովրդական ցասումը պոռթկաց բուռն կատաղութեամբ...

Գատարուեցաւ փետրուարեան անմոռանալի ժեսթը իր արտակարգ խիզախութեամբ ու զեղեցկութեամբ: Անոր առջեւ խոնարհեցաւ նոյնինքն կարմիր Պապը — Լէնինի: Նոր, աւելի ատուր բանակ ճամբելով դէպի Երեւան, վերանուաճելով Հայաստանը նա հանդիսաւոր նամակով մատեց իր կովկասեան ու հայ ճեռերը, շրա-

հանգեց անոնց՝ չհետեւիլ կուրօրէն իրենց ռուս ընկերներուն, զգուշութեամբ վարուիլ շինական ժողովուրդի հետ, խուսափիլ անօգուտ զրդռումներէ: Եւ Լէնինի հեռացուցհին, ապիկար վարչութիւնը Երեւանէն ու նոր վարչապետ մը ճամբեց Հայաստան, որմէ յետոյ նախկին վայրագ ոէժիմը աստիճան մը մեղմացաւ, մահավճիռները նուազեցան, կարմիր տէրրօրը հետզհետէ տեղի տուաւ ճերմակ հալածանքին, զնդակահարութիւններու փոխարէն՝ ոկսան քշել գաղափարական երիտասարդութիւնը դէպի Ռուսիոյ եւ Սիբիրի խորքերը...

Դիրդագին անակնկալ մ'եղաւ Հայոց ապստամբութիւնը բուն իսկ Լէնինի ստեղծած, անոր ձեռքով նուիրագործուած անաբեւկչական ոէժիմին դէմ. եւ զուցէ, ո՞վ գիտէ, որոշ չափով ազդեց նաեւ անսխալական Պապի գործելակերպին վրայ, քանի որ հալածանքի, տէրրօրի նոյն մեղմացումը հետզհետէ շեշտուեցաւ համառուսական կացութեան մէջ: Այն օրէն ինչ բոլշեւիզմը ճարակեր էր հսկայածաւալ կայսրութիւնը իր այլազան ժողովուրդներով, ոչ մէկը այդ ժողովուրդներէն չէր համարձակեր ըմբոստութեան նշոյլ մը անգամ ցուցնել Մոսկուայի սատրապներուն դէմ, որոնք գիտեն պատասխանել իրենց անհնազանդ ճօրտերուն Համիտեան վրէժխնդրութեամբ, զանգուածային գնդակահարութիւններով... Յիշեցէք Վրաստանի ապստամբութիւնը 1924ին:

Ինչո՞ւ հայ ժողովուրդը միայն խիզախեցաւ մին-մինակ ըմբոստանալու ամէնէ բռնապետութեան դէմ: Յիշատակելի պարագայ մըն է, որ 1903 թուականին ալ — երբ ռուս կայսրութիւնը, պլէվէի բացարձակ բռնապետական ոէժիմին տակ, ոչ մի տեղ գինուած ըմբոստութեան նշոյլ չէր ցուցներ — միմիայն հայ ժողովուրդն էր պարզեր ապստամբութեան դրօշը, միմիայն կովկասեան Հայաստանն էր փոթորկուեր արիւնալի բախումներով... Տասնեակ տարիներ ետք ու փոքր Գալիցիոյնեբրու սանձարձակ բռնութիւններուն տակէն յետոյ, այդ ժողովուրդը օր մը հարկադրուեցաւ վեր բարձրացնել նետուած ձեռնոցը եւ Դաշնակցութեան դեկավարութեամբ վարեց շարք մը կռիւներ, որոնք յաղթականով պսակուեցան, քանի որ Թշնամին վերադարձուց իր թալանը — մեր ազգային-եկեղեցական գոյքերը — եւ վերաբացաւ հայ դպրոցները...Ինչո՞ւ մենք-մենակ Հայը:

Ոչ միայն այն պատճառով, որ Դաշնակցութեան ձեռքով գաստիարակուած հայ զանգուածն ու մտաւորականութիւնը քիչ մը զուցէ աւելի ազատասէր ու ռազմունակ են, քան Ռուսաստանի միւս ազգերը, այլ մանաւանդ այն պատճառով որ 1903 եւ 1921 թուականներուն՝ լուծը իրօք դարձեր էր անհանդուրժելի, դանակը իրօք ոսկրին հասեր էր — մանաւանդ պետրուարեան օրերուն... Ոճիր չմնաց, որ չնախիքէին այդ անկոչ հիւրերը սոցիալիզմի մեծ վարդապետութեան անունով, արբութիւն չմնաց, որ չպղծէին, անբռեւակայելի չափեր առին պաշտօնեաներու կամայականութիւնները, թալանն ու հարստահարութիւնը. ի վերջոյ սկսան բանտերու մէջ իսկ կոտորել ժողովուրդի ընտիր զաւակները: Համազասպ եւ այլոց եղերական մահէն յետոյ, հարիւրի չափ մտաւորականներ կը սպասէին նոյն կացինի հարուածներուն երեւանի բանտին մէջ, երբ յանկարծ տեղաց ապստամբ ժողովուրդի լախտի հարուածը...

Հայ բոլշեւիկները կապկեցին իրենց ռուս տէրերը եւ վերազանցեցին զանոնք: Իտալացի հինաւուրց յեղափոխական գրող մը, Ալֆիէրի, կ'ըսէ տեղ մը իր գրուածքին մէջ.

— «Չկայ աւելի դաժան բռնաւոր, քան փոքրիկ բռնաւորները»... Այդպէս եղան հայ կարմիրները, տգէտ, ամբարտաւան եւ անգութ... Գիտեն, որ իրենք ժամանակաւոր տէրերն են երկրի: Գիտեն, որ բոլշեւիզմը փակագիծ մըն է Հայոց արկածալի պատմութեան մէջ: Ազատութիւնը — մարդկային հոգու առաջնագոյն պահանջներէն մին — զի կարող անպատիժ ու յաւիտենօրէն ոտնահարուիլ ու խոշտանգուիլ... եւ առաւել օօրհալիզմի անունով:

Այդ գիտակցութիւնը կը ջղայնացնէ ու կը մղէ գիրենք դէպի արիւնոտ սխրագործութիւններ: Արդէն իսկ ծանր է անոնց քրէական արարքներու dossierն, նոյնիսկ զազրութիւններու մէջ: կը տեսնէք, թէ ինչպէս ամէն օր անոնք կը պղտորեն, կը թունաւորեն մթնոլորտը հիւրընկալ երկիրներու մէջ — Սուրիա, Յունաստան եւ այլուր կը զրգռեն աեղացիները մեր թշուառ զաղթական ժողովուրդին դէմ: Իսկ բուն երկիրը կը տգայ անոնց կրունկներուն տակ, ինչպէս երբեք չէ տգացեր ցարական բռնապետութեան ամէնէն ժահայ օրերուն... Վերջապէս, ո՞վ կարող է ժռռնալ, որ այդ անարժան սերունդը գործիք եղաւ Մոսկուայի տէրերուն, որոնք նիլթեցին պատմութեան մեծագոյն ոճիրներէն մին, դիտակցաբար զոհաբերեցին հայ արիւնաքամ ժողովուրդը իրենց կուսակցական ծրագիրներուն, դինեցին ու ոտքի հանեցին հոգեվարքի դուռը հասած թուրք Ջարդարար պետութիւնը, դաշնակցեցան Քեմալէնի, անոր հետ թեւ թեւի խեղդեցին մեր մանուկ թեւ թեւի խեղդեցին մեր մանուկ Հանրապետութիւնը, եւ բերին ծանճիկը մինչեւ Ախուրեան ու Սուրմալու..., Որո՞ւ համար գաղտնիք է, որ առանց Մոսկուայի հաւանութեան՝ Քեազիմ Գարապէքիրները չպիտի համարձակէին երթալ այդքան հեռուները...

Հայ ժողովուրդը երբեք չպիտի մոռնայ այդ քաոսնալի դաւաճանութիւնը,— եւ բոլշեւիկեան վարչաւուրը չէ, որ պիտի արգիլէ մեզ խարանելու ոճիրները եւ ազատութիւն պահանջելու մեր բազմատանջ ժողովուրդի համար, բոլշեւիկեան վայրաւուրը չէ, որ պիտի արգիլէ մեզ՝ տօնելու հայկական ըմբոստացումի շքեղ գրուագները, տօնելու Փետր. 18ը, զոր գալոց պատմագիրը չպիտի վարանի դասել մարդկային ազատագրական գեղեցկագոյն թռիչքներու ցանկին մէջ»:

Մ. ՎԱՐՈՒՆԴԵԱՆ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

Ֆրանսայի աշխատանքի նախարարութեան վիճակագրութիւնը ցոյց կուտայ անգործութեան սաստկացումը շաբաթէ շաբաթ: 1931 հոկտեմբերի վերջը, ընդամէնը 50,000 անգործ էր արձանագրուած իբր պաշտօնապէս նպաստընկալ: Բայց մինչեւ 12 ամիսվերջ եղած էրորանգործներու թիւը բարձրանայ 50 հազարի, մեծ ոստումով մը, նոյեմբերի վերջը կը հասնէր 92 հազարի. դեկտեմբերի վերջը բարձրացեր էր 147 հազար, իսկ անցեալ շաբթու, արդէն կ'արձանագրուէր 270 հազար:

Ահա, միայն Սէնի նահանգին (Փարիզ) մէջ, իւրաքանչիւր ճիւղի անգործներու վիճակագրութիւնը.—

Մետաղագործութիւն՝ 30,177, — շինութիւններ՝ 16,437, — հիւսուածեղէն՝ 8390, — առեւտրական եւ գրասենեակի պաշտօնեաներ 13098,— գեստեղէն՝ 9853, — նպարեղէն՝ 11454, — կաշեգործութիւն՝ 5096, — պարկ բանուորներ՝ 2837, — սպասաւորներ՝ 3792:

Եթէ յիշենք որ 1927ի տագնապի առեն արձանագրուած նպաստընկալ անգործներու առաւելագոյն թիւն էր եղած 81916, դիւրաւ կրնանք գնահատել ներկայ տագնապին ծանրութիւնը:

Ու թէեւ ապրուստի գիները որոշ նուազում մը ցոյց կուտան, կառավարութիւնը եւ տեղական իշխանութիւնները կը չանան աւելցնել անգործներու որուած նպաստը:

Անշուշտ որ պետութեան կողմէ անգործներու տրուած օրական նպաստի քանակը կրնայ հասնիլ 20 ֆրանքի երեք զաւակով ընտանիքի մը համար՝ 23 ֆրանքի, չորս զաւակով ընտանիքի մը համար 26 ֆրանքի՝ 5 զաւակի տէր ընտանիքի մը համար:

Աւելցնենք թէ նպաստ կրնան ստանալ միայն այն անգործները, որոնց ընտանեկան եկամուտները չեն անցնիր երկու հոգիի համար օրական 23 ֆրանքը եւ 33 ֆրանքը՝ երեք հոգիի համար:

Գալով կէս-անգործներուն, 1931 մարտ 10ի հրամանագիրը որ կ'արտօնէր նպաստի ւսուտւկ մուտւկներու կազմութիւնը, սկսած է գործադրուիլ: Ներկայիս, զանազան համայնքներու մէջ գազմուած են 54 մնուտւկներ՝ որոնք նպաստ կուտան միմիայն կէս-անգործներու:

Փորձեր կատարուեցան երեւան հանելու իրական անգործներու թիւը՝ բաղդատմամբ նպաստընկալ, այսինքն արձանագրուած անգործներու թիւին: Կարելի չեղաւ: Սակայն յաջողեցան գտնել ցուցիչ թիւ մը որ բազմապատկելով նպաստընկալ անգործներու զումարին հետ, մօտաւորապէս երեւան կը հանէ անգործներու բուն թիւը: Այդ ցուցիչ թիւը նախապէս 4ուկէս էր, իջաւ 3ի, այսօր 2 է:

Աշխատանքի քննիչներուն կողմէ ամսական քննութիւնը որ կը կատարուի 100է աւելի մարդ աշխատցնող հաստատութեանց մէջ, ցոյց կուտայ միայն ճարտարարուեստի գործունէութեան տարբերութիւնը:

Ընդհանուր կերպով կարելի է ըսել թէ աշխատանքի ժամանակի նուազումը՝ գործարաններու մէջ, կը հասպատասխանէ հարիւրին 16—17ի:

Յունուար ամիսէն ի վեր, մօտ 300000 օտար գործաւորներ մեկնած են Ֆրանսայէն ինչ որ կը նշանակէ թէ, եթէ այս օտար գործաւորները մեկնած չըլլային իրենց երկիրները կամ անոնց տեղ տեղացիներ գործածուած ըլլային գործի առաւութեան օրերուն, այսօր Ֆրանսա պիտի հասէր մօտ վեց հարիւր հազար արձանագրուած անգործ, նկատելով որ անգործութեան երեսէն այս երեսուն հազար օտարականներու մեկնումէն յետոյ, այսօր, Ֆրանսա նպաստ կուտայ 270,000 անգործներու:

Տագնապը ի՞նչ ազդեցութիւններ գործեց Ֆրանսայի մէջ:

Մինչեւ անցեալ աշնան վերջերը, Ֆրանսա չափաւոր կերպով ազդուած էր տագնապէն, երբ ուրիշ երկիրներ, երկար ատենէ ի վեր արդէն, կը տառապէին: Ֆրանսա իր այս վիճակը կը պարտէր բազմաթիւ պատճառներու: Ճարտարարուեստական եւ երկրագործական արտադրութեան միջեւ օգտաւէտ հաւասարակշռութիւն մը՝ թէ ճարտարագործներուն եւ թէ երկրագործներուն ապահովեր էր կարեւոր ապառում մը՝ ներքին շուկային մէջ: Ուրիշներիններու բաղդատմամբ, թէ ճարտարագործներուն եւ թէ երկրագործները զգուշացեր էին պէտքէն շատ աւելի արտադրելէ: Աւակիզ գատ, սակարաններու մէջ ալ, շահադիտութիւնը այնքան ծաւալ չէր ստացեր որքան արտասահմանեան սակարաններու մէջ:

Ինչ որ ալ ըլլայ սակայն, շրջապատուած երկիրներէ, ուր տագնապը երկար տեւէ ի վեր աւեր կը գործէր, Ֆրանսա չէր կրնար առ յաւէտ անձկաս մնալ: Իր հետեւանք տագնապին, շնորհի գիներու անկման, ֆրանսական շուկան ողողուեցաւ օտար ապրանքներով, մինչ միւս կողմէ, Ֆրանսայի արտածողները հետզհետէ աւելի մեծ դժուարութիւններու կը բախէին արտածման մէջ:

Ֆրանսական արտադրութեան գիները բարձր էին, օտար մաքսատուրքերը կը բարձրանային, օտար պետութիւնները միջոցներ ձեռք կ'առնէին սահմանափակելու իրենց դրամին արտածումը եւ վերջապէս անգլիականի անկումը, որ Ֆրանսայի առջեւ փակեց անգլիական շուկան եւ նման պատճառներ մեծապէս հարուածեցին ֆրանսական արտածութիւնները: Այնպէս որ 1931ին, ֆրանսական առեւտրական հաշուեկշիռը ցոյց կուտար 12 միլիառի բաց մը արտածութիւններուն վրայ:

Ու այս բացին կարեւորութիւնը ցոյց տալու համար, դարձեալ պէտք է դիմենք թուանշաններու լեզուին: Ըսինք թէ աշխատանքի քննիչները ամէն ամիս քննութիւն կը կատարեն արհեստանոցներուն եւ գործարաններուն մէջ: 1931 դեկտեմբեր 1ին, 8856 հաստատութեանց մէջ զտնուող 2 միլիոն 526,945 գործաւորներէն միայն 1 միլիոն 377258, ըսել հարիւրին 54,51 կ'աշխատէին շաբաթական 48 ժամ, 547050 հոգի, (հարիւրին 24,67) կ'աշխատէին շաբաթական 40 ժամէն աւելի եւ 48էն պակաս. 230638 հոգի կ'աշխատէին 40 ժամ,371,544 հոգի, 40 ժամէն պակաս եւ 64521 հոգի 32 ժամէն պակաս:

Այս թիւերը ցոյց կուտան տնտեսական տագնապին կարեւորութիւնը եւ կը ստանան մասնաւոր ծանրութիւն մը, երբ բաղդատենք 1930ի թուանշաններուն հետ: Այդ թուականին, այդ հաստատութեանց մէջ բանող գործաւորներու հարիւրին 93,61ը կ'աշխատէին շաբաթական 48 ժամ կամ աւելի:

Մինչեւ թիւերը սակայն ճշմարիտ կացութիւնը չեն պարզեր զանազան ճարտարարուեստներու. ճարտարարուեստներ զանազան ճիւղերուն վրայ, տագնապը գործած է տարբեր ազդեցութիւններ: Հանքագործութիւնը ամէնէն աւելի ինաստած է, քանի որ անոր գործաւորներուն 26,52 առ հարիւրը միայն կ'աշխատին 48 ժամէն աւելի: Ցետոյ, նուրբ մետաղագործութիւնը՝ 28,44 առ հարիւր, հիւսկեղէնը 31,61 առ հարիւր եւն.:

× Ֆրանսացի հմուտ գրող մը Լիւսիէն Ռօսէ Մանի մէջ բանասխօսութեան մը ընթացքին, անդրադառնալով Ֆրանսայի էմմտական կացութեան, քննադատեց կառավարութեան էմմտական ուղղութիւնը.— Կառավարութեան դէշ եղանակը ըսաւ, այս տարուան վերջաւորութեան երեւան պիտի գայ էմմտացոյցին մէջ 8—9 միլիառ բացով մը: Այնատեն մեր երեսփոխանները կրնան երեւակայել ինչ տուրք որ կ'ուզեն, այս տուրքերը չպիտի զանձուին, որովհետեւ կարելի չէ 100ին 50 համեմատութեամբ նուազած տնտեսութենէ մը քաղել հարիւրին հարիւր գոցելու չափ գրամ:

«Անշուշտ փոխառութիւն պիտի կնքուի դժուարութիւնը հարթելու համար: Բայց փոխառութիւնը կամ յաջորդական փոխառութիւնները պիտի յաջողի՞ն քաղաքական անկայունութեան շրջանի մը մէջ: Պէտք է աշխատիլ որ վերածնին վստահութիւնն ու յաւատեսութիւնը եւ յաջողելու համար, պէտք է որ արտաքին եւ ներքին գործերը աժդրանան»:

ԴՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆ ՄԱՍԵՃԵԱՆ

Մեր թարգմանական գրականութիւնը ծանր եւ անփոխարինելի կորուստ մը ունեցաւ յանձին Յովհ. Խան Մասեճեանի, որ մեռաւ վերջերս հեռաւոր Խարպիճի մէջ:

Մեր թարգմանական գրականութեան մէջ Յովհ. Խան Մասեճեան բացառիկ տեղ մը ունի: Ցիսունէ աւելի հատորներով սատարած է մեր գրականութեան:

Յարգանքի եւ երախտագիտութեան տուրք մըն էր որ կատարեց Գրական Ակումբը, փետր. 20ին, Յովհ. Խան Մասեճեանի յիշատակին եւ այդ առթիւ Պ. Յովհաննէս Զաւրեան կարդաց բարեխիղճ գեկոյց մը, նուիրուած անոր գրական եւ դիւանագիտական գործունէութեան:

Ահա այդ գեկոյցին գլխաւոր մտքերը.—

Յովհ. Խան Մասեճեան ծնած է Թէհրան 1864 փետր. 2ին, միջակ կարողութեան տէր քաղքենի ընտանիքի մը մէջ: Իր նախնական կրթութիւնը ստացած է Սուրբ Բարթողիմէոս եկեղեցիի դպրոցին մէջ, Մկրտիչ վարդապետի ձեռքին տակ:

1870ին կը մտնէ Թէհրանի Հայկազեան դպրոցը եւ կ'աւարտէ 1878ին ոսկեհատ նիշով: 1879ին կը սկսի ֆրանսերէն դասեր առնել իր մօրեղբայր Երուանդեան Խանէն: 1882ին Յովհաննէսի ծնողքը կը ղրկեն Փարիզ իր ուսումը կատարելագործելու համար: Երեք տարի ետոյ կը վերադառնայ Պարսկաստան եւ կը մտնէ արտաքին գործերու նախարարութեան մէջ թարգմանի պաշտօնով: Պաշտօնի բարձրացում կ'ունենայ շուտով եւ 1887ին Անգլիոյ Վիքթորիա թագուհիին պահակալութեան յիսնամեայ յոբելեանի առեն, Պարսից արտակարգ պատգամաւորութեան կազմի մէջ կը մտնէ աւագ թարգմանի պաշտօնով: 1894ին, Նիքոլա Բ. ցարին գահակալութիւնը շնորհաւորելու համար Փեթերսպուրգ ղրկուած պատգամաւորութեան մէջ դարձեալ աւագ թարգմանի պաշտօնը կը կատարէ: 1896ին կը նշանակուի Պարսից արտաքին նախարարութեան վարիչ, 1897ին կը մեկնի դարձեալ Լոնտոն, Վիքթորիա թագուհիին 60ամեակը շնորհաւորող պատուիրակութեան հետ: 1900ին կը նշանակուի Պերլինի պարսկական դեսպանատան աւագ խորհրդական եւ վեց տարի կը մնայ այդ պաշտօնին մէջ: 1906ին կը կատարէ դեսպանի փոխանորդ պաշտօնը եւ 1911ին մէկ տարուան համար կը վերադառնայ Թէհրան եւ կը ստանձնէ պետական գործերու վարիչի պաշտօնը եւ կը զբաղի գործերու կարգադրութեամբ: 1912ին կը նշանակուի Պերլինի պարսկական դեսպան:

Համաշխարհային պատերազմի ծովն. Խանը կը գտնուի Պերլին: Շատ Հայեր ապաստանած էին նկատի առնելով Պարսկաստանի չեզոքութիւնը եւ բարեյաջող աշակերտութեան: Պատերազմի վերջին տարիները, շատերու պէս ան ալ տարուեցաւ Հայաստանի անկաթեան յոյսերով, թողուց պաշտօնը եւ մտաւ Ազգ. պատուիրակութեան կազմին մէջ, մեծ օժանդակութիւն ցոյց տալով Պօղոս Նուպար փաշային: Հանրապետութեան կազմութենէն վերջ, Հայաստանի կառավարութեան կողմէ տրաւիրուեցաւ Լոնտոնի դեսպանութեան, սակայն անգլիական կառավարութիւնը որոշած է անոր տեղը չբանալ եւ իր տեղը նշանակուեցաւ ուրիշ մը:

Պարսիկները դիւրութեամբ չյանձնեցան Յովհաննէս Խանին Հայաստանին տուած նախապատուութիւնը: Մինչեւ 1927, ան առանց պաշտօնի մնաց եւ ապրեցաւ Փարիզ ու Լոնտոն: 1927ին ընտրուեցաւ պարսիկ խորհրդարանի անդամ, թէհրան վերադարձաւ եւ քիչ վերջ Լոնտոնի դեսպան կարգուեցաւ: Յետոյ նշանակուեցաւ Թօքիոյ դեսպան, կլիման չհկաւ իրեն, ուստի, հրաժարեցաւ պաշտօնէն, եւ վերադարձին Խարպիճի մէջ մեռաւ 18 նոյ. 1931ին: Խարպիճէն փետր. 9, «Յառաջ»ի ղրկուած թղթակցութենէ մը կ'երեւի որ Յովհաննէս Խանը մեռեր է թոքատապէ: Ֆրանսական հիւպատոսը ժամանակաւրապէս հողին յանձներ է մարմինը մահմետական ծէսով, կասկածով թէ պարսիկ է: Պարսիկ կառավարութիւնը որոշած է անոր աճիւնը փոխադրել Պարսկաստան:

(ՅԱՒԱՋ — Մեր մասնաւոր տեղեկութեան համաձայն, այս հոխորտութիւնը չպիտի կատարուի, խորհրդային իշխանութիւնը վեց հարիւր ոսկի ստերլին պահանջած ըլլալով իբրեւ ծախք):

Այսպէս տխուր եւ մենաւոր վերջացուց իր կեանքը Յովհաննէս Խան Մասեճեան:

Որպէս ժառանգ, Յովհաննէս Խան վերին աստիճանի զգայուն եւ կրեկից սիրտ ունէր: Օժանդակած շատ մը ուսանողներու եւ քաջալերած ու հնարաւորութիւն ստեղծած ուսանելու:

Իբր պետական պաշտօնեայ ենթադրուած է բարեխիղճ ու չանասէր: Ան կրնայ միայն պաշտօնը չէր կրնար դոնացնել: Դեռ Հայկազեան գրոցի եղած առեն, անոր մէջ սէրն ու նախանձը դէպի հայ գրականութիւնը ուժգին էր: Իսկ ուսանողական տարիներուն անոր առջեւ բացուեցան Ֆրանսական գրականութեան լաւագոյն հորիզոնները: Սկսաւ թարգմանել Ալեքսանդր Տիւմայի Փիէր Լօթիէն եւ ուրիշներէ: Գրական աշխատանքը այնքան գրաւիչ կը գտնէր անոր, որ առաւօտեան ժամը 3ին կը նստէր աշխատանքի սեղանի գլուխը, կը կարդար ու թարգմանութիւններ կ'ընէր անդլերէնէն եւ ֆրանսերէնէն: Ցետոյ Ծին գրասեղանը կը ձգէր եւ գնդակի լարուած աշխատանքը կ'սկսէր: Իր այդ սովորութիւնը մինչեւ վերջ մինչեւ մահը:

Սակայն իր բոլոր թարգմանութիւններուն մէջ, Շէյքսփիրի թարգմանութիւնները մնայուն անուան կ'արժանանան: Շէյքսփիրի թարգմանութիւնները դժուարութիւնը բաժանօթ է: Տակաւին գոյութիւն չունի ոչ մէկ թարգմանութիւն, որ լեզուով, որ ըլլայ անթերի եւ բնագրի արժանիքներուն համապատասխան:

Վիքթոր Հիւկօն անգամ իր տարուան տարագրութեան Անգլիա, չհամարձակեցաւ Շէյքսփիրը թարգմանել ոտանաւորով, մնալով միայն թարգմանիչը, միայն դափար կրնայ տալ անոր մարդկային խորհուրդները: Ան սրբապղծութիւն կը կերեսներ: Ան սրբապղծութիւն կ'համարէր անոր բառերու տեղափոխութիւնն ու յաւաւումը:

Շէյքսփիրի առաջին հաւաքածոն թարգմանութիւնները տեղի ունեցան անցեալ դարու 70ական թուականներուն, նախ վէնետիկի մէկ թարգմանները 1877ին լոյս ընծայեցին «Մակբէթ»ի թարգմանութիւնը, 1879ին Գ. Բարխուդարեանի «Վենետիկի վաճառական»ի առաջին

ԲՈՂՈՔ ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ

(Վ. Կ.)

■■■■■■■■

II

— Ինչպես որ ասացի ձեզ, ես Մոսկվայում էի, երբ ինձ հասան այն վատ լուրերը, որոնք ինձ ստիպեցին անհապաղ վերադառնալ Հայաստան: Ես ուզում եմ ձեզ պատմել այդ մասին, որովհետև այդ լուրերը ինձ համար ոչ միայն անսպասելի էին, այլև ահավոր ցնցող: Ես ամենևին չէի կարող կանխատեսել, որ իմ հեռանալուց հետո կարող է պատահել այնպիսի բան, որ ես ստիպված լինեմ ընդհատել իմ ուսումը և վերադառնալ հայրենիք

ԱՂՋԿԱՑԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

Հայոց ցեղի մասին

ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅՈՑ

Ս. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՀԱՏՈՐ

Ս. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 26 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

26 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1813

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՄԱՓԵԱՆ

ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՅՑ Ո՞Ր ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ...

Մինչեւ ցիմա մէկը չելաւ որ Արեւելքի մեծ ոճիրներուն ճիշդ պատմութիւնը գրէր:

Այսպէս կը վերջացնէ իր «հայասիրական» խորհրդածութիւնները Թուրք հրապարակագիրը, Ֆալիհ Րըֆգի:

Մաղկած՝ Իթթիհատի օրով եւ իր փառքի գագաթնակէտին հասած՝ քէմալապետութեան շրջանին, այս գրագէտը, որ մի եւնոյն ատեն երեսփոխան է, 1915ին գանուած է սուրիական ճակատը, ճշմարիտ փաշայի հրամանին տակ: Այդ օրերու Յուշերն է որ կը պատմէ «Միլլիյէթ»ի մէջ, «Զէթենեայ Լէօ» խորագրին տակ, եւ տեղ-տեղ կը յիշէ նաեւ հայկական անցքերը: Այսօր դրուագ մը հրատարակած ենք Բ. էջին մէջ, եւ վերի տողերն ալ անոր մաս կը կազմեն:

Բայց ուրիշ նշանաւոր գիւտեր ալ ունի Թուրք հրապարակագիրը, «Միլլիյէթ». 19 փետրուար 1932).

— Հայկական պատմութիւնը՝ ոճիրի եւ անձնասպանութեան երկար պատմութիւն մըն է: Եթէ այսօր Անատոլուի մէջ Հայ չէ մնացած, եթէ այնքան բուիերիկներ մարած, բոյներ ցիր ու ցան եղած, երդիքներ փլած են, ատոնց պատճառը ոչ պատմութեան, ոչ ալ ազատագրութեան դատ մըն է: Պատճառը ռուսական քաղաքականութիւնն է եւ հայ յեղափոխական կուսակցութիւնը: (Կը թարգմանենք բուն բնագրէն, զոր Թրքավարի հայերէնի վերածեր են պոլսահայ Թերթերը:

— «Մեծ պատերազմին Հայերը կառավարութեան հետ միաժամանակ իրենց գօրաշարժի պատրաստութիւններն ակսան: Ըւթ տարեկանէն վեր բոլոր այրերը գինուորական ուժ էին. բոլոր կիներուն եւ ծերերուն ցուր կրելու, հաց եփելու, փամփուշտ լեցնելու, վառօդի համար բորակ հաւաքելու, ռումբ շինելու պաշտօն տրուած էր:

— «Հայերուն մէջ սիրելիներ ունենալով, այս ժողովուրդը պարապ տեղը բնաջինջ ընող յեղափոխական կոմիտէին դէմ իրենց չափ զայրոյթ կը զգամ:»

Բայց կը բաւէ: Ամբողջութիւնը կը կարդաք առանձին:

Այսպէս, ուրեմն, եթէ Թուրքիոյ հայ ժողովուրդը ոչնչացաւ պարբերաբար սարքուած եւ 1915ին աննախընթաց կատարելութեան հասած ջարդերով, պատճառը ոչ թէ ազատագրական պայքարն էր, ոչ թէ Թրքական արիւնածարաւ ժանիքն էր, այլ միայն եւ միայն ռուսական քաղաքականութիւնը եւ հայ յեղափոխութիւնը:

Եւ այսպէ՛ս եղած է ամբողջ հարիւր տարի, ոչ միայն Անատոլուի, այլեւ Պալքաններու մէջ...

Ֆալիհ Րըֆգի անշուշտ կը ցաւի որ, թէեւ Հայերը ոչնչացան, բայց Պալքանները փրկուեցան, շնորհիւ նոյն ոճիրներուն...

Եւ այս Թշուառականն է որ կը փորձէ մարդկային, մարդասիրական կերպարանք ստանալ եւ աղաղակել:

— «Մինչեւ հիմա չելաւ մէկը որ գրէր Արեւելքի մեծ ոճիրներուն ճշգրիտ պատմութիւնը»:

Բայց այդ պատմութիւնը շատո՛նց գրուած է, պէ՛յ էֆէնտի՛: Գրուած է անխնայ խարանելով ձեր արիւնաթաթախ ճակատն ու ձեռքերը: Գրուած է ձեր լուծէն փրկուած ժողովուրդներու անկախութեամբ եւ յաղթական ալացքով, իսկ մնացեալներուն աննկուն կեցուածքով:

Ո՞ր յանգեցան, վերջապէս, «Պալքանի եւ Անատոլուի մէկ դարէ աւելի տեւող աղէտները»:

Ո՞ւր են օսմանեան մեծագո՛ր կայսրութեան անբաժան մասերը — Ռումանիան, Պուլկարիան, Սերպիան, Յունաստանը, Ալպանիան, Մակեդոնիան, Թրակիան, Կրետէն, Կիպրոսը, Եգիպտոսը, Սուրիան, Լիբանանը, Պաղեստինը, Միջագետքը, Արաբիան (Հիճազ եւ Եմէն): Ո՞ւր են Մարոքը, Ալժերիան, Ափրիկեան Տրիպոլիսը:

Եւ ո՞ւր կ'երթայ, ո՞ւր պիտի յանգի այսօրուան Թուրքիան, յաջողօրէն շարունակելով պապերուն քաղաքականութիւնը, հալածելով, հարստահարելով, աւարի տալով, իսլամացնելով կամ պարբերաբար ջարդելով:

Արեւելքի ճշգրիտ պատմութիւնը շատո՛նց գրուած եւ դեռ կրնայ գրուիլ: Ֆալիհ Րըֆգիներուն կը մնայ գրել բուն իսկ իրենց պատմութիւնը: Եւ իրե՛նց բարիքին համար:

Թող վերջապէս երեւան ելլէ մէկ հատիկ Թուրք, որ համարձակի գրել ճշգրիտ պատմութիւնը օսմանեան, Իթթիհատական եւ քէմալական Թուրքիաներուն, մէկզմէկ դնելով օտար աշխարհակալութեանց բոլոր մեղքերը, եւ ղէմ դիմաց կանգնելով իրենց լուծին ենթակայ ժողովուրդներու հետ:

Կ'ըսենք մէկ հատիկ Թուրք, — հազուագիւտ հրէշ մը — որ պատմէր թէ, օրինակ, ի՛նչպէս ժողովուրդի մը բոլոր այրերը խարէութեամբ կանչուեցան, շղթայակապ աքսորելէ եւ մինչեւ 45 տարեկանը զինուոր տանելէ յետոյ, երկու-երեք ամսուան ընթացքին բոլորը մէկ, եւ տունը մնացած ծերունիները, պառաւները եւ մանուկներն ալ, ոչնչացուցին կախաղանով, բիրով, կացինով, բահով, բրիչով, խմբական գնդակահարութիւններով, անօթի մեռցնելով, ոտքերուն քար կապած ծովը նետելով, գետերու մէջ հրացանի բռնելով, ժայռերէ վար գլորելով, կիրճերու մէջ մորթելով, եկեղեցիներու կամ գոմերու մէջ հրկիզելով, կիներն ու աղջիկները աւարի տալով, շուկայէ շուկայ ծախելով, տասը տարեկանէն վար մանուկները իսլամացնելով, միլիոններու շարժուն եւ անշարժ հարստութիւն բռնագրաւելով, եւ Մնացորդաց վերջին ճիացորդն ալ յափշտակելով...

Այս պատմութիւնն է որ լրիւ չէ գրուած տակաւին, պէ՛յ էֆէնտի, իսկ ձեր չորնալիք ձեռքերով ոչ իսկ մէկ տող:

Հրամեցէք ասպարէզ, եւ Թող բսեն Թէ մէկ տղամարդ փայլեցաւ Թրքական երկնակամարին վրայ:

Օգուտը նորէն ձերն է:

Բանակները ունէիք դուք յեղափոխական կոմիտէներուն դէմ, ամբողջ պետութեան մը զէն ու զրահը: Բայց փոխանակ «կոմիտէճի»ն հետապնդելու, մէկ միլիոն անզէն այր, կին եւ երախայ կոտորեցիք, որովհետեւ ԿՈՏՈՐԵԼ էր ձեր նպատակը — ինչպէս ձեր ամբողջ պատմութիւնը, սերունդէ սերունդ:

Որովհետեւ, այն ատեն է որ պիտի լուսաբանուի Թէ ո՛վ ի՛նչպէս սկսաւ, եւ ո՛ւր յանգեցաւ:

Արիւնով ջրազաց չի դառնար:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՎՏԱՆԳԻՆ ԴԷՄ

Համայնավարութիւնը ըստ էութեան՝ իբր ընկերային շարժում, այդքան մեծ վտանգ չպիտի նկատէինք մեզ համար, եթէ կենսական յուզեգոյն անդրադարձումներ չունենար հայ գաղթական զանգուածներուն վրայ:

Իբր օտար երկիրներու ապաստանեալ բնակիչ, ո՛չ միայն բռնադատուած ենք յարգելու տեղական օրէնքները, այլ նաեւ շատ բան զիջելու մեր մարդկային բնական ու տարրական իրաւունքներէն:

Վերջին ժամու յեղափոխականը Թող չփութայ «ստրկամտութիւն» որակելու ընթացքը անտէր ժողովուրդի մը, որ օտար օրէնքներու ձնշումին տակ, իր խարխուլ գոյութիւնը կը պաշտպանէ՝ առաջնորդուած իր բնազդական ողջմտութենէն:

Սակայն, այդ չի բաւեր փարատելու համայնավար վտանգը,— գաղթահայ գոյութեան դամոկլեան սուրը — որ սկսած է բացայայտ լրբութեամբ, սպառնալ գաղութներուն:

Ամէն ժողովուրդ իր գոյութիւնը կը պաշտպանէ համաձայն իր միջոցներուն եւ յարմարութիւններուն:

Պետութիւնները՝ օրինական արգելքներէ զատ, ունին բանտութեան գործիքներ ալ:

Մենք, Հայը՝ իբր համայնավար օտարին մասնանշելու իրաւունքն իսկ չունինք: Ու լաւ է որ այդպէս է: Բայց իրաւունքն ունինք մենք մեզ պաշտպանելու մեր միջոցներով ու տրամադրութիւններով:

Եւ եթէ համոզուած ենք որ համայնավարութիւնը կը կազմէ գաղութներու ամենամեծ վտանգը, ատեն է որ փաստը տանք մեր համոզման, կազմերով ընդդէմ համայնավարութեան «միացեալ եւ անկախ ճակատը». միացեալ՝ հայ ազգային բոլոր առողջ ուժերով եւ անկախ՝ կուսակցական ու հատուածական ամէն նկատումներէ:

Կրնա՞նք սակայն:

Մ. Ե

Ամազեանի մէկ միլիոնը

Ամազեան որ ինչպէս կը յիշուի, մեղադրուած ու բանտարկուած էր սպանութեան մը վերագրուժով, դատ բացած է մասնագէտ գիտունի մը դէմ, որուն տեղեկագրին վրայ էր որ հարցաքննիչ դատաւորը զայն ենթարկեր էր դատական հետապնդման:

Ամազեան մէկ միլիոն կը պահանջէ Պ. Ամինէ, որ այն ատենները փոխնորէնն էր դատական ինքնութեան սպասարկութենէն:

Ամազեան կը մեղադրէ Պ. Ամինը թէ, երբ կարգ մը ստուգութիւններու պաշտօնը ստանձնեց, շարժեցաւ հակաօրինական կերպով եւ անոր հաւաստումին վրայէրորինքը ամբաստանութեան տակ ինկաւ:

Ամազեանը հետապնդողը եւ բանտարկողը հարցաքննիչ դատաւորն է. սակայն ան դատ կը բանայ մասնագէտին դէմ, որովհետեւ Ֆրանսայի մէջ, դատաւորները կարելի չէ պատասխանատուութեան կանչել:

Առաջին դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ չորեքշաբթի օր, քաղաքային ատեանին առջեւ: Ամազեանի փաստաբանն էր Պ. Շարլ Լըկուան, որ Ռիկոտէնի ոճրին ամբաստանութեան ալ պաշտպանի դեր ստանձնեց:

Մէկ շաբաթ յետոյ պիտի խօսի Պ. Ամիի փաստաբանը:

Կը հրաժարին...

Համայնավար երեսփոխան եւ ծանօթ փաստաբան Պ. Ընտէ Պէրթօն Մոսկուայի կեդրոնէն մերժուած ըլլալով իբրեւ թեկնածու Ֆրանսայի նոր ընտրութեանց, հրաժարեցաւ համայնավար կուսակցութենէն եւ երեսփ. ժողովի բոլշեւիկ խմբակցութենէն: Իրեն հետ հրաժարած են նաեւ ուրիշ չորս բոլշեւիկ երեսփոխաններ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Մուրհակաւոր ապահովութեան համար

Մասնաւոր աղբիւրէ մը կը լսենք Թէ՝ ապահովութիւն տրուած է սահմանադրական ընկերութեան, որուն մասին կարգ մը պահանջներ ըրած էր Թուրքիա: Ընթացք չպիտի տրուի 280 անձերու (հայ, քիւրտ, ասորի) հետեւման առաջարկին եւ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին անդորրութեան պահպանման համար:

Խստութիւններ Սուրիոյ մէջ

Պ. փոնսօ, Սուրիոյ մարզպանը, հրամանագիր մը հրատարակեց որով ծանր սահմանադիր ժողովի ընտրութեանց առթիւ:

Ինչպէս յայտնի է, ընտրութիւնները յետաձգուած են դամասկոսի եւ Հալէպի մէջ, ծագած խռովութեանց հետեւանքով, եւ տեղի պիտի ունենան մարտի կիսուն:

Սահմանադիր ժողովը պիտի բացուի մարտ 24ին:

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ջինաթափութեան ժողովի դիւանը, Հէնտըրսընի նախագահութեամբ նիստ մը գումարեց եւ որոշեց ժողովին ներկայացնել Տետեեալ առաջարկները:

1) *Ժողովին աշխատանքները դադրեցնել մարտ 19էն սկսեալ, երկու շաբթուան համար:*

2) *Արտօնել ընդհանուր յանձնախումբին որ, ի Նարկին կարեւոր կազմել մասնախումբեր, որոնց կազմութիւնը անհրաժեշտ կը նկատուի աշխատանքներու ընթացքը ապահովելու համար:*

Ժողովին ներկայացուած բոլոր առաջարկները (ինչպէս նաեւ զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնախումբին մշակած նախագիծը, պիտի յղուին ընդհանուր յանձնախումբին, որ ուսումնասիրէ զանոնք եւ հետզհետէ Նարցերը պիտի յղէ մասնախումբերուն, որպէսզի իրենց կարգին ուսումնասիրեն եւ տեղեկագիր ներկայացնեն ընդհանուր յանձնախումբին:

Վիճաբանութեան ընթացքը

Չորեքշաբթի օր, բոլոր պատուիրակութեանց պետերը ժողով գումարեցին Հէնտըրսընի նախագահութեամբ, եւ տեղեկաբեր նշանակուեցաւ Պ. Պէնէշ, Չեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարը: Նախագահը առաջարկեց անմիջապէս ձեռնարկել վերջնական օրակարգի կազմութեան, աչքի առջեւ ունենալով բոլոր ծրագիրներն ու նիւթերը:

Բրիտանական պատուիրակը առաջարկեց վիճաբանութեանց հիմք ընդունիլ նախապատրաստական ժողովին կազմած նախագիծը, որուն վրայ հինգ տարի աշխատեր են մասնագէտները: Ֆրանսայի վարչապետը, որ միեւնոյն ատեն առաջին պատուիրակն է, յայտարարեց Թէ կատարելապէս համաձայն է իր պաշտօնակիցին, այսինքն 1930ի նախագիծը պէտք է հիմք ծառայէ ժողովին աշխատութեանց:

Ասոր վրայ, խօսք առաւ Պ. Լիտվինով, Խ. Միութեան ներկայացուցիչը եւ դիտել տուաւ Թէ 1930ի նախագծին մաս չի կազմեր խորհրդային ծրագիրը, որ կը պահանջէ բացարձակ զինաթափութիւն, ոչնչացում բանակի, նաւատորմի, զինուորութեան եւ ռազմական բոլոր միջոցներու: Եթէ, ըսաւ, մեր ծրագիրն ընդունուի, այլեւս հարկ չի մնար ուրիշ ծրագրի վրայ որոճալու: «Խորհրդային ծրագիրը չի հակասեր խորհրդաժողովին նպատակին, որ է սպառազինութեանց կրճատում, որովհետեւ կարելի է կրճատումները հասցնել մինչեւ զերոյի»:

Իտալական պատուիրակն ալ միացաւ իր անդլիացի եւ ֆրանսացի պաշտօնակիցներուն: Նոյնպէս գերմանական պատուիրակը, որ շեշտեց Թէ իր ծրագիրը կը ձգտի լրացնել առաջարկուած նախագիծը եւ խնդրեց որ քննութեան ենթարկեն երկուքը մէկ: Պ. Թուատիէօ պատասխանելով Լիտվինովի դիտողութիւններուն, առաջարկեց որ անմիջապէս քննութեան ենթարկուի խորհրդային ծրագիրը: Գալով գերմանական առաջարկին, Պ. Թուատիէօ զոհունակութիւն յայտնեց համաձայնութեան համար, բայց դիտել տուաւ Թէ Ֆրանսա ամբողջ հինգ տարի աշխատած է կարգ մը սկզբունքներ ընդունիլ տալու համար եւ չի կրնար հաւանիլ որ անոնց տեղ դրուին գերմանական պատուիրակութեան առաջարկած սկզբունքները:

Հունգարիոյ, Թուրքիոյ եւ Ճափոնի պատուիրակներն ալ միացան բրիտանական առաջարկին: Նախագահ Հէնտըրսըն զոհունակութիւն յայտնեց պատուիրակութեանց «հրաշալի միաձայնութեան համար» եւ որոշուեցաւ մէկ նիստ մէջ (հինգշաբթի) դէմ դիմաց քննել ընդհանուր նախագիծը եւ խորհրդային ծրագիրը:

Այս առթիւ, փակուեցան ընդհանուր վիճաբանութիւնները, որոնց ժամանակցած են 50 ատենախօսներ, 49 երկիրներէ: (Ժողովին կը մասնակցին 57 պետութիւններ): Վերջին խօսողներն եղան Աֆղանիստանի, Յունաստանի, Ալպանիոյ եւ Փանամայի ներկայացուցիչները:

Բացում գերման խորհրդարանին

Անցեալ հոկտեմբերի իր կարճ նստաշրջանէն յետոյ, առաջին անգամ ըլլալով, գերման խորհրդարանը բացուեցաւ նախորդ օր:

Այս առթիւ, ոստիկանութիւնը կարգապահական խիստ միջոցներու դիմած էր:

Կառավարութեան կողմէ, Ներքին նախարարը նախագահական ընտրութեան Թուական առաջարկեց մարտ 13 եւ ապրիլ 10:

Այս յայտարարութենէն յետոյ, Հիթլէրեան երեսփոխան մը կէօպպէլս խօսք առնելով, բուռն յարձակում մը գործեց կառավարութեան, խորհրդարանի մեծամասնութեան եւ նախագահ Հինտէնպուրկի դէմ, ծանր մեղադիր տեղի տալով:

Նիստի դադարի ընթացքին, երեսփ. ժողովի երէցներու ժողովը նկատի առնելով Հիթլէրեան երեսփոխանին կողմէ Հանրապետութեան նախագահին ուղղուած անարգանքները ծանրութիւնը, որոշեց զայն վտարել նիստէն, ինչ որ կատարուեցաւ, աչքերու եւ ձախերու բուռն աղմուկին մէջ:

Ցանկալի կողապուտ՝ դրամատուն մը

Չորեքշաբթի կէս օրին չորս դիմակաւորներ մտան Փարիզի ամէնէն բանուկ պողոտաներէն Ռիւ Լաֆայէթի վրայ Նաստատուած դրա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Որքերը նորեկ մնացին

Ինչպէս գրեցինք, երկուշաբթի օր պիրէոնէն պաՀուն մեկնեցաւ ներգաղթի երկրորդ կարաւանը, 1215 հոգի:

Դժբախտաբար այս կարաւանէն ալ դուրս ձգուած են մակեդոնիայէն ՌՀէնք գացած որքերը, որոնք սոսկալի Թշուառութեան մատնուած են: (Տես տակի լուրը):

Այս որքերուն համար, առաջնորդ Մազլումեան արք. եւ բարեգործականի մասնաճիւղի ատենապետը դիմած են պ. դ. շահիվերտեանին, բայց այս վերջինը անդրդուելի մնացած է: Պ. շահիվերտեան մերժած է ցանկերու մէջ արձանագրել զանոնք:

Թերթերու տեղեկութեանց հաւանաբար, մինչեւ հիմա մօտաւորապէս 8 հազար հոգի արձանագրուած են ներգաղթի ցանկերուն մէջ:

Երկրորդ կարաւանով մեկնած են նաեւ խումբ մը հոկտեմբերիկներ որոնք վերջերս մասնակցած էին հայկակառավարական ցոյցերու:

Գաղթողներուն մէկը

«Նոր Օր» մասնաւոր նամակ մը կը քաղէ հետեւեալ տեղեկութիւնը.—

«Մեզի ղրկեցին հեռաւոր գիւղ մը. ցուրտը սոսկալի էր եւ գործ չկար: Ստիպուեցայ փախուստ տալ եւ երեւան հասնիլ: Յաջորդ օրը ներքակալեցին եւ իբր կառավարական հրամաններու եւ կարգադրութիւններու անսաստող, որոշեցին աքսորել: Մինչեւ որ նոր նամակ չգրեմ ձեզի, դուք մի գրէք: Շասցէ չունիմ եւ չեմ գիտեր Թէ ուր պիտի ղրկեն: Իմ ճակատագիրս ալ այս եղաւ»:

Հինգերորդ դէպքը

Ցառձակում մը Աբէնթի Ազգ. Վարչութեան Ատենապետին դէմ

«Նոր Օր»ի մէջ կը կարդանք (21, փետր.).—

Ուրբաթ առտուան ժամը 10ին, Մակեդոնիայէն եկած եւ առժամապէս Քոքինիա տեղաւորուած 120 որբեր եւ գաղթականներ, որոնք ներգաղթի ցանկերուն մէջ արձանագրուած չեն, պաշարած են Ազգ. կեդր. վարչութեան ատենապետ պ. Գրիգոր Բարադամեանին բնակարանը եւ սկսած են պոռալ. «անօթի ենք, հաց կ'ուզենք»:

Որբերը կը պահանջեն որ պ. Գ. Բարադամեան ընկերանայ իրենց եւ միջամտէ Բարեգործականի մասնաճիւղին մօտ, որպէսզի զի Հոգայ զիրենք: պ. Գ. Բարադամեան առարկած է Թէ զբաղած ըլլալով, չի կրնար խանութէն բաժնուիլ եւ տրամադիր կ'ըլլայ քանի մը Հարիւր տրախմի տալու: Բայց յետոյ, եղած պնդումներուն վրայ, կ'առաջարկէ պատուիրակութիւն մը կազմել, դիմելու Համար:

Որբերը սակայն կը մերժեն, եւ կը պնդեն որ վարչութեան ատենապետը անպատճառ ընկերանայ իրենց: պ. Գ. Բարադամեան տեսնելով որ գրգռութիւնը եւ ադմուկը կը բարձրանայ, կը փորձէ դուրս ելլել բնակարանի երկրորդ դուռնէն: Որբերը սակայն այդ դուռն ալ պաշարած ըլլալով, պ. Բարադամեան դարձեալ տուն կը մտնէ: Ասոր վրայ, Որ. Բարադամեան կը դիմէ Քոքինիոյ ոստիկանութեան, յայտնելով որ իր եղբայրը վտանգի տակ կը գտնուի: Անմիջապէս ոստիկաններ կը փութան եւ կը պաշարեն ցուցարարները, որոնցմէ քանի մը Հոգի կը ձերբակալեն:

պ. Գ. Բարադամեան յետոյ կը ներկայանայ ոստիկանութեան եւ ազատ արձակել տալով ձերբակալուած որբերը, կու տայ քանի մը Հարիւր տրախմի իբրեւ Հացագին:

ՅԱՒԱՋ.— Այս հինգերորդ դէպքն է Շահվերտեանի Աթէնք ժամանումէն ի վեր:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՇԱՎԱՆԴԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՀԱՅՏՆԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՅԻՆ ՎԱՐՈՒՀԱՅՏՆԵՐԸ

ՕՐՈՒՆԱԿ ՇԱՐՔԱՅԻՆ ՀՈՂԵՐ

ՍՏԱԼԻՆ ՀԱՓԵԼԻ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ

Ի ՎԱՐԱՆԻՍԱՅԻ ԿԱՏԱՐԸ

ԱՂԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՅԻՆ ՎԱՐՈՒՀԱՅՏՆԵՐԸ

Ա. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՅԻՆ ՎԱՐՈՒՀԱՅՏՆԵՐԸ

Հայկական հողային վարուհայտները ունեն իրենց ուրոյն առանձնայատկութիւնները, որոնք պայմանաւորուած են հայկական հողերի ինքնայատուկ յատկութիւններով, հայ գիւղացիութեան տնտեսական կեանքի առանձնայատկութիւններով եւ հայ գիւղացու հոգեբանութեան ինքնայատուկ գծերով։

ԲՐՈՆՅ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

(Վ. Ի Գ)

II

Ա. ՊՊՍՍ

Ու թեև ոչ մեծ էր ընտանիքը, բայց ամեն մի անդամ նրանում ինքն իր տեղն ուներ, ինքն իր դերն էր կատարում, ինքն իր պարտականությունն էր կրում, ինքն իր ուրախությունն ու վիշտը, հոգսերն ու մտածմունքները... Ամեն մի անդամ ընտանիքի, ամեն մի հոգի, որ ապրում էր այդ տանիքի տակ, ամեն մի սիրտ, որ բաբախում էր այդ պատերի մեջ, ամեն մի հայացք, որ նայում էր այդ պատուհաններից, ամեն մի ոտնաձայն, որ լսվում էր այդ դռներից, ամեն մի ձայն, որ հնչում էր այդ օդում, ամեն մի ծիծաղ, որ թնդում էր այդ սենյակներում, ամեն մի արցունք, որ թափվում էր այդ հատակի վրա, ամեն մի հառաչանք, որ լսվում էր այդ անկյուններում, ամեն մի ժպիտ, որ փայլում էր այդ դեմքերի վրա, ամեն մի խոսք, որ ասվում էր այդ շրթունքներից, ամեն մի մտքի թռիչք, որ ծնվում էր այդ ուղեղներում, ամեն մի զգացմունք, որ ծագում էր այդ հոգիներում, ամեն մի ցանկություն, որ ծնվում էր այդ սրտերում, ամեն մի ձգտում, որ ներշնչվում էր այդ հոգիներից, ամեն մի ոգևորություն, որ ներշնչվում էր այդ սրտերից, ամեն մի հիասթափություն, որ ներշնչվում էր այդ հոգիներից, ամեն մի հույս, որ ներշնչվում էր այդ սրտերից, ամեն մի հավատ, որ ներշնչվում էր այդ հոգիներից, ամեն մի սեր, որ ներշնչվում էր այդ սրտերից, ամեն մի ատելություն, որ ներշնչվում էր այդ հոգիներից, ամեն մի ուրախություն, որ ներշնչվում էր այդ սրտերից, ամեն մի վիշտ, որ ներշնչվում էր այդ հոգիներից, ամեն մի հոգս, որ ներշնչվում էր այդ սրտերից, ամեն մի հոգեվարք, որ ներշնչվում էր այդ հոգիներից, ամեն մի մահ, որ ներշնչվում էր այդ սրտերից, ամեն մի հարություն, որ ներշնչվում էր այդ հոգիներից, ամեն մի հավիտենություն, որ ներշնչվում էր այդ սրտերից, ամեն մի անանցանելիություն, որ ներշնչվում էր այդ հոգիներից, ամեն մի անանցանելի

մատուն մը, (թիւ 15, Պանք Պարուխ) եւ սարսափի մատնելով պաշտօնեաները, 130,000 ֆր. յափշտակեցին ու անհետացան։

Ճաշի ժամն էր եւ պաշտօնեաները կը պատրաստուէին վակել դրամատունը, երբ դիմակաւորները աւտոմաթիները բռնած, «Ձեռքերը վե՛ր» պոռացին եւ հատ մըն ալ պարպեցին։ Պաշտօնեաներէն մէկը դիմադրած ըլլալով, դաշոյնի ծակր Նարուած մը ստացաւ կուրծքէն։ Յարձակողները դրամարկղին յարակից սենեակ մը թխեցին մինչ պաշտօնեաները եւ հանգիստ պարպեցին դրամարկղը, որ բաց էր տակաւին։

Վարի յարկին վարձակալը աղմուկը լսելով, լուր տուաւ ոստիկանութեան, բայց դիմակաւորները չուած էին, առանց ո՛ր եւ է հետք ձգելու։ Ինչպէս կ'երեւայ, երեքը ներս մտած էին, իսկ չորրորդը դուրսը կը սպասէր լիքը շարժով մը։ Սանդուղքին վրայ տրցակ մը փոստի ֆրանքնոց գտաւ դռնապանը։

Պանք Պարուխի պաշտօնեաները եւ յաճախորդները մեծ մասով Սերպեր, Չեխեր եւ Լեհեր են։ Կը կարծուի թէ յարձակողները Չուն. գարացի են։

Ջիւանճափոնական պատերազմը

Վու-Սունկի, Քեանկ-Ուանի, Շափէյի շուրջ սկսած ճափոնական յարձակումը կանգ առած էր նախորդ օր։ երկու հակառակորդ կողմերը գիւրաւ կը ումբակոծեն։ ճափոնցիները կը զօրացնեն իրենց դիրքերը, սպասելով օգնական ուժերու։

Ջինացիներն եւս, կը զօրացնեն իրենց դիրքերը, այնպէս որ ճափոնական ուժերը չկարենան շափէյը պաշարել։ ճափոնական յառաջխաղացումը արգիլելու համար, Ջինացիները օդը հանեցին բազմաթիւ կամուրջներ։

× Շանկհայէն տրուած վերջին լուրերու համաձայն մէկ օր տեւող հանդարտութենէ վերջ, ճափոնցիները կրկին սկսան յարձակման մը, այս անգամ աւելի ուժգին, Քեանկ-Ուանի ճակատին վրայ։

Սակայն չինական զօրախումբերը յաջողեցան պահպանել իրենց դիրքերը։ Գիշերը տեղացող անձրեւը դժուարացուցած էր չինական գործողութիւնները։ Թրաճները լեցուած են ջուրով եւ երկու կողմի գինուորները տառապանքներու ենթարկուեցան։ կը հերքուի այն լուրը թէ *13* հազար հոգիանոց ուժ մը օգնութեան դրկուած է Վու-Սունկի ճափոնական բանակին։

ճափոնական պատասխանը Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդի կոչին հասաւ ժրտեր։

ճափոն չի կրնար ընդունիլ որ կոչը ուղղուած ըլլայ միայն մէկ կողմէն եւ յարձակողական շեշտով քննադատելէ վերջ կոչին բովանդակութիւնը, կը հաստատէ թէ որեւէ հողային կամ քաղաքական յաւակնութիւններ չի ստանձնած եւ չի ստանձներ ճանդէպ Ջինաստանի։

Ամերիկի սով Խ. Միութեան մէջ

«Թայմզ» կը գրէ թէ Մոսկուայի իշխանութիւնները տենդագին կ'աշխատին իրագործելու համար Ստալինի եւ Մոլոտովի հրամանագիրը՝ սովահար շրջաններու օգնութեան մասին։ Արհեստակցական Միութենց կեդրոնական խորհուրդը հրաման տուած է պաշտօնեաներուն՝ անմիջապէս հակակշռի խումբեր հաստատել բոլոր գիծերուն վրայ, հացահատիկի կանոնաւոր առաքումը ապահովելու համար։ Հրամանագիրը տեղ մը կը յիշէ սովահար գիւղացիներու *100* հազար թոն հացահատիկ հասցնելու խնդիրը. բայց անկարելի է ձշդել տիրող թշուառութեան չափը, որովհետեւ իշխանութիւնները եւ մամուլը միայն սերմնուի վրայ կը ծանրանան, պատահաբար միայն յիշելով հացահատիկի խնդիրը։

Հողագործական գործավարութիւնը հրատարակութեան տուած է բազմաթիւ տեղեկագիրներ զանազան շրջաններէ որոնք երկիւղալի եւ շատ աւելի ծանր կը ներկայացնեն կացութիւնը քան կարելի էր ենթադրել։ կառավարութիւնը խիստ հրամաններ արձակած է, որպէս զի ստորին վոլգայի-շիւսիսային կովկասի, Միջին Ասիոյ, Խրիմի եւ Ուկրաինայի յատկացուած սերմնացուն պատրաստ ըլլայ փետր. *15*էն առաջ, իսկ միւս շրջաններուն մէջ մինչեւ փետրուարի վերջը։ Բայց, համաձայն ամէնէն լաւատես հաշիւներու, մինչեւ փետրուարի կէսը պահանջուած սերմնացուին հազիւ *40* առ հարիւրը ցարուած էր, իսկ հայթայթելու եռանդը կը նուազէր շատ մը շրջաններու մէջ, իբրեւ հետեւանք պաշտօնեաներու «քրէական անտարբերութեան» *1931*ի միեւնոյն ժամանակաշրջանին *69* առ հարիւր եղած էր հացամթերումը։

Պարզեւ շահած են, չեն առներ

Խորհրդային Միութեան էլմտական գործավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած են երեւան հանելու համար անուններն ու հասցէները անոնց որ պարգեւներ շահած են ներքին փոխադրութեանց վիճակախաղէն, բայց չեն ներկայանար զանձելու։ Գործավարութիւնը կ'ըսէ թէ շահողները կը դժկամակին ստանալ իրենց օրինաւոր իրաւունքը, եւ թէ չզանձուած պարգեւներուն գումարը կը հասնի 40 մլիոն րուբլիի (4,000,000 ստերլին)։

Ինչպէս կ'երեւայ, խորհրդային քաղաքացիները կը նախընտրեն զրկուիլ իրենց պարգեւներէն, քան գանձել զանոնք եւ մատնուիլ այն գրկանքներուն որոնց ենթակայ են ունեւորները, ինչ ձեւով ալ հարստացած ըլլան։

Պատերազմ եւ խաղաղութիւն

Միջազգային իրաւաբանական գործակցութեան լեհական յանձնախումբը ուսումնասիրելով միջազգային իրաւաբանութեան հարցերը, վերջացուց *3421* տարիներու հետ կապ ունեցող վիճակագրութիւն մը։

Այս *3421* տարիներէն *3153*ը տարիները եղած են պատերազմի տարիներ, եւ միայն *268* տարիներու ընթացքին խաղաղութիւն տիրած է աշխարհի մէջ։

Այս *34* տարիներու ընթացքին, կնքուած են *8* հազար խաղաղութեան դաշինքներ, որոնց իւրաքանչիւրը միջին, միայն 2 տարի խաղաղութիւն ապահոված է։

Փարիզ եւ արուարձաններ



6.

Ա. Դ.

Թաւլիի Աղբիւր Սերոբ խումբ ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 32 Ave. Gobelins, Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Իսի Լէ Մուլինոյի Զաւարեան կո՛ ...իւեի դասախօսական ընդհ. ժողովը վաղը Շ... կուն ժամը 8.30ին։ կը խօսի ընդ... Թիճեան։ Ներկայ կրնան ըլ... Մկրտիչ ե...

Ռոստոմ հնթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հ... Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ռոստոմ Գր... ընթերցում շրջաբերականներու։ Բոլոր ...

Անիւնի Զէյթուն կոմիտէի ներկայացուցչական ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30 Գրաշար... մէջ։ կը խնդրուի Եռագոյն, Աղատամարտ, Փոխորիկ եւ Մա...սիս խումբերէն իրենց ներկայացուցիչները դրկել։

Գաւառ

Մարսէյլի Պատ. Միութեան վարչութիւնը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Պուլվար Օտտօի մասնաճիւղի բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին իրենց հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Մարսէյլի Ռոստոմ հնթակոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 63 Րիւ տը լա Րէփիւպլիք։

Շարժանկարի ներկայացում Տէսիճի մէջ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻԹԽԱՆՈՒՀԻՆ

Պատմական շարժանկարը կը ներկայացուի մէկ անգամի համար Տէսիճինի մէջ այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Սինէմա Նովէլթիի մէջ։ Ներկայացման ընթացքին պիտի նուագուին հայկական ընտիր եղանակներ։

Տոմսերը կը ծախուին հայկական սրճարաններուն մէջ եւ ներկայացման օրը կիշէն։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ *5 Մարտ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գ. թաղապետարանի սրահին մէջ։ Գինները ժողովրդական։*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ "ՏՐԱՄ-ՕՓԷՐԷԹ„ խումբը ղեկավարութեամբ դերասան Ս. ՍՈՒՐԱՔԵԱՆԻ

Կը ներկայացնէ Պաքուի արեւելեան կեանքէն առնուած

ՄԱՇՏԻ ԻԲԱԴ կամ ՆԱ ՁԼԻՆԻ, ՍԱ ԼԻՆԻ

Խիստ քրքջալիր օփերէթը 3 արար

Այս կիրակի պիշեր ժամը ճիշդ 8.45ին

Salle des Sociétés Savantesի *մէջ*

Գ. արարին, Տարսանիքի տեսարանին, Կովկասեան լեռնային պարեր

Արեւելեան երաժշտութիւն ղեկավարութեամբ թառիստ ԺՕՐԺի

Տոմսերու գիները՝ 20, 15 եւ 10 ֆր. Կը ծախուին սովորական տեղերը

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԻ

1932Ի ԱՄԵՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

Հայերու հասցէները Փարիզի եւ շրջաններու, Մարսէյլի, Լիոնի, Տէսինէնի, Պորտոյի, Վալանսի. Նիսի, Սէն-Շամոնի, Սէն թ'Էթիէնի, Կըրնոպլի, Շարվիէօյի եւն., ինչպէս նաեւ Ամզիոյ, Պելճիքայի, Իտալիոյ, Գերմանիոյ, Զուիցերիոյ, Աւստրիոյ ու Չեխոսլովաքիոյ։ Ամէն գատ ծրանատակ գտնուիլին հասցէները դասաւորուած ըստ արհեստներու։ Ամենուն համար անհրաժեշտ գիրք մը։ Ընդամէնը 256 էջ, մաքուր տպագրութեամբ։

Գինն է միայն 6 ֆր., փոստի ծախքով 7.50։ Արտասահման 10 ֆրանք։

Դիմել։— L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20).

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Ուրֆայի Հայր. միութեան ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին Քաֆէ լա Փըթիթ Սուրսի մէջ, Մէթրօ Օաէոն։

ՍԱՒՆԱԶՈՐԻ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին Քաֆէ տը լա Մէրիի վերնայարկը, 2 Փլաս տ'Իթալի։ Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Emilio Sanche *(հայ անունով Յակոբ Արփաճեան) հօր անուն՝ Աբրահամ, մօր անուն Մաքրուհի։ Մօտաւորապէս չորս տարի առաջ կը գտնուէր հետեւեալ հասցէին* Emilio Sanche, Calle Santa Rosa No. 22, M. Muzquiz. Goah, Mexique։ *Իր մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր քրոջ Մարի Արփաճեանի «Յառաջ»ի խմբագրատունը։*

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՄՆԻ

«ԱՐԵՒԵԼՔԷՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ»

Գրեց՝ ՈՍՄԱՆԻԿ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

ՓԷՆԻՔՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Fromage blanc à l'Oriental



le PHÉNIX

կը ծանուցանէ նպաթավաճառներու եւ նպարեղէնի վաճառականներուն թէ կը հաւթայթէ իր արեւելեան ճաշակի պանիրը ամբողջ տարուան ընթացքին առանց ընդհատումի։

Դիմել իր ներկայացուցիչներուն

Société GLOBE, 1, rue Mondétour

Halles Centrales, PARIS (1er)

Սօսիէթէ կլոպ, Թիւ 1, Մոնտէթուր փողոց

Հալ Սանթրալ, փարիզ (1)

Հեռաձայն Richelieu 93-73 մինչեւ 80

Central 06-34

Ամէնուն ցանկացած Հայկ. ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը

44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՈՒՈՒՏ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

Կէս օրին ՄԱՔՈՒՈՒՏԻՆ եկուր, հոն եամ 7.50 ֆրանքով կը ճաշեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ։

Մաքսուտը կը յարմարի օրուան տագնապին։ Եկէք եւ տեսէք։

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղիներ պինի պոլսական եւ ռուսական աղանդերներով։

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտայլ Ֆրանս. առողջապահ. Նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։

Շոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շղանկարում (radiographie), գլուխ-մարիչագրոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակիւնեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄիի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազգակներն են։

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն։ Ձակաշիւծախտային կաթարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելագոյն անվտանգ)։

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէացական, Քալադրական եւ ֆրոեեան մէթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Դարմանատունը ունի ատամնարուժարանը որուն մէքանիսիէնն է Պ. Վ. ԹԱՒՇԱՆԼԵԱՆ Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դիւանդներուս.

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:

Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԿԷՍ ԳԻՆՈՎ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Դէպի Լիոն, Վալանս, Օրանժ, Աւինեոն, Էքս եւ Մարսէյլ։

Ծանօթ կառքի վարիչ Մկրտիչ Միրաքեան, երկուշաբթի առտու անձնական օթոմօպիլով կը մեկնի Փարիզէն դէպի վերոյիշեալ քաղաքները եւ կրնայ մինչեւ երեք հոգի միասին տանիլ շոգեկառքի գինին կէս վարձքով։ Դիմել անմիջապէս իր հասցէին՝ 4 Route Stratégique, Vanves, (Seine).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աբրամ. եւ Նաթան, դարմ. արանց եւ կանանց մաքին վէներ. հիւանդութիւն եւ վարիկ։ 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Imp. A. DER (Agopian)

17, Rue Damesme, Paris

Le Gérant H. STEPHAN

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ *(156)*

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՑԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

Հայոց դաւիթը կը պատմէ

Յաւելուած

5.—ՍԱՍՆՈՅ ԵՒ ՏԱԼԻՈՐԻԿԻ ԿՌԻՒՆԵՐԸ

Ու երբ Համբարձում Պոյաճեան տեսաւ որ չեն յարձակիր Թուրք զինուորները, փոքրիկ խումբերով սկսաւ յարձակում գործել ու նեկել վաշտերը, մեծ վնաս հասցնելով զինուորներուն։ Հայ հրոսախումբերն ալ իրենց կարգին կը յարձակէին Թրքական զիւղերուն վրայ, կը կոտորէին, խլամ բնակչութիւնը բնաջինջ կ'ընէին։

Մարաջախտ Մէհմէտ Ալի փաշա կը տառապէր կեցած տեղը։ Ամէն ժամ Պալատ զիմելով կը խնդրէր հրաման տալ յարձակելու։ Բայց ոչ ոք մտիկ կ'ընէր իրեն։ Ի վերջոյ իրիկուն մը, այս օրննած հրամանատարը գէշութիւն մը զգաց, անդամալոյծ զարնաւ, անշարժ դանդաւածի մը պէս գետնին զամուեցաւ։ Հրամանատարութիւնը ուրիշի յանձնեցին։ Եւ մարաջախտը պատդարակով մինչեւ Էրզրում տարուեցաւ։ Եւ Էրզրումի հիւանդանոցին մէջ հոգին աւանդեց։

Երբ արուեցաւ յարձակման հրամանը, որուն այնքան կը սպասէր Մէհմէտ Ալի փաշա, Քիւրտերը, աշիրէթները եւ շրջակայ զիւղերու Թուրք բնակչութիւնը, հսկայ զանգուած մը կազմելով, արդէն քալեր էին Հայերուն վրայ եւ կռիւի բռնուեր։ Ի՞նչ ընէին, երբ 21 վաշտ վրան կը զարնէն ու չեն շարժիր, մէկ ձեռք հրացան չեն պարպեր, մինչ կոմիտէին ֆէտայիները իրենց շարունակական յարձակումներով կը վառէին իսլամներուն սիրտը։ Եւ սակայն Հայոց մարտիկները զինուած էին արդիական հրացաններով եւ կը շարժէին զինուորական կատարեալ կարգապահութեամբ եւ գիտութեամբ։

Հայոց ուժերը, որոնց թիւը թերեւս կը հասնէր 10 հազարի, իսլամներուն յարձակումը ձախողման մատնելէ յետոյ, սկսան նեղել նաեւ Թրքական զինուորները։

Երբ Թրքական զինուորներուն հրաման տրուեցաւ յարձակիլ ապատամբներուն վրայ, լեռնային թնդանօթներն սկսան կրակ տեղալ։ Թնդանօթին ձայնը մեծ եւ կարեւոր միջոց մըն է ահաբեկելու թշնամին։ Թնդանօթի ռումբերուն կատարած աւերէն զատ, թնդանօթին որոտումն ալ իր կարգին բարոյական որեւէ կորով չէր թողուր այլեւս թշնամիին վրայ։ Հայերը երկու կրակի միջեւ մնացին։ Մաստիկ էր կոտորածը եւ արիւնահեղ։ Երկու կողմէն ալ կոտորուողը մեծ եղաւ։

Պատերազմը տեւեց 5-6 ժամ։ Ի վերջոյ, հայկական ուժերը խորտակուեցան։ Հայոց կորուստները տասն անգամ աւելի էին Թուրք զինուորներուն եւ ժողովուրդին կորուստներէն։ Հայկական բանակը խորտակուեցաւ, պարտուած կոմիտէճիները, 5-10-30-50 հոգինոց խումբերով փախան ցրուեցան, այրելով, քանդելով, ջարդելով ինչ որ հանդիպեցան իրենց ճամբուն վրայ։ Եւ այսպէս բաժնուեցան դանազան նահանգներու մէջ։

Այս փախստականներն էին, որ եւոքէն ապստամբութիւն յայտարարեցին Էրզրումի, Վանի, Պիթլիսի կողմերը։

Հայերուն ու Թուրքերուն դիակները վերցուած աւեն, հրաման տրուած էր քննել բոլորը։ Կառավարութիւնը Համբարձում Պոյաճեանի լուսանկարը Սասուն ղրկեց։ Եա ալ Պոլսէն երկու ոստիկան ղրկեցի, որոնք լաւ կը ճանչնային Համբարձումը։ Բայց մեռելներուն մէջ Համբարձում Պոյաճեան չկար։ Կը նշանակէր թէ ողջ էր եւ փախած։

Երբ այսպէս կը վերցնէին ու կը քննէին հայ եւ Թուրք սպանեալներուն դիակները, ծիծաղելի տեսարաններ ալ պարզուեցան։

Մեծ էր Հայոց կորուստը։ Այդ պատճառով, Հայերը ամէն կողմ յայտարարեցին թէ Թուրքերը չարդ մը կազմակերպած են։ Ու զրոյց շրջեցաւ Սասունի մէջ թէ մեծ պետութիւնները ճնշում գործած են Պապը Ալիի եւ Երլարզի վրայ, այդ դէպքերուն առթիւ։ Ճիշդ էր ճնշումի այդ զրոյցը։ Իրապէս կարզ մը պետութիւններ նոյնիսկ վերջնագիր տուին Թուրք կառավարութեան։ Յուշերուս շրջանակէն դուրս ըլլալով, չպիտի պատմեմ այդ արտաքին միջամտութեան մանրամասնութիւնները։ Միայն սակաւ ըսեմ, որ, իմ կարծիքովս, եթէ այնուհետեւ հայկական բոլոր ապստամբութիւններու ընթացքին Սուլթան Համիտ կը մերժէր զինուորական գործողութիւններու ձեռնարկել Հայերուն դէմ, այդ վախը կը ծագէր Սասնոյ եւ Տալուորիկի կռիւներուն առթիւ տեղի ունեցած արտաքին միջամտութեան կրկնութենէն։

Եւ ահա ժողովուրդը, լսելով որ օտարները ճնշում կը գործեն Թուրք կառավարութեան վրայ, կը խորհին որ օգտակար կ'ըլլայ, եթէ Հայոց կորուստը աւելի քիչ երեւայ Թուրք զինուորներուն եւ իսլամ ժողովուրդին կորուստներէն։ Եւ այդ նպատակով հնարք մը կը գտնեն։ Վերցուած չէին դիակները, երբ չէն սիւննէթճի Իլիասը կը գտնէ եւ սպանուած Հայերը սկսի կ'ընէն։ Սիւննէթճի Իլիասը այդ ժամանակ կը թլփատէ աւելի քան հազար դիակ։

Դիակներուն ազգութեանը դէմ իրապէս ողբերգական դարմանները տեղի կ'ունենային։ Շատ անգամ երախաները ու կիները, իրենց գլխուն վրայ փետուրներ փնտռելու իրենց հայրը կամ ամուսինը։ Թուրք, հայ այս երախաները ու կիները, իրենց գլխուն վրայ փետուրներով, կը պատրաստին։ Այն հայ կիներն ալ որոնք կը գտնէին իրենց ամուսնոյն դիակները, կ'ըսէին։

— Ա՛խ, Յակոբս, ա՛խ Մկրտիչս, ա՛խ Գիրգորս։

Եւ կը նետուէին դիակներուն վրայ։

Դիակի մը մօտ կը կենայ մէկ անունով հայ կին մը եւ կ'ըսէ։

— Բա՛, այս ի՞նչ է, երիկուն տուն եկած ատենս չէիր քրիստոնեայ էր, այս գիշեր լիմանի փոխուեր է։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration — 17, Rue Damesme PARIS (13e)

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Téléphone : Gobelins 19-78

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ԹԱՓԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932

27 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1814 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒԱԶՄԱԽԱՂ

Մը եւ է նոր տեղեկութիւն չունինք Թուրքիոյ երթեւեկի այն կանոնագրի մասին, որ «բարեփոխեալ» ձեւով հրապարակ հանուած է փետրուար 16ին, ինչպէս հաղորդեցին թերթերը։

Գիտենք միայն որ, այդ լուրէն առաջ թէ վերջը, դիմողներ եղած են փարիզի Թրքական հիւպատոսարանը, եւ հաւաստիք ստացեր են թէ անցագիր պիտի տրուի փախստականներուն, «յետ քննութեան»։ Լուրէն առաջ դիմած է ռամկավար երեւելի մը, մեղրածոր խօսքեր լսելով։ Լուրէն յետոյ դիմած է Պոլսեցի երիտասարդ մը, որուն պատասխաններ են թէ գինուորական փախստական ըլլալով, չի կրնար վերադառնալ։

Ուրեմն, սպասելով աւելի մանրամասն եւ վաւերական լուսաբանութեանց, գրի առնենք ինչ որ խորհինք, հրատարակուած կանոնագրին կամ եղած «բարեփոխութեան» մասին։

Մէկ խօսքով ըսենք թէ վրան-բաց ռազմախաղ մը կը փորձէ Էնկիւրին, հոգեբանական պահու մը։ Տեսակ մը թակարդ։

Գիտենք թէ քէմալապետութիւնը ո՛րքան ուշադրութեամբ կը հետեւի արտասահմանի հայկական անցուդարձին, շահագործելով ամէնէն սովորական իրողութիւնները։

Գիտենք թէ լրտեսներու, գործակալներու, թարգմանիչներու ցանց մը փռուած է բոլոր գաղութներու մէջ, ի խնդիր հայկական կամ հակաթրքական հետաքննութեանց։

Գիտենք թէ՝ նոյն իսկ դեպի Հայաստան ներգաղթը որոշուած է քէմալապետութեան գիտութեամբ եւ հաճութեամբ, ցրուելու համար սահմանամերձ գաղութներու, մասնաւորապէս Յունաստանի և Սուրիոյ հայկական համրանքները։

Ու գիտենք, վերջապէս, որ Թուրքերը ամէն միջոցի կը դիմեն, խրացնելու համար մեր ներքին պառակտումները, վէճերն ու պայքարները։

Պարապ տեղը չէ որ օրը օրին կը թարգմանեն ոչ միայն չեզոփոխական գրականութիւնը, այլ եւ «կոմիտէճիներուն, եւ մասնաւորապէս Դաշնակցութեան դէմ եղած հրատարակութիւնները, խորագիրներով եւ ստորագրութիւններով։

Աջդ, էնկիւրին յիմար չէ եւ շատ լաւ կ'ըմբռնէ թէ՝ որքան ատոն որ գոյութիւն ունենան հայկական զօրաւոր համախմբումներ՝ իր սահմաններէն դուրս, բայց միշտ աչքերը դէպի ներս, ինք հանգիստ չպիտի ունենայ։

— Փաստ է, այդ բազմութիւնները որքան ալ նեղուին, ուծանան կամ ալլասերին, չեն լուծուիր, չեն լոեր, չեն հրաժարիր իրենց բնական իրաւունքներէն, — հատուցման արդար պահանջէն։

Եթէ 100ին 2ը դասալիք ըլլայ ու լռէ, մնացեալ 7ը անդադար պիտի աղաղակէ, այս կամ այն ձեւով։

Եւ ոչ միայն Դաշնակցականին, այլեւ ամէնէն պահպանողականին, պատուելիներուն եւ ռամկավարներուն բերնով, քանի որ բոլորն ալ պարբերաբար կը ճառեն «անկորնչելի» իրաւունքներու, մեծ ու պզտիկ «Տեսիլք»ներու մասին։

Այս պատկերին առջեւ, էնկիւրին ամէն միջոց կը փորձէ, որպէս զի կարելի եղածին չափ շատ ճեղքեր, ճակատներ բացուին հայկական հոսանքներու եւ բազմութիւններու միջեւ։

Կը զանազանէ, կը շոյէ, կը գնահատէ այս կամ այն թերթն ու անձը, հոսանքն ու խմբակը, երբ կը տեսնէ որ անոնք փամփուշտ կը տեղան յեղափոխութեան դէմ, եւ լրջութիւնը շփոթելով դասալքութեան հետ, կը քարոզեն ու կը յանգին... բան մը չընելու քաղաքականութեան։

Թղթատեցէք թերթերը, եթէ կ'ուզէք միայն 1930 — 31ի հաւաքածոները։ Եւ Թրքական այս ռազմախաղը յստակօրէն պիտի փռուի ձեր աչքերուն առջեւ։

Յիշեցէք միայն սա վերջին երկու-երեք ամսուան ընթացքին եղած հրատարակութիւններն ու թարգմանութիւնները։ Եւ եթէ կրնաք, հակառակը պնդեցէք։

Եւ ահա նոր ռազմախաղը, — աւելի նուրբ եւ «բարեացակամ» — փախստականները կրնան վերադառնալ։ Ջնջուա՛ծ են վերագարձը արգիլող տրամադրութիւնները։

Ինչպէս ըսինք, մանրամասնութիւններ չունինք տակաւին, և չպիտի կրնանք պատասխանել մեզի եղած հարցումներուն, — Ո՞ւր պիտի վերադառնան, միայն Պոլի՞ս թէ ամէն տեղ։ Պիտի կրնա՞ն երթալ իրենց ուզած վայրը։ Պիտի վերստանա՞ն իրենց ինչքերը, որ աւարի տրուած են իբրեւ «լքեալ» գոյք, որոնց հետքն իսկ մնացած չէ ընդհանրապէս...։

Բայց, ի՞նչ «առաւելութիւններ» եւ պատեհութիւններ ալ ներկայացնէ երթեւեկի նոր կանոնագիրը, նպատակը մէկ է,— ճեղքել, սաբսել մեր քաղաքական ճակատը, եւ ամբողջ Հայկական Դատը վերածել Թուրքիա երթալ-գալու ազատութեան։ Թուրքիոյ մէջ ապրելու եւ այսպէս կամ այնպէս հաց մը ճարելու արտօնութեան։

Ընդուշտ մինչեւ ... ցնոր տնօրինութիւն։

Երբ այս է պատկերը, ինքնին կը լուծուի երթալ-չերթալու խնդիրը, որ սկսեր է զբաղեցնել միամիտները։

Քաղաքական դատը երթեւեկի հրահանգներով չի կրնար սակարկուիլ։ Քաղաքական դատը երբ լուծուի, երթեւեկի կանոնագիրներն ալ աւելորդ կը դառնան։

Բայց, ամբողջ հարցը սպառելէ առաջ, կ'ուզէինք իմանալ թէ ի՛նչ կը խորհին անոնք, որ կը ջատագովէին յարաբերութեանց «դարմանումը», եւ կը յորդորէին «հրաժարիլ Թուրքիոյ դէմ երկրային պահանջներ ունենալէ»։

— Փը (գաղութահայութեան) պահանջները տարբեր են եւ կը վերաբերին անհատական իրաւունքներու եւ շահերու՝ գոնս լսելի ընելու համար պէտք է նախ լուծել ժխորը»։ («Ազդեր», 11 մարտ 1931)։

Երթեւեկի հրահանգը կը համապատասխանէ՞ այս տեսակէտին։ Ի՞նչ կ'ըսէ յարաբերութիւնները «դարմանելու» եւ մեր դատին ճամբան հարթելու ... բարեկամաբար։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՐԳԵՒ ՇԱՀԱԾ ԵՆ, ՉԵՆ ԱՌՆԵՐ

Կարդացինք թէ Ռուսիոյ մէջ, ներքին փոխադրութեան վիճակախաղէն շահուած 40 միլիոն րուբլի կը մնայ անտէր, թէ ելմտական գործակալութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած է երեւան հանելու հաճարը, անոնք որ յիմարաբար երես կը դարձնեն բախտին, երբ իրենց կը ժպտի ու չեն հետապնդեր իրենց անձնական շահը։

Երանելի՛ երկիր, ուր ամէն ինչ պէտք է բնութեան ու մարդուն օրէնքին դէմ շարժի։ Աշխարհի մէջ ուրեմն, կը գտնուի երկիր մը, ուր շահը այլեւս չի հետաքրքրեր մարդը։ Ընդուշտ տակը գաղտնիք մը կայ։ փնտռենք միասին։

Շահողը կ'երեւի, կը մտածէ.— վիճակախաղէն շահիլը անշուշտ լաւ բան է։ Բայց շահը գանձելու համար վիճակը խաղի ենթարկել դիւրին բան չէ։ Ի՛նչ կը կորնցնեմ.. եթէ շահածս գանձեմ։

«Մէկ ձեռքով պիտի տան, միւսով պիտի առնեն ունեցածիս հետ նաեւ չունեցածս։ Պիտի բսեն, կուլակ, շահադէտ, պուրժուա, եւ գիս ուղարկեն մինչեւ Սիպերիա...։ Ի՛նչ կրշահիմ, եթէ կորնսցնեմ։ Կը մնամ գտնէ ինն, ուր եւ ինչ վիճակի մէջ որ կը գտնուիմ։ Ուրե՞մն։ կորուստը նախընտրելի է շահէն։»

Իսկ եթէ խորհրդային կառավարութիւնը այդքան հետաքրքիր է երեւան հանելու շահողները որ կը յամառին չյայտնուիլ, կրնայ յիշել Գոլոմպոսի հաւկիթին պատմութիւնը եւ հետեւելով օրինակին՝ դիմել սմենապարզ միջոցին։ Շահուած գումարները փոխադրել արտասահման, ապահով դրամատուն մը, եւ ձամբորդութեան իրաւունք տալ խորհրդային քաղաքացիներուն եւ սպասել արդիւնքին։

Մէկ շաբաթ չանցած, երեւան կ'ելլեն շահող ռուսերը բայց ռուսիայէն դուրս...

Կը տեսնէք որ, ո՛վ բոլշեւիկ եղբայրներ ,լոյսը նորէն«դաշնակ»ներէն կը բխի։

ԹԱՐՏՈՒՂ

ՏԽՐՈՒՆԻ

երիտասարդ գրագէտ Շահան Շահնուր (Քէրէսթէճեան) դժբախտութիւնն ունեցած է կորնսցնելու իր հայրը, Պ. Զաքար Քէրէսթէճեան, հայ մեծ արիեստաւոր մը, որ մեռած է Սկիւտարի մէջ (Պոլիս)։

Մեր ցաւակցութիւնները։

Պարսկական արուեստի ցուցահանդէսը

Հինգշաբթի օր, միւզէ կիմէի մէջ բացուեցաւ Պապաիանի որմանկարներու ցուցահանդէսը։ Ներկայ էր խուռն բազմութիւն մը, հայ եւ օտարազգի։ Բացումը կատարեց փարիզի պարսկական դեսպանը, իսկ թանգարանապետը տեղեկութիւններ տուաւ ցուցադրուած գործերու մասին, որոնց վերակազմուն է ծանօթ նկարիչ Ս. Խաչատրեան։ (*Ժուռնալ* գրած է... Պարսիկ)։

Էքօ տը Փառի եւ ուրիշ թերթեր հաղորդելով ցուցահանդէսին բացումը, մեծապէս կը գնահատեն կատարուած աշխատանքները։

Լանարամասնութիւնները յաջորդով։

Զիւն ձմեռ Պաղհաներու մէջ

Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ ձիւնամրրիկը տակաւին վրայ բրած է երկաթուղիի հաղորդակցութիւնները։ Պուլկարի մէջ դադրեցուցած են ապրանքները ցամաք հանելու գործողութիւնը, որովհետեւ բուռն մրրիկ մը դէպի ծով նետեց եօթը բեռնակիրներ որ կ'աշխատէին բաթափին վրայ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ցանձնախումբերու կազմութիւնը

Ջինաթափութեան ժողովի ընդ. յանձնախումբը որ կը բաղկանայ իւրաքանչիւր պատուիրակութեանց նախագահներէն գրեթէ միաձայնութեամբ (երկու ձայնի պակասով Ռուսիա եւ Թուրքիա) մերժեց վիճաբանութեան ենթարկել զինաթափութեան խորհրդային ծրագիրը, որուն մասին Լիտվինովի կողմէ ներկայացուած բանաձեւը կը վերջնայ Տետեւեալ կերպով.— Համոզուած ըլլալով որ կատարեալ եւ ընդհ. զինաթափութեան գաղափարը կը համապատասխանէ դէպի խաղաղութիւն ժողովրդային զանգուածներու անկեղծ բաղձանքներուն, խորհրդաժողովը կ'որոշէ իր աշխատանքներուն հիմ ընդունիլ ընդհանուր եւ կատարեալ զինաթափութեան սկզբունքը։

Միացն, Թուրքիոյ պատուիրակութեան պետը Թէվֆիք Րիւշտի, ընդհանուր լռութեան մէջ խօսք առաւ, կարճ յայտարարութիւն մը ընելու թէ Լիտվինովի կողմէ ներկայացուած ծրագրին կատարելագոյն համաձայնութիւնը Թուրք պատուիրակութիւնն է։

Կարճ վիճաբանութենէ մը վերջ, քուէարկութեան դրուելով մերժուեցաւ խորհրդային բանաձեւը։

Լիտվինովի առաջարկով, որպէսզի կարելի ըլլայ թարգմանութիւնը բաղդատել բնագրին հետ, յետաձգուեցաւ անգլիական բանաձեւին քուէարկումը։

Ինչպէս յայտնի է, անգլիական բանաձեւը կ'առաջարկէ վիճաբանութենէ առաջ Նիմ ընդունիլ զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնախումբին մշակած նախագիծը։

Ֆրանսայի պատուիրակութեան պետ՝ Պ. Թարտիէօ առաջարկեց կազմել քաղաքական յանձնախումբ մը, որ պիտի զինաթափութեան հարցէն բացի քաղաքական եւ այլ խնդիրներով։

Երկար վիճաբանութիւններէ վերջ, որոշուեցաւ կազմել բացի քաղաքականէն, նաեւ զինուորական, նաւային, օդանաւային եւ ծախքերու յանձնախումբեր։

Գերման դահիճը Թուրդսաւիի առջեւ

Գերման վարչապետը Պրիւնինգ իր արտաքին եւ ներքին քաղաքականութիւնը պաշտպանեց Թուրդսարանին առջեւ։

Անդրադառնալով Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ յարաբերութիւններուն, Պրիւնինգ յայտնեց թէ գերման կառավարութիւնը կը շարունակէ մեծ ուշադրութեամբ Տետեւիլ Ռուսիոյ եւ Լեհաստանի բանակցութեանց՝ ոչ-յարձակման գաշինքի կնքման Համար, թէ ռուսեւգերման յարաբերութեանց միջեւ որեւէ փոփոխութիւն մտցնելու հարկ չկայ առայժմ, քանի որ համաձայն գաշնագրի 2րդ յօդուածին, այն պարագային որ Լեհաստան յարձակում գործէ երրորդ պետութեան մը վրայ, Ռուսիա պիտի վերստանայ իր գործելու ազատութիւնը։

Գալով զինաթափութեան Ժողովին, Պրիւնինգ կանխահաս կը նկատէ այժմէն իսկ որեւէ գաւառատանի կնքուիլ, իսկ զինաթափութեան եւ թէ հատուցումներու Ժարցին մասին, գերման վարչապետը տեսակցութիւններ ունեցած է Ֆրանսայի վարչապետին հետ։ Գերման կառավարութիւնը կարելին պիտի ընէ վերահաստատելու եւ ամրացնելու Գերմանիոյ ելմտական ու դրամական կացութիւնը։

Գալով Գերմանիոյ Ժամրապետութեան նախագահի յառաջիկայ ընտրութեան, մեծ ոգեւորութիւն մէջ։ Պրիւնինգ պարզեց կառավարութեան տեսակէտը եւ պատմականն ըրաւ այն բանակցութիւններուն, որոնք կատարուեցան Հինդենպուրգի վերընտրութեան առթիւ։

Հիթլեր գերման հպատակութեան ստացումը ձգձգէ

Հիթլերի գերման հպատակութեան ստացումը ձգձգուեցաւ Տետեւեալ կերպով։ Պրունշվիգի կառավարութիւնը՝ կառավարական խորհրդական նշանակեց Հիթլերը եւ այդ տիտղոսով զայն կցեց Պերլինի Պրունշվիկեան պատուիրակութեան։ Այս կերպով, Նպատակութեան ստացման ամէն ձեւակերպութիւն Ջնջուած կ'ըլլայ։

Բոլշեւիկները կը յարձակին 800 գիւղացի

Պուքրէշէն տրուած լուրի մը Համաձայն, խումբ մը գիւղացիները՝ որոնք Ռուսիոյ մէջ տիրող Թշուառութենէն կը փախչին, երբ կը փորձէին անցնիլ ռումանական Ժողը, սպանուեցան կարմիր պահակներուն կողմէ։ Սպանուածներու Թիւը կը Համնի ութսունի։ Փիչերը յաջողեցան անցնիլ ցնիեսդեր գետը՝ որ սառած է։

Ռումէն սահմանապահ զինուորները, որոնք հրազէնի քոմբիւններէն իրար անցեր էին, ականատես եղան ցարդի զարհուրելի տեսարանին։ Բոլոր անոնք որ յաջողեցան ռումանական Ժողը ապաստանիլ, վիրաւորուած են։ Բոլորն ալ կիսամերկ եւ սոված էին։ ցայտնեցին Թէ ծայրաՀեղ Թշուառութիւն կը տիրէ ռուսական գիւղերուն մէջ։

Զինեռնախոնական պատերազմի 200,000 հոգի դէմ առ դէմ

Երկու հարիւր Հազարնոց բանակ մըն է որ ներկայիս դէմ առ դէմ կը կռուի Շանկհայի շուրջը։ Երկու օրէ ի վեր, Հակառակորդները կը շարունակեն զիրար ռմբակոծել։ Հակառակ ձափոնական ուժգին ռմբակոծման, չինական ուժերը յաջողեցան Համախմբուիլ եւ յարձակման ձնեռնարկելով, եան առնել մեծ մասը այն Հողերուն, զոր կորնսցուցեր էին նախորդ օրերու ընթացքին։

Ռուսիա ուժ կը Համախմբէ

Սիպերիոյ սահմանէն տրուած լուրերու Համաձայն, 50 Հազարնոց բոլշեւիկեան բանակ մը, նիքոլաեւիչէն զրկուած է դէպի Մանչուրիոյ սահմանը, միւս կողմէ խորհրդային իշխանութիւնները մերժած են Թոյլ տալ որ ձափոնցիները առանց չինացիներու արտօնութեան, օգտագործեն արեւելեան չինաստանի երկաթուղին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Թուրքիոյ փոխադրութիւնները

Հայրենիքի կողմէ կատարուած դիմումի վրայ թէ՝ Թուրքիա վերջին տարիներս ոեւէ փոխադրութիւն ըրած է եւրոպայի կամ Ամերիկայի մէջ, պ. վահան գարտաշեան կուտայ հետեւեալ տեղեկութիւնը։

— *1929էն մինչեւ այսօր Թուրքիա կարճատեւ վարկեր ստացած է — երկաթուղիներու եւ ճանապարհներու շինութեանց Համար — շուետական վերկեր խմբակէն եւ պելճիքական խմբակէն։ Ապա՝ մէկ միլիոն անգլ. ոսկի փոխ առած պանքա ժոմէրսիալէն, 300 Հազար անգլ. ոսկի պանք ժոմանէն, մէկ միլիոն մոսկուայէն եւ տասը միլիոն տոլար Ամերիկա-եւրոպական լուցկիի ընկերութենէն։*

1931ի ընթացքին Թուրքիա ըրած է հետեւեալ կարճատեւ փոխառութիւնները.

— *Շուէտի եւ պելճիքայի կառավարութենէն 2.208,897 անգլ. ոսկի։*

Պանք տը ֆրանսէն 375 Հազար անգլ. ոսկի։

Բանակին Համար փոխ առած է 1,089,312 անգլ. ոսկի։ (Այս փոխառութեան աղբիւրը յիշուած չէ)։

Դիզուած են բանակի մատակարարման եւ շինարարական ձեռնարկներու Համար կատարուած պարտքերը, որոնց վճարման ժամանակը կը լրանայ մէկ քանի տարիէն։

Թուրքիա այժմ բանակցութիւններ կը վարէ ամերիկեան ընկերութեանց հետ լերսկին, տրապիզոնի նաւահանգիստները եւ Հայկական բարձրաւանդակի երկաթուղիները շինելու եւ ամայի վայրերը մշակելու Համար։

Ամերիկայի եկեմուտը

ցունուար 31ին, Միացեալ Նահանգներու եկեմուտքը՝ տարուան եօթը ամիսներուն Համար, ցոյց կուտայ 1659 միլիոն տոլարի բաց մը. իսկ ելմտական ամբողջ տարուան Համար, որ կը վերջանայ յունիս 30ին, կը նախատեսուի 3 միլիառ տոլարի ամբողջական բաց մը (75 միլիառ ֆր.)։

Կոխիր կը տարածուի

Վիեննայէն եւ Պուքրէշէն տրուած լուրերու Համաձայն, կոխիր տարածուած է կեդր. եւրոպայի մէջ։ Ռումանիոյ մէկ քաղաքին մէջ, դպրոցները ամբողջ գոցուած են Համաճարակին պատճառով։ Ցոյց կէսէն աւելին Հիւանդ է։

Փշէհայի մէջ, երեք օրուան ընթացքին 33 անձեր մեռան։

Գուրանին թարգմանութիւնը

Գահիրէի էլ Ազհար Համալսարանին վարչութիւնը ժողով գումարեց քննելու Համար գուրանին թարգմանութեան խնդիրը։ Այս խորհրդակցութիւնը Տետեւանք է գուրանին Թուրքերէն Թարգմանութեան, որ տեղի ունեցաւ վերջերս, եւ կարդացուեցաւ Թուրքիոյ մզկիթներուն մէջ։ Ժողովը որոշեց ականաւոր իւլէմաներու խորհրդաժողով մը Հրաւիրել յառաջիկայ շաբաթ եւ խնդիրը քննել իսլամական չորս ուղղափառ վարդապետութեանց Հիման վրայ (Հանէֆի, Հանպալի, Շաֆի եւ Մալքի)։ Խորհրդակցութիւններէն յետոյ յայտարարութիւն մը պիտի Հրատարակուի, ինչ որ մեծ ազդեցութիւն պիտի գործէ իսլամական աշխարհին մէջ, որովհետեւ էլ Ազհարը զօրաւոր Հեղինակութիւն կը վայելէ իբրեւ կեդրոն մը իսլամական վարդապետութեան։

Մարտանաւ կը շինեն

Ամերիկեան Միացեալ Նահանգներու նաւային յանձնախումբը Հաւանութիւն յայտնեց որ կառավարութիւնը շինել տայ բոլոր այն մարտանաւերը, որոնց իրաւունք ունի, Համաձայն նաւային դաշնագրերու։

Միացեալ Նահանգներու յանձնախումբը այս մասին ներկայացուցած է մանրամասն տեղեկագիր մը։

ՓՈՒՏԻ ԼՈՎԱՇՈՒՆ

Ինչպես էին մեր հիներ ընդունում հյուրերին

Մեր ազգային սովորությունների մեջ հյուրասիրությունը մեծ տեղ է գրավում։ Հյուրասիրությունը մեր ազգի մեջ ունի իր ուրույն ձևերը, որոնք ժամանակի ընթացքում ստացել են հաստատուն կանոններ։ Հյուրասիրության այդ կանոնները մեր հայրերը սրբությամբ պահպանել են։ Հյուրասիրության մեջ մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։

Մեր հայրերը հյուրերին ընդունելիս նրանց հետ շատ էին խոսում, հարցնում էին նրանց կարիքների մասին, հետաքրքրվում էին նրանց ընտանեկան կյանքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։

Մեր հայրերը հյուրերին ընդունելիս նրանց հետ շատ էին խոսում, հարցնում էին նրանց կարիքների մասին, հետաքրքրվում էին նրանց ընտանեկան կյանքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։

Մեր հայրերը հյուրերին ընդունելիս նրանց հետ շատ էին խոսում, հարցնում էին նրանց կարիքների մասին, հետաքրքրվում էին նրանց ընտանեկան կյանքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։

Մեր հայրերը հյուրերին ընդունելիս նրանց հետ շատ էին խոսում, հարցնում էին նրանց կարիքների մասին, հետաքրքրվում էին նրանց ընտանեկան կյանքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։

ՓՈՒՏԻ ԼՈՎԱՇՈՒՆ

Ինչպես էին մեր հիներ ընդունում հյուրերին

Մեր ազգային սովորությունների մեջ հյուրասիրությունը մեծ տեղ է գրավում։ Հյուրասիրության մեջ մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։

Մեր հայրերը հյուրերին ընդունելիս նրանց հետ շատ էին խոսում, հարցնում էին նրանց կարիքների մասին, հետաքրքրվում էին նրանց ընտանեկան կյանքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։

Մեր հայրերը հյուրերին ընդունելիս նրանց հետ շատ էին խոսում, հարցնում էին նրանց կարիքների մասին, հետաքրքրվում էին նրանց ընտանեկան կյանքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։ Հյուրերին ընդունելիս մեր հայրերը ոչ միայն ուտելիքի ու խմելիքի առատությամբ էին աչքի ընկնում, այլև հյուրերի հանդեպ ունեցած իրենց վերաբերմունքով։

ԵՐԿԱՐ ՀԱՅԲԱՆԻՆ

(Վ. Ի.)

Ա. ՄԱՍՈ

III

— Հա՛, էդ մի հետաքրքիր բան է... Ես ինչ-որ տեղ կարդացել եմ, որ ամերիկացի գիտնականները հայտնաբերել են մի նոր մոլորակ, որի վրա ապրում են միայն հայեր... Ես էլ մտածեցի, թե ինչ լավ կլիներ, որ մենք էլ մեր հայրենի մոլորակը ունենայինք... Ես էլ կգնայի, կտեսնեի, թե ինչ կա էնտեղ... Ինչ-որ բան կգրեի... Ինչ-որ բան կանեի... Ես էլ կուզեի, որ մեր մոլորակի վրա էլ ինչ-որ բան լիներ... Ես էլ կուզեի, որ մեր մոլորակի վրա էլ ինչ-որ բան լիներ... Ես էլ կուզեի, որ մեր մոլորակի վրա էլ ինչ-որ բան լիներ...

— Ես, ես, ես... Ես-ը ինչ-որ բան է, որ ամեն մարդ ունի, ամեն մարդ կարող է ասել, որ ինքն էլ ինչ-որ բան է... Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ... Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ... Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ...

Ծանոթ, ծանոթ ես դու ինձ, ես-ը, ես-ը, ես-ը... Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ... Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ... Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ...

Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ... Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ... Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ...

— Ես, ես, ես... Ես-ը ինչ-որ բան է, որ ամեն մարդ ունի, ամեն մարդ կարող է ասել, որ ինքն էլ ինչ-որ բան է... Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ... Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ... Ես-ը ամեն մարդու մեջ կա, ամեն մարդ ես-ը ունի իր մեջ...

Ծանոթ, ծանոթ ես դու ինձ, ես-ը, ես-ը, ես-ը...

ՅԱԳՉՎԱՑ ՎՅՈՂՈՓ ՈՅՇՈՂ

Հայոց մասին պատմող

Ժառանգ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆԸ

5.—ՍԱՂՄՈՍԻՑ ԵՒ ՏԱՂԵՐԷՆ

Ապա Վահան Տէր-Յակոբեան կ՚ընդունի հրաւէրը եւ կ՚ելլէ դէպի ամբիոնը։ Ան կը սկսի իր ելոյթը՝ ըսելով, որ ինք պիտի խօսի Սաղմոսներու մասին, որոնք ամենէն սիրելի գիրքն են հայ ժողովուրդին։ Ան կը շեշտէ, որ Սաղմոսները ոչ միայն հոգեւոր, այլ նաեւ ազգային մեծ նշանակութիւն ունեցած են հայ կեանքին մէջ։ Ան կը յիշեցնէ, որ Սաղմոսները հայերէնի թարգմանուած են 5-րդ դարուն, Մեսրոպ Մաշտոցի եւ Սահակ Պարթեւի կողմէ։ Ան կը նշէ, որ Սաղմոսները հայ ժողովուրդին համար եղած են ոչ միայն աղօթքի գիրք, այլ նաեւ ուսման, դաստիարակութեան եւ ազգային միասնութեան գործիք։

Ապա Վահան Տէր-Յակոբեան կը սկսի կարդալ Սաղմոսներէն ընտրուած հատուածներ։ Ան կը կարդայ Սաղմոս 23-ը՝ «Տէրն է հովիւս, ինձ պակաս չի լինիր» խօսքերով։ Ան կը մեկնաբանէ այս Սաղմոսը՝ ըսելով, որ Տէրը հովիւ է, որ կը պահպանէ իր հօտը գայլերէն եւ վտանգներէն։ Ան կը նշէ, որ այս Սաղմոսը մխիթարութեան եւ յոյսի աղբիւր է հայ ժողովուրդին համար։

Ան կը կարդայ նաեւ Սաղմոս 91-ը՝ «Որ բնակի Բարձրեալի ծածկի ներքեւ, հանգչի Ամենակալի հովանիի տակ» խօսքերով։ Ան կը բացատրէ, որ այս Սաղմոսը կը խօսի Աստուծոյ պաշտպանութեան մասին։ Ան կը նշէ, որ հայ ժողովուրդը միշտ ապրած է դժուար պայմաններու մէջ, բայց Աստուծոյ հանդէպ ունեցած իր հաւատքը եղած է իր ուժի աղբիւրը։

Ապա Վահան Տէր-Յակոբեան կը կարդայ Սաղմոս 137-ը՝ «Բաբելոնի գետերուն քով նստեցանք եւ լացինք, երբ Սիոնը յիշեցինք» խօսքերով։ Ան կը բացատրէ, որ այս Սաղմոսը կը խօսի հայրենիքէն հեռու ապրող մարդոց կարօտի եւ տխրութեան մասին։ Ան կը նշէ, որ հայ ժողովուրդը շատ անգամ ստիպուած եղած է հեռանալ իր հայրենիքէն եւ ապրիլ օտար երկիրներու մէջ, բայց երբեք չէ մոռցած իր հայրենիքը։

Ապա Վահան Տէր-Յակոբեան կը կարդայ Սաղմոս 150-ը՝ «Ամէն շունչ որ կայ, թող գովէ զՏէրն» խօսքերով։ Ան կը բացատրէ, որ այս Սաղմոսը կը խրախուսէ մարդիկը՝ գովաբանելու Աստուած երգով, նուագով եւ պարով։ Ան կը նշէ, որ հայ ժողովուրդը միշտ սիրած է երգել եւ նուագել իր տօներուն եւ հանդիսաւոր պահերուն։

Ապա Վահան Տէր-Յակոբեան կը շնորհակալութիւն յայտնէ Մարիամ Ալեքսանեանին եւ Սաղմոսէրգչական Խումբին՝ իրենց գեղեցիկ երգերուն համար։ Ան կը շնորհակալութիւն յայտնէ նաեւ բոլոր ներկաներուն՝ իրենց ուշադրութեան համար։

Ապա Վահան Տէր-Յակոբեան կը հրաւիրէ Մարիամ Ալեքսանեանը՝ ելոյթ ունենալու։

— Ես ուսած եմ իմ մայրէն, ան ըսաւ։ Մայրս միշտ կ՚երգէր տունը։ Ան կը սիրէր երգել Սաղմոսները։ Ես կը սիրեմ երգել Սաղմոսները, որովհետեւ մայրս կը սիրէր զանոնք։

Ապա Մարիամ Ալեքսանեան կը սկսի երգել Սաղմոս 23-ը՝ «Տէրն է հովիւս, ինձ պակաս չի լինիր» խօսքերով։ Ան կը շարունակէ երգել Սաղմոս 91-ը՝ «Որ բնակի Բարձրեալի ծածկի ներքեւ, հանգչի Ամենակալի հովանիի տակ» խօսքերով։ Ան կը շարունակէ երգել Սաղմոս 137-ը՝ «Բաբելոնի գետերուն քով նստեցանք եւ լացինք, երբ Սիոնը յիշեցինք» խօսքերով։ Ան կը շարունակէ երգել Սաղմոս 150-ը՝ «Ամէն շունչ որ կայ, թող գովէ զՏէրն» խօսքերով։

Ապա Վահան Տէր-Յակոբեան կը շնորհակալութիւն յայտնէ Մարիամ Ալեքսանեանին՝ իր գեղեցիկ երգերուն համար։ Ան կը շնորհակալութիւն յայտնէ նաեւ բոլոր ներկաներուն՝ իրենց ուշադրութեան համար։

Ապա Վահան Տէր-Յակոբեան կը հրաւիրէ Մարիամ Ալեքսանեանը՝ ելոյթ ունենալու։

— Ես ուսած եմ իմ մայրէն, ան ըսաւ։ Մայրս միշտ կ՚երգէր տունը։ Ան կը սիրէր երգել Սաղմոսները։ Ես կը սիրեմ երգել Սաղմոսները, որովհետեւ մայրս կը սիրէր զանոնք։

Ապա Մարիամ Ալեքսանեան կը սկսի երգել Սաղմոս 23-ը՝ «Տէրն է հովիւս, ինձ պակաս չի լինիր» խօսքերով։ Ան կը շարունակէ երգել Սաղմոս 91-ը՝ «Որ բնակի Բարձրեալի ծածկի ներքեւ, հանգչի Ամենակալի հովանիի տակ» խօսքերով։ Ան կը շարունակէ երգել Սաղմոս 137-ը՝ «Բաբելոնի գետերուն քով նստեցանք եւ լացինք, երբ Սիոնը յիշեցինք» խօսքերով։ Ան կը շարունակէ երգել Սաղմոս 150-ը՝ «Ամէն շունչ որ կայ, թող գովէ զՏէրն» խօսքերով։

Ապա Վահան Տէր-Յակոբեան կը շնորհակալութիւն յայտնէ Մարիամ Ալեքսանեանին՝ իր գեղեցիկ երգերուն համար։ Ան կը շնորհակալութիւն յայտնէ նաեւ բոլոր ներկաներուն՝ իրենց ուշադրութեան համար

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ
HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 19-78
(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱՀԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՐԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	8 տոլար	5 տոլար	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 28 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1932
28 FÉVRIER 1932

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1813 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 30 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԵՐԵԼՔԸ՝ ԵԼՔԷՆ ՅԵՏՈՅ

Չակառակ բոլոր խոչընդոտներուն եւ մեր աշխարհացրիւ կացութեան, վերելքի մէջ է մեր մտաւոր, մանաւանդ գրական կեանքը։

Բոլոր վէմերէն ու տեսակէտի բոլոր խնդիրներէն վեր, կա՛յ բուն իրականութիւնը,— անընդհատ ճիգ եւ արտադրութիւն։ Ոչ միայն գիր, այլեւ տպագրութիւն։

Ահա կը լրանայ տասը տարին,երբ նորէն յանձնուեցանք տարագրութեան քամիներուն։ Այս անգամ ոչ միայն մէկ սահմանէն միւսը, Թուրքիայէն կովկաս եւ Պարսկաստան կամ Սուրիա-Միջագետք, այլ ծովերէ ծով։ Ցամաքէ ցամաք։ Աշխարհէ աշխարհ։

Մեր գաղթերու պատմութիւնը շա՛տ է արձանագրած զանգուածային գաղթեր, մինչեւ Լեհաստան, Թրանսիլվանիա կամ Հունգարիա։

Բայց ոչ այնպիսի դէպք որ տեղի ունեցաւ 1922ին, երբ ամբողջ Ժողովուրդի մը վերջին մնացորդը — Մնացորդաց — ոտք նետեց ուր որ բաց դուռ մը գտաւ։ Այն ալ առանց կանգ առնելու։ Միշտ բեռ կապելով եւ միշտ բաց դուռներ փնտռելով։

«Ելք» մը, որ ապահովաբար կը գերազանցէ հրէականն ալ, իր տարողութեամբ եւ ողբերգութեամբ։

Եօթը հարիւր հազար կամ կէս միլիոն արմատախիլ ժողովուրդ՝ ի սփիւռս աշխարհի։ Լենտոնէն մինչեւ Հրոյ երկիր։ Փարիզէն մինչեւ Քանատա։ Պալքաններէն մինչեւ Պարսկական ծոց...

Ու միշտ երերուն եւ տարուբեր։ Բուն ելքը շատոնց կանգ առած է, բայց գաղթը երկիրէ երկիր՝ կը շարունակուի, որքան կը թոյլատրեն պայմանները։ Եւ եթէ հրաշքով քակուին երկիրէ երկիր հաստատուած կղպանքները, ապահովաբար ամբողջ գաղութներ նորէն պիտի տեղափոխուին ցիրուցան։ Փոքրերը պիտի լուծուին, եւ մեծերը պիտի ուռին։ Ամէն պարագայի մէջ, պիտի կերպարանափոխուին բոլոր գաղութները։ Ցեղատուութիւն եւ մակընթացութիւն...

Արդ, հակառակ այս անհաստատ եւ տաժանելի կացութեան, կանգ չէ առած մեր մտաւոր կեանքը։

Ընդհակառակն, ահա տասը տարուան երկունք մը, որ իր նմանը չունի մեր ժամանակակից պատմութեան մէջ։ Երկունք մը, որ շուքի մէջ կը ձգէ Երկիրն ալ — այսօրուան երեւոյթ։

Որեւէ պաղդատութիւն կատարած ատեն, պէտք է արդար ըլլալ եւ աչքի առջեւ բերել նաեւ պայմանները — մեր հալածական, ցիրուցան վիճակն ու անոնց հաստատուն եւ համախումբ կացութիւնը։

Անոնց երկունքը տեղի կ'ունենայ հայրենի հողին վրայ։ Ժողովուրդին ծոցին մէջ։ Եւ լայնօրէն «ֆինանսաւորուելով»։

Մերինները կը տքնին ու կ'արտադրեն օդին մէջ առկախ։ Մտքի եւ արուի երակներով միայն կապուած հայրենիքին ու ժողովուրդին հետ։ Իսկ «ֆինանսական» տեսակէտով՝ ամէն ինչ բախտին ձգած։

Արժէքի տեսակէտով ալ, կշիռը կը հակի նորէն դէպի գաղութները։

Այո՛, երկրի գրողն ալ իր լաւագոյնը պիտի տար, եթէ ազատ ըլլար Հայաստանը։ Եթէ ազատ ստեղծագործելու իրաւունք ունենար գոնէ գրողը ինք։

Բայց այն տեղ, ինչո՞ւ պիտի ունենայինք Հայաստանի մէջ գրողներ եւ գաղթահայ գրողներ...

×

Ուրեմն, անուրանալի է վերելքը՝ ալեկոծ ելքէ մը յետոյ։

Աչք մը միայն, արատահմանի հրատարակութեանց վրայ, պիտի բաւէր հաստատելու այս կազդուրիչ իրողութիւնը, այնքան լեղի յուսախաբութեանց վերեւ։

Մէկդի նետելով շուկայիկը, խաբուսիկը, խատուտիկը, յարդն ու որոմը, կեղծն ու չնչինին, ծուռն ու վիժածը, անդին կ'ունենանք թանկագին եւ բազմագան վաստակ մը, որ արժանի է հպարտութեան եւ մեծարանքի։

Այսօրուան կացութեան մէջ — այսպէս չորս հովերուն տարտղնուած — կարելի չէ ճշդիւ ըմբռնել կատարուած ստեղծագործութեան ամբողջական պատկերը։ Աշխարհներով իրարմէ բաժնուած, գրասէրներ միայն աւելի-պակաս գաղափար ունին այս կամ այն գաղութին մէջ ծփուած ճիգի, իրականացած երկունքի մասին։

Մէկ տեղ, միեւնոյն տեղը, բոլորին աչքին առջեւ չէ վաստակը, որպէսզի բոլորը տեսնեն իր ամբողջ կերպարանքով, խորութեամբ ու ծաւալով։

Միայն 1926էն յետոյ, իրարու վրայ դիզուեցան գիրքեր, կամ պարբերագիրներու մէջ ցիրուցան հրատարակութիւններ, մասնաւորապէս երիտասարդներու կողմէ։

Եւ գիտենք որ նոյնքան ալ ծրագիրներ կամ ձեռագիրներ աշխատանքի յարմարութեան, հրատարակիչի կամ... սպառիչի կը սպասեն։

Բայց, կը շարունակուի երկունքը լուռ ու մունջ։ Գլուխը պատին զարնելով, ճանկռտելով եւ հրմշտկելով։

Կանգ չառներ վերելքը։ Ահա Համաստեղը՝ իր «Սպիտակ Ձիաւոր»ով («Հայրենիք» ամսագիր), եւ Օշականը՝ իր «Մնացորդաց»ով («Ցուսաբեր»)։ Եւ դեռ ուրիշները։

Երբեք այնքան ստեղծագործ եւ ծաւալուն համեմատութիւններ չեր ստացած վիպագրութիւնը։ Ոչ ալ այսքան ծաղկած՝ մեր արձակը։ Ինչո՞ւ չփառաբանել տոկալու, տեւելու եւ ստեղծագործելու այս կամքն ու խոյանքն ալ, երբ ուրիշները վարձու մունետիկի կանչեր կ'արձակեն տեղի-անտեղի, աւելի կամ պակաս վաւերական արժէքներու համար։

«Պահակները արթուն են» նա՛եւ այս ճակատին վրայ, եւ վառ կը պահեն սրբազան խարոյկը։

Այստեղ ալ ինքնապաշտպանութեան կամեցողութիւնն է որ կը հակազդուի չարագուշակ մարգարէներու վայքերան խուճապին — «Մեռա՛նք, կորա՛նք»։

Երբ այնքան կը տրորուինք, հասկնալի ջղագրութիւններ կ'ունենանք քստմնելի դէպքերու եւ հարուածներու հետեւանքով, արդա՛ր է որ ուշագրութենէ չվրիպին նաեւ լուսաւոր կէտերը։

Թող լոյս իջնէ մեր հոգիներուն, այս կազդուրիչ իրականութեան առջեւ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՈՐ ՀԱՅԵՐԸ ՊԻՏԻ ԿԱՐԵՆԱՆ ԹՈՒՐՔԻԱ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼ

Ի՞նչ կ'ըսէ Փարիզի թուրք հիւպատոսը

Երթեւեկի նոր կանոնագրի մասին լուսաբանութիւններ ստանալու համար, աշխատակից մը շաբաթ օր դիմած էր փարիզի Թուրք հիւպատոսարանը։

Հիւպատոս Ֆուատ պէյ յայտարարած է թէ Թուրքերու մէջ հրատարակուած լուրէն աւելի բան մը չի գիտեր։ Ոչ հրահանգ ստացած է, ոչ ալ «պէչաննամէ»ի (յայտագիր-հարցարան) օրինակ ունի։ Այնպէս որ, չի գիտեր թէ ինչպէս պիտի գործադրուի օրէնքը։

Ուրիշ տեղեկութիւններ երեքշաբթի օր։

Նոր մանրամասնութիւններ

18 Փետրուար 1932 թուակիր եւ 2029 համար պաշտօնաթերթը հրատարակած է երթեւեկի նոր հրահանգը, որ վաւերացուած է Գործադարձներու Խորհուրդին 31 Յունուար 1932ի նիստին մէջ։

Ընդամէնը հինգ յօդուածներէ բաղկացեալ այս հրահանգով, չնչուած են 2 Յուլիս 1924 եւ 17 Դեկտեմբեր 1930 թուակիր հրահանգները, որոնցմէ առաջին, 4, 5 եւ 6րդ յօդուածները, մասնաւորուած էին Հայերուն, իսկ միւս մասերն ալ Իսլամներուն, Յոյներուն եւ Հրեաներուն յատկացուած էին։

Ներկայ հրահանգը այդ տեսակ դասդասութիւններ չէ դրած, որով, որոշուած է գործադրել ընդհանուր թրքահպատակներուն անխտիր։

Հրահանգը, իր սեղմ շրջանակին մէջ, արմատական բարեփոխութեամբ, բաւական ազատ կացուցած է երթեւեկի հարցը։

Թուրքիա մտնելու արդիւնած է միայն.

Ա.— 150նոցներու ցանկին մէջ նշանակուածները,

Բ.— Թրքական հպատակութենէ ջնջուածները,

Գ.— Իբրեւ կայս. անկեալ գերդաստանին անդամ ազգային սահմանները։

Բացատրութեան կարօտ չէ առաջին մասը, որ Լօզանի դաշնագրով պատրաստուած է եւ որոշեալ անուններ՝ մասնաւոր ցանկով հրատարակուած։ Արդէն առանց Թրքական հպատակութիւնն ալ ջնջուած է մասնաւոր օրէնքով։

Երկրորդ մասը կը վերաբերի այն թրքահպատակներուն, որոնց հպատակութիւնը 1941 թիւ օրէնքին մէջ ցոյց տրուած իրաւասութեամբ, Գործադարձներու Խորհուրդը որոշեալ ջնջած է, եւ պաշտօնապէս հրատարակուած։

Այսպիսիները չեն կրնար Թուրքիա մուտք գործել։

Ասոնցմէ զատ, այն թրքահպատակները, որոնք հրամանագրի հետեւեալ պայմանները կը լրացնեն, կրնան ազատօրէն երթեւեկել.

1.— Կանոն անցագրի արտասահման գացողներ։

2.— Զօրակոչեան անցագրով գացողները։

3.— Չինչն ի վեր օտար երկիր գտնուող եւ հինգ տարուան (ոչ թէ օրուան, ինչպէս սխալմամբ գրուեր էր նախորդ օր) մէջ Թրքական հիւպատոսարան չդիմած, չարձանագրուած եւ հպատակութեան խաստաթուղթ կամ անցագիր չառած Թրքահպատակները, անխտիր կրնան օգտուիլ հրահանգին տրամադրութիւններէն։

Հրահանգին այս երկրորդ յօդուածը, հիմնապէս կը ջնջէ ամէն սեղմում։

Փախստականները անձամբ պէտք է դիմեն իրենց պատկան վայրին կամ ամէնէն մօտ Թրք. հիւպատոսարանը, ուրկէ առնելով երեք յայտագիր, տարցուխներուն պատասխանները գրելէ եւ իրենց լուսանկարը փակցնելէ վերջը, ներկայացնելու են հիւպատոսին, որ յայտագրերէն մէկ հատը իր քովը պահելով, երկուքը պիտի դրկէ Ներքին գործոց Նախարարութեան Ազահովութեան ճիւղի Ընդհ. Տնօրէնութեան, ուրկէ առնուելիք տեղեկութեան վրայ, անցագիրը պիտի տրուի։

Այն Թրքահպատակները, որոնք իրենց հպատակութիւնը պահած են, եւ Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովին կամ Հանրապետութեան անցագրով ճամբորդած են, կրնան ազատօրէն վերադառնալ։

Հրահանգին հրդ յօդուածը կը վերաբերի Յոյներուն։

Թրքական համախմբումներ
Սուրիոյ սահմանին վրայ

«Ազդակ»ի մէջ կը կարդանք.—

Ստոյգ աղբիւրէ մը կը տեղեկանանք որ Հիւսիսային Սուրիոյ սահմանին վրայ, Թուրք կառավարութիւնը կը շարունակէ զինուորական Նամախմբումներ կատարել։ Մանաւանդ Հաճըլարի եւ Քիլիսի սահմաններուն վրայ կեդրոնացուցած են մեծաթիւ զինուորներէ զատ պատերազմական պիտոյքներ։

Այս Նամախմբումներու եւ պատրաստութեանց պատճառ ցոյց կուտան իրենք, Թուրքերը, մաքսանենգութեան դէմ մղուած պայքարը։ Բայց ձեռնհաս շրջանակներ այդ պատճառաբանութիւնը կը նկատեն պարզ պատրուակ մը եւ կը գտնեն որ Թուրք կառավարութիւնը յետին մտքեր կը հետապնդէ։ Շատ ուշագրաւ է Հաճըլարի շրջանին մէջ այս օրերս տեղի ունեցած Նամախմբումը, այն պատճառաւ որ Այէքսանտրէթի սանճաքին շուրջ Թուրք թերթերու եւ քաղաքական շրջանակներու մէջ, վերջերս գայլի ախորժակներ արթնցած են։

Իզմիրի հանգիսավարները

Ոստիկանութիւնը դատական իշխանութեան յանձնեց այն տասը հանգիսավարները, որոնք անբաստանուած են թէ կառավարութեան դէմ շարժում մը կը կազմակերպեն։ Ընդհ. դատախազութիւնը անմիջապէս ցանց դրկեց զինուորական ատեանին։ Հանգիսավարները պիտի դատուին պատերազմական ատեանին առջեւ։

Տրոցկի Չեխոսլովաքիա կ'երթայ

Գրեր էինք թէ Թուրքիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին, որպէս զի Տրոցկիի արտօնութիւն տրուի օդափոխութեան երթալու Չեխոսլովաքիա։

Տրոցկի այս արտօնութիւնը ստանալու համար դիմում կատարած է Չեխոսլովաքիոյ, իր խնդրագրին կցելով բժշկական վկայագրեր։ Չեխոսլովաք կառավարութիւնը պայման դրած է որ Տրոցկի նախ արտօնութիւնն ստանայ Թրքական կառավարութենէն՝ երթուդարձի համար։

Տրոցկի հաւաստած է թէ չպիտի միջամտէ երկրին ներքին գործերուն եւ իր անձին ապահովութեան պիտի հսկէ իր իսկ ընտանիքը։

ՋԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Զինաթափութեան ժողովը ձեռնարկած է կազմակերպական եւ խորհրդակցական աշխատանքներու, այնպէս որ, միայն յառաջիկայ Յունիսի պիտի կրնայ վերսկսիլ ընդհանուր վիճաբանութեանց։

Ժողովի դիւանը պաշտօն յանձնեց Պ. Պլենէշի մինչեւ յառաջիկայ երեքշաբթի օր պատրաստել եւ ներկայացնել զեկոյց մը որ հիմ պիտի ծառայէ ընդհանուր յանձնախումբի վիճաբանութիւններուն։ Պ. Պլենէշի գործը պիտի ըլլայ զինաթափութեան պայմանադրութեան նախագծին ամէն մէկ յօդուածին քով ներկայացնել փոփոխութեան առաջարկները կամ հակաառաջարկները, որոնք պատուիրակութեանց կողմէ ներկայացուած են ժողովին։

Զինեւճափոխական պատերազմը

Նախորդ օր բուռն կռիւներ տեղի ունեցան վու Յունկ-Շավէյ գծին կեդրոնին վրայ։

Ձափոնցիները յաջողեցան յառաջանալ մէկ քիլոմեդրի չափ դէպի Քիանկ-Յանի արեւմուտքը, գրաւելով գիւղ մը՝ Ջինացիներու բուռն ընդդիմութենէն վերջ։ Երկու կողմերն ալ ծանր կորուստներու ենթարկուած են։

Ձափոնցիները օգնական ուժի կը սպասեն, երկու զօրաբաժնի չափ։ Երբ այս ուժերը հասնին, չինական եւ ձափոնական ուժերը շանկհայի շրջանին մէջ պիտի կազմեն իւրաքանչիւրը 30 հազարնոց բանակ մը։ Ձափոնցիները Ջինացիներուն վրայ ունին ծովային եւ ցամաքային ծանր հրետանիի եւ օդանաւային մեծ առաւելութիւն։ Ձափոնական ուրիշ զօրախումբեր ալ հրաման ստացած են մեկնումի պատրաստուելու։

Ջինացիները, փոխադրութեան միջոցներու հետեւանքով, չեն կրցած փոխադրել հազարի չափ վիրաւորներ։

× կը հաստատուի թէ Թարպինի մէջ սպաննուած է չինացի զօրավար մը մա Ջան Շան, որ ձափոնցիներուն կողմն անցեր էր, Ջինքիքարի առջեւ, բուռն դիմադրութիւն մը ընելէ վերջ անոնց։

Չինական շրջանակներ այս սպանութիւնը կը վերագրեն ձափոնցիներուն, այն պատճառաւ որ սպաննուած զօրավարը դէմ էր ձափոնցիներուն, երբ անոնք կ'ուզէին մանչուրիոյ գաւիթ բարձրացնել նախկին կայսրը։

× Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Իտալիոյ դեսպանները յաջորդաբար ներկայացան ձափոնի արտաքին նախարարին եւ պահանջեցին որ ասկէց վերջ, ձափոն զօրք չհանէ Շանկհայի միջազգային Թաղի հողին վրայ։ Նոյնպէս Թելադրեցին որ չինական եւ ձափոնական զօրախումբերը քաշուին մինչեւ միջազգային Թաղի սահմանը, որպէսզի Շափէյը չէզոք գօտի մնայ։

Իսկ ձափոնի դեսպանը ներկայանալով Ամերիկայի արտաքին նախարարին՝ յայտնեց թէ ձափոնի կառավարութիւնը տրամադիր է քննելու՝ Թշնամութիւնները դադրեցնելու եւ շանկհայի շուրջ չէզոք գօտի մը ստեղծելու ամէն առաջարկ, անմիջապէս որ ձափոնական զօրախումբերը ետ մղեն շանկհայի շրջանին չինական զօրախումբերը։

Մերակոյտը մարժեց ընտրական օրէնքի

Ֆրանսայի երեսփ. ժողովին կողմէ քուէարկուած ընտրական օրէնքը, նախորդ օր վիճաբանութեան դրուեցաւ Մերակոյտին մէջ, որ լսելէ յետոյ տեղեկաբերը, 199 ձայնով մերժեց մխանուն եւ միանգամ քուէարկութիւնը։ Մերակոյտի կեդրոնի եւ աջակողմեան խմբակցութիւնները ձեռնպահ մնացին այս քուէարկութեան ընթացքին։ Իսկ 1ի դէմ 216 ձայնով ընդունուեցաւ Մերակոյտի ընտրական ձանձնախումբին կողմէ ներկայացուած նախագծին ամբողջութիւնը։

Յետոյ, անցնելով օրինագծին յօդուածներու քննութեան, Մերակոյտը ընդլայնեց թեկնածուութեան պայմանաժամը ճշդող յօդուածը։

Օրինագծէն անջատուեցան կիներու քուէարկութեան իրաւունքին եւ պարտադիր քուէարկութեան վերաբերեալ յօդուածները, քննութեան համար իրաւասու յանձնախումբերուն կողմէ։

Պրիւինկի Խորհրդարանին առջեւ

Գերման Խորհրդարանին մէջ, բուռն վիճաբանութիւններէ յետոյ, Պրիւինկի կառավարութիւնը վստահութիւն շահեցաւ 25 ձայնի առաւելութեամբ։

Մայրաքաղաքներու եւ աշակողմեաններու կողմէ՝ Պրիւինկի դէմ ներկայացուած անվստահութեան բանաձեւերը յաջորդաբար մերժուեցան 289 ձայնով՝ ընդդէմ 264ի։

Անվստահութեան բանաձեւ ներկայացուած էր նաեւ ընդդէմ պատերազմական նախարարին զօրավար Կրէօներին, ինչպէս նաեւ ելմտական նախարարին։ Երկուքն ալ վստահութիւն շահեցան։

Հիթլերեաններ եւ Երկրի ծրագիրը

Համայնավարները բանաձեւ մը ներկայացուցեր էին, պահանջելով երկրի ծրագրով պատրաստուած վճարումները դադրեցնել։ Համայնավարները պահանջեցին նաեւ որ անմիջապէս քուէարկութեան դրուի իրենց առաջարկը, որպէս զի Հիթլերեանները ստիպուին արտայայտուիլ այս մասին։

Մեծ աղմուկի եւ իրարանցումի մէջ, Հիթլերեանները բացատրեցին թէ ի հարկին պիտի քուէարկեն պատերազմական պարտքերու ջնջումը, բայց երեք մասնաւոր պարտքերու ջնջումը։

Համայնավար առաջարկը մերժուեցաւ 368 ձայնով՝ ընդդէմ 73ի։ 108 հիթլերեան երեսփոխաններ ձեռնպահ մնացին։

Ամերիկայի եղեռնական ճիգերը

Ամերիկայի խորհրդարանը քուէարկեց այն օրէնքը որ փոփոխութեան կ'ենթարկէ Դաշնակցային Պահեստի Դրամատան կանոնադրութիւնը։

Ըստ էութեան, այդ օրէնքին քուէարկութիւնը նախատեսելով Նիւ Եորքի այս դրամատունը իր դեղչի սակը նուազեցուցեր 100ին տասը։

Ասոր հետեւանքով, արժեթուղթերը բարձրացում մը կրեցին։ Նուկալի այս վճռակը թէ դրամատուներուն կը նպաստէ եւ թէ ժողովուրդին վստահութիւն կը ներշնչէ։

Սպանիական Խորհրդարանին մէջ

Սպանիոյ Խորհրդարանին մէջ, երբ երեսփոխանները հաւաքուած էին, համայնավար մը քար մը նետեց։ Որեւէ մէկուն չդպաւ քարը։ Միայն ապակի մը կոտրեց։

Համայնավարը ձերբակալուեցաւ անմիջապէս։ Բայց ո՛չ հարցաքննութեան պատասխանեց եւ ոչ ալ իր անունը յայտնեց։

Ձերբակալեալը խոստովանեցաւ սակայն թէ համայնավար կուսակցութեան կը պատկանի։ Մարդը լաւ հաքուած է եւ բարեկեցիկ կը թուի։ Ոստիկանութիւնը կը կարծէ թէ գործը փախուկի մը հետ է։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ուսումնական բրիգադների ճամբարներում

Ինչպես են աշխատում ուսանողները

Ուսումնական բրիգադների ճամբարներում ուսանողները ոչ միայն աշխատում են, այլև հանգստանում, զբաղվում մարմնամարզությամբ, սպորտով, կազմակերպում են մշակութային միջոցառումներ։

Ուսանողները ամենուր ընդունվում են ջերմորեն։ Ամենուր նրանց հանդիպում են որպես հյուրերի։ Ամենուր նրանց շրջապատում է ուշադրությունը

ԲՐՈՒՏ ՀԱՅԲՈՒՆ

(Ի. Կ Ա)

Ա. ՍԱՍՆ

III

... ու բարձրանում գետնի երեսը ու ծիրանագույն ալուն ծածկում ամբողջ դաշտը։

Ամեն տարի, գարնան սկզբներին, ինչ-որ անհանգստություն էր տիրում գյուղում։ Ամեն մարդ, փոքր թե մեծ, ուզում էր ինչ-որ բան անել, ինչ-որ բանի մասին մտածել, ինչ-որ բանի համար հոգալ։ Ամեն մարդ ուզում էր ինչ-որ բան ասել, ինչ-որ բան լսել։ Ամեն մարդ ուզում էր ինչ-որ բան իմանալ։ Ամեն մարդ ուզում էր ինչ-որ բան անել։ Ամեն մարդ ուզում էր ինչ-որ բան ասել, ինչ-որ բան լսել, ինչ-որ բան իմանալ,

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Համաձայն Աշխատանքի նախարարութեան վերջին վիճակագրութեան, փետրուար 15էն 20 երկարող շաբթու ընթացքին, նպաստընկալ անգործներու թիւը կրած է 13,263ի յաւելում մը: փետրուար 20ին ուրեմն, վիճակագրութիւնը ցոյց կուտայ 283,844 անգործ՝ 620 համայնքներու մէջ, որոնց բնակչութիւնը կը հաշուուի 12 միլիոն 400 հազար: Ասոնց 54 հազարը կիներ են:

Անցեալ տարուան համապատասխան շրջանին անգործներու թիւն էր ընդամենը 38084:

փետրուար 20ին, փարիզի մէջ արձանագրուած անգործներուն թիւն էր 86,764, սկէնի միւս վայրերուն մէջ՝ 64,697: Ամբողջ նահանգին համար ուրեմն՝ 151,461, որով մէկ շաբթուան ընթացքին 36 հազարի յաւելում մը սկսնի նահանգին մէջ միայն:

Այս նահանգին մէջ անգործութիւնը կը ներկայացնէ ներեւեալ պատկերը աշխատանքի զանազան ճիւղերուն մէջ (փետր. 20ին).

Լրետաղագործութիւն 32174, շինութիւնները՝ 18 հազար, առեւտուրի եւ գրասենեակի մէջ աշխատող պաշտօնեաներ 14371, նպարեղէն՝ 12377, գգեստեղէն՝ 10587, փայտի ճարտարարուեստ՝ 9420, փոխադրութիւններ՝ 6142, կաշեգործութիւն՝ 5426, գրքի գործ՝ 2330, ապակեղէն՝ 970, ֆիւսկեղէն՝ 912, քիմիական արտադրութիւններ՝ 815, տան մէջ ծառայողներ 4260, զանազան գործարաններու մէջ աշխատող պարզ բանուորներ՝ 30260:

Մնացեալ նահանգներուն մէջ, անգործներու ամբողջ թիւն է 132383, նախորդ շաբթուան վրայ 7657 հոգիի յաւելումով մը:

Անցեալ շաբթուան ընթացքին, Ֆրանսա մտած են 86, անկից մեկնած են 2434 օտար գործաւորներ:

Ականջ դրէ Փարիզեի Պուրէզ

վաղը, երկուշաբթի (29 փետր.) երեկոյեան ժամը 7.30ին (պուքրէշի ժամ 9.30) պուքրէշի ռատիո-կայանը պիտի փոխանցէ Այֆէլեի սրաձիին մէջ տեղի ունենալիք հայկական երեկոյթին երաժշտական մասը: Պիտի երգէ տեղւոյն կոմիտաս երգչախումբը հայ ժողովրդական երգեր՝ ղեկավարութեամբ երաժշտագէտ Պօթէզի:

Ճապոնի դիմումը Ռուսիոյ

Ճափոնցիները որոշած ըլլալով ընդարձակել Մանչուրիոյ գինուորական գրաւման շրջանակը եւ ճանապարհաբաց, զօրախումբեր ղրկել Ռուսիոյ սահմանակից շրջանները, Մոսկուայի Ճափոնական դեսպանը դիմում կատարեց Գարախանի, խօսելու համար Արեւելեան Զինաստանի երկաթուղիի օգտագործման մասին:

Ցայտնի է թէ այս երկաթուղին վարչութիւնը կը գտնուի Զինաստանի եւ Ռուսիոյ ձեռքը միանգամայն:

Բայց այս երկու երկիրներէն ոչ մէկը իրական իշխանութիւն ունի այս գծին վրայ որ կ'անցնի Մանչուրիայէն:

Գարախան բացատրած է Ճափոնի դեսպանին թէ այդ հարցը «վեր է երկաթուղային վարչութեան իրաւասութենէն»:

Կ'ըսուի սակայն թէ՝ Ռուսիա որեւէ ընդդիմութիւն չպիտի ընէ այդ գծին վրայ՝ Ճափոնական ուժերու փոխադրութեան:

ՀԻՔԼԵՐԻ ԵՐԴՈՒՄԸ

Շնորհիւ իր բարեկամներուն, Հիթլեր յաջողեցաւ վերջապէս դառնալ գերման քաղաքացի: Գրեր էինք թէ Պրունշվիքի կառավարութիւնը որ հիթլերեան է, ցեղապաշտ պետը նշանակեր էր կառավարական խորհրդական եւ այդ պաշտօնով զայն կցեր էր Պերլինի պրունշվիքեան պատուիրակութեան: Հիթլեր երէկ առտու երդում տուաւ, հաւատարիմ մնալու սահմանադրութեան եւ այս կերպով վերջնապէս առացած եղաւ գերման քաղաքացիի իրաւունքները:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Ալֆորվիլ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան հնչակեան խումբէն կողմէ

Այսօր Կիրակի ժամը 2.30ին Հայ Ակումբին մէջ, 1 Bld. Carnot Alfortville

կը նախագահէ՝ ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

կը խօսի՝ ընկ. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆ

երգ, արտասանութիւն — Մուտքը ազատ է

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ "ՏՐԱՄ-ՕՓԷՐԷԹ" խումբը ղեկավարութեամբ դերասան Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆի

կը ներկայացնէ Պաքուի արեւելեան կեանքէն առնուած

ՄԱՅՏԻ ԻՐԱԴ կամ ՆԱ ՉԼԻՆԻ, ՍԱ ԼԻՆԻ

Խիստ քրքջալիր օփերէթը 3 արար

Այսօր Կիրակի կիշեր ժամը հիշդ 8.45ին

Salle des Sociétés Savantesի մէջ

Գ. արարին, Հարսանիքի տեսարանին, Կովկասեան լեռնային պարեր

Արեւելեան երաժշտութիւն ղեկավարութեամբ Թառիստ ԺՕՐԺի

Տոմսերու գիները՝ 20, 15 եւ 10 ֆր. — Կը ծախուին սովորական տեղերը

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ԳՐՔԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ_ՍԱՄՈՒԷԼ

51 rue Monsieur-le-Prince, Paris (6). Tél. Danton 88.65

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ — ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՏՈՒՐՔ ՄԻ ՎԱՃԱՐԷՔ

ԱՌԱՆՑ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԹՈՐՀՈՒՐԴ ՀԱՐՑՆԵԼՈՒ ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Գ. ՇԷՖՔԷՐԵԱՆԻ

150 Faubourg St. Denis, PARIS

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՆԱՍԵՈՐԻ Հայր. Միւթեան ընդհ. ժողովը այսօրկիրակի ժամը 2ին Քահէ տը լա Մէրիի վերնայարկը, 2 Քլաս տ'իթալիէ կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R, Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Աբռատ. եւ նոր մէթոտ, դարմ. արանց եւ կանանց մորքի, արեան՝ վէներ. հիւանդութիւն եւ վարիսի: Ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12:

ՓՈՔՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ (PETITES ANNONCES)

TABAT, 18, Avenue d'Italie, գլխարկներ եւ քասքէթներ:

CAFÉ du CAREFOUR, 51, Rue Le Peletier, ժամադրավայր Հայերու:

VICTOR, զարդանկարիչ եւ ամէն տեսակ ներկի գործեր, **53 Fbg. Montmartre,** փարիզ:

Imp. A. DER (Agopian)
17, Rue Damesme, Paris (13)

Le Gérant H. STEPHAN

Փորթ-տ'Իթալիի եւ Պիւֆքրի հայրենակիցներուն ուշադրութեան

ԴԵՐԶԱԿԱՏՈՒՆ ՊՕՂՈՍ ԳՈՐԳԻԿԵԱՆ

31, Route de Choisy — Métro: Porte de Choisy

կը ծանուցանէ թէ ստացած է ամառնային կերպասներու ձոխ մթերք, կը կարէ կանանց եւ արանց ամէն տեսակի հագուստներ ձեռքի կարով եւ ներկայ տնտեսական տագնապին համապատասխան գինով: *ԱՆԹԵՐԻ ՃԱՇԱԿ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ ԶԵՂՉՈՒԱԾ ԳԻՆ*



Médaille d'Or 1930

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

"ՇԻՐԱԿ"

26 Rue de Trévise, Paris (9) Métro Cadet, Tél. Prov. 38-63

ԲՈԼՈՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ 100ԻՆ 25 ՉԵՂՉ



Diplôme d'Honneur 1931

Etude de Me BERNARD VAHÉ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

(11 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Conseil juridique à la Défense Automobile
et Sportive de Paris et à la Mutuelle Militaire
18, Rue Dauphine, Paris (6e) Tél. Danton 73-97

կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ *certificats de coutumes*ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները. կուտայ խորհրդակցութիւններ ֆրանսական եւ միջազգային օրէնքներու մասին—ամէն օր, բացի կիրակի եւ տօն օրերէ, երեկոյեան ժամը 6-7 եւ անկէ դուրս ժամադրութեամբ:

ՇԱՆՕՔ— Նկատի առնելով ներկայ տնտեսական ճանգամանքները, հայերու համար խիստ դիւրամատչելի պայմաններ կ'ընծայուին:

ՎԱՐՉՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ

ԳԵՂԵՑԻԿ ՏԵՍԱՐԱՆ, ՄԱՔՈՒՐ ՕԴ,

*Porte d'Orléans*էն ՈՒՂՂԱԿԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՄԻԱՑՆ ՀԵՌՈՒ

1, 2, 3 սենեակնոց յարկաբաժիններ, *Entrée, W. C.*, խոհանոց, *Cave, chauffage central*, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն: Այցելելու եւ պայմաններուն տեղեկանալու համար դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ *115 Route d'Orléans* (առնել *Porte d'Orléans*էն *88* թիւ թրամվէյը, իջնել *Bagneux*) կամ ժամը *10-12* ջորմիսեանի, *80 Rue de Bondy, Paris (Porte St. Martin).*

ՎԱՐՉՈՒ Է

նպարավաճառի խանութ մը իր բոլոր կազմածներով Bld. de la Villetteի ժամ: Տարեկան վարձք՝ *3000 ֆր.*: Պայ՝ 9 տարի, բըժիրիզ՝ 15,000 ֆր.: Դիմել Հ. Աբէլեանի, 226 Rue Lafayette, Paris, *Մէթրօ՝* Լուի Պլան, Հեռ. Nord 89-06, 95-79:

Լաւ պատեհութիւն

*մեկնումի պատճառաւ ծախու է Aulnay s/Bois*ի մէջ լաւ շինուած փավիլիոն մը 250 քառ. մէթր տարածութեամբ, 3 սենեակ, խոհանոց, գին՝ 28000 ֆրանք, իր իսկական գինին մէկ երրորդը: 10,000 ֆրանք կանխիկ, մնացածին երկար դիւրութիւններ: Մանրամասնութեանց համար դիմել Հ. Աբէլեանի, 226 Rue Lafayette, Փարիզ, մէթրօ Լուի Պլան, Հեռ. Nord 89-06 եւ 95-79:

Ամէնուն ցանկացած Հայկ. Ճաշարանը բացուած է փարիզի կեդրոնը
44 Rue de Trévise Metro: Cadet Tél. Provence 64-74

Au Duc de Trévise

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԱՔՈՒՈՒՏ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

Կէս օրին ՄԱՔՈՒՈՒՏԻՆ եկուր, հոն եմ 7.50 ֆրանքով կը ճաշեմ, կը կշտանամ ու միշտ գոհ եմ:

Մաքսուտը կը յարմարի օրուան տագնապին: Եկէք եւ տեսէք:

Արեւելեան եւ կովկասեան կերակուրներ, ամենաընտիր օղի եւ գինի պոլսական եւ ռուսական աղանդերներով:

Տրամադրելի սրահ հարսնիքներու, հանդիպումներու եւ ժողովներու:

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Danton 52—73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

TANNERIE DE LA DEULE

S. A. R. L. au Capital de 315,000 francs

9 rue Charlot, PARIS (3) Tél. Arch. 05-86

Directeur-Gérant LEON BABONIAN

ԱՆԿՈՒՄ ԿԱՇԻ ԳԻՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ԱՅՑԵԼԵՔ ԴԱՐԱՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿԱՇԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Հայ կօշկակարներուն.— *Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան:*

Քուրքօն (կռնակի մաս) Ա. կարգի չէն՝ քիլօն 30, Բ. կարգի 24 եւ Գ. կարգի՝ 22 ֆրանք,

Թալօնի համար քուրքօն, էքառ՝ քիլօն 12 ֆրանքէն:

Հայ *marchand forain*ներուն.— *Այրերու եւ կանանց կօշիկներու համար կարուած կէս նրբանցու եւ թալօն՝ քիլօն Ա. կարդի 28, Բ. կարգի 24 ֆրանք, Գ. կարգի՝ 22 ֆրանք:*

ԳՐԱՄԵՆԵԱԿ եւ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ՝ 9 rue Charlot, Paris
Métro République et Hôtel de Ville

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՓՈԽԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Կ'ՈՒԶԷՔ Ձեր խնայած դրամը ապահովցնել շէնքի մը տէր դառնալով, Ձեր սեփական հողին վրայ բնակարան մը ունենալ Ձեր ապագան ապահովել հաստատ եկամուտ բերող կալուածով մը:

ԴԻՄԵՑԷՔ ՄԵԶԻ ՆՈՑՆԻՍԿ, ԵՐԲ ՁԵՐ ԴՐԱՄԸ ՁԻ ԲԱՒԵՐ

ԿԸ ՇԻՆԵՆՔ անմրցելի պայմաններով եւ իդեալական աշխատանքով

ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ վստահելի մեծ հաստատութենէ մը, փոքր տոկոսով վճարելի տասը, տասնըհինգ եւ քսան տարիէն ձեր անձնական Հայերու համար լուծելու դիւրութիւն:

ԴԻՄԵՑԷՔ տեղեկութեանց համար մեր ճարտարապետին՝ Պ. Ա. ԹՈՒՇՈՒԵԱՆԻՆ, առտուները՝ 18 Rue Claude-Vellfaux, Paris, (Métro Combat), կէսօրէ վերջ՝ 39 Rue du 22 Septembre, Bécon-les-Bruyères (St. Lazare կայարանէն):

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

վիրաբոյժ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՎԿԱՅԵԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԱԻԼԵՏԵՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5)

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՅՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

ՄԱՔՈՒՈՒՐ եւ ԽՆԱՄՔԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 2էն 8, առտուները ժամադրութեամբ, կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի ազգ. հիւանդանոցին
44 Rue Poissonnière. Մէթրօ՝ Bonne Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

CONSTANTINOPLE

Եւրոպական եւ արեւելեան առաջնակարգ նպարեղէններ ամրցել ի գիներով:

ԹՐՔԱԿԱՆ ԷՔՍԹՐԱ ՍՈՒՐՃ = Ապրանքները կը յանձնուին քնակարան: Թել. *Taitbout 56-96 R. C. Seine 519,052.* Մէթրօ *Cadet.*

ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ ԵՒ ՓԱՆՈՍԵԱՆ

37. Rue de Trévise, PARIS (9)



221 rue Lafayette-PARIS

Ցուցադրութիւնը դարուս մեծագոյն արուեստն է: Գիտցէք արդիական եւ ճաշակաւոր ըլլալ տպագրած Քուղերուն վրայ: Քիմիական եղբարք կրնան տալ այդ յատկութիւնները ձեզի, մատրելով իրենց արուեստն ու ճաշակը: Téléphone Nord 76-

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալլ Ֆրանս, առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն ժամադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ք. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլթրաձէնեան դարմանում (radiothéraphie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար **pneumothorax**ի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, Քելադրական եւ ֆրէյեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդաբերական եւ վէներական հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Դարմանատունը ունի ատամնաբուժարանը որուն մէքանիսիկեան է Պ. վ. Թաշճեանը:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուս.

Հասցէ՝ 31 Rue de la Rochefoucauld (9)

Métro: Trinité, St. George et Pigale: Tramway 26, 28, 54:
Autobus AF, AJ, AM, B, BD, BI, G, Gbis, L, H, Hbis, R, Rbis